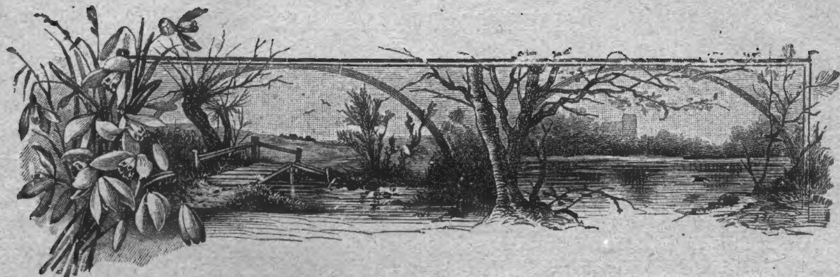

JEREMIJO PRANAŠYSTĖ.

ĮVADA.

1. Jeremijas pats savo pranašysčių knygoje duoda gana daug žinių apie save. Jis buvo kunigo Helkijo sūnus, gimė kunigų mieste Anatote Benjamino giminės plo'e karaliaus Manaso viešpatavimo (696—641) pabaigoje. Dar negimęs Dievo pašvęstas ir išrinktas į pranašus, Jeremijas maža teturėjo noro eiti pranašo pareigas, kuomet, turėdamas apie dvidešimti metų, gavo iš Dievo paliepimą. Sunkūs tuomet buvo pranašui laikai Izraėlyje. Stabmeldystė sujungta su visokiais kitais nusikaltimais įsivyravusi žydų tarpe, viešpataujant karaliui Manasui taip, kad jis pats savo gyvenimo gale nebeįstengė jos sustabdyti, uoliai palaikyta jo sūnaus Amono (641—639), negalėjo rasti tikro pasipriešinimo ir pirmais Jozijo karaliavimo (639—608) metais, nes jis, kone kūdikiu tebebūdamas (aštuonerių metų), paveldėjo savo tėvo sostą. Taigi, Jeremijas augo didžiausio stabmeldystės įsigalėjimo laiku, ir nestebėtina, kad, pašauktas 13. Jozijo viešpatavimo metais stoti į kovą prieš jąją, bijojo perdaug didžio vargo ir teisinosi Viešpačiui savo jaunyste ir silpnumu.

Bet Dievo pagalbos pažadėjimu sustiprintas, sykį pradėjęs sau skirtą tarnystę, uoliai nešė jos sunkenybes iki savo gyvenimo galui, nežiūrėdamas jokių kliūčių ir pasipriešinimų. Nemaža gavo Jeremijas iškentėti persekiojimų nuo nedorų savo vientaučių dar prie gyvos dievobaimingo Jozijo galvos. Tam karaliui žuvus, tautos išrinktas karaliumi antras jo sūnus Joakazas, nors labai neilgai teviešpatavo (tris mėnesius), bet darė tai kas pikta Viešpaties akivaizdoje. Jo įpėdinis vyriausias Jozijo sūnus Joakimas, Aigipto Paraono Nechao paskirtas karaliumi (608—597), lygiai kaip ir jo brolis, darė pikta ir nuožmiai persekiojo prana-

šus. Nepataisė jo kieta Dievo bausmė, tuomet ištikusi žydų tautą. Než ūrėdamas to, kad jo karalystė buvo Nabukodonosoro užkariauta ir apiplėšta, daug jaunuomenės išgabenta į Kaldėją, Joakimas ir toliau vargino Jeremiją, neklausė jo įspėjimų, iki pats nežuvo. Po labai trumpo viešpatavimo (trijų mėnesių) Joakimo sūnaus Jekonijo (Joakino), kurs buvo išvestas į Babilono nelaisvę, paskirtas karaliumi trečias Jozijo sūnus Sedekijas (597—586), žmogus silpno ir nepastovaus būdo, nenorėjo naudotis išmintingais Jeremijo patarimais ir atvedė savo karalystę į galutiną žuvimą; kada Jeruzalė po dvejų apgulimo metų buvo kaldėjiečių paimta ir draug su bažnyčia sunaikinta, Jeremijas buvo atrastas uždarytas karaliaus paliepimu kalėjime, iš kurio jį išleido kaldėjiečiai.

Gavęs leidimą pasirinkti savo noru tolesnio gyvenimo vietą, Jeremijas velijo pasilikti Palestinoje draug su likusiais čia neturtingais vientaučiais, kad juos guostų ir stiprintų. Bet kada Nabukodonosoro vietininkas Palestinoje Godolijas buvo užmuštas ir žydai, bijodami keršto ir išvedimo į Kaldėją, pabėgo į Aigiptą, jie prievarta išsivedė su savim ir Jeremiją. Būdamas Aigipte jis nesiliovė kovojęs su tebeplintančia žydų tarpe stabmeldyste ir dėl to gavo nemaža kentėti. Anot vieno žydų padavimo tie Aigiptan pabėgusieji žydai galų gale užmušę uolų pranašą akmenimis Tafnies mieste. Anot kito padavimo Jeremijas buvęs Nabukodonosoro, kada jis užkariavo Aigiptą, nuvestas į Kaldėją ir čia miręs. Pranašo pareigas Jeremijas ėjo apie penkias dešimtis metų.

Pranašas Jeremijas, kaip pasirodo iš jo knygos, prigimtimi buvo labai ramus, net bailus, jautrios širdies ir pilnas meilės, skirta gi jam buvo atlikti viena baisiausių pasiuntinysčių, kokios kada nors buvo Dievo pavestos žmogui, nes jis turėjo būti „Dievo teisybės pranašu“. Nedaug jam teteko paskelbti linksminančių žinių; kone nuolat turėjo grumoti, be paliovos barti savo tautą dėl jos nusikaltimų, pirštu rodyti jau nebeišvengiamą bausmę ir vis labiau besiartinantį žuvimą. Tų sunkių pareigų ėjimo pasėka buvo išjuokimai, paniekinimas, neapykanta, nuožmūs persekiojimai, kuriais jam bemažko nuolat stengėsi atsilyginti visi. Tačiau pranašas pasiliko per visą savo gyvenimą stebėtinai drąsus visose savo net ir sunkiausiose pareigose. Jis ištikrųjų pasirodė esąs tvirtas lyg „sustiprintas miestas, kaip geležinis šulas ir kaip skaistvarinis mūras prieš Jūdo karalius, prieš jo viršininkus, prieš jo kunigus ir prieš šalies tautą“ (1, 18).

2. Jeremijo sudėtų veikalų šv. Rašte yra trys: „Pranašystė“, „Raudos“ apie Jeruzalės ir bažnyčios sunaikinimą ir „Laiškas“ (Bar. 6) nuvestiesiems į Kaldėją apie stabmeldystę. Jeremijo Raudos apie karaliaus Jozijo mirtį (vž. 2 Kron. 35, 25) senai žuvo.

Jeremijo Pranašystė susideda iš daugelio pamokslų ir atskirų pranašysčių, kokias jis paskelbė įvairiais laikais, taip pat iš keleto istorinių straipsnių, kuriais paaiškinamos pranašystės arba jos patvirtinamos. Visų pamokslų, pranašysčių ir pasakojimų, nors

labai nevienodų savo turiniu, vyriausia juos vienijanti idėja tai Dievo teisybė, kurios skelbėjas turėjo būti Jeremijas, nes jis buvo „pastatytas ant tautų rauti ir griauti, ir naikinti ir sklaidyti, ir statyti ir veisti“ (1, 10).

Turinio žvilgsniu Jeremijo knygą taip galima padalinti: Ji prasideda antrašu (1, 1 — 3) ir įžanga (1, 4 – 19), kurioje aprašoma pranašo pašaukimas ir pasiuntinystė ir nurodoma jo pareigų būdas. Pirmoje dalyje (2, 1 — 33, 26) be paliovos kartojama, kad Viešpats neatmainomai nutaręs padaryti galą žydų karalystei. Ta dalis susideda iš dešimties skyrių, arba iš tiek pat pranašinių pamokslų, kurių turinys toks: 1. Viešpaties ištikimybė, žydų neištikimumas ir nedėkingumas (2, 1— 3, 5); 2. Nedaranti atgailos tauta kentės daug prispaudimų ir galų gale bus atmesta (3, 6—6, 30); 3. Tuščias žydų pasitikėjimas bažnyčia, aukomis, apipjaustymu ir tikras kelias į išganymą (7, 1—10, 25); 4. Žydai kalti sulaužę šventą sandorą (11, 1—13, 27); 5. Viešpats nedovanos savo tautai (14, 1 — 17, 27); 6. Atmetimas Izraėlio patvirtinamas simboliais (18, 1 — 20, 18); Dievo teismai piktiems ganytojams (21, 1 – 24, 10); 8. Aiškus paskelbimas septynių dešimtų metų nelaisvės (25, 1—29, 32); 9. Busimas Dievo tautos atvadavimas ir atstatymas (30, 1 —31, 40); 10. Kiti paguodos žodžiai apie laimingą Izraėlio ateitį (32, 1—33, 26). Antroje knygos dalyje (34, 1 – 45, 5) pasakojama istoriškai ir pranašų būdu apie paskutinius žydų karalystės atsitikimus. Joje du skyriu: 1. Jeremijas veltui stengiasi pataisyti žydus, dar neįvykus pilnam sunaikinimui (34, 1—38, 28); 2. Jeremijo pranašysčių pilnas įvykimas (39,1—45, 5). Trečioji knygos dalis (46, 1— 51, 64) visa paskirta pranašystėms prieš pagonis: prieš Aigiptą (46, 2 — 28), prieš Pilistimus (47, 1 – 7), prieš Moabą (48, 1 — 47), Amonitus, Idumėjiečius, Damaską, Kėdarėnus ir Asoro karalystes (49, 1— 39), prieš Babiloną ir Kaldėjiečius (50, 1—51, 64). Knygos pabaigoje (52, 1—34) pasakojamą apie liudną karaliaus Sedekijo, Jeruzalės ir žydų tautos likimą.

3. Jeremijo pranašystės turi taip aiškiai išspaustą savyje autoriaus asmens žymę, kad kone visi tyrinėtojai laiko jas visas autentiškomis. Pačioje knygoje randame šiek tiek žinių apie tai, kaip ji buvo sudėta. Anot 36,1..., ketvirtais karaliaus Joakimo metais Jeremijas gavo iš Dievo paliepimą surašyti pranašystes, jam apreikštas nuo pat jo tarnystės pradžios. Jis tuojau jas padiktavo savo raštininkui Barukui. Bet supykęs karalius rankraštį sudraskė ir sudegino. Tuomet Jeremijas padarė kitą rankraštį, pilnesnį, nekaip kad buvo pirmas. Toks buvo pagrindas Jeremijo knygos, kurią turime dabar. Iš kitur (30,2) žinoma, kad Viešpats liepė Jeremijui parašyti taip pat jam apreikštus pažadėjimus apie atstatymą Izraelio ir jo garbingą ateitį. Pranašystės ir atsitikimai, vėlesni už ketvirtus karaliaus Joakimo metus, buvo, be abejo, paties pranašo pridėti, kada knyga liko galutinai sutvarkyta.—Jeremijo pranašystės surašytos nesilaikant kronologijos eilios. Tai

aišku iš sutinkamų knygoje laiko nurodymų. Tvarkant knygos turinį, žiūrėta labiau tikslo, kurs norėta pasiekti.

Dabar esanti Jeremijo pranašysčių knyga turi dvejopą išvaizdą, vieną ebraiškame tekste, kurį seka Vulgata, kitą graikiškame Aleksandrijiečių tekste. Veikalo esmė abiejuose tekstuose ta

Ebr. ir Vulg. t.	Aleksandr. t.
1,1—25,13	=1,1 –25,13
25,14 - 38	=32,1 - 24
26,1—43,13	=33,1—50,13
44,1—30	=5 ,1—30
45,1—5	=51,31 - 35
46,1 - 28	=26,1 – 28 (Aigiptas)
47,1 - 7	=29,1—7 (Pilistimai)
48,1 – 47	=31,1 – 44 (Moabas)
49,1—5	=30,1—5 (Amonas)
49,7 - 22	=29,8 –23 Edomas)
49,23—27	=30,12 - 16 (Damask.)
49,28 –33	=30,6—11 (Arabai)
49,34 –39	=25,14—18 (Elamas)
50,1 - 51,64	=27,1 – 28,64 (Babilon)
52,1 –34	=52,1—31.

Be tų skirtumų, liečiančių tvarką, Aleksandrijiečių tekste trūksta kai kurių eilučių ir straipsnelių, esančių ebr. t. ir Vulgatoje. Jame apleista du ilgesniu straipsneliu, būtent 33, 14—26 ir 39, 4—13. Kiti žymesni apleidimai: 8, 10—12; 10, 5—8. 10; 11, 7, 8; 17, 1—4; 27, 13. 14. 19—22; 29, 16—20; 30, 10. 11; 34, 11; 51, 44—4; 52, 2. 3. 15. 28—30. Be to daugelyje vietų išleista kai kurie labai trumpi sakiniai, arba tik vienas—kitas žodis. Sutinkama taip pat Aleksandr. vertime kai kurie labai maži priedai; bet jų visai nedaug.

Nurodytų skirtumų tarp dabartinio ebr. t. (Vulg.) ir LXX atsiradimas vienų aiškinamas tuo, kad jau žiloje senovėje buvęs dvejopas ebr. Jeremijo pranašysčių tekstas, vienas vartojamas Babilone ir Palestinoje, kitas Aigipte; tą antrajį išsivertę graikų pati, bet skirtumai tarp jų dviejų daug didesni kaip kurioje nors kitoje Sen. Testamento knygoje. Visųdidžiausias skirtumas tas, kad pranašystės prieš pagonis, t. y. 46—51 ebr. ir Vulg. perskyr. aleksandrijiečių tekste padėta tuojau po 25,13 ir tai kitokioje eilėje. Taigi, palyginant abudu tekstu, pasirodo, kad

Aleksandr. t.	Ebr. ir Vulg. t.
1,1—25,13	=1,1 –25,13
25,14 - 18	=49,34—39 (Elamas)
26,1—28	=46,1—28 (Aigiptas)
27,1 - 28,64	=50,1—51,64 (Babilonas)
29,1 - 7	=47,1 – 7 (Pilistimai)
29,8 –23	=49,8 - 23 (Edomas)
30,1—5	=49,1—5 (Amonas)
30,6—11	=49,28 - 33 (Arabai)
30,12 –16	=49,23—27 (Damaskas)
31,1 44	=49,1—47 (Moabas)
32,1—24	=25 14 –38
33,1—50,13	=26,1—43,13
51,1—30	=40,1—40
51,31—35	=45,1 – 5
52,1 – 34	=52,1—34.

kalbon Aleksandrijiečių vertėjai. Anot kitų aiškintojų, visokių aukščiau paminėtų skirtumų kaltininkai buvę vien vertėjai, kurie pasielgę su ebr. t. gana laisvai. Tos antrosios nuomonės laikėsi šv. Jieronimas.

Kadangi vienas ir kitas tekstas savo esme yra tas pats, nes jos nekeičia nurodytieji skirtumai, kadangi toliau pasirodo, kad abiem tekstais naudojosi N. Test. rašytojai, todėl juodu abudu reikia laikyti autentiškais, nors ebr. t. reikia pripažinti didesnė vertybė.

4. Jeremijo pranašystė buvo visuomet Bažnyčios laikoma Dievo įkvėptu veikalu; yra ji ir žydų kanone. Gana dažnai ji minima jau Sen. Testamente. Apie ją kalbama ir jos autoriumi vadinamas Jeremijas Ekli. 49, 8...; Ezdras sako (1 Ezdr. 1, 1; plg. 2 Kron. 36, 32), kad Dievas pa-

žadinęs Kyrą Jeremijo pranašystės įvykdyti; pranašas Danielis sakosi supratęs iš knygų metų skaičių, apreikštą Jeremijo (Dan. 9, 2; plg. Jer. 25, 11...; 29, 10). Rečiau sutinkame pranašystės žodžius pakartotus N. Test. Išganytojas, išvarydamas pirklius iš bažnyčios, priminė jo pranašystę (Mt. 21, 13; plg. Jer 7, 11). Šv. Matas sako, kad Jeremijo žodžiai įvykę nekaltų kūdikių nužudyme (Mt. 2, 17...; plg. Jer. 31, 15) ir puodžiaus dirvos pirkime (Mt. 27, 9; plg. Jer. 18, 2. 3; 32, 6—15; Luk. 9, 9). Kelis sykius šaukiasi jų šv. Povilas (Rom. 11, 27; Žyd. 10, 16...; 8, 8...).

Jeremijo pranašysčių knyga gana svarbi istorijos atžvilgiu, nes duoda nemaža naujų žinių apie paskutinius žydų karalystės metus ir taip papildo 4. Karalių ir 2. Kronikų knygas. Joje randame įdomių nurodymų, koks ištikrųjų buvo dorinis to laiko žydų tautos ir jos viršininkų stovis. Bet ypač svarbi ji savo mokslu apie Mesiją, nes ne tik aprašo jo dienų laimę (3, 14—18; 23, 3—8; 30, 8...), naują sandorą tarp Dievo ir jo tautos (31, 31...), bet ir paties Mesijo, Dovido sūnaus, asmenį (23, 5; 33, 14. 15 ir k.).

PROPHETIA IEREMIAE. JEREMIJO PRANAŠYSTĖ.

Knygos antrašas.

Caput I. 1 Verba Ieremiae filii
Helciae, de sacerdotibus, qui fue-
runt in Anathoth, in Terra Benia-
min. 2 Quod factum est verbum
Domini ad eum in diebus Iosiae
filii Amon regis Iuda, in tertio-
decimo anno regni eius 3 Et
factum est in diebus Ioakim filii
Iosiae regis Iuda, usque ad con-
summationem undecimi anni Se-
deciae filii Iosiae regis Iuda, usque
ad transmigrationem Ierusalem
in mense quinto.

1 perskyrimas. 1 Žodžiai Je-
remijo, sūnaus Helkijo, vieno iš
kunigų, buvusių Anatote, Benja-
mino šalyje. 2 Viešpaties žodis,
kurs buvo jam suteiktas Jūdo
karaliaus Amono sūnaus Jozijo
dienose, tryliktais jo karaliavimo
metais, 3 ir kurs buvo suteiktas
Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joa-
kimo dienose iki vienuoliktų Jū-
do karaliaus Jozijo sūnaus Sede-
kijo metų galui, iki išvedimui
Jeruzalės penktame mėnesyje.

1, 1—3. Knygos antraše pasakoma, kas buvo jos autorius ir kokiuo laiku Jeremijas ėjo pranašo pareigas.

(1, 1) Ž o d ž i a i: pranašystės. — J e r e m i j o. Ebr. t. I r m e J a h u ir sutrumpintas **I r m^e j a h**, anot vienų, padarytas iš žodžio r a m a h, g r i a u t i ir Dievo vardo ir reiškią: Viešpats griauna (savo tautą), anot kitų rasi teisingiau iš žodžio r u m, aukštam būti ir todėl reiškią: Viešpats aukštas, arba: Viešpats išaukština. Vz. Įvadą 3 p. — (2) V i e š p a t i e s ž o d i s.. anot ebr. t.: jam buvo suteiktas Viešpaties žodis... Nors knygoje surašytos Jeremijo pranašystės, bet jų kilmė dieviška, nes pats Viešpats jas suteikė Jeremijui. — T r y l i k t a i s... Jozijas, kurs paveldėjo sostą, būdamas aštuonerių metų, dabar turėjo dvidešimt pirmus. Jis tik nesenai buvo pradėjęs rūpintis religijiniu tautos atgimdymu (vz. 2 Kron. 34, 1—7). — (3) V i e n u o l i k t ų... m e t ų g a l u i. Nabuzardanas sudegino paimtą Jeruzalę ir bažnyčią penktame vienuoliktų Sedekijo metų mėnesyje. Kadangi tačiau jau tuomet pasibaigė Sedekijo viešpatavimas, todėl tie vienuolikti metai laikomi pabaigtais, nors jie nebuvo pilni. — Jeremijas ėjo pranašo pareigas nuo savo pašaukimo iki paėmimo Jeruzalės per keturias dešimtis vienerius metus: viešpataujant Jozijui devynioliką, viešpataujant Joakimui vienuoliką ir viešpataujant Sedekijui iki penktam jo vienuoliktų metų mėnesiui. Tarpinių karalių Joakazo ir Jekonijo jis neįvardija, nes kiekvienas judviejų karaliavo tik po tris mėnesius. — Antrašas rodosi nevisa apimąs, kas da-

Įžanga: Pašaukimas Jeremijo pranašo pareigų eiti.

4 Et factum est verbum Do-
mini ad me, dicens: 5 Priusquam
te formarem in utero, novi te: et
antequam exires de vulva, sanc-
tificavi te, et prophetam in Gen-
tibus dedi te. 6 Et dixi, A a a,
Domine Deus: ecce nescio loqui,
quia puer ego sum. 7 Et
dixit Dominus ad me: Noli dicere:
Puer sum: quoniam ad omnia,
quae mittam te, ibis: et universa,
quaecumque mandavero tibi, lo-

4 Viešpaties žodis buvo man
suteiktas ir pasakyta: 5 Pirma ne-
gu padariau tave motinos vidu-
riuose, aš pažinau tave, ir pirma
negu išėjai iš motinos įsčios,
aš pašventinau tave ir paskyriau
tave pranašu tarp tautų. 6 Tuomet
aš tariau: Ai, ai, ai, Viešpatie
Dieve, štai aš nemoku kalbėti,
nes aš vaikas. 7 Bet Viešpats man
tarė: Nesakyk: Aš vaikas; nes vi-
sur, kur tave siųsiu, tu eisi, ir

---

bar yra Jeremijo knygoje, nes jis ėjo dar savo pareigas ir po Jeruzalės žuvimo (vz. 40—44 perskyr.). Reikia tat spėti, kad Jeremijo knyga pradžioje buvo trumpesnė, paskui gi buvo papildyta vėlesnėmis jo pranašystėmis, nekeičiant knygos antrašo, nes vėlesnioji Jeremijo tarnystė palietė tik mažą tautos dalį ir buvo lyg priedas prie jo vyriausios pasiuntinystės, pasibaigusios su Jeruzalės ir bažnyčios žuvimu.

1, 4—19. Knygos įžangoje Jeremijas aprašo savo pašaukimą ir pašventinimą į Viešpaties pranašus (4—10), taip pat primena regėjimus ir žodžius, kuriais buvo trumpai nurodytos jo pareigos (11—19).

(4) Viešpaties žodis... Viešpats iškilmingai apreiškia Jeremijui išrinkimą, kurį jis yra padaręs labai senai, kad Jeremijas būtų jo pranašas. Kaip tas apreiškimas buvo suteiktas, Jeremijas nepaaiškina. — (5) Pirma negu padariau... Išrinkimas buvo padarytas tarsi laipsniais. Pirmas laipsnis tai amžinas paskyrimas. — Pažinau tave: ypatingu pažinimu. — Pašventinau tave. Antras laipsnis tai pašventinimas, tiesioginis prirengimas. Jis buvo tikras, vidujinis (Tom.). Kaip mano Bažnyčios mokytojai Jeremijas buvęs jau savo motinos įsčioje paliuosuotas nuo pradinės nuodėmės, taip pat kaip paskui šv. Jonas Krikštytojas. Pašventinimas Jeremijui buvo juo reikalingesnis, kad jo laukė kieti persekiojimai, kad jis, priešingai Sen. Test. papročiui turėjo pasilikti nevedęs (16, 2) ir gyventi atsiskyręs nuo žmonių (16, 5). — Paskyriau tave. Trečias laipsnis tai uždėjimas pareigos, kurią jis turi tuojau pradėti eiti (10 e.). — Tarp tautų. Jeremijas siunčiamas ne tik pas savo tautą, bet taip pat pas pagonis; jiems jis skelbs baisią Dievo rūstybę (25, 15..), bet taip pat skaisčią ir paguodos pilną ateitį (48, 47; 49, 39 ir k.). — (6) Tuomet aš tariau. Ką šv. Povilas sako apie kunigų garbę (Žyd.), tai tinka ir pranašų pareigoms. Pranašas neieško garbės, bet priima ją tik priverstas. — Aš nemoku... Pranašas nurodo panašią priežastį kaip Mozė, tačiau jis tarsi bijo taip pat tarnystės sunkenybių ir pavojų, kokiuos jam rodė Elijo, Amoso istorija ir Manaso nuožmumas (4 Kar. 21, 16; 24, 4; plg. 20, 7). — Vaikas. ebr. na'ar jaunikaitis. Tas išsireiškimas gana liaunas. Jaunikaitis gali būti dvidešimties metų ir vyresnis, bet taip pat ir jaunesnis. — (7) Nesakyk... Dievas padrąsina savo pasiuntinį. Jam nereikės nieko kita daryti kaip tik vykinti savo Viešpaties įsakymus. Tasai gi, pavesdamas atlikti kokį nors darbą, suteikia taip pat malonių, reikalingų

queris. 8 Ne timeas a facie eorum:
quia tecum ego sum ut eruam
te, dicit Dominus.
9 Et misit Dominus manum
suam, et tetigit os meum: et
dixit Dominus ad me: Ecce
dedi verba mea in ore tuo:
10 ecce constitui te hodie su-
per Gentes, et super regna ut
evellas, et destruas, et disperdas,
et dissipes, et aedifices, et plantes.

11 Et factum est verbum
Domini ad me, dicens: Quid tu
vides Ieremia? Et dixi: Virgam
vigilantem ego video. 12 Et dixit
Dominus ad me: Bene vidisti,
quia vigilabo ego super verbo
meo ut faciam illud. 13 Et factum

visa, ką tau liepsiu, kalbėsi. 8 Ne-
bijok jų, nes aš esu su tavim,
kad gelbėčiau tave, sako Viešpats.
9 Po to Viešpats ištiesė savo
ranką ir palietė mano burną,
ir Viešpats man tarė: Štai, aš de-
du savo žodžius į tavo burną; 10
štai, aš statau tave šiandien ant
tautų ir ant karalysčių, kad rau-
tumei ir ardytumei, kad naikin-
tumei ir sklaidytumei, kad staty-
tumei ir veistumei.
11 Ir buvo man suteiktas Vieš-
paties žodis ir sakyta: Ką tu ma-
tai, Jeremijau? Aš tariau: Matau
budinčią lazdą. 12 Tuomet Vieš-
pats man tarė: Gerai matei; nes
aš budėsiu ant savo žodžio, kad
jį įvykdyčiau.

---

tam darbui padaryti. — (8) Nebijok jų... Eidamas savo pareigas pranašas, tiesa, turės neprietelių, bet jo gynėjas bus Viešpats, kurs jį apsaugos nuo visokio pavojaus.

(9) Viešpats ištiesė...: regėjime. Jeremijo pašventimas į pranašus susideda taip pat kaip ir Izaijo iš simbolinio veiksmo (9a e.) ir jį paaiškinančių žodžių (9b. 10, e.). — Aš dedu savo žodžius... Ką kalba įkvėptas pranašas, tai paties Dievo žodžiai. — (10) Ant tautų ir...: kaipo savo pasiuntinį, kad mano vardu duotumei joms įsakymų. Taigi, pranašinė Jeremijo valdžia siekia toli už Izraėlio ribų; bet ir žydai yra tarp tų tautų, kurioms jis neš Dievo paliepimus. — Kad rautumei ir...: Jeremijo tarnystė susidės iš griovimo ir statymo. Dėlei laiko aplinkybių griovimo bus daugiau, todėl jis aprašomas keturiais sinonimais, tuo tarpu, kad statymui skiriama tik du. Visa, kas toliau knygoje sakoma, tik paaiškina šituos žodžius. Abejonės nėra, kad ne pats Jeremijas griaus ir paskui atstatys, bet pranašams pasavinama tai, ką jie skelbia. Plg. Iz. 6, 10; Ez. 43, 3 ir k.

(11) Budinčią lazdą. Ebr. t.: migdolų medžio lazdą. Vulgatos vertimas „budinčią" atsirado dėlto, kad ebr. t. pavartoja ne paprastas migdolų medžio vardas, bet poėzinis šaqed, kurs, griežtai imant, reiškia: pažadintasai (iš miego). Vadinama gi taip tas medis dėlto, kad jis žymiai anksčiau už kitus medžius pabunda iš žiemos miego; todėl ir čionai imamas kaipo budrumo ir veiklumo emblėma. — (12) Aš budėsiu. Ebr. šoqed. Dievas pames savo ramybę ir kantrybę; jis greitai įvykdys savo žodį ir baus nusikaltusius žydus be pasigailėjimo. Paminėtas čia budrumas nurodo įvykdymo tikrumą: įvykdys gi taip greitai, kaip greitai pražysta migdolų medis.

(13) Antrą kartą: Antras regėjimas papildo pirmąjį ir visai aiškiai skelbia nelaimes, skirtas išrinktąjai tautai. — Puodą ugnyje. Ebr. t.: puodą, į kurį pučiama. Ištikrųjų, pučiama ugnis, kad karščiau šildytų. Taigi, čia turima omenyje labai įkaitintas, verdantis puodas. — Jo priešakį palenktą... Tas puodas pakrypęs pietų linkon, todėl yra pavojus, kad tai, ko puodas pilnas, greitai išsilies. Puodas turi

est verbum Domini secundo ad
me, dicens: Quid tu vides? Et
dixi: Ollam succensam ego video,
et faciem eius a facie Aquilonis.
14 Et dixit Dominus ad me: Ab
Aquilone pandetur malum super
omnes habitatores terrae. 15 quia
ecce ego convocabo omnes co-
gna iones regnorum Aquilonis,
ait Dominus: et venient et po
nent unusquisqe solium suum
in introitu portarum Ierusalem,
et super omnes muros eius in
circuitu, et super universas urbes
Iuda. 16 Et loquar iudicia mea
cum eis super omnem malitiam
eorum, qui dereliquerunt me, et
libaverunt diis alienis, et adora-
verunt opus manuum suarum.

17 Tu ergo accinge lumbos
tuos, et surge, et loquere ad eos
omnia quae ego praecipio tibi.
Ne formides a facie eorum: nec
enim timere te faciam vultum
eorum. 18 Ego quippe dedi te
hodie in civitatem munitam, et

13 Ir buvo man antrą kartą
suteiktas Viešpaties žodis ir pasa-
kyta: Ką tu matai? Aš tariau:
Matau puodą ugnyje ir jo prieša-
kį palenktą iš šiaurės pusės. 14
Tuomet Viešpats man tarė: Iš
šiaurės bus išlieta nelaimė ant
visų šalies gyventojų; 15 nes štai
aš pašauksiu visas šiaurės kara-
lysčių tautas, sako Viešpats; ir
jie ateis, ir kiekvienas pastatys
savo krasę Jeruzalės vartų ango-
je, ir ties visomis jos sienomis
aplinkui, ir ties visais Jūdo mies-
tais; 16 ir aš ištarsiu savo pa-
smerkimus prieš juos dėlei viso
jų piktumo, kad jie apleido ma-
ne, darė liejamųjų aukų sveti-
miems dievams ir garbino savo
rankų darbą.

17 Taigi, tu susijuosk savo
strėnas, kelkis ir kalbėk jiems
visa, ką aš tau įsakau. Nebijok
jų, nes aš padarysiu, kad tu ne-
išsigąstumei jų veido. 18 Aš juk
darau šiandien iš tavęs sustiprin-
tą miestą, geležinį šulą ir vari-

įvaizdinti Kaldėją, iš kurios pasipils nelaimių į Jūdo karalystę. — (14) Iš šiaurės bus... Duodama regėjimo paaiškinimas. — (15) Tautos: Kaldėjiečiai. Nors kaldėjiečiai ištikrųjų gyveno į rytos nuo Palestinos, bet kad pasiektų Jūdėją ir Jeruzalę, jie turėdavo pirma pulti į šiaurę nuo Jūdėjos esantį kraštą ir iš čia jau eiti į pietus. — Jie ateis, ir kiekvienas... Viršininkai tautų, iš kurių susideda Kaldėjos kariuomenė, elgsis kaipo nugalėtojai; jie darys teismą, ims grobį; niekas negalės nuo jų išbėgti, nes jie sėdės visuose vartuose ir aplink visas sienas. — (16) Ir aš ištarsiu... Siųsdamas nelaimių Dievas atkeršys savo tautai už jos stabmeldystę. — Mane: Dievą, su kuriuo buvo padaryta sandora, ir kurs buvo teikęs tiek geradarysčių. — Darė liejamųjų aukų. Ebr. t.: aukojo smilkalų. — Savo rankų darbą. Garbinti savo rankų darbą buvo tikra beprotystė.

(17) Susijuosk...: kad laisvai ir be kliūčių galėtumei elgtis. Rytų kraštų gyventojai, rengdamiesi kelionėn ir pradėdami darbą, turi paprotį susijuosti, kad ilgi ir platūs jų drabužiai jiems nekliudytų. Plg. Iš. 12, 11; Jobo 38, 3; Lk. 12, 35 ir k. — Nes aš padarysiu, kad... Pats Dievas gins savo pasiuntinį. Ebr. t.: kad aš nepadaryčiau, kad tu drebėtumei jų akivaizdoje. — Jei pranašas nustotų drąsos savo tarnystės ėjime ir nebepasitikėtų Dievo pagalba, Dievas apleistų jį pačiame pavojuje (Jier.). — (18) Darau iš tavęs šiandien... Jeremijui bus suteikia dieviškos stiprybės, kuri padarys jį nenugalimą. — Prieš Jūdo karalius... Jam pavedama pareiga pilna pavojaus, visi luomai

in columnam ferream, et in murum aereum, super omnem terram, regibus Iuda, principibus eius, et sacerdotibus, et populo terrae. [19] Et bellabunt adversum te, et non praevalebunt: quia ego tecum sum, ait Dominus, ut liberem te.

nę sieną visai šaliai, prieš Jūdo karalius, jo kunigaikščius ir kunigus ir žemės tautą. [19] Jie kovos prieš tave, bet nenugalės, nes aš esu su tavim, sako Viešpats, kad tave išliuosuočiau.

I. Viešpats neatmainomai nutarė padaryti galą žydų karalystei.

1. Viešpaties ištikimybė, žydų neištikimumas ir nedėkingumas.

Caput II. [1] Et factum est verbum Domini ad me, dicens:

[2] Vade, et clama in auribus Ierusalem, dicens: Haec dicit Dominus: Recordatus sum tui, miserans adolescentiam tuam, et charitatem desponsationis tuae, quando secuta es me in deberto, in terra, quae non semi-

2 perskyrimas. [1] Ir buvo man suteiktas Viešpaties žodis ir pasakyta:

[2] Eik ir šauk, Jeruzalei girdint, tardamas: Štai, ką Viešpats sako. Aš atsiminiau tave, gailėdamos tavo jaunystės ir tavo meilės kaipo sužieduotinės, kuomet tu mane sekei tyrumoje, žemėje, kur nesėjama. [3] Izraėlis buvo pašven-

bus jam nepalankūs, visiems jis vienas gaus priešintis. Tačiau jo jėgų jie visi neįstengs nugalėti, to sustiprinto miesto užkovoti; tas geležinis šulas pakels kiekvieną naštą, ant tos skaistvarinės sienos iširs visi kariški puolimai. — (19) Nenugalės, nes... Taip draug su kova Dievas skelbia pranašui tikrą laimėjimą. plg. auk. 8, e.

Pirmoje Jeremijo Pranašyščių dalyje (2, 1 — 33, 26) nuolat kartojama, kad Dievas nutaręs būtinai sugriauti žydų karalystę.

2, 1 — 3, 5. Ji prasideda pranašinių pamokslu, kuriame Viešpaties ištikimybė statoma prieš žydų tautos neištikimumą ir nedėkingumą. Čia visupirma primenama tas laikas, kai tauta mylėjo Viešpatį (2, 1 — 3); bet paskui ji be priežasties atsitraukė nuo jo, nežiūrėdama jo geradarysčių (2, 4 — 8); tas atsitraukimas buvo negirdėtas tarp žmonių dalykas (2, 9 — 13) ir todėl teisingai nubaustas (2, 14 — 19). Toliau įrodinėjamas žydų stabmeldystės biaurumas (2, 20 — 28) ir kad ji niekaip negali būti pateistinta (2, 29 — 3, 5).

(2, 1) Ir buvo man suteiktas... Tokia įžanga pradedami visi Dievo suteikti pranašui apreiškimai ir pamokymai. Plg. auk. 1, 4; 3, 6; 7, 1 ir k.

(2) Eik. Tas įsakymas gal buvo duotas Jeremijui Anatote, Vz. auk. 1, 1. — Aš atsiminiau... Geriau ebr. t.: aš tau neužmiršau tavo jaunystės meilės... Taigi, buvo laikas, kad žydų tauta mylėjo Viešpatį ir buvo jo mylima. Aigipte ji buvo tarsi Viešpaties sužieduotinė, kurią jis pakvietė palikti tą šalį ir sekti jį per tyrumą į Sinajaus kalną, kame buvo padaryta šventa (moterystės) sandora. Su girtinu pasiryžimu ji paklausė Viešpaties pasiuntinio Mozės ir ėjo paskui jį. — (3) Buvo pašventintas: anuo laimingu laiku žydai buvo šventa ir tobūla tauta. Plg. Iš. 28, 36. — Vaisių pirmonės. Izraėlis buvo lyg kad vaisių pirmonės, kurias Dievas sau išrinko iš nupuolusios žmonių giminės; tai tautai jis nori įsteigti karalystę, kuri turi išsiplėsti ir apim-

natur. [3]Sanctus Israel Domino, pri-
mitiae frugum eius: omnes. qui de-
vorant eum, delinquunt: mala veni-
ent super eos, dicit Dominus.
[4]Audite verbum Domini do-
mus Iacob, et omnes cognationes
domus Israel: [5]haec dicit Dominus:
Quid invenerunt patres vestri in
me iniquitatis, quia elongaverunt
a me, et ambulaverunt post vanita-
tem, et vani facti sunt? [6]Et non
dixerunt: Ubi est Dominus, qui
ascendere nos fecit de Terra
Aegypti: qui traduxit nos per
desertum, per terram inhabitabi-
lem et inviam, per terram sitis, et
imaginem mortis, per terram, in
qua non ambulavit vir neque
habitavit homo? [7]Et induxi vos
in terram Carmeli, ut comedere-
tis fructum eius. et optima illius:
et ingressi contaminastis terram
meam, et hereditatem meam po-
suistis in abominationem. [8]Sa-

tintas Viešpačiui, jo vaisių pir-
monės; visi, kurie jį ryja, nusi-
kalsta; ant jų ateis nelaimių, sako
Viešpats.
[4]Klausykite, Jokūbo namai ir
visos Izraėlio namų giminės,
Viešpaties žodžio. [5]Štai, ką Vieš-
pats sako: Kokią neteisybę rado
manyje jūsų tėvai, kad jie atsito-
lino nuo manęs ir vaikščiojo
paskui tuštybę ir pasidarė tušti?
[6]Jie nesakė: Kame Viešpats, kurs
mus išvedė iš Aigipto žemės,
kurs pervedė mus per tyrumą,
per negyvenamą ir nepereinamą
žemę, per troškulio žemę ir mir-
ties vaizdą, per žemę, per kurią
niekas neperėjo ir kurioje negy-
veno žmogus? [7]Aš jus įvedžiau
į derlingą žemę, kad valgytumė-
te jos vaisių ir jos gėrybių; jūs
gi įėję sutepėte mano žemę ir
iš mano tėvainystės padarėte pa-
sibjaurėjimą. [8]Kunigai nesakė: Ka-

---

ti visas tautas. Bet kaip niekam neleista valgyti pirmonių, kas ne kunigų giminės, taip turi taip pat kęsti bausmę, kas sauvališkai puola Dievui pašventintą Izraėlio tautą, taip kaip buvo Dievo žadėta. Prad. 12, 3.

(4) K l a u s y k i t e, J o k ū b o... Jokūbo ir Izraėlio vardai primena tautos išrinkimą; bet draug juose yra įspėjimas, kad tauta sektų protėvio dievobaimingumą ir paklusnumą ir taptų jam suteikto palaiminimo (Prad. 32, 24...) dalininke. — (5) K o k i ą n e t e i s y b ę... Dievas reikalauja, kad Izraėlitai apsvarstytų, ar buvo jis neištikimas savo pažadėjimams. O kadangi žmonės lengviau pasmerkia kitų nusikaltimus, kaip savo, jis visupirma duoda jiems tą klausimą apie seniau buvusias kartas. Jei jie ras jas esant kaltas, tai jie negalės ir patys dėtis nekaltais. Kad čia Dievas iš pradžios lyg kad pats save gina, tai jo gerumo ženklas (Teod.). — T u š t y b ę. Labai dažnai šv. Rašte taip vadinama pagonių dievaičius. — T u š t i: panašūs į stabus, todėl verti pasibiaurėjimo. Plg. Ps. 113; Rom. 1, 21—23. — (6) K a m e V i e š p a t s, k u r s... Jei žydai būtų atsiminę didžiausias Dievo geradarystes, jo suteiktas išeinant iš Aigipto, keliaujant per baisius tyrus ir apsigyvenant Žadėtoje žemėje, jie būtų turėję pasilikti jam ištikimi. — P e r n e g y v e n a m ą... Parano tyruma aprašoma primenant visą jos nejaukumą, kad aiškiau pasirodytų Dievo palankumas ir galybė. Plg. Atk. 8, 15; 32, 10 ir k. — M i r t i e s v a i z d ą... Anot ebr. t.: mirties ūksmę. — (7) J ū s g i į ė j ę s u t e p ė t e... Gavę apsigyventi gražiausioje ir geriausioje šalyje, žydai tuojau ją sutepė savo stabmeldyste (plg. Teis. 2, 17—21; Ps. 77, 52—58 ir k.). Jų nusikaltimas buvo juo didesnis, kad ta šalis buvo Dievo žemė, jo tėvainystė. Plg. Iz. 8, 8 ir k. — (8) K u n i g a i... i r k u r i e l a i k o... Tie, kuriems buvo pavesta mokyti žmo-

cerdotes non dixerunt: Ubi est
Dominus? et tenentes legem
nescierunt me, et pastores prae-
varicati sunt in me. et prophetae
prophetaverunt in Baal, et idola
secuti sunt.
9 Propterea adhuc iudicio
contendam vobiscum, ait Domi-
nus, et cum filiis vestris discep-
tabo. 10 Transite ad insulas Ce-
thim, et videte: et in Cedar mit-
tite, et considerate vehementer:
et videte si factum est huiusce-
modi. 11 Si mutavit gens deos
suos, et certe ipsi non sunt dii:
populus vero meus mutavit glo-
riam suam in idolum. 12 Obstu-
pescite caeli super hoc, et por-
tae eius desolamini vehementer,
dicit Dominus. 13 Duo enim mala
fecit populus meus: Me dereli-
querunt fontem aquae vivae, et

me Viešpats? Ir kurie laiko įsta-
tymą, nežinojo manęs, ir ganyto-
jai nebuvo man ištikimi; prana-
šai pranašavo Baalo vardu ir se-
kė stabus.

9 Todėl aš dar eisiu su jumis
į teismą, sako Viešpats, ir byli-
nėsiuos su jūsų vaikais. 10 Nu-
eikite į Ketiečių salas ir veizdė
kite, siųskite į Kedarą ir gerai
įsižiūrėkite, ir matykite, ar yra
įvykę tokių dalykų; 11 ar yra pa-
keitusi tauta savo dievus? o juk
jie ne dievai; mano gi tauta pa-
keitė savo garbę stabu. 12 Nu-
stebk, dangau, dėl to dalyko, ir
smarkiai nuliūskite dangaus var-
tai, sako Viešpats. 13 Nes mano
tauta dvejopai nusikalto Jie ap-
leido mane, gyvojo vandens šal-
tinį, ir išsikasė sau šulinių, kiau-

---

neš įstatymo, jį jiems aiškinti, kurie turėjo imti įstatymą kaipo pasielgimo santiesinį, neklausė, kokį Dievo valia, bet jį niekino. — Ganytojai: karaliai ir kunigaikščiai (Teod.), kurie yra Viešpaties bandos viršininkai ir turėjo būti geriausio ganytojo, Viešpaties, atvaizdas, atpuolė nuo Dievo... — Pranašai... Buvo atsiradę be galo daug netikrų pranašų, kurie savinosi tikrų Dievo pasiuntinių reikšmę. Plg. 3 Kar. 18, 19; 22, 6 ir k. Baalas buvo žymiausias penikijiečių dievaitis. Plg. Teis. 2, 11, 13 ir k. — Sekė stabus. Ebr. t.: ėjo paskui tuos, kurie nieko negali, t. y., kurie negalėjo būti jiems naudingi. Taip pat vadinami stabai ir 11, 2.

(9) Todėł aš dar... Aukščiau paminėtos kaltybės neatgailėtos, bet dar pranašo laiko žydų padaugintos, todėl Dievas bylinėsis su jais ir net su jų vaikais, kaip tai yra daręs su jų tėvais. (10) Nueikite... Kaip labai jie verti bausmės, parodo palyginimas jų pasielgimo su pagonių. Tą palyginimą jie patys kviečiami padaryti. — Ketiečiais (ebr. Kittim) vadinosi Kypro ir pietinių Europos pussalių gyventojai, taigi tie, kurie gyvena į vakarus nuo Palestinos; gyvenančius gi į rytus atstovauja Kedaras, arba Kedarėnų tauta. Plg. Ps. 119, 5; Prad. 25, 11. Taip pat veltui kas nors ieškotų vakaruose ir rytuose panašaus į žydų atpuolimo. — (11) Juk jie ne dievai: todėl nebuvo ko labai jų branginti. — Savo garbę: Dievą, kurs taip garbingai apsireiškė ir apdovanojo savo tautą visokiomis gėrybėmis, kurs pats nori būti garbė ir šviesa, taip pat gyrius ir laimė visų, kurie jį garbina. Plg. Ps. 105, 20; Rom. 1, 13. — Stabu. Anot ebr. t.: tuo, kas nenaudinga. — (12) Nustebk... Pranašas poėtiškai kviečia dangų išreikšti savo pasibjaurėjimą nedoru žydų pasielgimu. Plg. Atk. 32, 1; Iz. 1, 2 ir k. Ebr. t. galima taip versti: Bodėkis, dangau, to dalyko; baisėkis ir džiūk. — (13) Jie apleido... Tai pirma kaltybė. Gyvojo vandens šaltinis vadinasi nuolat tekąs tyras upelio vanduo. Jis yra vaizdas Dievo, to pirmojo visokio gerumo šaltinio, neišsemiamo viso-

foderunt sibi cisternas, cisternas
dissipatas, quae continere non
valent aquas.
14 Numquid servus est Israel,
aut vernaculus? quare ergo fac-
tus est in praedam? 15 Super
eum rugierunt leones, et dede-
runt vocem suam, posuerunt ter-
ram eius in solitudinem: civita-
tes eius exustae sunt, et non est
qui habitet in eis. 16 Filii quo-
que Mempheos et Taphnes con-
stupraverunt te usque ad verti-
cem. 17 Numquid non istud fac-
tum est tibi, quia dereliquisti
Dominum Deum tuum eo tem-
pore, quo ducebat te per viam?
18 Et nunc quid tibi vis in via
Aegypti, ut bibas aquam turbidam?

rų šulinių, kurie negali laikyti
savyje vandens.

14 Argi Izraėlis vergas, arba
vergės vaikas? tai kodėl gi iš jo
padaryta grobis? 15 Prieš jį krio-
kė liūtai ir paleido savo balsą,
padarė iš jo žemės tyrumą; jo
miestai nudeginti, ir nėra, kas
juose gyventų. 16 Taip pat Mem-
fio ir Tafnės sūnūs subjaurino
tave iki viršugalviui. 17 Argi ne
dėlto tai tau atsitiko, kad tu ap-
leidai Viešpatį, savo Dievą, tuo
laiku, kada jis tave vedė keliu?
18 Ir dabar ko tu nori ant kelio
į Aigiptą, kad gertumei Drumž-
lino vandens? ir kas tau darbo
su Asyrijiečių keliu, kad gertu-

kių gėrybių iždo, viso gyvenimo šaltinio. — Ir išsikasė... Antra kaltybė. Iškastuose šuliniuose buvo laikomas lietaus vanduo, kurs greitai gesdavo, ir, jei šulinys negana rūpestingai buvo taisomas, neretai visai ištekėdavo per atsiradusius plyšius ir skyles. Tokie šuliniai čia vaizdas netikrų dievų.

(14) Argi... Pranašas su širdgėla klausia, kaip galėjo atsitikti, kad su Izraėliu pagonys elgiasi kaip su vergu. Juk jis nebuvo vergas, ebr. ėbed, kurį nusiperkama, nė vergės vaikas, t. y. namie gimęs iš vergų tėvų, bet Viešpaties pirmgimis, namų sūnus (plg. Iš. 4, 22); tai kodėl gi jį pažeminta, paniekinta? Žinomą jau paniekinimo priežastį pranašas primena žem. 17, e. — (15) Liūtai: galingi Izraėlio neprieteliai, ypač asirijiečiai, kurių emblėma buvo liūtas. Plg. Iz. 5, 29; Mik. 5, 7 ir k. — Miestai nudeginti... Atskilusi dešimties giminių karalystė buvo jau visai sunaikinta; Jūdo karalystė buvo kelis kartus užpulta ir apiplėšta. — (16) Memfio ir Tafnės. Tuodu žymiu senovės miestu čia atstovauja visą Aigiptą. Ebr. t. Nof ir Tachpanes. Pirmas vardas sutrumpintas aig. Men-Nofer (geras miestas), iš kurio graikai padarė Memfį; tas miestas buvo ant vakario Nilo kranto, ten, kur prasideda jo delta. Antras miestas gr. vadinosi Dafnė; jis buvo į šiaurryčius nuo pirmojo, netoli jūros, bet į vakarus nuo dabartinio Suėco kanalo; dabar jo vieta vadinasi Tell Defenne. — Subjaurino... Ebr. t.: nuganys tavo kaukolę (viršugalvį). Taip sujungiama du vaizdu. Izraėlitų neprieteliai palyginami su piemenimis, kurie sunaikins visą šalį, visur ganydami savo bandas; neprietelių pasielgimas bus lygus nuskutimui galvos; tai gi buvo laikoma didžiausiu paniekinimu. Plg. 47, 5; Iz. 3, 17 ir k. — (17) Kad tu apleidai... Tai tikra Izraėlio nelaimių priežastis. — Tuo laiku, kada... Aliuzija į tai, kad Izraėlis jau keliaudamas per tyrumą į Žadėtąją žemę buvo kelis kartus sunkiai užrūstinęs Dievą; arba apskritai patėmijimas, kad žydai dažnai neėjo jiems paskirtu, ir į tikslą vedančiu kelių, tikru keliu, kurį Dievas rodė. — (18) Ir dabar ko... Be senų kaltybių Dievas mini ir dabartines. Žydai nori susiartinti su pagonimis, aigiptiečiais ir asirijiečiais; tai gi buvo priešinga teokratijos dvasiai. Plg.

et quid tibi cum via Assyriorum,
ut bibas aquam fluminis? [19] Ar-
guet te malitia tua, et aversio tua
increpabit te. Scito, et vide quia
malum et amarum est reliquisse
te Dominum Deum tuum, et non
esse timorem mei apud te, dicit
Dominus Deus exercituum.
[20] A saeculo confregisti iu-
gum meum, rupisti vincula mea,
et dixisti: Non serviam. In omni
enim colle sublimi, et sub omni
ligno frondoso tu prostenebaris
meretrix. [21] Ego autem plantavi
te vineam electam, omne semen
verum: quomodo ergo conversa
es mihi in pravam vinea aliena?
[22] Si laveris te nitro, et multi-
plicaveris tibi herbam borith, ma-
culata es in iniquitate tua coram

mei Upės vandens? [19] Tavo pik-
tumas kaltins tave, ir tavo atpuo-
limas baus tave. Žinok ir matyk,
jog negera ir kartu, kad tu ap-
leidai Viešpatį savo Dievą ir kad
pas tave nėra mano baimės, sa-
ko Viešpats, kareivijų Dievas.

[20] Nuo amžių tu sulaužei ma-
no jungą, sutraukei mano pan-
čius ir sakei: Netarnausiu. Nes
ant kiekvieno aukšto kauburio ir
po kiekvienu šakotu medžiu tu
pasiduodavai paleistuvystei. [21] Aš
gi buvau tave įsodinęs kaipo
rinktinį vynuogyną iš visai tikrų
želmenų; tai kaip gi tu man pa-
virtai išgama, tu, svetimasis
vynuogyne? [22] Nors tu mazgotu-
meis šarmu ir imtumei sau daug

---

4 Kar. 15, 19, 20; 16, 7, 8; Iz. 30, 1 —3 ir k. — Drumžlino vandens. Ebr. t.: Šichoro vandens. Taip vadinasi rasi upelis Rinokolura, anot kitų gi Nilas, kurio vanduo potvinio metu ypač drumžlinas. — Upės vandens, t. y. Eufrato, kurs asir. vadinasi Puratu, upė. Gerti Šichoro arba Eufrato vandens reiškia ieškoti pagalbos Aigipte arba Asirijoje, lyg kad žydams nebūtų buvę gana gyvojo vandens šaltinio Jeruzalėje (13, e.). — (19) Tavo piktumas... Sutartys su svetimaisiais apvils Izraėlį ir duos jam tik kartumo. Ebr. t.: tavo piktumas plaks tave, ir tavo atpuolimai baus tave. — Negera ir kartu... Nuodėmė pikta savyje, nes priešinga vyriausiai šventumo ir tvarkos taisyklei; — karti, nes atskiria nuo Dievo, ir kaipo pasėką, turi turėti visokio kartumo. Taigi, žydai turi mokintis iš savo liūdno prityrimo ir imti į širdį pranašo gąsdinimus.

(20) Nuo amžių: visupirma tyrumoje, paskui teisėjų laikais. Taigi, Izraėlis labai senai pradėjo būti neištikimas Dievui. — Tu sulaužei mano jungą, sutraukei...: Dievo įsakymų jungą ir pančius. Ebr. masorėtų tekstas reiktų versti kitaip: aš sulaužiau tavo jungą, sutraukiau tavo pančius. — Taip Dievas primena išliuosavimo iš vergijos geradarystę. Bet tas masorėtų skaitymas laikomas netikru. — Tu pasiduodavai paleistuvystei. Žydų tauta, pasiduodama stabmeldystei, darėsi paleistuvė, nes Dievo sandora su ja buvo laikoma tarsi moterystės ryšiu; be to kananiečių tarnavimas stabams buvo sujungtas su begėdyste. Plg. Atk. 12, 2; Ez. 6. 13 ir k. — (21) Kaipo rinktinį vynuogyną...: taip kad iš jo reikėjo laukti tik geriausių vaisių. Plg. Prad. 49, 11; Iz. 5, 2. — Pavirtai išgama... Anot ebr. t.: pavirtai išsigimusiomis svetimo vynuogyno atžalomis. — Augalas laikosi nustatytos tvarkos, žmonės nuo jos ir nuo savo paskyrimo begėdiškai pasitraukia. Taip palyginimais parodoma, kaip labai Izraėlis susibiaurino.

(22) Nors tu... Izraėlis taip suteptas, kad niekaip nebegali apsivalyti. — Šarmu. Ebr. t. minima visupirma mineralinis alkali, paskui gi iš augalų gaunamas (borith). — Tu pasilieki sutepta... Ebr. t.: tavo neteisybė biauri mano akivaizdoje.

me, dicit Dominus Deus. 23 Quo-
modo dicit: Non sum polluta,
post Baalim non ambulavi? vide
vias tuas in convalle, scito quid
feceris: cursor levis explicans vias
suas. 24 Onager assuetus in so-
litudine, in desiderio animae suae
attraxit ventum amoris sui: nullus
avertet eam: omnes, qui quaerunt
eam, non deficient: in menstruis
eius inveniet eam.

25 Prohibe pedem tuum a
nuditate, et guttur tuum a siti.
Et dixisti: Desperavi, nequaquam
faciam: adamavi quippe alienos,
et post eos ambulabo. 26 Quo-
modo confunditur fur quando
deprehenditur, sic confusi sunt
domus Israel, ipsi et reges eorum,
principes; et sacerdotes, et pro-
phetae eorum, 27 dicentes ligno:

muilo, tu pasilieki sutepta netei-
sybe mano akivaizdoje, sako Vieš-
pats Dievas. 23 Kaip tu gali sa-
kyti: Aš nesutepta, aš nevaikš-
čiojau paskui Baalus? Pažvelk į
savo kelius slėnyje, pažink, ką esi
padariusi. Tu buvai kaip lengvas
bėgėjas, kurs bėgioja šen ir ten
savo keliais. 24 Laukinė asilė, pri-
pratus prie tyrumos, kuri savo
geidulyje traukia į save savo gaš-
lumo kvapą; niekas jos nesustab-
dys; visi, kurie jos ieško, nepri-
valo vargti; jie ras ją jos mėne-
sinėje.

25 Saugok savo koją nuo
plikumo ir savo gerklę nuo troš-
kulio. Bet tu sakai: aš nustojau
vilties, anaiptol tai nedarysiu, nes
aš myliu svetimuosius ir paskui
juos vaikščiosiu. 26 Kaip sugėdi-
namas vagis, kuomet jis nutver-
tas, taip sugėdinti Izraėlio namai,
jie ir jų karaliai, kunigaikščiai,
kunigai ir jų pranašai, 27 jie, ku-

---

(23) Kaip gali... Izraėlio tauta taip sugedus ir taip nebejautri tiesai, kad net drįsta sakyti, jog ji nieko pikta nedariusi. Baalo garbinimu buvo susitepę Atalija, Akazas, Manasas, net Jozijo sūnūs (vz. 2 Kron. 24, 7; 28, 21; 33, 3 ir k.). Penikijiečių dievaitis Baalas buvo vadinamas ir garbinamas visokiais vardais, todėl dažnai kalbama apie Baalus, neretai sujungiant su deive Astarte. — Savo kelius: savo pasielgimą. — Slėnyje: Hinnomo slėnyje, kame žydai aukodavo ir degindavo Molochui savo vaikus. Plg. žem. 7, 30... 19, 2. 6; 4 Kar. 23, 10 ir k. — Lengvas bėgėjas. Ebr. t.: jauna, lengva kupranugarė. Kupranugarė rujos metu bėginėja šen ir ten, kad patenkintų savo geidulį. — (24) Laukinė asilė... Kitas pavyzdis karštų, nesusekamų geidulių. — Kuri savo geidulyje... Ebr. t.: kuri savo sielos geidulyje gaudo orą; kas gali sulaikyti jos karštį (rują)? — Tauta jaučiasi patraukta į stabmeldystę su panašiu smarkumu. — Jos mėnesinėje: jos porinėjimosi laiku. — (25) Saugok savo koją...: nebėk su tokiuo smarkumu paskui dievaičius, kad nusidėvėtų tavo kurpės ir tavo liežuvis liptų iš troškulio tau prie gomurio. Išsižadėk kelio į Asiriją ir į Aigiptą. Kiti aiškina šituos žodžius kitaip. — Aš nustojau vilties. Geriau: nėra vilties. — Izraėlis neklausys išmintingo patarimo, ir toliau, jis eis paskui savo užgaidas. — (26) Kaip sugėdinamas... Nutvertas vagis turi atiduoti, ką norėjo pasisavinti, stovi sugėdintas ir gauna bausmės. Taip ir Izraėliui nieko daugiau nedavė stabmeldystė kaip tik kentėjimų. — (27) Medžiui: mediniam dievaičio paveikslui. Tai buvo didžiausias pažeminimas Viešpaties tautai ir tikra paikybė. Savo prispaudimo dieną... Kuomet nelaimė jiems rodo, kad dievaičių sta-

Pater meus es tu: et lapidi: Tu
me genuisti. Verterunt ad me
tergum, et non faciem, et in tem-
pore afflictionis suae dicent: Surge,
et libera nos. [28] Ubi sunt dii tui,
quos fecisti tibi? surgant et li-
berent te in tempore afflictionis
tuae: secundum numerum quippe
civitatum tuarum erant dii tui
Iuda.
[29] Quid vultis mecum iudicio
contendere? omnes dereliquistis
me, dicit Dominus. [30] Frustra
percussi filios vestros, discipli-
nam non receperunt: devoravit
gladius vester prophetas vestros,
quasi leo vastator [31] generatio
vestra. Videte verbum Domini:
Numquid solitudo factus sum
Israeli, aut terra serotina? quare
ergo dixit populus meus: Re-
cessimus, non veniemus ultra ad
te? [32] Numquid obliviscetur virgo
ornamenti sui, aut sponsa fasciae
pectoralis suae? populus vero
meus oblitus est mei diebus in-
numeris.
[33] Quid niteris bonam osten-
dere viam tuam ad quaerendam
dilectionem, quae insuper et ma-
litias tuas docuisti vias tuas, [34]

rie sako medžiui: Tu mano tė-
vas, ir akmeniui: Tu mane pagim-
dei. Jie atgręžė man nugarą ir
ne veidą; bet savo prispaudimo
dieną jie sako: Kelkis ir gelbėk
mus. [28] Kame gi tavo dievai, ku-
riuos sau pasidarei? Tegul jie
keliasi ir tave gelbi tavo prispau-
mo metu; juk kiek buvo tavo,
Jūde, miestų, tiek buvo tavo dievų.
[29] Kam jūs dar norite bylinė-
tis su manim? jūs visi apleidote
mane, sako Viešpats. [30] Veltui aš
užgavau jūsų vaikus, jie nepri-
ėmė drausmės; jūsų kalavijas rijo
jūsų pranašus; kaip naikintojas
liūtas [31] jūsų giminė. Tėmykite
Viešpaties žodį: Argi aš buvau
Izraėliui tyruma arba vėlyva že-
mė? kodėl tat mano tauta sako:
Mes atsitraukėme ir daugiau ne-
beateisime pas tave. [32] Argi mer-
gaitė užmiršta savo papuošalą ar-
ba sužieduotinė savo krūtinės
juostą? mano gi tauta užmiršo
mane per nesuskaitomas dienas.

[33] Kam tu stengies pagražinti sa-
vo pasielgimą, kad įgytumei mei-
lės, tu, kuri savus kelius išmokei
savo piktumo? [34] Net ir ant tavo

---

bai nieko negali padaryti, jie šau-
kiasi į Dievą, ne kad jį pagarbintų,
bet kad jiems vėl geriau klotųsi.
Plg. žem. 32, 33. — (28) Kame
gi tavo dievai... Tais žodžiais
Izraėliui primenama Mozės giesmė,
jo palikta tautai lyg koki tėvainystė.
Plg. Atk. 32, 37.

(29) Kam jūs dar norite...:
jūs neturite jokios teisės bylinėtis
su manim dėl jūsų nelaimės. Nelai-
mėmis aš norėjau jus sugrąžinti pas
save, bet veltui. — (30) Rijo jū-
sų pranašus. Plg. 3 Kar. 18, 4.
13; 4 Kar. 21, 16; Mt. 25, 33 ir k. —
(31) Vėlyva žemė: vėlai duo-
danti vaisių dirva. Ebr. t.: tamsybės
žemė. — Dievas davė tautai gėrybių
ne pamažu, nesivėlindamas. — Mes
atsitraukėme. Anot. ebr. t.:
mes patys savo valdovai. — (32)
Krūtinės juostą. Ebr. qiš-
šurim reiškia brangią juostą. Plg.
Iz. 3, 10. Dievas išsirinko Izraėlio
tautą iš visų kaipo sužieduotinę ir
ją gražiai papuošė, ir tačiau ji, ko
paprastai neatsitinka, jį užmiršo, ir
tai ne vieną dieną, bet per nesuskai-
tomas dienas. — (33) Kam tu
stengiesi... Aiškiau ebr. t.: kaip
tinkamai tu rengi savo kelią, kad
gaudytumei meilę, t. y. su kokiu di-
deliu karščiu tu bėgi paskui dievaičius.
— Tu, kuri savus kelius.
Anot ebr. t.: todėl ir savo sielą pri-
pratinai į piktus dalykus. — (34)

et in alis tuis inventus est sanguis
animarum pauperum et inno-
centum? non in fossis inveni eos,
sed in omnibus, quae supra me-
moravi. 35 Et dixisti: Absque pec-
cato et innocens ego sum: et
propterea avertatur furor tuus a
me. Ecce ego iudicio contendam
tecum, eo quod dixeris: Non pec-
cavi. 36 Quam vilis facta es ni-
mis, iterans vias tuas! et ab
Aegypto confunderis, sicut con-
fusa es ab Assur. 37 Nam et ab
ista egredieris, et manus tuae
erunt super caput tuum: quoniam
obtrivit Dominus confidentiam
tuam, et nihil habebis prosperum
in ea.

Caput III. 1 Vulgo dicitur: Si di-
miserit vir uxorem suam, et rece-
dens ab eo, duxerit virum alte-

siūlių randasi neturtingų ir nekal-
tų sielų kraujo? Ne duobėse aš
juos radau, bet visose vietose, ku-
rias aukščiau minėjau. 35 O tu sa-
kai: Aš be nuodėmės ir nekalta, ir
todėl tegul nusigręžia nuo manęs
tavo narsas. Štai aš bylinėsiuos su
tavim, nes tu sakai: Aš nenusi-
dėjau. 36 Kaip labai niekinga tu
pasidarei, vis grįždama į savo
kelius; taip pat Aigipto tu būsi
sugėdinta, kaip esi Asuro sugė-
dinta. 37 Nes ir iš jo tu išeisi, su-
dėjus rankas ant savo galvos,
nes Viešpats sulaužo tavo pasi-
tikėjimo ramstį, ir nieko tu jame
nelaimėsi.

3 perskyrimas. 1 Paprastai
sakoma: Jei vyras paleidžia savo
žmoną, ir ji atsitraukus išteka už

A n t t a v o s i ū l i ų: ant tavo drabužio kraštų. LXX vertime: ant tavo rankų. — N e d u o b ė s e... Visai nekaltos aukos buvo užmušamos ne slapčia, bet atvirai dėlei stabmeldystės. Ebr. t. rasi: tu radai juos ne įsilaužimą darant. — Įstatymas leido užmušti, jei ką nutverdavo įsilaužusį į namus vogti (plg. Iš. 22, 2). Taigi, Viešpats sako, kad žydų stabmeldystės aukos anaiptol nebuvo kaltos tokio įsilaužimo. Žydai pasmerkė juos mirti be priežasties, niekam nepadariusius prievartos ar skriaudos, bet dėlei savo stabmeldystės. — B e t v i s o s e v i e t o s e... Nevisai aiškūs žodžiai. Ebr. t. nėra žodžių: k u r i a s a u k š č i a u m i n ė j a u. Rasi geriau tos eil. pabaigą sujungti su kitos pradžia: ir su visu tuo tu sakai: Aš.... — (35) I r t o d ė l t e g u l n u s i g r ę ž i a... Ebr. t.: tikrai tavo rūstybė nusigręžė nuo manęs. — Bet veltui nusikaltusi tauta užginčija savo kaltybę, tikėdamasi tuo būdu atitolinti bausmę. Dievas dar labiau ją baus: A š b y l i n ė s i u o s... — (36) K a i p l a b a i n i e k i n g a... Anot ebr. t.: Ko tu taip uoliai skubiniesi mainyti savo kelią? t. y. kam tu bėgi ieškoti pagalbos tai Aigipte, tai Asirijoje? — A i g i p t o b ū s i s u g ė d i n t a. Pranašas rasi čia turi omenyje sutartį Sedekijo su aigiptiečiais, kurie, tiesa, ėjo jam pagalbon, bet, nieko nepadarę, sugryžo. Vz. žem. 37, 1... — K a i p e s i A s u r o s u g ė d i n t a. Tai įvyko karaliaus Akazo laikais. Plg. 2 Kron. 28, 21. — (37) S u d ė j u s r a n k a s... Didelio nuliūdimo ženklas. Plg. 2 Kar. 13, 19. — T a v o p a s i t i k ė j i m o r a m s t į: tuos, kuriais tu pasitiki.

(3, 1) P a p r a s t a i. Ebr. t. to ž. nėra. — A r g i a n a s b e g r į š p a s j ą. Moteriškei, kuri, gavusi iš savo vyro atsiskyrimo raštą, ištekėdavo už kito ir paskui su juo persiskirdavo, įstatymas griežtai draudė grįžti pas pirmąjį vyrą. Plg. Atk. 24, 1—4. Nors Izraėlio pasielgimas buvo panašus į tokios moteriškės pasielgimą, tačiau Dievo pasigailėjimas ir gerumas taip didelis, kad jis sutinka priimti savo neištikimą sužieduotinę, kad tik ji sugrįžtų. A r g i t a m o t e r i š k ė... Ebr. t.: argi ta žemė nebus sutepta? Ir tu, tu paleistuvavai su daugeliu mylimųjų, ir tu grįžtu-

rum: numquid revertetur ad eam ultra? numquid non polluta, et contaminata erit mulier illa? tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen revertere ad me, dicit Dominus, et ego suscipiam te. [2] Leva oculos tuos in directum, et vide ubi non prostrata sis: in viis sedebas, expectans eos quasi latro in solitudine: et polluisti terram in fornicationibus tuis, et in malitiis tuis. [3] Quam ob rem prohibitae sunt stillae pluviarum, et serotinus imber non fuit: frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. [4] Ergo saltem amodo voca me: Pater meus, dux virginitatis meae tu es: [5] Numquid irasceris in perpetuum, aut perseverabis in finem? Ecce locuta es, et fecisti mala, et potuisti.

kito vyro, argi anas begrįš pas ją? argi ta moteriškė nebus suteptа ir subjaurinta? Tu gi paleistuvavai su daugeliu mylimųjų, tačiau grįšk pas mane, sako Viešpats, ir aš priimsiu tave. [2] Pakelk savo akis ties savim ir veizdėk, kame tu neesi kekšavusi. Tu sėdėjai vieškeliuose, laukdama jų kaip galvažudis tyrumoje, ir sutepei žemę savo paleistuvystėmis ir savo piktenybėmis. [3] Todėlei buvo sulaikyti lietaus lašai, ir nebuvo vėlyvojo lietaus. Tu įgijai moteriškės kekšės kaktą ir nenorėjai gėdėtis. [4] Taigi, bent nuo dabar šauk mane: Tu mano tėvas, mano mergystės vadas. [5] Ar gi tu pyksi per amžius ir pasiliksi visuomet užsirūstinęs? Štai, taip tu kalbėjai ir darei pikta ir įstengei.

---

mei pas mane! — Taigi ebr. t. išreikšta kitokia mintis. Paleistosios moters sugrįžimas pas pirmąjį vyrą suteptų šventąją žemę, nes toks sugrįžimas įstatymo uždraustas; juo gi sunkiau sugrįžti Izraėliui pas Viešpatį po tiek daug nusikaltimų. Bet ta ebr. t. mintis nėra visai priešinga išreikštąjai Vulgatos tekste. Vulgata ypač kelia aikštėn begalinį Dievo malonumą, kuriuo Izraėliui reikia pasinaudoti, grįžtant į Dievą; ebr. t. išreiškiama nustebimas, kad Izraėlis mano, būk visai lengva esą grįžti pas Dievą, ir šaukiasi į jį tiktai žodžiais, iš tikrųjų gi pasilieka savo piktume (plg. žem. 4. 5. eil.); taigi reikalaujama iš nusikaltusios tautos atgailos, tikro grįžimo, nes tik tuomet galima tikėtis maloningo priėmimo. — Ir aš priimsiu tave. Tų ž. nėra ebr. t.; nebuvo jų ir šv. Jieronimo vertime. — (2) Pakelk... Kaip labai reikalinga tautai tikra atgaila, parodo jos sunkūs nusikaltimai stabmeldyste ir nedorumu. Pirmas žingsnis, grįžtant į Dievą, tai pažinti savo kaltybes. — Ties savim. Ebr. t.: į aukštumas, — ant kurių buvo tarnaujama stabams. — Tu sėdėjai...: kad suvadžiotumei praeinančius. — Kaip galvažudis. Ebr. t.: kaip arabas. Mintis ta pati, nes tyrumos arabai visuomet daugiau ar mažiau užsiimdavo plėšimais. Žydų linkimas garbinti svetimus dievus buvo lygus arabų papročiui užpuldinėti keleivius. — (3) Todėlei buvo sulaikyti... Toki bausmė buvo skirta įstatyme (Atk. 11, 17; 28, 23) ir neretai siunčiama. Vėlyvuoju lietumi vadinosi tas, kurs lyja pavasarį ir padeda geriau bręsti javams. — (4) Taigi, bent nuo dabar... Ebr. t.; argi ne tik dabar tu šauki mane: Mano Tėve, tu mano jaunystės vedėjau! Plg. auk. 1. eil. — (5) Štai, taip tu kalbėjai... Viešpats negali pasitenkinti vien nusikaltusios tautos atsiliepimu ir trumpu meldimu pasigailėti, nes ji darė ir daro pikta, kiek tik įstengia. Nėra dovanojimo be atgailos, be tikro grįžimo į Dievą. Plg. 10. e.

2. Nedaranti atgailos tauta kentės daug prispaudimų ir galų gale bus atmesta. a) Nusidėjėliams primenamos jų kaltės ir rodomas atgailos kelias.

[6] Et dixit Dominus ad me in diebus Iosiae regis: Numquid vidisti quae fecerit aversatrix Israel? abiit sibimet super omnem montem excelsum, et sub omni ligno frondoso, et fornicata est ibi. [7] Et dixi, cum fecisset haec omnia: Ad me revertere: et non est reversa. Et vidit praevaricatrix soror eius Iuda, [8] quia pro eo, quod moechata esset aversatrix Israel, dimisissem eam, et dedissem ei libellum repudii: et non timuit praevaricatrix Iuda soror eius, sed abiit, et fornicata est etiam ipsa. [9] Et facilitate fornicationis suae contaminavit terram, et moechata est cum lapide et ligno. [10] Et in omnibus his non est reversa ad me praevaricatrix soror eius Iuda in toto corde suo, sed in mendacio, ait Dominus.

[6] Viešpats man tarė karaliaus Jozijo dienose: Ar tu matei, ką darė maištininkė, Izraėlio tauta? Ji ėjo sau į kiekvieną aukštą kalną ir po kiekvienu žaliuojančiu medžiu ir paleistuvavo tenai. [7] Jai visa tai padarius, aš tariau: Grįšk pas mane, ir ji negrįžo. Ir neištikima jos sesuo Jūdo tauta matė, [8] jog už tatai, kad maištininkė Izraėlis svetimoteriavo, aš buvau ją paleidęs ir jai davęs atsiskyrimo raštą; bet neištikima jos sesuo Jūda nepabijojo; ji nuėjo ir taip pat paleistuvavo. [9] Didžiu savo paleistuvavimo greitumu ji subjaurino šalį ir svetimoteriavo su akmenimi ir medžiu. [10] Ir po viso to jos neištikima sesuo Jūda negrįžo pas mane visa savo širdimi, bet melagingai, sako Viešpats.

3, 6 — 4, 4. Jūdo karalystė nebijojo sekti piktą Izraėlio pavyzdį (3, 6 — 10). Nors dešimts giminių didžiai nusikalto, bet jos ras pasigailėjimo, jei darys atgailą (3, 11 — 17). Plačiau paaiškinama, koki turės būti Izraėlio ir Jūdo atgaila ir kokio reikalaujama iš jų pasitaisymo (3, 18 — 4, 4).

(6) J o z i j o d i e n o s e. Vz. auk. 1, 2. Kuomet Jeremijas pradėjo eiti pranašo pareigas, buvo praėję jau 94 metai, kaip Izraėlio karalystė liko išgriauta ir didžiausia išrinktosios tautos dalis vargo Asirijos nelaisvėje. Taip tai Jūdo karalystė turėjo galingą įspėjimą, kur veda atpuolimas nuo Dievo sandoros. — M a i š t i n i n k ė... Ebr. t.: atpuolimas (apostazija) Izraėlis, — tarsi Izraėlio tauta būtų įsikūnijusi apostazija. — (7) J a i v i s a t a i... Ebr. t.: aš tariau: Visa tai padarius ji sugrįš pas mane, t. y. pames savo nuodėmes ir jų visai išsižadės. — (8) N e i š t i k i m a j o s s e s u o... Jūdo karalystė vadinama neištikima, nes nors ji turėjo bažnyčią, įstatymą ir karalystės bei religijos sostinę, tačiau palaikė tik višujinę ištikimybės išvaizdą, tuo tarpu kad Izraėlis buvo atpuolęs atsiskyrimu nuo Dovido namų ir buvo išvarytas iš Viešpaties tėvainystės, Palestinos. Kadangi tačiau Dievas buvo atmetęs tautą ne visai, bet nori ją atvesti atgal, tai jis sako pas pranašą Izaiją 50, 1, kad jai nedavęs atsiskyrimo rašto. — (9) D i d ž i u... Ebr. t.: ir atsitiko, kad jos paleistuvystės šauksmu buvo subjaurinta šalis. — S u a k m e n i m i...: iš kurių paprastai buvo padaromi stabai. — (10) B e t m e l a g i n g a i...: nežiūrint visų pranašų įspėjimų ir geresnio pažini-

[11] Et dixit Dominus ad me:
iustificavit animam suam aversa-
trix Israel, comparatione praeva-
ricatricis Iudae. [12] Vade, et cla-
ma sermones istos contra Aqui-
lonem, et dices: Revertere aver-
satrix Israel, ait Dominus, et non
avertam faciem meam a vobis:
quia sanctus ego sum, dicit Do-
minus, et non irascar in perpe-
tuum. [13] Verumtamen scito ini-
quitatem tuam, quia in Domi-
num Deum tuum praevaricata es:
et dispersisti vias tuas alienis
sub omni ligno frondoso, et vo-
cem meam non audisti, ait Do-
minus: [14] Convertimini filii re-
vertentes, dicit Dominus: quia
ego vir vester: et assumam
vos unum de civitate, et duos
de cognatione, et introducam
vos in Sion. [15] Et dabo vo-
bis pastores iuxta cor meum,

[11] Ir Viešpats man tarė: Mai-
štininkė Izraėlis nekalta, palygi-
nant ją su neištikimaja Jūda. [12] Eik
ir šauk šituos žodžius šiaurės
linkon ir sakyk: Grįšk maištinin-
ke, Izraėli! sako Viešpats, ir aš
nenugręšiu nuo jūsų savo veido;
nes aš šventas, sako Viešpats, ir
nesirūstinsiu per amžius. [13] Ta-
čiau pripažink savo nusikaltimą,
kad tu buvai neištikima Viešpa-
čiui, tavo Dievui, bėginėjai šen
ir ten pas svetimuosius po kiek
vienu žaliuojančiu medžiu ir ne-
klausei mano balso, sako Vieš-
pats. [14] Apsigręžkite, jūs, vaikai
maištininkai, sako Viešpats, nes
aš jūsų sužieduotinis; aš imsiu
jus po vieną iš miesto ir po du
iš giminės ir jus įvesiu į Sioną.
[15] Aš jums duosiu ganytojų, ko-
kie tinka mano širdžiai, ir jie jus
ganys su išmintimi ir mokslu.

---

mo Dievo per siųstas ant Izraėlio bausmes (Teod. Tom.). Jozijo drąsiai pradėta religijinė reforma neturėjo gilesnių pasėkų. Plg. 2 Kron. 34, 3...

(11) Nekalta, palyginant... Kai kuriais atžvilgiais Izraėlis buvo mažiau nusikaltęs už Jūdą. — (12) Šiaurės linkon...: Asirijos linkon, kame buvo nelaisvėn išvestieji izraėlitai. Šauksmas turi parodyti begalinį Dievo gailestingumą, kurs po tiek daug nusikaltimų dar nori suteikti dovanojimą, įspėti Jūdo giminę, kad apsigręžtų į Viešpatį, idant jam nereikėtų jos apleisti ir priimti vien Izraėlį, pagaliau nori rodyti kelią tikrą į atgailą. Dievas nori jos pasigailėti, nes vyriausias viso, kas teisinga, santiesinis, jo šventumas, turi vėl šviesti žemėje ir pasirodyti jo išrinktojoje tautoje. Juk tik tam jis juos nubaudė, kad jie darytų atgailą ir jis vėl galėtų juos priimti. — (13) Pas svetimuosius: pas pagonių dievaičius. — (14) Apsigręžkite. Anot ebr. t.: sugrįžkite. Tais žodžiais kreipiamasi į Izraėlį; bet kadangi juos turi išgirsti Jūdo tauta, todėl jų tikslas visų pirma pataisyti tą tautą. — Sužieduotinis. Izraėlio tauta Viešpaties vaikai, bet taip pat ir jo sužieduotinė; ir vienu ir kitu atžvilgiu jis turi ant jos pilniausią teisę; jei ji sugrįš pas jį, tai jis jai suteiks visa, ko ji teisingai gali laukti iš jo kaipo iš savo Viešpaties ir savo sužieduotinio. — Po vieną iš...: nors grįžtų ir ne visi ir rastųsi tik vienas — kitas mieste arba ir platesnėje apylinkėje. — Į Sioną: į Dievo karalystės vidurį, kame yra amžinas Dovido sostas ir ypatingu būdu pasilieka Dievas. — (15) Ganytojų...: gerų ir šventų karalių, tokių koks buvo Dovidas. Plg. auk. 2, 8; 1 Kar. 13, 14; Iz. 1, 26 ir k. — Su išmintimi ir mokslu. Ebr. t.: su žinojimu ir išmone. Plg. 2 Kron. 1, 10. Pranašas skelbia atnaujinimą, apimantį labai plačias sritis; jis prasidėjo po Babilono nelaisvės su Zorobabėliu, vyriausiu kunigu Jozue,

et pascent vos scientia et doctri-
na. 16 Cumque multiplicati fue-
ritis, et creveritis in terra in die-
bus illis, ait Dominus: non dicent
ultra: Arca testamenti Domini: ne-
que ascendet super cor, neque re-
cordabuntur illius: nec visitabitur,
nec fiet ultra. 17 In tempore illo
vocabunt Ierusalem Solium Domi-
ni: et congregabuntur ad eam om-
nes Gentes in nomine Domini
in Ierusalem, et non ambulabunt
post pravitatem cordis sui pes-
simi.

18 In diebus illis ibit domus
Iuda ad domum Israel, et venient
simul de terra Aquilonis ad ter-
ram, quam dedi patribus vestris.
19 Ego autem dixi: Quomodo
ponam te in filios, et tribuam
tibi terram desiderabilem, heredi-
tatem praeclaram exercituum Gen-
tium? Et dixi: Patrem vocabis
me, et post me ingredi non ces-

16 Kuomet jūs būsite pasidauginę
ir anose dienose užaugę šalyje,
sako Viešpats, daugiau nebebus
sakoma: Viešpaties sandoros skry-
nia; ji nebeateis į mintį, ir nebe-
atsimins apie ją; ji nebebus lan-
koma, nei bebus kita daroma.
17 Anuo metu Jeruzalę vadins
Viešpaties sostu, ir visos tautos
susirinks į ją vardan Viešpaties
Jeruzalėje ir nebevaikščios paskui
savo piktos širdies nelabumą.

18 Anose dienose Jūdo namai
eis pas Izraėlio namus, ir jie ateis
draug iš šiaurės krašto į žemę, ku-
rią aš esu davęs jūsų tėvams.
19 Aš gi kalbėjau: Kaip gi aš
statysiu tave tarp vaikų ir tau
suteiksiu pageidaujamą žemę,
puikią tautų kariuomenės tėvai-
nystę? Ir tariau: Tu vadinsi ma-
ne tėvu ir nesiliausi vaikščiojus

Ezdru, Neemiju, ir buvo pabaigtas Kristaus mesijinėje karalystėje (Efr. Jieron. Tom.). — (16) Anose dienose. Taip nurodoma visupirma nelaisvės pabaiga, bet taip pat, kaip paaiškėja iš konteksto, Mesijo laikai, nes tik tuomet įvyko pilniausioje prasmėje visi čia padaryti pažadėjimai. — Nebebus sakoma: Viešpaties... Mesijo laikais Izraėlio gyrius, sandoros skrynia, bus visai užmiršta, niekas apie ją nebekalbės, nebemanys ir nebesiklaus; taigi viešpataus kitoks Dievo garbinimo būdas, nekaip kad buvo Mozės įstatyme paskirtas. Dievas nebebus daugiau permaldaujamas aukų gyvulių krauju, prisiartinant vyriausiam kunigui vieną sykį metuose prie sandoros skrynios arba kitomis dienomis pašlakstant aukų krauju ties švenč. bažnyčios dalies uždanga (Kun. 4, 6. 17), nes bus pašalinta pati aaroniškoji kunigystė (Žyd. 7, 12). Tuomet Dievui bus atnašaujama tobulesnė auka, kurios tik figūros ir vaizdai buvo Sen. Test. aukos. — Nebebus lankoma. Ebr. t.: jos nebepasiges. — (17) Viešpaties sostu. Anksčiau sandoros skrynia buvo Viešpaties sostas, toliau visa Jeruzalė turės būti Viešpaties garbingumo sostas. Uždanga bus atimta, priėjimas prie Dievo bus visiems atviras (plg. Iz. 4, 5. 6). Kaip pas Iz. 2, 2... ir Mik. 4, 1... visos tautos plaukia pas Dievo kalną, taip čia jos ateina pas Dievo vardą Jeruzalėje, pas garbingą Dievo didenybės apsireiškimą, per kurį jis pasirodo esąs sandoros Dievas ir visiems teikia išganymą.

(18) Anose dienose... Jūdo karalystė bus išgriauta, ir žydai bus ištremti iš savo šalies, kaip buvo ištremti anksčiau Izraėlio gyventojai. Bet pasibaigus nelaisvės laikui, jie grįš atgal, ir bus pašalintas skirtumas tarp dviejų karalysčių piliečių. — (19) Kaip gi...: kaip gi daug garbės aš jums suteiksiu. — Tarp vaikų: tarp kitų žmonių, kurie vi-

sabis. [20] Sed quomodo si con-
temnat mulier amatorem suum,
sic contempsit me domus Israel,
dicit Dominus. [21] Vox in viis
audita est, ploratus et ululatus
filiorum Israel: quoniam iniquam
fecerunt viam suam, obliti sunt
Domini Dei sui. [22] Convertimini
filii revertentes, et sanabo aver-
siones vestras. Ecce nos veni-
mus ad te: tu enim es Dominus
Deus noster. [23] Vere mendaces
erant colles, et multitudo montium:
vere in Domino Deo nostro sa-
lus Israel. [24] Confusio comedit
laborem patrum nostrorum ab
adolescentia nostra, greges
eorum, et armenta eorum, filios
eorum, et filias eorum. [25] Dor-
miemus in confusione nostra, et
operiet nos ignominia nostra:
quoniam Domino Deo nostro
peccavimus nos, et patres nostri
ab adolescentia nostra usque ad
diem hanc: et non audivimus vo-
cem Domini Dei nostri.

Caput IV. [1] Si reverteris Is-
rael, ait Dominus, ad me conver-

paskui mane. [20] Bet kaip mote-
riškė paniekina tą, kurs ją myli,
taip paniekino mane Izraėlio na-
mai, sako Viešpats. [21] Balsas
girdisi keliuose, Izraėlio namų
verksmas ir klyksmas, nes jie iš-
kreipė savo kelią ir užmiršo
Viešpatį, savo Dievą. [22] Apsi-
gręžkite, jūs, vaikai maištininkai,
ir aš pagydysiu jūsų maištingu-
mą. Štai mes ateiname pas tave,
nes tu Viešpats, mūsų Dievas.
[23] Iš tikrųjų, kauburiai ir kalnų
daugybė buvo melagiai; iš tikrųjų
Izraėlio išganymas Viešpatyje,
mūsų Dievuje. [24] Nuo pat mūsų
jaunystės gėda suėdė mūsų tėvų
darbą, jų avių būrius ir jų gal-
vijų bandas, jų sūnus ir jų duk-
teris. [25] Mes miegosime savo
negarbėje, ir mūsų gėda apdengs
mus, nes mes ir mūsų tėvai nu-
sidėjome Viešpačiui, mūsų Die-
vui, nuo pat mūsų jaunystės iki
šiai dienai, ir mes neklausėme
Viešpaties, mūsų Dievo balso.

4 perskyrimas. [1] Jei tu
grįžti, Izraėli, sako Viešpats, tai

---

si sutvėrimu Dievo vaikai. — Puikią... Ebr. t.: tautų grožybių grožybės tėvainystę. — Ir tariau: teisingai laukiau. Taip čia trumpai primenama žydų pareigos. — (20) Taip paniekino mane: dėlei svetimų dievų. — (21) Keliuose. Ebr. t.: ant laukų aukštumų. — Kame žydai nusidėjo, ten jie daro atgailą. Verksmas ir klyksmas parodo sutikusios juos bausmės kietumą (2, 13); bet tas skausmas gali patarnauti jų išsigelbėjimui (22. e.). — (22) Mes ateiname... Žydai su dėkingumu priims dovanojimą. — (23) Iš tikrųjų... Nuodėmės vaisius pasirodė esąs kartus. Jau ir Ieva yra kitados išpažinusi: Žaltys mane apgavo. Todėl teisingai nuodėmė vadinasi šv. Rašte melu. Tas žydų išpažinimas yra pirmas žingsnis į tikrą apsigręžimą. — Kalnų daugybė. Ebr. t. rasi: trukšmas (darant stabams aukas) kalnuose. — (24) Gėda. Ebr. bošeth. Taip šv. Rašte vadinama Baalas; rasi ir čia jis turėta omenyje. Plg. Rom. 6, 21. — Jų sūnus ir... Jie žuvo Dievo siųstose dėl stabmeldystės nelaimėse, bausmėse ir karuose.
(25) Mes miegosime. Geriau: mes atsigulsime (ant žemės). Tas atsigulimas ant žemės yra atgailos sukelto skausmo ženklas. Pasakymu gi: mūsų gėda apdengs mus, išreiškiama pasiryžimas priimti net ir kiečiausią bausmę.

(4, 1) Gręžkis į mane: visa savo širdimi. Pirmutinis to apsigręžimo ženklas bus pašalinimas iš po Viešpaties akių dievaičių. Tuomet tauta galės nuolat pasilikti savo

tere: si abstuleris offendicula tua
a facie mea non commoveberis.
2 Et iurabis: Vivit Dominus in
veritate, et in iudicio, et in ius-
titia: et benedicent eum Gentes,
ipsumque laudabunt.
3 Haec enim dicit Dominus
viro Iuda, et Jerusalem: Novate
vobis novale, et nolite serere su-
per spinas: 4 circumcidimini Do-
mino, et auferte praeputia cordium
vestrorum viri Iuda, et habitato-
res Ierusalem: ne forte egredia-
tur ut ignis indignatio mea, et suc-
cendatur, et non sit qui extin-
guat, propter malitiam cogitatio-
num vestrarum.

grężkis į manę; jei pašalinsi
iš po mano akių savo nuobodas,
tu nesvyruosi ir tiesoje, teisėtai
ir teisybėje tu prisieksi: Kaip
Viešpats gyvas! 2 ir visos tautos
laimins jį ir jį girs.
3 Nes štai ką sako Viešpats Jū-
do ir Jeruzalės vyrams: Išplėškite
sau dirvoną ir nesėkite tarp erškė-
čių. 4 Apsipjaustykite Viešpačiui ir
meskite šalin savo širdžių plėve-
lę, Jūdo vyrai ir Jeruzalės gyven-
tojai, kad kartais mano užsidegi-
mas neišeitų kaip ugnis ir kad
neužsidegtų ir nebūtų, kas už-
gesytų dėlei jūsų minčių pik-
tumo.

b) Sukietėjusius nuodėmėse žydus tuojau sutiks visokios nelaimės.

5 Annunciate in Iuda, et in
Ierusalem auditum facite: loqui-
mini, et canite tuba in terra: cla-
mate fortiter, et dicite: congrega-
mini, et ingrediamur civitates mu-
nitas, 6 levate signum in Sion.

5 Skelbkite Jūde ir duokite
išgirsti Jeruzalėje; kalbėkite ir
trimituokite trimitu šalyje; garsiai
šaukite ir sakykite: Susirinkite ir
įeikime į sustiprintus miestus.
6 Pakelkite vėliavą Sione. Būkite

---

tėvynėje. — (2) Tiesoje... Nurodoma sąlygos geros priesaikos, kad ji būtų pagarbinimas ir išpažinimas Dievo. — Laimins... Ebr. t.: tautos bus per jį (Jahvę) palaimintos ir juo didžiuosis. — Jos ieškos Dievuje visokio laimės šaltinio ir juo vienu girsis. — (3) Nes štai... Po Izraėlio duodama dar rimtesnis įspėjimas Jūdo karalystės gyventojams, nes ir jų laukia toki pat bausmė, jei jie tuojau nepradės daryti atgailos. — Išplėškite... Tokį pat įspėjimą veltui buvo davęs Izraėliui Ozėė 10, 12. Visupirma reikia dirva paliuosuoti nuo gausiai augančių joje erškėčių, kad būtų galima sėti joje geros sėklos. Taip turi būti skausmu ir atgaila išnaikinti geiduliai, pirma nekaip bus priimtas su nauda Dievo žodis. — (4) Apsipjaustykite... Tas pat įspėjimas kitokioje išvaizdoje. — Plėvelę. Ji yra vaizdas susitepimo, kurs atskiria nuo Dievo, taip kaip apipjaustymas yra žymė tikėjimo, apeigą, per kurią žmogus įeidavo į Dievo sandorą ir žadėdavo Dievui ištikimybę ir paklusnumą. — Kad kartais... Jei jie neapsigręš, ateis ant jų baisi Dievo bausmė ir žuvimas. — Dėlei jūsų... Ebr. t.: dėlei jūsų netikusių darbų piktumo (plg. Atk. 28, 20).

4, 5—31. Trimis simboliais, liūto, karšto vėjo ir sargų aprašomas sunaikinimas Jūdo (5—18); pranašas visa savo siela apraudа tėvynės žuvimą (19—31).

(5) Skelbkite... Paliepimo kartojimas sinonimais turi parodyti pavojaus didumą. — Į sustiprintus miestus. Šalies gyventojai turi gelbėtis greitai bėgdami į vietas, kur lengviau galės gintis. — (6)

Confortamini, nolite stare, quia malum ego adduco ab Aquilone, et contritionem magnam.
[7] Ascendit leo de cubili suo, et praedo Gentium se levavit: egressus est de loco suo ut ponat terram tuam in solitudinem: civitates tuae vastabuntur, remanentes absque habitatore.
[8] Super hoc accingite vos ciliciis, plangite et ululate: quia non est aversa ira furoris Domini a nobis.
[9] Et erit in die illa, dicit Dominus: Peribit cor regis, et cor principum: et obstupescent sacerdotes, et prophetae consternabuntur.
[10] Et dixi: Heu, heu, heu Domine Deus, ergone decepisti populum istum et Ierusalem, dicens: Pax erit vobis: et ecce pervenit gladius usque ad animam?
[11] In tempore illo dicetur populo huic et Ierusalem: Ventus urens in viis, quae sunt in deserto viae filiae populi mei, non ad ventilandum et ad purgandum.
[12] Spiritus plenus ex his veniet mihi: et nunc

drąsūs, nesustokite, nes aš atvedu iš šiaurės nelaimę ir didį sunaikinimą.
[7] Liūtas išėjo iš savo guolio ir tautų smaugėjas atsikėlė; jis išėjo iš savo vietos, kad iš tavo žemės padarytų tyrumą; tavo miestai bus sunaikinti ir pasiliks be gyventojo.
[8] Todėl susijuoskite ašutinėmis, raudokite ir klykite, nes Viešpaties narsinga rūstybė nenusigręžė nuo mūsų.
[9] Ir aną dieną, sako Viešpats, tirpte tirps karaliaus širdis ir kunigaikščių širdis, ir kunigai išsigąs, ir pranašai pastirs iš baimės.
[10] Tuomet aš tariau: Deja, deja, deja! Viešpatie, Dieve! Taigi, tu apgavai šitą tautą ir Jeruzalę, sakydamas: Jums bus ramybė; nes štai kalavijas siekia net sielą.
[11] Anuo metu bus sakoma šitai tautai ir Jeruzalei: Karštas vėjas pučia nuo tyrumos kelių mano tautos dukters kelio linkon, bet ne vėtyti ir valyti.
[12] Smarkus vėjas man iš ten ateina, ir dabar aš pasakysiu savo nutarimus prieš juos.

Sione. Ebr. t.: Siono linkon. — Būkite drąsūs. Ebr. t.: bėkite. — Iš šiaurės: per kaldėjiečius. Nors nelaimė Dievo siunčiama, tačiau jis naudojasi neprieteliais kaipo įrankiu.

(7) Iš savo guolio. Ebr. t.: iš savo tankumyno. Karo baisumams aprašyti naudojamasi visupirma vaizdu liūto einančio grobio ieškoti. — (9) Tirps... Kaip baisi bus nelaimė, parodo karaliaus ir kunigaikščių nusiminimas. — Kunigai... Jie pagaliau pažins, kokią pragaištį atnešė šaliai stabmeldystė, tačiau baimės apimti jie nemokės duoti jokios pagalbos. — Pranašai... Netikri pranašai nebežinos ką patarti, nes visa įvyko netaip, kaip jie sakė. — (10) Deja, deja, deja. Ebr. t. tik vienas žodis 'ahah. Pranašas su šventa laisve dejuoja Dievui dėlei jo nutarimo kietumo, kurs rodėsi priešingas anksčiau pažadėtam išganymui. — Siekia net sielą: todėl žaizda mirtinga.

(11) Anuo metu: kuomet liūtas išeis iš savo tankumyno (7. e.). — Karštas vėjas... Tas pats Jūdo sunaikinimas aprašomas svilinančio vėjo simboliu. Ebr. t. galima taip versti: svilinąs aukštumų vėjas yra kelyje pas mano tautos dukterį. — Mano tautos duktėrs. Vz. Iz. 22, 4. — Valyti: javams nuo pelų ir dulkių. Karštas tyrumos vėjas netinka net javams vėtyti; jis tik naikina. — (12) Smarkus vėjas...: smarkus vėjas kilsta iš ten, man paliepus, kad

ego loquar iudicia mea cum
eis. [13] Ecce quasi nubes ascendet,
et quasi tempestas currus eius:
velociores aquilis equi illius: vae
nobis quoniam vastati sumus.
[14] Lava a malitia cor tuum Ieru-
salem, ut salva fias: usquequo
morabuntur in te cogitationes
noxiae? [15] Vox enim annunciantis
a Dan, et notum facientis idolum
de monte Ephraim. [16] Di-
cite gentibus: Ecce auditum est
in Ierusalem custodes venire de
terra longinqua, et dare super
civitates Iuda vocem suam.
[17] Quasi custodes agrorum facti
sunt super eam in gyro: quia
me ad iracundiam provocavit,
dicit Dominus. [18] Viae tuae, et
cogitationes tuae fecerunt haec
tibi: ista malitia tua, quia amara,
quia tetigit cor tum.
[19] Ventrem meum, ventrem
meum doleo, sensus cordis mei
turbati sunt in me: non tacebo,
quoniam vocem buccinae audivit
anima mea, clamorem praelii.
[20] Contritio super contritio-
nem vocata est, et vastata est

[13] Štai jis kilsta aukštyn lyg de-
besis, ir jo vežimai lyg audra, jo
arkliai greitesni už arus. Deja
mums, nes mes sunaikinti!

[14] Nuplauk piktumą nuo sa-
vo širdies, Jeruzale, kad būtumei
išgelbėta. Iki kolei pasiliks tavyje
kenksmingos mintys? [15] Nes bal-
sas nuo Dano skelbia ir duoda
žinią apie stabą nuo Efraimo
kalno. [16] Sakykite tautoms: Štai
patirta Jeruzalėje, kad ateina sar-
gų iš tolimos šalies, ir jie pakels
savo balsą prieš Jūdo miestus.
[17] Kaip laukų sargai jie apstoja
ją aplinkui, nes ji mane įpykino,
sako Viešpats. [18] Tavo keliai ir
tavo mintys tau tai padarė; tai
tavo piktumas, nes jis kartus,
nes palietė tavo širdį.

[19] Mano viduriai, skauda ma
no viduriai, mano širdies jaus-
mai susijudinę manyje; aš nega-
liu tylėti, nes mano siela išgirdo
trimito garsą, kovos šauksmą.
[20] Skelbiama išgriovimas ant
išgriovimo, visa šalis sunaikinta,

---

atneštų viesulą ir sunaikinimą kaipo bausmę. — (13) Jis: neprietelis. — Lyg debesis. Kadangi debesis grumoja kruša ir potviniu, todėl jis yra ženklas nelaimės. Plg. Atk. 28, 49. — Deja mums. Taip išanksto pranašas išreiškia tautos jausmus būsiančios nelaimės metu.

(14) Išgelbėta. Atgaila gali pašalinti nelaimę arba bent ją atitolinti; taigi, dar yra išsigelbėjimo kelias. — (15) Nuo Dano... Nelaimė artinasi greitai: čia ji ant šiaurinės Palestinos ribos (Dane), čia pačioje Jūdo karalystės pašonėje, Efraimo kalnuose. — Stabą. Ebr. t.: nelaimę. Kaikada ebr. ž. 'aven vadinama taip pat stabas. — (16) Patirta. Ebr. t.: duokite žinią. — Sargų: neprietelių, kurie apguls miestą ir sergės kaip kokie sargai, kad kartais jis neištrūktų. — Savo balsą: karišką šauksmą. — (17) Laukų sargai. Plg. Jobo 27, 18; Iz. 1, 8. — Nes ji mane...: Ebr. t.: nes ji pakėlė prieš mane maištą. — Naujas priminimas, koki bausmės priežastis. — (18) Tai tavo piktumas: tokie tavo piktumo išdaviniai ir pasėkos.

(19) Mano viduriai... Pranašas parodo savo užuojautą tautai dėlei laukiančios ją nelaimės ir rasi taip nori ją pažadinti iš jos nuodėmingo miego, kad darytų atgailą. Ebr. t.: mano viduriai! mano viduriai! Aš klykiu iš skausmo. Mano širdies sienos! Manyje plakasi mano širdis. — (20) Mano pastogės...: butai, gyvenami namai. —

omnis terra: repente vastata sunt ta-
bernacula mea, subito pelles meae.
21 Usuqequo videbo fugien-
tem, audiam vocem buccinae?
22 Quia stultus populus meus
me non cognovit: filii insipientes
sunt, et vecordes: sapientes sunt
ut faciant mala, bene autem facere
nescierunt.
23 Aspexi terram, et ecce va-
cua erat, et nihili: et caelos, et
non erat lux in eis.
24 Vidi montes, et ecce mo-
vebantur: et omnes colles con-
turbati sunt.
25 Intuitus sum, et non erat
homo: et omne volatile caeli re
cessit.
26 Aspexi, et ecce Carmelus
desertus: et omnes urbes eius
destructae sunt a facie Domini,
et a facie irae furoris eius.
27 Haec enim dicit Dominus:
Deserta erit omnis terra, sed ta-
men consummationem non faciam.
28 Lugebit terra, et moerebunt
caeli desuper: eo quod locutus
sum, cogitavi, et non poenituit
me, nec aversus sum ab eo.
29 A voce equitis, et mittentis

staigu sunaikintos mano pastogės,
umai mano padangtės.
21 Iki kolei aš matysiu bėgan-
tį, girdėsiu trimito garsą?
22 Nes mano tauta paika ir ma-
nęs nepažįsta. Jie neišmintingi
vaikai ir be išmonės; jie gudrūs
daryti pikta, gera gi daryti ne-
moka.
23 Aš pažvelgiau į žemę, ir
štai ji buvo tuščia ir kaip niekas,
ir į dangų, ir nebuvo jame šviesos.
24 Pasižiūrėjau į kalnus, ir štai
jie svyravo, ir visi kauburiai dre-
bėjo.
25 Aš žvalgiaus, ir nebuvo ten
nė vieno žmogaus, ir visi dangaus
paukščiai buvo šalin nuskridę.
26 Aš pažvelgiau, ir štai Kar-
mėlis buvo apleistas, ir visi jo
miestai sugriauti Viešpaties vei-
do ir jo narsingos rūstybės.
27 Nes štai ką sako Viešpats:
Visa žemė bus apleista, tačiau aš
nedarysiu visiško sunaikinimo.
28 Žemė gedės ir liūdės dangus
aukštybėje, nes aš kalbėjau, nu-
tariau ir nesigailiu ir nuo to ne-
atstosiu.
29 Nuo raitelių ir šaulių
ūžimo bėga visas miestas; jie

(21) Bėgantį. Tikriau ebr. t.: vėliavą. — Pranašui skaudu regėti savo tėviškėje ištiestą neprietelių vėliavą ir girdėti jų trimitų garsą. — (22) Nes mano tauta paika. Dejuojančiam pranašui Dievas nurodo vienų po kitų einančių bausmių priežastį. Kas paniekina Dievą ir jo įsakymus, tas vadinasi šv. Rašte paikas; nuodėmė yra paikybė, nes ji atitolina nuo tikros laimės ir įstumia į nelaimę. Išminties pradžia yra bijoti Dievo, nes kadangi Dievas yra išmintis, tai juo žmogus išmintingesnis, juo geriau jis jį pažįsta. — (23) Tuščia ir... Ebr. t.: tyra ir tuščia, t. y. taip sunaikinta, kad pasidarė panaši į žemę kūrimo pradžioje. Vz. Prad. 1, 1. 2. — (24) Svyravo... Aprašymo yperbolė. — (26) Karmėlis... Net ir derlingiausias Karmėlio kalnas buvo pavirtęs tyruma.

(27) Nedarysiu visiško... Liekanos turi pasilikti. Iš griuvėsių, kuriuos daro teisingas Dievo teismas, turi eiti išganymas. — (28) Liūdės dangus. Ebr. t.: dangus bus juodas. — Tamsūs dangų dengiantys debesys bus tarsi jo nuliūdimo ženklas. — (29) Įstačias: į neprieinamas. — (30) Tu gi sunaikintoji... Visos šalies nelaimė parodoma ypač Siono dukteryje, karalystės sostinėje. — Išsiteptumei...: Plg. 4 Kar. 9, 30. — Tavo mylimieji: svetimos tautos, su kuriomis tu stengeis pada-

sagittam fugit omnis civitas: in-
gressi sunt ardua, et ascende-
runt rupes: universae urbes de
relictae sunt, et non habitat in
eis homo. [30] Tu autem vastata
quid facies? cum vestieris te coc-
cino, cum ornata fueris monili
aureo, et pinxeris stibio oculos
tuos, frustra componeris: contem-
pserunt te amatores tui, animam
tuam quaerent. [31] Vocem enim
quasi parturientis audivi, angustias
ut puerperae: Vox filiae Sion in-
termorientis, expandentisque ma-
nus suas: vae mihi, quia defecit
anima mea propter interfectos.

traukiasi į stačias vietas ir lipa
ant uolų; visi miestai palikti, ir
joks žmogus juose negyvena.
[30] Tu gi, sunaikintoji, ką tu da-
rysi? Nors tu apsivilktumei pur-
pura, pasipuoštumei auksine ant-
kakle ir išsiteptumei savo akis
juodais dažais, veltui tu gražin-
tumeis; tavo mylimieji paniekino
tave, jie tykoja tavo gyvybės.
[31] Nes aš girdžiu tarsi gimdančios
balsą, kaip gimdyvės klyksmą:
tai balsas merdėjančios Siono
dukters ir sumetančios savo ran-
kas: Deja man, nes mano siela
alpsta dėl užmuštųjų.

c) Didžiausias Jūdo karalystės sugedimas.

Caput V. [1] Circuite vias Ieru-
salem, et aspicite, et considerate, et
quaerite in plateis eius, an invenia-
tis virum facientem iudicium, et
quaerentem fidem: et propitius ero
ei. [2] Quodsi etiam Vivit Dominus,

5 perskyrimas. [1] Eikite Je-
ruzalės gatvėmis, pažvelkite ir
įsižiūrėkite, ir ieškokite preky-
vietėse, ar rasite žmogų, darantį
teisybę ir ieškantį ištikimybės, tai
aš jos pasigailėsiu. [2] Nes nors

ryti sutarčių. — (31) G i m d y v ė s. Ebr. t.: pirmą kartą gimdančios. — Jos skausmai paprastai didesni. — M e r d ė j a n č i o s. Ebr. t.: vaitojančios. — D ė l u ž m u š t ų j ų. Ebr. t.: prieš žudytojus. — Taip tai atsitiks, kuo buvo auk. gąsdinama (4, 4), jei žydai nepasitaisys. Pranašas turi omenyje Nebukadnecarą, kaip jis pats sako 25, 9. Tai sutinka taip pat su Izaijo 36, 6 ir Mikėo 4, 10 pranašystėmis.

5, 1 — 31. Visokeriopas nedorumas viešpatauja Jeruzalėje tarp liaudies ir tarp didžiūnų (1 — 9); Jūdo gyventojai už netikėjimą Dievui ir pranašams bus sunaikinti galingos ir nuožmios tautos (10 — 18); už paniekinimą Dievo, visokį sugedimą ir sukietėjimą piktume juos visai tikrai sutiks paskelbtosios nelaimės (19 — 31).

(5, 1) E i k i t e... Dievas žada pasigailėti visų žydų, jei nors vienas tikrai teisingas atsiras Jeruzalėje; tačiau veltui tokio ieškoma. Žmogaus, kurs su nepajudinama ištverme ir tobūla ištikimybe laikytųsi teisingumo ir įstatymo santiesinio, joje nėra. Dievas reikalauja iš Jeruzalės mažiau kaip kitados reikalavo iš nuodėmingiausios Sodomos. Todėl kaip gi didi gėda, kad išrinktojo miesto gyventojai nedoresni už anos nusidėjėlės gyventojus ir kad Dievas veltui jiems teikia gausiausią pasigailėjimo saiką! Kalbama čionai su šiokiuo tokiuo padidinimu, kad aiškiau pasirodytų, kaip visai mažas skaičius teisiųjų liko Jeruzalėje, kad atskyrus Jeremiją, Baruką, Joziją, kitų kaip ir nebuvo. Plg. Prad. 18, 22... Pranašas čia kaip ir kitur kalba tai Dievo, tai savo vardu. — (2) N e s n o r s... Net ir tie, kurie pripažįsta savo Dievu Jahvę, ne tiesakalbiai, šaukia Viešpatį į liudytojus, tačiau nesilaiko savo priesaikos. Šaukdamiesi į Gyvąjį daro jį lygų niekingiems dievaičiams, lyg kad jis

dixerint: et hoc falso iurabunt.
3 Domine oculi tui respiciunt fidem:
percussisti eos, et non doluerunt:
attrivisti eos, et renuerunt accipere
disciplinam: induraverunt facies
suas supra petram, et noluerunt
reverti. 4 Ego autem dixi: Forsitan
pauperes sunt et stulti, ignorantes
viam Domini, iudicium
Dei sui. 5 Ibo igitur ad optimates,
et loquar eis: ipsi enim cognoverunt
viam Domini, iudicium
Dei sui, et ecce magis hi simul
confregerunt iugum, ruperunt
vincula. 6 Idcirco percussit eos
leo de silva, lupus ad vesperam
vastavit eos, pardus vigilans super
civitates eorum: omnis, qui egressus
fuerit ex eis, capietur: quia
multiplicatae sunt praevaricationes
eorum, confortatae sunt aversiones
eorum. 7 Super quo propitius
tibi esse potero? filii tui dereliquerunt
me, et iurant in his, qui
non sunt dii: saturavi eos, et
moechati sunt, et in domo meretricis
luxuriabantur 8 Equi amatores,
et emissarii facti sunt:
Unusquisque ad uxorem proximi
sui hinniebat. 9 Numquid super
his non visitabo, dicit Dominus?
et in gente tali non ulciscetur
anima mea?

jie ir sako: Kaip Viešpats gyvas,
taip jie neteisingai prisiekia. 3 Viešpatie,
tavo akys žiūri į ištikimybę;
tu juos užgavai, bet jie nejautė;
tu juos sutrynei, bet jie nesutiko
priimti drausmės; jie padarė savo
veidus kietesnius už uolą ir nenorėjo
grįžti. 4 Aš gi tariau: Rasi
tai tik beturčiai ir paiki, kurie
nežino Viešpaties kelio, savo
Dievo įstatymo. 5 Taigi, aš eisiu
pas didžiūnus ir jiems kalbėsiu;
nes jie žino Viešpaties kelią, savo
Dievo įstatymą; bet štai tie dar
labiau visi draug laužė jungą,
traukė pančius. 6 Todėl liūtas iš
miško juos suplėšys, vilkas pavakarėje
juos sunaikins, leopardas
tykoja prie jų miestų; kiekvienas,
kurs iš jų išeina, bus sugautas;
nes jų nusikaltimai daugeriopi
ir jų neištikimybės įsigalėjo.
7 Kodėl gi aš galėčiau tavęs
pasigailėti? Tavo vaikai apleido
mane ir prisiekia tais, kurie
ne dievai. Aš juos pasotinau,
o jie svetimoteriavo ir kekšės
namuose paleistuvavo. 8 Jie pasidarė
kaip gašlūs arkliai ir eržilai;
kiekvienas žvengė savo artimo
pačios. 9 Argi dėlei to aš nelankysiu,
sako Viešpats, ir ar mano
siela nekeršys tokiai tautai?

negalėtų už padarytą sau įžeidimą keršyti. — (3) T a v o a k y s... Ebr. t. klausimas: argi tavo akys netėmija ištikimybės? — T u j u o s u ž g a v a i. Nors Dievas davė pažinti savo nepasitenkinimą plakimais, tačiau tie neatnešė vaisių; nusikaltėliuose nesimato jokios susigėdinimo ir atgailos žymės. — (4) A š g i... Jie taip elgėsi ne iš nežinių, bet iš piktumo. Pranašas tai pabrėžia išreikšdamas savo viltį. Ebr. t.: aš gi maniau: Tai tik mažutėliai, tie elgiasi paikai, nes jie nežino Viešpaties kelio ir t. t. — (5) J u n g ą...: Dievo įstatymo jungą ir pančius. — (6) T o d ė l l i ū t a s... Plg. aukš. 4, 7. Daug jie jau turėjo kentėti nuo neprietelių, tačiau ateityje jų laukia dar didesnių nelaimių. V i l k a s p a v a k a r ė j e tas, kurs per dieną alkęs išeina grobio ieškoti. Anot ebr. t. geriau: tyrumos vilkas. — (7) T a v o v a i k a i...: jie garbina dievaičius ir paleistuvauja, taip pat kaip pagonys sujungdami tiedvi kaltybi. Plg. Rom. 1, 24... — A š j u o s p a s o t i n a u. Plg. Atk. 32, 15. — (8) K a i p g a š l ū s... Ebr. t.: kaip gerai šeriami eržilai jie švaistosi šen ir ten. Plg. Ez. 22, 11. — (9) N e l a n k y s i u: nesiųsiu ant jų savo

[10] Ascendite muros eius, et
dissipate, consummationem autem
nolite facere: auferte propagines
eius, quia non sunt Domini.
[11] Praevaricatione enim praevaricata est in me domus Israel, et
domus Iuda, ait Dominus. [12] Negaverunt Dominum, et dixerunt:
Non est ipse: neque veniet super nos malum: gladium et famem non videbimus. [13] Prophetae fuerunt in ventum locuti, et
responsum non fuit in eis: haec
ergo evenient illis. [14] Haec dicit
Dominus Deus exercituum: Quia
locuti estis verbum istud: ecce
ego do verba mea in ore tuo in
ignem, et populum istum in ligna,
et vorabit eos. [15] Ecce ego adducam super vos gentem de longinquo domus Israel, ait Dominus:
gentem robustam, gentem antiquam, gentem, cuius ignorabis
linguam, nec intelliges quid loquatur. [16] Pharetra eius quasi sepulchrum patens, universi fortes.
[17] Et comedet segetes tuas, et
panem tuum: devorabit filios tuos,
et filias tuas: comedet gregem
tuum, et armenta tua: comedet
vineam tuam et ficum tuam: et
conteret urbes munitas tuas, in

[10] Užkopkite ant jos sienų ir
ardykite, bet nesugriaukite iki galui; atimkite šalin jos atžalas, nes
jos ne Viešpaties. [11] Nes labai
neištikimai pasielgė link manęs
Izraėlio namai ir Jūdo namai, sako Viešpats. [12] Jie išsigynė Viešpaties ir sakė: Tai ne jisai, ir
neateis ant mūsų nelaimės; mes
nematysime kalavijo ir bado.
[13] Pranašai kalbėjo į vėją ir nebuvo gavę Dievo atsakymo. Taigi, tai jiems atsitiks. [14] Štai ką
sako Viešpats, kareivijų Dievas:
Kadangi jūs taip kalbėjote, štai
aš padarysiu tavo burnoje iš savo žodžių ugnies ir iš šitos tautos malkų, ir ugnis juos rys.
[15] Štai aš atvesiu ant jūsų, Izraėlio namai, tautą iš toli, sako
Viešpats, galingą tautą, seną tautą, tautą, kurios kalbos tu nežinosi, ir nesuprasi, ką ji kalbės.
[16] Jos saidokai kaip atviras kapas; jie visi karžygiai. [17] Ji suvalgys tavo javus ir tavo duoną,
prarys tavo sūnus ir tavo dukteris, suvalgys tavo avių būrius
ir tavo galvijus, suės tavo vynuogynus ir tavo figų medžius
ir kalaviju sunaikins tavo sustiprintus miestus, kuriais tu pasi-

bausmės. Dievo teisybė ir šventumas reikalauja atmonijimo.

(10) Užkopkite... Šalis, kurioje nenprieteliai kviečiami greitai įvykdyti Dievo keršta, palyginama su vynuogynu; iš pradžios turi būti išgriauta jo siena, paskui gi išrauti vynmedžiai, nes tarp jų atsirado svetimos veislės. Plg. Iz. 5, 1—7. — **(12)** Tai ne jisai: tai ne Viešpats, kurs kalba pranašuose, kurs turėtų mus taip nubausti, kaip pranašai sako. Tokiais žodžiais atsiliepia piktžodžiuojanti tauta, kuri atmeta Dievo pasiuntinius ir per tatai ji pati. (Atk. 18, 15). — **(13)** Jie nebuvo gavę... Anot ebr. t. niekas juose nekalba, t. y. jie patys prasimano, ką jie skelbia. — Tai jiems atsitiks: nelaimės, kuriomis jie mus gąsdina, teateina ant jų pačių. Taigi, dar ir šitie žodžiai piktžodžiuojančios tautos. — **(14)** Tavo burnoje: tavo, o pranaše, burnoje. Aprašoma Dievo žodžio veiklumas, taip kaip buvo paskelbta įstatyme Atk. 18, 19. — **(15)** Aš atvesiu... Plg. Atk. 28, 49. — Kurios kalbos... Kaip veltui kalbama kurčiam, nes jis negirdi, taip pat ir tam, kurs nesupranta kalbos. Joks maldavimas negali anos tautos sulaikyti, joks pasigailėjimas jos širdies paliesti. — **(16)** Kapas: pasiry-

quibus tu habes fiduciam, gladio.
18 Verumtamen in diebus illis, ait
Dominus, non faciam vos in
consummationem.
19 Quod si dixeritis: Quare
fecit nobis Dominus Deus noster haec omnia? dices ad eos:
Sicut dereliquistis me, et servistis Deo alieno in terra vestra,
sic servietis alienis in terra non
vestra. 20 Annunciate hoc domui
Iacob, et auditum facite in Iuda,
dicentes: 21 Audi popule stulte, qui
non habes cor: qui habentes
oculos non videtis: et aures, et
non auditis. 22 Me ergo non timebitis, ait Dominus: et a facie mea
non dolebitis? Qui posui arenam
terminum mari, praeceptum sempiternum, quod non praeteribit: et
commovebuntur, et non poterunt:
et intumescent fluctus eius, et
non transibunt illud: 23 populo
autem huic factum est cor incredulum et exasperans, recesserunt
et abierunt. 24 Et non dixerunt
in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo: plenitudinem annuae messis custodientem nobis. 25 Iniquitates ves-

tiki. 18 Tačiau anose dienose, sako Viešpats, aš jūsų nesunaikinsiu iki galui.

19 Jei jūs sakytumėte: Kodėl
Viešpats, mūsų Dievas, visa tai
mums padarė? tu jiems sakysi:
Kaip jūs mane palikote ir tarnavote svetimam dievui savo šalyje,
taip tarnausite svetimiems ne savo šalyje. 20 Tai apskelbkite Jokūbo namams ir duokite žinią
Jūde, sakydami: 21 Klausyk, paika
tauta, kuri neturi širdies; jūs, kurie turėdami akis nematote, ir
ausis, ir negirdite. 22 Argi jūs
manęs nebijosite, sako Viešpats,
ir nejausite skausmo mano akivaizdoje? manęs, kurs padariau
jūrai iš smilčių ribą, amžiną įsakymą, kurio ji neperžengs; ir nors
bangos sujunda, jos neįstengia,
ir nors siaučia, jos neperžengia?
23 Bet šitos tautos širdis pasidarė netikinti ir maištininkė; jie pasitraukė ir sau nuėjo 24 ir nesakė savo širdyje: Bijokime Viešpaties, mūsų Dievo, kurs mums
savo metu duoda ankstyvojo ir
vėlyvojo lietaus ir mums sergi
metinės pjūties pilnumą. 25 Jūsų
neteisybės nukreipė tuos dalykus

žęs visa praryti. — (17) P r a r y s...: užmuš... Plg. Atk. 28, 32... — (18) T a č i a u a n o s e...: taip kaip buvo žadėta Atk. 30, 2...

(19) J e i j ū s... Žydai tariasi esą nekalti ir labai stebisi, kad jų Dievas jiems siunčia tokių dalykų. — (20) K a i p j ū s... Plg. žem. 16, 10... — (21) K u r i e t u r ė d a m i...: Žydai turi visa, kas jiems gali padėti įgyti pažinimą tikrojo Dievo; jie turi jį pažinti iš sutvertų dalykų, iš savo tautos likimo, turi tą savo pažinimą pagilinti iš Dievo pasiuntinių įspėjimų ir pamokymų. — (22) N e j a u s i t e s k a u s m o. Ebr. t.: nedrebėsite. — I š s m i l č i ų r i b ą... Smarkiai ūžiančią jūrą Dievas sulaiko jos ribose vien smiltimis; tai didžiausias Viešpaties visagalybės stebuklas. — (23) N e t i k i n t i. Ebr. t.: atkakli. — (24) K u r s m u m s s a v o... Tautai reikėjo garbinti Dievas bent žiūrint savo naudos. — A n k s t y v o j o i r... Vz. auk. 3, 12. — M u m s s e r g i... Ebr. t.: mums laiko pjūčiai paskirtas savaites, t. y. septynias savaites tarp Velykų ir Sekminių, kuriose atliekama didžioji pjūties dalis. — (25) N u k r e i p ė t u o s...: jūsų nusikaltimai buvo priežastis svyravimo Dievo paskirtoje tvarkoje; trūkstant lietaus pjūtis buvo suvėlinta ir der-

trae declinaverunt haec: et pecca-
ta vestra prohibuerunt bonum a
vobis: 26 Quia inventi sunt in po-
pulo meo impii insidiantes quasi
aucupes, laqueos ponentes, et
pedicas ad capiendos viros. 27 Si-
cut decipula plena avibus, sic
domus eorum plenae dolo: ideo
magnificati sunt et ditati. 28 In-
crassati sunt et impinguati: et
praeterierunt sermones meos pes-
sime. Causam viduae non iudi-
caverunt, causam pupilli non di-
rexerunt, et iudicium pauperum
non iudicaverunt. 29 Numquid
super his non visitabo, dicit Do-
minus? aut super gentem huius-
cemodi non ulciscetur anima
mea? 30 Stupor et mirabilia facta
sunt in terra: 31 prophetae pro-
phetabant mendacium, et sacer-
dotes applaudebant manibus suis:
et populus meus dilexit talia:
quid igitur fiet in novissimo
eius?

ir jūsų nuodėmės atitolino nuo
jūsų gėrybes. 26 Nes mano tau-
toje radosi bedievių tykojančių
kaip paukštininkai statančių kil-
pų ir žabangų žmonėms sugau-
ti. 27 Kaip tinklas pilnas paukščių,
taip jų namai pilni vyliaus; to-
dėl jie pasidarė dideli ir pralo-
bo; 28 jie nutuko ir suriebėjo ir
pikčiausiai peržengia mano žo-
džius. Jie negina našlės bylos,
netvarko našlaičio bylos ir ne-
daro teisybės beturčiams. 29 Argi
dėlei to aš nelankysiu, sako
Viešpats, arba ar mano siela ne-
keršys tokiai tautai? 30 Baisių ir
stebėtinų dalykų darėsi šalyje:
31 pranašai pranašavo melą, ir
kunigai plojo rankomis, ir mano
tauta tai mėgo. Kas gi tat galų
gale jai atsitiks?

d) Jeruzalė bus apgulta ir sunaikinta.

Caput VI. 1 Confortamini filii
Beniamin in medio Ierusalem, et
in Thecua clangite buccina, et su-
per Bethacarem levate vexillum:

6 perskyrimas. 1 Pasidrą-
sinkite, Benjamino sūnūs, Jeru-
zalės viduryje ir trimituokite tri-
mitu Tekuoje ir pakelkite vėliavą

---

lius menkas. — (26) Tykojančių... Kaip paukštininkai stato savo žabangus, taip gaudo jie žmones lyg beteisius paukščius. — (27) Taip jų namai... Jų namai kaip paukščių narvelis pilni gėrybių, kurių jie įsigijo vyliumi. — (28) Pikčiausiai peržengia... Ebr. t. rasi: jie peržengia visas ribas piktume. — Jie negina... Plg. Iz. 1, 23; Zak. 7, 10. — (29) Argi dėlei... Vz. auk. 9. e. Kadangi jie taip piktai mane niekina (22. e.), nuo manęs atpuolė ir man atkaklūs (23. e.), vyliumi ir apgavimu (26. 27. e.), puikybe ir visų teisių paniekinimu (28. e.) peržengė visokį saiką. Dievo paskirtų ribų, kurias net jūra pripažįsta, jie nežiūri. — (30) Pranašai... Tauta nusigręžia nuo pranašų, kuriuos Dievas siunčia, ir tiki netikriems pranašams, kurie žada jai gėrybių ir nepeikia jos nusikaltimų. Kunigai pasilieka sutartyje su netikrais pranašais (ebr. t.: viešpatauja po jų rankomis). Taip jie džiaugiasi vieni kitus apgaudinėdami (plg. Mik. 2, 11).

6, 1—30. Pranašas skelbia veikiai įvykstantį Jeruzalės sunaikinimą (1—8); vėl primena tos bausmės priežastis (9—21) ir aprašo

quia malum visum est ab Aquilone, et contritio magna. [2] Speciosae et delicatae assimilavi filiam Sion. [3] Ad eam venient pastores, et greges eorum: fixerunt in ea tentoria in circuitu: pascet unusquisque eos, qui sub manu sua sunt. [4] Sanctificate super eam bellum: consurgite, et ascendamus in meridie: vae nobis, quia declinavit dies, quia longiores factae sunt umbrae vesperi. [5] Surgite, et ascendamus in nocte et dissipemus domos eius. [6] Quia haec dicit Dominus exercituum: Caedite lignum eius, et fundite circa Ierusalem aggerem: haec est civitas visitationis, omnis calumnia in medio eius. [7] Sicut frigidam fecit cisterna aquam suam, sic frigidam fecit malitiam suam: iniquitas et vastitas audietur in ea, coram me semper infirmitas

Bethakarėme, nes iš šiaurės rodosi nelaimė ir didelis sunaikinimas. [2] Aš laikau Siono dukterį lygia gražiai ir išlepintai moteriškei. [3] Pas ją ateis piemenų su savo bandomis; jie ties aplink ją savo padangtes; kiekvienas ganys tuos, kurie po jo ranka. [4] Pasišventinkite į kovą prieš ją! Kelkitės ir eikime aukštyn vidudienį! Deja mums, nes diena baigiasi, eina ilgyn vakaro šešėliai. [5] Kelkitės ir eikime aukštyn nakčia ir sugriaukime jos namus. [6] Nes štai ką sako kareivijų Viešpats: Kirskite jos medžius ir pilkite aplink Jeruzalę pylimą. Tai aplankymo miestas, visokios skriaudos yra jame. [7] Kaip šulinys laiko savo vandenį šaltą, taip jis laiko šaltą savo piktumą; jame girdisi kalbant tik apie neteisybę ir sunaikinimą; silpnu-

---

patį nepriētelių užpuolimą (22—30).

(6, 1) Pasidrąsinkite. Anot ebr. t.: renkitės bėgti iš Jeruzalės. — Benjamino sūnūs. Taip čia vadinama Jeruzalės gyventojai, nes pats Jeruzalės miestas buvo Benjamino giminės plote. Kadangi nepriētelis artinasi iš šiaurės, jiems reikia bėgti į pietus. — Tekuoje. Anot šv. Jieronimo, tas miestelis buvęs į pietus nuo Jeruzalės, netoli nuo Betliejaus, Bethakarėmas gi buvęs tarp Jeruzalės ir Tekuos. — (2) Aš laikau...: todėl Jeruzalė negalės priešintis stipriam nepriēteliui. Ebr. t.: gražią ir išlepintą, aš sunaikinu Siono dukterį. — (3) Piemenų...: Piemenimis čia pavadinti kaldėjiečiai. — Ganys tuos... Tikriau anot ebr. t.: nuganys tai, kas po jo ranka. — (4) Pasišventinkite... Jie turi įvykinti Dievo kerštą. Paliepimą duoda pats Dievas arba jo pasiuntiniai. Nepriēteliai pasiryžę kuogreičiausiai gautą paliepimą vykinti. — Vidudienį... Jie tikisi paimti miestą tą pačią dieną, kurią ji apgulė. Kadangi tai jiems nepavyksta, jie nori kovoti ir nakčia, kad tik greičiau galėtų sunaikinti miestą. Vartojami čia vaizdai nurodo nepriētelių baisumą. — (6) Kirskite jos medžius. Medžiais būdavo sustiprinamas pylimas. Nuo sustiprinto pylimo lengviau buvo galima pasiekti miesto sienų viršus ir per jas įsiveržti į apgultą miestą (plg. 2. Kar. 20, 15). Asirijiečių ir babiloniečių kariuomenė buvo senovėje žinoma kaipo miškų naikintoja. — Aplankymo miestas: miestas, kurį turi aplankyti Dievo bausmė. — (7) Kaip šulinys... Kaip vanduo pasilieka šaltas įmūrytame šulinyje, taip pasilieka visuomet nepersimainęs piktumas Jeruzalėje; ji visuomet pasiryžus daryti pikta. — Silpnumas ir žaizdos. Ebr. t.: skausmas ir kirčiai. — Kirčiai, kuriais neteisūs prispaudėjai kankina teisiuosius ir tų paskutiniųjų skausmas. — Mano akivaizdoje: Dievui ypatingu būdu esant pas juos savo bažnyčioje. —

et plaga. 8 Erudire Ierusalem, ne
forte recedat anima mea a te, ne
forte ponam te desertam terram
inhabitabilem.

9 Haec dicit Dominus exer-
cituum: Usque ad racemum col-
ligent quasi in vinea reliquias
Israel: converte manum tuam quasi
vindemiator ad cartallum. 10 Cui
loquar? et quem contestabor ut
audiat? ecce incircumcisae aures
eorum, et audire non possunt:
ecce verbum Domini factum est
eis in opprobrium: et non sus-
cipient illud. 11 Idcirco furore Do-
mini plenus sum, laboravi susti-
nens: effunde super parvulum
foris, et super consilium iuvenum
simul: vir enim cum muliere ca-
pietur, senex cum pleno dierum.
12 Et transibunt domus eorum ad
alteros, agri et uxores pariter:
quia extendam manum meam super
habitantes terram, dicit Dominus.
13 A minore quippe usque ad
maiorem omnes avaritiae student:

mas ir žaizdos visuomet mano
akivaizdoje. 8 Priimk pamokini-
mą, Jeruzale, kad kartais mano
siela nenusigręžtų nuo tavęs, kad
kartais nepadaryčiau iš tavęs ty-
rumos, negyvenamos žemės.
9 Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats: Kaip vynuogyne nuskinama
iki paskutinei uogai, taip nurinks
Izraėlio liekanas. Dėk ir dėk kaip
vynuogių skynėjas savo ranką
į pintinę. 10 Kam aš kalbėsiu? ir
ką prisiektinai melsiu, kad manęs
klausytų? Štai, jų ausys neapi-
pjaustytos ir negali girdėti; štai
Viešpaties žodis jiems pasidarė
apjuoka, ir jie jo nepriima. 11 To-
dėl aš pilnas Viešpaties narso ir
nebeįstengiu jo sulaikyti. Išliek jį
ant kūdikio gatvėje ir draug ant
jaunikaičių būrio; nes bus su-
gauta vyras su moterimi, senis
su žmogumi pilnaamžiu. 12 Jų na-
mai teks kitiems, taip pat laukai
ir pačios; nes aš ištiesiu savo
ranką ant šalies gyventojų, sako
Viešpats. 13 Nes visi, nuo ma-
žiausio iki didžiausiam, užsiima

(8) Priimk... Bausmė dar gali būti atitolinta atgaila. Dievas vis dar nesiliauja mylėjęs maištą keliančią Jeruzalę.

(9) Kaip vynuogyne... Niekas nebus atleistas nuo bausmės. Kadangi Izraėlio karalystė buvo jau sugriauta, tai Izraėlio liekanomis čia pavadinta Jūdo gyventojai. — Dėk ir dėk... Tas įsakymas duodamas neprieteliams. — (10) Kam aš kalbėsiu... Jeremijas norėtų dar sykį įspėti savo viengenčius apie laukiantį jų likimą, bet jis žino, kad jie atmes jo įspėjimą su pasityčiojimu. — Jie jo nepriima. Anot ebr. t.: jie jo nemėgia. Žydams čia daroma du priekaištu: jie nenori klausyti; negana to, jie dar net paniekina Dievo žodžius, kuriuos jis jiems skelbia per savo pranašą. — (11) Todėl aš pilnas... Žydų nedorumas sužadina pranašo širdyje šventą rūstybę; jis nebegali sulaikyti savo uolumo ir pats ragina Viešpatį bausti visus be skirtumo amžiaus toje nepataisomoje tautoje. — Ant kūdikio gatvėje: ant vaikų žaidžiančių gatvėje. — (12) Jų namai...: taip kaip buvo paskelbta Atk. 28, 30. Kitados Dievas buvo ištiesęs ranką ant išrinktosios tautos neprietelių, dabar ant jos pačios. Kitados įstatyme buvo paskirta, kad kiekviena nuosavybė turėjo pasilikti toje giminėje, kuriai ji buvo iš pat pradžios tekusi, dabar godumas, nepaklusnumas (16. e.) ir paniekinimas šventų dalykų (20. e.) atveda žuvimą. — (13) Užsiima godumu. Anot ebr. t.: apgaudinėja (kad greičiau pralobtų).

et a propheta usque ad sacerdo-
tem cuncti faciunt dolum. 14 Et
curabant contritionem filiae po-
puli mei cum ignominia, dicen-
tes: Pax, pax: et non erat pax.
15 Confusi sunt, quia abominatio-
nem fecerunt: quin potius con-
fusione non sunt confusi, et eru-
bescere nescierunt. quam ob rem
cadent inter ruentes: in tempore
visitationis suae corruent, dicit
Dominus.
16 Haec dicit Dominus: State
super vias, et videte, et interro-
gate de semitis antiquis, quae sit
via bona, et ambulate in ea: et
invenietis refrigerium animabus
vestris. Et dixerunt: Non ambu-
labimus. 17 Et constitui super vos
speculatores. Audite vocem tubae.
Et dixerunt: Non audiemus.
18 Ideo audite Gentes, et cognos-
ce congregatio, quanta ego faciam
eis. 19 Audi terra: Ecce ego ad-
ducam mala super populum is-
tum, fructum cogitationum eius:
quia verba mea non audierunt,
et legem meam proiecerunt. 20 Ut
quid mihi thus de Saba affertis,

godumu, ir visi, nuo pranašo
iki kunigui, daro klastas. 14 Jie
norėjo begėdiškai išgydyti mano
tautos dukters žaizdą, sakydami:
Ramybė, ramybė, ir nebuvo ra-
mybės. 15 Jie buvo sugėdinti, nes
darė nuobodą; tikriau sakant, jie
ir gėdėtis nesigėdė ir nemokėjo
parausti; todėl jie kris tarp par-
puolančiųjų, ir savo aplankymo
metu jie sukniubs, sako Vieš-
pats.
16 Štai ką Viešpats sako: At-
sistokitė ant kelių, veizdėkite
ir klauskitės apie senovės takus,
koks kelias geras, ir juo vaikš-
čiokite, ir jūs rasite atsigavimo
savo sieloms. Bet jie tarė: Mes
nevaikščiosime. 17 Aš pastačiau
prieš jus žvalgų: klausykite trimito
garso. Jie gi tarė: Mes neklausy-
sime. 18 Todėl išgirskite, tautos,
ir pažink, susirinkime, kaip di-
džių dalykų aš jiems darysiu.
19 Klausyk, žeme! Štai aš atvesiu
ant šitos tautos nelaimių, jų min-
čių vaisiaus, nes jie neklausė
mano žodžių ir numetė šalin ma-
no įstatymą. 20 Kam man nešate

Plg. Iz. 56, 11; žem. 8, 10. — (14) Jie norėjo begėdiškai... Ebr. t.: jie lengvai lopo mano tautos plyšį. — Užuot griebtis sėkmingų ir smarkių priemonių, jie begėdiškai ir meluodami žada tautai ramybės. — (15) Jie buvo sugėdinti...: juos turėjo sutikti gėda, nors jie ir nebemokės gėdėtis. Kaip melagystėje sugauti įpratę melagiai, taip neberausta netikri pranašai. Tačiau Dievas visupirma įrodys, kad jie melagiai. — (16) Atsistokite... Atkartojama Mozės žodžiai. Vz. Atk. 32, 7. Žydų kaltybė juo didesnė, kad jie atkakliai priešinasi Dievo įspėjimams. — Apie senovės takus... Jie turi peržiūrėti visus kelius, kokiais iki tam laikui tauta vaikščiojo, ir ištirti, ir jei patys negana gerai gali pažinti, kas teisinga, klaustis Dievo pasiuntinių, kurių tautai niekuomet nestigo. Atsigavimo. Ebr. t.: atilsio. — (17) Žvalgų: pranašų, kurie pakeldavo savo balsą kaip trimito (Iz. 58, 1), taip kad Dievo įstatymas niekuomet negalėjo būti užmirštas. Trimitas primena karą ir neprietelius, kurių apsilankymu pranašai gąsdino tautą ir kurie panašiai buvo paskelbti jau Atk. 29, 24 ir 3 Kar. 9, 8. — (18) Susirinkime: Izraėli (Efrėmas). Anot kitų: visos tautos draug. — (19) Klausyk, žeme...: jūs, visos tautos, kurios auk. paminėtos, ir tu, žeme, būk liudytoja teismo, nes tų žmonių nuodėmėmis sutepta ir pavergta. — Jų minčių vaisiaus. Žydai bus patys pirmieji ir svarbiausieji savo nelaimių kaltininkai. — (20) Kam

et calamum suave olentem de
terra longinqua? holocautomata
vestra non sunt accepta, et vic-
timae vestrae non placuerunt mi-
hi. [21] Propterea haec dicit Domi-
nus: Ecce ego dabo in populum
istum ruinas, et ruent in eis pat-
res et filii simul, vicinus, et proxi-
mus peribunt.
[22] Haec dicit Dominus: Ecce
populus venit de terra Aquilonis,
et gens magna consurget a fini-
bus terrae. [23] Sagittam et scutum
arripiet: crudelis est, et non mi-
serebitur: vox eius quasi mare
sonabit: et super equos ascen-
dent, praeparati quasi vir ad prae-
lium, adversum te filia Sion.
[24] Audivimus famam eius, disso-
lutae sunt manus nostrae: tribu-
latio apprehendit nos, dolores ut
parturientem. [25] Nolite exire ad
agros, et in via ne ambuletis:
quoniam gladius inimici pavor in
circuitu. [26] Filia populi mei accin-
gere cilicio, et conspergere cine-
re: luctum unigeniti fac tibi,
planctum amarum, quia repente
veniet vastator super nos.
[27] Probatorem dedi te in po-
pulo meo robustum: et scies, et

smilkalų iš Sabos ir skaniai kve-
pinčios nendrės iš tolimos šalies?
Jūsų deginamosios aukos man
nemielos ir jūsų pjaunamosios
aukos man nepatinka. [21] Todėl
štai ką Viešpats sako: Štai aš pa-
darysiu šitai tautai griuvėsių, ir ant
jų parpuls tėvai draug su vaikais,
pražus kaimynas ir artimas.
[22] Štai ką Viešpats sako: Štai
tauta ateina iš šiaurės šalies ir
didelė giminė keliasi nuo žemės
pakraščių. [23] Ji ima vilyčią ir sky-
dą; ji nuožmi ir nepasigailės; jos
trukšmas kaip jūros ūžimas; jie
sės ant arklių, prisirengę kaip
vyras į kovą prieš tave, Siono
dukte. [24] Mes išgirdome jos gan-
dą, ir mūsų rankos nusileido;
sielvartas mus apėmė, skausmai
kaip gimdančią. [25] Neeikite į lau-
kus ir nevaikščiokite keliu, nes
nprietelio kalavijas neša baimę
aplinkui. [26] Mano tautos dukte,
apsivilk ašutine ir apsiberk pele-
nais; gedėk kaip dėlei vienturčio
sūnaus, karčiai raudok, nes ūmai
ateis ant mūsų naikintojas.

[27] Aš paskyriau tave stipriu mė-
gintoju mano tautoje, ir tu pa-

man... Kaltininkai veltui mėgina nuraminti užrūstintą Viešpatį vien viršujine pagarba. Plg. Ps. 49, 8...; Iz. 1, 11; Am. 5, 21 ir k. — Smilkalų. Jie buvo aukojami Dievui atskirai ir su duonine auka. Labiausiai branginami smilkalai buvo gabenami iš Laimingosios Arabijos, iš Sabos, ebr. Š.ᵉba', dabartinio Jemeno. — Nendrės... Ji buvo vartojama šventam tepamajam aliejui padaryti (Iš. 30, 23) ir gabenama iš Indijos. — Man nemielos... Geresnis paklusnumas už riebiausias aukas (1 Kar. 15, 22). — (21) Griuvėsių. Ebr. t.: suklupimo akmenų. — (22) Iš šiaurės... Plg. auk. 1. e.; 1, 14 ir k. — (23) Vilyčią ir skydą. Ebr. t.: kilpinį ir saidoką. Plg. auk. 5, 16. — (24) Mes išgirdome... Jeremijas savo vientaučių vardu išreiškia skausmą ir išgąstį, kokį jie jaus, užpuolant nprietelams. — (25) Neeikite. Ebr. t.: neeik. Atsiliepiama į Siono dukterį. — (26) Apsiberk pelenais. Anot ebr. t.: gulkis į pelenus. Plg. 25, 34; Ez. 27, 30 ir k. Žuvimas taip tikras, kad Jeremijas kviečia Jeruzalę jau dabar parodyti savo didžiausią gedulį. — Vienturčio: su kuriuo miršta šeimyna. Raudojimas dėlei vienturčio mirties laikomas didžiausiu. Plg. Am. 8, 10; Zak. 12, 10 ir k. — (27) Aš paskyriau... Toliau paaiškinama, kodėl visai tikrai

probabis viam eorum. 28 Omnes isti principes declinantes, ambulantes fraudulenter, aes et ferrum: universi corrupti sunt. 29 Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum, frustra conflavit conflator: malitiae enim eorum non sunt consumptae. 30 Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos.

žinsi ir išmėginsi jų kelią. 28 Visi tie kunigaikščiai maištininkai, elgiasi apgaulingai; jie skaistvaris ir geležis, visi sugedę. 29 Dumplės sugedo, švinas išnyko ugnyje, veltui liejėjas tirpina, nes jų piktenybės nesunaikintos. 30 Vadinkite juos atmestinu sidabru, nes Viešpats juos atmetė.

3. Tuščias žydų pasitikėjimas bažnyčia, aukomis, apipjaustymu ir tikras išganymo kelias. a) Bedieviškas maišymas garbinimo Dievo su tarnavimu dievaičiams.

Caput VII. 1 Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, dicens: 2 Sta in porta domus Domini, et praedica ibi verbum istud, et dic: Audite verbum Domini omnis Iuda, qui ingredimini per portas has, ut adoretis Dominum. 3 Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Bonas facite vias vestras, et studia vestra: et habitabo vobiscum in loco isto. 4 Nolite confidere in verbis mendacii, dicentes: Templum Do-

7 perskyrimas. 1 Žodis Viešpaties suteiktas Jeremijui ir jam pasakytas: 2 Atsistok Viešpaties namų vartuose, ir skelbk tenai šitą žodį ir sakyk: Išgirskite Viešpaties žodį, visi Judo gyventojai, kurie įeinate pro šituos vartus Viešpaties garbinti. 3 Štai ką sako kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas: Darykite gerus savo kelius ir savo pastangas, ir aš gyvensiu su jumis šitoje vietoje. 4 Nepasitikėkite melo žodžiais,

ateis nelaimė. Dievas atsiliepia į Jeremiją; jis palygina jį su darbininku, kuriam pavesta ištirti brangios naugės ir pažinti tikrą jų vertybę. — Stipriu mėgintoju. Ebr. t. rasi: mėgintoju kaip tvirtovė. — (28) Visi tie... Ebr. t. jie visi maištininkų maištininkai. — Jie skaistvaris ir geležis: paprastos naugės, ne brangios kaip auksas ir sidabras. — (29) Sugedo. Ebr. t.: švankštė, t. y. liejėjas labai uoliai mynė dumples. — Švinas išnyko ugnyje. Kad greičiau išskyrus liejykloje nešvarumą iš sidabro ir aukso, įmaišydavo į juos švino; bet šitame atsitikime tai nieko nepadėjo; švinas sudegė ir brangios naugės negauta, nes žyduose nebėra nieko gera. — Nesunaikintos... Anot ebr. t.: neatsiskyrė.

7, 1—8, 3. Kas teisingai gali pasitikėti Jeruzalės bažnyčia (7, 1—7) ir kieno pasitikėjimas ta bažnyčia yra neprotingas (8—15). Jeremijas tenemėgina savo maldomis gauti dovanojimą taip dideliems kaltininkams (16—20). Tuščias žydų pasitikėjimas jų aukomis (21—28). Greitai apsireikšiąs baisus Viešpaties kerštas (7, 29—8, 3).

(7, 1) Žodis... Plg. auk. 2, 1; 3, 6. — (2) Vartuose: pro kuriuos buvo įeinama į bažnyčios šventorių. Spėjama, kad šitas įsakymas buvo Dievo duotas Jeremijui kurioje nors didžioje iškilmėje, kai rinkdavosi bažnyčion visa tauta. — (3) Aš gyvensiu... Ebr. t.: (tik ta sąlyga) aš duosiu jums gyventi šitoje vietoje. Mik. 3, 11 labiau pritaria Vulgatos tekstui. — (4) Tai

mini, templum Domini, templum
Domini est. 5 Quoniam si bene
direxeritis vias vestras, et studia
vestra: si feceritis iudicium inter
virum et proximum eius, 6 ad-
venae, et pupillo, et viduae non
feceritis calumniam, nec sangui-
nem innocentem effuderitis in
loco hoc, et post deos alienos
non ambulaveritis in malum vo-
bismetipsis: 7 habitabo vobiscum
in loco isto: in terra, quam dedi
patribus vestris a saeculo et us-
que in saeculum.

8 Ecce vos confiditis vobis in
sermonibus mendacii, qui non
proderunt vobis: 9 furari, occidere,
adulterari, iurare mendaciter, libare
Baalim, et ire post deos alienos,
quos ignoratis. 10 Et venistis, et
stetistis coram me in domo hac,
in qua invocatum est nomen
meum, et dixistis: Liberati sumus
eo quod fecerimus omnes abo-
minationes istas. 11 Numquid ergo
spelunca latronum facta est do-
mus ista, in qua invocatum est
nomen meum in oculis vestris?
ego, ego sum: ego vidi, dicit Do-
minus. 12 Ite ad locum meum in
Silo, ubi habitavit nomen meum
a principio: et videte quae fecerim

sakydami: Tai Viešpaties bažny-
čia, Viešpaties bažnyčia! 5 Nes
jei gerai vesite savo kelius ir sa-
vo pastangas, jei darysite teisy-
bę tarp žmogaus ir jo artimo,
6 ateiviui, našlaičiui ir našlei ne-
darysite skriaudos, neišliesite ši-
toje vietoje nekalto kraujo ir ne-
vaikščiosite savo nelaimei paskui
svetimus dievus, 7 aš gyvensiu
su jumis šitoje vietoje, žemėje,
kurią daviau jūsų tėvams, nuo
amžių ir per amžius.

8 Štai jūs sau pasitikite melo
žodžiais, kurie jums nebus nau-
dingi. 9 Vogti, užmušti, svetimo-
teriauti, melagingai prisiekti, au-
koti Baalams ir eiti paskui sveti-
mus dievus, kurių nežinote; 10 po
to jūs ateinate ir stojatės mano
akivaizdon šituose namuose, ku-
riuose šaukiamasi mano vardo,
ir sakote: Mes išvaduoti, nes
darėme visas tas nuobodas. 11 Ar-
gi tat iš šitų namų, kuriuose
šaukiamasi mano vardo, pasidarė
jūsų akyse galvažudžių lindynė?
Aš, aš esu, aš mačiau, sako Vieš-
pats. 12 Eikite į mano vietą Sile,
kame mano vardas gyveno nuo
pat pradžios, ir matykite, ką aš

Viešpaties... To paties žodžio pakartojimu aiškiau išreiškiama, kad žydų pasitikėjimas bažnyčia ir religijinėmis apeigomis nepamatuotas ir lygus prietarui. — (5. 6) Nes jei... Sąlygos, kuriomis Dievas bus gailestingas savo tautai. Ateiviai, našlės ir našlaičiai buvo ypatingoje įstatymo globoje. Plg. Iš. 22, 20... ir k. Apie nekalto kraujo išliejimą. Plg. Atk. 27, 25. — (7) Aš gyvensiu... Ebr. t.: aš duosiu jums gyventi... (vz. 3. e.).

(8) Jūs sau... Negana ateiti į šventyklą, kad gautumėt savo nuodėmių atleidimą. Toliau kai kurios tų nuodėmių įvardijamos. — (10) Mes išvaduoti: mes apsaugoti nuo nusipelnyto teismo; atėjimas į bažnyčią visa atitaisė. — Nes darėme... Ebr. t. rasi: kad darytumėm..., t. y. taip kad mes vėl galime grįžti prie piktų mūsų geismų. — (11) Argi tat...: ar jūs ateinate pasislėpti juose kaip galvažudžių lindynėje? Išganytojas pasinaudojo šitais žodžiais iškilmingoje aplinkybėje, kad prikištų taip pat savo laiko žydams sutepimą bažnyčios. Vz. Mt. 21, 13. — (12) Eikite... Taip sutepama bažnyčia bus sugriauta kaip Silo šventykla (Joz. 18, 1; 1 Kar. 1, 3; 4, 3 ir k.). Per sandoros skrynią Dievas apsireikš-

ei propter malitiam populi mei
Israel: 13 et nunc, quia fecistis
omnia opera haec, dicit Dominus:
et locutus sum ad vos mane
consurgens, et loquens, et non
audistis: et vocavi vos, et non
respondistis: 14 Faciam domui
huic, in qua invocatum est no-
men meum, et in qua vos habe-
tis fiduciam: et loco, quem dedi
vobis et patribus vestris, sicut
feci Silo. 15 Et proiiciam vos a
facie mea, sicut proieci omnes
fratres vestros, universum semen
Ephraim.

16 Tu ergo noli orare pro po-
pulo hoc, nec assumas pro eis
laudem et orationem, et non ob-
sistas mihi: quia non exaudiam
te. 17 Nonne vides quid isti fa-
ciunt in civitatibus Iuda, et in
plateis Ierusalem? 18 Filii colligunt
ligna, et patres succendunt ig-
nem, et mulieres conspergunt
adipem, ut faciant placentas re-
ginae caeli, et libent diis alienis,
et me ad iracundiam provocent.
19 Numquid me ad iracundiam
provocant, dicit Dominus? nonne

esu jai padaręs dėlei mano Iz-
raelio tautos piktumo. 13 Ir dabar
kadangi jūs darėte visus tuos
dalykus, sako Viešpats, ir aš jums
kalbėjau rytą atsikėlęs ir nuolat,
o jūs neklausėte, aš jus šaukiau,
o jūs neatsiliepėte, 14 tai aš pa-
darysiu šitiems namams, kuriuo-
se šaukiamasi mano vardo ir ku-
riais jūs pasitikite, ir vietai, ku-
rią aš jums ir jūsų tėvams da-
viau, taip kaip esu padaręs Silui,
15 ir atmesiu jus nuo savo veido,
kaip atmečiau visus jūsų brolius,
visą Efraimo ainiją.

16 Taigi, tu nesimelsk už šitą
tautą, neatnašauk už ją gyriaus
giesmės ir prašymo ir neužstok
jų prieš mane, nes aš tavęs ne-
išklausysiu. 17 Argi tu nematai,
ką šitie daro Jūdo miestuose ir
Jeruzalės gatvėse? 18 Vaikai ren-
ka malkų, tėvai kuria ugnį, mo-
terys šildo taukų, kad keptų dan-
gaus karalienei papločių, darytų
liejamųjų aukų svetimiems die-
vams ir vestų mane į rūstybę.
19 Argi jie mane veda į rūstybę?
sako Viešpats; ar ne patys save

---

davo kaipo sandoros Dievas, todėl Silas taip pat buvo šventas kaip ir bažnyčia. Tegul žydai eina į Silą ir patys savo akimis įsitikina, kad vietos šventumas (plg. Teis. 18, 31; 19, 18) nieko negali padaryti. — (13) R y t ą a t s i k ė l ę s... Atsiliepiama apie Dievą žmonių būdu: kaip žmogus, kurs anksti keliasi pasiryžęs atlikti nelaukiantį atidėliojimo darbą. Plg. Pat. 1, 24; Iz. 65, 12. — (14) Plg. 1 Kar. 4, 2. 10. — (15) E f r a i m o a i n i j ą: dešimties giminių karalystės gyventojus. Izraėlio karalystė žymiai perviršijo jūsų karalystę giminių skaičiumi, tai nesigirkite, kad jūs išrinktoji tauta, Dievo tėvainystė. Efraimas buvo galingiausia Izraėlio giminė, kuri ilgai turėjo viešpatavimą ir kurios plote kitados buvo Dievo šventykla. Tačiau ir jis buvo Dievo atmestas ir išskirstytas tarp pagonių.

(16) G y r i a u s g i e s m ė s. Anot ebr. t.: klyksmo. Dievas įsakydamas pranašui nesimelsti už tautą, nedarančią atgailos, nori jį apsaugoti nuo to, kad nesirodytų, būk jis negalįs laimėti tai, ko prašo. Taip Viešpats parodo, kad jis nieko negali atsakyti šventųjų maldai. Plg. Iš. 32, 10; Ps. 105, 30. Kaip gi didelė turėjo būti Dievo rūstybė tautai, kad kitoje vietoje jis net ieško, kas ją užtartų. Plg. Ez. 22, 30. — (18) Š i l d o t a u k ų. Ebr. t.: minko tešlą. — Visi atsidavę stabmeldystei, kiekvienas nori šiuo tuo prie jos prisidėti. — D a n g a u s k a r a l i e n e i: mėnuliui, kuriam buvo senovės tautų duodama

semetipsos in confusionem vultus sui? [20] Ideo haec dicit Do-
minus Deus: Ecce furor meus,
et indignatio mea conflatur su-
per locum istum, super viros, et
super iumenta, et super lignum
regionis, et super fruges terrae,
et succendetur, et non extingue-
tur.
[21] Haec dicit Dominus exer-
cituum Deus Israel: Holocauto-
mata vestra addite victimis ves-
tris, et comedite carnes. [22] Quia
non sum locutus cum patribus
vestris, et non praecepi eis in die,
qua eduxi eos de Terra Aegypti,
de verbo holocautomatum, et vic-
timarum. [23] Sed hoc verbum prae-
cepi eis, dicens: Audite vocem
meam, et ero vobis Deus, et vos
eritis mihi populus: et ambulate
in omni via, quam mandavi vo-
bis, ut bene sit vobis. [24] Et non
audierunt, nec inclinaverunt au-
rem suam: sed abierunt in volun-
tatibus, et in pravitate cordis sui
mali: factique sunt retrorsum et
non in ante, [25] a die qua egressi
sunt patres eorum de terra Ae-
gypti, usque ad diem hanc. Et

savo veidui sugėdinti? [20] Todėl
štai ką sako Viešpats Dievas:
Štai mano naršas ir mano užsi-
degimas liepsnoja ant šitos vie-
tos, ant žmonių ir ant galvijų,
ant šalies medžių ir ant žemės
vaisių; ir jis degs ir neužges.

[21] Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats, Izraėlio Dievas: Sudėkite
savo deginamąsias aukas su sa-
vo pjaunamosiomis aukomis ir
valgykite jų mėsą; [22] nes aš ne-
kalbėjau su jūsų tėvais ir neda-
viau jiems įsakymo tą dieną, ku-
rią juos išvedžiau iš Aigipto že-
mės, apie deginamąsias ir pjau-
namąsias aukas, [23] bet tai aš
jiems įsakiau, tardamas: Klausy-
kite mano balso, ir aš jums bū-
siu Dievas, ir jūs man būsite
tauta, ir vaikščiokite kiekvienu
keliu, kurį jums paliepiau, kad
jums būtų gera. [24] Jie gi neklau-
sė ir nepalenkė savo ausies, bet
ėjo paskui savo norus ir savo
piktos širdies nelabumą; jie trau-
kėsi atgal ir neėjo priešakin
[25] nuo tos dienos, kurioje jų tėvai

---

dieviška garbė. — (20) Liepsnoja. Ebr. t.: bus išlieta. — Ant šalies medžių... Kaip už dorybes buvo pažadėta Sen. Test. gausinga šeimyna ir žemės derlingumas, taip už nuodėmes dažnai žadama bausmių kaip šitoje vietoje. Dievas, tiesa, žiūrint savo prigimties, nesirūstina, tačiau anie visa daro, kad sužadintų jo rūstybę; taigi jie turi pajusti, ką jie savo elgesiu iššaukia (Jieron.).

(21) Sudėkite... Kad žydai negalėtų teisintis, jog jie atnašaują Dievui aukų ir todėl jis negalįs atmesti taip uolių garbintojų, Dievas atsako taip pat kaip pas Iz. 1, 10; 66, 36. Jūs ieškote savo aukose ne manęs, bet vien patys savęs. Atnašaukite, kiek jūs norite aukų, jos visos tik mėsa, viršujinė apeiga, kuriai trūksta to, ką reikšti ji buvo skirta, jos tik melagingas ženklas. Ką Dievui reiškia mėsa? Paklusnumas ir dievotumas buvo sandoros sąlygos. (22. e.). — Valgykite... Vz. Kun. 6, 11... — (22. 23) Nes aš nekalbėjau... Nuo pat teokratijos pradžios Dievas reikalavo visokių aukų, kaip tai pasirodo iš daugelio Penkiaknygio vietų, bet visųpirma jis reikalavo dorinio tobūlumo, ir be jo viršujinės aukos buvo niekai (1 Kar. 15, 22; Iz. 1, 11...). Žydai gi tuščiomis viršujinėmis apeigomis tikėjosi atsipirksią nuo bausmės už nusikaltimus. — Klausykite mano balso... Plg. Iš. 14, 11...; 15, 24; 16, 2...

misi ad vos omnes servos meos
prophetas per diem, consurgens
diluculo, et mittens. 26 Et non
audierunt me, nec inclinaverunt
aurem suam: sed induraverunt
cervicem suam: et peius operati
sunt, quam patres eorum. 27 Et
loqueris ad eos omnia verba
haec, et non audient te: et voca-
bis eos, et non respondebunt
tibi. 28 Et dices ad eos: Haec est
gens, quae non audivit vocem
Domini Dei sui, nec recepit dis-
ciplinam: periit fides, et ablata
est de ore eorum.
29 Tonde capillum tuum, et
proiice, et sume in directum
planctum: quia proiecit Dominus,
et reliquit generationem furoris
sui, 30 quia fecerunt filii Iuda ma-
lum in oculis meis, dicit Domi-
nus. Posuerunt offendicula sua
in domo, in qua invocatum est
nomen meum, ut pollueren eam:
31 et aedificaverunt excelsa To-
pheth, quae est in valle filii En-
nom: ut incenderent filios suos,
et filias suas igni: quae non
praecepi, nec cogitavi in corde
meo. 32 Ideo ecce dies venient,
dicit Dominus, et non dicetur
amplius, Topheth, et Vallis filii
Ennom: sed Vallis interfectionis:
et sepelient in Topheth, eo quod
non sit locus. 33 Et erit mortici-

išėjo iš Aigipto žemės, iki šiai
dienai. Aš vis siuntinėjau pas jus
visus mano tarnus pranašus, at-
sikeldamas auštant ir siųsdamas;
26 jie gi manęs neklausė ir ne-
palenkė savo ausies; bet sukieti-
no savo sprandą ir darė pikčiau
už savo tėvus. 27 Tu jiems kal-
bėsi visus šituos žodžius, ir jie
neklausys tavęs; tu šauksi juos,
ir jie tau neatsakys. 28 Tuomet
tu jiems sakysi: Štai tauta, kuri ne-
klausė Viešpaties, savo Dievo, bal-
so ir nepriėmė drausmės; žuvo iš-
tikimybė ir panaikinta iš jų burnos.
29 Nusikirpk savo plaukus ir
mesk šalin, ir pradėk raudą
aukštumose, nes Viešpats atmetė
ir paliko sužadinusią jo narsą
kartą; 30 nes Jūdo vaikai darė kas
pikta mano akyse, sako Viešpats.
Jie padėjo savo nuobodas na-
muose, kuriuose šaukiamasi ma-
no vardo, kad juos suteptų,
31 ir padarė aukštumų Tofete,
Ennomo sūnaus slėnyje, kad de-
gintų savo sūnus ir savo dukte-
ris ugnyje, ko aš neįsakiau savo
širdyje. 32 Todėl štai ateis dienų,
sako Viešpats, ir nebesakys dau-
giau Tofetas ir Ennomo sūnaus
slėnis, bet užmušimo slėnis; ir
laidos Tofete, nes kitur nebebus
vietos. 33 Ir šitos tautos lavonai
bus maistas dangaus paukščiams

---

ir k. — (26) Pikčiau už... Plg. žem. 16, 12.

(29) Nusikirpk... Ebr. t. tas žodis turi moter. gymės galūnę; todėl įsakymas duodamas Siono dukteriai, Jeruzalei. Ji išanksto turi liūdėti. — Aukštumose: kurios buvo tavo nuodėmių vieta. — (30) Nuobodas: dievaičius. Plg. 4 Kar. 21, 4...; 2 Kron. 28, 2; 33, 4, 5. — (31) Aukštumų. Tai buvo supilti nedideli kalneliai, ant kurių statydavo stabmeldystei skirtus altorius. — Tofete. Taip vadinosi vieta Ennomo slėnio gale, kurs atkreiptas į rytus. Plg. Joz. 15, 8; Iz. 30, 33. — Kad degintų... Plg. 4 Kar. 21, 6; 2 Kron. 33, 6. Dievaičiams jie aukojo, ką turėjo brangiausia, lengvą gi Dievo jungą jie stumia šalin nuo savęs. — (32) Nes kitur... Ebr. t. rasi: taip, kad nebebus daugiau vietos, — todėl taip daug bus tenai palaidota, toks baisus jų žudymas bus nepriethelių padarytas. — (33) Iš šitos tau-

num populi huius in cibos volucribus caeli, et bestiis terrae, et non erit qui abigat.
34 Et quiescere faciam de urbibus Iuda, et de plateis Ierusalem vocem gaudii, et vocem laetitiae, vocem sponsi, et vocem sponsae: in desolationem enim erit terra.

Caput VIII.
1 In illo tempore, ait Dominus: Eiicient ossa regum Iuda, et ossa principum eius, et ossa sacerdotum, et ossa prophetarum, et ossa eorum, qui habitaverunt Ierusalem, de sepulchris suis:
2 et expandent ea ad solem, et lunam, et omnem militiam caeli, quae dilexerunt, et quibus servierunt, et post quae ambulaverunt, et quae quaesierunt, et adoraverunt: non colligentur, et non sepelientur: in sterquilinium super faciem terrae erunt.
3 Et eligent magis mortem quam vitam omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima in universis locis, quae derelicta sunt, ad quae eieci eos, dicit Dominus exercituum.

ir žemės žvėrims, ir nebus kam jų nuvaryti.
34 Aš nutildysiu Jūdo miestuose ir Jeruzalės gatvėse džiaugsmo balsą ir linksmybės balsą, jaunikio balsą ir jaunosios balsą; nes šalis pavirs į tyrumą.

8 perskyrimas.
1 Anuo metu, sako Viešpats, išmes Jūdo karalių kaulus ir jo kunigaikščių kaulus, ir kunigų kaulus ir pranašų kaulus ir Jeruzalės gyventojų kaulus iš jųjų kapų
2 ir išbarstys juos po saule, po mėnuliu ir visa dangaus kariuomene, kuriuos jie mėgo, kuriems tarnavo, paskui kuriuos vaikščiojo, kurių ieškojo ir kuriuos garbino. Jie nebus surinkti ir palaidoti, bet bus mėšlas žemės paviršiuje.
3 Ir visi, kurie bus likę iš šitos pikčiausios giminės visose likusiųjų vietose, į kurias aš juos išmečiau, velys mirti nekaip gyvi būti, sako kareivijų Viešpats.

t o s...: taip kaip buvo Mozės paskelbta Atk. 28, 26. Atidavimas lavono dangaus paukščiams buvo didžiausias jo paniekinimas. Plg. 1 Kar. 17. p. — (34) J a u n i k i o b a l s ą... Niekas nebekels vestuvių, nes šalyje liks tik kur ne kur vienas kitas neturtingas gyventojas. Tačiau tuo dar nebus pabaigtas Dievo kerštas; bus kariaujama net su mirusiais (8, 1).

(8, 1) A n u o m e t u: kuomet įvyks visos minėtos nelaimės, t. y. kuomet kaldėjiečiai paims Jeruzalę. — I š m e s...: ieškodami brangių dalykų, kuriais būdavo puošiami lavonai. — (2) P o s a u l e... Bausmė daro gėdos lygiai dievams, kurie negalėjo apsaugoti savo garbintojų nuo to paniekinimo, kaip ir tiems jų garbintojams. Dabar jie nebesiunčia aukštyn dangaus kariuomenės linkon kvepalų, bet smarvę, o saulė, mėnulis ir žvaigždės lyg kad rodo savo šviesą, kaip daug nešvarumo yra menkuose lavonuose. Plg. Bar. 2, 24. — (3) V e l y s m i r t i... Mirusiųjų likimas palygintas su likimu pasilikusiųjų gyvais rodysis dar geras.

8, 4 — 9, 22. Žydų sukietėjimas piktume tiesiog negirdėtas (8, 4 — 13). Jų laukia nebeišvengiamas žuvimas (8, 14 — 17); pranašas karčiai apraudа savo tautos likimą (8, 18 — 22), aprašo kai kurias jos kaltybes (9, 1 — 9) ir smulkiau nurodo, kaip apsireiškė Viešpaties kerštas jo tautai maištininkei (9, 10 — 22).

b) Stebėtinas žydų užsispyrimas daryti pikta.

[4] Et dices ad eos: Haec dicit
Dominus: Numquid qui cadit,
non resurget? et qui aversus est,
non revertetur? [5] Quare ergo aver-
sus est populus iste in Ierusa-
lem aversione contentiosa? Ap-
prehenderunt mendacium, et no-
luerunt reverti. [6] Attendi, et aus-
cultavi: nemo quod bonum est
loquitur, nullus est qui agat poe-
nitentiam super peccato suo, di-
cens: Quid feci? Omnes conversi
sunt ad cursum suum, quasi
equus impetu vadens ad praelium.
[7] Milvus in caelo cognovit tem-
pus suum: turtur, et hirundo, et
ciconia custodierunt tempus ad-
ventus sui: populus autem meus
non cognovit iudicium Domini.
[8] Quomodo dicitis: Sapientes nos
sumus, et lex Domini nobiscum
est? vere mendacium operatus est
stylus mendax Scribarum. [9] Con-
fusi sunt sapientes, perterriti et
capti sunt: verbum enim Domini

[4] Tu jiems sakysi: Štai ką Vieš-
pats sako: Argi tas, kurs krinta,
nebeatsikels? ir kurs nusigręžė,
ar nebeatsigręš? [5] Tai kodėl gi
šita tauta Jeruzalėje nusigręžė ir
atkakliai pasilieka nusigręžus? Jie
nusitvėrė už melo ir nebenori
gręžtis. [6] Aš tėmijau ir klausiaus:
nė vienas nekalba, kas gera; nė-
ra nė vieno, kurs darytų atgailą
dėl savo nuodėmės sakydamas:
Ką aš padariau? Jie visi nusigrę-
žė į savo bėgį, kaip arklys smar-
kiai puoląs į kovą. [7] Geršė pa-
dangėje žino savo laiką; purplelis,
kregždė ir gandras laikosi savo
atėjimo meto, mano gi tauta ne-
žino Viešpaties teismo. [8] Kaip gi
jūs galite sakyti: Mes išmintingi,
ir Viešpaties įstatymas su mumis?
Tikrai melą darė melaginga ra-
štininkų plunksna. [9] Išmintingieji
sugėdinti, nugąsdinti ir sugauti;
nes jie atmetė Viešpaties žodį,
ir nėra juose jokios išminties.

---

(4) Argi tas... Kas į duobę įkrinta, stengiasi išlipti, ir kas išklydo iš tikrojo kelio, rūpinasi sugrįžti į jį; tai kodėl gi jie nenori atsikelti iš savo puolimo ir nesistengia atitolinti nuo savęs baisius Dievo ištarmės gąsdinimus? — (5) Už melo: už dievaičių. — (6) Aš tėmijau ir... Dievas tarsi klausėsi, ar kas nors bent tyliu ir bailiu balsu nepasakys gera, bet veltui. Priešingai, jie su nesulaikomu smarkumu skubinasi į visa, kas pikta. — (7) Geršė... Ebr. t.: ir gandras padangėje žino savo laiką, ir purplelis, kregždė, ir gervė laikosi savo grįžimo meto. — Gyvuliai klausos savo įgimto instinkto ir todėl elgiasi, kaip reikalauja jų prigimtis, mano gi tauta nepripažįsta jai duoto ir paskelbto įstatymo. Neprotingos esybės eina paskui savo linkimą, protu gi apdovanotosios stumia nuo savęs Dievo raginimą ir niekina jo įstatymą. — (8) Kaip gi jūs... Jie nesilaiko įstatymo ir rodosi kone visai jo nežiną, tačiau ir jie giria jo išmintį ir didžiuojasi gavę iš Dievo įstatymą ir pasidarę jo ypatingos apveizdos dalykas. Jie laiko save laisvais nuo pavojaus po įstatymo globa, lyg kad ne jame Dievas būtų paskelbęs atkakliesiems baisiausių bausmių. Kaip paikas jų pasitikėjimas bažnyčia, taip iškreiptas jų tikrumas, kurį jie remia įstatymu. — Melą darė. Jie skelbė dėsnius, kurie neturi nieko bendra su Dievo įstatymu ir taip jį iškreipė (9. e.). Čionai pasirodo pirmos pėdsakos tų žmonių padavimų, kuriais parisiejai ir Rašto žinovai Kristaus laikais iškreipdavo įstatymą (Mk. 7, 8 — 13). Kaip netikri pranašai ir mokytojai raštū pa-

proiecerunt, et sapientia nulla est
in eis. [10] Propterea dabo mulie-
res eorum exteris, agros eorum
heredibus: quia a minimo usque
ad maximum omnes avaritiam
sequuntur: a propheta usque ad
sacerdotem cuncti faciunt men-
dacium. [11] Et sanabant contritio-
nem filiae populi mei ad igno-
miniam, dicentes: Pax, pax: cum
non esset pax. [12] Confusi sunt
quia abominationem fecerunt: qui-
nimo confusione non sunt con-
fusi, et erubescere nescie unt:
idcirco cadent inter corruentes,
in tempore visitationis suae cor-
ruent, dicit Dominus. [13] Congre-
gans congregabo eos, ait Domi-
nus: non est uva in vitibus, et
non sunt ficus in ficulnea, folium
defluxit: et dedi eis quae praeter-
gressa sunt

[14] Quare sedemus? convenite,
et ingrediamur civitatem muni-
tam, et sileamus ibi: quia Domi-
nus Deus noster silere nos fecit,
et potum dedit nobis aquam fel-
lis: peccavimus enim Domino
[15] Expectavimus pacem, et non
erat bonum: tempus medelae et
ecce formido. [16] A Dan auditus
est fremitus equorum eius, a vo-
ce hinnituum pugnatorum eius

[10] Todėl aš duosiu jų moteris
svetimiems, jų dirvas kitiems tė-
vainiams, nes visi, nuo mažiau-
šio iki didžiausiam, seka godu-
mu nuo pranašo iki kunigui
visi daro melą. [11] Jie norėjo be-
gėdiškai pagydyti mano tautos
dukters žaizdą, sakydami: Ramy-
bė, ramybė, nors nebuvo ramy-
bės, [12] Jie sugėdinti nes daro
nuobodą: tikriau sakant, jie ir
gėdėtis nesigėdė ir nemokėjo pa
rausti; todėl jie kris tarp parpuo-
lančiųjų, savo aplankymo metu
jie sukniubs, sako Viešpats. [13] Aš
juos rinkte surinksiu, sako Vieš-
pats; nėra vynuogių ant vynme-
džių ir nėra figų ant figmedžių,
lapai nubirėjo, ir ką aš jums bu-
vau davęs, praėjo.

[14] Kodėl mes sėdime? Susi-
rinkite ir įeikime į sustiprintą mie-
stą ir tylėkime tenai, nes Vieš-
pats, mūsų Dievas, mus nutildė
ir davė mums gerti tulžies van-
dens; nes mes nusidėjome Vieš-
pačiui. [15] Mes laukėme ramybės,
ir nebuvo gerumo, — gydymo
meto, ir štai baisumas. [16] Nuo Da-
no girdisi jo arklių prunkštimas;
visa žemė dreba nuo jo karo arklių

---

duodavo savo mokslą, taip buvo ra-
šomas ir Dievo įstatymas. — Ebr. t.:
apgaulingai darbuojasi rašomasai
Rašto žinovų virbalas. — (10—12)
T o d ė l a š d u o s i u... Čia kone
žodis į žodį pakartota 6, 12 — 15.
— (13) A š j u o s r i n k t e... Kalti-
ninkai veikiai ir tikrai žus, nes jie
panašūs į nevaisingus medžius, kurie
ne tik neneša vaisių, bet kurių ir
lapai nubyrėjo, kurie visai veltui
užima vietą ir todėl bus išrauti ir
į ugnį įmesti. — I r k ą a š j i e m s...
Ebr. t.: aš siunčiu jiems tokių, ku-
rie ant jų ateina. — Taip gi vėl
skelbiama kaldėjiečių užpuolimas.

(14) K o d ė l... Nusiminę Jūdo
gyventojai norėtų bėgti nuo pavo
jaus; jie patys save ragina: Nelau-
kime čionai neprietelių užpuolimo,
bet bėkime į sustiprintus miestus
(plg. auk. 4, 5). Tačiau ir sustiprin-
tuose miestuose jie nesitiki išliksią
gyvi. — T y l ė k i m e t e n a i: mir-
ties tylėjimu. Ebr. t.: kad tenai pra-
žūtumėm. — N u t i l d ė. Ebr. t.:
pražudė. — T u l ž i e s. Ebr. ž. r o'š
reiškia nuodingą žolyną. Plg.
žem. 9, 15. Atk. 29, 18. — (15) L a u-
k ė m e r a m y b ė s...: suklaidinti
netikrų pranašų žadėjimais. Plg.
žem. 14, 19. — (16) N u o D a n o:

commota est omnis terra, et ve-
nerunt, et devoraverunt terram,
et plenitudinem eius: urbem et
habitatores eius. 17 Quia ecce ego
mittam vobis serpentes regulos,
quibus non est incantatio: et
mordebunt vos, ait Dominus.

18 Dolor meus super dolorem,
in me cor meum moerens. 19 Ec-
ce vox clamoris filiae populi mei
de terra longinqua: Numquid
Dominus non est in Sion, aut
rex eius non est in ea? Quare
ergo me ad iracundiam concita-
verunt in sculptilibus suis, et
in vanitatibus alienis? 20 Trans-
iit messis, finita est aestas, et
nos salvati non sumus. 21 Super
contritione filiae populi mei con-
tritus sum, et contristatus, stu-
por obtinuit me. 22 Numquid re-
sina non est in Galaad? aut me-
dicus non est ibi? quare igitur
non est obducta cicatrix filiae
populi mei?

žvengimo; jie ateina ir ryja žemę
ir tai, ko ji pilna, miestą ir jo gy-
ventojus. 17 Nes štai aš jums sių-
siu žalčių baziliskų, prieš ku-
riuos nėra užžavėjimo, ir jie jus
gels, sako Viešpats.

18 Mano skausmas ant skaus-
mo, mano širdis manyje nuliū-
dusi. 19 Štai mano tautos dukters
šaukšmo balsas iš tolimos šalies:
Argi nėra Viešpaties Sione? arba
ar nėra jame jo karaliaus? Tai
kam gi jie mane vedė į rūstybę
savo drožiniais ir svetimomis tuš-
tybėmis? 20 Praėjo pjūtis, pasibai-
gė vasara, ir mes neišgelbėti.
21 Aš susigriaužęs ir nuliūdęs
dėlei mano tautos dukters slo-
gos; didis išgąstis apėmė mane.
22 Argi nebėra balsimo Galaade?
arba ar nebėra tenai gydytojo?
Tai kodėl gi mano tautos duk-
ters žaizda neperrišta?

---

ant šiaurinės Palestinos sienos. Nelaimė ateina nuo Dano, nes ta giminė suvadžiojo kitas veršių garbinimu (Efr.). — J o: neprietelių. — J i e a t e i n a i r...: nėra jokio būdo atitolinti neprietelių užpuolimą ir jų nuožmumą. — (17) B a z i l i s k ų... Kaip baziliskas (sprindžio ilgumo gyvatė) nesiduoda užžavėti, taip nepermaldaujami neprieteliai. Plg. Pam. 10, 11 ir k.

(18) M a n o s k a u s m a s... Tai pranašo žodžiai (Efr. Tom.). Ebr. t.: O, kad gi aš turėčiau kuo palengvinti savo skausmą. — (19) B a l s a s i š t o l i m o s... Pranašas mato tautą jau ištremtą, Dievo atmestą ir atiduotą neprieteliams, lyg kad Jahve nebebūtų jos karalius ir niekuomet nebūtų sau įsitaisęs buveinės ir sosto Sione. Kaip galėjo tokių dalykų atsitikti Dievo išrinktajai tautai, dabar ji pati su nustebimu klausia (plg. 7, 4). — T a i k a m g i... Dievas atstumia tautos nustebimą ir parodo, kaip labai jos dejavimas nepamatuotas. — (20) P r a ė j o... Kitas tautos dejavimas iš ištrėmimo šalies. Žydai nebeturi vilties išsigelbėti, lygiai kaip nebegalima tikėtis javų iš dirvos, kai jau pasibaigė pjūtis ir vasara jau praėjo. — (21) A š s u s i g r a u ž ę s i r... Pranašui labai skaudu dėlei tokio liūdno jo tautos likimo. Anot ebr. t.: aš sulaužytas dėlei mano tautos dukters sulūžimo. — (22) A r g i n e b ė r a... Patarlinis išsireiškimas. Anot kai kurių aiškintojų užuot „G a l a a d e“ čia reiktų skaityti „Sione“. Dievas nieko neapleido, kad išgydytų Sioną; jis davė gydyklų ir siuntė tokių, kurie turėjo juos pritaikinti; bet žydai užkimšo savo ausis pamokslams (Efr.). Pranašas turi omenyje laiką ištrėmimo, kurio žydai nenorėjo nuo savęs atitolinti.

Caput IX. [1] Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrymarum? et plorabo die ac nocte interfectos filiae populi mei. [2] Quis dabit me in solitudine diversorium viatorum, et derelinquam populum meum, et recedam ab eis? quia omnes adulteri sunt, coetus praevaricatorum. [3] Et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii et non veritatis: confortati sunt in terra, quia de malo ad malum egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit Dominus. [4] Unusquisque se a proximo suo custodiat, et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantans supplantabit, et omnis amicus fraudulenter incedet. [5] Et vir fratrem suum deridebit, et veritatem non loquentur: docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut inique agerent, laboraverunt. [6] Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerunt scire me, dicit Dominus. [7] Propterea haec dicit Dominus exercituum: Ecce ego conflabo, et probabo eos: quid enim aliud faciam a facie filiae populi mei? [8] Sagitta vulnerans lingua

9 perskyrimas. [1] Kas duos mano galvai vándens ir mano akims ašarų šaltinį? ir aš verksiu dieną ir naktį mano tautos dukters užmuštųjų. [2] Kad gi aš turėčiau tyrumoje keleivių užeigą, tai aš palikčiau savo tautą ir atsitraukčiau nuo jų! Nes jie visi svetimoteriai, neištikimųjų gauja. [3] Jie įtempė savo liežuvį kaip kilpinį, kad šaudytų melu ir netiesa. Jie įsigalėjo šalyje, nes jie eina iš nelabumo į nelabumą ir manęs nepažįsta, sako Viešpats. [4] Tegul kiekvienas saugosi savo artimo ir tenepasitiki nė vienu savo broliu, nes kiekvienas brolis minte pamina ir kiekvienas prietelis elgiasi apgaulingai. [5] Kiekvienas juokiasi iš savo brolio, ir jie nekalba tiesos; nes jie mokina savo liežuvį kalbėti melą ir vargsta besielgdami melagingai. [6] Tavo buveinė tarp klastos; dėlei vyliaus jie atsisakė pažinti mane, sako Viešpats. [7] Todėl štai ką sako kareivijų Viešpats: Štai, aš juos tirpinsiu ir mėginsiu; nes ką gi kita aš galėčiau daryti mano tautos dukteriai? [8] Jų liežuvis žeidžianti vilyčia, jis kalba vylių; savo burna jie kalba taikiai su

(9, 1) Kas duos mano... Ebr. t.: kad gi mano galva būtų vanduo ir mano akys ašarų šaltinis! — Pranašas išreiškia linkėjimą, kad jis visas tarsi paplūstų ašaromis. Tačiau kuomet jis pažvelgia į nelaimės priežastis, jame kilsta kitoks jausmas. — (2) Kad gi aš turėčiau... Pranašas vėlytų gyventi tyrumoje nekaip matyti tautos nedorybes, vėlytų bėgti nuo savo tautos, kad apsaugotų savo akis nuo prasikaltimų reginio. — Svetimoteriai. Vz. auk. 5, 7. 8. — Neištikimųjų. Apie tautos neištikimumą pranašas tuojau kalbės plačiau. — (3) Jie įtempia... Anot ebr. t.: jie įtempia savo liežuvį, melą (šmeižtais ir melu jie perveria kitus kaip vilyčiomis), ir nedorai naudojasi savo valdžia šalyje. — (4) Minte pamina. Ebr. t.: ja'eqob (tykoja kulnies). Taip daroma aliuzija į patriarko Jokūbo istoriją. Plg. Iš. 25, 26; 27, 36 ir k. — (6) Tavo buveinė... Dievas, kreipdamos į Jeremiją, vėl primena, kad apsileidimas garbinime Dievo yra nelaimių priežastis. — (7) Aš juos tirpinsiu... Plg. Iz. 1, 25; Jer. 6, 25. Tirpinanti ir mėginanti ugnis, tai visos nelaimės, kurios ant jų ateina. — (8) Žeidžianti. Ebr. t.: mirtinga. — Slapčia... Ebr. t.: savo šir-

eorum, dolum locuta est: in ore
suo pacem cum amico loquitur, et
occulte ponit ei insidias. 9 Num-
quid super his non visitabo, di-
cit Dominus? aut in gente huius-
modi non ulciscetur anima mea?
10 Super montes assumam fle-
tum ac lamentum, et super spe-
ciosa deserti planctum: quoniam
incensa sunt, eo quod non sit
vir pertransiens: et non audie-
runt vocem possidentis: a vo-
lucre caeli usque ad pecora trans-
migraverunt et recesserunt. 11 Et
dabo Ierusalem in acervos are-
nae, et cubilia draconum: et ci-
vitates Iuda dabo in desolatio-
nem, eo quod non sit habitator.
12 Quis est vir sapiens, qui in-
telligat hoc, et ad quem verbum
oris Domini fiat ut annunciet is-
tud, quare perierit terra, et exusta
sit quasi desertum, eo quod non
sit qui pertranseat? 13 Et dixit
Dominus: Quia dereliquerunt le-
gem meam, quam dedi eis, et
non audierunt vocem meam, et
non ambulaverunt in ea: 14 et
abierunt post pravitatem cordis
sui, et post Baalim: quod didi-
cerunt a patribus suis. 15 Idcirco

savo prieteliu, slapčia gi stato
jam žabangų. 9 Ar gi dėlei tų
dalykų aš nelankysiu, sako Vieš-
pats, arba ar mano siela neker-
šys tokiai tautai?

10 Aš imsiu verkti ir dejuoti
kalnuose ir raudoti tyrumos gra-
žumų, kad nudeginta, kad nėra
praeinančio žmogaus ir nesigirdi
savininko balso; visi išsigabeno
ir pasitraukė, pradedant dangaus
paukščiais ir baigiant gyvuliais.
11 Aš padarysiu iš Jėruzalės smil-
čių krūvas ir slibinų guolius, ir
Jūdo miestus aš paversiu tyrais,
taip kad niekas juose negyvens,
12 Kas yra išmintingas žmogus,
kurs tai suprastų ir kuriam bū-
tų suteikta Viešpaties burnos žo-
dis, kad jis tai paskelbtų, kodėl
šalis žuvo ir nudeginta kaip ty-
ruma, taip kad nėra, kas per ją
eitų? 13 Ir Viešpats tarė: Nes jie
pametė mano įstatymą, kurį aš
esu jiems davęs, ir neklausė ma-
no balso ir neėjo paskui jį;
14 nuėjo gi paskui savo širdies ne-
dorumą, paskui Baalus, taip kaip
buvo išmokę iš savo tėvų. 15 To-
dėl štai ką sako kareivijų Vieš-

---

dyje. Plg. Ps. 27, 3.

(10) Kalnuose, t. y. dėlei nepriетelių sunaikintų ganyklų kalnuose. — Tyrumos gražumų. Anot ebr. t.: tyrumos ganyklų. — Tokia tyruma buvo žymi pietinės Jūdėjos dalis, negyvenama, bet pavasarį apželianti žole. — Savininko balso. Ebr. t.: bandos balso. — Turima omenyje ganomų galvijų baubimas ir avių bliovimas. — Pradedant dangaus... Yperbolė sunaikinimo didumui išreikšti. — (11) Slibinų guolius. Ebr. t.: šakalų lindynes. — (12) Kas yra išmintingas... Tauta visai nenori pažinti savo nelaimių priežasčių, taip kad pranašas išmintingu vadina tą, kurs jas išmano ir drįsta išpažinti, nesekdamas kitų, kurie galutinos priežasties ieško nepriетelių daugybėje ir priepuolinėse aplinkybėse. Kaip pavojinga buvo kalbėti apie įvyksiantį žuvimą, tai turėjo patirti pats Jeremijas 26, 8. — (13) Aš esu jiems davęs. Ebr. t.: esu pastatęs prieš akis, — taip kad jie negali teisintis jo nežinojimu. Dievas jiems primena iškilmingą žadėjimą Iš. 19, 5—8, kurį jie taip begėdiškai peržengė. Jų nusigrįžimo nuo Dievo aukščiausias laipsnis yra tarnavimas stabams, kurį jie darė karta iš kartos. — (15) Metėlėmis. Metėlėmis simbo-

haec dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Ecce ego cibabo po-
pulum istum absinthio, et potum
dabo eis aquam fellis. 16 Et dis-
pergam eos in Gentibus, quas
non noverunt ipsi et patres eo-
rum: et mittam post eos gla-
dium, donec consumantur.
17 Haec dicit Dominus exerci-
tuum Deus Israel :Contemplamini,
et vocate lamentatrices et veniant:
et ad eas, quae sapientes sunt,
mittite, et properent: 18 festinent,
et assumant super nos lamentum:
deducant oculi nostri lacrymas,
et palpebrae nostrae defluant
aquis. 19 Quia vox lamentationis
audita est de Sion: Quomodo
vastati sumus et confusi vehe-
menter? quia dereliquimus ter-
ram, quoniam deiecta sunt taber-
nacula nostra. 20 Audite ergo mu-
lieres verbum Domini: et assu-
mant aures vestrae sermonem
oris eius: et docete filias vestras
lamentum: et unaquaeqne proxi-
mam suam planctum. 21quia ascen-
dit mors per fenesiras nostras, in-
gressa est domos nostras, dis-
perdere parvulos deforis, iuvenes
de plateis. 22 Loquere: Haec di-
cit Dominus: Et cadet mortici-
num hominis quasi stercus su-
per faciem regionis, et quasi foe-

pats, Izraėlio Dievas: Štai aš val-
gydinsiu šita tautą metėlėmis ir
duosiu jiems gerti tulžies vandens.
16 Aš juos išsklaidysiu tarp tau-
tų, kurių nepažino nei jie, nei
jų tėvai, ir siųsiu paskui juos kà-
laviją, kolei jie nebus sunaikinti.

17 Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats, Izraėlio Dievas: Tėmykite ir
pasišaukite raudotojų, ir teateina;
siųskite pas tas, kurios mokytos,
ir tegul jos atbėga; 18 tesiskubi-
na ir tegul ima mūsų raudoti; te-
gul iš mūsų akių byrą ašaros ir
mūsų akių vokai tepaplūsta van-
denimi. 19 Nes iš Siono girdisi
raudojimo balsas: Kaip gi mes
sunaikinti ir labai sugėdinti: nes
mes turime palikti šalį, nes mū-
sų pastogės sugriautos. 20 Taigi,
klausykitės, moterys, Viešpaties
žodžio, ir tegul jūsų ausys išgirsta
jo burnos žodžius, ir mokykite
savo dukteris raudoti ir kiekvie-
na savo artimąją dejuoti, 21 nes
mirtis įžengė pro mūsų langus,
įėjo į mūsų namus, kūdikių iš-
žudyti gatvėse, jaunikaičių prie-
kyvietėse. 22 Kalbėk: Štai ką Vieš-
pats sako. Žmonių lavonai kris
kaip mėšlas ant žemės paviršiaus
ir kaip žolė paskui pjovėją ir nė-
ra, kas surinktų.

liškai pavadinta karčiausias širdies skausmas. — Tulžies vandens. Anot. ebr. t.: užnuodyto vandens. Plg. auk. 8, 14. — (16) Kolei jie nebus sunaikinti. Ir čia paminėti gąsdinimai ne visai absoliutiški, plg. 18, 8. Kuomet iš didelio skaičiaus beveik nieko nelieka, šventajame Rašte paprastai sakoma: nieko neliko. — (17) Raudotojų. Ką pranašas paskelbs, tai visai tinka, kad būtų išreikšta mokytų moterų raudotojų žodžiais. Raudotojomis vadinosi moterys samdomos numirėliams apraudoti. — (18) Mūsų: visos tautos. — (20) Klausykitės, moterys... Nelaimė taip didelė, kad jos pačios negali jos gana apraudoti, bet turi pasišaukti daug raudotojų. Tačiau dar ir to negana; rauda turi eiti iš vienos kartos į kitą, raudos aidas turi girdėtis daugelyje kartų. — (21) Mirtis... Plg. Joėlio 2, 9. — Pro mūsų langus: neprietelis ten įsiveržė, kur mes jo visumažiausiai laukėme. — Gatvėse... Viduje ir lauke siaučia mirtis, niekas negali nuo jos ištrūkti. — (22) Kris kaip mėšlas... Žuvusių bus begal daug.

num post tergum metentis,et non
est qui colligat.

c) Išsigelbėjimo kelias.

23 Haec dicit Dominus: Non
glorietur sapiens in sapientia sua,
et non glorietur fortis in forti-
tudine sua, et non glorietur dives
in divitiis suis: 24 sed in hoc glo-
rietur, qui gloriatur, scire et nosse
me, quia ego sum Dominus, qui
facio misericordiam, et iudicium,
et iustitiam in terra: haec enim
placent mihi, ait Dominus.
25 Ecce dies veniunt, dicit Do-
minus: et visitabo super omnem,
qui circumcisum habet praepu-
tium. 26 super Aegyptum, et su-
per Iuda, et super Edom, et su-
per filios Ammon, et super Moab,
et super omnes qui attonsi sunt

23 Štai ką Viešpats sako: Te-
gul išmintingasis nesigiria savo
išmintimi ir stiprusis tenesigiria
savo stiprybe, ir turtingasis te-
nesigiria savo turtais; 24 bet kas
giriasi, tegul giriasi žinąs ir pa-
žįstąs mane, kad aš Viešpats, kurs
darau pasigailėjimą, teismą ir tei-
sybę žemėje; nes tai man patinka,
sako Viešpats.
25 Štai ateina dienų, sako
Viešpats, ir aš lankysiu visus,
kurie apipjaustyti, 26 Aigiptą, Jū-
dą, Edomą, Amono vaikus,
Moabą ir visus, kurių plaukai
apkarpyti, gyvenančius tyrumoje;
nes visos tautos neapipjaustytos,

Jų mirimas dar bus sujungtas su didžiausiu paniekinimu, nes lavonai pasiliks nepalaidoti.

9, 23 — 10, 25. Tikra žmogaus garbė yra pažinti Viešpatį; vien gi apipjaustymas negali išgelbėti žydų (9, 23 — 26). Jiems reikia saugotis sekti pagonių papročiais ir garbinti jų niekingi dievaičiai, kurių visiška tuštybė ypač apsireiškia, palyginant juos su tikruoju Dievu (10, 1 — 16). Tautą neištikimą savo Dievui sunaikins neprieteliai, atėję iš šiaurės (10, 17 — 25).

(23) V i e š p a t s s a k o. Kuomet visa žmonių didybė pavirsta niekais, tuomet juo aiškiau pasirodo, kad išsigelbėjimas ir garbė tiktai Viešpatyje. Toliau skaitomi žodžiai tai lyg koks kapinis antrašas ant karalystės griuvėsių ir ant nugalėtųjų lavonų. Žmogus gali turėti trejopos rūšies gėrybių, sielos gėrybių, kaip išmintis, visų kitų vedėja ir šviesa; kūno gėrybių, — stiprybės; galop iš sutvertųjų dalykų įgytųjų gėrybių, — turtų. Visomis jomis žmogui nevalia girtis, nes lavonai išrinktosios tautos, kurią Dievas buvo apdovanojęs anomis gėrybėmis, guli išmėtyti kaip mėšlas, lygiai kaip pražuvo ir išmintis, kurią jie gyrėsi (8, 8). Nėra nieko žemėje stipraus, nieko pastovaus, nieko verto, juo girtis, kaip tik pažinti Dieva. Ką gi tai reiškia, pasakoma 24. eil. Plg. 1 Kor. 1, 31; 2 Kor. 10, 17. — (24) N e s t a i m a n p a t i n k a...: tai, kas sutinka su tiesa ir įvyksta teisėtai; tik tokie veikalai atneša laimės ir garbės. Žydai tai pažins iš savo nelaimės, jei savu laiku nesigręš (plg. Iz. 2, 11 — 17). — (25) L a n k y s i u: bausmėmis. — K u r i e a p i p j a u s t y t i. Ebr. t.: kas tik apipjaustytas neapipjaustyme. Prasmė rasi toki: žydus, kurie kad ir turi apipjaustymo žymę, bet nedaugiau verti kaip neapipjaustyti pagonys (plg. Rom. 2, 25 — 29). — (26) K u r i ų p l a u k a i...: kurie skuta sau smilkinius. Tas pagonių (čia turima amenyje kedarėnai; vz. 49, 28) paprotys buvo uždraustas žydams, Kun. 19, 27. — N e s v i s o s t a u t o s... Pagonys ir izraėlitai su-

in comam, habitantes in deser-
to: quia omnes gentes habent
praeputium, omnis autem domus
Israel incircumcisi sunt corde.

Caput X. 1 Audite verbum,
quod locutus est Dominus su-
per vos domus Israel. 2 Haec di-
cit Dominus: Iuxta vias Gen-
tium nolite discere: et a signis
caeli nolite metuere, quae timent
Gentes: 3 quia leges populorum
vanae sunt: quia lignum de saltu
praecidit opus manus artificis in
ascia. 4 Argento, et auro deco-
ravit illud: clavis et malleis com-
pegit, ut non dissolvatur. 5 In
similitudinem palmae fabricata
sunt, et non loquentur: portata
tollentur, quia incedere non va-
lent. nolite ergo timere ea, quia
nec male possunt facere, nec
bene. 6 Non est similis tui Do-
mine: magnus es tu, et magnum
nomen tuum in fortitudine. 7 Quis
non timebit te o rex Gentium?

visi gi Izraėlio namai turi neapi-
pjaustytą širdį.

10 perskyrimas. 1 Išgirski-
te žodį, kurį Viešpats kalbėjo
apie jus, Izraėlio namai. 2 Štai ką
Viešpats sako: Nesimokykite pa-
gonių kelių ir nebijokite dangaus
ženklų, kurių bijo pagonys; 3 nes
tautų įstatai tušti; nes nusiker-
tama medis iš miško, ir amat-
ninko ranka kirviu padaro iš jo
dalyką; 4 jis pagražina jį sidabru
ir auksu, sukala vinimis ir plak-
tukais, kad neirštų. 5 Jie pada-
ryti panašūs į palmės liemenį ir
negali kalbėti; jie reikia pakelti ir
nešti, nes patys neįstengia pa-
eiti. Todėl nebijokite jų, nes jie
negali padaryti nei pikta, nei ge-
ra. 6 Nėra tau lygaus, Viešpatie;
tu didis ir tavo vardas galybė.
7 Kas tavęs nebijos, o tautų ka-
raliau! nes grožė tavo; tarp visų

---

tepti Dievo akivaizdoje ir jam ne-paklusnūs, todėl Dievo bausmė ateis ant visų.

(10, 2) Pagonių kelių: jų religijos ir įpročių. — Dangaus ženklų: nepaprastų dangaus apsireiškimų, dangaus žiburių aptemimo, komėtų pasirodymo ir tt. Ebr. t.: dangaus ženklų neišsigąskite, nes pagonys jų išsigąsta. — Svarbiausias kiekvieno prietaro pagrindas tai baimė. Izraėlitai gi žino, kad Dievas kaip visa yra sutvėręs, taip visa jis ir veda. — (3) Įstatai. Dangaus žiburių garbinimas buvo paremtas tam tikrais apskaitymais jų judėjimo. — Nes nusikertama... Aprašoma atsiradimas medinio stabo. Plg. Iz. 40, 18 — 20; 44, 12... — Kirviu. Ebr. t. čia paminėta mažesnis įrankis, rasi kaltas ar skaptas. — (4) Pagražina jį... Medinis stabas būdavo aptraukiamas sidabrinėmis ir auksinėmis skardomis. — Kad neiširtų. Ebr. t.: kad neklebėtų. Kad vargšas dievaitis negriūtų, reikia jis gerai sukalti. — (5) Jie padaryti... Ebr. t.: kaip nutekinti šulai anie dievaičiai, — patys savaime jie visai negali pasijudinti ir ką nors veikti. — Jie reikia pakelti... Ebr. t.: jie reikia net nešti, nes jie negali paeiti; jūs nebijokite, nes jie nedaro nieko pikta; ir gera daryti jie neįstengia. — (6) Nėra tau... Prieš tuščius dievaičius statoma Dievo didenybė, galybė stiprybė ir išmintis, kokias Viešpats apie save apreiškia. Ebr. t.: nėra nė vieno kaip tu, Jahve. — Kame rastųsi žmogus, ar angelas, kurs būtų tobūlai panašus į tave? Visa, ką žmogus žino arba gali sau įsivaizdinti, tu neapsakomai ir nesuprantamai perviršiji. — Galybė. Tuo jis labiausiai skiriasi nuo stabų. Plg. Mik. 7, 18. — (7) Plg. Apr. 15, 4. — Nes grožė tavo. Ebr. t.: nes (tai) tau priklauso. —

tuum est enim decus: inter cunc-
tos sapientes Gentium, et in uni-
versis regnis eorum nullus est
similis tui. 8 Pariter insipientes
et fatui probabuntur: doctrina va-
nitatis eorum lignum est. 9 Ar-
gentum involutum de Tharsis
affertur, et aurum de Ophaz:
opus artificis, et manus aerarii:
hyacinthus et purpura indumen-
tum eorum, opus artificum uni-
versa haec.
10 Dominus autem Deus ve-
rus est: ipse Deus vivens, et rex
sempiternus ab indignatione eius
commovebitur terra: et non sus-
tinebunt Gentes comminationem
eius. 11 Sic ergo dicetis eis: Dii,
qui caelos et terram non fece-
runt, pereant de terra, et de his,
quae sub caelo sunt. 12 Qui facit
terram in fortitudine sua, prae-
parat orbem in sapientia sua, et
prudentia sua extendit caelos.
13 Ad vocem suam dat multitudi-
nem aquarum in caelo, et elevat
nebulas ab extremitatibus terrae:
fulgura in pluviam facit, et educit
ventum de thesauris suis. 14 Stul-

tautų išmintingųjų ir visose jų
karalystėse nėra nė vieno tau ly-
gaus. 8 Jie pasirodys visi draug
esą neišmintingi ir paiki; jų tuš-
tybės mokslas medis. 9 Atgabe-
nama sidabro skardos iš Tarsies
ir aukso iš Ofazo, amatninkų pa-
darytų ir variakalių prirengtų; mė-
lyna ir raudona purpura jų ap-
valkalas; visa tai amatninkų dar-
bas.

10 Viešpats gi yra tikras Die-
vas, jis gyvasai Dievas ir amži-
nasai karalius; nuo jo užsidegi-
mo sudreba žemė ir jo gąsdini-
mo nepakenčia tautos. 11 Taigi,
sakykite jiems taip: Dievai, kurie
nepadarė dangaus ir žemės, te-
pražūna nuo žemės ir iš po dan-
gaus. 12 Kurs padarė žemę savo
galybe, pataisė pasaulį savo iš-
mintimi ir savo išmanymu iš-
tiesia dangų, 13 paleisdamas sa-
vo balsą jis duoda vandens
daugybę padangėje ir pakelia
debesis nuo žemės pakraščių;
daro iš žaibų lietaus ir išveda
vėją iš savo sandėlių. 14 Kiek-

(8) Neišmintingi ir...: nes negarbina taip didžio Dievo. — Jų tuštybės mokslas...: visa, kas sakoma apie dievaičius ir ko iš jų laukiama, vien tuštybė, kadangi jie medžio rąstai, tai ir jų mokslas visai niekai. — (9) Atgabenama... Toliau pranašas aprašo atskiras dievaičių stabų dalis. — Tarsies. Vardas Tartėso miesto Ispanijoje. Plg. Jon. 1, 3. — Ofazo. Rasi taip čia pavadinta kitur minima šalis: Ofyras. Tačiau plg. Dan. 10, 5. — Amatninkų... Ebr. t.: tai amatninkų ir tirpintojų rankų padaras. — (10) Gyvasai Dievas: ne toks kaip auk. 5. eil. aprašyti dievaičiai. — Amžinasai karalius: iš kurio niekas per amžius negali išplėšti nė mažiausios jo viešpatavimo dalies. — (11) Jiems: pagonims, tarp kurių žydai bus išblaškyti. Jeremijas iš anksto pamoko, kaip žydai turi atsakyti, kada pagonys juos kvies dievaičių garbinti. Tas pamokymas ebr. biblijoje parašytas aramaiškai, tai yra, ta kalba, kurią asirijiečiai naudojosi prekybos santykiuose su tautomis, gyvenusiomis į vakarus nuo jųjų. — (12) Kurs padarė... Plg. žem. 51, 15. — (13) Balsą: griausmu. Plg. žem. 51, 16; Ps. 28, 3... ir k. — Daro iš žaibų... Žaibai perplėšia debesis ir taip pradeda lyti lietus. Dievas turi sandėlių vėjams, taip pat kaip pas Jobą 38, 22... sniegui ir krušai; tai gi reiškia, kad jis turi jų apsčiai. — (14) Tai netiesa... Jie daro sau tokį dievą, kurs visas susideda iš

tus factus est omnis homo a
scientia, confusus est artifex omnis in sculptili: quoniam falsum est quod conflavit, et non est spiritus in eis.
[15] Vana sunt, et opus risu dignum: in tempore visitationis suae peribunt.
[16] Non est his similis pars Iacob: qui enim formavit omnia, ipse est: et Israel virga hereditatis eius: Dominus exercituum nomen illi.

[17] Congrega de terra confusionem tuam, quae habitas in obsidione.
[18] quia haec dicit Dominus: Ec ce ego longe proiiciam habitatores terrae in hac vice: et tribulabo eos ita ut inveniantur.
[19] Vae mihi super contritione mea, pessima plaga mea. Ego autem dixi: Plane haec infirmitas mea est, et portabo illam.
[20] Tabernaculum meum vastatum est omnes funiculi mei dirupti sunt, filii mei exierunt a me, et non subsistunt: non est qui extendat ultra tentorium meum, et erigat pelles meas.
[21] Quia stulte egerunt pastores, et Do-

vienas žmogus darosi paikas savo žinojimu, kiekvienas amatninkas sugėdinamas savo drožiniu; nes ką jis nuliejo, tai netiesa ir nėra juose dvasios.
[15] Tai tuščias ir juoko vertas dalykas; savo aplankymo metu jie pražus.
[16] Nepanašus į juos tas, kurs Jokūbo dalis, nes jis yra, kurs visa padarė, ir Izraėlis jo tėvainystės lazda; jo vardas kareivijų Viešpats.
[17] Surink nuo žemės savo gėdą, tu, kuri gyveni apgulta.
[18] Nes štai ką Viešpats sako: Štai aš šiuo žygiu toli išmesiu šalies gyventojus ir taip juos varginsiu, kad nė vienas neištruks.
[19] Deja man dėl mano sužeidimo; mano sloga pikčiausia. Aš gi tariau: Ta sloga tikrai mano, ir aš ją nešiu.
[20] Mano padangtė sunaikinta, visos mano virvės sutraukytos; mano vaikai išėjo nuo manęs, ir jų nebėra. Nebėra, kas daugiau ištemptų mano padangtę ir ištiestų mano kailius.
[21] Nes ganytojai paikai elgėsi ir neieškojo Viešpaties; to dėlei jie neišmanė, ir

---

apgaulės ir melo, nes jis turi buvimą tik per žmonių klaidą ir jų nuodėmę ir yra nuodėmių priežastis. Jis melas, nes savo išvaizda turi įvaizdinti dievystę, tačiau neturi savyje jokios jėgos ir gyvybės, taigi jis niekingas, paniekintinas ir vertas žūti. — (16) J o k ū b o d a l i s. Gyvasai Dievas, visų dalykų Sutvėrėjas yra Izraėlio dalis. Izraėlis tai ta tautà, kurią jis sau išsirinko kaipo ypatingą tėvainystę. Tas Dievas dangaus ir žemės Viešpats. — L a z d a. Anot ebr. t.: tauta.

(17) S a v o g ė d ą. Ebr. t.: savo rišulį. — Atsiliepiama į Jūdo gyventojus, į Jeruzalę ir kviečiama pasiimti keletą reikalingiausių dalykų paskutinėje ištrėmimo valandoje. — G y v e n i... Ebr. t.: sėdi..., t. y., tu, kuri esi priešų apgultas miestas. — (18) A š š i u o ž y g i u...: tas karas nepasibaigs kaip kiti; prie jo nelaimių prisidės dar ištrėmimas, taip kad karalystė bus visai sugriauta. — (19) D e j a m a n... Rauda išvestų į nelaisvę Jeruzalės gyventojų, jau supratusių savo kaltes. — T i k r a i m a n o: kurią pilnai užsipelniau savo nusikaltimais. — (20) M a n o p a d a n g t ė... Sunaikinta: karalystė čia įvaizdinama kaipo padangtė. — V i r v ė s: kuriomis padangtė ištempiama ir pririšama prie baslelių. Jos čia reiškia visokius karalystės ramsčius. — (21) G a n y t o j a i: kunigaikščiai. — J i e n e i š m a n ė: ir neklausė įsakymų, kurie Viešpaties

minum non quaesierunt: propterea non intellexerunt, et omnis grex eorum dispersus est. [22] Vox auditionis ecce venit, et commotio magna de terra Aquilonis: ut ponat civitates Iuda solitudinem, et habitaculum draconum. [23] Scio Domine quia non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet, et dirigat gressus suos. [24] Corripe me Domine, verumtamen in iudicio, et non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me. [25] Effunde indignationem tuam super Gentes, quae non cognoverunt te, et super provincias, quae nomen tuum non invocaverunt: quia comederunt Iacob, et devoraverunt eum, et consumpserunt illum, et decus eius dissipaverunt.

visa jų banda išskirstyta. [22] Štai ateina garsas ir didis sujudimas iš šiaurės žemės, kad padarytų iš Jūdo miestų tyrumą ir slibinų buveinę. [23] Aš žinau, Viešpatie, kad ne žmogaus valdžioje jo kelias ir ne nuo žmogaus pareina vaikščioti ir vesti savo žingsnius. [24] Plak mane, Viešpatie, tačiau teisme ir ne savo narse, kad kartais nepaverstumei manęs niekais. [25] Išpilk savo užsidegimą ant tautų, kurios tavęs nepažįsta, ir ant kraštų, kurie nesišaukia tavo vardo, nes jie suėdė Jokūbą ir prarijo jį, sunaikino jį ir suardė jo grožę.

4. Žydai peržengė šventąją sandorą. a) Prakeiktas, kas Dievo sandorai neištikimas.

Caput XI. [1] Verbum, quod factum est a Domino ad Iere-

11 perskyrimas. [1] Viešpaties suteiktas Jeremijui, žodis ir pa-

---

duoti įstatyme. Ebr. t.: jie netarpo. — (22) Štai, ateina... Anot ebr. t.: klausyk, kas girdisi: Štai, ateina! ir didis triukšmas iš šiaurinės šalies, kad sunaikintų Jūdo miestus ir paverstų į šakalų buveinę. — (23) Aš žinau... Nuolankus išpažinimas vardu Jeruzalės, meldžiančios Dievo pasigailėjimo. Pamaldieji turi visai pasiduoti Dievui, kurio rankoje yra jų likimas. Žmogus neįstengia tiesiai vesti savo žingsnių, t. y., niekuomet nesvyruoti, niekuomet neišklysti iš tikrojo kelio. Be Dievo valios ir pagalbos žmogus negali nieko atvesti iki laimingai pabaigai, nors jis ir labai įtemptų savo išmonę ir savo jėgas. Todėl ir izraėlitai veltui mėgino pašalinti savo karalystės žuvimą, veltui taip pat mėgina ją atstatyti; vien Dievas gali jiems padėti. — (24) Plak mane... Kadangi dievobaimingieji turi palikti Dievo apveizdai nutarti, kuomet ir kaip įvyks jų išgelbėjimas, tvirtai jo tikėtis, taip kaip pranašas yra apskelbęs, tai jis meldžia Viešpatį tik vieno dalyko: kad jis, žiūrėdamas savo gailestingumo, sumažintų pasmerkimą ir bausmę. — Tačiau teisme...: kaip reikalauja tiesos ir teisingumo santiesinis, taip kad mus pagerintumei, netaip baustumei, kaip užsipelnėme mūsų nuodėmėmis, ir tik kad būtų padarytas teisingas kerštas. — Manęs: kaipo tautos. Ebr. t.: kad manęs nesumažintumei. — (25) Išpilk... Plg. Ps. 78, 6. 7. Dievas atitaisys savo tautą. Tam dalykui tačiau reikia, kad jis draug darytų teismą tautoms: Jos negarbina Dievo ir ieško sunaikinti Dievo tautos, kurios šalį jau sunaikino.

11, 1 — 17. Žydai, kitados prisiekę laikytis sandoros, padarytos

miam, dicens: [2] Audite verba
pacti huius, et loquimini ad viros
Iuda, et habitatores Ierusalem,
[3] et dices ad eos: Haec dicit Dominus Deus Israel. Maledictus
vir, qui non audierit verba pacti
huius, [4] quod praecepi patribus
vestris in die, qua eduxi eos de
Terra Aegypti, de fornace ferrea,
dicens: Audite vocem meam, et
facite omnia, quae precipio vobis,
et eritis mihi in populum, et ego
ero vobis in Deum: [5] ut suscitem iuramentum, quod iuravi patribus vestris daturum me eis
terram fluentem lacte, et melle,
sicut est dies haec. Et respondi,
et dixi: Amen Domine. [6] Et dixit
Dominus ad me: Vociferare omnia verba haec in civitatibus Iuda,
et foris Ierusalem, dicens: Audite
verba pacti huius, et facite illa:
[7] quia contestans contestatus
sum patres vestros in die, qua
eduxi eos de Terra Aegypti usque
ad diem hanc: mane consurgens
contestatus sum, et dixi: Audite
vocem meam: [8] et non audierunt,
nec inclinaverunt aurem suam:
sed abierunt unusquisque in pravitate cordis sui mali: et induxi
super eos omnia verba pacti

sakytas. [2] Išgirskite šitos sandoros žodžius ir kalbėkite Jūdo
vyrams ir Jeruzalės gyventojams,
[3] ir tu jiems sąkyk: Štai ką sako
Viešpats, Izraėlio Dievas: Prakeiktas žmogus, kurs neklausys žodžių šitos sandoros, [4] kurios laikytis aš įsakiau jūsų tėvams tą
dieną, kurioje juos išvedžiau iš
Aigipto žemės, iš geležinės krosnies, tardamas: Klausykite mano
balso ir darykite visa, ką aš jums
įsakau, ir jūs būsite man tauta,
aš gi jums būsiu Dievas; [5] kad
atitesėčiau priesaiką, kurią esu
prisiekęs jūsų tėvams, jog aš
jiems duosiu žemę, plūstančią
pienu ir medumi, kaip kad šiandien yra. Aš atsakiau ir tariau:
Taip iš tikrųjų, Viešpatie. [6] Viešpats man tarė: Garsiai skelbk
visus šituos žodžius Jūdo miestuose ir Jeruzalės prekyvietėse,
sakydamas: Išgirskite šitos sandoros žodžius ir juos darykite,
[7] nes aš prisiektinai meldžiau jūsų tėvus tą dieną, kurioje juos
išvedžiau iš Aigipto žemės iki
šiai dienai; rytą atsikėlęs aš juos
prisaikinau ir tariau: Klausykite
mano balso. [8] Jie gi neklausė ir
nepalenkė savo ausies, bet kiek-

---

su Viešpačiu, ją sulaužė (1 — 8); dabartiniai Jūdo gyventojai ne labiau ištikimi tai sandorai, todėl ir jie bus nubausti (9—17).

(11, 2) Išgirskite šitos... Daroma aliūzija į Sinajaus sandoros atnaujinimą, įvykusį Jeruzalėje aštuonioliktais Jozijo karaliavimo metais. Tuomet karalius Jozijas buvo sušaukęs žydų vyresniuosius Jeruzalėn, atnaujino sandorą Viešpaties akivaizdoje, ir visi su priesaika pasižadėjo jos laikytis (plg. 4 Kar. 23, 1 — 3; 2 Kron. 34, 29...). — Kalbėkite. Paliepimas duodamas Jeremijui ir kitiems pranašams. Gr. ir syr. t.: kalbėk. — (3) Prakeiktas... Plg. Atk. 27, 26; 29, 1. 9. — (4) Kurios laikytis... Jeremijas kalba apie sandorą, kuri buvo padaryta, išėjus iš Aigipto, taip pat kaip Mozės knygose (Iš. 19, 5; Kun. 26, 12; Atk. 4, 20; 27, 9. 26; 28, 15...). Sandoros tikslas buvo ne kad izraėlitai darytų aukas, bet kad būtų paklusnūs. Geležinės krosnies vaizdas minimas taip pat Atk. 4, 20. — (5) Taip iš tikrųjų: taip, tu atitesėjai, ką esi žadėjęs. Anot kitų: taip tebūnie, Viešpatie: kas tavo įsakymų nesilaiko, tas tebūnie prakeiktas. — (7) Rytą atsikėlęs. Taip

huius, quod praecepi ut facerent,
et non fecerunt.

9 Et dixit Dominus ad me:
Inventa est coniuratio in viris
Iuda, et in habitatoribus Ierusa-
lem. 10 Reversi sunt ad iniquita-
tes patrum suorum priores, qui
noluerunt audire verba mea: et
hi ergo abierunt post deos alie-
nos, ut servirent eis: irritum
fecerunt domus Israel, et domus
Iuda pactum meum, quod pepigi
cum patribus eorum. 11 Quam ob
rem haec dicit Dominus: Ecce
ego inducam super eos mala,
de quibus exire non poterunt:
et clamabunt ad me, et non
exaudiam eos. 12 Et ibunt civita-
tes Iuda, et habitatores Ierusa-
lem, et clamabunt ad deos, qui-
bus libant, et non salvabunt eos
in tempore afflictionis eorum. 13
Secundum numerum enim civi-
tatum tuarum erant dii tui Iuda:
et secundum numerum viarum
Ierusalem posuisti aras confusio-
nis, aras ad libandum Baalim.
14 Tu ergo noli orare pro popu-

vienas nuėjo paskui savo piktos
širdies nedorumą; ir aš užvedžiau
ant jų visus žodžius šitos san-
doros, kurios buvau įsakęs lai-
kytis, o jie nesilaikė.
9 Viešpats man tarė: Rasta
suokalbis Jūdo žmonėse ir Jeru-
zalės gyventojuose. 10 Jie sugrįžo
į senąsias neteisybes savo tėvų,
kurie nenorėjo klausyti mano žo-
džių; ir jie eina paskui svetimus
dievus jiems tarnauti. Izraėlio na-
mai ir Jūdo namai sulaužė mano
sandorą, kurią aš esu padaręs
su jų tėvais. 11 Todėl štai ką
Viešpats sako: Štai aš užvesiu
ant jų nelaimę, iš kurios jie ne-
galės išeiti; jei ir šauksis manęs,
aš jų neišklausysiu. 12 Jūdo mies-
tai ir Jeruzalės gyventojai eis ir
šauks dievus, kuriems jie daro
liejamųjų aukų, ir tie jų neišgel-
bės jų prispaudimo metu. 13 Nes
kiek tavo miestų, tiek tavo die-
vų, Jūde, ir kiek gatvių Jeruza-
lėje, tiek tu pastatei begėdystės
altorių aukoms daryti Baalams.
14 Taigi, tu nesimelsk už šitą tau-
tą ir neatnašauk už juos gyriaus
giesmės ir prašymo, nes aš ne-
klausysiu, kuomet jie šauksis ma-

---

išreiškiama, kad Dievas niekuomet nesiliovė raginęs, kad žydai būtų paklusnūs padarytajai su juo sandorai.

(9) Rasta suokalbis: jie visi nusideda, lyg kad būtų prisiektinai susitarę taip daryti (Tom.). — (10) Jie sugrįžo. Pranašui įspėjant buvo įvykęs pasitaisymas, bet tik trumpam laikui. Plg. 2 Kron. 34, 33. — Į senąsias... Anot ebr. t.: į neteisybes senųjų savo tėvų.. — Jiems tarnautų: palikdami savo tikrąjį Dievą. Pranašas kalba apie Izraėlio namus. Plg. 4 Kar. 13, 15 — 20. — (11) Negalės išeiti. Pasigailėjimo metas praeina, ir ateina laikas, kuomet joks maldavimas nebegalės atitolinti bausmės. — (12) Daro liejamųjų aukų. Ebr. t.: paprastai degina smilkalus. — (13) Plg. auk. 2, 28. Kiek miestų, tiek dievų, bet visus perviršija tas miestas, kuriame yra Dievo bažnyčia ir teokratijos vidurys. — Pastatei begėdystės... Ebr. t.: pastatei altorių begėdystei, altorių smilkalams deginti Baalui. — (14) Tu nesimelsk... Žydų laukia laikinė nelaimė, kurios Dievas nenori pašalinti, nes jų piktumas pasiekė savo aukščiausią laipsnį. Kitoje vietoje (Ez. 13, 5) Dievas liepia pranašui melstis už tautą. Uždraudimo būdas parodo, kad Dievas jį laiko išimtimi ir nori, kad vieni už kitus

lo hoc, et ne assumas pro eis laudem et orationem: quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum.
[15] Quid est, quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es?
[16] Olivam uberem, pulchram, fructiferam, speciosam vocavit Dominus nomen tuum: ad vocem loquelae, grandis exarsit ignis in ea, et combusta sunt fruteta eius.
[17] Et Dominus exercituum qui plantavit te, locutus est super te malum: pro malis domus Israel et domus Iuda, quae fecerunt sibi ad irritandum me, libantes Baalim.

nęs savo prispaudimo metu.
[15] Kas yra, kad mano mylimasai padarė mano namuose daug piktadarysčių? argi pašvęsta aukų mėsa atims nuo tavęs tavo piktumus, kuriais tu gyreis?
[16] Viešpats vadino tave gausiu, gražiu, vaisingu, dailiu alyvmedžiu; bet štai su didžiu ūžimu užsidegė jame ugnis, ir jo šakos nudegė.
[17] Nes kareivijų Viešpats, kurs tave įveisė, grasė tau nelaime dėlei Izraėlio namų ir Jūdo namų piktenybių, kurias jie sau darė, kad mane erzintų, aukodami Baalams.

b) Suokalbis prieš Jeremiją ir prieš Viešpatį.

[18] Tu autem Domine demonstrasti mihi, et cognovi: tunc ostendisti mihi studia eorum.
[19] Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: et non cognovi quia cogitaverunt super me consilia, dicentes: Mittamus

[18] Tu gi, Viešpatie, man apreiškei, ir aš patyriau; tuomet tu man parodei jų sumanymus.
[19] Aš buvau kaip lėtas avinėlis, nešamas pjauti, ir nežinojau, kad jie darė prieš mane sumanymų, sakydami: Dėkime medžio ant jo

---

melstųsi. Plg. auk. 7, 16; žem. 14, 11. — (15) Mano mylimasai. Skausmo pilnoje meilėje taip čia pavadinti žydai; panašiai pavartojo Išganytojas žodį „prieteliau" Mt. 26, 50. — Argi pašvęsta... Aukų mėsa pašventinta, nes ji Dievui padarytu atnašavimu išimta iš paprasto vartojimo ir paskirta Dievui. Ebr. t.: ko gi nori mano mylimasai mano namuose? ar įvykinti nelemtą sumanymą? Nejaugi maldavimai ir pašvęsta mėsa atims nuo tavęs tavo piktadarystę? Tomet iš tikrųjų tu galėtumei džiaugtis. — (16) Vadino tave: padarė, kad tu teisingai galėtumei vadintis. Alyvmedis naudingiausias medis Palestinoje. — Gausiu. Ebr. t.: žaliuojančiu. — Užsidegė ugnis...: ateina iš šiaurės neprieteliai ir sunaikina alyvų medį, Izraėlį. — (17) Kurias jie sau darė: savo nelaimei; tuo jie iššaukdavo Dievo bausmę, kaip jie patys galėjo ir turėjo žinoti.

11, 18 — 12, 17. Jeremijas gauna iš Viešpaties žinią apie Anatoto gyventojų padarytą prieš jį suokalbį, skelbia Dievo jiems skirtą bausmę (11, 18—23) ir dejuoja dėl bedievių laimingumo (12, 1—6), kurie tačiau susilauks teisingos bausmės (12, 7—13). Dievas pasigailės savo tautos ir sunaikins jos neprietelius (12, 14 — 17).

(18) Jų sumanymus: jų tykojimus mano gyvybės. — (19) Lėtas. Ebr. t. turima omenyje namie

lignum in panem eius, et eradamus eum de terra viventium, et nomen eius non memoretur amplius. [20] Tu autem Domine Sabaoth, qui iudicas iuste, et probas renes et corda, videam ultionem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam meam.

[21] Propterea haec dicit Dominus ad viros Anathoth, qui quaerunt animam tuam, et dicunt: Non prophetabis in nomine Domini, et non morieris in manibus nostris. [22] Propterea haec dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos: iuvenes mo-

duonos ir išdildykime jį iš gyvųjų žemės, ir tegul jo vardas nebūna daugiau minimas. [20] Tu gi, kareivijų Viešpatie, kurs teisingai teisi ir tyrinėji inkstus ir širdis, duok man matyti tavo jiems padarytą kerštą; nes tau aš pavedžiau savo bylą.

[21] Todėl štai ką Viešpats sako Anatoto žmonėms, kurie tykoja mano gyvybės ir sako: Nepranašauk Viešpaties vardu, arba tu mirsi mūsų rankose. [22] To dėlei štai ką sako kareivijų Viešpats: Štai aš juos lankysiu: jaunikaičiai mirs nuo

---

užaugintas avinėlis. — Dėkime... Ebr. t.: pagadinkime medį draug su jo duona (vaisiais) ir išdildykime jį iš gyvųjų šalies. — Pirmoji sakinio dalis tikriausiai patarlė. Ją daroma aliūzija į 16. eil. žodžius. Medžio nešamas vaisius (duona), tai Jeremijo gąsdinimai, kuriuos jie nori sustabdyti. — Tegul jo vardas... Jie taip nekenčia pranašo, jog norėtų, kad net jo vardas nepaliktų žmonių atmintyje. — Vulgatos vertimas čia paremtas gr. t., koks buvo vartojamas didžiausioje Bažnyčios dalyje. Jo laikydamies aiškintojai mano, kad čia kalbama apie nuodingą medį, taip vadinamą takso medį (Tom.). Kitokį aiškinimą duoda šv. Efrėmas, laikydamos syr. vertimo: duokime jam medžio kaipo maisto, t. y., muškime jį medžiu, pakabinkime jį ant kryžiaus. To žiūrėdami daugelis šv. tėvų pritaiko tuos žodžius Kristui. Dėkime medžio ant jo duonos, t. y., ant Išganytojo kūno, kurį jis pats vadino duona (Just. Tertul. Laktanc. Ambr. Ruf. Jieron. Teod. Grig.). Pats tekstas kalba tik apie Jeremiją (Jier.). Kadangi tačiau pranašų eilė turėjo baigtis vyriausiuoju pranašu Mesiju, tai ir pranašų pareiga lygiai kaip kunigų ir karalių turėjo rasti savo vyriausią ištobūlinimą Kristuje, kitaip sakant, pranašų pareiga turėjo būti figūrinė. Tai nurodo keletą sykių pats Išganytojas, vienydamas savo mirtį su pranašų mirtimi (Mt. 23, 31; Lk. 13, 33. 34), sakydamas pats esąs pranašas (Mt. 13, 57) ir palikdamas sąvo mokytiniams stoti į pranašų tėvainystę, persekiojimus (Mt. 5, 12). Nekęsdami tiesos ir pilni apkartimo dėl pranašo įspėjimų žydai nori sunaikinti jį ir jo darbą (vaisių), taigi taip ypatingu būdu Jeremijas yra vaizdas Išganytojo. — (20) Tu gi... Plg. žem. 17, 10; 20, 12. — Inkstus ir...: giliausiai paslėptas mintis ir troškimus. — Duok... Plg. Atk. 33, 35. Auk. paminėto žydų nusikaltimo Dievas negali palikti nenubausto, nes jis paliečia jo paties garbę, kuri įžeista jo pasiuntinyje. Tai ne piktumo, bet gerumo ženklas, kuomet teisusis trokšta, kad nusidėjėliai būtų nubausti, nes jis trokšta ne jų žuvimo, bet pasitaisymo ir apsireiškimo baudžiančios Dievo teisybės, kuria daugelis pamokoma (Auk). — Tau aš pavedžiau. Ebr. t.: ant tavęs aš užritinau. — (22) Lankysiu: bausmėmis. Anatoto gyventojai manė padaryti Jeremijui tris dalykus: jį pražudyti, jo paduotą mokslą (vaisių) sunaikinti, išdildyti jo atsiminimą. Dabar visa tai turi jiems patiems atsitikti: jie pražus, jų vaikus sunaikins badas, jų vardas ir atsi-

rientur in gladio, filii eorum, et filiae eorum morientur in fame. [23] Et reliquiae non erunt ex eis: Inducam enim malum super viros Anathoth annum visitationis eorum.

Caput XII. [1] Iustus quidem tu es Domine, si disputem tecum: verumtamen iusta loquar ad te: Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus, qui praevaricantur, et inique agunt? [2] Plantasti eos, et radicem miserunt: proficiunt et faciunt fructum: prope es tu ori eorum, et longe a renibus eorum. [3] Et tu Domine nosti me, vidisti me, et probasti cor meum tecum: congrega eos quasi gregem ad victimam, et sanctifica eos in die occisionis. [4] Usquequo lugebit terra, et herba omnis regionis siccabitur propter malitiam habitantium in ea? consumptum est animal, et volucre, quoniam dixerunt: Non videbit novissima nostra.

[5] Si cum peditibus currens laborasti: quomodo contendere

kalavijo, jų sūnūs ir jų dukters mirs badu. [23] Ir nieko iš jų neliks, nes aš užvesiu ant Anatoto žmonių nelaimę, jų lankymo metus.

12 perskyrimas. [1] Juk tu teisus, Viešpatie, jei aš ir ginčysiuos su tavim; tačiau aš tau sakysiu teisingų dalykų: Kodėl bedieviams sekasi gyvenime? gera visiems, kurie neištikimi ir kurie neteisingai elgiasi? [2] Tu juos įsodinai, ir jie įleido šaknis; jie auga ir neša vaisiaus; tu arti jų burnos ir toli nuo jų inkstų. [3] Tu, Viešpatie, pažįsti mane, matai mane ir išmėginai, koki mano širdis dėl Tavęs. Surink juos kaip bandą skirtą pjauti ir pašvęsk juos užmušimo dienai. [4] Iki kolei liūdės žemė ir visos šalies žolė džius dėlei jos gyventojų piktumo? gyvuliai ir paukščiai žuvo, nes anie sakė: Jis nematys mūsų galo.

[5] Jei tu pailsti bėgdamas su pėstininkais, kaip galėsi eiti len

---

minimas bus išdildytas. — (23) Iš tų: iš tarpo tų, kurie buvo nusikaltę, nes iš kitur (Ezdr. 2, 23; Neem. 7, 27) žinoma, kad šimtas su viršum Anatoto žmonių sugrįžo iš Babilono, pasibaigus nelaisvei.

(12, 1) Juk tu teisus...: nors aš žinau, kad tu pasirodysi esąs teisingas, jei aš su tavim ginčysiuos, tačiau aš negaliu suprasti, kaip galima suderinti piktųjų pasisekimai su tavo teisingumu. Plg. Abak. 1, 13. — (2) Tu juos...: tu juos pastatei į tą laimingą stovį, jie jame leidžia šaknis, kaip stiprūs medžiai, auga ir neša vaisių (renka sau turtų). O tačiau kokie jie žmonės! Tiesa, savo burna jie dažnai mini Dievą, bet jų širdis ir jų vidujiniai jausmai toli nuo jo. Jie tokie, kaip aprašyta auk. 7, 4. — (3) Tu... Kadangi pranašo ištikimybė ir dievotumas jau daug sykių mėginami, tai jis meldžia Dievą parodyti savo nepajudinamą teisybę, pažaboti piktuosius bausmėmis. — Surink... Ebr. t.: atskirk (ištrauk) juos kaip avis pjauti ir pašvęsk (paskirk) juos skerdynių dienai. — (4) Iki kolei liūdės...: kaip dar ilgai tu, Viešpatie, tai kentėsi, kad dėl bedievių kaltybių ir mes turėtumėm kęsti šalies sudžiuvimą? Pasiturį bedieviai gali sau padėti taip pat tuo vargo metu. — Jis: pranašas. Bet jei čia turėta omenyje Dievas, tai žodis matys reiškia tą pat, ką ir baus. — (5) Jei... Viešpats atsako pranašui, kad toks dalykų stovis dar koki laiką pasiliks. Atsakymas duodama patarlių būdu. Prasmė: kas tave iki šiam laikui sutiko, tai maži dalykai; vietoje nustoti drąsos, renkis susitikti su dar didesne neprietelyste. — Buvęs be pavojaus... Antras vaizdas: dabar tu gyveni dar ramioje

poteris cum equis? cum autem
in terra pacis securus fueris, quid
facies in superbia Iordanis? [6] Nam
et fratres tui, et domus patris
tui, etiam ipsi pugnaverunt ad-
versum te, et clamaverunt post
te plena voce: ne credas eis cum
locuti fuerint tibi bona.
[7] Reliqui domum meam, di-
misi hereditatem meam: dedi di-
lectam animam meam in manu
inimicorum eius. [8] Facta est mihi
hereditas mea quasi leo in silva:
dedit contra me vocem, ideo
odivi eam. [9] Numquid avis dis-
color hereditas mea mihi? num-
quid avis tincta per totum? ve-
nite, congregamini omnes bestiae
terrae, properate ad devorandum.
[10] Pastores multi demoliti sunt
vineam meam, conculcaverunt
partem meam: dederunt portio-
nem meam desiderabilem in de-
sertum solitudinis [11] Posuerunt

ktynių su arkliais? buvęs be pa-
vojaus ramybės žemėje, ką da-
rysi Jordano puikybėje? [6] Nes
ir tavo broliai, ir tavo tėvo
namai, ir jie kovos prieš tave ir
šauks paskui tave pilnu balsu.
Netikėk jiems, kuomet jie kalbės
tau geruoju.
[7] Aš palikau savo namus, pa-
mečiau savo tėvainystę, padaviau
savo mylimąją sielą į jos nepri-
telių rankas. [8] Mano tėvainystė
pasidarė man kaip liūtas miške;
jie kėlė prieš mane balsą, todėl
aš jos nekenčiau. [9] Argi mano
tėvainystė man margas paukštis?
Argi ji iš visų pusių nudažytas
paukštis? Ateikite, susirinkite visi
lauko žvėrys, skubinkitės ıyti.
[10] Daug piemenų naikino mano
vynuogyną, mindžiojo mano dalį,
padarė iš mano pageidaujamo-
sios tėvainystės tuščią tyrumą.
[11] Jie pavertė ją tyrais, ir ji liūdi

šalyje, bet ką tu darysi (kadangi tu jau dabar nusimeni), kuomet tu turėsi būti Jordano tankumynuose, kame gyvena liūtai? (49, 19; 50, 44). Tikrą abiejų palyginimų prasmę duoda 6. e. — (6) J i e k o v o s. Ebr. t.: darosi tau neištikimi. — I r š a u k s...: tau nusigręžus jie šmeižia tave ir reikalauja tavo mirties.

(7) A š p a l i k a u. Dievas ramina pranašą tuo, kad taip pat jis savo tautos apleistas, ir pažadėjimu teismo užkerta kelią dejavimams. — S a v o n a m u s: savo bažnyčią (Tom.). Tai matė Ezekielis 10, 18. Kiti, žiūrėdami toliau paminėtos tėvainystės, aiškina: mano tautą. — S a v o m y l i m ą j ą s i e l ą. Geriau ebr. t.: mylimiausią mano sielos dalyką, t. y., mano mylimąją tautą. — (8) K a i p l i ū t a s... Tauta sukilo prieš Dievą kaip laukinis ir plėšrus žvėris. — J i k ė l ė... Taigi, ar gali pranašas skųstis, kad jis kaipo Dievo pasiuntinys taip pat turi pritirti neapykantos, kurios anie pilni Dievui? — (9) A r g i... Ebr. t.: argi mano tėvainystė tik margas plėšrus paukštis? argi plėšrūs paukščiai aplink jį? — Tarsi nustebęs Dievas klausia: argi mano tauta taip visai nustojo savo vertybės, kad ji atiduota visokiam pasityčiojimui ir persekiojimui, kaip paukštis, kurį visi kiti, matydami jį esant margesnį už save, persekioja, arba kaip sugautas paukštis, aplink kurį kiti renkasi. — A t e i k i t e... Anot ebr. t.: kelkitės, surinkite visus lauko žvėris, veskite juos čionai ėsti. — Lauko žvėrimis čia vadinamos pagonių tautos. — (10) D a u g p i e m e n ų: pagonių karaliai. Apie sunaikinimą išrinktosios tautos kalbama su didžiu skausmu. — (11) L i ū d i m a n ę s. Šalis dūsauja dėlei žmonių piktumo tarsi sugedimo vergystėje (Rom. 8, 22) ir dejuoja Dievo akivaizdoje dėlei jam padarytos neteisybės. — I m t ų t a i: ką Dievas davė pažinti iš visokeriopų atsitikimų ir reikalauja per savo pa-

eam in dissipationem, luxitque
super me: desolatione desolata
est omnis terra: quia nullus est
qui recogitet corde. 12 Super om-
nes vias deserti venerunt vasta-
tores, quia gladius Domini de-
vorabit ab extremo terrae usque
ad extremum eius: non est pax
universae carni. 13 Seminaverunt
triticum, et spinas messuerunt:
hereditatem acceperunt, et non
eis proderit: confundemini a fruc-
tibus vestris, propter iram furoris
Domini.

14 Haec dicit Dominus adver-
sum omnes vicinos meos pes-
simos, qui tangunt hereditatem,
quam distribui populo meo Israel:
Ecce ego evellam eos de terra
sua, et domum Iuda evellam de
medio eorum. 15 Et cum evulsero
eos, convertar, et miserebor eo-
rum: et reducam eos, virum ad
hereditatem suam, et virum in
terram suam. 16 Et erit: si eruditi
didicerint vias populi mei, ut
iurent in nomine meo: Vivit Do-

manęs; teriote nuteriota visa že-
mė, nes nėra nė vieno, kurs imtų
tai į širdį. 12 Visais tyrumos ke-
liais ateina naikintojai, nes Vieš-
paties kalavijas ryja nuo vieno že-
mės krašto iki kitam; nėra ra-
mybės niekam, kas gyva. 13 Jie
sėjo kviečių ir pjovė usnių; jie
gavo tėvainystę; bet ji jiems nebus
naudinga; jūs būsite savo vaisių
sugėdinti dėlei narsingos Vieš-
paties rūstybės.

14 Štai ką Viešpats sako prieš
visus mano pikčiausius kaimynus,
kurie paliečia tėvainystę, mano
padalintą mano tautai Izraėliui.
Štai aš juos išrausiu iš jų žemės
ir Jūdo namus išrausiu iš jų
tarpo. 15 Išrovęs gi juos aš at-
sigręšiu ir jų pasigailėsiu ir juos
atvesiu atgal, kiekvieną į savo
tėviškę ir kiekvieną į savo šalį.
16 Ir atsitiks: jei jie taip rūpestingai
mokinsis mano tautos kelių, kad
prisieks mano vardu: kaip Vieš-

---

siuntinius (plg. auk. 5, 3; Iz. 5, 12). Jie nesvarsto, kodėl tos nelaimės juos sutiko, kaip jos reikia pašalinti, kokią svarbą turi pranašų pranašystės. — (12) V i s a i s t y r u m o s k e l i a i s. Ebr. t.: ant visų ganyklų aukštumų. — Kauburiai ir kalnai buvo stabmeldystės liudytojai. — V i e š p a t i e s k a l a v i j a s... Viešpats leidžia neprieteliams ateiti. Joki vieta neapsaugota nuo neprietelio, nieko jis nesigaili. — (13) J i e s ė j o... Patarlė. — J i e g a v o... Ebr. t.: jie vargsta, bet tai jiems neatneša jokios naudos. — J ū s b ū s i t e... Taip pranašas pažįsta Dievo teisybę iš nusidėjėlių likimo ir galo.

(14) M a n o. Dievas kalba apie save. Edomiečiai, moabitai, amonitai, pilistimai ir syrijiečiai buvo Dievo buveinės kaimynai, kurie ne vieną kartą užpuldinėjo Jūdo ir Izraėlio šalį. — P a l i e č i a. Kaltybė taip išreikšta, kad ją galima suprasti apie visus Dievo karalystės neprietelius, taip pat apie kaldėjiečius. Bet aukščiau įvardintieji turi būti nubausti pirmi; Nabukodonosoras ir kiti nugalėtojai išvarė juos iš jų vietų; tai paliečia taip pat žydus, kurie sulaužė sandorą ir todėl taip pat išvaromi iš sandoros šalies. — (15) J ų p a s i g a i l ė s i u... Per plakimą einama į atnaujinimą. Toks buvo nuolatinis pranašų skelbimas. — (16) J i e b u s s t a t o m i... Jei anos tautos priims garbinimą Dievo ir laisvai jį išpažins, jos bus laimingos, turtingos gėrybėmis ir ainiais, bus laikomos lygiomis Izraėlio tautai, bus kaip ir ji tikrai teokratinės tautos. Taip pat jos gaus savo dalį Dievo karalystėje, kurios kaip moabitai ir

minus, sicut docuerunt populum meum iurare in Baal: aedificabuntur in medio populi mei. [17] Quod si non audierint, evellam gentem illam evulsione et perditione, ait Dominus.

pats gyvas! taip kaip jie išmokė mano tautą prisiekti Baalu, tai jie bus statomi mano tautos viduryje. [17] O jei jie nepaklausys, aš raute išrausiu tą tautą ir sunaikinsiu, sako Viešpats.

c) Jūdo puikybė bus pažeminta.

Caput XIII. [1] Haec dicit Dominus ad me: Vade, et posside tibi lumbare lineum, et pones illud super lumbos tuos, et in aquam non inferes illud. [2] Et possedi lumbare iuxta verbum Domini, et posui circa lumbos meos. [3] Et factus est sermo Domini ad me, secundo, dicens: [4] Tolle lumbare, quod possedisti, quod est circa lumbos tuos, et surgens vade ad Euphraten, et absconde ibi illud

13 perskyrimas. [1] Štai ką Viešpats man sako: Eik, įgyk sau drobinę juostą ir apsijuosk ja savo strėnas, bet į vandenį jos nenešk. [2] Aš įgijau juostą, kaip Viešpats buvo pasakęs, ir apsijuosiau ja savo strėnas. [3] Tuomet man buvo suteiktas antrą kartą Viešpaties žodis ir pasakyta: [4] Imk juostą, kurią nusipirkai ir kuri yra aplink tavo strėnas, atsikėlęs eik pas Eupratą ir paslėpk ją tenai

---

amonitai buvo išskirti iš Mozės įstatymų padarytosios bendrijos (Atk. 23, 3). Prisiekimas Dievo vardu yra išpažinimas to, kurį jie laiko visagalinčiu ir keršintoju. Kadangi kalbama apie daug tautų, jų negalima sau įsivaizdinti kaipo apsigyvenusių Palestinoje, bet žodžius „m a n o t a u t o s v i d u r y j e“ reikia suprasti apie prasiplatinsiančią po visą žemę Dievo karalystę, prie kurios turi prisidėti visos tautos, vistiek kurioje vietoje jos rastųsi. Šv. Povilo žodžiai Rom. 11, 17... nušviečia tinkamu palyginimu šitą išsireiškimą. — **(17)** A š r a u t e...: nes išganymas tik Dievo karalystėje.

13, 1—27. Pūnančios juostos simbolis (1—11). Tauta bus sunaikinta, jei ji nepames savo puikybės, nes Dievas darys teismą nepasitaisantiems (12 — 27).

(13, 1) E i k, į g y k s a u... Simbolinis veiksmas su juosta buvo pranašo iš tikrųjų atliktas ir ne tik regėtas; tai aišku iš viso pasakojimo (Efr. Teod. Tom.). Ką reiškia juosta, pasakyta toliau 11. e. Ji simbolis žydų tautos, ir pranašas įvaizdina tai, ką Dievas yra tautai davęs arba greitu laiku turėjo duoti. Juosta prie jo prisiliečia, taip pat Dievas iš pradžios įgijo sau tautą visokiais stebuklais, paskui per sandorą sujungė su savim didžiausioje meilėje. Juosta papuošalas; taip pat Dievas norėjo, kad tauta būtų jam gyrius ir garbė. Juosta lininė, nes kunigų drabužiai buvo lininiai; taip ji pažymi tautą kaipo kunigišką karalystę (Iš. 19, 6). Kaip pranašas turi niekuomet nenusiimti juostos, net mazgodamos, taip Dievas niekuomet neapleido tautos. Jis turi nenusiimti juostos mazgodamos, nors ji jau susitepus, ji turi pasilikti sutepta ir dar labiau susitepti kaipo vaizdas nuodėmių, kurios prikibo prie išrinktosios tautos. Nors Dievas siuntė pranašą ir davė įspėjimų bausmėmis, bet ilgiau pasiliekančio pasitaisymo nebuvo; priešingai, tautos piktumas vis ėjo didyn. — Į v a n d e n į j o s n e n e š k: nemazgok, nors ji jau susitepus. — **(4)** P a s l ė p k j ą... Juostą, kurios purvinumas niekuomet

in foramine petrae. [5] Et abii, et
abscondi illud in Euphrate, sicut
praeceperat mihi Dominus. [6] Et
factum est post dies plurimos,
dixit Dominus ad me: Surge, vade ad Euphraten: et tolle inde
lumbare, quod praecepi tibi ut
absconderes illud ibi. [7] Et abii
ad Eupbraten, et fodi, tuli lumbare de loco, ubi absconderam
illud; et ecce computruerat lumbare, ita ut nulli usui aptum
esset. [8] Et factum est verbum
Domini ad me, dicens: [9] Haec
dicit Dominus: Sic putrescere
faciam superbiam Iuda, et superbiam Ierusalem multam. [10] Populum istum pessimum, qui nolunt audire verba mea, et ambulant in pravitate cordis sui: abieruntque post deos alienos ut
servirent eis, et adorarent eos:
et erunt sicut lumbare istud,
quod nulli usui aptum est. [11] Sicut enim adhaeret lumbare ad
lumbos viri, sic agglutinavi mihi
omnem domum Israel, et omnem
domum Iuda, dicit Dominus: ut
essent mihi in populum, et in
nomen, et in laudem, et in gloriam: et non audierunt.

[12] Dices ergo ad eos sermonem istum: Haec dicit Dominus
Deus Israel: Omnis laguncula
implebitur vino. Et dicent ad te:
Numquid ignoramus quia omnis

uolos plyšyje. [5] Aš nuėjau ir ją
paslėpiau prie Eurprato, kaip man
Viešpats buvo įsakęs. [6] Po daugelio dienų atsitiko, kad Viešpats man tarė: Kelkis, eik pas
Eupratą ir pasiimk iš ten juostą,
kurią aš tau buvau liepęs tenai
paslėpti. [7] Aš nuėjau pas Eupratą, iškasiau ir pasiėmiau juostą iš tos vietos, kame buvau ją
paslėpęs; ir štai juosta buvo supuvusi, taip kad ji niekam daugiau nebetiko. [8] Tuomet man buvo
suteiktas Viešpaties žodis ir pasakyta: [9] Štai ką Viešpats sako:
Taip aš supūdinsiu Jūdo puikybę ir didžią Jeruzalės puikybę.
[10] Šitą pikčiausią tautą, kuri nenori klausyti mano žodžių, vaikščioja savo širdies sugedime ir
seka svetimus dievus, kad jiems
tarnautų ir juos garbintų; jie
bus kaip šita juosta, kuri niekam nebetinka. [11] Nes kaip juosta prisiglaudžia prie vyro strėnų,
taip aš buvau prie savęs priglaudęs visus Izraėlio namus ir visus Jūdo namus, sako Viešpats,
kad jie man būtų tauta, vardas,
gyrius ir garbė; bet jie neklausė.

[12] Taigi, tu jiems sakysi šituos žodžius: Štai ką kalba Viešpats, Izraėlio Dievas: Kiekvienas
puodelis bus pripiltas vyno. Jei
jie tau sakys: Argi mes nežinome,

---

nepašalinamas, yra vaizdas nuodėmingos tautos, kurią Viešpats duoda išvesti nelaisvėn pas Eupratą į Asiriją ir Babiloniją. Plg. Iz. 42, 22. — **(6)** P o d a u g e l i o d i e n ų. Nelaisvė turėjo būti ilga. — **(7)** J u o s t a b u v o s u p u v u s i. Tie, kurių net toki bausmė nepataiso, pražus. Kas kitiems turėjo atsitikti, skelbia pranašai Ezekiėlis (37, 1) ir Amosas (9, 9). — **(9)** J ū d o p u i k y b ę. Taigi, ne pati tauta, bet jos puikybė turi žūti. — **(10)** N e n o r i k l a u s y t i... Taip trumpai pasakoma, kokios yra bausmės priežastys. — **(11)** G y r i u s i r g a r b ė. Kaip Viešpaties tauta, žydai turėjo būti jo gyrius, jis gi jų gyrius. Taip kiekvienas teisusis yra Dievo juosta (Jieron.).

(12) K i e k v i e n a s p u o d e l i s... Dalykas taip aiškus, kad jo pasakymas sukels tik juoką, bet tuo aiškumu bus pridengta baisi paslap-

laguncula implebitur vino? 13 Et
dices ad eos: Haec dicit Domi-
nus: Ecce ego implebo omnes
habitatores terrae huius, et reges,
qui sedent de stirpe David su-
per thronum eius, et sacerdotes,
et prophetas, et omnes habita-
tores Ierusalem, ebrietate: 14 et
dispergam eos virum a fratre suo,
et patres et filios pariter, ait
Dominus: non parcam, et non
concedam: neque miserebor ut
non disperdam eos

15 Audite, et auribus percipite.
Nolite elevari, quia Dominus
locutus est. 16 Date Domino Deo
vestro gloriam antequam conte-
nebrescat, et antequam offendant
pedes vestri ad montes calligino-
sos: expectabitis lucem, et ponet
eam in umbram mortis, et in
caliginem. 17 Quod si hoc non
audieritis, in abscondito plorabit

kad kiekvienas puodelis bus pri-
piltas vyno? 13 tai tu jiems kal-
bėsi: Štai ką Viešpats sako: Štai
aš pripilsiu girtuoklystės visus
šios žemės gyventojus ir kara-
lius iš Dovido ainijos, sėdinčius
jo soste, ir kunigus, ir pranašus,
ir visus Jeruzalės gyventojus:
14 Aš juos išblaškysiu, atskirda-
mas brolį nuo jo brolio, taip pat
vaikus nuo tėvų, sako Viešpats.
Aš nesigailėsiu, neaplenksiu ir
nebūsiu gailestingas, kad aš jų
nepražudyčiau.
15 Klausykite ir išgirskite au-
simis. Nesiaukštinkite, nes Vieš-
pats kalbėjo. 16 Duokite Viešpa-
čiui, savo Dievui, garbę, kolei
dar nesutemę ir kolei dar jūsų
kojos neužsigauna į tamsiuosius
kalnus. Jūs lauksite šviesos, jis
gi pavers ją į mirties ūksmę ir
į tamsą. 17 Jeigu gi jūs tai ne-
klausysite, mano siela verks slap-

tis. — (13) Aš pripilsiu... Kaip jūs sakote, kad puodeliai tam skirti, kad būtų pripilti vyno, taip ir jūs tik tam tetinkate, kad būtumėte pripilti Dievo rūstybės ir Viešpaties keršto. Dievo rūstybė čia pavadinta girtuoklyste, t. y., nugirdančiu vynu, kurio visi turi gerti. Plg. žem. 25, 15. — Karalius iš Dovido... Ebr. t.: karalius, kurie sėdi Dovidui jo soste, t. y., kurie dėlei Dovido gavo viešpatavimą ir jame patvirtinti, kurie toli nuo jo būdami turi sekti jo pavyzdį. Daugskaitlis parodo, kad čia turima omenyje visa karališkoji šeimyna ir keletas labai neilgai viešpatavusių karalių. — (14) Juos išblaškysiu... Ebr. t.: juos sudaužysiu vieną į kitą... Kas kitados, Dievui paliepus, buvo atsitikę madianitams, tai dabar turi kitokiu būdu atsitikti išrinktajai tautai. — Aš nesigailėsiu... Visuomet pasilieka neatmainoma sąlyga: jei jie praleis nepasinaudoję laiką, suteiktą atgailai ir grįžimui, kaip tai pasirodo iš tolesnio įspėjimo.

(15) Nesiaukštinkite...: tai ir Dievui nebus reikalo laužyti jūsų puikybę. — Duokite...: skelbdami jo didenybę ir turėdami jame vilties. — Kolei dar nesutemę. Ebr. t.: kolei Viešpats nepadarys tamsybės. Tamsybė bus taip didelė, kad jų kojos užsigaus ne tik į akmenis, bet taip pat ir į tamsybės (ebr. t.) kalnus, kurios jie negalės išvengti. Jie klaidžios aukštų kalnų apsuptame slėnyje, nežinodami, kur kreiptis ir ką pradėti daryti. Kalno vaizdas sutinkama taip pat pas Zak. 4, 7 didelei nelaimei ir kliūčiai nurodyti. — Ir kolei... Malonės ir pasigailėjimo laikas, kuriame jūs dar galite išvengti nelaimės, jau baigiasi. — Į mirties ūksmę: tiršta tamsybę, kuri yra lyg kad mirties atvaizdas. — (17) Verks slaptoje: kame jis laisvai gali pasi-

anima mea a facie superbiae:
plorans plorabit, et deducet oculus
meus lacrymam, quia captus est
grex Domini.
[18] Dic regi, et dominatrici:
Humiliamini, sedete: quoniam
descendit de capite vestro coro-
na gloriae vestrae. [19] Civitates
Austri clausae sunt, et non est
qui aperiat: translata est omnis
Iuda transmigratione perfecta.
[20] Levate oculos vestros, et vide-
te qui venitis ab Aquilone: ubi
est grex, qui datus est tibi, pe-
cus inclytum tuum? [21] Quid di-
ces cum visitaverit te? tu enim
docuisti eos adversum te, et eru-
disti in caput tuum: numquid
non dolores apprehendent te,
quasi mulierem parturientem?
[22] Quod si dixeris in corde tuo:
Quare venerunt mihi haec? Prop-
ter multitudinem iniquitatis tuae
revelata sunt verecundiora tua,
pollutae sunt plantae tuae.
[23] Si mutare potest aethiops
pellem suam, aut pardus varieta-
tes suas: et vos poteritis bene-

toje dėlei jūsų puikybės; mano
akys verkte verks ir paplūs aša-
romis, nes Viešpaties kaimenė
sugauta.
[18] Sakyk karaliui ir valdo-
vei: Nusižeminkite, sėskitės ant
žemės, nes jūsų garbės vai-
nikas nuslinko nuo jūsų galvos.
[19] Pietų miestai užrakinti, ir nėra
kas atidarytų. Visas Jūdas šalin
išvestas, tobūlai iškeltas. [20] Pa-
kelkite savo akis ir pasižiūrėkite,
jūs, kurie ateinate iš šiaurės: Ka-
me kaimenė, kuri tau buvo duo-
ta, tavo gražiosios avys? [21] Ką
sakysi, kai jis tave lankys?
Nes tu juos mokei prieš save ir
išmokinai ant savo galvos. Argi
nesuims tavęs skausmai, kaip
gimdančios moteriškės? [22] Jeigu
gi tu sakytumei savo širdyje: Ko-
dėl man tai atsitiko? Dėlei tavo
neteisybių daugybės atidengta
tavo gėda, sutepti tavo kojų pa-
dai.
[23] Jei aitiopietis gali permai-
nyti savo odą arba leopardas
savo margumą, tai ir jūs galėsite

---

duoti savo skausmui dėlei piktumo tautos, kuri nenori išsižadėti savo puikybės. — (18) V a l d o v e i. Taip dažniau vadinama Karalių kn. karaliaus motina, rečiau karalienė (1 Kar. 11, 19). Čia turima omenyje ne kurie atskiri karaliaus šeimos nariai, bet apskritai karališkoji giminė. — V a i n i k a s n u s l i n k o... Kaip tai įvyko, aiškiau pasakoma 19. e. — (19) U ž r a k i n t i i r...: apleisti ir negyvenami. Minimi pietų miestai, nes jų sugriovimas yra ženklas, kad jau visa šalis sunaikinta iš šiaurės ateinančio neprietelio. — (20) P a k e l k i t e s a v o...: Ebr. t.: pakelk savo akis (Siono dukte) ir matyk tuos, kurie iš šiaurės ateina. — T a v o g r a ž i o s a v y s: tau atsidavusieji miestai arba Jūdo gyventojai. — (21) K ą s a k y s i... Tu susidėjai su svetimaisiais; kuo tu nusidėjai, tuo turi būti nubaustas. — N e s t u j u o s m o k e i...: tu kitados šaukeis juos į pagalbą ir parodei jiems kelią, kuriuo jie gali įsiveržti į tavo šalį (Jier.). Ebr. t.: ką tu sakysi, kai jis pastatys viršininku tuos, kuriuos tu pripratinai prie savęs kaipo savo sėbrus? — K a i p g i m d a n č i o s...: didžiausi skausmai. — (22) A t i d e n g t a... Siono duktė išvedama nelaisvėn, paduodama neprietelių pasityčiojimui ir paniekinimui. Nežiūrima jos drovumo, kaip vergės turi ji eiti plikomis kojomis, kentėti net mušimus. Plg. žem. 30, 14. — (23) I š m o k ę p i k t o. Tai tarsi pasidarė jūsų prigimtis. Tačiau kada aitiopiečiui juoda odos spalva yra tiktai prigimtis, nuodėmė randasi iš

facere, cum didiceritis malum.
[24] Et disseminabo eos quasi sti-
pulam, quae vento raptatur in
deserto. [25] Haec sors tua, pars-
que mensurae tuae a me, dicit
Dominus, quia oblita es mei, et
confisa es in mendacio. [26] unde
et ego nudavi femora tua contra
faciem tuam, et apparuit ignomi-
nia tua, [27] adulteria tua, et hinni-
tus tuus scelus fornicationis tuae:
super colles in agro vidi abo-
minationes tuas. Vae tibi Ieru-
salem, non mundaberis post me:
usquequo adhuc?

gera daryti, išmokę pikto. [24] Aš
juos išsklaidysiu kaip šiaudus,
kurie vėjo pagaunami tyrumoje.
[25] Tai tavo likimas ir tavo dalis,
kurią aš tau atseikėjau, sako Vieš-
pats, nes tu užmiršai mane ir pa-
sitikėjai melu. [26] Todėl ir aš ati-
dengsiu tavo šlaunis tavo akyse,
ir pasirodys tavo gėda, [27] tavo
svetimoterystės ir tavo žvengi-
mas, tavo paleistuvavimo kaltybė;
ant kauburių lauke aš mačiau ta-
vo nuobodas. Deja tau, Jeruzale!
Ar tu neapsivalysi, sekdama ma-
ne? iki kolei dar?

5. Viešpats nedovanos savo nedėkingai tautai. a) Dievas du sykiu atmeta Jeremijo maldą už žydus.

Caput XIV. [1] Quod factum
est verbum Domini ad Ieremiam
de sermonibus siccitatis. [2] Luxit
Iudaea, et portae eius corruerunt,
et obscuratae sunt in terra et

14 perskyrimas. [1] Viešpa-
ties suteiktas Jeremijui žodis dė-
lei sausmečio. [2] Jūdėja liūdi, jos
vartai sugriuvo ir pajuodėjo ant
žemės, ir Jeruzalės šauksmas kil-

---

savo valios. Kas žmonėms negalima, galima pas Dievą. — (24) Vėjo... tyrumoje: smarkiausio vėjo. Taip pigu Dievui padaryti galą žydų karalystei. Ne žmonės ją griauna, bet Dievas atiduoda ją sunaikinti, darydamas teisingą teismą. — (25) Tai tavo likimas... Dievas buvo skyręs saviesiems kitokį likimą, kitokią dalią ir tėvainystę, tačiau tauta tai paniekino. Kadangi jie nenorėjo Dievo kaipo savo dalios, jie turi pajusti, kaip būna kartu apleidus gyvenimo ir laimės šaltinį. — Melu: niekingais netikrų pranašų žadėjimais, dievaičiais ir su dievaičių tarnais padaryta sąjunga. — (26) Atidengsiu... Ebr. t.: pakelsiu tavo drabužių apačią (siūles) ant tavo veido, kad matytų tavo gėdą. — (27) Tavo žvengimas: gašlumas paleistuvavime. Jis buvo sujungtas su tarnavimu stabams. — Ar tu neapsivalysi... Anot ebr. t.: argi tu nepasidarysi nesutepta, po kaip ilgo dar laiko?

14, 1—16, 9. Pirmoji Jeremijo malda sausmetyje labai varginusiame šalį (14, 1 — 9); Dievas nesutinka išklausyti tos maldos (14, 10 — 18). Kita pranašo malda už žydus (14, 19 — 22); Dievas antrą kartą atmeta Jeremijo maldą (16, 1 — 9).

(14, 1) Dėlei sausmečio. Tą slogą žydai buvo užsipelnę, kaip pasirodo iš konteksto, savo piktadarystėmis. Tuo laiku tautos ir Jeruzalės žuvimas buvo matomai jau visai arti. — (2) Jūdėja. Ebr. t.: Jūdas. — Liūdi. Plg. Raud. 1, 4. — Vartai. Taip poėtiškai vadinama miestai, kurių vartuose paprastai buvo daromi vieši susirinkimai. — Pajuodėjo... Anot ebr. t.: juodi iki žemei. Įasmeninti vartai guli ant žemės gedulio drabužiuo-

clamor Ierusalem ascendit. [3] Ma-
iores miserunt minores suos ad
aquam: venerunt ad hauriendum,
non invenernnt aquam, reporta-
verunt vasa sua vacua: confusi sunt
et afflicti, et operuerunt capita
sua. [4] Propter terrae vastitatem
quia non venit pluvia in terram,
confusi sunt agricolae, operue-
runt capita sua. [5] Nam et cerva
in agro peperit, et reliquit: quia
non erat herba. [6] Et onagri ste-
terunt in rupibus, traxerunt ven-
tum quasi dracones, defecerunt
oculi eorum, quia non erat
herba.

[7] Si iniquitates nostrae re-
sponderint nobis: Domine fac
propter nomen tuum, quoniam
multae sunt aversiones nostrae, ti-
bi peccavimus. [8] Expectatio Israel,
salvator eius in tempore tribulatio-
nis: quare quasi colonus futurus
es in terra, et quasi viator declinans
ad manendum? [9] Quare futurus
es velut vir vagus, ut fortis qui
non potest salvare? tu autem in
nobis es Domine, et nomen tu-

sta aukštyn. [3] Didžiūnai siunčia
savo mažesniuosius vandens; tie
ateina semtis, neranda vandens,
parsineša atgal savo indus tuš-
čius; jie sugėdinti ir prispausti ir
apsidengia sau galvas. [4] Kadangi
žemė guli pudymu, nes nelyja
ant žemės lietus, artojai gėdžiasi,
apsidengia sau galvas. [5] Net ir
stirna atsivedus lauke palieka sa-
vo jauniklį, nes nėra žolės.
[6] Laukiniai asilai stovi ant uolų,
gaudo orą kaip slibinai; jų akys
alpsta, nes nėra žolės.

[7] Jei mūsų neteisybės liudija
prieš mus, tu, Viešpatie, el-
kis dėlei savo vardo; nes daug
mūsų atpuolimų; mes tau nu-
sidėjome. [8] Izraėlio laukime, jo
gelbėtojau sielvarto metu, kam
tu nori būti kaip svečias ša-
lyje ir kaip keleivis, kurs tik
užsuka nakvoti? [9] Kam tu nori
būti lyg žmogus klajūnas, lyg
karžygis, kurs negali išgelbėti?
Tu juk, Viešpatie, esi mūsų tarpe,

---

se. — (3) Mažesniuosius: tarnus. — Semtis. Ebr. t.: pas šulinius. — Sugėdinti...: nes neparneša taip jų valdovams pageidaujamo vandens. — Apsidengia... Didelio nuliūdimo ženklas. Plg. 2 Kar. 15, 30; 19, 5. — (4) Kadangi... Anot. ebr. t.: dėlei supleišėjusios žemės, nes nėra lietaus šalyje. — (5) Palieka savo... Senovės nuomone stirnos ypač mylinčios savo jauniklius, labiau nekaip kiti gyvuliai savuosius. Baisus sausmetis priverčia jas jų išsižadėti ir palikti žūti badu. — (6) Ant uolų. Ebr. t.: ant uolų aukštumų. — Slibinai. Ebr. t.: šakalai. — (7) Jei mūsų... Pranašas tautos vardu išpažįsta, kad bausmė užsipelnyta visokiais nusikaltimais. — Dėlei savo vardo: dėlei savo apreiškimo, per kurį tu davei save pažinti esant ištikimą sandoros Dievą, sušvelnink savo gailestingumu plakimą ir dėlei savo ištikimybės suteik sandoros gėrybių, kad taip pasirodytų, jog tavo vardas tebeturi tą pačią galią, kaip kitados (Iš. 34, 6), kuomet Mozė skelbė tavo gailestingumą, kantrumą ir romumą. — (8) Izraėlio laukime. Visa Izraėlio viltis paremta Dievu, ir Dievo garbę paliečia vargingas jo tautos likimas. — Lyg svečias... Keleiviui mažą terūpi šalies gyventojų likimas. Taip Dievui negali nerūpėti tauta; juk pagonys tyčiotųsi iš jo nepastovumo, jei jis panorėtų pamesti savo vynuogyną, kaip artojas palieka svetimą dirvą. — (9) Klajūnas. Anot. ebr. t.: nustebęs, arba iš išgąsčio negalis nutar-

um invocatum est super nos, ne derelinquas nos.
[10] Haec dicit Dominus populo huic, qui dilexit movere pedes suos, et non quievit, et Domino non placuit: Nunc recordabitur iniquitatum eorum, et visitabit peccata eorum. [11] Et dixit Dominus ad me: Noli orare pro populo isto in bonum. [12] Cum ieiunaverint, non exaudiam preces eorum: et si obtulerint holocautomata, et victimas, non suscipiam ea: quoniam gladio, et fame, et peste consumam eos.
[13] Et dixi, A a a, Domine Deus: Prophetae dicunt eis: Non videbitis gladium, et fames non erit in vobis, sed pacem veram dabit vobis in loco isto. [14] Et dixit Dominus ad me: Falso prophetae vaticinantur in nomine meo: non misi eos, et non praecepi eis, neque locutus sum ad eos: visionem mendacem, et divinationem, et fraudulentiam, et seductionem cordis sui prophetant vobis. [15] Idcirco haec

ir tavo vardas šaukiamas ant mūsų; neapleisk mūsų.
[10] Štai ką Viešpats sako šitai tautai, kuri pamėgo judinti savo kojas ir nesiilsi, todėl ir Viešpačiui nepatinka: Dabar jis atsimins jų neteisybes ir lankys jų nuodėmes. [11] Viešpats man tarė: Tu nesimelsk už tą tautą, kad jai būtų gera. [12] Kuomet jie pasninkaus, aš neišklausysiu jų maldų; ir jei jie atnašaus deginamųjų aukų ir pjaunamųjų aukų, aš jų nepriimsiu, nes aš juos naikinsiu kalaviju, badu ir maru.

[13] Tuomet aš tariau: Ai, ai, ai, Viešpatie, Dieve! pranašai jiems sako: Jūs nematysite kalavijo, ir nebus jūsų tarpe bado; bet jis jums duos šitoje vietoje tikros ramybės. [14] Viešpats gi man tarė: Pranašai melagingai pranašauja mano vardu; aš jų nesiunčiau ir nedaviau jiems įsakymų ir jiems nekalbėjau. Jie jums skelbia prasimanytus regėjimus, žiniavimus, apgaulę ir savo širdies suvedžiojimą. [15] Todėl štai ką Vieš-

---

ti, kur jis turi ir gali kreiptis. — Mūsų tarpe. Tu turi mūsų tarpe bažnyčią, kurioje tu gyveni, mes vadinamės tavo tauta, ir visi žino, kad taip yra.

(10) Viešpats sako. Nuodėmių saikas pilnas. Nors pranašas išpažįsta tautos vardu jos nuodėmes, bet ji pati toli nuo geresnių jausmų. — Kuri. Jieron.: quia, nes. — Pamėgo judinti...: kad bėgiotų paskui svetimus dievus. Ebr. t.: taigi jie pamėgo šen ir ten bastytis, nesuvaržė savo kojų, todėl Viešpats jų nemėgsta. — Nesiilsi. Nepastovumo apimti, neramūs jie eina iš vienos piktenybės į kitą dar didesnę, ypač skubinasi pas svetimuosius, kad darytų su jais sandorų. — (11) Tu nesimelsk... Plg. auk. 7, 16; 11, 14. Toks paliepimas išimtis. Paprastai malda už kitus naudinga ir Dievo priimama. Plg. Iš. 32, 10. — Kad jai būtų gera: norėdamas jai gauti išgelbėjimą iš nelaimės, nes aš laikinės bausmės jai nedovanosiu. — (13) Pranašai. Pvd. žem. išvardintas Ananijas (28, 2). — (14) Viešpats gi man tarė... Dievas nepriima pasiteisinimo, nes, kaip pasakyta įstatyme Atk. 18, 15..., jis pasirūpino, kad, kas tik nori, galėtų atskirti tikrus Dievo siųstus pranašus nuo netikrų; tame gi atsitikime ramino tautą netikri pranašai. Plg. auk. 5, 12; žem. 28, 8... — Prasimanytus regėjimus... Taip Dievas paaiškina, kad netikri pranašai neturi nieko su juo bendra ir keturiais vardais ap-

dicit Dominus de prophetis, qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi, dicentes: Gladius, et fames non erit in terra hac: In gladio et fame consumentur prophetae illi.
[16] Et populi, quibus prophetant, erunt proiecti in viis Ierusalem prae fame et gladio, et non erit qui sepeliat eos; ipsi et uxores eorum, filii et filiae eorum, et effundam super eos malum suum.
[17] Et dices ad eos verbum istud: Deducant oculi mei lacrymam per noctem et diem, et non taceant: quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei, plaga pessima vehementer.
[18] Si egressus fuero ad agros, ecce occisi gladio: et si introiero in civitatem, ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdos abierunt in terram, quam ignorabant.
[19] Numquid proiiciens abiecisti Iudam? aut Sion abominata est anima tua? quare ergo percus-

špats sako apie pranašus, kurie pranašauja mano vardu, kurių aš nesiunčiau ir kurie sako: nebus šitoje šalyje kalavijo ir bado: Tie pranašai bus sunaikinti kalaviju ir badu.
[16] Ir žmonės, kuriems jie pranašauja, gulės bado ir kalavijo ištiesti Jeruzalės gatvėse; jie ir jų žmonos, jų sūnūs ir dukterys; ir nebus, kas juos palaidotų; ir aš išpilsiu ant jų jųjų piktenybę.
[17] Tu jiems sakysi šitą žodį: Tegul mano akys plūsta ašaromis naktį ir dieną ir tenepaliauja, nes mano tautos duktė, mergaitė, bus ištikta didžio sunaikinimo, sunkiai sužeista nepagydomos slogos.
[18] Jei aš išeinu į lauką, štai užmušti kalaviju, ir jei įeinu į miestą, štai alpstantys iš bado. Taip pat pranašas ir kunigas turi eiti į šalį, kurios jie nežino.
[19] Nejaugi tu meste atmetei Jūdą? arba argi tavo siela bodėsis Siono? Tai kamgi taip mus

---

taria ir vadina jų atmestinus žodžius. — (16) Bado ir kalavijo. Tų dviejų dalykų anot netikrų pranašų pasakymo neturėjo būti. Vietoje ramybės, kurią jiems netikri pranašai žadėjo, jiems net nebus suteikta kapo ramybė. — Aš išpyliau ant jų. Jų pačių piktas pasielgimas turi būti jiems bausmė. Jie netikrų pranašų suklaidinami, nes patys nori būti suklaidinti (5, 29). Todėl suklaidintuosius sutinka toki pat bausmė kaip ir klaidintojus. — (17) Tegul mano akys... Jei jie netiki pranašo žodžiams, tegul bent jo ašaros juos įtikina, kad jis Dievo pamokintas apie būsimą žuvimą. — Mano tautos duktė, mergaitė: dar nepavergtas neprieteliui tautos būrys. Plg. Raud. 1, 16; 2, 18. Jeremijas turi be paliaubos verkti būsiančios tautos nelaimės, kad parodytų, jog gąsdinimai tikri ir kad jiems reikia tikėti. — (18) Jei aš išeinu... Miestas po ilgesnio apgulimo paimtas. Viduje miesto daug užmuštų, už miesto daug žuvo nuo neprietelių kalavijo, didžiūnai išvesti į svetimas šalis. Apie badą plg. 4 Kar. 25, 9, apie paliktuosius šalyje beturčius tp. 25, 12. — Taip pat pranašas ir kunigas: visos tautos atstovai, jos dvasios vadai. Jų likimas labiausiai sujudina pranašą, taip kad jis vėl meldžia Dievą pasigailėti.

(19) Siono: tos vietos, kurioje tavo širdis turėjo amžinai pasilikti (3 Kar. 9, 3). — Tai kamgi... Jeigu gi netaip yra, jei tu nori atitesėti savo pažadėjimus, kam tu mus muši taip, kad karalystė ir miestas griūna be vilties atsikelti? — Mes laukėme... Vz. auk. 8, 15. Tu padarei amžiną sandorą ir pažadėjai amžiną sostą, tai mes drįstame, jei mus kuomet nors sutinka

sisti nos, ita ut nulla sit sanitas?
expectavimus pacem, et non est
bonum: et tempus curationis, et
ecce turbatio. 20 Cognovimus
Domine impietates nostras, ini-
quitates patrum nostrorum, quia
peccavimus tibi. 21 Ne des nos
in opprobrium propter nomen
tuum, neque facias nobis contu-
meliam solii gloriae tuae: recor-
dare, ne irritum facias foedus
tuum nobiscum. 22 Numquid
sunt in sculptilibus Gentium qui
pluant? aut caeli possunt dare
imbres? nonne tu es Dominus
Deus noster, quem expectavi-
mus? tu enim fecisti omnia haec.
Caput XV. 1 Et dixit Domi-
nus ad me: Si steterit Moyses, et
Samuel coram me, non est anima
mea ad populum istum: eiice illos
a facie mea, et egrediantur. 2 Quod
si dixerint ad te: Quo egredie-

užgavai, kad nebėra jokio pagi-
jimo? Mes laukėme ramybės, ir
nėra gerumo, — ir gydymo meto,
ir štai sumišimas. 20 Viešpatie,
mes išpažįstame mūsų bedievy-
stes, mūsų tėvų neteisybes, nes
mes tau nusidėjome. 21 Neduok
mūsų apjuokai dėl savo vardo
ir nedaryk negarbės mums, tavo
garbės sostui; atsimink ir ne-
panaikink savo sandoros su mumis.
22 Argi yra tarp pagonių drožinių,
kurie lydintų? arba ar gali dan-
gus duoti lietaus? argi ne tu
Viešpats, mūsų Dievas, kurio
laukiame? Nes tu visa tai padarei.

15 perskyrimas. 1 Tuomet
Viešpats man tarė: Jei atsistotų
mano akivaizdoje Mozė ir Samu-
ėlis, mano siela nepalinktų į šitą
tautą. Išvaryk juos nuo mano
veido ir tegul jie išeina. 2 Jei

pragaištis, tikėtis bent jos pagydymo. Argi viskas žuvo? — (20) *Mes išpažįstame...* Yra dar keletas dievobaimingų, kurie verkia dėl tautos kaltybės; taigi tegul Dievas bent į juos atsižvelgia ir dėl jų pasigaili (plg. Bar. 1, 15; Dan. 9, 2). — (21) *Neduok...* Ebr. t.: nepaniekink (savo tautos). — *Dėl savo vardo*: tu, kurs esi ištikimas ir galingas. — *Tavo garbės sostui.* Plg. 1 Kar. 4, 4; Iš. 25, 22. Jei karalystė žus, bažnyčia su tavo sostu pateks į rankas neprietelių, kurie manys, kad tu negalėjai savęs apsiginti. — *Atsimink...* Pranašas stato prieš keršta darantį Viešpatį Dievo ištikimybę ir jo tiesakalbystę. — (22) *Argi yra...* Žydai neturi nieko kito, kurs galėtų jiems padėti, kaip tik Viešpatį, todėl jis turi galų gale jų pasigailėti. *Nes tu...*: tu vienas visa sutvėrei, taigi tu taip pat visa myli, nes kitaip tu nebūtumei sutvėręs.

(15, 1) *Mozė ir Samuėlis.* Juodu statė save priešais Dievo rūstybei ir atitolino tautos žuvimą. Taigi, atsistoti Dievo akivaizdoje reiškia užtarti tautą, už ją melstis. Jei Dievas nesutinka priimti net tų dviejų vyrų užtarimo, pranašas negali jaustis užgautas, jei Viešpats nepriima taip pat jo užtarimo. — *Mano siela...* Net ir tuodu negalėtų gauti iš Dievo, kad jis teiktų tautai savo gėrybių, nes jei jie kitados gavo iš Viešpaties, kad jis pasigailėjo tautos, tai tuomet bendra tautos kaltybė dar nebuvo taip didelė, sukietėjimas nuodėmėje netaip baisus, nebuvo dar taip daug vaistų suvartota veltui (plg. Ez. 14, 14). Tik sukietėjimas tautos piktenybėje yra priežastis, kad Dievui patinkančių žmonių užtarimas nieko nepadeda. Iš šitos vietos pasirodo, kad Mozės ir Samuėlio, taip pat ir visų šventųjų užtarimas pas Dievą daug gali, nors Dievas būtinai nori tautos sukietėjimą sulaužyti laikine bausme ir taip ją pagydyti. — (2) *Tau sakys*: tyčiodamiesi. — *Kas į mirtį...*: kas skirtas mirčiai arba marui, teeina į mirtį... Dievo rūstybės didumas apsireiškia

mur? dices ad eos: Haec dicit
Dominus: Qui ad mortem; ad
mortem: et qui ad gladium, ad
gladium: et qui ad famem, ad
famem: et qui ad captivitatem, ad
captivitatem. 3 Et visitabo su-
per eos quattuor species, dicit
Dominus: Gladium ad occisio-
nem, et canes ad lacerandum, et
volatilia caeli et bestias terrae
ad devorandum et dissipandum.
4 Et dabo eos in fervorem uni-
versis regnis terrae: propter
Manassem filium Ezechiae regis
Iuda, super omnibus quae fecit
in Ierusalem. 5 Quis enim mise-
rebitur tui Ierusalem? aut quis
contristabitur pro te? aut quis
ibit ad rogandum pro pace tua?
6 Tu reliquisti me, dicit Domi-
nus, retrorsum abiisti: et exten-
dam manum meam super te, et
interficiam te: laboravi rogans.
7 Et dispergam eos ventilabro in
portis terrae: interfeci et disper-
didi populum meum, et tamen
a viis suis non sunt reversi.
8 Multiplicatae sunt mihi viduae
eius super arenam maris: induxi
eis super matrem adolescentis
vastatorem meridie: misi super
civitates repente terrorem. 9 Infir-

jie tau sakys: Kur mes eisime?
tu jiems tark: Štai ką Viešpats
sako: Kas į mirtį—į mirtį, ir kas
į kalaviją—į kalaviją, ir kas į bądą-
-badą, ir kas į nelaisvę—į nelaisvę.
3 Aš juos lankysiu ketveriopa sioga,
sako Viešpats: kalaviju, kad būtų
užmušti, ir šunimis, kad juos
draskytų, ir dangaus paukščiais
ir žemės žvėrimis, kad rytų ir
naikintų. 4 Aš juos paduosiu
visų žemės karalysčių narsui dėl
Jūdo karaliaus Ezekijo sūnaus
Manaso už visa, ką jis yra pa-
daręs Jeruzalėje. 5 Nes kas pa-
sigailės tavęs, Jeruzale? arba kas
tavęs liūdės? arba kas eis mel-
sti tau ramybės? 6 Tu palikai
mane, sako Viešpats, tu traukeis
atgal; todėl aš ištiesiu ant tavęs
savo ranką ir užmušiu tave;
aš pailsau bemelsdamas. 7 Aš
juos išskirstysiu vėtykle šalies
vartuose; aš užmušiau ir sunai-
kinau savo tautą, ir tačiau jie
nesigręžė nuo savo kelių. 8 Man
pasidarė jos našlių daugiau kaip
jūros smilčių; aš jiems užve-
džiau ant jaunimo motinos nai-
kintoją vidudienį, ūmai siunčiau
ant miestų išgąsčio. 9 Susilpnėjo,
kuri buvo pagimdžiusi septynis,

tuo, kad minima daug žuvimo būdų ir jokio kelio išsigelbėti. — (3) Aš juos lankysiu... Anot ebr. t.: aš pastatysiu ant jūsų keturias (tautas), —, kad jus sunaikintų ir išniekintų. — (4) Aš juos paduosiu... Anot ebr. t.: aš iš jų padarysiu išgąsčio dalyką. Plg. Atk. 28, 25. — Manaso. Plg. 4 Kar. 21, 3 — 7; 10 — 16; 23, 26. — (5) Ar kas tavęs... Ebr. t.: arba kas rodys tau užuojautą ir kas užeis pasiklausti apie tavo sveikatą (kaip kad daroma lankant ligonį)? — (6) Bemelsdamas. Ebr. t.: besigailėdamas. Aš jau taip daug sykių tavęs pasigailėjau; bet dabar aš jau pailsau, kad galėčiau dar tave šaukti atgailos daryti. — (7) Vartuose. Pro vartus įeinama į šalį; juose Viešpats vėtys savo tautą, kad vėjas neštų juos kaip pelenus į svetimus kraštus. — Aš užmušiau...: leisdamas, kad tautos jaunuomenė kristų kovoje. — (8) Vidudienį: atvirai. Jam nereikia slapčia tykoti ir dengtis nakties tamsybe. — Ūmai siunčiau... Anot ebr. t.: ūmai siunčiau ant jos (motinos, arba ant jų: ant jaunimo) išgąstį ir baisumą — (9) Septynis. Skaitmuo septyni buvo laikoma šventu. Motiną, kuri buvo palaiminta gausinga ainiją ir galėjo rodytis ypač patin-

mata est quae peperit septem,
defecit anima eius: occidit ei sol,
cum adhuc esset dies: confusa
est, et erubuit: et residuos eius
in gladium dabo in conspectu
inimicorum eorum, ait Dominus.

jos siela apalpo; nusileido jai
saulė, dar dienai tebesant; ji su-
gėdinta ir paraudo, ir jos liku-
sius aš atidaviau kalavijui jų ne-
prietelių akivaizdoje, sako Vieš-
pats.

b) Dvejópas pranašo dejavimas ir Viešpaties jam suteikta paguóda.

10 Vae mihi mater mea: quare
genuisti me virum rixae, virum
discordiae in universa terra? non
foeneravi, nec foeneravit mihi
quisquam: omnes maledicunt
mihi. 11 Dicit Dominus: Si non
reliquiae tuae in bonum, si non
occurri tibi in tempore afflictio-
nis, et in tempore tribulationis
adversus inimicum. 12 Numquid
foederabitur ferrum ferro ab
Aquilone, et aes? 13 Divitias tuas
et thesauros tuos in direptio-

10 Deja, man, mano motina!
kam pagimdei mane, vaido vyrą,
nesutikimo žmogų visoje šalyje?
Aš neskolinau už palūkanas ir
niekas man neskolino; tačiau visi
mane keikia. 11 Viešpats sako:
Iš tikrųjų, kas tau lieka, aš tai
atvesiu į gerą galą, aš pasitik-
siu tave suspaudimo metu ir
sielvarto laiku prieš tavo neprie-
telį. 12 Argi geležis ir varis pa-
darys sandorą su geležimi iš
šiaurės? 13 Aš duosiu veltui iš-

kanti Dievui, neturi jokios naudos iš taip daugelio sūnų. — Jos siela... Motina draug su sūnumis tarsi nustojo savo gyvybės, saulės šviesos, kuri jai netikėtai, dar tebesant dienai, nusileido. Ji sunaikinta pačioje savo esmėje; ją sutiko netikėtai bevaikystė. Plg. 1 Kar. 2, 5; Rut. 4, 15; Am. 8, 9. — Jos likusius: kitus vaikus. Bet šventoji ainija sergima ir Dievo karalystė vėl bus atstatyta, kaip tai pasakyta kitose pranašystėse.

15, 10 — 21. Pirma pranašo dejonė ir Dievo paguoda (10 — 14); antra dejonė ir paguoda (15 — 21).

(10) Kam pagimdei... Jeremijui rodosi, kad geriau būtų buvę, jei jis nebūtų gimęs; taip sunki jam Dievo pavesta pareiga tautiečiams. — Aš neskolinau... Santykiai tarp skolintojų ir skolininkų senovėje buvo neišsenkąs šaltinis barnių ir bylų. Išsireiškimo prasmė: aš nedaviau jokios progos vaidams. — (11) Iš tikrųjų... Viešpats patvirtina savo žodžius priesaika. Anot ebr. t.: iš tikrųjų aš patvirtinau tave gerumui; iš tikrųjų, aš padarysiu, kad neprietelis eitų pas tave melsdamas (tavo užtarimo) nelaimės dieną ir vargo metu. — Dievas žada du dalyku: Jis nori taip padėti Jeremijui, kad tasai matytų, jog jam visa išeina į gera, ir neprieteliai (jam priešingi žydai), kurie jį dabar vargina šmeižtais, mels jo patarimo ir pagalbos. Kad taip įvyko, pasirodo iš 21, 2 ir 42, 2. — (12) Argi geležis... Ebr. t.: rasi: nejaugi kas nors sulaužys geležį, šiaurės geležį ir skaistvarį? — Aš iš tavęs padarysiu geležinį šulą ir varinę sieną, taigi nebijok, kad kas nors galėtų tave sulaužyti. — Šiaurės geležis buvo laikoma geriausia ir kiečiausia. — Vulgatos tekstą kaikurie aiškina taip: argi gali būti tikra sutartis tarp šiaurės geležies, kaldėjiečių, ir skaistvario, žydų? — (13) Aš... Dievas kreipiasi į tautą. Dievas nereikalaus sau iš užkovo-

nem dabo gratis in omnibus
peccatis tuis, et in omnibus ter-
minis tuis. 14 Et adducam inimicos
tuos de terra, quam nescis: quia
ignis succensus est in furore
meo, super vos ardebit.
15 Tu scis Domine, recor-
dare mei, et visita me, et tuere
me ab his, qui persequuntur
me, noli in patientia tua susci-
pere me: scito quoniam sustinui
propter te opprobrium. 16 Inventi
sunt sermones tui, et comedi
eos, et factum est mihi verbum
tuum in gaudium et in laetitiam
cordis mei: quoniam invocatum
est nomen tuum super me Do-
mine Deus exercituum. 17 Non
sedi in concilio ludentium, et
gloriatus sum a facie manus
tuae: solus sedebam, quoniam
comminatione replesti me.
18 Quare factus est dolor meus
perpetuus, et plaga mea despe
rabilis renuit curari? facta est

plėšti tavo lobį ir tavo turtus
dėl visų tavo nuodėmių visose
tavo ribose. 14 Aš atvesiu tavo
neprietelius iš šalies, kurios ne-
žinai, nes ugnis užsidegė mano
narse ir degs ant jūsų.
15 Tu, Viešpatie, žinai; atsi-
mink mane ir aplankyk mane
ir gink mane nuo tų, kurie mane
persekioja; tu man nepadėk lai-
kydamos savo kantrybės, žinok,
kad aš dėl tavęs kenčiu apjuoką.
16 Atsirado tavo žodžiai, tai aš
juos valgiau, ir iš tavo žodžio
man pasidarė mano širdies džiaug-
smas ir pasigerėjimas, nes tavo,
Viešpatie, kareivijų Dieve, vardas
šaukiamas ant manęs. 17 Aš ne-
sėdėjau žaidžiančiųjų sueigoje
ir gyriaus tavo rankos darbais;
sėdėjau pats vienas, nes tu pri-
pildei mane gąsdinimų. 18 Kodėl
mano skausmas pasidarė nuola-
tinis ir mano žaizda be vilties
nesiduoda pagydyti? ji man pa-

---

tojų atsilyginimo, t. y., neprieteliai nugalės žydus be vargo ir pavojaus. — (14) Aš atvesiu... Ebr. t., kurs nevisai tikras: ir aš išgabensiu juos (turtus arba tave) į šalį, kurios nežinai. Plg. 17, 4. LXX ir kald.: ir aš padarysiu, kad tu tarnautumei savo neprieteliams.

(15) Tu... Kadangi pranašas turi skelbti nelaimę (13. 14. e.), jam reikia bijoti tautos neprietelystės, todėl jis toliau meldžia Dievą pagalbos ir tarsi sako: Tu žinai, koki neapykanta ir kokie pavojai stovi prieš mane, jei aš skelbsiu žuvimą. — Atsimink mane. Kam Dievas padeda, apie tą jis lyg kad atsimena. — Gink mane... Ebr. t.: atkeršyk už mane tiems, kurie... — Tu man nepadėk... Dievas pasirodė begal kantrus bedieviams žydams, kurie norėjo nužudyti pranašą; dabar jis meldžia Dievą nebesilaikyti tos kantrybės, greitai nubausti neprietelius, tuojau jį nuo jų išvaduoti. — (16) Atsirado... Savo meldimą sustiprindamas Jeremijas primena savo paklusnumą ir savo uolumą. Jis gerėjos Dievo suteikiamu žodžiu kaip skaniausiu valgiu. — Vardas šaukiamas ant manęs: aš žinojau, kad aš tau priklausau ypatingu būdu (plg. auk. 14, 9; Iz. 4, 1). — (17) Aš nesėdėjau... Ebr. t.: aš nesėdėjau susirinkime tų, kurie tyčiojasi, ir nesilinksminau; dėlei tavo rankos aš sėdėjau vienas, tu pripildei mane narso. Plg. Ps. 1, 1; 25, 4. — Kas turi skelbti skaudžių ir kietų dalykų, tas jau visu savo pasielgimu turi rodyti kietą atgailą. — (18) Mano skausmas. Plg. auk. 11, 18...; 12, 1. — Ji man pasidarė... Ebr. t.: argi tu man būtumei lyg apgaulingas vanduo, kuriuo negalima pasitikėti? — Metafora paimta iš Palestinos upelių, kurie pilni vandens žiemą ir pavasarį, visai išdžiūsta vasarą, kuomet rodosi rei-

mihi quasi mendacium aquarum
infidelium. 19 Propter hoc haec
dicit Dominus: Si converteris,
convertam te, et ante faciem
meam stabis: et si separaveris
pretiosum a vili, quasi os meum
eris: convertentur ipsi ad te, et
tu non converteris ad eos. 20 Et
dabo te populo huic in murum aereum, fortem: et bellabunt
adversum te, et non praevalebunt:
quia ego tecum sum ut salvem
te, et eruam te, dicit Dominus.
21 Et liberabo te de manu pessimorum, et redimam te de manu
fortium.

sidarė kaip apgaulingo vandens
melas. 19 Todėl štai ką Viešpats
sako: Jei apsigręši, aš tave apgręšiu, ir tu stovėsi ties mano
veidu; ir, jei atskirsi, kas brangu
nuo to, kas menka, tu būsi kaip
mano burna; jie gręšis į tave, ir
tu į juos nesigręši. 20 Aš padarysiu iš tavęs šitai tautai varinę
stiprią sieną; jie kovos prieš tave ir nenugalės, nes aš esu su
tavim, kad tave gelbėčiau ir išvaduočiau tave, sako Viešpats.
21 Aš tave išgelbėsiu iš nelabųjų rankos ir išvaduosiu tave
iš galingųjų rankos.

c) Dievo paliepimas Jeremijui apreikšti pasielgimų ir žodžiais žydams skirtų nelaimių didumą.

Caput XVI. 1 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 2 Non
accipies uxorem, et non erunt tibi
filii, et filiae in loco isto 3 Quia
haec dicit Dominus super filios
et filias, qui generantur in loco

16 perskyrimas. 1 Ir buvo man
suteiktas Viešpaties žodis ir pasakyta: 2 Tu nevesi žmonos ir
nebus tau sūnų ir dukterų šitoje vietoje. 3 Nes štai ką Viešpats
sako apie sūnus ir dukteris,

kalingiausi (plg. Jobo 6, 15). Taip pranašas lyg kad klausia: argi tu paliksi mane be pagalbos tuomet, kada ji man reikalingiausia? Plg. žem. 30, 15. — (19) T o d ė l...: Viešpats įspėja pranašą, kad pagalba bus jam suteikta, bet netaip jau greitai. — J e i a p s i g r ę š i...: jei tu nuo savo bailumo ir savo nekantrumo gręšies į stiprų pasitikėjimą manimi, aš tau duosiu vėl sugrįžti, kad tu stovėtumei mano akivaizdoje, ir tu turi būti vėl mano ištvermingas pranašas ir mano prietelis. — K a i p m a n o b u r n a: tikras pranašas, kokio aš noriu (plg. Iš. 7, 1), kurs laiko toli nuo savęs nepasitikėjimą ir murmėjimą. Tuomet pranašas tikrai bus nepriętelių nugalėtojas, ir jie turės artintis į jį su maldavimais, jis gi nereikalaus ieškoti nėkieno palankumo. Atsitiks, kas pažadėta 11, c (ebr. t.). — (20) A š p a d a r y s i u... Plg. auk. 1, 18. 19. — (21) A š t a v e i š g e l b ė s i u...: tuo metu, kurį pats Dievas pasiskirs. Pranašas turi laukti kantriai ir su viltimi.

16, 1 — 17, 4. Pranašas gauna iš Dievo paliepimą savo gyvenimu skelbti netrukus įvyksiantį žydų tautos žuvimą (16, 1 — 9) ir turi jiems pasakyti nelaimių priežastį (16, 10 — 15). Daug žvejų ir medžiotojų ateis tykoti nelaimingų žydų (16, 16—21). Jų užsispyrimas garbinti netikrus dievus jiems užpelnys didžią bausmę (17, 1 — 4).

(16, 2) T u n e v e s i ž m o n o s... Sen. Test., kuriame gausinga ainija buvo vienas didžiausių Dievo palaiminimų, nevaisingumas gi buvo laikomas net prakeikimu (plg. Atk. 17, 14), toks įsakymas buvo gana kietas. Pranašas turi būti pravaizdas tų, kurie Viešpaties sumanymu dėl

isto, et super matres eorum, quae
genuerunt eos: et super patres
eorum, de quorum stirpe sunt
nati in terra hac: [4] Mortibus
aegrotationum morientur: non
plangentur, et non sepelientur,
in sterqu linium super faciem
terrae erunt: et gladio, et fame
consumentur: et erit cadaver eo-
rum in escam volatilibus caeli,
et bestiis terrae. [5] Haec enim
dicit Dominus: Ne ingrediaris
domum convivii, neque vadas ad
plangendum, neque consoleris
eos: quia abstuli pacem meam
a populo isto, dicit Dominus,
misericordiam et miserationes.
[6] Et morientur grandes, et parvi
in terra ista: non sepelientur
neque plangentur, et non se in-
cident, neque calvitium fiet pro
eis. [7] Et non frangent inter eos
lugenti panem ad consolandum
super mortuo: et non dabunt
eis potum calicis ad consolan-
dum super patre suo et matre.
[8] Et domum convivii non ingre-
diaris, ut sedeas cum eis, et co-
medas et bibas: [9] quia haec dicit
Dominus exercituum Deus Israel:

gimstančius šitoje vietoje, ir apie
jų motinas, kurios juos pagimdė,
ir apie jų tėvus, iš kurių jie
gimė šitoje šalyje: [4] Jie mirs sun-
kiomis ligomis, jų neraudos, ir
jie nebus palaidoti; jie bus mė-
šlas žemės paviršiuje, bus su-
naikinti kalaviju ir badu, ir jų
lavonai bus maistas dangaus
paukščiams ir žemės žvėrims.
[5] Nes štai ką Viešpats sako: Tu
neeik į pokilio namus, neeik rau-
doti ir neramink jų, nes aš atė-
miau iš šitos tautos savo ramy-
bę, malonę ir pasigailėjimus, sako
Viešpats. [6] Dideli ir maži mirs
šitoje šalyje; jie nebus palaidoti, nė
apraudoti; nedarys sau įsipjovi-
mų ir nesiskus dėl jų. [7] Nelauš
duonos jų tarpe tam, kurs rauda
mirusiojo, kad jį paguostų, ir
neduos jiems gerti taurės, kad
paguostų dėl jų tėvo ir motinos.
[8] Neeik į pokilio namus, kad su
jais sėdėtumei, valygtumei ir ger-
tumei. [9] Nes štai ką sako karei-
vijų Viešpats, Izraėlio Dievas:
Štai, aš atimsiu iš šitos vietos
jūsų akyse ir jūsų dienose džiaug-
smo balsą ir linksmybės balsą,

Evangelijos pasilieka nevedę. Pami-
nėjimas sūnų, dukterų geriau paro-
do pranašui, ko jis turi netekti. Pra-
našui statoma į akis Abraomo auka,
kurios Dievas iš jo reikalauja (Prad.
12, 1). — (4) Mirs sunkiomis
ligomis... Juos turi atimti mirtis
be laiko, nelaiminga, ir nebus jiems
suteikta laidotuvių. Tokį likimą lyg
kad stato prieš akis savimi Jeremi-
jas, gyvendamas jų tarpe nevedęs,
be vaikų. Dėl tos pačios priežasties
jis turi toli laikytis nuo artimesnių
su jais santykių (5. e.). — (5) Į po-
kilio namus. Ebr. t.: į gedulio
namus. — Gedinčius lankydavo, at-
nešdavo jiems valgių ir rengdavo
jiems pokilį. — Neramink jų.
Ebr. t.: nerodyk jiems užuojautos.
— Savo ramybę: laimingą sto-
vį, kuriame turima visokių gėrybių
pilnybę. — (6) Dideli ir...: di-
džiūnai ir žmonės iš liaudies. —
Nebus palaidoti... Jų bus per-
daug, kad tai būtų galima su jais
visais padaryti. — Nedarys sau
įsipjovimų... Minimi du įpročiai
pagoniškos kilmės, uždrausti įstaty-
mu (Kun. 19, 28; Atk. 14, 1), tačiau
gana prasiplatinę žydų tarpe prana-
šų laikais. Tų įpročių laikėsi babi-
loniečiai, armėnai, skytai, romėnai
ir kiti. — (7) Nelauš duonos...
Esantys gedulyje pasninkaudavo (1
Kar. 20, 34 ir k.), todėl juos privers-
davo pertraukti gedulį atsiunčiant
valgių, reikalingų jų jėgoms palai-
kyti. — (9) Aš atimsiu... Turi pa-

Ecce ego auferam de loco isto
in oculis vestris, et in diebus
vestris vocem gaudii, et vocem
laetitiae, vocem sponsi, et vocem
sponsae.
10 Et cum annunciaveris po-
pulo huic omnia verba haec, et
dixerint tibi: Quare locutus est
Dominus super nos omne ma-
lum grande istud? quae iniqui-
tas nostra? et quod peccatum
nostrum, quod peccavimus Do-
mino Deo nostro? 11 Dices ad
eos: Quia dereliquerunt me pa-
tres vestri, ait Dominus: et abie-
runt post deos alienos, et ser-
vierunt eis, et adoraverunt eos:
et me dereliquerunt, et legem
meam non custodierunt. 12 Sed
et vos peius operati estis, quam
patres vestri: ecce enim ambulat
unusquisque post pravitatem cor-
dis sui mali, ut me non audiat.
13 Et eiiciam vos de terra hac in
terram, quam ignoratis, vos, et
patres vestri: et servietis ibi diis
alienis die ac nocte, qui non
dabunt vobis requiem. 14 Prop-
terea ecce dies veniunt dicit
Dominus, et non dicetur ultra:
Vivit Dominus, qui eduxit filios
Israel de Terra Aegypti, 15 sed,
Vivit Dominus, qui eduxit filios

jaunikio balsą ir jaunosios balsą.

10 Kuomet tu būsi apskelbęs
tai tautai visus šituos žodžius
ir jie tau tars: Kodėl Viešpats
kalbėjo prieš mus visą šitą di-
delę piktenybę? koki mūsų ne-
teisybė? ir koki mūsų nuodėmė,
kuria mes nusidėjome Viešpačiui,
mūsų Dievui? 11 tu jiems sakysi:
Nes jūsų tėvai paliko mane, sako
Viešpats, ir nuėjo paskui sveti-
mus dievus, jiems tarnavo ir
juos garbino; jie paliko ir neser-
gėjo mano įstatymo. 12 Bet ir
jūs blogiau darėte už jūsų tėvus,
nes štai kiekvienas vaikščioja
paskui savo piktos širdies su-
gedimą, kad manęs neklausytų.
13 Aš jus išmesiu iš šitos šalies
į šalį, kurios nežinote jūs ir jūsų
tėvai; jūs tarnausite tenai dieną
ir naktį svetimiems dievams, ku-
rie neduos jums atilsio. 14 Todėl
štai ateina dienų, sako Viešpats,
ir nebebus daugiau sakoma: Kaip
gyvas Viešpats, kurs išvedė Iz-
raėlio vaikus iš Aigipto žemės,
15 bet: Kaip gyvas Viešpats, kurs iš-
vedė Izraėlio vaikus iš šiaurės šalies

liauti visoki linksmybė. Atsitiks gi taip dar prie jų gyvos galvos (plg. auk. 7, 34; Raud. 5, 15).

(10) Kodėl Viešpats... Tautos sukietėjimas parodomas trejopu klausimu. Po taip daugelio įspėjimų ir grumojimų jie neatėjo net iki pradžiai apsigręžimo, prie šiokio tokio pripažinimo savo kaltybės. Plg. auk. 5, 19. — (11) Jūsų tėvai... Minimi tėvai, kad parodžius, kaip giliai įsiėdė piktenybė ir kaip maža įspūdžio padarė vaikams siųstosios jų tėvams bausmės. — (13) Į šalį, kurios nežinote. Kad ta šalis turėjo būti Babilonas, buvo paskelbęs jau pranašas Mikėas (4, 10); tą pat skelbė Izaijas 39, 9 ir pats Jeremijas 3, 18; savo prityrimu žydai to krašto nežinojo. — Svetimiems dievams. Žydai tarnaus svetimiems dievaičiams toje prasmėje, kad bus po valdžia tautos, kuri tuos dievaičius garbina. — Kurie neduos jums atilsio. Ebr. t.: nes aš jums nesuteiksiu pasigailėjimo. — (15) Aš sugrąžinsiu... Pažadėjimas išvadavimo duoda pajusti teismo sunkumą: išgelbėjimui bus reikalingas taip galingas Dievo

Israel de Terra Aquilonis, et de
universis terris, ad quas eieci
eos: et reducam eos in terram
suam, quam dedi patribus eorum.
16 Ecce ego mittam piscato-
res multos, dicit Dominus, et
piscabuntur eos: et post haec
mittam eis multos venatores, et
venabuntur eos de omni monte,
et de omni colle, et de cavernis
petrarum. 17 Quia oculi mei su-
per omnes vias eorum: non sunt
absconditae a facie mea, et non
fuit occultata iniquitas eorum ab
oculis meis. 18 Et reddam pri-
mum duplices iniquitates et pec-
cata eorum: quia contaminave
runt terram meam in morticinis
idolorum suorum et abomina-
tionibus suis impleverunt here-
ditatem meam. 19 Domine forti-
tudo mea, et robur meum, et
refugium meum in die tribula-
tionis: ad te Gentes venient ab
extremis terrae, et dicent: Vere
mendacium possederunt patres
nostri, vanitatem, quae eis non
profuit. 20 Numquid faciet sibi
homo deos, et ipsi non sunt
dii? 21 Idcirco ecce ego ostendam
eis per vicem hanc, ostendam
eis manum meam, et virtutem
meam: et scient quia nomen
mihi Dominus.

ir iš visų kraštų, į kuriuos aš juos
išmečiau; nes aš sugrąžinsiu juos
atgal į jų žemę, kurią esu davęs
jų tėvams.
16 Štai, aš siųsiu daug žvejų,
sako Viešpats, ir jie sužvejos
juos, ir po to aš jiems siųsiu
daug medžiotojų, ir tie sume-
džios juos nuo kiekvieno kalno,
ir nuo kiekvieno kauburio, ir iš
uolų lindynių. 17 Nes mano akys
visuose jų keliuose; jie nepa-
slėpti nuo mano veido, ir jų ne-
teisybė nepaslėpta nuo mano
akių. 18 Pirmiausiai aš dvigubai
atsilyginsiu už jų neteisybes ir
nuodėmes, nes jie sutepė mano
žemę savo stabų maita ir pri-
pildė mano tėvainystę savo nuo-
bodų. 19 Viešpatie, mano stip-
rybe, mano jėga ir mano prie-
glauda sielvarto dieną! pas tave
ateis tautos nuo žemės pakra-
ščių ir sakys: Iš tikrųjų, mūsų
tėvai turėjo melą, tuštybę, kuri
jiems nebuvo naudinga. 20 Argi
gali sau žmogus pasidaryti die-
vų? juk jie ne dievai! 21 Todėl
štai aš jiems parodysiu šį kartą,
parodysiu jiems savo ranką ir
savo galybę, ir jie žinios, kad
mano vardas Viešpats.

veiksmas kaip kitados Aigipte, net dar daug galingesnis.

(16) Aš siųsiu daug... Tikrai ir neišvengtinai ateina nelaimė. Nepriteliai apsups visus savo tinklais ir paims savo valdžion net ir tuos, kurie stengiasi pasislėpti uolų plyšiuose (plg. Am. 4, 2; Abak. 1, 15). Kaip žvejai gaudė kaldėjiečiai žydus Jeruzalėje, kaip medinčiai jie vijosi Sedekiją ir kunigaikščius, kurie norėjo nakčia bėgti į kalnus. — (18) Dvigubai: kietai ir ištvermingai. — Mano žemę: kurią Viešpats buvo išsirinkęs kaipo ypatingą savo buveinę ir ją davęs žydams apsigyventi. — Stabų maita. Ebr. t.: nuobodų (dievaičių) lavonais. — (19) Viešpatie, mano... Lauktina iš žydų nelaisvės nauda turi būti pranašo paguoda. Jis meldžia, kad nelaisvė iš tikrųjų jos duotų. — Mūsų tėvai turėjo... Ką auk. 3, 23 sako bausmėmis pamokinti izraėlitai, tai dabar kartoja tautos; ir jos Dievo pamokintos. Kad tai bus išvedimo į nelaisvę pasėka, ypač dažnai pranašavo Izaijas (Iz. 2, 2). — (21) Kad mano vardas Viešpats. Jie turi

Caput XVII. [1] Peccatum Iuda
scriptum est stylo ferreo in un-
gue adamantino, exaratum super
latitudinem cordis eorum, et in
cornibus ararum eorum. [2] Cum
recordati fuerint filii eorum ararum
suarum, et lucorum suorum, ligno-
rumque frondentium in monti-
bus excelsis, [3] sacrificantes in
agro: fortitudinem tuam, et om-
nes thesauros tuos in direptio-
nem dabo, excelsa tua propter
peccata in universis finibus tuis.
[4] Et relinqueris sola ab heredi-
tate tua, quam dedi tibi: et ser-
vire te faciam inimicis tuis in
terra, quam ignoras: quoniam
ignem succendisti in furore meo,
usque in aeternum ardebit.

17 perskyrimas. [1] Jūdo
nuodėmė parašyta geležine ra-
šykle ir smailiu deimantu įrėžta
jų širdies plokštyje ir jų altorių
raguose. [2] Kadangi jų sūnūs at-
simena savo altorius ir savo
girias ir savo šakotus medžius
aukštuose kalnuose, [3] aukodami
laukuose, tai aš duosiu išplėšti
tavo stiprybę ir visus tavo tur-
tus, tavo aukštumas dėl tavo
nuodėmių visose tavo ribose.
[4] Tu pasiliksi viena be savo tė-
vainystės, kurią tau daviau, ir
aš padarysiu, kad tu tarnautu-
mei savo neprieteliams šalyje,
kurios nežinai, nes tu sukūrei
ugnį mano narse, ir ji degs per
amžius.

d) Ištrėmimo ir išgelbėjimo priežastys.

[5] Haec dicit Dominus: Ma-
ledictus homo, qui confidit in
homine, et ponit carnem bra-

[5] Štai ką Viešpats sako: Pra-
keiktas žmogus, kurs pasitiki
žmogumi ir iš kūno daro sau

patirti, kad mano vardas Jahve nurodo mano esmę, kad aš visa, kuo gąsdinu arba ką žadu, įvykdysiu.

(17, 1) J u a l t o r i ų r a g u o s e. Stabų aukomis sutepti altoriai liudija apie nuodėmę. Garbindami dievaičius laikydavosi panašių apeigų kaip Viešpačiui daromosiose aukose, būtent krauju patepdavo keturiuose deginamųjų aukų ir smilkalų altorių kampuose buvusius ragus. — (2) K a d a n g i j ų s ū n ū s... Ebr. t.: kaip jie atsimena savo vaikus, (su tokiuo pat meilumu jie atsimena) savo altorius ir savo medinius stabus po kiekvienu žaliuojančiu medžiu ir visuose aukštuose kalnuose. — G i r i a s. Ebr. 'a š e r i m. Taip vadinosi mediniai Astartės stabai. Plg. Teis. 2, 13 ir k. — (3) A u k o d a m i l a u k u o s e... Ebr. t. čia prasideda naujas sakinys: mano kalną lauke, tavo lobį ir visus tavo turtus aš duosiu išplėšti, tavo aukštumas dėl nuodėmių visose tavo ribose. — Kadangi visa sutepta, tai visa turi būti palikta neprieteliams. — (4) T u p a s i l i k s i... Ebr. t.: tu turėsi palikti savo tėvainystę, kurią aš esu tau davęs. — P e r a m ž i u s: ilgą laiką, būtent taip ilgai iki bus sunaikinti bedieviai. Plg. Atk. 32, 22.

17, 5 — 27. Pasitikėjimas žmonėmis ir žmonių įrankiais vietoje vieno Viešpaties tikra žuvimo priežastis (5 — 13). Jeremijas meldžia sau Dievo pagalbos prieš netikinčius žydus (14 — 18). Paklusnumu Dievo įstatymui būtų dar galima gauti išgelbėjimas (19 — 27).

(5) P r a k e i k t a s... Pirma sunaikinimo priežastis stabmeldystė, antra pasitikėjimas žmonėmis, kuriuo vaduodamiesi žydai stumia šalin nuo savęs Dievo pagalbą ir skubinasi pas svetimas tautas. — I š k ū n o d a r o s a u p e t į: iš žmogaus silpnumo daro sau ramstį. Plg.

chium suum, et a Domino rece-
dit cor eius. [6] Erit enim quasi
myricae in deserto, et non vide-
bit cum venerit bonum: sed ha-
bitabit in siccitate in deserto, in
terra salsuginis, et inhabitabili.
[7] Benedictus vir, qui confidit in
Domino, et erit Dominus fiducia
eius. [8] Et erit quasi lignum quod
transplantatur super aquas, quod
ad humorem mittit radices suas:
et non timebit cum venerit aes-
tus. Et erit folium eius viride,
et in tempore siccitatis non erit
solicitum, nec aliquando desinet
facere fructum. [9] Pravum est cor
omnium, et inscrutabile: quis
cognoscet illud? [10] Ego Domi-
nus scrutans cor, et probans
renes: qui do unicuique iuxta
viam suam, et iuxta fructum
adinventionum suarum. [11] Perdix
fovit quae non peperit: fecit
divitias, et non in iudicio: in di-
midio dierum suorum derelin-
quet eas, et in novissimo suo
erit insipiens. [12] Solium gloriae
altitudinis a principio, locus sanc-
tificationis nostrae: [13] Expectatio

petį, ir kurio širdis traukiasi nuo
Viešpaties. [6] Nes jis bus kaip
tamariskas tyrumoje ir nematys
ateinant gerumo, bet gyvens
sausumoje, tyruose, druskos ir
negyvenamoje šalyje. [7] Palaimin-
tas žmogus, kurs pasitiki Vie-
špačiu, ir kurio pasitikėjimas
Viešpats. [8] Jis bus kaip medis,
kurs persodintas prie vandens,
kurs išleidžia savo šaknis į
drėgmę ir nebijo, kai ateina
karštis. Jo lapai bus žali, saus-
mečiu jis neturės rūpesčio ir
niekuomet nesiliaus nešęs vai-
sių. [9] Širdis už visa nedoresnė
ir neištiriama; kas ją pažins?
[10] Aš Viešpats, kurs tyrinėju
širdį ir mėginu inkstus, kurs
duodu kiekvienam, ko verti jo
kelias ir jo pastangų vaisiai.
[11] Jėrubė peri, ko nepadėjo, taip
ir tas, kurs įgijo turtų, bet ne-
teisybės keliu; savo dienų pusėje
jis juos paliks ir savo gale bus
neišmintingas. [12] Aukštas garbės
soste nuo pat pradžios, mūsų
šventumo vieta; [13] Izraėlio lau-
kime, Viešpatie! visi, kurie tave

Iz. 31, 3. — (6) T a m a r i s k a s. Ką iš tikrųjų reiškia ebr. ž. ’a r ’a r, nežinoma; spėjama, kad kurį nors nevaisingą medį. Plg. žem. 48, 6. — D r u s k o s i r...: kaip šalis Sodomos apylinkėje. — (8) J i s b u s k a i p m e d i s... Plg. Ps. 1, 3. Teisusis turi savo jėgą iš Dievo, taip kaip augalas čiulpia iš upės vandenį, kurs duoda jam gyvybės ir padeda brandinti vaisius. Kadgi žmonės taip tikrai ieškotų Dievo ir ne tik dengtų savo piktus pageidimus religijos skraiste! Bet Dievui nieko negali pasilikti uždengta, jis žiūri į širdį. — S a u s m e č i u... Ebr. t.: jis nematys, kuomet ateis sausumas. — (9) Š i r d i s... Ebr. t.: širdis užvis klastingesnė ir sugedusi, kas gali ją ištirti? — Atsakymą duoda Viešpats 10. e. — (10) I r m ė g i n u i n k s t u s... Širdis ir inkstai laikomi buveine visų minčių ir pageidimų: Teisingajam teisėjui atviri labiausiai paslėpti dalykai, jis savo nutarimą (5. 8. e.) įvykdys kiekvienam (plg. Apr. 2, 23). Toliau 11 e. duodama tokio įvykdymo pavyzdis. (11) J ė r u b ė... Neteisingai įgyti dalykai žūna be naudos, taip kaip jėrubė neturi jokio pelno iš vargo, su kokiuo ji pasivagia kitos jėrubės kiaušinius ir juos peri, nes ką tik išsiperėjusieji jaunikliai tuojau skrenda šalin (palyginimas paremtas liaudies prietaru. Jieron.). — (12) A u k š t a s g a r b ė s... Anot ebr. t.: garbės soste, kilnume nuo pat pradžios, mūsų šventyklos vieta, Izraėlio laukime. — Jei tat Viešpats taip garbingas, tai kas gi laukia tų, kurie jį palieka. — (13) P a r a š y t i ž e-

Israel Domine: omnes, qui te
derelinquunt, confundentur: re-
cedentes a te, in terra scribentur:
quoniam dereliquerunt venam
aquarum viventium Dominum:
14 Sana me Domine, et sana-
bor: salvum me fac, et salvus
ero: quoniam laus mea tu es.
15 Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi
est verbum Domini? veniat.
16 Et ego non sum turbatus, te
pastorem sequens: et diem ho-
minis non desideravi, tu scis.
Quod egressum est de labiis
meis, rectum in conspectu tuo
fuit. 17 Non sis tu mihi formi-
dini spes mea tu in die afflic-
tionis. 18 Confundantur qui me
persequuntur, et non confundar
ego: paveant illi, et non paveam
ego: induc super eos diem af-
flictionis, et duplici contritione
contere eos.

pameta, bus sugėdinti; atstojan-
tys nuo tavęs bus parašyti že-
mėje; nes jie paliko gyvojo van-
dens gyslą, Viešpatį.

14 Gydyk mane, Viešpatie, ir pa-
gysiu; gelbėk mane, ir būsiu
išgelbėtas, nes tu mano gyrius.
15 Štai jie man sako: Kame Vieš-
paties žodis? teateina. 16 Bet aš
nenusigandau eidamas paskui
tave, mano ganytoją, ir netroš-
kau žmogaus dienos; tu žinai.
Kas išėjo iš mano lūpu, buvo
tiesu tavo akivaizdoje. 17 Nebūk
man baidyklė, tu, mano viltie,
suspaudimo dieną. 18 Tebūna su-
gėdinti, kurie mane persekioja,
ir tegul aš nebūsiu sugėdintas;
tegul jie išsigąsta ir tegul aš
nebijosiu; užvesk ant jų suspau-
dimo dieną ir sutrink juos dvi-
gubu sutrynimu.

---

mėje. Parašytą žemėje, smiltyse vardą pigiai ištrina praeivio koja, užneša vėjas. Palyginimas reiškia žuvimą, pilną paniekinimo, atmetimą nuo Dievo. — Kaikurie, žiūrėdami šitų žodžių, mano, kad Jėzus Kristus rašydamas žemėje (Jono 8, 6, 8) norėjo nurodyti, kas laukia tų, kurie gundo Mesiją, kad galėtų jį apkaltinti.

(14) Gydyk mane... Kadangi palaimintas tas, kurs pasitiki Dievu (7. e.) tai ir pranašas kreipiasi su savo malda į tą, kurs yra Izraėlio laukimas: Suteik taip pat man pasitikintiems pažadėtą malonę! — Mano gyrius. Dievas turi padėti, jei pranašo pasigyrimas Dievu neturi pasirodyti niekingas. — (15) Teateina. Plg. Iz. 5, 19. Jau senai pranašas skelbia karalystės žuvimą, kodėl gi tie gąsdinimai neįvyksta? — (16) Aš nenusigandau... LXX: nepailsau. Ebr. t.: aš gi neatsisakiau būti ganytoju paskui tave. — Būti ganytoju reiškia ganyti, vesti. Kitur tai sakoma apie karalius ir kunigaikščius, čia ta pati pareiga pasavinama pranašui ta prasme, kad jis yra Dievo burna, kurs tautą mokina ir taip ją veda. Nors Jeremijas žino, kaip daug skausmo jam padarys jo pareiga, bet jis paklusnus Dievo pašaukimui. Jis mini savo nuopelną taip pat kaip 15, 16. 17, kad su juo didesniu pasitikėjimu melstų Dievą pagalbos. Ir nepriteliai neranda, ką galėtų jame peikti. — Netroškau žmogaus dienos. Ebr. t.: nelaimės dienos. Pranašas skelbė liūdnas pranašystes, nesidžiaugdamas tautos nelaime; jis skelbė tik tai, ką turėjo sau Dievo pavesta kaipo jo pasiuntinys. — (17) Nebūk man baidyklė: kuria manę gąsdinai, jei aš norėčiau pasitraukti nuo tavo šaukimo (1, 17), nepalik manęs mano nepritieliams, bet įvykdyk, ką tu per mane apskelbei, kad aš pasirodyčiau esąs tikras pranašas (Atk. 18, 21; Jer. 28, 9). — (18) Tebūna sugėdinti... Visa tai sutiks neprietelius, įvykstant pranašystėms: sugėdinimas, kad jie iš jo tyčiojosi ir pasitikėjo netikromis pranašystėmis; iš-

[19] Haec dicit Dominus ad me: Vade, et sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Iuda, egrediuntur, et in cunctis portis Ierusalem: [20] et dices ad eos: Audite verbum Domini reges Iuda, et omnis Iuda, cunctique habitatores Ierusalem, qui ingredimini per portas istas. [21] Haec dicit Dominus: Custodite animas vestras, et nolite portare in die sabbati: nec inferatis per portas Ierusalem. [22] Et nolite eiicere onera de domibus vestris in die sabbati, et omne opus non facietis: sanctificate diem sabbati, sicut praecepi patribus vestris. [23] Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam, sed induraverunt cervicem suam ne audirent me, et ne acciperent disciplinam. [24] Et erit: Si audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sabbati: et si sanctificaveritis diem sabbati, ne faciatis in eo omne

[19] Štai ką Viešpats man sako: Eik ir stovėk tautos vaikų vartuose, pro kuriuos Jūdo karaliai įeina ir išeina, ir visuose Jeruzalės vartuose [20] ir jiems sakyk: Išgirskite Viešpaties žodį, Jūdo karaliai ir visas Jūde ir visi Jeruzalės gyventojai, kurie įeinate pro šituos vartus. [21] Štai ką Viešpats sako: Sergėkite savo sielas ir nenešiokite naštų subatos dieną, ir neįneškite jų pro Jeruzalės vartus. [22] Neišneškite taip pat naštų iš savo namų subatos dieną ir nedirbkite jokio darbo; švęskite subatos dieną, kaip aš esu įsakęs jūsų tėvams. [23] Bet jie neklausė ir nepalenkė savo ausies; jie sukietino savo sprandą, kad neklausytų manęs ir nepriimtų mano drausmės. [24] Jei jūs manęs paklausysite, sako Viešpats, ir negabensite naštų pro šito miesto vartus subatos dieną ir jei švęsite subatos dieną, nedirbdami joje jokio darbo, [25] tai atsitiks, kad pro šito miesto

---

gąstis, kuomet užeis pranašo paskelbtos nelaimės. Pranašas meldžia Dievą parodyti save esant teisingą ir tiesakalbį, nes po to, kaip Dievas pagrasė kietsprandžiams piktadariams anomis bausmėmis, jie turėjo arba grežtis, liaudamies persekioti pranašą, arba išvysti ateinančią ant savęs bausmę. Taigi ta savo malda pranašas užstoja Dievo garbę ir neieško padaryti keršto savo neprieteliams. — D v i g u b u s u t r y n i m u. Dvigubas sutrynimas rasi reiškia badą ir kalaviją (Jieron.).

(19) T a u t o s v a i k ų v a r t u o s e. Rasi turima omenyje vartai, pro kuriuos eidavo į bažnyčios šventorių visa žmonių daugybė, čia atskirtina nuo kunigų ir lėvitų. Plg. 2 Kron. 35, 5. — (20) J ū d o k a r a l i a i. Daugskaitliu rasi nurodoma, kad turima omenyje visa karališkoji Dovido šeima, arba kad tas pats įspėjimas buvo duotas ne vienam, bet keliems karaliams. Po Joakimo ėjo Joakinas, kurs karaliavo tik tris mėnesius, po to Sedekijas. Jei pranašystė buvo duota paskutiniu Joakino laiku, tai pranašas kreipė savo įspėjimą prieš tris karalius. — (21) S e r g ė k i t e s a v o s i e l a s. Už subatos atilsio peržengimą buvo skirta mirties bausmė (Iš. 31, 14. 15). — N e n e š i o k i t e... Plg. Iš. 20, 10; Atk. 5, 14. Jei subata buvo sergima, tai buvo viešas parodymas garbinimo Dievo ir paklusnumo Dievui, už kurio valią žmogus žemiau stato savo patogumą. — (23) B e t j i e n e k l a u s ė... Senuolių kaltybė parodo, kad visa tauta buvo nepaklusni; bet jos paminėjimas kelia aikštėn Dievo gailestingumą, kurs visuomet laukia. — (25) T a i a t s i t i k s... Jei Dievo die-

opus: 25 Ingredientur per portas
civitatis huius reges et princi-
pes, sedentes super solium Da-
vid, et ascendentes in curribus
et equis, ipsi et principes eorum,
viri Iuda, et habitatores Ierusa-
lem: et habitabitur civitas haec
in sempiternum. 26 Et venient de
civitatibus Iuda, et de circuitu
Ierusalem, et de terra Beniamin,
et de campestribus, et de mon-
tuosis, et ab Austro, portantes
holocaustum, et victimam, et sa-
crificium, et thus, et inferent ob-
lationem in domum Domini. 27 Si
autem non audieritis me ut sanc-
tificetis diem sabbati, et ne por-
tetis onus, et ne inferatis per
portas Ierusalem in die sabbati:
succendam ignem in portis eius,
et devorabit domos Ierusalem,
et non extinguetur.

vartus įeis karaliai ir kunigaikš-
čiai, Jūdo žmonės ir Jeruzalės
gyventojai, ir šitame mieste bus
gyvenama per amžius. 26 Jie ateis
iš Jūdo miestų ir iš Jeruzalės
apylinkės, ir iš Benjamino šalies
ir iš lygumų, iš kalnuotų vietų
ir iš pietų, nešdami deginamųjų
aukų,pjaunamųjų aukų ir duoninių
atnašų ir smilkalų ir įneš dovanų
į Viešpaties namus. 27 Jeigu gi
neklausysite manęs ir nešvęsite
subatos dienos, nenešiodami naš-
tų ir neįnešdami pro Jeruzalės
vartus subatos dieną, tai aš
sukursiu ugnį jos vartuose; ji
prarys Jeruzalės vartus ir ne-
užges.

6. Izraėlio atmetimas patvirtinamas simboliais. a) Molis puodžiaus rankose.

Caput XVIII. 1 Verbum, quod
factum est ad Ieremiam a Do-
mino, dicens: 2 Surge, et descen-
di in domum figuli, et ibi au-

18 perskyrimas. 1 Viešpa-
ties suteiktas Jeremijui žodis ir
pasakytas: 2 Kelkis ir eik į puo-
džiaus namus; tenai tu išgirsi

nai bus duodama jai skirta pagarba, tai Dievas žada atskiriems luomams ir Dovido miestui neliečiamybę. Kodėl pranašas mini sėdinčius (karalius) Dovido soste, vz. 13, 13. Nors Dovidui žadėta amžinas Viešpatavimas, bet tik ta sąlyga, kad jo ainiai laikysis Dievo įsakymų. — (26) I š l y g u m ų. Ebr. š e f e l a h vadinosi derlinga lyguma pajūryje nuo Joppės lig Gazai. Paminėjimu kalnuoto krašto ir pietų šalies (ebr. n e g e b) nurodoma visas Jūdo karalystės plotas. — D o v a n ų. Ebr. t.: gyriaus atnašą. Tos kruvinos ir nekruvinos atnašos turi būti atneštos į bažnyčią kaipo dėkojimas. — (27) J e i g u g i n e k l a u s y s i t e... Jei žydai paklausys, tai jis jiems

žada tris dalykus, kurie turi puošti jų karališkąjį miestą: karalių, didelį gyventojų skaičių, gerbimą bažnyčios; bet jei garbinimas Dievo bus tarsi valdiškai apleistas, net ir paniekintas, tai teisingai ir pati karalystė teks ugniai ir dar labiau žus teokratija. To žuvimo negali pašalinti žmonių gudrumas ir pagalba ir nebegali jo atitaisyti. Šitą pagąsdinimą ir jo įvykinimą turėjo omenyje Neem. 13, 17. 18.

18, 1 — 23. Žydai Viešpaties rankoje kaip molis puodžiaus rankoje (1—10). Jie žus dėl savo atkaklaus piktumo (11 — 17). Naujas šuokalbis prieš Jeremiją, kurs meldžia sau Viešpaties globos prieš neprietelius (18 — 23).

dies verba mea. 3 Et descendi in
domum figuli, et ecce ipse faciebat opus super rotam. 4 Et dis-
sipatum est vas, quod ipse faciebat e luto manibus suis: conversusque fecit illud vas alterum, sicut placuerat in oculis eius ut faceret. 5 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: 6 Num-
quid sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israel, ait Dominus? ecce sicut lutum in manu figuli sic vos in manu mea, domus Israel. 7 Repente
loquar adversum gentem et adversus regnum, ut eradicem, et destruam, et disperdam illud.
8 Si poenitentiam egerit gens illa a malo suo, quod locutus sum adversus eam: agam et ego poenitentiam super malo, quod cogitavi ut facerem ei. 9 Et su-
bito loquar de gente et de regno. ut aedificem et plantem illud.
10 Si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam: poeniteniam agam super bono, quod locutus sum ut facerem ei
11 Nunc ergo dic viro Iuda, et habitatoribus Ierusalem, dicens:

mano žodžius. 3 Aš nuėjau į
puodžiaus namus, ir štai jis dirbo darbą ant savo tekinio. 4 In-
das, kurį jis dirbo savo rankomis iš molio, iširo, ir jis vėl padarė iš jo kitą indą, kaip patiko jo akyse padaryti. 5 Ir buvo
man suteiktas Viešpaties žodis ir pasakyta: 6 Nejaugi aš nega-
lėsiu padaryti su jumis, Izraėlio namai, kaip šitas puodžius? sako Viešpats. Štai kaip molis puodžiaus rankoje, taip ir jūs, Izraėlio namai, mano rankoje. 7 Ūmai
aš kalbu prieš tautą ir prieš karalystę, kad ją išraučiau, išardyčiau ir sunaikinčiau; 8 Jei ta
tauta apsigręžia nuo savo piktenybės, dėl kurios aš prieš ją kalbėjau, gailėsiuos ir aš piktenybės, kurią ketinau jai daryti.
9 Ir ūmai aš žadu tautai ir karalystei statyti ir veisti ją; 10 bet
jei ji daro pikta mano akyse, neklausydama mano balso, tai ir aš gailėsiuos gerumo, kurį ketinau jai daryti.

11 Taigi, tu dabar sakyk Jūdo žmonėms ir Jeruzalės gyvento-

(18, 2) Ir eik...: kurs gyveno viename iš miesto slėnių, rasi Ennomo slėnyje. — (3) Ant savo tekinio: Tikriau anot ebr. t.: ant dviejų tekinių. — Kalbama apie prietaisą, kuriuo naudojasi puodžius, dirbdamas savo darbą. Jis susideda iš dviejų skričių, vienos užmautos ant lazdos, kurios galas sujungtas su kita skritimi. Sukant apatinę skritį kojomis, sukasi ir viršutinė su padėtu ant jos moliu. Dešinė ranka lygina daromą iš molio indą iš viršaus, kairioji spausdama molį iš viršaus daro jame duobę ir pamažu taiso ir lygina indo vidų. — (6) Nejaugi aš negaliu...: kaip puodžius gali duoti moliui kokią nori išvaizdą, taip pat pigiai galiu ir aš atiduoti juos sunaikinti arba siųsti išgelbėjimą. Plg. Iz. 45, 9; Rom. 9, 20. — (7) Ūmai aš kalbu... Plg. auk. 1, 10. — (8) Jei ta tauta... Pavyzdžiu patvirtinama Dievo visagalybė žydams. Tauta pasmerkta žūti, jei daro atgailą, gauna dovanojimą. Taip buvo davanota Ninivei. — Gailėsiuos. Išsireiškiama apie Dievą žmonių būdu: aš atšauksiu savo nutarimą (Tom.). Dievo atsinešimas į tvarinius yra visokeriopas savo veiksmuose, žiūrint to, koks yra atsinešimas tų tvarinių į Dievą, nors pačiame Dievuje neįvyksta jokios permainos. — (10) Tai ir aš gailėsiuos... Ta pati Dievo pasielgimo taisyklė statoma taip pat atskiriems žmonėms, Ez. 33, 13...

(11) Rengiu: kaip puodžius indą. — Tegul kiekvienas...

Haec dicit Dominus: Ecce ego
fingo contra vos malum, et co-
gito contra vos cogitationem:
revertatur unusquisque a via sua
mala, et dirigite vias vestras et
studia vestra. 12 Qui dixerunt:
Desperavimus: post cogitationes
enim nostras ibimus, et unusquis
que pravitatem cordis sui mali
faciemus. 13 Ideo haec dicit Do-
minus: Interrogate Gentes: Quis
audivit talia horribilia, quae fecit
nimis virgo Israel? 14 Numquid
deficiet de petra nix Libani? aut
evelli possunt aquae erumpentes
frigidae, et defluentes? 15 Quia
oblitus est mei populus meus,
frus ra libantes, et impingentes
in viis suis, in semitis saeculi,
ut ambularent per eas in itinere
non trito: 16 ut fieret terra eo-
rum in desolationem, et in sibi-
lum sempiternum: omnis qui
praeterierit per eam obstupescet,

jams tuos žodžius: Štai ką Vieš-
pats kalba: Štai aš rengiu prieš
jus pikta ir darau prieš jus su-
manymą; tegul kiekvienas grįžta
nuo savo kelio ir darykite tie-
sius savo kelius ir savo pastan-
gas. 12 Tačiau jie sako: Mes
nustojome vilties; mes eisime
paskui savo mintis ir darysime
kiekvienas, kaip tinka jo iškry-
pusios širdies piktumui. 13 To-
dėl štai ką Viešpats sako: Klau-
skitės tautų; kas girdėjo tokių
baisenybių, kokių begal daug
padarė mergaitė Izraėlis? 14 Argi
dings Libano sniegas nuo lauko
uolų? arba ar galima padaryti,
kad išsektų ištrykštąs, šaltas ir
nutekąs vanduo? 15 Tačiau mano
tauta užmiršo mane; jei aukoja tuš-
tybei ir klupčioja savo keliuose,
amžiaus takuose, ir eina nemintu
keliu, 16 kad jų šalis pavirstų į
tyrumą ir į amžiną apjuoką; kiek-

Molis dar tebėra ant skrities, dar jis tebėra minkštas ir be tam tikros išvaizdos; kas toje valandoje turi būti tik menkas indas, dar gali pigiai gauti tobulesnę išvaizdą, jei tik jūs gailėsitės dabartinio savo pikto pasielgimo. Tačiau Dievas veltui duoda įspėjimų, tos širdys kietesnės už akmenį. Plg. 4 Kar. 17, 5; žem. 25, 5; 35, 15; Jonos 3, 8. — (12) M e s n u s t o j o m e v i l t i e s... Plg. 2, 25. Jie pasilieka sukietėję. Tokių žodžių bedieviai, tiesa, netaria, bet jais išreiškiama jų vidujiniai jausmai. Iš tikrųjų jie juk nenori matyti, kad jie kaip nors yra užsipelnę Dievo rūstybę. — (13) K a s g i r d ė j o... Ebr. t.: kas tai girdėjo? tikrai baisių dalykų padarė mergaitė, Izraėlis. — (14) A r g i d i n g s... Kaikuriose Libano kalnų vietose niekuomet nesutirpsta visas sniegas. — Kaip pranašas vadino Izraėlio kaltybę didelę palyginant su pagonimis, taip dabar jis parodo jos didumą palyginimu su negyvais dalykais, kurie visuomet laikosi Dievo jiems paskirtos tvarkos (Tom.). Visuomet ištrykšta šaltiniai, visuomet Libanas turi sniego, teka žemyn ūždamas vanduo savo paprastu keliu; anie gi Dievo apdovanoti protu ir aprūpinti malonėmis pametė įstatymo kelią. — (15) J i e a u k o j a... Anot ebr. t.: tuštybei aukoja smilkalus mano tauta, (kuriai aš esu suteikęs taip daug geradarysčių). Jie (dievaičiai) atvedė juos į puolimą jų keliuose, amžinuose takuose, kad vaikščiotų takais, nemintais keliais. — Dievaičiai nukreipė juos nuo tikrojo kelio, nuo neatmainomo teisybės ir tiesos kelio ir atvedė į nepraeinamus takus, kuriais jie keliauja į prapultį. Taip jie daro iš savo šalies tyrumą ir amžiną apjuoką kaimynystėje esančioms tautoms. — (16) K a d j ų š a l i s... Taip turi būti nurodytas nepertriaukiamas sąryšis tarp nuodėmės ir bausmės. Nusidėjėliai žino, koki būtina nuodėmės pasėka. Taigi, jei jie nori nuodėmės, tuo pačiu

et movebit caput suum. [17] Sicut
ventus urens dispergam eos
coram inimico: dorsum, et non
faciem ostendam eis in die perditionis eorum.

[18] Et dixerunt: Venite, et cogitemus contra Ieremiam cogitationes: non enim peribit lex a sacerdote, neque consilium a sapiente, nec sermo a propheta: venite, et percutiamus eum lingua, et non attendamus ad universos sermones eius.
[19] Attende
Domine ad me, et audi vocem
adversariorum meorum.
[20] Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveam animae meae? Recordare quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, et averterem in-

vienas, kurs per ją eis, baisėsis
ir kraipys savo galvą.
[17] Kaip
svilinąs vėjas aš juos išskirstysiu
nepritelio akivaizdoje; nugarą
ir ne veidą aš jiems rodysiu jų
žuvimo dieną.

[18] Tuomet jie kalbėjo: Ateikite ir pasitarkime apie Jeremiją, nes kunigas negali netekti įstatymo, nei išmintingasis patarties, nei pranašas žodžio; ateikite, užgaukime jį liežuviu ir nežiūrėkime visų jo šnekų.
[19] Pažvelk, Viešpatie, į mane ir išgirsk
mano priešų balsą.
[20] Argi atsilyginama už gera piktu, kad jie iškasė mano gyvybei duobę? Atsimink, kad aš stovėjau tavo akivaizdoje, kad juos užtarčiau ir nukreipčiau nuo jų tavo užsidegimą.
[21] Todėl duok jų vaikams

---

nori ir jos pasėkos. Plg. žem. 19, 8; 49, 13; 50, 13. — (17) S v i l i n ą s v ė j a s: rytų vėjas (plg. Jobo 27, 21). Kadangi jie paliko Dievą, tai ir jis išves juos su didžiu smarkumu į svetimas šalis. — N u g a r ą i r... Tai ženklas paniekinimo ir rūstybės. Dievas jiems nepadės, bet paliks juos žūti. Susirinkime jie veltui maldaus Viešpatį; pasigailėjimo laikas bus praėjęs.

(18) A t e i k i t e i r... Jų kietsprandystė pasirodo iš to, kad jie persekioja tikrus Dievo pranašus, net ieško užmušti tų, kurie jiems linki tik gera. Jau auk. 11, 18 Dievas apreiškė pranašui jų slaptus sumanymus. Dabar jie pasidarė dar drąsesni ir viešai padarė prieš jį suokalbį. — N e s k u n i g a s n e g a l i... Savo piktus sumanymus žydai moka pridengti pasiteisinimais, kurie turi išvaizdą teisingų. Jeremijas jiems paskelbė žuvimo dieną, kurioje Dievas atgręš tautai nugarą; jie laiko negalimu dalyku, kad taip galėtų įvykti, ir kaltina Jeremiją, būk jis užginčijąs sandoros amžinumą; nes Dievo žadėjimu remiantis, niekuomet nepristigsią mokslo ir įstatymo, kurie pavesti kunigams, niekuomet jai nepritrūksią išmintingų žmonių, kurie sunkiose valandose suteikia išganingų patarimų, niekuomet pagaliau Dievas nebūsiąs neištikimas savo žadėjimams siųsti, visuomet tautai pranašų ir padėti savo karalystei. Kadangi Jeremijas visa tai ginčijęs, jie nutarė mušti jį liežuviu, t. y., skundžiant jį statyti prieš jį tokį liudijimą, kad jis rodytųsi užsipelnęs mirties bausmę (plg. 26, 8...), tuo tarpu gi jie nori visai nežiūrėti jo žodžių. — (20) A r g i a t s i l y g i n a m a...: argi gali nerūpėti tavo, Viešpatie, teisingumui, kad už gera, kurį aš jiems padariau, jie tykoja mano gyvybės ir ieško manęs sugauti ir užmušti kaip laukinio žvėries? — K a d j u o s u ž t a r č i a u...: eidamas pranašo pareigas. Toks jis pasirodė net po savo mirties (2 Mak. 15, 14). Dievas atsimena apie žmogų, kuomet jis pasigailėjimu arba bausme duoda ženklą, kad jis jam malоningas arba ant jo užsirūstinęs. Jeremijas vėl patiria pats ant savęs, kad žydai apakinti nepagydomai. Todėl jis nebedaro daugiau pastangų sulaikyti baudžiančią Dievo ran-

dignationem tuam ab eis, [21] Prop-
terea da filios eorum in famem,
et deduc eos in manus gladii:
fiant uxores eorum absque libe-
ris, et viduae: et viri earum in-
terficiantur morte: iuvenes eorum
confodiantur gladio in praelio.
[22] Audiatur clamor de domibus
eorum: adduces enim super eos
latronem repente: quia foderunt
foveam ut caperent me, et laqueos
absconderunt pedibus meis. [23] Tu
autem Domine scis omne con-
silium eorum adversum me in
mortem: ne propitieris iniquitati
eorum, et peccatum eorum a
facie tua non deleatur: fiant cor-
ruentes in conspectu tuo, in
tempore furoris tui abutere eis.

badą kęsti ir atiduok juos į ka-
lavijo valdžią; tebūna jų žmonos
be vaikų ir našlės, ir jų vyrai
tebūna mirties ištikti, jų jauni-
kaičiai tebūna nudurti kalaviju
kovoje! [22] Tepasigirsta šauksmas
iš jų namų; nes tu ūmai atvesi
ant jų galvažudį, nes jie iškasė
duobę, kad sugautų mane, ir
paslėpė žabangus mano kojoms.
[23] Tu gi, Viešpatie, žinai visus jų
mirties sumanymus prieš mane;
nedovanok jų neteisybės, ir jų
nuodėmė teneišdilsta tavo aki-
vaizdoje, tegul jie sukniumba
tavo akivaizdoje, savo narso
metu pasielk su jais kietai.

b) Sudaužyto indo simbolis.

Caput XIX. [1] Haec dicit
Dominus: Vade, et accipe lagun-
culam figuli testeam a seniori-
bus populi, et a senioribus sa-
cerdotum: [2] et egredere ad val-
lem filii Ennom, quae est iuxta

19 perskyrimas. [1] Štai ką
Viešpats sako: Eik ir imk iš
tautos vyresniųjų ir iš vyresniųjų
kunigų puodžiaus padarytą mo-
linį indą, [2] išeik į Ennomo sū-
naus slėnį, kurs yra ties Šukių

ką, tik meldžia Dievą apreikšti savo teisingumą, siunčiant paskelbtąsias bausmes. — (21) M i r t i e s: maro (plg. 15, 2). — (22) T e p a s i g i r s t a... Tos bausmės buvo aukščiau paskelbtos 16, 5... Pranašas meldžia, kad Dievas savo bausmėmis parodytų, jog jo gąsdinimai buvo tiesa ir jog jam nestinga galios jiems įvykdyti. — (23) N e d o v a n o k... Taip gi atsitiktų, jei Dievas dovanotų jiems teisingą bausmę, kuria juos gąsdino. — P a s i e l k... Ebr. t.: įvykdyk tai prieš juos, t. y., duok jiems užmokesnį, kaip yra užsipelnę, koks tinka jų darbams ir tavo sumanymams. — Jei jie praleis pasigailėjimo laiką juo nepasinaudoję, tai parodyk jiems savo teisingumą! Toks pranašo troškimas. Jis tikrai linki jiems bausmės (Tom.), bet daro tai panašia prasme, kaip tai daroma N. Testamente (Apr. 8, 20; 23, 3; Gal. 1, 9; 5, 12; 2 Tim. 4, 14).

19, 1 — 20, 18. Dievas duoda Jeremijui įsakymą, pasiėmus molinį indą, skelbti skirtas tautai nelaimes ir indo sudaužymu išreikšti, kaip labai bus ji sunaikinta (19, 1—13). Jeremijo susirėmimas su kunigu Pasuru (19, 14—20, 6) ir jo kartus dejavimas dėl jam pavestų pareigų sunkumo (20, 7—18).

(19, 1) E i k i r i m k... Anot ebr. t.: eik ir įgyk sau iš puodžiaus molinį indą, imk su savim tautos vyresniųjų ir vyresniųjų kunigų. — Kas ne tik girdima, bet ir matoma, tai giliau įeina į žmogaus širdį. Tautos vadai iš abiejų luomų, pasaulinių žmonių ir kunigų, turi būti liudytojai apskelbimo nelaimės. — (2)

introitum portae fictilis: et prae-
dicabis ibi verba, quae ego lo-
quar ad te. [3] Et dices: Audite ver-
bum Domini reges Iuda, et habi-
tatores Ierusalem: haec dicit Domi-
nus exercituum Deus Israel: Ecce
ego inducam afflictionem super
locum istum, ita ut omnis, qui au
dierit illam, tinniant aures eius: [4]eo
quod dereliquerint me, et alienum
fecerint locum istum: et libave-
runt in eo diis alienis, quos
nescierunt ipsi, et patres eorum,
et reges Iuda: et repleverunt
locum istum sanguine innocen-
tum. [5] Et aedificaverunt excelsa
Baalim ad comburendos filios
suos igni in holocaustum Ba-
alim: quae non praecepi, nec
locutus sum, nec ascenderunt in
cor meum. [6] Propterea ecce dies
veniunt, dicit Dominus: et non
vocabitur amplius locus iste,
Topheth, et Vallis filii Ennom:
sed Vallis occisionis. [7] Et dis-
sipabo consilium Iuda et Ieru-
salem in loco isto: et subvertam
eos gladio in conspectu inimi-
corum suorum, et in manu quae-

vartų įėjimu, skelbk tenai žo-
džius, kuriuos aš tau kalbėsiu,
[3] ir sakyk: Išgirskite Viešpaties
žodį, jūs, Jūdo karaliai ir Jeru-
zalės gyventojai; štai ką sako,
kareivių Viešpats Izraėlio Dievas:
Štai aš užvesiu ant šitos vietos
tokį suspaudimą, kad kiekvie-
nam, kurs apie jį girdės, spengs
jo ausys, [4] nes jie paliko mane
ir padarė šitą vietą man svetimą
ir aukojo joje svetimiems die-
vams, kurių nežinojo nei jie, nei
jų tėvai, nei Jūdo karaliai, ir jie
pripildė šitą vietą nekaltųjų krau-
jo, [5] darė aukštų vietų Baalams,
kad degintų ugnyje savo vaikus-
kaipo deginamąją auką Baalams;
ko aš nebuvau įsakęs, nei kal-
bėjęs, ir kas nebuvo atėję man
į mintį. [6] Todėl štai ateina dienų,
sako Viešpats, ir šita vieta ne-
besivadins daugiau Tofetas ir
Ennomo slėnis, bet Užmušimo
slėnis. [7] Aš nieku paversiu šitoje
vietoje Jūdo ir Jeruzalės suma-
nymą, išžudysiu juos kalaviju jų
neprietelių akivaizdoje ir ranka
tų, kurie tykoja jų gyvybės, ir

—

Ennomo sūnaus slėnį. Vž. auk. 7, 31. Išrenkama vieta, kurioje buvo daroma aukos Molochui, kad taip joje atliekamu simboliniu veiksmu būtų nurodyta viena iš svarbiausių priežasčių žuvimo, kuriuo grąsoma. — Šukių vartų. Taip buvo praminti vartai rasi dėlto, kad arti jų buvo supilama sudaužytų indų šukės. Spėjama, kad pro tuos vartus buvo išeinama iš vidaus miesto į Ennomo slėnį. Plg. Neem. 3, 14, 15. — (3) Karaliai. Vz. auk. 17, 20. — Spengs jo ausys. Tai didžiausio pasibaisėjimo ženklas. Plg. 1 Kar. 3, 11; 3 Kar. 21, 12. — (4) Jie paliko mane... Įvardijama ypač karaliaus Manaso nusikaltimai (plg. 4 Kar. 21, 2. 7. 16). Žydai atėmė iš bažnyčios jos vertybę, aukojo dievaičiams, iš kurių jie nėra niekuomet gavę geradarystės, kurie nėra niekuomet parodę savo galios ženklo. — Nekaltųjų kraujo. Plg. auk. 2, 30. 34; 7, 6; žem. 22, 3. 17; Ps. 105, 36. 37. — (5) Ko aš nebuvau... Jie savo valia darė Molochui tokių baisių dalykų, kokių Dievas niekuomet iš jų nereikalavo. Dievą, kurs už didžiausias geradarystes reikalauja tik nedaug, jie paliko; Molochui gi, iš kurio jie nieko negauna, jie daro baisią kruviną auką iš savo vaikų. — (6) Nebesivadins... Plg. auk. 7, 32. — (7) Nieku paversiu. Ebr. t.: ištuštinsiu. — Rasi taip daroma aliūzija į indą, kurį buvo pasiėmęs su savim Jeremijas. — Durosiu jų... Likusieji gyvi ne-

rentium animas eorum: et dabo
cadavera eorum escam volatili-
bus caeli, et bestiis terrae. 8 Et
ponam civitatem hanc in stu-
porem, et in sibilum: omnis, qui
praeterierit per eam, obstupescet,
et sibilabit super universa plaga
eius. 9 Et cibabo eos carnibus
filiorum suorum, et carnibus
filiarum suarum: et unusquisque
carnem amici sui comedet in
obsidione, et in angustia, in qua
concludent eos inimici eorum, et
qui quaerunt animas eorum. 10 Et
conteres lagunculam in oculis
virorum, qui ibunt tecum. 11 Et
dices ad eos: Haec dicit Domi-
nus exercituum: Sic conteram
populum istum et civitatem istam,
sicut conteritur vas figuli, quod
non potest ultra instaurari: et in
Topheth sepelientur, eo quod
non sit alius locus ad sepelien-
dum. 12 Sic faciam loco huic,
ait Dominus, et habitatoribus
eius: et ponam civitatem istam
sicut Topheth. 13 Et erunt domus
Ierusalem, et domus regum Iuda
sicut locus Topheth, immundae:
omnes domus, in quarum do-
matibus sacrificaverunt omni mi-
litiae caeli, et libaverunt libamina
diis alienis.

duosiu jų lavonus ėsti dangaus
paukščiams ir žemės žvėrims.
8 Aš padarysiu iš šito miesto
nustebimo ir apjuokos dalyką;
kiekvienas, kurs pro jį eis, stebė-
sis ir švilps dėl visų jo slogų.
9 Aš duosiu jiems valgyti jų
vaikų kūnus ir jų dukterų kūnus,
ir kiekvienas valgys savo priete-
lio kūną apgulime ir suspaudime,
kuriuo juos prislėgs jų nepriete-
liai ir kurie tykoja jų gyvybės.
10 Po to tu sudaužysi indą akyse
žmonių, kurie eis su tavim, 11 ir
jiems tarsi: Štai ką sako karei-
vijų Viešpats: Aš sudaužysiu
šitą tautą ir šitą miestą taip, kaip
sudaužoma puodžiaus indas, ku-
rio nebegalima vėl pataisyti; ir
jie bus palaidoti Tofete, nes ki-
tur laidoti nebebus vietos. 12 Taip
aš padarysiu šitai vietai, sako
Viešpats, ir jos gyventojams ir
padarysiu šitą miestą panašų į
Tofetą. 13 Jeruzalės namai ir Jūdo
karalių namai bus sutepti kaipo
Tofeto vieta, visi tie namai, ant
kurių stogų jie aukojo visai
dangaus kariuomenei ir darė lie-
jamųjų aukų svetimiems die-
vams.

įstengs palaidoti visų žuvusiųjų. — (8) Aš padarysiu...: kaip kad buvo paskelbta Mozės įstatyme Atk. 29, 22; plg. 3 Kar. 9, 8; auk. 18, 16; žem. 49, 17—50, 13. — (9) Aš duosiu jiems valgyti...: taip kaip jie juos aukojo dievaičiams. Plg. Kun. 26, 29; Atk. 28, 53; Bar. 2, 3; Raud. 4, 10. Iš pradžios jie sius prieš savo vaikus, paskui ės vienas kitą. Panašių dalykų pasakojama apie Samarijos apgulimą, 4 Kar. 6, 28, 29. — (11) Kurios nebegalima... Tautą sutikusios nelaimės nebebus galima pataisyti žmonių priemonė-mis. Ji sulaužė sandorą su Dievu, tai ji nebegali savo jėgomis vėl įsigyti jo malonės. Tapat reikia pasakyti apie žmogų, kurs mirtingai nusidėjo. — Ir jie bus palaidoti... Tie žodžiai rasi atkelti į čia iš 7, 32; jų nėra šitoje vietoje LXX. — (12) Panašią į Tofetą: į suteptą pilną pasibaisėjimo ir pasibjaurėjimo vietą. Plg. 4 Kar. 23, 10; Iz. 30, 33. — (13) Ant kurių stogų. Palestinoje stogai buvo visai gulsti. Ir ant jų žydai darė aukų dievaičiams. Plg. 4 Kar. 23, 12; Sof. 1, 5 ir k.

14 Venit autem Ieremias de
Topheth, quo miserat eum Dominus ad prophetandum, et stetit in atrio domus Domini, et
dixit ad omnem populum. 15 Haec
dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego inducam super civitatem hanc, et super omnes urbes eius universa mala, quae locutus sum adversum eam quoniam induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos.
Caput XX. 1 Et audivit Phassur filius Emmer sacerdos, qui constitutus erat princeps in domo Domini, Ieremiam prophetantem sermones istos.
2 Et percussit
Phassur Ieremiam prophetam, et misit eum in nervum, quod erat in porta Beniamin superiori, in domo Domini.
3 Cumque illuxisset in crastinum, eduxit Phassur Ieremiam de nervo: et dixit ad eum Ieremias: Non Phassur vocavit Dominus nomen tuum, sed

14 Jeremijas, parėjęs iš Tofeto, kur Viešpats buvo jį siuntęs pranašauti, atsistojo Viešpaties namų prieangyje ir tarė visai
tautai: 15 Štai ką sako kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas: Štai aš užvesiu ant šito miesto ir ant visų jų miestų visas nelaimes, apie kurias esu prieš jį kalbėjęs, nes jie sukietino savo sprandą, kad neklausytų mano žodžių.
20 perskyrimas. 1 Kuomet kunigas Emerio sūnus Pasuras, kurs buvo pastatytas kunigaikščiu Viešpaties namuose, išgirdo Jeremiją pranašaujant šituos žo-
džius, 2 Pasuras mušė pranašą Jeremiją ir jį įdėjo į jiekštą, buvusį aukštesniuosiuose Benjamino vartuose, Viešpaties na-
muose. 3 Rytdienai išaušus Pasuras išėmė Jeremiją iš jiekšto. Tuomet Jeremijas jam tarė: Viešpats nebevadina tavęs Pasuras,

(14) P r i e a n g y j e: viename iš buvusių aplink bažnyčią šventorių. Pranašas skelbia Dievo teismą visiems luomams. Tauta dar dalyvaudavo viešoje tarnystėje Dievui, bet dalyvavimo būdas buvo peiktinas. Plg. 7, 10, 21. — (15) J i e s u k i e t i n o... Įspėti po daugelio nusikaltimų jie nenorėjo gręžtis į Dievą.

(20, 1) E m e r i o s ū n u s... Pasuras rasi buvo tik ainis Imerio. Imeris gi buvo viršininkas vienos iš dvidešimt keturių kunigų skyrių, kuriems Dovido buvo pavesta tarnystė bažnyčioje. Vz. 1 Kron. 24, 14; Ezdr. 2, 38. Pasurui matomai buvo pavesta vyriausia priežiūra bažnyčioje, panašiai kaip ir valdininkui, paminėtam Apd. 4, 1; 5, 24. — (2) M u š ė... Pasurui Jeremijas rodėsi nusikaltęs tuo, būk jis tinkamai negerbęs bažnyčios ir noris sukelti tautą. Tačiau Jeremijas jau visų akivaizdoje pasirodė esąs tikras pranašas, kurio, žiūrint Atk. 18, 15..., reikia klausyti, ir kurs reikia gerbti. Bet Pasuras nenorėjo jo laikyti tikru pranašu ir nuplakdino, skirdamas jam įstatyme paminėtas 40 rykščių (Atk. 18, 15...). — Į j i e k š t ą. Buvo tai prietaisas kaltininkams kankinti, į kurį įdėdavo žmogų iškreiptais nariais; todėl jis anot ebr. t. ir vadinosi iškreipimas. — B e n j a m i n o v a r t u o s e. Vz. 4 Kar. 15, 35; plg. žem. 37, 13. — (3) P a s u r a s i š ė m ė...: rasi gailėdamos savo pasielgimo, arba, tikriau, tikėdamos, kad nubaustas pranašas nebedrįs daugiau atsiliepti. Panašiai elgėsi vyriausieji kunigai su apaštalais Apd. 5, 40. — T u o m e t J e r e m i j a s... Įmestas į kalėjimą Jeremijas tyli ir tylėjimu nugali neteisybę; tačiau išleistas jis neslepia, kas turi ateiti, kad netikrasai pranašas bent daugiau nebenusidėtų ir melstų sau Dievo pasigailėjimo. — B a i s u m a s i š v i s u r. Tas vardas reiškia užėjimą juo nurody-

pavorem undique. [4] Quia haec dicit Dominus: Ecce ego dabo te in pavorem, te et omnes amicos tuos: et corruent gladio inimicorum suorum, et oculi tui videbunt: et omnem Iudam dabo in manum regis Babylonis: et traducet eos in Babylonem, et percutiet eos gladio. [5] Et dabo universam substantiam civitatis huius, et omnem laborem eius, omneque pretium, et cunctos thesauros regum Iuda dabo in manu inimicorum eorum: et diripient eos, et tollent, et ducent in Babylonem. [6] Tu autem Phassur, et omnes habitatores domus tuae ibitis in captivitatem: et in Babylonem venies, et ibi morieris, ibique sepelieris tu, et omnes amici tui, quibus prophetasti mendacium.

[7] Seduxisti me Domine, et seductus sum: fortior me fuisti, et invaluisti: factus sum in derisum tota die, omnes subsannant me. [8] Quia iam olim loquor, vociferans iniquitatem, et vastitatem clamito: et factus est mihi sermo Domini in opprobrium, et in derisum tota die.

bet baisumas iš visur. [4] Nes štai ką Viešpats sako: Štai aš tave paduosiu baimei, tave ir visus tavo prietelius; jie kris po savo nprietelių kalaviju, ir tavo akys matys; visą Jūdą aš paduosiu į Babilono karaliaus ranką; jis juos nuves į Babiloną ir juos užmuš kalaviju. [5] Aš atiduosiu visą šito miesto lobį, ir visą jo darbų vaisių, ir visas brangenybes, ir visus Jūdo karalių turtus aš duosiu į jų neprietelių rankas; jie juos išplėš, pasiims ir išgabens į Babiloną. [6] Tu gi, Pasurai, ir visi tavo namų gyventojai eisite į nelaisvę; tu nueisi į Babiloną, tenai mirsi ir tenai būsi palaidotas draug su visais savo prieteliais, kuriems tu pranašavai melą.

[7] Tu, Viešpatie, patraukei mane, ir aš esu patrauktas; tu buvai galingesnis už mane ir nugalėjai mane; iš manęs pasidarė juoko dalykas per visą dieną, visi tyčiojasi iš manęs. [8] Nes jau senai aš kalbu šaukdamas: Neteisybė! ir šūkauju: Sunaikinimas! bet iš Viešpaties žodžio pasidarė man

to dalyko. Koks bus tas dalykas, plačiau pasakoma 4. e. — (4) Aš tave paduosiu... Ebr. t.: aš padarysiu iš tavęs baisumą tau pačiam ir visiems tavo prieteliams. — (6) Tu gi, Pasurai... Kadangi čia Pasurui prikišama pranašavimas melo, tai darosi aišku, kodėl jis buvo įmetęs Jeremiją į kalėjimą. Kuomet Jeremijo žodžiai apie Pasuro likimą įvyko, visai tikrai negalima pasakyti. Kadangi tačiau, karaliaujant Sedekijui, Pasuro pareigas ėjo jau kas kitas, būtent Sofonijas (vz. žem. 29, 25. 26), tai galima spėti, kad pranašystė įvyko, kai Jekonijas ir kiti didžiūnai liko išvesti į nelaisvę (plg. žem. 29, 2; 4 Kar. 24, 14—16).

(7) Patraukei mane... Dievo šaukimui būti pranašu Jeremijas pradžioje priešinosi (1, 6), bet pasidavė Dievo įspėjimui ir pažadėjimui, nes Dievas lyg verste vertė jį priimti pareigas. Pasitikėjęs gi Dievo globa ir priėmęs pareigas, jis ne tik ne laisvas nuo savo neprietelių, bet dar turi nuolat klausyti jų pasityčiojimų iš savęs. Pranašo žodžiuose galima rasti šiek tiek nusiminimo ir bailumo. — (8) Nes jau senai... Ebr. t.: nes kiek sykių aš kalbu, aš turiu šaukti: Prievarta ir prispaudimas! — Žmonės tyčiojosi

[9] Et dixi: Non recordabor eius,
neque loquar ultra in nomine illius:
et factus est in corde meo quasi
ignis exaestuans, claususque in
ossibus meis: et defeci, ferre non
susfinens. [10] Audivi enim con-
tumelias multorum, et terrorem
in circuitu: Persequimini, et per-
sequamur eum: ab omnibus viris,
qui erant pacifici mei, et custo-
dientes latus meum: si quo modo
decipiatur, et praevaleamus ad-
versus eum, et consequamur ul-
tionem ex eo. [11] Dominus au-
tem mecum est quasi bellator
fortis: idcirco qui persequuntur
me, cadent, et infirmi erunt: con-
fundentur vehementer, quia non
intellexerunt opprobrium sem-
piternum, quod numquam dele-
bitur. [12] Et tu Domine exercitu-
um probator justi, qui vides
renes et cor: videam quaeso ul-
tionem tuam ex eis: tibi enim
revelavi causam meam. [13] Can-
tate Domino, laudate Dominum:

apjuoka ir pasityčiojimo dalykas
per visą dieną. [9] Ir tariau: Aš jo
nebeatsiminsiu ir daugiau nebe-
kalbėsiu jo vardu; bet mano šir-
dyje pasidarė tarsi karšta ugnis,
uždaryta mano kauluose; aš alpau
negalėdamas iškęsti. [10] Nes aš
girdėjau daugelio šmeižtus ir
baisumus aplinkui: Persekiokite
ir persekiokime jį! Tai aš girdė-
jau iš visų žmonių, kurie gyveno
taikoje su manim; jie tykojo
mano šono: Ar nesiduos jis ko
kiuo nors būdu apgauti, kad
mes jį nugalėtumėm ir jam at-
keršintumėm. [11] Bet Viešpats yra
su manim lyg drąsus kovotojas;
todėl, kurie mane persekioja, su-
kniubs ir susilpnės; jie bus smar-
kiai sugėdinti, nes nesuprato
amžinosios apjuokos, kuri nie-
kuomet nebus išdildyta. [12] Taigi,
tu, kareivijų Viešpatie, teisiojo
mėgintojau, kurs matai inkstus
ir širdį, duok, meldžiamasis, man
išvysti tavo jiems padarytą keršta;

---

iš pranašo, nes manė, kad tai, kas ne tuojau įvyksta, visai nebeįvyks. — (9) Aš jo nebeatsiminsiu... Anot ebr. t.: aš jo (Viešpaties) nebeminėsiu. — Tokį nutarimą buvo įkvėpę žmogaus silpnumui tie baisūs kentėjimai. — Bet mano širdyje... Dievo žodis ugnis; Jeremijas negali jo sulaikyti savo širdyje, ugnis išsiveržia ir stengiasi liepsnoti; taip jis Dievo spiriamas turi vėl ir vėl pradėti skelbti nelaimes. Taip pat ir iš šitų žodžių pasirodo šioks toks pranašo svyravimas ir nusiminimas. — Aš alpau... Anot ebr. t.: aš stengiaus ją sulaikyti, bet negalėjau. — (10) Nes aš... Anot ebr. t.: aš girdėjau daugelį — baisumas aplinkui (mane): skųskite ir mes jį skųsime (vyriausybei kaipo maišto vadą). Visi, kurie buvo su manim taikoje, tykoja manęs: ar... — (11) Bet Viešpats... Pranašas vienu sykiu atgauna savo drąsumą, atsimindamas Dievą. Ir iš tikrųjų, jei Dievas su mumis, kas prieš mus? Neprieteliai tikrosios išminties apleisti, nes kitaip jie būtų pripažinę tikrąjį pranašą, koks buvo Jeremijas, ir jo skelbimus, ir būtų išvengę žuvimo pranašo nurodytu keliu. Dabar gi jų laukia sugėdinimas ir sumišimas, kai įvyks tai, ką Jeremijas paskelbė. Ir kad tas sugėdinimas juos sutiks, jei jie pasiliks atkaklūs, Jeremijas tai žino iš Dievo tiesakalbystės. Plg. žem. 23, 40. — Jie bus smarkiai... Anot ebr. t.: jie bus visai sugėdinti, nes jiems nepavyks; tai bus amžina gėda, kuri nebus užmiršta. — (12) Taigi tu... Plg. auk. 11, 20; 17, 10. Dievas pažįsta pranašo širdį ir žino, kaip ištikimai ir sąžiningai jis skelbia jam suteiktą žodį. Dievo, o ne savo reikalą gindamas, jis teisėtai gali laukti, kad Viešpats kelsis savos bylos keršyti. — (13) Giedokite... Kadangi jis

quia liberavit animam pauperis
de manu malorum. [14] Maledicta
dies, in qua natus sum: dies, in
qua peperit me mater mea, non
sit benedicta, [15] Maledictus vir,
qui annunciavit patri meo, dicens:
Natus est tibi puer masculus: et
quasi gaudio laetificavit eum.
[16] Sit homo ille ut sunt civitates,
quas subvertit Dominus, et non
poenituit eum: audiat clamorem
mane, et ululatum in tempore
meridiano: [17] qui non me interfecit a vulva, ut fieret mihi mater
mea sepulchrum, et vulva eius
conceptus aeternus. [18] Quare de
vulva egressus sum, ut viderem
laborem et dolorem, et consumerentur in confusione dies mei?

tau aš pavedžiau savo bylą.
[13] Giedokite Viešpačiui, girkite
Viešpatį, nes jis atvadavo beturčio sielą iš piktųlų rankos.
[14] Prakeikta teesie diena, kurioje
gimiau! diena, kurioje mano motina mane pagimdė, tenebūna palaiminta! [15] Tebūna prakeiktas žmogus, kurs paskelbė mano tėvui,
sakydamas: Tau gimė kūdikis
berniukas, ir tarėsi padaręs jam
didelio džiaugsmo. [16] Tebūna tas
žmogus kaip miestai, kuriuos
Viešpats sugriovė ir to nesigailėjo; tegul jis girdi šauksmą rytą
ir klyksmą vidudienį, [17] nes neužmušė manęs įsčioje, kad mano
motina būtų man buvusi kapas
ir jos įsčia būtų amžinai nėščia pasilikusi! [18] Kam aš išėjau
iš įsčios, kad matyčiau vargą ir
skausmą ir mano dienos nyktų
sugėdinime?

7. Dievo teismai piktiems ganytojams. a) Jeruzalė bus kaldėjiečių paimta.

Caput XXI. [1] Verbum, quod
factum est ad Ieremiam a Domino, quando misit ad eum rex
Sedecias Phassur filium Melchiae,

21 perskyrimas. [1] Viešpaties suteiktas Jeremijui žodis,
kai karalius Sedekijas siuntė
pas jį Melkijo sūnų Pasurą ir

jau ne vieną sykį yra prityręs Dievo pagalbos (plg. 11, 18), tai jis pasako žodžius, kokiais jis garbino Viešpatį. — (14) P r a k e i k t a... Pasikėlęs ant vilties sparnų, pranašas vėl krinta, matydamas savo tarnystės sunkumą. Jis ne stipresnis už Eliją panašiose aplinkybėse (3 Kar. 19, 4), išreiškia savo nuliūdimą kone tais pačiais žodžiais, kaip ir Jobas, parodydamas savo skausmą iperboliniais išsireiškimais (Efrem.). — (16) K a i p m i e s t a i: Sodoma, Gomora ir kiti Pentapolies miestai. — (18) K a d m a t y č i a u... Pranašo skausmą padidina jo tautos nelaimė. Plg. 1 Mak. 2, 7. Nėra abejonės, kad pas S. Testamento žmones negalima ieškoti N. Test. tobūlumo, kokį galėjo suteikti apaštalams Kristaus pavyzdis ir jo malonė. Kad skausmas yra išreiškiamas smarkesniais žodžiais, tai toks rytiečių paprotys (Efr.), taip pat kaip perplėšimas drabužių, barstymas sau dulkių ant galvos ir panašūs dalykai sutinka su didesniu rytų kraštų gyvumu.

21, 1—14. Karaliaus Sedekijo paklaustas Jeremijas (1. 2) Viešpaties vardu skelbia, kad Dievas ne tik nepadės žydams, bet dar pats kovos prieš juos draug su kaldėjiečiais (3—8), tačiau duoda tautai ir

et Sophoniam filium Maasiae sacerdotem, dicens: 2 Interroga pro nobis Dominum, quia Nabuchodonosor rex Babylonis praeliatur adversum nos: si forte faciat Dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua, et recedat a nobis. 3 Et dixit Ieremias ad eos: Sic dicetis Sedeciae: 4 Haec dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego convertam vasa belli, quae in manibus vestris sunt, et quibus vos pugnatis adversum regem Babylonis, et Chaldaeos, qui obsident vos in circuitu murorum: et congregabo ea in medio civitatis huius. 5 Et debellabo ego vos in manu extenta, et in brachio forti, et in furore, et in indignatione, et in ira grandi. 6 Et percutiam habitatores civitatis huius, homines et bestiae pestilentia magna morientur. 7 Et post haec ait Dominus: dabo Sedeciam regem Iuda, et servos eius, et populum eius, et qui derelicti sunt in civitate hac a peste et gladio, et fama, in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu inimicorum eorum, et in manu quaerentium animam eorum, et

kunigą Maasijo sūnų Sofoniją ir sakydino: 2 Pasiklausk už mus Viešpatį, nes Babilono karalius Nabukodonosoras kariauja prieš mus; rasi Viešpats padarys mums, laikydamos visų savo stebuklų, kad anas atsitrauktų nuo mūsų. 3 Jeremijas jiems tarė: Sakykite Sedekijui taip: 4 Štai ką sako Viešpats, Izraėlio Dievas: Štai aš apgręšiu karo ginklus, kurie jūsų rankose ir kuriais jūs kariaujate prieš Babilono karalių ir kaldėjiečius, jus apgulančius aplinkui sienas; ir aš juos surinksiu šito miesto viduryje. 5 Aš kovosiu prieš jus ištiesta ranka ir stipriu petimi su narsu, užsidegimu ir didžia rūstybe. 6 Aš užgausiu šito miesto gyventojus, žmonės ir gyvuliai mirs didžiu maru. 7 Po to, sako Viešpats, aš paduosiu Jūdo karalių Sedekiją, jo tarnus, jo tautą ir kurie bus likę šitame mieste nuo maro, kalavijo ir bado; į Babilono karaliaus Nabukodonosoro rankas, į jų neprietelių rankas ir į rankas tų, kurie ieško jų sielų; jis juos užgaus kalavijo ašmenimis ir nesiduos permaldauti, nedovanos ir nepasigailės.

---

karaliui naudingų patarimų, kaip jie galėtų gelbėtis (9—14).

(21, 1) S i u n t ė. Panaši pasiuntinybė paminėta žem. 37, 3. — M e l k i j o s ū n ų P a s u r ą. Tai ne tas pats Pasuras, kurs paminėtas auk. 20, 1. Jis rasi buvo ne sūnus, bet tik tolimas ainis Melkijo, kurs Dovido laikais buvo paskirtas penktojo kunigų skyriaus viršininku. Plg. 1 Kron. 24, 9. — S o f o n i j ą... Jis minimas kelis sykius žem. 29, 25; 37, 3; 52, 24. — (2) N a b u k o d o n o s o r a s. Ebr. N e b u k a d r e ' c c a r, kald. Nebo-kudurri-ucur, (dievas) Nebo laiko globoje vainiką. Jis tuo laiku buvo antrą sykį apgulęs Jeruzalę, 4 Kar. 25, 1. — S a v o s t e b u k l ų: stebuklingai išgelbėdamas, kaip kad buvo išgelbėjęs Ezekijo laikais, 4 Kar. 19, 6. 7. 35. 36. Pranašo atsakymas parodo, kad pasigailėjimo laikas buvo jau praėjęs ir kad daugiausiai bausmė gali būti tik sumažinta, jei jie iš tikrųjų norės daryti atgailą (12. e.).

(4) A š a p g r ę š i u... Jei žydų kariuomenė mėgins užpulti apgulančius kaldėjiečius, ji bus priversta trauktis atgal ir bėgti į patį miestą. — A p l i n k s i e n a s. Ebr. t.: už sienų. — (5) I š t i e s t a r a n k a... Tai ženklas galybės, kuriai negalima pasipriešinti. — S u n a r s u...

percutiet eos in ore gladii, et
non flectetur, neque parcet, nec
miserebitur.
8 Et ad populum hunc dices:
Haec dicit Dominus: Ecce ego
do coram vobis viam vitae, et
viam mortis. 9 Qui habitaverit in
urbe hac, morietur gladio, et
fame, et peste: qui autem egres-
sus fuerit, et transfugerit ad
Chaldaeos, qui obsident vos,
vivet, et erit ei anima sua, quasi
spolium. 10 Posui enim faciem
meam super civitatem hanc, in
malum, et non in bonum, ait
Dominus: in manu regis Baby-
lonis dabitur, et exuret eam igni.
11 Et domui regis Iuda: Audite
verbum Domini, 12 domus David,
haec dicit Dominus: Iudicate
mane iudicium, et eruite vi op-
pressum de manu calumniantis:
ne forte egrediatur ut ignis in-
dignatio mea, et succendatur: et
non sit qui extinguat propter
malitiam studiorum vestrorum.
13 Ecce ego ad te habitatricem
vallis solidae atque campestris,
ait Dominus: qui dicitis: Quis

8 Šitai tautai tu tarsi: Štai ką
Viešpats sako: Štai aš duodu
jūsų akivaizdoje gyvenimo kelią
ir mirties kelią. 9 Kas pasiliks
šitame mieste, mirs nuo kalavijo,
bado ir maro; kas gi išeis ir nu-
bėgs pas kaldėjiečius, kurie jus
apgula, bus gyvas ir bus jam jo
gyvybė lyg grobis. 10 Nes aš
atgręžiau savo veidą prieš šitą
miestą, kad daryčiau pikta ir ne
gera, sako Viešpats; jis bus ati-
duotas į Babilono karaliaus ran-
kas ir tasai sudegins jį ugnimi.
11 Ir Jūdo karaliaus namams sa-
kyk: Klausykite Viešpaties žodžio,
12 Dovido namai. Štai ką Vieš-
pats sako: Darykite teismą nuo
pat ryto ir gelbėkite prievarta pri-
slėgtą iš skriaudėjo rankos, kad kar-
tais neišeitų kaip ugnis mano užsi-
degimas ir neužsidegtų, ir nebūtų
kam užgesyti dėl jūsų pastangų
piktumo. 13 Štai, aš ateinu pas
tave, stipraus ir lygaus slėnio
gyventoją, sako Viešpats, pas

Plg. Atk. 29, 28. Kovotojai žus nuo kalavijo, miesto gyventojai nuo maro.
(8) Aš duodu... Plg. Atk. 11, 26; 30, 15. — (9) Kas gi išeis... Jeremijas kelis sykius davė žydams patarti ramiai pasiduoti kaldėjiečiams. Plg. 27, 11; 38, 1... Žydai tik su didžiu vargu galėtų dar išgelbėti savo gyvybę; ji reiktų varu išplėšti, kaip kad atimamas grobis. — (10) Nes aš atgręžiau... Veltui mėgintų kas nors priešintis, nes pats Viešpats yra nutaręs nubausti Jeruzalę ir atiduoti ją kaldėjiečiams. Sudegins...: taip kaip patys žydai turėjo sudeginti prakeikimui skirtus miestus. Atk. 13, 16. — (11) Karaliaus namams. Kaip tauta taip ir karaliaus namai turi žinoti būdą, kuriuo Dievo ištarmė kad ir nepašalinama, bet vis gi gali būti palengvinta. Tas palengvinimas teikiamas karaliaus namams dėlei Dovido ir tai lengviausia sąlyga. — (12) Nuo pat ryto: uoliai, neatidėliojant. — Kad kartais neišeitų... Taip žuvimas turi pasirodyti atėjęs ne nežinant ateities, bet atvestas savo valios (Jieron.). Kaip baisi bausmė atėjo ant Sedekijo, pasirodo iš 4 Kar. 25, 7. — (13) Stipraus ir lygaus... Anot ebr. t.: slėnio gyventoją, lygumos uolą. — Tai vadinama kalneliais apsupta, vargiai prieinama, todėl sunki paimti Jeruzalė. Plg. Ps. 124, 2; Iz. 22, 1; Sof. 1, 11. — Kas mus užgaus. Ebr. t.: kas galės nusileisti ant mūsų? — Prieš tą pasitikėjimą savimi

percutiet nos? et quis ingredie-
tur domos nostras? 14 Et visitabo
super vos iuxta fructum studio-
rum vestrorum, dicit Dominus:
et succendam ignem in saltu eius:
et devorabit omnia in circuitu
eius.

jus, kurie sakote: Kas mus už-
gaus? ir kas įeis į mūsų namus?
14 Aš jus aplankysiu, žiūrėdamas
jūsų pastangų vaisių, sako Vieš-
pats, ir sukursiu ugnį jos girioje,
ir ji prarys visa aplinkui ją.

b) Prakeikimai piktiems Jūdo karaliams

Caput XXII. 1 Haec dicit Do-
minus: Descende in domum regis
Iuda, et loqueris ibi verbum hoc,
2 et dices: Audi verbum Domini
rex Iuda, qui sedes super solium
David: tu et servi tui, et popu-
lus tuus, qui ingredimini per
portas istas. 3 Haec dicit Domi-
nus: Facite iudicium et iusti-
tiam, et liberate vi oppressum
de manu calumniatoris: et adve-
nam, et pupillum, et viduam no-
lite contristare, neque opprimatis
inique: et sanguinem innocentem
ne effundatis in loco isto. 4 Si
enim facientes feceritis verbum
istud: ingredientur per portas
domus huius reges sedentes de
genere David super thronum
eius, et ascendentes currus et
equos, ipsi et servi, et populus

22 perskyrimas. 1 Štai
ką sako Viešpats: Nueik į Jūdo
karaliaus namus, kalbėk tenai
šitą žodį, 2 ir sakyk: Klausykis
Viešpaties žodžio, Jūdo karaliau,
kurs sėdi Dovido soste, tu ir
tavo tarnai, ir tavo tauta, kurie
įeinate pro šituos vartus. 3 Štai
ką Viešpats sako: Darykite teis-
mą ir teisybę ir išvaduokite prie-
varta prislėgtą iš skriaudėjo ran-
kos; neliūdinkite ateivio, našlai-
čio ir našlės, neslėkite netei-
singai ir neišliekite šitoje vietoje
nekalto kraujo. 4 Nes jei jūs iš
tikrųjų tai darysite, tai pro šitų
namų vartus įeis karaliai iš Do
vido giminės, kurie sėdi jo soste,
važiuoti ir raiti, jie, ir jų tarnai,
ir jų tauta. 5 Jeigu gi neklausy-
site šitų žodžių, aš prisiekiu

Viešpats stato savo visagalybę. — (14) J o s g i r i o j e. Taip vadinamą Jeruzalės namai, ypač Dovido, Saliamono ir kitų karalių iš Libano kėdrų pastatyti rūmai. Pranašystės įvykimą vz. 4 Kar. 25, 9; 2 Kron. 39, 19; Jer. 52, 13.

22, 1—23, 8. Jeremijas Dievo vardu duoda įspėjimų karaliaus namams (22, 1—9), skelbia nelaimę karaliui Selumui (22, 10—12), karaliui Joakimui (22, 13—23), karaliui Jekonijui (22, 24—30) ir piktiems ganytojams, kuriuos turi pavaduoti geri ganytojai ir geriausias Ganytojas 23, 1—8).

(22, 1) Į J ū d o k a r a l i a u s n a m u s. Kadangi šitas įspėjimas duodamas apskritai karaliui, jo neįvardijant, tai reikia spėti, kad jis pranašo buvo ne vieną sykį pakartotas. — (2) K u r s s ė d i D o v i d o s o s t e. Atsiliepimas turi priminti karaliui Dovidui duotuosius pažadėjimus, bet taip pat ir sujungtas su juo sąlygas (2 Kar. 7, 14). — P r o š i t u o s v a r t u s: pro karaliaus rūmų vartus. — (3) A t e i v i o... Jiems labiausiai reikia globos ir ta globa paliepta Dievo įstatyme. Iš. 22, 21 ir k. Plg. aük. 21, 12. — (4) I š D o v i d o g i m i n ė s, k u r i e... Ebr. t.: kurie Do-

eorum. [5] Quod si non audieritis
verba haec: in memetipso iuravi,
dicit Dominus, quia in solitu-
dinem erit domus haec. [6] Quia
haec dicit Dominus super domum
regis Iuda: Galaad tu mihi caput
Libani: si non posuero te soli-
tudinem, urbes inhabitabiles. [7] Et
sanctificabo super te interficien-
tem virum et arma eius: et suc-
cident electas cedros tuas, et
praecipitabunt in ignem. [8] Et per-
transibunt gentes multae per
civitatem hanc: et dicet unus-
quisque proximo suo: Quare
fecit Dominus sic civitati huic
grandi? [9] Et respondebunt: Eo
quod dereliquerint pactum Do-
mini Dei sui, et adoraverint deos
alienos, et servierint eis.

[10] Nolite flere mortuum, ne-
que lugeatis super eum fletu:
plangite eum, qui egreditur, quia
non revertetur ultra, nec videbit
terram nativitatis suae. [11] Quia
haec dicit Dominus ad Sellum
filium Iosiae regem Iuda, qui reg-
navit pro Iosia patre suo, qui
egressus est de loco isto: Non
revertetur huc amplius: [12] sed in

savimi, sako Viešpats, kad šitie
namai pavirs tyruma. [6] Nes štai
ką Viešpats sako apie Jūdo ka-
raliaus namus: Jūs man kaip Ga-
laadas, Libano viršūnė, bet iš
tikrųjų aš padarysiu iš jūsų ty-
rumą, negyvenamus miestus. [7] Aš
pašventinsiu prieš tave užmu-
šantį žmogų ir jo ginklus; jie
nukirs rinktinius tavo kėdrus ir
įmes į ugnį. [8] Daug tautų pereis
per šitą miestą, ir kiekvienas
sakys savo artimui: Kodėl Vieš-
pats taip padarė šitam dideliam
miestui? [9] Ir bus atsakyta: Dėl to,
kad jie pametė Viešpaties, savo
Dievo, sandorą, garbino svetimus
dievus ir jiems tarnavo.

[10] Neverkite mirusiojo ir ne-
raudokite su ašaromis; verkite to,
kurs išeina, nes jis daugiau ne-
bepargrįš ir nebematys savo gim-
tosios šalies. [11] Nes štai ką sako
Viešpats Jūdo karaliui Jozijo sū-
nui Selumui, karaliavusiam savo
tėvo Jozijo vietoje, išėjusiam iš
šitos vietos: Jis daugiau čionai
nebepargrįš, [12] bet tenai toje vie-

vidui sėdi jo soste. — Karalystė pasiliks stovėti savo grožybėje; bet tas jos pasilikimas pareina nuo sąlygų išpildymo, 2 Kar. 7, 14... Plg. auk. 17, 25. — (6) Kaip Galaadas. Galaado kraštas žymus buvo savo gražumu. — Libano viršūnė: kilnūs kaip Libano miškai, iš kurių kėdrų buvo pastatyti tie rūmai. Tačiau rūmų kilnumas Dievui nieko nereikš, jei karalius nevaldys teokratiškosios karalystės, taip kaip reikalauja jo pašaukimas. — (7) Užmušantį... Ebr. t.: griovėjus, kiekvieną su jo ginklais. — Tai bus Dievui šventas karas. Plg. auk. 6, 4; Iz. 13, 3... — (8. 9) Pareis per šitą miestą... Plg. Atk. 29, 24; 3 Kar. 9, 8.

(10) Neverkite mirusiojo... Joakazo likimą reikia labiau apraudoti nekaip mirtį karaliaus Jozijo, kurs krito kovoje prie Magėdo (4 Kar. 23, 29...). Po Jozijo viešpatavo jo sūnus Joakazas, kuriam tuomet buvo sukakę trisdešimt dveji metai. Tačiau jis darė, kas buvo pikta Viešpaties akivaizdoje. Vos tris mėnesius karaliavęs, jis buvo Aigipto karaliaus Nechao nugalėtas prie Reblos ir nuvestas į Aigiptą (kame jis ir mirė). Pranašystė buvo suteikta neilgai trukus po to atsitikimo, kadangi skausmas dėl Jozijo mirties dar tebebuvo gyvas. Kaip gi labai raudota dėlei jo mirties, vz. 2 Kron. 35, 24. 25; Zak. 12, 11. — (11) Selumui. Kalbama

loco, ad quem transtuli eum, ibi
morietur, et terram istam non videbit amplius.
13 Vae qui aedificat domum
suam in iniustitia, et coenacula
sua non in iudicio: amicum suum opprimet frustra, et mercedem eius non reddet ei. 14 Qui
dicit: Aedificabo mihi domum
latam, et coenacula spatiosa: qui
aperit sibi fenestras, et facit laquearia cedrina, pingitque sinopide. 15 Numquid regnabis, quoniam confers te cedro? pater tuus numquid non comedit et bibit, et fecit iudicium et iustitiam
tunc cum bene erat ei? 16 Indicavit causam pauperis et egeni
in bonum suum: numquid non
ideo quia cognovit me, dicit Dominus? 17 Tui vero oculi et cor
ad avaritiam, et ad sanguinem
innocentem fundendum, et ad
calumniam, et ad cursum mali
operis. 18 Propterea haec dicit
Dominus ad Ioakim filium Io-

toje, į kurią aš jį perkėliau, mirs
ir daugiau nebematys šitos šalies.
13 Deja, kas stato savo namus
neteisybe ir savo kambarius neteisumu, veltui slėgia savo prietelį ir jam neatiduoda jo užmokesnio, 14 kurs sako: Pasistatysiu
sau plačius namus ir ertus kambarius, kurs išsikerta sau langų,
iškloja kėdro lentomis ir ištepa
raudonai. 15 Argi tu karaliausi,
kad lyginies su kėdru? Argi tavo
tėvas nevalgė ir negėrė, ir ar jam
nebuvo gera, kuomet jis darė
teismą ir teisybę? 16 Jis darė teisybę beturčiui ir stokojančiam
savo laimei; argi ne dėlto, kad
jis mane pažino? sako Viešpats.
17 Tavo gi akys ir širdis linkusios į godumą ir nekalto kraujo
išlieti, skriaudos daryti ir bėgti
paskui piktą darbą. 18 Todėl štai
ką Viešpats sako Jūdo karaliui
Jozijo sūnui Joakimui: Jo neverks: Deja broli! ir deja sesuo!

---

apie tą patį Joakazą, nes jis buvo paskirtas karaliumi Jozijo vietoje, išvestas į Aigiptą ir tenai mirė. Kad jis turi du vardu, tai tas dalykas anuo laiku buvo gana paprastas, nes ir karalius Joakimas anksčiau vadinosi Eliakimas, taip pat karalius Sedekijas pirmą vadinosi Matanijas; Joakazas rasi gavo antrą vardą apimdamas sostą.

(13) Savo kambarius. Ebr. t.: savo aukšto kambarius. — Čia prasideda įspėjimas karaliui Joakimui. — Veltui slėgia... Ebr. t.: verčia tarnauti be atsilyginimo, t. y. reikalauja, kad žmonės eitų į baudžiavos darbus. — (14) Kambarius: aukšto kambarius. — Išsikerta... Dideli langai, išklojimas lentomis, nudažymas raudonai buvo ženklas didelio turtingumo ir gražumo. — (15) Kad lyginies... Ebr. t.: kad kovoji kėdrais. — Jis stengiasi perviršinti kitus ne dorybėmis, bet rūmais iš kėdro medžių, lyg kad nuo to pareitų jo karaliavimo ilgumas. — Argi tavo... Ebr. t.: argi tavo tėvas nevalgė ir negėrė ir nedarė teismo ir teisybės? Tuomet buvo jam gera. — Tavo tėvas neįsileido į tokius nereikalingus ir visą kraštą varginančius darbus, bet ramiai ir su pasigėrėjimu naudojos tuo, ką jam Dievas buvo suteikęs, ir darė teismą ir teisybę; tuomet tai ir buvo jam gera. — (16) Argi ne dėlto, kad... Ebr. t.: argi ne tai yra mane pažinti? — Tikras Dievo pažinimas paragina žmogų daryti teisybę, ir kas laikosi dorybės, tas pažįsta ir garbina Dievo darbais. — (17) Tavo gi akys...: savo pastangomis ir darbais tu nori paminti po kojų kitų teises; tu išlieji nekaltą kraują, kaip Akabas (3 Kar. 21), kad pasisavintumei svetimą gėrybę. Kaip gi jis tai darė, pasirodo iš 13. e. — (18) Jozijo sūnui... Jozijo

siae regem Iuda: Non plangent
eum: Vae frater et vae soror:
non concrepabunt ei: Vae Do
mine, et vae inclyte. [19] Sepultu-
ra asini sepelietur, putrefactus et
proiectus extra portas Ierusalem.
[20] Ascende Libanum, et clama:
et in Basan da vocem tuam, et
clama ad trauseuntes, quia con-
triti sunt amatores tui. [21] Locu-
tus sum ad te in abundantia tua; et
dixisti: Non audiam: haec est
via tua ab adolescentia tua, quia
non audisti vocem meam:
[22] Omnes pastores tuos pascet
ventus, et amatores tui in cap-
tivitatem ibunt: et tunc confun-
deris, et erubesces ab omni
malitia tua. [23] Quae sedes in Li-
bano, et nidificas in cedris, quo-
modo congemuisti cum venis
sent tibi dolores, quasi dolores
parturientis?

Neraudos jo: Deja, valdove! ir
deja, šviesiausias! [19] Jis bus pa-
laidotas, kaip laidojama asilas,
supuvęs ir išmestas už Jeruza-
lės vartų.

[20] Užeik ant Libano ir šauk,
ir Basane paleisk savo balsą ir
šauk praeinantiems, nes visi tavo
mylėtojai sutrinti. [21] Aš tau kal-
bėjau tavo apstybėje, tu gi tarei:
Neklausysiu; toks tavo kelias nuo
pat tavo jaunystės, nes tu ne-
klausei mano balso. [22] Visus tavo
ganytojus ganys vėjas, ir tavo
mylėtojai eis nelaisvėn; tuomet
tu būsi sugėdinta ir parausi dėl
visos savo piktenybės. [23] Kuri sėdi
Libane ir turi lizdą kėdruose,
kaip tu vaitosi, kuomet bus atėję
ant tavęs skausmų, tokių kaip
gimdyvės skausmai.

mirtį lydėjo didžiausias gedulys; ji buvo visos tautos apraudota; netaip atsitiks, mirus jo nevertam sūnui; karaliaus namų kunigaikščiai nešauks: Deja, broli! nesakys pavaldiniai: Deja valdove, deja, šviesiausias! — D e j a s e s u o. Tie žodžiai arba reikia išleisti, kaip tai padaryta LXX, nes jie čia netinka, arba rasi žodžiais: Deja, broli, ir deja sesuo, prasidėdavo paprastai raudų giesmė. — (19) K a i p l a i d o j a m a a s i l a s. Nepalaidotas jis turi būti pamestas laukiniams žvėrims ėsti. Plg. 36, 30. — S u p u v ę s... Anot ebr. t.: valkiojamas ir pamestas toli nuo Jeruzalės vartų. Joakimas tikriausiai krito kovoje prieš kaldėjiečius, nors apie tai nieko nepasakojama istorijos knygoje. 4 Kar. 24, 5, tiesa pasakyta, kad jis užmigęs su savo tėvais; bet tai nereiškia būtinai, kad jis miręs ramia mirtimi, kaip tai pasirodo iš 3 Kar. 22, 40; taip pat nieko ten nesakoma apie jo laidotuves, tuo tarpu, kad kitose vietose aiškiai minima karalių palaidojimas. — (20) U ž e i k... Ebr. t.: įsakymas duodama moter. gymėje (plg. 23. e.), nes įsivaizdinama Jūdo tauta kaipo moteriškė, kuri kviečiama užkopti su šauksmu ant kalnų, pro kuriuos turėjo eiti kaldėjiečiai. — P r a e i n a n t i e m s : Ebr. t.: nuo Abarimo. Abarimo kalnai rytpiečiuose nuo Palestinos, Moabe. Nuo tų kalnų (tarp kurių yra taip pat Nėbo kalnas, Atk. 32, 49) galima matyti žydų ir jų kaimynų šalis. — M y l ė t o j a i: tautos, kurių draugystės tu ieškojai. — S u t r i n t i. Dejavimo šauksmas turi pasklysti toli, ir tautos turi suprasti, kaip pragaištinga buvo Dievo tautai palikti savo Dievą ir iš „kūno" daryti sau ramstį. Jūdo gyventojų bausmė yra įspėjimas tautoms. — (21) N u o p a t t a v o j a u n y s t ė s: tuo metu, kada tu išėjai iš Aigipto ir keliavai per tyrus. — (22) G a n y t o j u s: karalius ir kunigaikščius. — G a n y s. Nelaimių vėjas nugins juos į nelaisvę. — M y l ė t o j a i: tie, kurie padarė su tavim sandorą. — (23) K u r i s ė d i... Ebr. t.: gyvenanti Libane. — Simboliniais išsireiškimais aprašoma, kaip labai pasitikėjo savimi Jūdo tauta ir nebijojo nelaimės.

24 Vivo ego, dicit Dominus:
quia si fuerit Iechonias filius Ioa-
kim regis Iuda, annulus in manu
dextera mea, inde evellam eum.
25 Et dabo te in manu Nabu-
chodonosor regis Babylonis, et
in manu Chaldaeorum. 26 Et mit-
tam te, et matrem tuam, quae
genuit te, in terram alienam, in
qua nati non estis, ibique mori-
emini; 27 et in terram, ad quam
ipsi levant animam suam ut re-
vertantur illuc: non revertentur.
28 Numquid vas fictile atque con-
tritum vir iste Iechonias? num-
quid vas absque omni voluptate?
quare abiecti sunt ipse et semen
eius, et proiecti in terram, quam
ignoraverunt? 29 Terra, terra, terra,
audi sermonem Domini. 30 Haec
dicit Dominus: Scribe virum istum
sterilem, virum, qui in diebus
suis non prosperabitur: nec enim
erit de semine eius vir, qui se-
deat super solium David, et po-
testatem habeat ultra in Iuda.

24 Kaip aš gyvas, sako Viešpats,
jei Jūdo karaliaus Joakimo sūnus
Jekonijas būtų žiedas ant mano
dešinės rankos, aš ir nuo tenai
jį nutrauksiu. 25 Aš paduosiu
tave į ieškančiųjų tavo gyvybės
ranką, ir į ranką tų, kurių veido
tu bijai, ir į Babilono karaliaus
Nabukodonosoro ranką, ir į kal-
dėjiečių ranką. 26 Aš siųsiu tave
ir tavo motiną, kuri tave pagim-
dė, į svetimą šalį, kurioje nee-
sate gimę, ir tenai jūs mirsite.
27 Į šalį gi, į kurią jie kelia savo
sielą, kad ten sugrįžtų, jie ne-
pargrįš. 28 Argi tas žmogus Jeko-
nijas molinis ir sudaužytas in-
das? argi jis indas, kuriuo nie-
kas nesigėri? Kodėl atmesti jis
ir jo ainija ir išmesti į šalį, ku-
rios jie nežinojo? 29 Žeme, žeme,
žeme, klausykis Viešpaties žo-
džių. 30 Štai ką Viešpats sako:
Rašyk, kad tas žmogus bus be
vaikų, kad jis žmogus, kuriam jo
dienose nesiseks, nes iš jo aini-
jos nebus žmogaus, kurs sėdėtų
Dovido soste ir dar turėtų val-
džios Jūde.

(24) Jekonijas. Ebr. t.: Konjahu. Tas vardas rasi sutrumpintas iš Jekonjahu. — Būtų žiedas... Žiedas su antspaudu gražus ir brangus papuošalas; jis tarsi artimiausiai sujungtas su jo savininku. Kadangi jo prispaudimu patvirtinama karaliaus vardu leidžiami paliepimai, tai jis draug parodo vertybę ir didelę reikšmę, kokią teokratinis karalius turi pas Dievą. Tačiau Dievas persiskirs su juo ir mes jį šalin nuo savęs. — (26) Tavo motiną. Jos vardas buvo Noesta, 4 Kar. 28, 9. Ji čia paminėta tikriausiai dėlto, kad kaipo karaliaus motina turėjo didelės įtakos savo sūnui. — (27) Į šalį gi... Pranašystės įvykimą vz. 4 Kar. 24, 9—16; 2 Kron. 36, 10. — (28) Argi... Kaip išmetama sudaužytas molinis indas, taip buvo Jekonijas išmestas iš Viešpaties namų ir šalies į svetimą šalį, nes jis darė pikta ir vedė tautą į nuodingas ganyklas, jis, kurs Dievo namuose, Dievo rankoje turėjo būti įrankis išganymui ir teokratinės karalystės papuošalas. Jis sudaužytas ta prasme, kad nė vienas iš jo ainių nebeturėjo būti karaliumi (Jeron. Teod.). — (29) Žeme... 28. eil. draug su skausmu buvo išreikšta ir meldimas, kad Dievas neduotų taip įvykti; čia atsakymas į tą meldimą: reikia visai išsižadėti vilties. Trejopas žodžio pakartojimas parodo svarbą dalyko, kurs turi būti paskelbtas visai tautai. — (30) Rašyk. Ebr. t.: rašykite. — Atsiminimas apie tą dalyką turi būti nuolatinis, taip pat turi būti pažymėta, kad Dievo nutarimas neatmainomas. — Bus be vaikų. Jekonijas turėjo vaiku (1 Kron. 3, 17),

Caput XXIII. 1 Vae pasto-
ribus, qui disperdunt et dilace-
rant gregem pascuae meae, dicit
Dominus. 2 Ideo haec dicit Do-
minus Deus Israel ad pastores,
qui pascunt populum meum: Vos
dispersistis gregem meum, et
eiecistis eos, et non visitastis
eos: ecce ego visitabo super
vos malitiam studiorum vestro-
rum, ait Dominus. 3 Et ego con-
gregabo reliquias gregis mei de
omnibus terris, ad quas eiecero
eos illuc: et convertam eos ad
rura sua: et crescent et multi-
plicabuntur. 4 Et suscitabo super
eos pastores, et pascent eos:
non formidabunt ultra et non
pavebunt: et nullus quaeretur ex
numero, dicit Dominus. 5 Ecce
dies veniunt, dicit Dominus: et
suscitabo David germen iustum:
et regnabit rex, et sapiens erit:

23 perskyrimas. 1 Deja
ganytojams, kurie naikina ir dras-
ko mano ganyklos kaimenę, sako
Viešpats. 2 Todėl štai ką sako
Viešpats, Izraėlio Dievas, pie-
menims, kurie gano mano tautą:
Jūs išvaikėte mano bandą, juos
išvarėte ir jų neaplankėte; štai aš
aplankysiu jus dėl jūsų pastangų
piktenybės, sako Viešpats. 3 Aš
surinksiu mano būrio liekanas iš
visų šalių, į kurias būsiu juos
išmetęs, sugrąžinsiu juos į jų
dirvas, ir jie augs ir dauginsis.
4 Aš paskirsiu jiems ganytojų,
ir tie ganys juos; jie daugiau
nebebijos ir nebeišsigąs, ir nė
vienas iš jų skaičiaus nežus,
sako Viešpats. 5 Štai ateina die-
nų, sako Viešpats, ir aš paža-
dinsiu Dovidui teisią atžalą; ka-
ralius karaliaus ir bus išmintin-
gas, darys šalyje teismą ir tei-

---

bet čia norima pasakyti, kad jis neturės tokio sūnaus, kuriam tektų jo sostas. Taip ir įvyko, nes po Jekonijo dar buvo karaliumi tik Sedekijas, ne jo sūnus, bet dėdė.

(23, 1) Deja ganytojams. Po įspėjimų atskiriems karaliams duodama bendras įspėjimas visiems tautos vadams. Plg. Ezek. 1, 3; 34, 2. — Drasko. Ebr. t.: išvaiko. — Jie gadina ir kankina tautą, negerindami jos įpročių ir platindami stabmeldystę, taip užvesdami ant jos Dievo teismus ir būdami priežastimi išvedimo tautos nelaisvėn. Taip jie elgiasi prieš Dievo bandos avis, kuriomis Dievas ypatingu būdu rūpinasi, kurioms jis davė įstatymų ir kurių karaliumi jis pats nori būti — (2). Aš aplankysiu...: jūs nelankėte mano tautos (rūpesniu), tai aš jus aplankysiu (bausmėmis). — (3) Aš surinksiu... Argi Dievas užmirš savo pažadėjimą Abraomui, Sinajaus sandorą, ir visus savo žadėjimus? Anaiptoli, pats Dievas atnaujins, ką jo atstovai, karaliai, pagadino. Atstatymas apsireikš visų pirma tuo, kad izraėlitai sugrįš į Palestiną, kadangi ta šalis lyg kad laidas sandoros su Dievu, ir vėl įkurs jų karalystę. Tačiau tai tik pradžia atstatymo, nuo kurio pranašai dažnai pereina jo pabaigon Mesijuje, per kurį tas atnaujinimas bus suteiktas ne nedaugeliui, ne vienai tautai, bet visam pasauliui. — (4) Paskirsiu jiems ganytojų:.. Dievas pripildys ganytojus, kuriuos jis paskirs, savo dvasios, ir taip jie gerai ganys Dievo bandą ir teiks jai išganingos ganyklos. Tikro ganytojo žymės nebaimingumas ir ramybė, kuriose dalyvauja banda, nes jų Dievas suteikia tik tai tautai, kuri jį ištikimai garbina ir laikosi jo įsakymų. Kuomet tie žodžiai turi įvykti, pasakoma 5. e. — (5) Atžalą... Ebr. cemah. Tuo žodžiu jau pas Iz. 4, 2 aptariamas Mesijas: juo vadinamas Mesijas taip pat Zak. 3, 8 ir 6, 12. Tas, kurs čia vadinamas atžala, toliau 30, 9 pavadintas karaliumi Dovidu, pas Ez. 34, 23 ganytojų, mano tarnu Dovidu; taip pat Ez. 37, 24. Kadangi Mesijas turi viešpatauti kaipo karalius, tai teokratija bus atgaivinta, bet kilnesniu būdu, taip

et faciet iudicium et iustitiam in
terra. [6] In diebus illis salvabitur
Iuda, et Israel habitabit confiden-
ter: et hoc est nomen, quod vo-
cabunt eum, Dominus iustus
noster. [7] Propter hoc ecce dies
veniunt, dicit Dominus, et non
dicent ultra: Vivit Dominus, qui
eduxit filios Israel de Terra
Aegypti: [8] Sed: Vivit Dominus, qui
eduxit et adduxit semen domus Is-
rael de Terra Aquilonis, et de cunc-
tis terris, ad quas eieceram eos
illuc: et habitabunt in terra sua.

sybę. [6] Anose dienose Jūdas bus
išgelbėtas ir Izraėlis gyvens su
pasitikėjimu; ir štai vardas, ku-
riuo jis bus vadinamas: Vieš-
pats, mūsų teisusis. [7] Todėl štai
ateina dienų, sako Viešpats, ir
nebesakys daugiau: Kaip gyvas
Viešpats, kurs išvedė Izraėlio
vaikus iš Aigipto žemės, [8] bet:
kaip gyvas Viešpats, kurs išvedė
ir atvedė Izraėlio namų ainiją iš
šiaurės šalies ir iš visų kraštų, į
kuriuos aš buvau juos išmetęs,
kad jie gyventų savo žemėje.

c) Pranašystė prieš netikrus pranašus.

[9] Ad prophetas: Contritum
est cor meum in medio mei, con-
tremuerunt omnia ossa mea:
factus sum quasi vir ebrius, et
quasi homo madidus a vino a
facie Domini, et a facie verborum

[9] Pranašams. Mano širdis sutrin-
ta viduje manęs, visi mano kaulai
dreba; aš pasidariau kaip girtas žmo-
gus ir kaip žmogus primirkęs vyno
Viešpaties akivaizdoje ir nuo jo
šventų žodžių. [10] Nes šalis pilna

kaip ji pritinka tokiam karaliui, kurs viešpatauja per amžius. — Bus išmintingas: ir todėl jam visame seksis (ebr. t.). — Darys šalyje... Plg. 2 Kar. 8, 15; žem. 33, 14. Ez. 34, 23; Dan. 9, 24; Jono 1, 45. — (6) Anose dienose. Ebr. t.: jo dienose. — Bus išgelbėtas... Žadamasai karalius labai skirsis nuo karalių bedievių, per kuriuos Dievo banda žuvo. Kadangi bedievystė ir tarnavimas dievaičiams atvedė žuvimą, tai išgelbėjimas turi ateiti per maldingumą ir dievobaimingumą. Jūdui nebereikės bijoti savo neprietelių, nebereikės taip pat bijoti bedievių suvadžiotojų. Per Mesiją ateis visokių gėrybių. — Viešpats, mūsų teisusis. Ebr. t.: mūsų teisybė. Pasakymas, kad žadamasai Mesijas bus taip vadinamas, nereiškia, kad kas nors iš tikrųjų jam tokį vardą duotų (plg. Iz. 7, 14), bet tuo vardu išreiškiama jo giliausioji esmė: tai turi būti ir pasireikšti darbu, kas vardu pasakoma. Tą prasme gauna tą vardą Jeruzalė (žem. 33, 16 ebr. t.). Taigi Mesijo dienose ir per Mesiją bus mums suteikta, kad Viešpats bus mūsų teisybė. Geras ganytojas ves mus išmintingai, suteikdamas saugumo ir ramybės ir vykindamas teisybę ir šventumą. — (7) Nesakys... taip didelė rodysis naujoji geradarystė, net palyginta su ana senaja (plg. Iz. 43, 18. 19). — (8) Bet: kaip... Plg. Atk. 33, 28; auk. 16, 14. 15.

23, 9—40. Jeremijas aprašo nedoriausią netikrų pranašų pasielgimą (9-15), Dievo vardu įspėja, kaip labai reikia saugotis tų piktų žmonių (16-22), kelia aikštėn jų veidmainystę (23-32) ir paaiškina, kas yra Viešpaties našta (33-40).

(9) Pranašams. Ebr. t.: gali reikšti taip pat: apie pranašus. Tokių antrašų kaip šitas Jeremijo knygoje yra daugiau. Plg. 21, 11; 46, 2; 48; 1; 49, 1. 7. 23. 28. — Mano širdis... Dievas apreiškė pranašui savo didžiausią rūstybę žodžiais, ženklais ir dalykais. Kodėl Dievas pasirodė jam regėjime taip baisioje išvaizdoje,

sanctorum eius. [10] Quia adulteris
repleta est terra, quia a facie
maledictionis luxit terra, arefacta
sunt arva deserti: factus est cur-
sus eorum malus, et fortitudo
eorum dissimilis. [11] Propheta nam-
que et sacerdos polluti sunt: et
in domo mea inveni malum eo-
rum, ait Dominus. [12] Idcirco via
eorum erit quasi lubricum in te-
nebris: impellentur enim, et cor-
ruent in ea: afferam enim super
eos mala, annum visitationis
eorum, ait Dominus. [13] Et in
prophetis Samariae vidi fatuita-
tem: prophetabant in Baal, et
decipiebant populum meum Is-
rael. [14] Et in prophetis Ierusalem
vidi similitudinem adulterantium,
et iter mendacii: et confortave-
runt manus pessimorum ut non
converteretur unusquisque a ma-
litia sua: facti sunt mihi omnes
ut Sodoma, et habitatores eius
quasi Gomorrha. [15] Propterea haec
dicit Dominus exercituum ad
prophetas: Ecce ego cibabo eos
absinthio, et potabo eos felle: a
prophetis enim Ierusalem egressa
est pollutio super omnem terram.
[16] Haec dicit Dominus exer-
cituum: Nolite audire verba pro-

svetimoterių, nes šalis liūdi nuo
prakeikimo, sudžiūvo tyrumos
dirvos, jų bėgimas krypsta į pikta
ir jų stiprybė nebe ta pati. [11] Nes
pranašas ir kunigas sutepti, ir
savo namuose aš radau jų pik-
tenybę, sako Viešpats. [12] Todėl
jų kelias bus kaip sliduma tam-
sybėje; nes jie bus varomi ir
ant jos sukniubs; nes aš atvesiu
ant jų nelaimių, jų aplankymo
metus, sako Viešpats. [13] Taip
pat Samarijos pranašuose aš
mačiau paikybės; jie pranašavo
Baalo vardu ir apgaudinėjo mano
tautą Izraėlį. [14] Jeruzalės gi pra-
našuose aš mačiau pamėgzdžio-
jimą svetimoteriaujančiųjų ir melo
taką; jie sustiprino pikčiausiųjų
rankas, kad nė vienas nesigręžtų
nuo savo piktumo; visi pasidarė
man kaip Sodoma ir jos gy-
ventojai kaip Gomora. [15] Todėl
štai ką kareivijų Viešpats sako
pranašams: Štai aš juos valgy-
dinsiu metėlėmis ir juos girdysiu
tulžimi, nes iš Jeruzalės pranašų
išėjo sutepimas į visą žemę.

[16] Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats: Neklausykite žodžių pra-

---

pasakoma 10. e. — (10) Prakeikimo: kurį Dievas ant jos metė dėl tautos nusikaltimų (plg. Atk. 28, 22...). — Jų bėgimas. Jie stačiai bėgte bėgo paskui visokį piktumą. — Jų stiprybė...: savo jėgas jie sunaudoja ne geriems darbams, bet piktenybei daryti. — (11) Sutepti. Anot ebr. t.: piktadariai. — Radau jų piktenybę: nes jie Dievo namuose tarnauja dievaičiams arba pasiduoda paleistuvystei prie jų pastatytuose butuose (14. e.). — (12) Nes jie bus varomi... Jie visai tikrai turi susilaukti žuvimo, ir niekas negalės jų apsaugoti nuo Dievo bausmės. — (13) Baalo vardu: vardu dievaičio, kurs iš tikrųjų yra visai niekas. Kitaip elgėsi netikri pranašai Jeruzalėje, kurie piktai naudojosi Viešpaties vardu, kad prieštarautų Dievo pranašų paskelbtai tiesai ir žadėtų nusikaltimui saugumą nuo bausmės. — — (14) Jeruzalės... Ebr. t.: Jeruzalės pranašuose aš mačiau baisių dalykų: nuolatinį svetimoteriavimą ir pasilikimą melagystėje. — Jie sustiprino...: padrąsino piktadarius laikytis savo darbų. — Aš juos valgydinsiu... Plg. auk. 9, 15.

(16) Jie sako savo...: netikri pranašai skelbia, ką patys prasimano, taigi anaiptol ne Dievo suteiktus žodžius, todėl nereikia jiems tikėti. Plg.

phetarum, qui prophetant vobis,
et decipiunt vos: visionem cor-
dis sui loquuntur, non de ore
Domini. 17 Dicunt his, qui blas-
phemant me: Locutus est Domi-
nus: Pax erit vobis, et omni, qui
ambulat in pravitate cordis sui,
dixerunt: Non veniet super vos
malum. 18 Quis enim affuit in
consilio Domini, et vidit et au-
divit sermonem eius? quis con-
sideravit verbum illius et audi-
vit? 19 Ecce turbo Dominicae in-
dignationis egredietur, et tem
pestas erumpens: super caput
impiorum veniet. 20 Non rever-
tetur furor Domini usque dum
faciat, et usque dum compleat
cogitationem cordis sui: in no-
vissimis diebus intelligetis con-
silium eius. 21 Non mittebam
prophetas, et ipsi currebant: non
loquebar ad eos, et ipsi prophe-
tabant. 22 Si stetissent in consi-
lio meo, et nota fecissent verba
mea populo meo, avertissem uti-
que eos a via sua mala, et a
cogitationibus suis pessimis.

našų, kurie jums pranašauja ir
jus apgaudinėja; jie sako savo
širdies regėjimą ir ne iš Vieš-
paties burnos. 17 Jie sako tiems,
kurie man piktžodžiauja: Vieš-
pats taip kalbėjo: jums bus ra-
mybė; ir kiekvienam, kurs vaikš-
čioja savo širdies nedorume jie
sako: Neateis ant jūsų nelaimė.
18 Nes kas gi buvo Viešpaties
taryboje, matė ir girdėjo jo žo-
džius? kas klausėsi jo žodžio
ir išgirdo? 19 Štai išeis Viešpaties
užsidegimo viesulas ir išsiver-
žianti audra ateis ant bedievių
galvos. 20 Viešpaties narsas ne-
pasiliaus, kolei neįvykdys ir ne-
pabaigs savo širdies minties;
paskutinėse dienose jūs supra-
site jo sumanymą. 21 Aš nesiun-
čiau pranašų, jie patys bėgo; aš
jiems nekalbėjau, jie patys pra-
našavo. 22 Jei jie būtų stovėję
mano taryboje ir būtų skelbę
mano žodžius mano tautai, aš
juk būčiau juos atitraukęs nuo
jų pikto kelio ir nuo jų pikčiau-
sių minčių.

27, 9; 29, 8. — (17) Jie sako... Jeremijas duoda pavyzdžius melagingų netikrų pranašų šnekų. Plg. auk. 5, 12; 14, 13. — Tiems, kurie man... Ebr. t.: mano niekintojams. — (18) Nes kas gi... Dievas per įstatymą ir per daugelį savo pranašų apreiškė, kad jo valia kitoki, ne kaip kad skelbia netikri pranašai; taigi jie turėtų įrodyti, kad jie dalyvavo Dievo taryboje ir neabejotinais ženklais patvirtinti, kad Dievas ūmai pakeitė savo nutarimus. Priešingai gi, savo tikriems pranašams jis duoda pažinti savo sumanymus (plg. Am. 3, 7). — (19) Štai, išeis... Anot ebr. t.: štai Viešpaties umaras, rūstybės karštis išeina, ir audra su viesulu. — Audra vaizdas baisaus Dievo teismo. Kaip Dievo žodis ne veltui išeina, bet daro, ko Dievas nori, taip Viešpaties rūstybė nepaliaus, kolei neįvyks, ką Dievas nori pasiekti. Plg. 30, 14. — (20) Paskutinėse dienose: Mesijo metu. Jo širdies mintis yra įkurti naują ir visą apimančią Dievo karalystę. Tik kai ji bus įsteigta, pilnai supras, kaip Dievas savo išmintingu vedimu taip sutvarkė, kad tai pravertė jo karalystės įkūrimui tarp žmonių ir kaip jo gerumas draug su jo išmintimi paskyrė piktiems bausmių ir žuvimą. — (21) Aš nesiunčiau... Du dalyku reikalingu pranašui: jis turi būti Dievo siųstas ir tik tai kalbėti, ką Dievas jam įkvepia (Atk. 18, 18). Netikriems pranašams trūksta vieno ir kito. — (22) Ir būtų skelbę... Anot ebr. t.: tai jie būtų skelbę mano tautai mano žodžius ir būtų juos atitraukę nuo jų pikto kelio ir nuo jų darbų piktumo. — Taigi tai ir įparodo (Atk. 13, 2), kad jie buvo netikri pranašai.

23 Putasne Deus e vicino ego
sum, dicit Dominus? et non
Deus de longe? 24 Si occultabi-
tur vir in absconditis: et ego non
videbo eum, dicit Dominus? num-
quid non caelum et terram ego
impleo, dicit Dominus? 25 Audivi
quae dixerunt prophetae, pro-
phetantes in nomine meo men-
dacium, atque dicentes: Somni-
avi, somniavi. 26 Usquequo istud
est in corde prophetarum vati-
cinantium mendacium, et pro-
phetantium seductiones cordis
sui? 27 Qui volunt facere ut ob-
liviscatur populus meus nomi-
nis mei propter somnia eorum,
quae narrat unusquisque ad pro-
ximum suum: sicut obliti sunt
patres eorum nominis mei pro-
pter Baal. 28 Propheta, qui habet
somnium, narret somnium: et
qui habet sermonem meum, lo-
quatur sermonem meum vere:
quid paleis ad triticum, dicit Do-
minus? 29 Numquid non verba
mea sunt quasi ignis, dicit Do
minus: et quasi malleus conte-
rens petrâm? 30 Propterea ecce

23 Argi aš esu Dievas tik arti,
sako Viešpats, ir iš tolo nebe
Dievas? 24 Argi gali žmogus taip
pasislėpti, kad aš jo nematyčiau?
sako Viešpats. Argi aš nepripildau
dangaus ir žemės? sako Viešpats.
25 Aš girdėjau, ką sako pranašai,
kurie pranašauja mano vardu
melą ir kalba: Aš regėjau sapne,
aš regėjau sapne. 26 Iki kolei
bus tokių dalykų širdyje prana-
šų, kurie pranašauja melą ir skel-
bia savo širdies apgaulę. 27 Jie
nori padaryti, kad mano tauta
užmirštų mano vardą dėl jų
sapnų, kuriuos jie vienas kitam
pasakoja, kaip jų tėvai yra už-
miršę mano vardą dėl Baalo.
28 Pranašas, kurs turi sapną, te-
pasakoja, sapną, ir kurs turi mano
žodžių, tegul tikrai kalba mano
žodžius. Bet kas darbo kvie-
čiams su pelais? sako Viešpats.
29 Argi mano žodžiai ne kaip
ugnis, sako Viešpats, ir ne kaip
plaktukas, sutrupinąs uolą? 30 To-
dėl štai aš einu prieš pranašus,
sako Viešpats, kurie vagia mano
žodžius vienas iš kito. 31 Štai aš

(23) Argi aš esu...: nejaugi aš esu Dievas, kurs užsidaręs danguje tik tai mato, kas tenai yra, ir ne tas, kurs visa pripildo savo čiabuvimo ir todėl visa žino? Argi aš nesirūpinčiau žmonių dalykais? — (25) Aš regėjau sapne... Netikri pranašai patraukdavo žmones paskui save sakydamies gavę Dievo jiems suteiktą regėjimą sapne. — (26) Ikikolei bus tokių dalykų...: ikikolei jie rīš mano varda su melu ir su savo širdies iškrypimu? — (28) Pranašas, kurs... Tikras pranašas turi skelbti Dievo žodį, vistiek kaip Viešpats jį jam suteikia. Kiekvienas apreiškimo būdas vertas tikėjimo. — Bet kas darbo...: Dievo žodis lyg kviečiai, maistas sielai. Pelai gi negali kaipo penas palaikyti gyvybės ir nutildyti alkio. — (29) Argi mano žodžiai... Trys palyginimai parodo Dievo žodžio stiprybę ir kilnumą: kviečiai maistas žmonėms, ugnis visa praryja, geležis visa nugali. Be to, juose yra gąsdinimas. Jei netikri pranašai atneša savo pelus, jiems gresia Dievo ugnis; jei jie pranašauja Viešpaties vardu, jiems gresia uólas trupinąs plaktukas. Įvaizdinama taip pat Dievo žodžio veikimai: jis ugningas ir uždega širdis; jis dega, kai skelbia grąsymus; jis kietas ir stiprus, taip kad lyg plaktukas akmenis jis sutrupina širdis. Taip jis parodo ir savo veikimuose savo dievišką kilmę. — (30) Vienas iš kito: netikras pranašas iš tikrojo. Kad įgytų reikšmės, netikri pranašai skelbia tikras kitų pranašų pranašystes kaipo savas, kad taip rastų tikėjimo savo melui,

ego ad prophetas, ait Dominus:
qui furantur verba mea unus-
quisque a proximo suo. [31] Ecce
ego ad prophetas,ait Dominus: qui
assumunt linguas suas, et aiunt:
Dicit Dominus. [32] Ecce ego ad
prophetas somniantes menda-
cium, ait Dominus: qui narrave-
runt ea, et seduxerunt populum
meum in mendacio suo, et in
miraculis suis: cum ego non
misissem eos, nec mandassem
eis, qui nihil profuerunt populo
huic, dicit Dominus.

[33] Si igitur interrogaverit te
populus iste, vel propheta, aut
sacerdos, dicens: Quod est onus
Domini? dices ad eos: Vos estis
onus. proiiciam quippe vos, dicit
Dominus. [34] Et propheta, et sa-
cerdos, et populus qui dicit:
Onus Domini: visitabo super
virum illum, et super domum
eius. [35] Haec dicetis unusquisque
ad proximum, et ad fratrem
suum: Quid respondit Dominus?
et quid locutus est Dominus?
[36] Et onus Domini ultra non
memorabitur: quia onus erit uni-
cuique sermo suus: et perver-
tistis verba Dei viventis, Domini
exercituum Dei nostri. [37] Haec
dices ad prophetam: Quod re-
spondit tibi Dominus? et quid
locutus est Dominus? [38] Si au-
tem onus Domini dixeritis: pro-
pter hoc haec dicit Domi-
nus: Quia dixistis sermonem
istum: Onus Domini: et misi ad
vos, dicens: Nolite dicere: Onus

einu prieš pranašus, kurie nau-
dojasi savo liežuviais ir sako:
Taip Viešpats kalba. [32] Štai aš
prieš pranašus, prasimanančius
sapnų, sako Viešpats, kurie juos pa-
sakoja ir suvadžioja mano tautą
savo melu ir savo stebalais tuo
tarpu, kad aš jų neesu siuntęs ir
neesu jiems liepęs, jų, kurie visai
nebuvo naudingi šitai tautai,
sako Viešpats.

[33] Taigi, jei šita tauta, ar
pranašas, ar kunigas paklaus
tave, sakydamas: Koki Viešpaties
našta? tu jiems tark: jūs esate
našta, nes aš jus mesiu šalin,
sako Viešpats. [34] Ir jei pranašas,
ar kunigas, ar tauta sakytų:
Viešpaties našta, tą žmogų ir jo
namus aš lankysiu. [35] Jūs saky-
site vienas kitam ir savo broliui
taip: Ką Viešpats atsakė? ir ką
Viešpats kalbėjo? [36] Ir nebebus
daugiau minima Viešpaties naš-
ta, nes kiekvienam jo paties
žodis bus našta, nes jūs iškrei-
pėte gyvojo Dievo, kareivijų
Viešpaties, mūsų Dievo, žodžius.
[37] Pranašui tu sakysi tai: Ką tau
Viešpats atsakė? ir ką Viešpats
kalbėjo? [38] Jeigu gi jūs sakysite:
Viešpaties našta, to dėlei štai
ką Viešpats sako: Kadangi jūs
sakėte tą žodį: Viešpaties našta,
aš gi siunčiau pas jus, tarda-
mas: Nesakykite: Viešpaties našta,
[39] todėl aš jus imte atimsiu ir

savo prasimanytiems dalykams. — (31) Kurie naudojasi...: kaip jiems patiems patinka. — (32) Stebalais. Anot ebr. t.: pasigyrimas.

(34) Aš lankysiu: bausmėmis. Nei prieš pranašą, nei prieš ką kitą jiems nevalia naudotis tuo žodžiu: Viešpaties našta (ebr. massa'), nes jei jiems jis rodosi juokingas, tai tuose, kurie jį girdi, taip bus sunaikinta pagarba Dievui. Jeigu gi kas ištars tą žodį, tai iš jo turi jam pačiam pasidaryti našta ir apsunki-

Domini: [39] Propterea ecce ego tollam vos, portans, et derelinquam vos, et civitatem, quam dedi vobis, et patribus vestris a facie mea. [40] Et dabo vos in opprobrium sempiternum, et in ignominiam aeternam, quae numquam oblivione delebitur.

paliksiu toli nuo savo veido jus ir miestą, kurį daviau jums ir jūsų tėvams. [40] Aš dėsiu ant jūsų amžiną apjuoką ir amžiną sugėdinimą, kurs niekuomet nebus išdildytas užmiršimu.

d) Trumpu laiku įvyksiančių atsitikimų simboliai.

Caput XXIV. [1] Ostendit mihi Dominus: et ecce duo calathi pleni ficis, positi ante templum Domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Iechoniam filium Ioakim regem Iuda, et principes eius, et fabrum, et inclusorem de Jerusalem, et adduxit eos in Babylonem.
[2] Calathus unus ficus bonas habebat nimis, ut solent ficus esse primi temporis: et calathus unus ficus habebat malas nimis, quae comedi non poterant, eo quod essent malae. [3] Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides Ieremia? Et dixi: Ficus, ficus bonas, bonas valde: et malas, malas valde: quae comedi non possunt, eo quod sint malae.

24 perskyrimas. [1] Viešpats man parodė, ir štai buvo dvi pintinės pilnos figų, padėtos ties Viešpaties bažnyčia, po to kai Babilono karalius Nabukodonosoras išvedė iš Jeruzalės Jūdo karalių Joakimo sūnų Jekoniją, jo kunigaikščius, amatninkus ir šaltakalius ir nugabeno juos į Babiloną. [2] Vienoje pintinėje buvo labai gerų figų, kaip paprastai esti pirmosios išnokusios figos, kitoje gi pintinėje buvo labai menkų figų, kurių nebuvo galima valgyti, nes buvo netikusios.
[3] Tuomet Viešpats man tarė: Ką tu matai, Jeremijau? Aš atsakiau: Figų, gerų figų, labai gerų, ir netikusių, labai netikusių, kurių negalima valgyti, nes netikusios.

---

pimas. — (39) Imte atimsiu... Ebr. t.: užmiršiu. — Jei jie tame dalyke nepaklausys Dievo, tai jie atvirai patvirtins, kad jų širdis visai nutolo nuo Dievo, ir kaipo bausmė už jų atpuolimą ir paniekinimą Dievo turi ateiti jiems išvedimas į nelaisvę. Kadangi žodis našta nekartą pasikartoja pas vėlesniuosius pranašus Ezekiėlį, Malakiją ir Zakariją, tai čia Dievo uždraudimas buvo padarytas tikriausiai dėl ypatingų priežasčių ir tam tikrose aplinkybėse, tolei kolei jį ištardavo su pasityčiojimu.

24, 1-10. Gerų ir blogų figų simboliais (1-3) skelbiamas likimas žydų ištremtų į Babiloną, pasilikusiųjų Jeruzalėje, taip pat ir buvusiųjų Aigipte (4-10).

(24, 1) Viešpats man... Tais regėjimais suteikiama paguoda ką tik ištremtiesiems žydams į Babiloną ir pamokymas kitiems, kad Dievas bausdamas turi gerų sumanymų. Plg. Am. 8, 1-3. — Po to kai..: neilgai trukus po ištrėmimo, pačioje Sedekijo karaliavimo pradžioje. Plg. 4 Kar. 24, 14-17; 2 Kron. 36, 10; Est. 2, 6; 11, 4. — (2) Labai gerų figų... Kaip paprastai skinamasi tokių figų su pasigerėjimu, taip Dievas priėmė išrinktąją tautą ir laukė iš jos gerų darbų vaisių. — (3) Ką

4 Et factum est verbum Do-
mini ad me, dicens: 5 Haec dicit
Dominus Deus Israel: Sicut ficus
hae bonae: sic cognoscam trans-
migrationem Iuda, quam emisi
de loco isto in Terram Chal-
daeorum, in bonum. 6 Et ponam
oculos meos super eos ad pla-
candum, et reducam eos in ter-
ram hanc: et aedificabo eos, et
non destruam: et plantabo eos,
et non evellam. 7 Et dabo eis
cor ut sciant me, quia ego sum
Dominus: et erunt mihi in po-
pulum, et ego ero eis in Deum:
quia revertentur ad me in toto
corde suo. 8 Et sicut ficus pes-
simae, quae comedi non pos-
sunt, eo quod sint malae: haec
dicit Dominus, sic dabo Sede-
ciam regem Iuda, et principes
eius et reliquos de Ierusalem,
qui remanserunt in urbe hac, et
qui habitant in Terra Aegypti.
9 Et dabo eos in vexationem,
afflictionemque omnibus regnis
terrae: in opprobrium, et in pa-
rabolam, et in proverbium, et
n maledictionem in universis

4 Man buvo suteiktas Viešpaties
žodis ir pasakyta: 5 Štai ką sako
Viešpats, Izraėlio Dievas: Kaip
šitos figos geros, taip aš pa-
žvelgsiu, kad gera daryčiau Jūdo
belaisviams, kuriuos aš išsiun-
čiau iš šitos vietos į kaldėjiečių
šalį. 6 Aš maloningai atkreipsiu
į juos savo akis ir atvesiu juos
atgal į šitą žemę; aš juos sta-
tysiu ir negriausiu, juos veisiu
ir nerausiu. 7 Aš duosiu jiems
širdies, kad žinotų mane, jog aš
Viešpats; jie bus man tauta, ir
aš jiems būsiu Dievas, nes jie
sugrįš pas mane visa savo šir-
dimi. 8 Ir kaip tos blogiausios
figos, kurių negalima valgyti
dėlto, kad jos blogos, taip sako
Viešpats, aš padarysiu su Jūdo
karaliumi Sedekiju, su jo kuni-
gaikščiais ir su likusiais iš Jeru-
zalės, kurie pasiliko šitame mieste,
ir su tais, kurie gyvena Aigipto
žemėje. 9 Aš duosiu juos var-
ginti ir slėgti visoms žemės ka-
ralystėms, padarysiu iš jų ap-
juoką, prilyginimą ir patarlę ir
prakeikimą visose vietose, į ku-

---

tu matai... Pranašas turi išreikšti norą patirti, ką reiškia figos.

(5) Kaip šitos figos... Kaip kas gėrisi geromis figomis, taip ir Dievas sergės išvestuosius į Babiloną ir lydės juos savo maloningumu. — (6) Maloningai. Anot ebr. t.: jų labui. Dievas saugos juos su ypatingu rūpestingumu, kad jiems neatsitiktų kokios nelaimės ir pargrąžins juos atgal. — Statysiu ir... Plg. auk. 1, 10. Tremtiniai bus Dievo laimintini, nes bus kentėjimuose pasidarę geresni. — (7) Kad žinotų... Plg. auk. 7, 23. Karalystė išardyta dėl tautos nuodėmių, taigi reikia, kad nedorumo šaltinis būtų užkimštas, jei atnaujinta teokratija turi pasilikti stovėti nepaliesta. Čia kalbama apie praktišką pažinimą: jie turi patirti, kaip Dievas savyje tobūlas, taip pat tvariniams yra ištikimas teikėjas visokio gerumo; Jahve bus jų globėjas ir jų labai didis užmokesnis. Iš tikrųjų žydai po sugrįžimo iš nelaisvės tolimi nuo visokios stabmeldystės, uoliau ne kaip pirma stengėsi laikytis įstatymo, laikais gi, sakysim, Makabiejų, buvo begalo maldingi. Pranašystė skelbiama ne apie atskirus asmenis, bet apie visą tautą draug. — (8) Likusiais iš Jeruzalės. Dievas nori, kad jie pasiduotų kaldėjiečiams; jei jie neklausys jo paliepimo, jie turi būti kaip blogosios figos, kurias metama šalin. — Gyvena Aigipto... Su aukščiau paminėtaisiais Dievas atmes ir tuos, kurie įspėti neeiti į Aigiptą, to įspėjimo nepaklausė. — (9. 10) Aš duosiu juos... pakartojamos bausmės, paskelbtos Atk. 28, 37.

locis, ad quae eieci eos. [10] Et mittam in eis gladium, et famem, et pestem: donec consumantur de terra, quam dedi eis, et patribus eorum.

rias aš juos išmečiau. [10] Aš siųsiu prieš juos kalaviją, badą ir marą, koliai jie nebus išnaikinti iš žemės, kurią daviau jiems ir jų tėvams.

8. Septynios dešimtys nelaisvės metų. a) Dievo teismai žydams ir pagonims.

Caput XXV. [1] Verbum, quod factum est ad Ieremiam de omni populo Iuda in anno quarto Ioakim filii Iosiae regis Iuda, (ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis). [2] Quod locutus est Ieremias propheta ad omnem populum Iuda, et ad universos habitatores Ierusalem, dicens:

[3] A tertiodecimo anno Iosiae filii Amon regis Iuda usque ad diem hanc; iste tertius et vigesimus annus, factum est verbum Domini ad me et locutus sum ad vos de nocte consurgens et loquens: et non audistis.

25 perskyrimas. [1] Žodis, suteiktas Jeremijui apie visą Jūdo tautą ketvirtais Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo metais, (tai buvo pirmi Babilono karaliaus Nabukodonosoro metai), [2] kurį pranašas Jeremijas kalbėjo visai Jūdo tautai ir visiems Jeruzalės gyventojams, tardamas:

[3] Nuo tryliktų Jūdo karaliaus Amono sūnaus Jozijo metų iki šiai dienai, per tuos dvidešimt trejus metus Viešpaties žodis buvo man suteikiamas, ir aš jums skelbiau, keldamos iš nakties ir kalbėdamas, bet jūs neklausėte.

25, 1-38. Gavęs iš Dievo apreiškimą ketvirtais karaliaus Joakimo metais (1. 2) Jeremijas skelbia žydams septynių dešimtų metų nelaisvę (3—11), paskui gi bausmę patiems kaldėjiečiams, kurie buvo Dievo keršto įrankis (12—14), Viešpaties liepiamas duoda gerti iš Dievo rūstybės taurės visoms tautoms (15—29) ir pranašauja apie Dievo teismą visai žemei (30—38).

(25, 1) K e t v i r t a i s J ū d o k a r a l i a u s... Tais metais įvyko kova pas Karkamį Eufrato krante, kurioje Aigipto paraonas Nechao buvo nugalėtas vyriausio Babilono karaliaus Nabonasaro kariuomenės vado, jo sūnaus Nabukodonosoro, sustiprintas Babilono viešpatavimas Azijoje ir prirengtas paties Aigipto pavergimas. Nabukodonosoras buvo jau arti Aigipto ribų, gavo žinią, kad jo tėvas Nabonasaras mirė, ir kad jis pats liko karaliumi. Tos kovos metai laikomi pirmaisiais Nabukodonosoro metais; jie buvo ketvirti Joakimo (46, 2). Pranašas griežtai nurodo čia metus, nes tais metais prasidėjo septynios dešimtys Babilono nelaisvės metų (606 m. pirm Kr. gim.). Nabukodonosoras vydamas aigiptiečius tuomet pirmą kartą buvo užpuolęs Jeruzalę ir privertė karalių Joakimą pripažinti Babilono valdžią. — (2) V i s a i J ū d o t a u t a i: ir ne tik karaliams ir kunigaikščiams, kaip kad darė kitais atvėjais. Ką jis čia skelbia, tai jis kalbėjo tautai gana dažnai visokiose aplinkybėse.

(3) N u o t r y l i k t ų... Tais metais Jeremijas pradėjo eiti pranašo pareigas (1, 2). — D v i d e š i m t t r e j u s. Jozijas viešpatavo 31 metus. Prie jo gyvos galvos Jeremijas ėjo pranašo pareigas per 19 metų; prie jų reikia pridėti trys Joakazo mėnesiai ir ketveri Joakimo metai; taip

4 Et misit Dominus ad vos omnes
servos suos prophetas, consur-
gens diluculo, mittensque et non
audistis, neque inclinastis aures
vestras ut audiretis 5 cum diceret:
Revertimini unusquisque a via
sua mala, et a pessimis cogita-
tionibus vestris: et habitabitis in
terra, quam dedit Dominus vobis,
et patribus vestris a saeculo et
usque in saeculum. 6 Et nolite
ire post deos alienos ut servia-
tis eis, adoretisque eos: neque
me ad iracundiam provocetis in
operibus manuum vestrarum, et
non affligam vos. 7 Et non au-
distis me, dicit Dominus, ut me
ad iracundiam provocaretis in
operibus manuum vestrarum in
malum vestrum. 8 Propterea haec
dicit Dominus exercituum: Pro
eo quod non audistis verba mea:
9 ecce ego mittam, et assumam
universas cognationes Aquilonis,
ait Dominus, et Nabuchodono-
sor regem Babylonis servum
meum: et adducam eos super
terram istam, et super habitato-

4 Viešpats siuntė pas jus visus
savo tarnus pranašus, atsikelda-
mas auštant ir siųsdamas, bet
jūs neklausėte ir nepalenkėte
savo ausų, kad išgirstumėte, 5 kai
jis sakė: Sugrįžkite kiekvienas
nuo savo pikto kelio ir nuo pik-
čiausių savo minčių, ir jūs gy-
vensite nuo amžio į amžį šalyje,
kurią Viešpats davė jums ir jūsų
tėvams. 6 Neeikite paskui sveti-
mus dievus jiems tarnauti ir jų
garbinti ir neveskite manęs į
rūstybę savo rankų darbais jūsų
nelaimei. 8 Todėl štai ką sako
kareivijų Viešpats: Už tatai, kad
jūs neklausėte mano žodžių,
9 štai aš siųsiu ir imsiu visas
šiaurės tautas, sako Viešpats, ir
mano tarną Babilono karalių
Nabukodonosorą, ir juos atvesiu
ant šitos šalies, ant jos gyven-
tojų ir ant visų jos apylinkėje
esančių tautų; aš juos užmušiu
ir padarysiu iš jų pasibaisėjimo
ir švilpavimo dalyką ir amžinų
tyrumų. 10 Aš pašalinsiu iš jų
tarpo džiaugsmo balsą ir links-

ir pasidaro 23 metai. — (4). Atsi-
keldamas auštant..: rūpes-
tingai ir be paliovos. Ne vien Jeremi-
jas tuomet ėjo pranašo pareigas; bu-
vo ir kitų. Jozijo laikais pranašavo
Sofonijas; Barukas buvo taip pat
pranašas, Holda buvo pranašė (4
Kar. 22, 14), minimi dar 4 Kar. 23, 2
kiti to laiko pranašai. Jeremijas ta-
čiau turi omenyje ilgą eilią pranašų,
kuriuos Dievas siuntė vienai po ki-
tos einančioms žydų kartoms. — (5)
Minčių... Anot ebr. t.: veikalų.
Plg. 4 Kar. 17, 13; aug. 18, 11. — (7)
Jūs manęs..: jūsų dauguma buvo
atkakli. — Ir vedėte... Kas nori
priežasties, tas būtinai nori su ja su-
jungtos jam gerai žinomos pasėkos;
jūs norėjote nuodėmės ir atpuolimo,
taigi jūs norėjote taip pat vesti ma-
ne į rūstybę. — (9) Visas šiau-
rės tautas... Tas tautas pranašas
buvo jau nekartą minėjęs. Kadangi
tačiau dabar tauta ir karalius vadi-
nami jų vardais, tai visiems turi būti
aišku, kad nelaimė jau visai arti. —
— Mano tarną. Jis Dievo tarnas
ta prasme, kad jis Dievo išrink-
tas ir siunčiamas Dievo sumanymo
įvykinti. (Panašiai pašventinami mė-
dai (Iz. 13, 3) Babilonui nubausti).
— Visų jos apylinkėje esan-
čių tautų. Jos meldė žydus pagal-
bos ir sandoros. Kadangi jos patenka
į nelaimę, tai visai žūna viltis išsi-
gelbėti. — Amžinų tyrumų: ty-
rumų ilgam, neribotam laikui, taip
kad ir jų atitaisymas žmonių įrankiais
bus negalimas. — (10) Aš paša-
linsiu... Plg. auk. 7, 34. — Girnų
ūžimą ir... Tuodu dalyku naminio
gyvenimo ženklas, kuriuos galima
matyti ir girdėti visuose gyvenamuo-
se namuose. Jų nebuvimas aiškus

res eius, et super omnes natio-
nes, quae in circuitu illius sunt:
et interficiam eos, et ponam eos
in stuporem et sibilum, et in
solitudines sempiternas. [10] Per-
damque ex eis vocem gaudii et
vocem laetitiae, vocem sponsi,
et vocem sponsae, vocem mo-
lae, et lumen lucernae. [11] Et erit
universa terra haec in solitudi-
nem, et in stuporem: et servient
omnes gentes istae regi Baby-
lonis septuaginta annis.
[12] Cumque impleti fuerint sep-
tuaginta anni, visitabo super re-
gem Babylonis, et super gen-
tem illam, dicit Dominus, ini-
quitatem eorum, et super terram
Chaldaeorum: et ponam illam in
solitudines sempiternas. [13] Et ad-
ducam super terram illam, omnia
verba mea, quae locutus sum
contra eam, omne quod scrip-
tum est in libro isto, quaecum-
que prophetavit Ieremias adver-
sum omnes gentes: [14] Quia ser-
vierunt eis cum essent gentes
multae, et reges magni: et red-
dam eis secundum opera eorum,
et secundum facta manuum su-
arum.
[15] Quia sic dicit Dominus
exercituum Deus Israel: Sume

mybės balsą, jaunikio ir jauno-
sios balsą, girnų ūžimą ir žibu-
rio šviesą. [11] Visa šita šalis bus
tyruma ir pasibaisėjimo dalykas,
ir visos tos tautos tarnaus Ba-
bilono karaliui septynias dešim-
tis metų.

[12] Pasibaigus septynioms de-
šimtims metų, aš lankysiu Babi-
lono karalių ir aną tautą, sako
Viešpats, jų neteisybę ir kaldė-
jiečių šalį ir padarysiu iš jos
amžinų tyrumų. [13] Aš įvykinsiu
anai šaliai visus mano žodžius,
kuriuos prieš ją kalbėjau, visa
kas parašyta šitoje knygoje, ką
tik pranašavo Jeremijas prieš
visas tautas. [14] Nes jie joms tar-
naus, kadangi tai gausingos tau-
tos ir dideli karaliai; aš jiems
atsilyginsiu, žiūrėdamas jų darbų
ir jų rankų veikalų.

[15] Nes kareivijų Viešpats, Iz-
raėlio Dievas, sako taip: Imk iš

ženklas, kad šalis nebegyvena. — (11) Visa šita šalis: Jūdo žemė. — Septynias dešimtis... Skaitant nuo to laiko Babilono karalystė turėjo dar stovėti 70 metų. Plg. 2 Kron. 36, 22; Ezdr. 1, 1; žem. 26, 6; Dan. 9, 2.

(12) Aplankysiu: bausmėmis. Plg. Iz. 10, 5. — Padarysiu iš jos... Pranašas regi savo akivaizdoje galutiną atsitikimą, neaptardamas eilios metų, kurie reikalingi, kad tas atsitikimas įvyktų. — (13) Kas parašyta... Šiuos žodžiuos pranašas turėjo parašyti po to, kai jis buvo surinkęs savo pranašystes į knygą ir padaręs nutarimą prijungti prie jos dar ir tai, kas kartojama 50. ir 51. perskyrimuose. Įvykimas pranašystės apie Babiloną turi būti patvirtinimas visų kitų pranašysčių. — — (14) Nes jie joms tarnaus... Prie patvirtinimo pridurіama būdas, kaip pranašystės turi įvykti. Skriaudėjai turi būti teisingam atsilyginimui patys kitų prislėgti. Anot ebr. t.: nes ir ant jų uždės vergystę gausingos tautos su dideliais karaliais.

(15) Vyno taurę. Didelė nelaimė dažnąi palyginama su girtumu, nes jausmai dėl didžio baisumo atbunka ir kojos svyruoja (plg. žem.

calicem vini furoris huius de
manu mea: et propinabis de illo
cunctis gentibus, ad quas ego
mittam te. 16 Et bibent, et tur-
babuntur, et insanient a facie
gladii, quem ego mittam inter
eos. 17 Et accepi calicem de
manu Domini, et propinavi cunc-
tis gentibus, ad quas misit me
Dominus: 18 Ierusalem, et civita-
tibus Iuda, et regibus eius, et
principibus eius: ut darem eos
in solitudinem, et in stuporem,
et in sibilum, et in maledictio-
nem, sicut est dies ista: 19 Pha-
raoni regi Aegypti, et servis eius,
et principibus eius, et omni po-
pulo eius, 20 et universis gene-
raliter: cunctis regibus terrae
Ausitidis, et cunctis regibus terrae
Philisthiim, et Ascaloni, et Ga-
zae, et Accaron, et reliquiis Azoti,
21 et Idumaeae, et Moab, et filiis
Ammon: 22 et cunctis regibus
Tyri, et universis regibus Sido-
nis: et regibus terrae insularum,
qui sunt trans mare. 23 Et De-
dan, et Thema, et Buz, et uni-

mano rankos šito narso vyno
taurę ir duok jo gerti visoms
tautoms, pas kurias aš tave sių-
siu. 16 Jos gers, pasidarys nera-
mios ir dūks akivaizdoje kala-
vijo, kurį aš siųsiu į jų tarpą.
17 Aš ėmiau iš Viešpaties rankos
taurę ir daviau gerti visoms tau-
toms, pas kurias Viešpats mane
siuntė: 18 Jeruzalei ir Jūdo mies-
tams, jos karaliams ir jos kuni-
gaikščiams, kad padaryčiau iš jų
tyrumą, pasibaisėjimo, švilpavi-
mo ir prakeikimo dalyką, kaip
kad yra šiandien; 19 Aigipto ka-
raliui Paraonui, jo tarnams, jo
kunigaikščiams ir visai jo tautai,
20 ir visiems apskritai: visiems
Ausies šalies karaliams ir visiems
Pilistimų žemės karaliams, Aska-
lonui, Gazai, Akaronui ir Azoto
liekanoms, 21 Idumėjai, Moabui,
Amono vaikams, 22 visiems Tyro
karaliams, visiems Sidono kara-
liams ir karaliams šalies salų,
esančių anapus jūros, 23 Deda-
nui, Tėmai, Buzui ir visiems, ku-
rie kerpa sau plaukus, 24 visiems

49, 12; 51, 7; Jobo 21, 20; Ps. 60, 5; 74, 9; Iz. 51, 17; Ez. 23, 31; Abak. 2, 15; Apr. 14, 8 ir k.). Ne iš žmonių einanti priežastis, bet pats Dievas siunčia bausmę ir kerštą babiloniečiams. — (16) Pasidarys neramios. Ebr. t.: svyruos — (18) Jeruzalei ir... Pirmoje vietoje minima Dievo tauta. Taurė yra paskelbimas pačios nelaimės. — Kaip kad yra šiandien. To priedo nėra LXX. Kadangi juo sakoma, jog paskelbtas atsitikimas jau įvykęs, tai jis negalėjo būti pridėtas tuomet, kai pati pranašystė buvo duota. — (19) Aigipto..: kurio pagalba taip dažnai pasitikėjo žydai. — (20) Visiems apskritai. Anot ebr. t. visam mišiniui. — Turima omenyje daugybė visokių ateivių, svetimtaučių, gyvenusių žemajame Aigipte. — Ausies. Arabijos kraštas, kurs dar vadinosi Uso (ebr. 'Uc) žemė; jame gyveno Jobas. Plg. Jobo 1, 1. — — Pilistimų žemės: kurios miestai tuojau įvardijami. — Azoto liekanoms. Žymi to miesto dalis buvo sugriauta, kai jį laikė ilgą laiką apgulęs Aigipto karalius Psametikas ir galų gale paėmė. — (21) Idumėjai, Moabui... Kraštai į pietryčius ir į rytus nuo Palestinos. — (22) Tyro karaliams. Įvardijant kraštus pakilstama į šiaurę, kur gyveno penikijiečiai. Bausmės laikas tęsis ilgai, todėl minima nevienas karalius, bet karaliai. — Esančių. Ebr. t.: esančios: Šv. Rašte panašiuose atsitikimuose salomis vadinama labai išraižyti pietinės Europos krantai. — (23) Dedanui. Ainiai Abraomo ir Keturos, gyvenusieji Arabijos šiaurvakariuose. Plg. Prad. 25, 3; Iz. 21, 13. — Tėmai. Tėmos kraštas buvo

versis qui attonsi sunt in co-
mam. [24] Et cunctis regibus Ara-
biae, et cunctis regibus Occi-
dentis, qui habitant in deserto.
[25] Et cunctis regibus Zambri, et
cunctis regibus Elam, et cunctis
regibus Medorum: [26] cunctis quo-
que regibus Aquilonis de prope
et de longe, unicuique contra
fratrem suum: et omnibus reg-
nis terrae, quae super faciem
eius sunt: et rex Sesach bibet
post eos. [27] Et dices ad eos:
Haec dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Bibite, et inebria-
mini, et vomite: et cadite, neque
surgatis a facie gladii, quem ego
mittam inter vos. [28] Cumque
noluerint accipere calicem de
manu tua ut bibant, dices
ad eos: Haec dicit Dominus
exercituum: Bibentes bibetis:
[29] quia ecce in civitate, in qua
invocatum est nomen meum,
ego incipiam affligere, et vos

Arabijos karaliams, visiems Va-
karų karaliams, gyvenantiems ty-
rumoje, [25] visiems Zambrio kara-
liams, visiems Elamo karaliams,
visiems mėdų karaliams, [26] taip
pat visiems šiaurės karaliams
arti ir toli, lygiai vieniems kaip
ir kitiems, ir visoms žemės ka-
ralystėms, kurios yra jos pavir-
šiuje; ir po jų gers Sesako ka-
ralius. [27] Tu jiems sakysi: Štai
ką sako kareivijų Viešpats, Izra-
ėlio Dievas: Gerkite ir pasiger-
kite, ir vemkite; parpulkite ir ne-
sikelkite, pamatę kalaviją, kurį aš
siųsiu į jūsų tarpą. [28] Jeigu gi
jie nenorės priimti taurės iš tavo
rankos kad gertų, tu jiems sa-
kysi: Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats: jūs gerte gersite; [29] nes štai
mieste, kuriame šaukiamasi mano
vardo, aš pradėsiu bausti, ir jūs
būtumėte laisvi nuo bausmės
lyg nekalti? jūs nebūsite laisvi
nuo bausmės, nes aš šaukiu ka-

prie kelio iš Damasko į Mėkką, tarp Tabuko ir Wadi—el—Kora (kitas Haurano rytuose). — Buzui: Arabijoje. Plg. Prad. 22, 21; 25, 15. — Kurie kerpa... Vz. auk. 9, 26. — **(24)** Visiems Vakarų... Anot ebr. t.: visiems mišinio karaliams, kurie gyvena tyrumoje. — Turima omenyje tyruma į rytus nuo Palestinos ir daug nedidelių tenai gyvenusių tautelių. — (25) Zambrio. Apie tą vardą negalima pasakyti nieko tikro. Elamas rasi kalnuotas kraštas į rytus nuo Tigrio, anapus Babilonijos, šiaurėje siekiąs mėdų kraštą ir Asiriją, pietuose persiškąją įlanką. — Mėdų. Mėdų kraštas į rytus nuo Zagro kalnų, šiaurėje siekia Kaspijos jūrą, rytuose partų šalį ir Irkaniją. — **(26)** Sesako. Taip žydai rašydavo kaikada žodį Babel (žem. 51, 4). Taigi nuo visuotinio pasaulio teismo neatleidžiamas ir Babilonas. Po pirmojo veiksmo, kuriame jis pasirodo esąs keršintojas, eina antras, kuriame jis pats turi pasiduoti Dievo teismui, kaip pirm jo kiti. Kaip jis kitados buvo regykla pirmojo visuotinio maišto prieš Dievą (Prad. 11, **9**), taip jis turi suknubti kaipo paskutinis Dievo neprietelis. Kadangi jis įvardintas pabaigoje, tai iš to paaiškėja simbolinis vardo vartojimas pas Izaiją ir šv. Jono Apreiškime. — (27) Pulkite ir... Dievas ir jo karalystė nugalės jus. Dievas taip ilgai persekios savo neprietelius, kolei nugalėjimas nebus pilnas. Kaip ilgai ir kaip daugeriopai Dievas juos lankys, pasakyta keturiais laipsniavimo žodžiais. Kaip tas teismas neišvengiamas, pasakyta kitoje eil. — **(28)** Jūs gerte gersite; jūs turite būtinai ir daug gerti. — **(29)** Kuriame šaukiamasi..: todėl tai Jahvės miestas. Jei Dievas net jį baudžia (pagonių nuomone miesto laimė esanti draug ir jo Dievo garbė), tai dar be palyginimo mažiau Dievas gailėsis kitų.

quasi innocentes et immunes
eritis? non eritis immunes: gla-
dium enim ego voco super om-
nes ha itatores terrae, dicit Do-
minus exercituum.
30 Et tu prophetabis ad eos
omnia verba haec, et dices ad
illos: Dominus de excelso rugiet,
et de habitaculo sancto suo da-
bit vocem suam: rugiens rugiet
super decorem suum: celeuma
quasi calcantium concinetur ad-
versus omnes hibitatores terrae.
31 Pervenit sonitus usque ad ex-
trema terrae: quia iudicium Do-
mino cum gentibus: iudicatur
ipse cum omni carne, impios
tradidi gladio, dicit Dominus.
32 Haec dicit Dominus exercitu-
um: Ecce afflictio egredietur de
gente in gentem: et turbo mag-
nus egredietur a summitatibus
terrae. 33 Et erunt interfecti Do-
mini in die illa a summo terrae
usque ad summum eius: non
plangentur, et non colligentur,
neque sepelientur: in sterquili-
nium super faciem terrae iace-
bunt. 34 Ululate pastores, et cla-
mate: et aspergite vos cinere
optimates gregis: quia completi
sunt dies vestri ut interficiamini:
et dissipationes vestrae, et ca-
detis quasi vasa pretiosa. 35 Et
peribit fuga a pastoribus, et sal-

laviją visiems žemės gyvento-
jams, sako kareivijų Viešpats.

30 Tu jiems pranašausi visus
šituos žodžius ir jiems sakysi:
Viešpats iš aukštybių sukrioks
ir iš savo šventos buveinės pa-
leis savo balsą; jis kriokte krioks
prieš savo grožę; bus giedoma
prieš visus žemės gyventojus
garsi lyg vynuoges minančiųjų
daina. 31 Jos garsas pasieks že-
mės pakraščius, nes Viešpats
daro teismą tautoms; jis bylinė-
jasi su kiekvienu kūnu. Bedie-
vius aš atiduodu kalavijui, sako
Viešpats. 32 Kareivijų Viešpats
sako taip: Štai išeis nelaimė iš
tautos į tautą ir didelė audra
išeis nuo žemės pakraščių. 33 Vieš-
paties užmuštų bus tą dieną nuo
vieno žemės krašto iki kitam jos
kraštui; jų neraudos, nesurinks
ir nelaidos; jie gulės kaip mėš-
las žemės paviršiuje. 34 Klykite,
ganytojai, ir šaukite; apsiberkite
pelenais, jūs, bandos didžiūnai,
nes atėjo jūsų dienos, kad bū-
tumėte užmušti, jūsų išskirsty-
mo metas, ir jūs krisite kaip
brangūs indai. 35 Nebebus gali-
ma bėgti ganytojams ir išsigel-
bėti bandos didžiūnams. 36 Štai

(30) Viešpats iš aukštybių... Plg. Joel. 3, 16; Am. 1, 2, Viešpats, turįs savo buveinę danguje, čia palyginimas su liūtu, puolančiu iš savo lindynės ir išgąsdinančiu kaip piemenis taip ir jų bandą, nuo kurio negalima ištrūkti. — Prieš savo grožę. Ebr. t.: prieš savo buveinę, t. y. prieš Jeruzalę. — Dainą. Ebr. hedad. Taip vadinosi linksma dainą, kurią dainuodavo išspausdami iš vynuogių vyną. Plg. Iz. 16, 9. Čionai vynuogių vietoje bus tautos. Plg. Iz. 63, 1-6. — (33) Jų neraudos... Plg. auk. 8, 1-3. — (34) Klykite... Norėdamas paženklinti, kad niekas neišvengs nelaimės, pranašas kreipiasi ypatingu būdu į karalius ir į didžiūnus, kad jie patys pradėtų raudos giesmę, nes jiems mirus nebebus kam tai padaryti. — Apsiberkite... Ebr. t.: gulėkite pelenuose. — Jūsų išskirstymo... Kurie nebus užmušti, tie turės būti išvaikyti ir kaip gražūs indai (kurių žūvimas kitus pripildo išgąsčio) sudaužyti. — (35) Nebebus galima... Pakartojimu patvirtinama žuvimo ti-

vatio ab optimatibus gregis.
36 Vox clamoris pastorum, et
ululatus optimatum gregis: quia
vastavit Dominus pascua eorum.
37 Et conticuerunt arva pacis a
facie irae furoris Domini. 38 De-
reliquit quasi leo umbraculum
suum, quia facta est terra eorum
in desolationem a facie irae co-
lumbae, et a facie irae furoris
Domini.

ganytojų šauksmo balsas ir ban-
dos didžiūnų klyksmas, nes Vieš-
pats sunaikino jų ganyklas. 37 Ra-
mybės dirvos nutilo Viešpaties
narsingos rūstybės akivaizdoje.
38 Jis paliko kaip liūtas savo lin-
dynę, nes iš jų šalies pasidarė
tyruma nuo karvelio rūstybės ir
nuo narsingos Viešpaties rūs-
tybės.

b) Jeremijo kova prieš nedorus kunigus ir netikrus pranašus žyduose.

Caput XXVI. 1 In principio
regni Ioakim filii Iosiae regis
Iuda, factum est verbum istud a
Domino, dicens: 2 Haec dicit
Dominus: Sta in atrio domus
Domini, et loqueris ad omnes
civitates Juda, de quibus ve-
niunt ut adorent in domo
Domini universos sermones,
quos ego mandavi tibi ut loqua-
ris ad eos: noli subtrahere ver-
bum, 3 si forte audiant et con-

26 perskyrimas. 1 Jūdo ka-
raliaus Jozijo sūnaus Joakimo
karaliavimo pradžioje buvo Vieš-
paties suteiktas toks žodis ir
pasakyta: 2 Štai ką Viešpats sa-
ko: Stovėk Viešpaties namų šven-
toriuje ir kalbėk visiems Jūdo
miestams, iš kurių ateinama pa-
garbinti Viešpaties namuose, vi-
sus žodžius, kuriuos aš tau
liepiau jiems kalbėti; neapleisk
nė žodžio. 3 Rasi jie išgirs ir

---

krumas. — (37) Ramybės dirvos... Ebr. t.: ramios ganyklos, t. y. ganyklos, kuriose anksčiau ramiai ganėsi banda. Jos nebeduos jokio derliaus, bus žmonių ir gyvulių paliktos. — (38) Jis: Dievas (Jier. Tom.). —Nuo karvelio... Ebr. t.: rasi nuo smarkiausio kalavijo ir nuo Viešpaties rūstybės karščio.

26, 1-24. Jeremijas skelbia Jeruzalės žuvimą (1-6); kunigų ir pranašų sulaikytas paduodamas į kunigaikščių teismą ir vėl paleidžiamas. (7-19). Užmušimas pranašo Urijo (20-24).

(26,1) Karaliavimo pradžioje. Reikia manyti, kad aprašomi čia atsitikimai įvyko anksčiau, nekaip aukščiau paskelbta pranašystė. — Pačios laiko aplinkybės turėjo labiau sujudinti Jūdo gyventojų širdis. Aigipto karalius Nechao buvo išvedęs grandinėse į Aigiptą karalių Joakazą, kurs darė pikta Viešpaties akivaizdoje, ir uždėjęs piniginę pabaudą visai tautai (4 Kar. 23, 32...). Argi neturėjo žydai visa daryti, kad atitolintų tolesnę bausmę? — (2) Miestams, iš kurių... Taigi, vienoje iš didesnių metinių švenčių, kurios sutraukdavo į Jeruzalę daugybę žmonių iš viso krašto. Iš čia taip pat pasirodo, kad viršujinis garbinimas Dievo nebuvo visai apleistas. Jeremijas turi taip vadinamame liaudies šventoriuje kaipo Viešpaties pasiuntinys kalbėti tautai. — Neapleisk nė žodžio: nepasiduok baimei, kuri galėtų tau kliūdyti pasakyti visa, kas reikia. — (3) Rasi jie išgirs... Dar ir dabar Dievas pasiryžęs dovanoti. Rasi reiškia ne Dievo žinojimo netikrumą, bet žmogaus valios laisvę, kuriai Dievo pramatymas neuždeda prievartos. — (6) Šituos

vertantur unusquisque a via sua
mala: et poeniteat me mali quod
cogito facere eis propter mali-
tiam studiorum eorum. 4 Et dices
ad eos: Haec dicit Dominus: Si
non audieritis me ut ambuletis
in lege mea, quam dedi vobis,
5 ut audiatis sermones servorum
meorum Prophetarum, quos ego
misi ad vos de nocte consur-
gens, et dirigens, et non audis-
tis: 6 dabo domum istam sicut
Silo, et urbem hanc dabo in ma-
ledictionem cunctis gentibus ter-
rae.
7 Et audierunt sacerdotes, et
prophetae, et omnis populus
Ieremiam loquentem verba haec
in domo Domini. 8 Cumque com-
plesset Ieremias loquens omnia,
quae praeceperat ei Dominus ut
loqueretur ad universum popu-
lum, apprehenderunt eum sacer-
dotes, et prophetae, et omnis
populus, dicens: Morte moriatur.
9 Quare prophetavit in nomine
Domini, dicens: Sicut Silo erit
domus haec: et urbs ista deso-
labitur, eo quod non sit habita-
tor? Et congregatus est omnis
populus adversus Ieremiam in
domo Domini.
10 Et audierunt principes Iuda
verba haec: et ascenderunt de
domo regis in domum Domini,
et sederunt in introitu portae

gręšis kiekvienas nuo savo pikto
kelio, ir aš gailėsiuos piktenybės,
kurią ketinu jiems daryti dėl jų
pastangų piktumo. 4 Tu jiems
sakysi: Štai ką Viešpats sako:
Jei neklausysite manęs, kad vaikš-
čiotumėte mano įstatyme, kurį
jums daviau, 5 kad klausytumėte
žodžių mano tarnų pranašų, ku-
riuos aš jums siunčiau, iš nak-
ties atsikeldamas ir siųsdamas,
kurių jūs neklausėte, 6 aš pada-
rysiu šituos namus kaip Silą, ir
iš šito miesto padarysiu prakei-
kimą visoms žemės tautoms.
7 Kunigai, pranašai ir visa
tauta girdėjo Jeremiją kalbantį
šituos žodžius Viešpaties na-
muose. 8 Pabaigus Jeremijui kal-
bėti viską, ką Viešpats buvo jam
liepęs pasakyti visai tautai, kuni-
gai, pranašai ir visa tauta nu-
tvėrė jį sakydami: Tegul jis mirte
numiršta. 9 Kam jis pranašavo
sakydamas: Kaip Silas bus šitie
namai, ir šitas miestas bus su-
naikintas, taip kad nebebus jame
gyventojų? Ir visa tauta susibūrė
prieš Jeremiją Viešpaties na-
muose.
10 Išgirdę apie šituos dalykus
Jūdo kunigaikščiai atėjo iš ka-
raliaus namų į Viešpaties namus
ir atsisėdo naujųjų Viešpaties

n a m u s..: bažnyčią ir Jeruzalę. Plg. 12; 1 Kar. 4, 2. 10.

(8) K u n i g a i. Jie, kurie turėjo mokinti įstatymo ir kaipo pirmieji jo laikytis ir būti šventi Viešpaties akivaizdoje, stovi pranašo nepriètelių priešakyje. — P r a n a š a i: netikri pranašai. — V i s a t a u t a: tautos dauguma. — T e g u l j i s... Ebr. t.: tu mirte mirsi. Kam tu pranašavai Viešpaties vardu? — Jie nežiūri, kad žuvimu jie gąsdinami tik tame atsitikime, jei pasiliks savo nuodėmėse. Beprotiška nuomonė apie jų tautos kilnumą mato net sąlyginiame pažadėjime bausmės jau nusikaltimą. — (10) K u n i g a i k š č i a i: rasi žymiausieji žydų šeimynų viršininkai. — N a u j ų j ų... v a r t ų. Spėjama, kad kalbama apie vartus, kurie buvo pastatyti karaliaus Joatano. Vž. 4 Kar. 15, 35; Plg. žem. 36, 10. Vartai

domus Domini novae. [11] Et lo-
cuti sunt sacerdotes et prophe-
tae ad principes, et ad omnem
populum, dicentes: Iudicium mor-
tis est viro huic: quia prophe-
tavit adversus civitatem istam,
sicut audistis auribus vestris.
[12] Et ait Ieremias ad omnes prin-
cipes, et ad universum populum,
dicens: Dominus misit me ut
prophetarem ad domum istam,
et ad civitatem hanc omnia ver-
ba quae audistis. [13] Nunc ergo
bonas facite vias vestras, et stu-
dia vestra, et audite vocem Do-
mini Dei vestri: et poenitebit
Dominum mali, quod locutus
est adversum vos. [14] Ego au-
tem ecce in manibus vestris
sum: facite mihi quod bonum et
rectum est in oculis vestris [15] Ve-
rumtamen scitote et cognoscite
quod si occideritis me, sanguinem
innocentem tradetis contra vos-
metipsos, et contra civitatem
istam, et habitatores eius. in ve-
ritate enim misit me Dominus
ad vos, ut loquerer in auribus
vestris omnia verba haec. [16] Et
dixerunt principes, et omnis po-
pulus ad sacerdotes et ad pro-
phetas: Non est viro huic iu-

namų vartų angoje. [11] Kunigai ir
pranašai kalbėjo kunigaikščiams
ir visai tautai tardami: Šitas žmo-
gus vertas mirti, nes pranašavo
prieš šitą miestą, kaip jūs savo
ausimis girdėjote. [12] Tuomet Je-
remijas kalbėjo visiems kuni-
gaikščiams ir visai tautai taip:
Viešpats mane siuntė pranašauti
prieš šituos namus ir prieš šitą
miestą visų žodžių, kuriuos jūs
girdėjote. [13] Taigi pataisykite da-
bar savo kelius ir savo pastan-
gas ir klausykite Viešpaties, jūsų
Dievo, balso, tai Viešpats gailė-
sis piktenybės, kurią prieš jus
kalbėjo. [14] Aš gi štai jūsų ran-
kose; darykite su manim, kas
gera ir teisinga jūsų akyse.
[15] Tačiau žinokite ir supraskite,
kad, jei mane užmušite, jūs iš-
duosite nekaltą kraują patys
prieš save, prieš šitą miestą ir
prieš jo gyventojus: nes Vieš-
pats iš tikrųjų mane siuntė pas
jus kalbėti, jums girdint, visų
šitų žodžių. [16] Tuomet kuni-
gaikščiai ir visa tauta tarė kuni-
gams ir pranašams: Tas žmogus
neužsipelnė mirties, nes jis mums
kalbėjo Viešpaties, mūsų Dievo,
vardu.

---

pas žydus dažnai buvo teismo vieta. — (11) P r a n a š a v o p r i e š... Dievas žadėjo amžinai gyventi tuose namuose (3 Kar. 9, 3). Jeremijo žodžiai, jei nežiūrėti sąlygų ir aplinkybių kuriose pasakyta, rodosi, prieštarauja Dievo pažadėjimui, taigi jis reikia nubausti mirtimi kaipo netikras pranašas (Atk. 18, 20). — K a i p j ū s s a v o... Tais žodžiais atsiliepiama į tautą. — (12) V i s i e m s k u n i g a i k š č i a m s...: kunigaikščiams kaipo teisėjams, tautai kaipo pasidavusiai suvadžiuojimui. Skundėjams Jeremijas nesako nė žodžio; jis tik priduria, ką anie nutylėjo: Nuo jūsų pareina, ar nutarimas apie žuvimą įvyks, ar ne. — V i e š p a t s m a n e s i u n t ė... Su didžiu išmanymu Jeremijas nurodo, kad jį yra siuntęs Viešpats ir kad jis pakeis, nevykins savo nutarimo, jei jie darys atgailą. Taigi, jis anaiptol nesivaduoja neapykanta arba noru paniekinti, tik jis pilnas rūpesčio apie jų išganymą. — (13) P a t a i s y k i t e... Plg. auk. 7, 3. — (14) A š g i š t a i... Savo kuklumu pranašas pelnosi kunigaikščių palankumą; priminimas teisybės turi juos įspėti. — (15) T a č i a u ž i n o k i t e... Ne aš, bet jūs patys dedate ant savęs nelaimę. Jei jūs iš tikrųjų mylite miestą ir bažnyčią, tai nebedauginkite savo nuo-

dicium mortis: quia in nomine
Domini Dei nostri locutus est
ad nos.
17 Surrexerunt ergo viri de
senioribus terrae: et dixerunt ad
omnem coetum populi, loquen-
tes: 18 Michaeas de Morasthi fuit
propheta in diebus Ezechiae
regis Iuda, et ait ad omnem po-
pulum Iuda, dicens: Haec dicit
Dominus exercituum: Sion quasi
ager arabitur: et Ierusalem in
acervum lapidum erit: et mons
domus in excelsa silvarum. 19 Num-
quid morte condemnavit eum
Ezechias rex Iuda, et omnis
Iuda? numquid non timuerunt
Dominum, et deprecati sunt fa-
ciem Domini: et poenituit Do-
minum mali, quod locutus fu-
erat adversum eos? Itaque nos
facimus malum grande contra
animas nostras.
20 Fuit quoque vir prophe-
tans in nomine Domini, Urias
filius Semei de Cariathiarim: et
prophetavit adversus civitatem
istam, et adversus terram hanc
iuxta omnia verba Ieremiae. 21 Et
audivit rex Ioakim, et omnes
potentes, et principes eius verba
haec: et quaesivit rex interficere

17 Po to žmonės iš šalies
vyresniųjų tarpo atsikėlė ir tarė
visam tautos susirinkimui taip:
18 Mikėas morastietis buvo pra-
našas Jūdo karaliaus Ezekijo
dienose ir taip kalbėjo visai Jūdo
tautai: Štai ką sako kareivijų
Viešpats: Sionas bus ariamas
kaip dirva, Jeruzalė pavirs į ak-
menų kruvą ir Namų kalnas į
miškuotą aukštumą. 19 Argi Jūdo
karalius Ezekijas ir visas Jūdas
pasmerkė jį mirti? Argi jie ne-
bijojo Viešpaties ir nemaldavo
Viešpaties veido? ir ar Viešpats
nesigailėjo piktenybės, kurią buvo
prieš juos kalbėjęs? Taigi mes
darome didelę piktenybę prieš
mūsų sielas.

20 Buvo taip pat žmogus,
kurs pranašavo Viešpaties vardu,
Semėjo sūnus Urijas iš Karjat-
iarimo; jis pranašavo prieš šitą
miestą ir prieš šitą šalį, visai
taip pat kaip buvo kalbėjęs Je-
remijas. 21 Kuomet karalius Joa-
kimas, visi jo galiūnai ir kuni-
gaikščiai išgirdo tuos žodžius,

---

dėmių ir nedarykite savęs kaltais mano kraujo išliejimo. Jeremijo pastovumas ir paaiškėjusi nekaltybė padaro, kad pasitarę kunigaikščiai jį paleidžia. — (17) Iš šalies vyresniųjų... Jų tarpe ypač žymus buvo Ahikamas, kaip tai pasirodo iš 24. eil. — (18) Mikėas morastietis. Ebr.: iš Morešeth. Kalbama apie vieną iš mažesniųjų pranašų, Mikėą, kurs buvo kilęs iš nedidėlio sodžiaus Morasties (jis buvęs anot Euz. ir Jier. į rytus nuo Eleutoropolies). Mikėas ėjo pranašo pareigas, karaliaujant Joatamui, Akazui ir Ezekijui. — Sionas bus ariamas..: kaip kad darydavo senovėje nugalėtojai, kurie paimto ir sugriauto miesto vietą net išardavo. Tą pranašystę skaitome Mik. 3, 12. — (19) Argi jie... Ebr. t.: argi jis ir t. t. — Taigi mes darome... Anot ebr. t.: argi mes turėtumėm daryti...

(20) Buvo taip pat... Jeremijas pasakoja šitą pavyzdį, kad dar aiškiau parodytų, kaip dideliuose pavojuose jis buvo, karaliaujant Joakimui. — Karjatiarimo. Miestelis garsus tuo, kad jame kokį laiką buvo sandoros skrynia. 1 Kar. 6, 20... Jo vieta ant ribos tarp Jūdo ir Benjamino giminių, rasi, ten, kame dabar Kuriet—el—Enab, tarp Jeruzalės ir Joppės. — (21) Galiūnai. Ebr. t.: karžy-

eum. Et audivit Urias, et timuit,
fugitque et ingressus est Aegyp-
tum. 22 Et misit rex Ioakim viros
in Aegyptum, Elnathan filium
Achobor, et viros cum eo in
Aegyptum. 23 Et eduxerunt Uriam
de Aegypto: et adduxerunt eum
ad regem Ioakim, et percussit
eum gladio: et proiecit cadaver
eius in sepulchris vulgi igno-
bilis.
24 Igitur manus Ahicam filii
Saphan fuit cum Ieremia, ut non
traderetur in manus populi, et
interficerent eum.

karalius ieškojo jo užmušti. Tai
patyręs ir nusigandęs Urijas pa-
bėgo ir nuvyko į Aigiptą. 22 Ka-
ralius Joakimas siuntė žmonių į
Aigiptą, Akoboro sūnų Elna-
taną ir kitus draug su juo į
Aigiptą. 23 Jie išvedė Uriją iš
Aigipto ir atvedė jį pas karalių
Joakimą, kurs jį užmušė kalaviju
ir pametė jo lavoną paskutinės
liaudies kapinėse.
24 Tačiau Safano sūnaus Ahi-
kamo ranka buvo su Jeremiju,
kad jis nebūtų išduotas į tautos
rankas ir kad jie o neužmuštų.

c) Kitas Jeremijo susirėmimas su netikrais Jeruzalės pranašais.

Caput XXVII. 1 In principio
regni Ioakim filii Iosiae regis
Iuda, factum est verbum istud
ad Ieremiam a Domino, dicens:
2 Haec dicit Dominus ad me:
Fac tibi vincula, et catenas: et

27 perskyrimas. 1 Jūdo
karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo
karaliavimo pradžioje buvo Vieš-
paties suteikta Jeremijui toks
žodis ir pasakyta: 2 Štai ką Vieš-
pats man sako: Pasidaryk sau

---

giai. — Urijas pabėgo... Tas pabėgimas nebuvo ženklas nepasitikėjimo Dievu, bet atsargumo (plg. Mt. 10, 23). — (22) Joakimas... Keršto troškimas jame buvo taip didelis, kad jis stengiasi net svetimoje šalyje užmušti pranašą, kurio jam nebereikėjo bijoti. Plg. 36, 12. 25. — Elnataną. Tas pats vardas sutinkamas taip pat 4 Kar. 22, 12. 14, tik nežinia, ar ten kalbama apie tą patį žmogų. — (23) Jie išvedė... Karalius Joakimas tuomet buvo priverstas mokėti mokesčius Aigipto karaliui, tai tas nesipriešino išvedimui atbėgusiojo Urijo. — (24) Paskutinės liaudies... Ebr. t.: liaudies sūnų kapinėse. — Karalius ir užmuštą pranašą dar norėjo paniekinti. Jeruzalėje buvo ir tebėra liaudies kapai išilgai Kedrono. — (25) Tačiau. Kadangi Joakimas buvo toks kerštininkas, taigi turėjo pasirodyti ypatingai Dievo veiksmas, kad Jeremijas ištrūktų iš rankų. — Ahikamo. Plg. 4 Kar. 22, 12. — Ranka: globa, įtaka. — Kad jis nebuvo išduotas. Ahikamas, rasi, turėjo nuraminti kilusį tautoje maištą.

27, 1—28, 17. Jeremijas gauna paliepimą paskelbti, kad visos žydų apylinkėje esančios tautos bus pavergtos Babilono karaliui (27, 1—11); ypatingą įspėjimą apie tai gauna karalius Sedekijas (27, 12—15), žydų kunigai ir visa tauta (27, 16—22). Visai ką kita skelbia meluodamas Ananijas (28, 1—4), kuriam drąsiai priešinasi Jeremijas ir jam paskelbia, neilgai trukus jį mirsiant (28, 5—17).

(27, 1) Joakimo. Tikriausiai čia reikia skaityti Sedekijo vardas, kaip tai pasirodo iš 3. eil. ir 28, 1. — (2) Grandinių. Ebr. t.: jungų. — Užsidėk sau... Taip pranašas turėjo pasirodyti turįs išvaizdą belaisvio ir vergo. — (3) Tu jas siųsi... Jeremijas turi įteikti jungus pasiuntiniams, kad jais būtų išreikšta Babilono nelaisvė. Karalius Sedeki-

pones eas in collo tuo. 3 Et mit-
tes eas ad regem Edom, et ad
regem Moab, et ad regem filio-
rum Ammon, et ad regem Tyri,
et ad regem Sidonis: in manu
nunciorum, qui venerunt Ierusa-
lem ad Sedeciam regem Iuda.
4 Et praecipies eis ut ad domi-
nos suos loquantur: Haec dicit
Dominus exercituum Deus Israel:
Haec dicetis ad dominos ves-
tros: 5 Ego feci terram, et homi-
nes, et iumenta, quae sunt su-
per faciem terrae, in fortitudine
mea magna, et in brachio meo
extento: et dedi eam ei, qui pla-
cuit in oculis meis. 6 Et nunc
itaque ego dedi omnes terras
istas in manu Nabuchodonosor
regis Babylonis servi mei: insu-
per et bestias agri dedi ei ut
serviant illi. 7 Et servient ei om-
nes gentes, et filio eius, et filio
filii eius: donec veniat tempus
terrae eius et ipsius: et servient
ei gentes multae, et reges magni.
8 Gens autem et regnum, quod
non servierit Nabuchodonosor
regi Babylonis, et quicumque
non curvaverit collum suum sub
iugo regis Babylonis: in gladio,

pančių ir grandinių ir užsidėk
jas sau ant kaklo; 3 tu jas siųsi
pas Edomo karalių, pas Moabo
karalių, pas Amono vaikų kara-
lių, pas Tyro karalių ir pas Si-
dono karalių per pasiuntinius,
kurie atvyko į Jeruzalę pas Jūdo
karalių Sedekiją, 4 ir tu jiems
liepsi kalbėti savo valdovams
taip: Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats, Izraėlio Dievas: Jūs saky-
site savo valdovams taip: 5 Aš
padariau žemę, žmones ir galvi-
jus, esančius žemės paviršiuje,
ir ją duodu tam, kas patiko mano
akyse. 6 Taigi ir dabar aš duodu
visas šitas šalis į mano tarno
Babilono karaliaus Nabukodono-
soro rankas; be to aš jam duodu
ir lauko gyvulius, kad jam tar-
nautų. 7 Visos tautos tarnaus jam
ir jo sūnui ir jo sūnaus sūnui, kolei
neateis jo šalies ir jo paties me-
tas; jam tarnaus daug tautų ir
dideli karaliai. 8 Jeigu gi kuri
tauta ir karalystė nenorėtų tar-
nauti Babilono karaliui Nabu-
kodonosorui ir kas nors nepa-
lenktų savo sprando po Babi-
lono karaliaus jungu, tą tautą
aš aplankysiu kalaviju, badu ir

---

jas buvo atsisakęs pripažinti savo priklausomybę nuo Babilono karaliaus ir norėjo padaryti su kitomis tautomis sąjungą prieš kaldėjiečius. Pranašas jiems parodo žodžiais ir simboliais, kuo jų sumanymai turi pasibaigti, ir iškilmingai apreiškia Viešpaties valią. — (5) A š p a d a r i a u... Taip pat svetimoms tautoms turi būti apreikšta Viešpaties didenybė ir kilnumas, taip kad jiems darosi aišku, jog jis ne vienos tautos Dievas, bet pasaulio Dievas ir Sutvėrėjas, kurs visa veda, kaip jam patinka. Kad ir nebuvo senajai sinagogai pavesta skelbti pagonims tikrąją religiją, tačiau jiems buvo kai kada pranašų teikiama šviesa ir tiesa. — (6) M a n o t a r n ą. Vz. auk. 25, 9. — J a m d u o d u i r l a u k o... Draug su žmonėmis Dievas paduoda ir tai, kas žmonėms pavergta, draug su šalimi nuosavybės teisė gyvuliams. — (7) J a m i r j o s ū n u i... Dar apie 60 metų turi pasilikti Babilono karalystė. Kadangi po Nabukodonosoro jo sūnus Evilmerodachas karaliavo tik dvejus metus, to įpėdinis Neriglasaras ketverius metus, toliau jaunas Loborosoarchodas mirė jau po devynių mėnesių, ir iš jo įpėdinio Nabonido po septyniolikos viešpatavimo metų atėmė sostą Kyras, tai žodis sūnus ir sūnaus sūnus čia reikia imti prasmėje įpėdinis, kaip tai dažnai atsitinka senoviniuose Babilono dokumentuose. — (8) J e i g u g i... Taip Dievas atmeta visokį maištą prieš

et in fame, et in peste visitabo
super gentem illam, ait Domi-
nus: donec consumam eos in
manu eius. [9] Vos ergo nolite
audire prophetas vestros, et di-
vinos, et somniatores, et augu-
res, et maleficos, qui dicunt vo-
bis: Non servietis regi Babylonis.
[10] Quia mendacium prophetant
vobis: ut longe vos faciant de
terra vestra, et eiiciant vos, et
pereatis. [11] Porro gens, quae sub-
iecerit cervicem suam sub iugo
regis Babylonis, et servierit ei:
dimittam eam in terra sua, dicit
Dominus: et colet eam, et habi-
tabit in ea.

[12] Et ad Sedeciam regem Iuda
locutus sum secundum omnia
verba haec, dicens: Subiicite colla
vestra sub iugo regis Babylonis,
et servite ei, et populo eius, et
vivetis. [13] Quare moriemini tu et
populus tuus gladio, et fame, et
peste, sicut locutus est Dominus
ad gentem, quae servire nolu-
erit regi Babylonis? [14] Nolite au-
dire verba prophetarum dicentium
vobis: Non servietis regi Babylonis:
quia mendacium ipsi loquuntur
vobis. [15] Quia non misi eos, ait
Dominus: et ipsi prophetant in no-
mine meo mendaciter: ut eiiciant
vos, et pereatis tam vos, quam
prophetae, qui vaticinantur vobis.
[16] Et ad sacerdotes, et ad po-
pulum istum locutus sum, dicens:

maru, sako Viešpats, kolei aš jų
nesunaikinsiu jojo ranka. [9] Jūs
tat neklausykite savo pranašų,
žynių, sapnininkų, burtininkų ir
žavėtojų, kurie jums sako: Jūs
netarnausite Babilono karaliui,
[10] nes jie jums pranašauja melą,
kad jus atitolintų iš jūsų šalies
ir išmestų jus, kad jūs pražū-
tumėte. [11] Kuri gi tauta palenks
savo sprandą po Babilono ka-
raliaus jungu ir jam tarnaus, tą
aš paliksiu jos žemėje, sako
Viešpats, ir ji ją įgyvens ir gy-
vens joje.

[12] Taip pat Jūdo karaliui Se-
dekijui aš kalbėjau visai taip pat
sakydamas: Palenkite savo kak-
lus po Babilono karaliaus jungu,
tarnaukite jam ir jo tautai, ir būsi-
te gyvi. [13] Kam gi mirtumėte tu ir
tavo tauta nuo kalavijo, bado ir
maro, kaip Viešpats kalbėjo tautai,
kuri nenorėtų tarnauti Babilono
karaliui? [14] Neklausykite žodžių
pranašų, kurie jums sako: jūs ne-
tarnausite Babilono karaliui, nes
jie jums kalba melą. [15] Nes aš jų
nesiunčiau, sako Viešpats, ir jie
melagingai pranašauja mano var-
du, kad jus išmestų, ir kad jūs
pražūtumėte, kaip jūs, taip ir pra-
našai, kurie jums pranašauja.
[16] Aš kalbėjau kunigams ir
tai tautai taip: Štai ką Viešpats

Babilono karalių. — (9) Savo pranašų. Pranašais tie vadinasi, kurie sakosi gavę betarpinį apreiškimą iš dievystės, taip kad ji per juos kalbanti. Visi kiti toliau įvardintieji negali pasakyti tiesos, nes jie patys jos nežino. Plg. auk. 23, 16; žem. 29, 8. — (11) Tą aš paliksiu... Dievas apsireiškia esąs visagalis Viešpats, kai jis naudojasi babiloniečiais kaipo savo įrankiais.

(12) Karaliui Sedekijui... Sedekijas gauna tokių pat nurodymų kaip ir svetimos tautos. Ir jam sakoma: Kam tu nori pražudyti save ir savo tautą? Taip gi atsitiks, jei tu būsi atkaklus. — (15) Kad jus išmestų. Ebr. t.: kad aš jus išmesčiau. Plg. 14, 14; 23, 21; 29, 9.

(16) Savo pranašų: ne Dievo; nes jie kalba, kas jiems patinka; Dievas gi jiems nieko neapreiškia.

Haec dicit Dominus: Nolite au-
dire verba prophetarum vestro-
rum, qui prophetant vobis, di-
centes: Ecce vasa Domini rever-
tentur de Babylone nunc cito,
mendacium prophetant vobis.
[17] Nolite ergo audire eos, sed
servite regis Babylonis, ut viva-
tis. quare datur haec civitas in
solitudinem? [18] Et si prophetae
sunt, et est verbum Domini in
eis: occurrant Domino exercitu-
um, ut non veniant vasa, quae
derelicta fuerant in domo Do-
mini, et in domo regis Iuda, et in
Ierusalem, in Babylonem. [19] Quia
haec dicit Dominus exercituum
ad columnas, et ad mare, et ad
bases, et ad reliqua vasorum,
quae remanserunt in civitate hac:
[20] quae non tulit Nabuchodono-
sor rex Babylonis, cum trans-
ferret Iechoniam filium Ioakim
regem Iuda de Ierusalem in Ba-
bylonem, et omnes optimates
Iuda et Ierusalem. [21] Quia haec
dicit Dominus exercituum Deus
Israel ad vasa, quae derelicta
sunt in domo Domini, et in do-
mo regis Iuda et Ierusalem:
[22] In Babylonem transferentur, et
ibi erunt usque ad diem visi-
tationis suae, dicit Dominus, et
afferri faciam ea, et restitui in
loco isto.

sako: Neklausykite žodžių savo
pranašų, kurie jums pranašauja
sakydami: Štai Viešpaties rykai
dabar greitai sugrįš iš Babilono;
nes jie jums pranašauja melą.
[17] Taigi jūs neklausykite jų, bet
tarnaukite Babilono karaliui, kad
būtumėte gyvi. Kamgi šitas mies-
tas pavirstų į tyrumą? [18] Jeigu
jie pranašai, ir juose yra Vieš-
paties žodis, tegul jie stoja ka-
reivijų Viešpaties akivaizdon, kad
rykai dar užsilikusieji Viešpaties
namuose ir Jūdo karaliaus na-
muose ir Jeruzalėje nebūtų nu-
gabenti į Babiloną. [19] Nes štai
ką sako kareivijų Viešpats apie
šulus, apie jūrą, apie papėdes ir
apie kitus rykus, likusius šitame
mieste, [20] kurių nepasiėmė Ba-
bilono karalius Nabukodono-
soras, perkeldamas Jūdo karalių
Joakimo sūnų Jekoniją iš Jeru-
zalės į Babiloną ir visus Jūdo ir
Jeruzalės didžiūnus; [21] nes štai
ką sako kareivijų Viešpats Izra-
ėlio Dievas apie rykus, likusius
Viešpaties namuose, Jūdo kara-
liaus namuose ir Jeruzalėje. [22] Jie
bus nugabenti į Babiloną ir bus
tenai iki jų aplankymo dienai,
sako Viešpats, ir aš jus atga-
bendinsiu ir sugrąžinsiu į šitą
vietą.

Vienas iš tokių netikrų pranašų buvo Ananijas, 28, 3. — Dabar greitai: ir ne septynioms dešimtims metų praslinkus, kaip kad sakė Jeremijas pirmais Nabukodonosoro karaliavimo metais (25, 11). Nabukodonosoras buvo išgabenęs bažnyčios turtus aštuntais savo viešpatavimo metais, po to kai buvo nugalėjęs karalių Joakiną (vz. 4 Kar. 24, 13). — (17) Kamgi šitas miestas... Plg. 13. e. — (18) Tegul jie stoja... Toki pranašų pareiga melstis už tautą ir pasirodyti jai lyg koki siena. Jei jie iš tikrųjų pranašai, tai tegul jie nugręžia nuo tautos Dievo rūstybę, tegul atgauna išplėštus bažnyčios turtus ir palaiko savo vietoje dar likusius. — (19) Apie šulus: apie du variniu šulu, Jachiną ir Boozą, stovėjusiu ties bažnyčios durimis (3 Kar. 7, 15—22). — Apie jūrą... Vz. 3 Kar. 7, 23. — Papėdes. Vz. 3 Kar. 7, 27. — (22) Jie bus nugabenti... Vz. žem. 52, 17; 4 Kar. 25, 13; 2 Kron. 36, 18; 1, 7; 6, 5.

Caput XXVIII. 1 Et factum
est in anno illo, in principio
regni Sedeciae regis Iuda, in
anno quarto, in mense quinto,
dixit ad me Hananias filius Azur
propheta de Gabaon, in domo
Domini coram sacerdotibus et
omni populo, dicens: 2 Haec di-
cit Dominus exercituum Deus
Israel: Contrivi iugum regis Ba-
bylonis. 3 Adhuc duo anni die-
rum, et ego referri faciam ad
locum istum omnia vasa domus
Domini, quae tulit Nabuchodo-
nosor rex Babylonis de loco
isto, et transtulit ea in Babylo-
nem. 4 Et Iechoniam filium Ioa-
kim regem Iuda, et omnem
transmigrationem Iuda, qui in-
gressi sunt in Babylonem, ego
convertam ad locum istum, ait
Dominus: conteram enim iugum
regis Babylonis.
5 Et dixit Ieremias propheta
ad Hananiam prophetam in ocu-
lis sacerdotum, et in oculis om-
nis populi, qui stabat in domo
Domini. 6 Et ait Ieremias pro-
pheta: Amen, sic faciat Domi-
nus: suscitet Dominus verba
tua quae prophetasti: ut refe-
rantur vasa in domum Domini,
et omnis transmigratio de Ba-
bylone ad locum istum. 7 Verum-
tamen audi verbum hoc, quod

28 perskyrimas. 1 Tais pa-
čiais metais Jūdo karaliaus Se-
dekijo karaliavimo pradžioje, ket-
virtais metais penktame mėne-
syje atsitiko, kad pranašas iš
Gabaono Azuro sūnus Ananijas
man tarė Viešpaties namuose
kunigų ir visos tautos akivai-
zdoje taip: 2 Štai ką sako karei-
vijų Viešpats, Izraėlio Dievas:
Aš sulaužiau Babilono karaliaus
jungą. 3 Dar dveji metai laiko, ir
aš atgabendinsiu į šitą vietą vi-
sus Viešpaties namų rykus, ku-
riuos paėmė iš šitos vietos Ba-
bilono karalius Nabukodonoso-
ras ir juos nugabeno į Babiloną.
4 Taip pat Jūdo karalių Joakimo
sūnų Jekoniją ir visus Jūdo trem-
tinius, kurie įėjo į Babiloną, aš
sugrąžinsiu į šitą vietą, sako
Viešpats; nes aš sulaužysiu Ba-
bilono karaliaus jungą.
5 Pranašas Jeremijas atsakė
pranašui Ananijui kunigų akyse
ir akyse visos tautos, stovėju-
sios Viešpaties namuose, 6 ir pra-
našas Jeremijas tarė: Tebūnie,
tegul Viešpats taip padaro, tegul
Viešpats įvykdo tavo žodžius,
kuriuose pranašavai, kad rykai
būtų sugrąžinti į Viešpaties na-
mus ir visi tremtiniai iš Babi-
lono į šitą vietą. 7 Tačiau išgirsk
ta žodį, kurį aš kalbu, tau gir-

(28, 1) T a i s p a č i a i s... LXX pasakyta trumpai: Atsitiko ketvirtais Sedekijo metais. — Taip pašalinama neaiškumas, kokį daro ebr. t. dvejopas laiko aptarimas. — G a b a o n o. Tai buvo kunigų miestas į šiaurvakarius nuo Jeruzalės. Vz. Joz. 21, 17. Galėjo būti, kad Ananijas buvo kunigas. — M a n t a r ė... Vien prieštaravimas tikro pranašo skelbimui dar nedarė Ananijo žodžių silpnų, nes jis galėjo būti sąlyginis. Jei Ananijas buvo kunigas, tai ta aplinkybė galėjo suteikti jo žodžiams daug reikšmės. Jo drąsa eina didyn, kadangi jis mato Jeruzalėje pasiuntinius taip didelių karalių, susivienijusių prieš Babilono karalių. — (3) D a r d v e j i... Ananijas drąsiai meluoja, bet jo žodžiai gali uždegti kovai klausytojų širdis. — (4) J e k o n i j ą... Jeremijas buvo paskelbęs, kad Jekonijas mirsiąs svetimoje šalyje. Plg. 4 Kar. 24, 12.

(6) T e b ū n i e... Jeremijas savo nuolankiu ir romiu atsakymu parodo,

ego loquor in auribus tuis, et
in auribus universi populi: [8] Prophetae,
qui fuerunt ante me et
ante te ab initio, et prophetaverunt
super terras multas, et super
regna magna de praelio, et
de afflictione, et de fame. [9] Propheta,
qui vaticinatus est pacem:
cum venerit verbum eius, scietur
propheta, quem misit Dominus
in veritate. [10] Et tulit Hananias
propheta catenam de collo
Ieremiae prophetae, et confregit
eam. [11] Et ait Hananias in conspectu
omnis populi, dicens: Haec
dicit Dominus: Sic confringam
iugum Nabuchodonosor regis
Babylonis post duos annos dierum
de collo omnium gentium.
[12] Et abiit Ieremias propheta in
viam suam. Et factum est verbum
Domini ad Ieremiam, postquam
confregit Hananias propheta
catenam de collo Ieremiae
prophetae, dicens: [13] Vade, et
dices Hananiae: Haec dicit Dominus:
Catenas ligneas contrivisti:
et facies pro eis catenas
ferreas. [14] Quia haec dicit Dominus
exercituum Deus Israel:
Iugum ferreum posui super collum
cunctarum Gentium ista-

dint ir visai tautai girdint: [8] Pranašai,
kurie buvo pirm manęs ir
pirm tavęs, nuo pat pradžios, ir
jie pranašavo daugeliui šalių ir
didžioms karalystėms apie karą,
prispaudimą ir badą. [9] Pranašas,
kurs pranašauja ramybę, bus pripažintas
iš tikrųjų Viešpaties siųstu
pranašu, jei jo žodžiai įvyks.
[10] Tuomet pranašas Ananijas
ėmė grandinę nuo pranašo Jeremijo
kaklo ir ją sulaužė. [11] Ir
Ananijas tarė visos tautos akivaizdoje
taip: Štai ką Viešpats
sako: Taip aš sulaužysiu dvejiems
metams laiko praslinkus
Babilono karaliaus Nabukodonosoro
jungą nuo visų tautų
kaklo. [12] Pranašas gi Jeremijas
nuėjo savo keliu. Po to kai pranašas
Ananijas sulaužė grandinę
nuo pranašo Jeremijo kaklo, buvo
suteiktas Viešpaties žodis Jeremijui
ir pasakyta: [13] Eik ir sakyk
Ananijui: Štai ką Viešpats sako:
Tu sulaužei medinę grandinę,
bet jos vietoje tu darai geležinę
grandinę. [14] Nes štai ką sako
kareivijų Viešpats, Izraelio Dievas:
Aš dedu geležinį jungą ant
visų šitų tautų kaklo, kad tarnautų
Babilono karaliui Nabu-

---

kad jis tikrai trokšta tautos laimės. Bet kad tauta neapsiviltų perdaug greitu pasitikėjimu, jis priduria, jog jam dar neaišku, ar Ananijas pranašas, jog tikriausiai gali būti visai kitaip. — (8) B a d ą. Ebr. t.: marą. — (9) P r a n a š a s... Pranašystės dovana tai ne nuolatinis apšvietimas (tai pasirodo taip pat iš Natano pavyzdžio 2 Kar. 7, 3...), todėl Jeremijas nurodo tik savo priežastis, kodėl jis pats abejojo apie Ananijo žodžių tikrumą. — (10) G r a n d i n ę. Ebr. t.: jungą. — J ą s u l a u ž ė. Taip jis nori panaikinti Jeremijo žodžių reikšmę. — (11) T a i p a š s u l a u ž y s i u..: po dvejų metų ne tik sugrįš indai, bet ir mes ir visi kiti nusikratysime kaldėjiečių jungo. Taip buvo Jeremijas tautos ir kunigų akivaizdoje pažemintas; Dievas norėjo leisti, kad jis tą valandą neštų sugėdinimą. — (12) N u ė j o s a v o k e l i u: pasidavęs Dievo valiai ir laukdamas jo šviesos. Tai turėjo būti sunkus mėginimas Jeremijui, kurs jau ne vieną sykį dejavo dėlei savo pareigų sunkumo. Ir tame atsitikime jis turėjo maldauti sau šviesos kaip 33, 3 ir 42, 4. — (13) G e l e ž i n ę g r a n d i n ę. Tikriau: jungą. Geležinio jungo negalima sulaužyti, kaip Ananijas buvo sulaužęs medinį. Jeremijas atsako tuo pačiu iškilmingu išsireiški-

rum, ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis, et servient ei: insuper et bestias terrae dedi ei. [15] Et dixit Ieremias propheta ad Hananiam prophetam: Audi Hanania: non misit te Dominus, et tu confidere fecisti populum istum in mendacio. [16] Idcirco haec dicit Dominus: Ecce ego mittam te a facie terrae: hoc anno morieris: adversum enim Dominum locutus es. [17] Et mortuus est Hananias propheta in anno illo, mense septimo.

kodonosorui, ir jos jam tarnaus; be to aš jam duodu ir lauko gyvulius. [15] Tuomet pranašas Jeremijas tarė pranašui Ananijui: Klausyk, Ananijau, Viešpats tavęs nesiuntė, ir tu padarei, kad šita tauta pasitikėtų melu. [16] Todėl štai ką Viešpats sako: Štai aš atimsiu tave nuo žemės paviršiaus, šiais metais tu mirsi, nes tu kalbėjai prieš Viešpatį. [17] Ir pranašas Ananijas mirė tais pačiais metais septintame mėnesyje.

d) Jeremijo kova prieš netikrus žydų pranašus, gyvenusius Babilone.

Caput XXIX. [1] Et haec sunt verba libri, quem misit Ieremias propheta de Ierusalem ad reliquias seniorum transmigrationis, et ad sacerdotes, et ad prophetas, et ad omnem populum, quem traduxerat Nabuchodonosor de Ierusalem in Babylonem: [2] postquam egressus est Iechonias rex, et domina, et eunuchi, et principes Iuda, et Ierusalem, et faber, et inclusor de Ierusalem: [3] in manu Elasa filii Saphan, et Gamariae filii Helciae, quos misit

29 perskyrimas. [1] Štai žodžiai rašto, kurį pranašas Jeremijas siuntė iš Jeruzalės į vyresniųjų liekanas nelaisvėje, į kunigus, į pranašus ir į visą tautą, kurią Nabukodonosoras buvo nusivedęs iš Jeruzalės į Babiloną, [2] po to kai karalius Jekonijas, valdovė, kamarponiai, Jūdo ir Jeruzalės kunigaikščiai, amatninkai ir šaltakaliai buvo išėję iš Jeruzalės, [3] per rankas Safano sūnaus Elasos ir Helkijo sūnaus Gamarijo, kuriuodu Jūdo kara-

---

mu, kokį neteisėtai pavartojo Ananijas. 2. e. — (15) Tu padarei...: savo melu tu norėjai sutvirtinti tautą piktenybėje ir sulaikyti Viešpaties veikimą. Kadangi tačiau kunigaikščiai ir tauta nevykdo įstatyme paskirtos bausmės, tai pats Dievas tave nuplaks. — (16) Tu kalbėjai prieš Viešpatį. Ebr. t.: nes tu skelbei prieš Viešpatį atpuolimą, t. y. tu sustiprinai savo melagingu pranašavimu tautą nuodėmėje. — (17) Ir pranašas... Taip Dievas atitesėjo savo pažadėjimą 1, 19. Plg. Atk. 13, 5; 18, 20.

29, 1—32. Raštu į išvestus Babilonan žydus (1—3) Jeremijas ragina juos rengtis ilgai nelaisvei, skelbia nelaimių nepaklusniesiems, ypač gi netikriems Babilone esantiems pranašams (4—23), ir atskirai žuvimą netikram pranašui Semėjui (24—32).

(29, 1) Į vyresniųjų liekanas: kurių neužmušė kelionės ir nelaisvės vargai. Pranašystė 23, 3 buvo įvykusi. Kad žydai taip pat nelaisvėje turėjo savo vyresniųjų, paaiškėja iš Dan. 13, 5. — Į pranašus. Anot gr. t.: į netikrus pranašus. — (2) Valdovė: karaliaus Jekonijo mo-

Sedecias rex Iuda ad Nabucho-
donosor regem Babylonis in
Babylonem, dicens:
4 Haec dicit Dominus exer-
cituum Deus Israel omni trans-
migrationi, quam transtuli de
Ierusalem in Babylonem: 5 Aedi-
ficate domos, et habitate: et
plantate hortos, et comedite fruc-
tum eorum. 6 Accipite uxores,
et generate filios et filias: et date
filiis vestris uxores, et filias ves-
tras date viris, et pariant filios
et filias: et multiplicamini ibi, et
nolite esse pauci numero. 7 Et
quaerite pacem civitatis, ad quam
transmigrare vos feci: et orate
pro ea ad Dominum: quia in
pace illius erit pax vobis. 8 Haec
enim dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Non vos seducant
prophetae vestri, qui sunt in
medio vestrum, et divini vestri:
et ne attendatis ad somnia ves-
tra, quae vos somniatis: 9 quia
falso ipsi prophetant vobis in
nomine meo: et non misi eos,
dicit Dominus.
10 Quia haec dicit Dominus:
Cum coeperint impleri in Baby-
lone septuaginta anni, visitabo
vos: et suscitabo super vos ver-
bum meum bonum, ut reducam

lius Sedekijas siuntė pas Ba-
bilono karalių Nabukodonosorą,
tokio turinio:
4 Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats, Izraėlio Dievas, visiems
tremtiniams, kuriuos aš perkėliau
iš Jeruzalės į Babiloną: 5 Staty-
kitės namų ir gyvenkite juose,
veiskitės sodnų ir valgykite jų
vaisius. 6 Veskite pačias ir gim-
dykite sūnų ir dukterų; duokite
savo sūnums pačių ir savo duk-
teris duokite vyrams, ir tegul jos
gimdo sūnų ir dukterų; daugin-
kitės tenai ir nebūkite negau-
singi. 7 Ieškokite ramybės mies-
tui, į kurį aš jus atvesdinau, ir
melskitės už jį Viešpačiui, nes
jo ramybėje bus jūsų ramybė.
8 Nes štai ką sako kareivijų Vieš-
pats, Izraėlio Dievas: Nesiduo-
kite suvadžioti savo pranašams,
kurie yra jūsų tarpe, nė savo
žyniams, ir nežiūrėkite savo sap-
nų, kuriuos jūs sapnuojate; 9 nes
jie melagingai jums pranašauja
mano vardu; aš neesu jų siun-
tęs, sako Viešpats. 10 Nes Vieš-
pats sako taip: Kai pradės
baigtis septynios dešimtys metų
Babilone, aš aplankysiu jus, įvy-
kinsiu savo gerą žodį apie jus
ir atvesiu jus atgal į šitą vietą.

---

tina. Plg. 13, 18; 22, 26; 4 Kar. 24, 12. — A m a t n i n k a i... Plg. auk. 24, 1. Nabukodonosoras buvo jau trečiais Joakimo metais išvedęs belaisvių iš Jeruzalės (Dan. 1, 1...) — (3) P e r r a n k a s... Pasakoma, kam buvo pavesta nunešti Jeremijo laiškas į Babiloną. Elasa, raši, buvo brolis Jeremijo užtarėjo Ahikamo. Plg. 26, 24.

(5) S t a t y k i t ė s...: nes jums reikės ilgai pasilikti Babilone. — (6) D a u g i n k i t ė s...: taip pat svetimoje šalyje jūs dalyvausite Abraomo palaiminime, ir iš jūsų darysis didelė tauta. — (7) A š j u o s a t v e s d i n a u. Ne karaliaus galybė buvo jūsų išvedimo priežastis, bet mano valia. — M e l s k i t ė s... Tokį pat pamokymą randame pas pranašą Baruką (1, 11) ir pas šv. Povilą (2 Tim. 2, 1. 2). Taigi, pavergtiesiems nevalia mesti nuo savęs jungą prievarta, bet jie net turi melstis už neprietelišką karalystę, kolei Dievas jų nepaleis iš jų stovio. — (8) N e s... Plg. auk. 14, 14; 23, 16. — K u r i u o s j ū s s a p n u o j a t e. Ebr. t.: kuriuos jūs leidžiate sau sapnuoti. — Jūs leidžiate aniems tai jums skelbti, ko jūs trokštate. — (10) B a b i l o n e. Ebr. t.: Babelei. Plg. 25, 11. 12. Metai skai-

vos ad locum istum. 11 Ego enim
scio cogitationes, quas ego co-
gito super vos, ait Dominus,
cogitationes pacis, et non afflic-
tionis, ut dem vobis finem et
patientiam, 12 Et invocabitis me,
et ibitis: et orabitis me, et ego
exaudiam vos. 13 Quaeretis me,
et invenietis: cum quaesieritis
me in toto corde vestro. 14 Et
inveniar a vobis, ait Dominus:
et reducam captivitatem vestram,
et congregabo vos de universis
gentibus, et de cunctis locis, ad
quae expuli vos, dicit Dominus:
et reverti vos faciam de loco, ad
quem transmigrare vos feci. 15 Quia
dixistis: Suscitavit nobis Domi-
nus Prophetas in Babylone:
16 Quia haec dicit Dominus ad
regem, qui sedet super solium
David, et ad omnem populum
habitatorem urbis huius, ad fra-
tres vestros, qui non sunt eg-
ressi vobiscum in transmigrati-
onem. 17 Haec dicit Dominus
exercituum: Ecce mittam in eos
gladium, et famem, et pestem:
et ponam eos quasi ficus malas,
quae comedi non possunt, eo
quod pessimae sint. 18 Et per-
sequar eos in gladio, et in fame,
et in pestilentia: et dabo eos in
vexationem universis regnis ter-
rae: in maledictionem, et in stu-
porem, et in sibilum, et in op-

11 Nes aš žinau mintis, kurias
turiu apie jus, sako Viešpats,
ramybės ir ne prispaudimo min-
tis, kad jums duočiau pabaigą
ir kantrybės. 12 Jūs šauksitės ma-
nęs ir eisite, melsite mane, ir aš
jus išklausysiu. 13 Jūs ieškosite
manęs ir rasite, kai ieškosite
manęs visa savo širdimi. 14 Aš
būsiu jūsų atrastas, sako Vieš-
pats, sugrąžinsiu jūsų belaisvius,
jus surinksiu iš visų tautų ir iš
visų vietų, į kurias esu jus iš-
varęs, sako Viešpats, ir pargrą-
žinsiu jus iš vietos, į kurią jus
perkeldinau. 15 Jūs, tiesa, sakote:
Viešpats pažadino mums pra-
našų Babilone, 16 tačiau štai ką
Viešpats sako karaliui, kurs sėdi
Dovido soste, ir visai tautai, šito
miesto gyventojai, jūsų broliams,
kurie neišėjo draug su jumis į
nelaisvę, 17 kareivijų Viešpats sako
taip: Štai aš siųsiu prieš juos
kalaviją, badą ir marą; aš juos
padarysiu panašius į blogas figas,
kurių negalima valgyti, nes jos
labai blogos; 18 aš persekiosiu
juos kalaviju, badu ir maru, duo-
siu juos kankinti visoms žemės
karalystėms ir padarysiu iš jų
prakeikimo, pasibaisėjimo, švil-
pimo ir pajuokos dalyką visoms
tautoms, pas kurias aš juos iš-
mečiau, 19 už tatai, kad jie ne-
klausė mano žodžių, sako Vieš-

---

tomi nuo kovos prie Karkamio. — (11) Nes aš žinau..: aš niekuomet neužmiršiu savo jums palankių pasiketinimų ir visa atvesiu į tikslą, kurį aš jums išrinkau. — (12) Eisite: į maldos vietą. — (13) Jūs ieškosite... Plg. Atk. 4, 29. 30. — (14) Sugrąžinsiu..: Tokios tai ramybės mintys, toks tikslas, toki viltis (11. e.). Sugrįžimas į Palestiną pradžia atstatymo teokratijos. — (15) Pranašų Babilone. Ką Ananijas skelbė Jeruzalėje, tai anie platino Babilone. Todėl Jeremijas aprašo būsiantį Sedekijo ir pasilikusios Judėjoje tautos likimą. Ir kad tremtiniai nemanytų, Dievas permainęs savo pasiketinimą (18, 8), jis tuojau griauna nuomonę, būk anie pranašai kalbėję tiesą. — — (16) Karaliui, kurs sėdi... Netikri pranašai rasi nurodinėjo Dovidui duotą pažadėjimą amžino sosto, kad juo paremtų savo pranašavimus; jo nežiūrint karalius ir karalystė turi žūti. — (17. 18) Figas..., Plg. 24, 8—10. — (19) Jie neklausė ma-

probrium cunctis Gentibus, ad
quas ego eieci eos: [19] eo quod
non audierint verba mea, dicit
Dominus: quae misi ad eos per
servos meos prophetas de nocte
consurgens, et mittens: et non
audistis, dicit Dominus. [20] Vos
ergo audite verbum Domini omnis
transmigratio, quam emisi de
Ierusalem in Babylonem. [21] Haec
dicit Dominus exercituum Deus
Israel ad Achab filium Coliae,
et ad Sedeciam filium Maasiae,
qui prophetant vobis in nomine
meo mendaciter: Ecce ego tradam
eos in manus Nabuchodonosor
regis Babylonis: et percutiet
eos in oculis vestris. [22] Et
assumetur ex eis maledictio
omni transmigrationi Iuda, quae
est in Babylone, dicentium: Ponat
te Dominus sicut Sedeciam,
et sicut Achab, quos frixit rex
Babylonis in igne: [23] pro eo quod
fecerint stultitiam in Israel, et
moechati sunt in uxores amicorum
suorum, et locuti sunt verbum
in nomine meo mendaciter,
quod non mandavi eis: ego sum
iudex et testis, dicit Dominus.

[24] Et ad Semeian Nehelamiten
dices: [25] Haec dicit Dominus
exercituum, Deus Israel: Pro eo
quod misisti in nomine tuo libros
ad omnem populum, qui est
in Ierusalem, et ad Sophoniam
filium Maasiae sacerdotem, et

pats, kuriuos aš jiems siunčiau
per savo tarnus pranašus, iš
nakties atsikeldamas ir siųsdamas,
ir jūs neklausėte, sako Viešpats.
[20] Jūs tat visi, ištremtieji,
kuriuos aš išsiunčiau iš Jeruzalės
į Babiloną, klausykitės Viešpaties
žodžio. [21] Kareivijų Viešpats, Izraėlio
Dievas, Kolijo sūnui Akabui
ir Maasijo sūnui Sedekijui,
kuriuodu jums melagingai pranašauja
mano vardu, sako taip:
Štai aš paduosiu juos į Babilono
karaliaus Nabukodonosoro
rankas, ir jis juos užmuš jūsų
akyse. [22] Visi Jūdo tremtiniai,
kurie yra Babilone, naudosis jais
keiksmui, sakydami: Tepadaro
tave Viešpats lygų Sedekijui ir
Akabui, kuriuos Babilono karalius
iškepė ugnyje [23] to dėlei, kad
jie darė paikybę Izraėlyje, svetimoteriavo
su savo prietelių pačiomis
ir melagingai kalbėjo mano
vardu žodį, kurio jiems neliepiau;
aš teisėjas ir liudytojas,
sako Viešpats.

[24] Semėjui neelamiečiui tu sakysi:
[25] Štai ką sako kareivijų
Viešpats Izraėlio Dievas: Už tatai,
kad tu savo vardu siuntei raštų
visai tautai, esančiai Jeruzalėje,
kunigui Maasijo sūnui Sofonijui
ir visiems kunigams sakydamas:

---

no... Įspėjimai visų pirma duodami tremtiniams, kad jie išsižadėtų tuščios vilties. — (22) J a i s k e i k s m u i... Tie, kurie gyrėsi esą Dievo siųsti, susilauks to, kad jų vardais bus naudojamasi keiksmui. — — I š k e p ė. Plg. bausmę skirtą Sidrakui ir jo draugams, Dan. 3, 20; taip pat 2 Kar. 12, 31. — (23) D a r ė p a i k y b ę: biauriausias kūno nuodėmes. Jie nenorėjo klausyti Dievo, todėl Dievas juos padavė jų pikčiausių geidulių valdžion. — A š t e i s ė j a s... Taigi, tegul kiti gėdžiasi, kad jie davėsi apsigauti tokiems žmonėms.

(24) T u s a k y s i: tikriausiai kitame laiške, kurs tačiau turi artimą sąryšį su auk. paskelbtuoju. — (25) S a v o v a r d u. Jeremijas siuntė savo raštą Viešpaties vardu ir jo liepiamas, Semėjas gi rašė Jeruzalės gyventojams ir Sofonijui savo valia

ad universos sacerdotes, dicens:
26 Dominus dedit te sacerdotem
pro Ioiade sacerdote, ut sis dux
in domo Domini super omnem
virum arreptitium et prophetantem, ut mittas eum in nervum
et in carcerem. 27 Et nunc quare
non increpasti Ieremiam Anathothiten, qui prophetat vobis?
28 Quia super hoc misit in Babylonem ad nos, dicens: Longum
est: aedificate domos, et habitate, et plantate hortos, et comedite fructus eorum. 29 Legit
ergo Sophonias sacerdos librum
istum in auribus Ieremiae prophetae. 30 Et factum est verbum
Domini ad Ieremiam, dicens:
31 Mitte ad omnem transmigrationem, dicens: Haec dicit Dominus ad Semeian Nehelamiten:
Pro eo quod prophetavit vobis
Semeias, et ego non misi eum:
et fecit vos confidere in mendacio: 32 idcirco haec dicit Dominus: Ecce ego visitabo super
Semeiam Nehelamiten, et super
semen eius: non erit ei vir sedens in medio populi huius, et
non videbit bonum, quod ego
faciam populo meo, ait Dominus:
quia praevaricationem locutus
est adversus Dominum.

26 Viešpats paskyrė tave kunigų
kunigo Jojado vieton, kad būtumei vadas Viešpaties namuose
kiekvienam dūkstančiam ir pranašaujančiam žmogui, kad įmestumei jį į jiekštą ir į kalėjimą;
27 tai kodėl gi tu nesudraudei
anatotiečio Jeremijo, kurs jums
pranašauja? 28 Nes jis net atsiuntė
pas mus į Babiloną, sakydamas:
Ilgai tęsis; statykitės sau namų ir
juose gyvenkite; veiskitės sodnų
ir valgykite jų vaisius. 29 Taigi
kunigas Sofonijas perskaitė šitą
raštą, girdint pranašui Jeremijui.
30 Ir buvo suteiktas Viešpaties
žodis Jeremijui ir pasakyta: 31 Siųsk
sakyti visiems tremtiniams: Štai
ką sako Viešpats neelamiečiui
Semėjui: Už tatai, kad Semėjas
jums pranašavo, aš gi neesu jo
siuntęs, ir jis darė, kad jūs pasitikėtumėt melu, 32 to dėlei Viešpats sako taip: Štai aš lankysiu
neelamietį Semėją ir jo ainiją;
nebus jam žmogaus, kurs sėdėtų
šitos tautos tarpe, ir jie nematys gerumo, kurį aš padarysiu
savo tautai, sako Viešpats, nes
jis kalbėjo maištą prieš Viešpatį.

Jis, gavęs žinią apie Jeremijo atsiųstą laišką tremtiniams, pasipiktinęs pats parašė laišką Jeruzalėn, reikalaudamas Jeremijui bausmės. — (26) K u n i g o J o j a d o. Jojadas po Pasuro turėjo bažnyčios viršininko vietą. — P r a n a š a u j a n č i a m : lyg kad jis būtų Dievo dvasios pagautas. — (27) N e s u d r a u d e i: neįdėjai jo į jiekštą ir neįmetei į kalėjimą. — (28) N e s j i s n e t... Anot ebr. t.: nes todėl jis..., t. y. neradęs pasipriešinimo pas save jis drįsta mums rašyti tokių dalykų. — S t a t y k i t ė s... Taip rašė Jeremijas savo laiške: Vz. 5. e. — (30) B u v o s u t e i k t a s... Vz. 25 e. — (32) G e r u m o, k u r į..: sugrąžinimo iš nelaisvės ir atstatymo karalystės. — K a l b ė j o m a i š t ą: savo melu atitolindamas tautą nuo garbinimo Dievo ir patvirtindamas ją nuodėmėse.

30, 1—22. Graži žydams pažadėta būsimoji laimė neateis, nepakėlus pirma didelių skausmų (1—11). Nors dabartinė Izraėlio padėtis labai liūdna, tačiau Viešpats girdi savo tautos dejavimus; jis nori pagydyti jos žaizdas ir atstatys teokratinę karalystę (12—22).

9. Atvadavimas ir atstatymas Izraėlio. a) Nelaisvės pabaiga; žydų laimė ir garbė.

Caput XXX. [1] Hoc verbum,
quod factum est ad Ieremiam a
Domino, dicens: [2] Haec dicit
Dominus Deus Israel, dicens:
Scribe tibi omnia verba, quae
locutus sum ad te, in libro.
[3] Ecce enim dies veniunt, dicit
Dominus: et convertam conversionem populi mei Israel et Iuda,
ait Dominus: et convertam eos
ad terram, quam dedi patribus
eorum: et possidebunt eam.

[4] Et haec verba, quae locutus
est Dominus ad Israel et ad
Iudam: [5] Quoniam haec dicit
Dominus: Vocem terroris audivimus: formido, et non est pax.
[6] Interrogate, et videte si generat masculus: quare ergo vidi
omnis viri manum super lumbum suum, quasi parturientis,
et conversae sunt universae facies in auruginem? [7] Vae, quia
magna dies illa, nec est similis
eius: tempusque tribulationis est
Iacob, et ex ipso salvabitur.
[8] Et erit in die illa, ait Dominus
exercituum: conteram iugum eius
de collo tuo, et vincula eius

30 perskyrimas. [1] Štai žodis, kurs buvo Viešpaties suteiktas Jeremijui ir pasakytas: [2] Štai
ką sako Viešpats, Izraėlio Dievas: Rašyk sau į knygą visus
žodžius, kuriuos aš tau kalbėjau.
[3] Nes štai ateina dienos, sako
Viešpats, kuriose aš sugrąžinsiu
mano tautos Izraėlio ir Jūdo išvestuosius, sako Viešpats; aš
sugrąžinsiu juos į žemę, kurią
esu davęs jų tėvams, ir jie paveldės ją.
[4] Štai žodžiai, kuriuos Viešpats kalbėjo Izraėliui ir Jūdui:
[5] Nes Viešpats sako taip: Mes
girdėjome išgąsčio balsą; tai baimė ir nėra ramybės. [6] Pasiklauskite ir matykite, ar vyras gimdo;
tai kodėl gi aš matau kiekvieną
vyrą laikant ranką ant savo
šlaunų kaip gimdyvės, ir visi
veidai pasidarė išblyškę? [7] Deja!
nes ta diena yra didelė ir nėra
jai lygios; tai sielvarto metai Jokūbui; tačiau jis bus iš jo išgelbėtas. [8] Tą dieną, sako kareivijų
Viešpats, aš sulaužysiu jungą
nuo jo kaklo, sutraukysiu jo pančius, ir svetimieji daugiau jam

---

(30, 2) Rašyk sau į knygą. Taip kreipiama daugiau dėmesio į tai, kas labai svarbu ar turi pasilikti atmintyje ilgesniame kartų laikotarpyje. Tolesnieji žodžiai turi suteikti išvestiesiems į nelaisvę paguodos, vėlesnėms gi kartoms tai bus atsiminimas. — (3) Izraėlio ir Jūdo. Taip nė viena tautos dalis nebus visiškai atmesta.

(5) Išgąsčio balsą... Pranašas aprašo poėtiškais vaizdais išgąstį ir kentėjimus, kokius turėjo pakelti žydai. — (6) Ar vyras gimdo... Gimdančios moteriškės skausmai yra didžiausi, ir paprastai žmogus deda ranką prie tos savo kūno dalies, kuri yra labiausiai paliesta. Jei vyrai, kurių uždavinys yra kovoti su priešais, rodosi, jaučią tokių pat skausmų ir išgąsčio, kaip gimdyvės, tai tik patvirtina, kaip labai didelė yra nelaimė — (7) Ta diena yra... Paminėtoji nelaimė yra teismo diena. Jame piktieji bus nubausti, visa bus griežtai ištirta, gerieji nuo piktųjų atskirti, bedieviai atmesti. Tai ir bus babiloniečių įvykintinas prispaudimas (Efr. Teod. Tom.). Plg. Joėl. 2, 11; Amos 5, 18; Sof. 1, 15. — (8) Tą dieną... Plačiau išdėstoma tai, kas trumpai išreikšta 7. e. gale. Visų pirma tauta

dirumpam, et non dominabuntur ei amplius alieni:
9 sed servient Domino Deo suo, et David regi suo, quem suscitabo eis.
10 Tu ergo ne timeas serve meus Iacob, ait Dominus, neque paveas Israel: quia ecce ego salvabo te de terra longinqua, et semen tuum de terra captivitatis eorum: et revertetur Iacob, et quiescet, et cunctis affluet bonis, et non erit quem formidet:
11 quoniam tecum ego sum, ait Dominus, ut salvem te: faciam enim consummationem in cunctis Gentibus, in quibus dispersi te: te autem non faciam in consummationem: sed castigabo te in iudicio, ut non videaris tibi innoxius.

12 Quia haec dicit Dominus: Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua.
13 Non est qui iudicet iudicium tuum ad alligandum: curationum utilitas non est tibi.
14 Omnes amatores tui

nebeviešpataus;
9 bet jie tarnaus Viešpačiui savo Dievui ir savo karaliui Dovidui, kurį aš pažadinsiu.
10 Taigi tu, mano tarne, Jokūbe, nebijok ir nenusigąsk, Izraėli, nes štai aš tave išgelbėsiu iš tolimos šalies, Jokūbas sugrįš, turės ramybės, bus pertekęs visokių gėrybių ir jam nebus ko bijoti, nes aš esu su tavim, kad gelbėčiau tave. Aš padarysiu galą visoms tautoms, tarp kurių aš tave išskirsčiau; tau gi aš nedarysiu galo, bet nuplaksiu tave sulig teisybe, kad nesitartumei esąs nekaltas.

12 Nes štai ką Viešpats sako: Tavo žaizda nepagydoma, tavo sloga labai pikta;
13 nėra kam daryti tau teisybės, kad perrištų tave; nėra tau naudingų gydyklų.
14 Visi tavo mylėtojai užmiršo

---

bus laisva. Atstatymas bus toks, kad Dievo karalystė nebevirs grobiu svetimiesiems, nauja tauta tarnaus savo Dievui ir Mesijui, todėl nebegalės būti paduota jokiai vergijai. — (9) Savo karaliui Dovidui. „Dovidas“, kurį Viešpats jiems pažadins, bus tas Dovido sūnus, kurs Dovido sostą padarys pilna žodžio prasme amžiną (2 Kar. 7, 14), bus ta atžala, kuri aprašyta auk. 23, 5, bus Mesijas (Oz. 3, 5), kurs išėjęs iš Jėsės šaknies sėdės Dovido soste (Iz. 11, 1; 9, 7). Nors tautos atstatymas atskirtas nuo mesijinės karalystės ilgesnių laikotarpių, tačiau tas atstatymas yra mesijinės karalystės prirengimas ir laidas, nes pažadėjimai turi būti įvykinti Mesijui atėjus. Taip pranašas mato sąryšį tarp dalykų, kaip Dievo apveizda juos vienus su kitais riša ir nuo figūros pereina prie to, kas jąja įvaizdinama. — (10) Tu gi... Plg. Iz. 43, 1; Lk. 1, 70. — (11) Aš esu... Pranašas čia parodo, kaip tauta gali suspaudimo metu padaryti sau naudingą ir išganingą tą pamokinimą apie mesijinį atnaujinimą: jie turi stengtis suprasti išganingus Dievo sumanymus, kurs ištyrimu apvalo savo tautą, nepalikdamas jos nenubaustos, tik prispaudimu vesdamas į laimingą likimą. Paguodos žodžiai čia primena Iz. 43, 1; 44, 2. — Kad nesitartumei... Ebr. t.: aš nepaliksiu tavęs nenubausto.

(12) Tavo žaizda... Ebr. t.: tavo žaizda pikta, tavo įlūžimas nepagydomas. — Savomis jėgomis tu negali rasti jokio atsinaujinimo, atitaisyti sandoros, kurią tu sulaužei, taip pat kaip ir nusidėjėlis pats neįstengia pakilti iš nuodėmių bedugnės. Plg. auk. 19, 11. — (14) Tavo mylėtojai: pagonių tautos. Ir kas gi galėtų padėti nelaimingai tautai? Kaimynai, su kuriais ji buvo padariusi sutarčių, ja nebesirūpina; o jei jie rūpintųsi, ką jie gali padaryti prieš Dievą, jei jis pla-

obliti sunt tui, teque non quae-
rent; plaga enim inimici per-
cussi te castigatione crudeli: pro-
pter multitudinem iniquitatis tuae
dura facta sunt peccata tua.
[15] Quid clamas super contritione
tua? insanabilis est dolor tuus:
propter multitudinem iniquitatis
tuae, et propter dura peccata
tua feci haec tibi. [16] Propterea
omnes, qui comedunt te, devo-
rabuntur: et universi hostes tui
in captivitatem ducentur: et qui
te vastant, vastabuntur, cunctos-
que praedatores tuos dabo in
praedam. [17] Obducam enim cica-
tricem tibi, et a vulneribus tuis
sanabo te, dicit Dominus. Quia
eiectam vocaverunt te Sion: Haec
est, quae non habebat requiren-
tem.

[18] Haec dicit Dominus: Ecce
ego convertam conversionem ta-
bernaculorum Iacob, et tectis eius
miserebor, et aedificabitur civitas
in excelso suo, et templum iuxta
ordinem suum fundabitur. [19] Et
egredietur de eis laus, voxque
ludentium: et multiplicabo eos,
et non minuentur: et glorifica-
bo eos, et non attenuabuntur.

tave ir nebeieško tavęs, nes aš
užgavau tave neprietelio kirčiais,
nuožmiu plakimu dėl tavo ne-
teisybės daugumo; tavo nuo-
dėmės pasidarė piktos. [15] Ko tu
šauki apie savo sutrynimą, kad
tavo skausmas nepagydomas?!
Dėl tavo neteisybės daugumo
ir dėl piktų tavo nuodėmių aš
tau tai padariau. [16] Todėl visi,
kurie tave ryja, bus praryti; visi
tavo neprieteliai bus išvesti ne-
laisvėn; kurie tave naikina, bus
sunaikinti; visus tavo plėšikus
as duosiu plėšti. [17] Nes aš per-
rišiu tau tavo sužeidimus ir iš-
gydysiu tau tavo žaizdas, sako
Viešpats. Nes jie vadina tave, o
Sione, atmesta. Tai yra ta, ku-
rios niekas neieško!

[18] Viešpats sako taip: Štai aš
sugrąžinsiu Jokūbo padangčių
išvestuosius ir pasigailėsiu jų
stogų; miestas bus pastatytas
ant savo kalnelių, ir bažnyčia
bus pagrįsta, taip kaip ji buvo;
[19] iš jų eis gyrius ir žaidžian-
čiųjų balsas. Aš juos padaugin-
siu, ir jie neeis mažyn; aš pada-
rysiu juos garbingus, ir jie ne-

---

ka? Tik jis tegali pagydyti, bet kaip tik jis pats ir yra įrūstintas (Jier.). — Dėl tavo neteisybės... Primenama nuodėmių gausybė ir sunkumas. Dėl jų Viešpats baudžia tautą. Plg. auk. 23, 19. — (15) Aš tau... Kitaip tauta negali būti pagydyta iš tų savo nuodėmių. — (16) Todėl: kad tu pažintumei, jog aš tai darau tau apvalyti ir sunaikinu tavo priešus, kurie visai kitaip mano. Kai tauta iškentės Dievo bausmę, ateis išgelbėjimas, nes turi žūti ne tauta, bet velyk tie jos persekiotojai. — (17) Nes aš... Didžiausias tautos skurdas sužadina Dievo gailestingumą, ir pasityčiojimai, kurių pagonys neskundžia jo tautai, sukelia jo uolumą jojo tėvainystei (Iš. 19, 5). — Atmesta. Jie palygina tautą su išvaryta iš namų moteriške, sako Dievas apleidęs savo tautą ir nebesilaikąs savo žadėjimų. Taip jie įžeidžia Dievo garbę.

(18) Išvestuosius: atskiras šeimynas. — Taip kaip buvo. Kaip buvo pirm sugriovimo, taip bus atstatyti namai, miestas savo vietoje ir ant savo kalnelių, be to, ir jos rūmai (Vulg. bažnyčia) visoje savo senovinėje grožėje. — (19) Iš jų: iš viso, kas bus atstatyta. Gyventojų laimė pasireikš Dievo garbinimu, dėkojimu, muzika ir giedojimu. Nebebus nė pėdsako to, kuo buvo gąsdinama auk. 4, 25; 5, 10... 7, 32—34; 28, 22 ir k. Girdami Dievą jie jį mylės ir

20 Et erunt filii eius sicut a principio, et coetus eius coram me permanebit: et visitabo adversum omnes qui tribulant eum. 21 Et erit dux eius ex eo: et princeps de medio eius producetur: et applicabo eum, et accedet ad me: quis enim iste est, qui applicet cor suum ut appropinquet mihi, ait Dominus? 22 Et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.

sumenkės. 20 Jo vaikai bus kaip nuo pat pradžios, ir jo susirinkimas pasiliks mano akivaizdoje; aš lankysiu bausmėmis visus, kurie jį vargina. 21 Jo vadas rasis iš jojo ir jo kunigaikštis išeis iš jo tarpo; aš patrauksiu jį prie savęs, ir jis artinsis į mane. Nes kas yra tasai, kurs turėtų savo širdyje drąsos artintis į mane? sako Viešpats. 22 Jūs būsite mano tauta ir aš būsiu jums Dievas.

b) Viešpaties audra bedieviams ir būsimoji Izraėlio laimė. Nauja Viešpaties sandora su jojo tauta.

23 Ecce turbo Domini, furor egrediens, procella ruens, in capite impiorum conquiescet. 24 Non avertet iram indignationis Dominus, donec faciat et compleat

23 Štai Viešpaties viesulas, pakilstąs narsas, puolanti audra nusileis ant bedievių galvos. 24 Viešpats nenugręš savo užsidegimo rūstybės, kolei nepadarys ir neįvy-

---

jam tarnaus; Dievas juos aukštins teikdamas savo palaiminimų pilnybę. — (20) Kaip nuo pat pradžios: Dievo mylimi jie žydės kaip Dovido ir Saliamono laikais. Plg. Mik. 4, 4; 7, 14. — Susirinkimas pasiliks...: niekuomet nebebus atmestas, nes bus visuomet šventas. — Aš lankysiu... Bus dar ir užsipuolimų, tačiau Dievas bus jų gynėjas ir keršintojas. Taip čia daroma aliuzija į Bažnyčios šventumą ir pastovumą; išreiškiama Sen. Testamento būdu N. Test. pažadėjimas: Ir pragaro vartai jos nenugalės. — (21) Jo vadas. Ebr. t.: jo kilnusis. — Patrauksiu jį. Ebr. t.: leisiu jam prieiti, kad jis būtų arti manęs. Kas bus tas valdovas, galima numanyti iš 23, 5. Tas valdovas aprašomas podraug kaipo Dievo pašvęstasis ir išrinktasis kunigas, nes leisti prisiartinti (Vulg. patrauksiu jį) reiškia dieviškąjį išrinkimą į kunigystę (Sk. 16, 5). Tokiuo pat būdu pasavinama Ps. 109, 4 ir Zak. 6, 13 Mesijui kunigystė. — Kurs turėtų drąsos... Ebr. t.: kurs užstatytų savo širdį, kad artintųsi prie manęs? — Kas gali išdrįsti ar pasavinti sau galią artintis prie manęs kaipo kuni-

gas ir tarpininkas? kadangi tai niekas negali padaryti, tai pats Dievas duoda savo tautai tokį karalių ir kunigą. — (22) Jūs būsite... Kadangi toks pat pažadėjimas buvo duotas kitados Sinajaus kalne (plg. 7, 23), tai čia iš naujo ir ypatingu būdu pareiškiama, kad tarpininkaujant minėtajam karaliui ir kunigui Senoji sandora ir pažadėjimas pasieks aukščiausią tobulumo laipsnį arba tikriau sakant dėl dalyko svarbos bus padaryta nauja ir daug garbingesnė sandora. Ta sandora su Dievu atneš tautai visokių gėrybių ir tai tarpininkaujant anam karaliui ir kunigui.

30, 23—31, 40. Viešpaties viesulas, tiesa, pašalins visus bedievius, bet Izraėlio giminėms prisiartins išgelbėjimas (30, 23—31, 14). Nors dabartinė padėtis apverktina, tačiau Izraėlis sugrįš iš nelaisvės ir džiaugsis Jokūbo palaiminimu (31, 15—26). Pasidarys iš Jūdo ir Izraėlio viena išgelbėtųjų giminė, kuri vėl žydės, ir Viešpats padarys su ja naują sandorą, kuri nebebus sulaužyta (31, 27—40).

(23) Viešpaties viesulas. Bedieviška Jūdo karalystė turi būt

cogitationem cordis sui: in novissimo dierum intelligetis ea.

Caput XXXI. [1] In tempore illo, dicit Dominus: Ero Deus universis cognationibus Israel, et ipsi erunt mihi in populum. [2] Haec dicit Dominus: Invenit gratiam in deserto populus, qui remanserat a gladio: vadet ad requiem suam Israel. [3] Longe Dominus apparuit mihi. Et in charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te, miserans. [4] Rursumque aedificabo te, et aedificaberis virgo Israel: adhuc ornaberis tympanis tuis, et egredieris in choro ludentium. [5] Adhuc plantabis vineas in montibus Samariae: plantabunt plantantes, et donec tem-

kins savo širdies minties; paskutinėje dienoje jūs tai suprasite.

31 perskyrimas. [1] Anuo metu, sako Viešpats, aš būsiu Dievas visoms Izraėlio giminėms, ir jie bus man tauta. [2] Štai ką Viešpats sako: Tauta, išlikusi nuo kalavijo, rado malonės tyruose, Izraėlis eis į savo atilsį. [3] Iš tolo Viešpats man pasirodė. Aš mylėjau tave amžina meile, todėl aš pasigailėdamas pritraukiau tave prie savęs. [4] Aš vėl statysiu tave, ir tu būsi statoma, Izraėlio mergaite; dar tu būsi puošiama savo žvangučiais, ir tu išeisi žaidžiančiųjų šokiuose. [5] Tu dar veisi vynuogynus Samarijos kalnuose; jie veiste veis ir nerinks

viesulo sunaikinta. — (24) J ū s t a i s u p r a s i t e: jūs, kurie iki šiam laikui nenorėjote turėti išmanymo.

(31, 1). V i s o m s I z r a ė l i o g i m i n ė m s: taip kaip auk. 30, 18 buvo pažadėta Jokūbo ainiams. Visos tautos centras pasiliks Sionas (30, 17; 31, 6). — (2) I z r a ė l i s e i s į s a v o a t i l s į. Ebr. t.: aš eisiu suteikti jai ramybės, o Izraėli! — Dievas tarsi pats save ragina ir išreiškia savo sumanymą gelbėti Izraėlį. Tauta, yra tyruose, t. y. ištrėmime, svetimoje šalyje, nes ir Ozėė (taip pat Ezek. 20, 35) tyrais arba vienuma vadina ištrėmimą. Tokiuo pavadinimu daroma aliuzija, į tyrus, per kuriuos tauta ėjo iš Aigipto į Palestiną. Kaip ji tyruose buvo rengiama prie įėjimo į Žadėtąją žemę, taip ir ištrėmime, kad paskui vėl gautų tą Žadėtąją žemę ir pasidarytų Dievo tauta. Dievas randa, kad tauta ištrėmime pasitaisė, ir jis lyg kad skatina save vesti ją į Žadėtąją žemę. Tauta džiaugsmu atsako į tą Dievo pasiryžimą (3. e.). — (3) I š t o l o... Iš Siono Dievas kviečia tautą grįžti prie jojo ir iš ten teikia jai pagalbos. Sionas yra arba žemiškasis, kuriame Dievas buvo palikęs (plg. Iz. 52, 2; 66, 6), arba dangaus šventykla. Čia yra ir karšta malda Dievui, kad jis sugrąžintų tautą prie savęs. Dievas atsako: Aš mylėjau tave amžina meile, todėl aš išlaikiau tau maloningumą (ebr. t.), niekuomet neatitraukiau nuo tavęs savo gailestingumo. Nuo pat patriarkų laikų, nuo pat išvedimo iš Aigipto aš mylėjau tave. Tie dalykai dažnai minimi, kaipo jau senais laikais įvykusieji. — (4) A š v ė l s t a t y s i u... Dabar tiksliau išdėstoma, koki turi būti suteikta malonė ir atnaujinimas. Pats Dievas tai suteiks tikrai, greitai, gražiai. Todėl viešpataus džiaugsmas ir skambės giesmės, kaip kitados perėjus Raudonąją jūrą (Iš. 15, 1. 20). — (5) T u d a r... Prisilaikant S. Test pobūdžio ramybės, saugumo ir šventumo, laikas taip aprašomas, kad jie dar valgys, ką jie bus įveisę. Taigi jiems nereikės bijoti priešų, ir šalies derlingumas yra įrodymas, kad tauta yra šventa. — J i e v e i s t e v e i s... Ebr. t.: veis veisėjai ir valgys, t. y. sunaudos vaisius paprastiems savo reikalams (Atk. 28, 30). Anot Kun. 19, 25 pirmųjų ketverių metų vaisiai buvo pašvęsti Dievui. Minima Samarija, kuri buvo turtinga vynuogynais, kad paaiškėtų, jog ir dešimts giminių gali turėti vilties sugrįžti, jei tik jos panorės pasinaudoti sau teikiama malone; be to nė vienas priešas negalės atimti iš jų

pus veniat, non vindemiabunt:
6 quia erit dies, in qua clamabunt custodes in monte Ephraim: Surgite, et ascendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum.
7 Quia haec dicit Dominus: Exultate in laetitia Iacob, et hinnite contra caput Gentium: personate, et canite, et dicite: Salva Domine populum tuum reliquias Israel.
8 Ecce ego adducam eos de terra Aquilonis, et congregabo eos ab extremis terrae: inter quos erunt caecus et claudus, praegnans et pariens simul, coetus magnus revertentium huc.
9 In fletu venient; et in misericordia reducam eos: et adducam eos per torrentes aquarum in via recta, et non impingent in ea: quia factus sum Israeli pater, et Ephraim primogenitus meus est.
10 Audite verbum Do

uogų, kolei neateis laikas.
6 Nes ateis diena, kurioje sargai Efraimo kalne šauks: Kelkitės ir ženkime į Sioną pas Viešpatį, mūsų Dievą.
7 Nes štai ką Viešpats sako: Džiaugte džiaukitės dėl Jokūbo ir linksmai šukaukite dėl tautų galvos; ūžkite, giedokite ir sakykite: Gelbėk Viešpatie, savo tautą, Izraėlio liekanas.
8 Štai aš atvesiu juos iš šiaurės šalies ir surinksiu juos nuo žemės pakraščių; jų tarpe bus aklas ir raišas, nėščia ir taip pat ta, kuri gimdo, didelis burys tų, kurie grįš į čia.
9 Jie ateis verkdami, ir aš pasigailėdamas atvesiu juos atgal; aš pervesiu juos per vandenų upelius tiesiu keliu, ir jie nesuklups jame, nes aš pasidariau Izraėliui tėvas, ir Efraimas yra mano pirmgimis.
10 Klausykitės Viešpaties žodžio, tautos

---

jų darbo vaisių. — (6) Žengkime... Daugelio nelaimių priežastis, persiskyrimas Jūdo su Izraėliu liausis. Plg. auk. 3, 18; Iz. 2, 3; Mik. 4, 2; 5, 3; Ez. 37, 16. 17. Susivienijimo būdas aprašomas toks, koks numatytas įstatyme: jie keliaus su dideliu pasiryžimu į tą vietą, kurioje Dievas buvo sau pasirinkęs buveinę. Anksčiau žvalgai Efraimo kalnuose skelbė priešų atvykimą (4, 15), dabar skelbs iškilmingas švenčių dienas. Tas vaizdas primena tam tyčia pas žydus statomą sargybą, kuri turėdavo budriai žiūrėti jaunačio pasirodymo.—(7) Viešpats sako. Kad toks atnaujinimas įvyks, patvirtinama Viešpaties žodžiais. — Dėl tautų galvos. Izraėlis yra pirmoji tauta dėl savo teokratinės vertybės; prie tos tautos, kuriai priklauso Dievo pranašavimai ir pažadėjimai, prisidės kitos tautos, kad dalyvautų mesijiniame išganyme. — Gelbėk... Tu suteikei išgelbėjimą, teik jo daugiau! Tai džiaugsmo šauksmas ir linkėjimas. — (8) Iš šiaurės šalies: iš ten, kame randasi žydų tremtinių dauguma. — — Bus aklas ir... Visiems bus Dievo rūpestingai patikrintas grįžimas ir visos kliūtys pašalintos. — Kūrie grįš. Kokiuo būdu, vz. Iz. 40, 11; 49, 22; 66, 20. — (9) Verkdami: su atgailos (3, 21) ir džiaugsmo ašaromis. Taip nurodoma, kokių jausmų bus pilnos grįžtančiųjų širdys, bet taip pat kaip dabar tautà turi prisirengti, kad būtų verta palaiminto grąžinimo. — Pasigailėdamas. Anot ebr. t.: jiems karštai besimeldžiant. — Parvesiu juos... Dievas net yra pasiryžęs grįžtantiems daryti naujų stebuklų, kokiais jis vedė kitados savo tautą per tyrus. Panašiai aprašo grįžimą Iz. 43, 2. 20; 48, 21; Mik. 7, 15; Zak. 10, 11. — Pirmgimis. Kaip Izraėlio tauta yra pirmgimis tarp visų tautų, taip Efraimas vadinamas pirmgimiu tarp dvylikos Izraėlio giminių kaipo galingiausias. Gal čia daroma aliuzija į Jokūbo palaiminimą (Prad. 48, 14... 1 Kron. 5, 1), arba rasi Efraimas čia atstovauja visą tautą. Pirmajai sandorai priklausantieji vardai parodo, kad ir atnaujinimas įvyksta, remiantis ana sandora ir Izraėlio išrinkimu tyruose. — — (10) Toli esančiose salose.

mini Gentes, et annunciate in
insulis, quae procul sunt, et di-
cite. Qui dispersit Israel, con-
gregabit eum: et custodiet eum
sicut pastor gregem suum. 11 Re-
demit enim Dominus Iacob, et
liberavit eum de manu potenti-
oris. 12 Et venient, et laudabunt
in monte Sion: et confluent ad
bona Domini super frumento,
et vino, et oleo, et foetu peco-
rum et armentorum: eritque ani-
ma eorum quasi hortus irriguus,
et ultra non esurient. 13 Tunc
laetabitur virgo in choro, iuvenes
et senes simul: et convertam luc-
tum eorum in gaudium, et con-
solabor eos, et laetificabo a do-
lore suo. 14 Et inebriabo animam
sacerdotum pinguedine: et po-
pulus meus bonis meis adim-
plebitur, ait Dominus.

15 Haec dicit Dominus: Vox
in excelso audita est lamentatio-
nis, luctus, et fletus Rachel plo-
rantis filios suos, et nolentis

skelbkite toli esančiose salose ir
sakykite: Kurs išskirstė Izraėlį,
surinks jį ir sergės jį kaip pie-
muo savo bandą. 11 Nes Viešpats
atvadavo Jokūbą ir išgelbėjo jį
iš galingesniojo rankos. 12 Jie
ateis ir girs Siono kalne, ir su-
plauks prie Viešpaties gėrybių,
prie javų, vyno, aliejaus, gyvulių
ir galvijų vaisių; jų siela bus
kaip laistomas sodas, ir jie dau-
giau nebetrokš. 13 Tuomet links-
minsis mergaitė šokiuose, jauni-
kaičiai ir seniai draug; aš paver-
siu jų gedulį džiaugsmu, paguo-
siu juos ir palinksminsiu po jų
skausmo. 14 Aš nugirdysiu ku-
nigų sielą riebalais, ir mano tauta
bus pripildyta mano gėrybių,
sako Viešpats.

15 Štai ką Viešpats sako: Aukš-
tumoje girdisi balsas: rauda, de-
javimas ir verksmas; Rakėlė ver-
kia savo vaikų ir nenori duotis

Grįžimas ir atnaujinimas turi reikšmės ne tik Izraėliui; tas išgelbėjimas reikia skelbti ir tolimiausioms tautoms. Joms nevalia manyti, būk Dievo tauta dėlto esanti prislėgta, kad Dievas nebesąs galingas ir nebeįstengiąs jos apginti; jos turi patirti, kad Viešpaties tautos pakėlimas visiems turi svarbos (plg. Iz. 41, 1...). — (12) Prie Viešpaties gėrybių... Kaip sugriovimas atnešė su savim sunaikinimą ir skurdą, taip atstatymas bus sujungtas su perteklių. Gėrybės, kurias Dievas suteikia tautai, aprašomos tokios, kokios pažadėtos įstatyme (Kun. 28; Atk. 28). — Kaip laistomas sodas. Labai ryškus ir dailus palyginimas. Plg. Giesm. 4, 15; Iz. 58, 11. — Nebetrokš. Ebr. t.: nebealps. — (14) Riebalais. Taukai laikomi geriausia Dievui skiriamos aukos dalimi; čia jie turi nurodyti tarp gerų geriausią dalyką. Kunigai kaipo tarpininkai tarp Dievo ir žmonių gaus sulig savo vertybe geriausią dalyką, nes jie yra artimiausiuose santykiuose su Dievu.

(15) Aukštumoje. Paprastai ebr. ž. ramah reiškia aukštumą; bet šitoje vietoje jis yra vietos vardas. Ramah buvo miestelis (apie 10 kilom. į šiaurę nuo Jeruzalės) Benjamino giminės plote (plg. 1 Kar. 1, 19; 25, 1), dabar Er-Ram. Į Ramą buvo surinkti Jūdo karalystės gyventojai, kad iš čia būtų išgabenti į nelaisvę. Čia karalystė, kurios sunaikinimas buvo pradėtas asirijiečiams išvedus Izraėlį į nelaisvę, visai jau laidojama į kapą. Iš šalies atimama jos teokratinė vertybė, ir tautos išvedimas lyg kad sako, jog žydų tauta nebėra Dievo tauta, jog ji jo atmesta. Todėl tai Rakėlės skausmas yra nenumalšinamas. Jos tautos čia nebėra, ji nebe Dievo tauta. Kodėl Rakėlė, Benjamino motina, verkia Ramoje, pasakoma 40, 1. Rakėlė priklausė abiem karalystėm; kadangi ji yra ir Juozapo motina, tai jos širdis pri-

consolari super eis, quia non
sunt. [16] Haec dicit Dominus:
Quiescat vox tua a ploratu, et
oculi tui a lacrymis: quia est
merces operi tuo, ait Dominus:
et revertentur de terra inimici.
[17] Et est spes novissimis tuis,
ait Dominus: et revertentur filii
ad terminos suos. [18] Audiens
audivi Ephraim transmigrantem:
Castigasti me, et eruditus sum,
quasi iuvenculus indomitus: con-
verte me, et convertar: quia tu
Dominus Deus meus. [19] Post-
quam enim convertisti me, egi
poenitentiam: et postquam osten-
disti mihi, percussi femur meum.
Confusus sum, et erubui quo-
niam sustinui opprobrium ado-
lescentiae meae. [20] Si filius ho-
norabilis mihi Ephraim, si puer
delicatus: quia ex quo locutus
sum de eo, adhuc recordabor
eius. Idcirco conturbata sunt
viscera mea super eum: miserans
miserebor eius, ait Dominus.

nuraminti, nes jų nebėra. [16] Štai
ką Viešpats sako: Tegul nutil-
sta tavo verksmo balsas, ir tegul
tavo akys nebeašaroja, nes yra
užmokesnio tavo vargui; jie su-
grįš iš neprietelio šalies. [17] Yra
vilties tavo ateičiai, sako Vieš-
pats, ir tavo vaikai sugrįš į savo
ribas. [18] Aš girdėte girdėjau Efrai-
mą, kai jis buvo ištremiamas: Tu
plakei mane, ir aš asu pamokin-
tas, kaip nesuvaldomas jaunas
veršis; grąžink mane, ir aš grę-
šiuos, nes tu Viešpats, mano
Dievas. [19] Nes kai tu apgręžei
mane, aš dariau atgailą, ir kaip
tik tu mane pamokinai, aš su-
daviau sau per šlaunį. Aš esu
sugėdintas ir raustu, nes nešu
savo jaunystės apjuoką. [20] Argi
Efraimas yra gerbtinas mano
sūnus, ar jis lepus vaikas, kad
po to kai aš kalbėjau prieš jį,
aš vis dar jį atsimenu. Todėl
mano viduriai susijudino dėl
jojo; aš gailėte pasigailėsiu jo,
sako Viešpats.

---

klauso abiem, ir su skausmu ji mato, kad Jūdo gyventojų išvedimu baigiamas visos tautos sunaikinimas. Šituose žodžiuose evangel. Matas mato įvykusią pranašystę apie karaliaus Erodo' įsakytą Betliejaus kūdikių išžudymą. Vz. Mat. 2, 18. — (16) Y r a u ž m o k e s n i o... Motina turi skausmo ir vargo, gimdydama vaikus ir juos augindama. Užmokesnis gaunamas, jei vaikai pasiekia tikslą, dėl kurio anie skausmai ir vargai pakeliami. Rūpesnis vaikais yra vargas, prie kurio pas Rakėlę dar prisideda garsus verksmas. Už tą vargą jai žadamas grįžimas kaipo atlyginimas; gimusi Rakėlei tauta turi sugrįžti į savąją šalį, į tą šalį, kuri yra sandoros laidas, todėl grįžti ir prie savo vertybės kaipo Dievo tautos. — (17) S a k o V i e š p a t s. Dievo žodis yra stipriausias vilties ramstis. — (18) K a i j i s b u v o i š t r e m i a m a s. Ebr. t.: dejuojantis. — P a m o k i n t a s. Ebr. t.: nuplaktas. — Tai atgailos skausmas, kurio pilnas Efraimas. Jis prisipažįsta norėjęs išsiveržti iš po Dievo jungo, todėl yra teisingai nubaustas. — G r ę š i u o s: į tave ir grįšiu į savo šalį, kurios valdymas yra sandoros laidas su tavimi. — (19) N e s k a i... Ebr. t.: nes nusigręžęs aš jaučiu gailesį... Suduoti sau per šlaunį yra didžiausio susigėdinimo ir nuliūdimo ženklas. — N e s n e š u... Nubaustieji sakosi esą pasiryžę kentėti nusipelnytą bausmę ir gėdą, kurios jie pasirodė verti dėl savo pirmykščio elgesio. Tokio širdies nusistatymo reikalauja iš tremtinių Jeremijas 3, 25 ir nori juose sužadinti pranašas Mikėas (7, 9). — (20) A r g i E f r a i m a s... Dievas pats lyg kad stebisi, kad jis taip labai myli Efraimą, kad

21 Statue tibi speculam, pone
tibi amaritudines: dirige cor tuum
in viam rectam, in qua ambu-
lasti: revertere virgo Israel, re-
vertere ad civitates tuas istas.
22 Usquequo deliciis dissolveris
filia vaga? quia creavit Dominus
novum super terram: FEMINA
CIRCUMDABIT VIRUM.
23 Haec dicit Dominus exerci-
tuum Deus Israel: Adhuc dicent
verbum istud in terra Iuda, et in
urbibus eius, cum convertero

21 Padaryk sau sargyklą, pa-
siduok apkartimui; kreipk savo
širdį į tiesų kelią, kuriuo esi vaikš-
čiojęs; grįžk, Izraėlio mergaite,
grįžk į šituos savo miestus. 22 Iki
kolei tu duosies naikinti save
gėriais, dukte klajūne? nes Vieš-
pats sutveria naują dalyką žemėje:
MOTERIŠKĖ APSUPS VYRĄ.
23 Štai ką sako kareivijų Vieš-
pats, Izraėlio Dievas: Dar tebe-
sakys šitą žodį Jūdo žemėje ir
jo miestuose, kai aš būsiu su-

---

jojo atsiminimas niekuomet neišeina iš jojo širdies, ir jis nuolat turi jam meilės ir pasigailėjimo jausmų. — *Susijudino*, iš pasigailėjimo. — — (21) *Padaryk sau sargyklą*. Ebr. t.: pastatyk sau keliarodžių, įsibesk stiebų. — Izraėlis turi pasidaryti sau ženklų, t. y. keliarodžių, kad jie visiems išskirstytiems vaikams rodytų tikrą kelią. Tokie keliarodžiai (žmonėms ir karavanams) buvo akmeniniai šulai, mediniai stiebai ir tiesiog sumestos akmenų krūvos. — (22) *Iki kolei*... Kaip ilgai dar tu klydinėsi šen ir ten, paklydusi dukte? Kad ji pagaliau gręžtųsi, Dievas stato prieš ją didžiausią geradarystę, kilnų stebuklą, kurį jis nori padaryti Jūdo šalyje. — *Viešpats sutveria naują dalyką žemėje*: dalyką iki tam laikui nebuvusį; jį sutveria, kuria (ebr. ž. *bara'*, vz. Prad. 1, 1) Viešpats nuosavu aktu. Tas dalykas turi būti nepaprastas ženklas, galįs ne tik sudominti, bet ir paveikti paklydusią Izraėlio dukterį, žydų tautą, kad ji gręžtųsi į Dievą. Pats gi Dievo kūriamasis dalykas išreiškiamas žodžiais: *Moteriškė apsups vyrą*. Taip šis sakinys turi skambėti, verčiant ebr. t. žodis žodin. LXX vertimas: žmonės vaikščios išganyme, yra visiškas nukrypimas nuo originalo ir todėl jo nežiūrėjo net tie šv. tėvai, kurie paprastai naudojosi vien LXX tekstu. Taip pat ir kald. targumas nesilaikė originalo: ir tauta, Izraėlio namai, prisiglaus prie įstatymo. Visi gi šv. tėvai aiškina šitą vietą apie Kristaus pradėjimą iš Mergaitės. Nors patys žodžiai neaiškūs, tačiau yra aišku, kad čia turima omenyje Mesijo laikai (kaip rodo 30, 9, 21; 31, 1...), ir kad posakis reikia aiškinti, laikantis jau anksčiau duotų pranašysčių, nes Jeremijas gana dažnai prie jų grįžta. Taigi 30, 9. 21 yra pažadėta, kad žydai sugrįžę tarnaus karaliui Dovidui, ir kad ateis kunigaikštis ir kunigas. Jei tat panašiame kontekste kalbama apie karžygį (stiprų vyrą), tai galima tik apie jį ir manyti, juo labiau, kad Izaijas tą patį jau pavadino panašiu vardu (9, 6). Todėl sakinys: „Moteriškė apsups vyrą" atatinka kitą: „Štai mergaitė pradedanti" ir gimdanti Emanuėlį, nes savo įsčioje nešiojanti Mesiją mergaitė yra tikra prasme apsupanti vyrą moteriškė. Kad šita paslaptis, gražiausia *Dievo geradarystė*, turi būti galingas akstinas susijungti sandoroje su Dievu, savaime aišku. Plg. taip pat Mik. 5, 3..., kame Mesijo pasirodymas kaipo valdovo Izraėlyje nurodomas kaipo nelaimių pabaiga. Taip pat pas Jeremiją tie, kurie nori pasiekti išganymą, raginami artintis visa širdimi prie to valdovo ir bėgti prie jo motinos. Jei pas Mikėą nelaimių pabaiga yra tas laikas, kuriame gimdyvė gimdo, tai Jeremijas pasako iš anksto tą laiką ir ragina tremtinius grįžti į tą šalį, kurioje Dievas nori suteikti tą Kristaus įsikūnijimo geradarystę (Atanaz. Jieron. Tomas).

captivitatem eorum: Benedicat
tibi Dominus pulchritudo iusti-
tiae, mons sanctus: 24 et habi-
tabunt in eo Iudas, et omnes
civitates eius simul: agricolae et
minantes greges. 25 Quia ine-
briavi animam lassam, et omnem
animam esurientem saturavi.
26 Ideo quasi de somno susci-
tatus sum: et vidi, et somnus
meus dulcis mihi.

27 Ecce dies veniunt, dicit
Dominus: et seminabo domum
Israel et domum Iuda semine
hominum, et semine iumentorum.
28 Et sicut vigilavi super eos ut
evellerem, et demolirer, et dissipa-
rem, et disperderem, et affligerem:
sic vigilabo super eos ut aedificem,
et plantem, ait Dominus. 29 In die-
bus illis non dicent ultra: Patres
comederunt uvam acerbam, et
dentes filiorum obstupuerunt.
30 Sed unusquisque in iniquitate
sua morietur: omnis homo, qui
comederit uvam acerbam, obstu-
pescent dentes eius.

31 Ecce dies venient, dicit
Dominus: et feriam domui Israel
et domui Iuda foedus novum:
32 non secundum pactum, quod
pepigi cum patribus eorum in
die, qua apprehendi manum eo-
rum, ut educerem eos de Terra
Aegypti: pactum, quod irritum
fecerunt, et ego dominatus sum

grąžinęs jų belaisvius: Viešpats
tepalaiminie tave, tu, teisybės
grože, šventasis kalne! 24 Ir jame
gyvens Jūdas ir visi jo miestai
draug, žemdirbiai ir bandų pieme-
nys. 25 Nes aš pagirdysiu pailsu-
sią sielą ir pasotinsiu kiekvieną
alkstančią sielą. 26 Todėl aš pa-
budau lyg iš miego; aš pažvel-
giau, ir mano miegas buvo man
saldus.

27 Štai ateis dienų, sako Vieš-
pats, ir aš apsėsiu Izraėlio na-
mus ir Jūdo namus žmonių
sėkla ir galvijų sėkla. 28 Ir kaip
aš budėjau ant jų, kad išrau-
čiau, griaučiau, sklaidyčiau, nai-
kinčiau ir varginčiau, taip budė-
siu ant jų, kad statyčiau ir veis-
čiau, sako Viešpats. 29 Anose
dienose nebesakys daugiau: Tė-
vai valgė rūgščių vynuogių, ir
vaikams atšipo dantys. 30 Bet
kiekvienas mirs dėl savo neteī-
sybės; kiekvienam žmogui, kurs
valgys rūgščių vynuogių, atšips
jo paties dantys.

31 Štai ateis dienų, sako Vieš-
pats, ir aš padarysiu su Izraėlio
namais ir su Jūdo namais naują
sandorą, 32 netokią sandorą, kokią
esu padaręs su jų tėvais tą dieną,
kurioje aš nutvėriau jų ranką, kad
išvesčiau juos iš Aigīpto žemės,
sandorą, kurią jie sulaužė, aš gi
buvau jų valdovas, sako Vieš-

---

(23) Jūdo žemėjė. Čia turi pasirodyti Mesijas, kurs kils iš Dovido namų. — Grožė. Ebr. t.: buveinė. — Šventasis kalne. Kaip kitados Jeruzalėje gyveno teisybė (Iz. 1, 21), taip turi puošti tą miestą ir šventumas. Taip pabrėžiama šventas atnaujinimo pobūdis. Šventasis kalnas yra Sionas; iš jo viešpatauja Mesijas (plg. 2,6).) — (25) Nes aš pagirdysiu... Plg. Lk. 1, 53. 23—25 eil. galima matyti nurodymų, ką turėjo suteikti įsikūnijimas. — (26) Todėl aš... Gavęs šitą pagavimo (ekstazės) regėjimą, aš grįžau į paprastąjį savo stovį.

(27) Apsėsiu... Jūdas ir Izraėlis palyginami su lauku. Svarbiausias turtas anais laikais susidėdavo iš galvijų. — (29) Tėvai valgė... Nauja Dievo karalystė nebežus dėl tautos kalčios ir nuodėmės, kaip kad senoji karalystė dėl savo nusikaltimų, kurie ėjo nuo tėvų ant sūnų ir nuolat daugėjo (plg. 15, 4). — (3) Naują sandorą. Plg. Žyd. 8, 8.

eorum, dicit Dominus. [33] Sed hoc
erit pactum, quod feriam cum
domo Israel: post dies illos dicit
Dominus: Dabo legem meam in
visceribus eorum, et in corde
eorum scribam eam: et ero eis
in Deum et ipsi erunt mihi in
populum. [34] Et non docebit ultra
vir proximum suum, et vir fratrem suum, dicens: Cognosce
Dominum: omnes enim cognoscent me a minimo eorum usque
ad maximum, ait Dominus: quia
propitiabor iniquitati eorum, et
peccati eorum non memorabor
amplius.

[35] Haec dicit Dominus, qui
dat solem in lumine diei, ordinem lunae et stellarum in lumine
noctis: qui turbat mare, et sonant fluctus eius, Dominus exercituum nomen illi.
[36] Si defecerint leges istae coram me, dicit
Dominus: tunc et semen Israel
deficiet, ut non sit gens coram
me cunctis diebus.
[37] Haec dicit
Dominus: Si mensurari potuerint caeli sursum, et investigari

pats.
[33] Bet štai koki bus sandora, kurią aš padarysiu su Izraėlio namais po anų dienų, sako
Viešpats: Aš duosiu savo įstatymą į jų vidurius ir įrašysiu jį
į jų širdį; aš būsiu jiems Dievas,
ir jie bus man tauta;
[34] nė vienas
nebemokins daugiau savo artimo
ir brolis savo brolio, sakydamas:
Pažink savo Viešpatį; nes visi
pažins mane nuo jų mažiausio
iki didžiausiam, sako Viešpats;
nes aš dovanosiu jų neteisybę
ir nebeatsiminsiu daugiau jų nuodėmės.

[35] Štai ką sako Viešpats,
kurs duoda saulę, kad būtų šviesos dieną, mėnulio ir žvaigždžių tvarką, kad būtų šviesos
naktį, kurs sujudina jūrą, taip
kad jos bangos ūžia; jo vardas
kareivijų Viešpats.
[36] Jei šitie įstatymai liausis mano akivaizdoje,
sako Viešpats, tuomet ir Izraėlio
ainija liausis buvus tauta mano
akivaizdoje per visas dienas.
[37] Štai ką Viešpats sako: Jei ga-

— (33) Aš duosiu... Kaip Sinajuje padarytoji sandora davė akmenyse parašytą įstatymą, taip turi naujoji sandora įrašyti Dievo įstatymą į širdis (plg. Žyd. 10, 16). Naujoji sandora bus panaši į senąją, bet taip pat labai nuo jos skirsis. Abiejose sandorose Viešpats galėjo sakyti: Aš būsiu jiems Dievas ir..., bet naujojoje santykiai tarp Dievo ir žmonių turėjo būti daug artesni. Abiejose sandorose duodama įsakymų, kurie reikia laikyti, ir nemaža tų įsakymų yra tie patys; tiktai naujojoje sandoroje pareigos supratimas yra gyvesnis. — (34) Nė vienas... Naujoje sandoroje taip pat kaip ir senoje bus mokytojų, nes minioms visuomet reikės, kad kas jas pamokintų apie jų pareigas Dievui; bet naujoje Dievas susisieks su asmenimis labiau tiesioginiu būdu ir pąskleis jų sielose gilesnio pažinimo, išliedamas į jas savo šventąją Dvasią. — Nes aš dovanosiu... Pagaliau naujoji sandora pasižymės ir tuo, kad nusidėjėliai galės lengviau gauti nuodėmių atleidimą. Plg. Apd. 10, 43. Todėl įvairiais atžvilgiais naujoji sandora bus viršesnė už senąją. — — (36) Jei šitie... Dievas nurodo savo galybę ir nekintamumą, kurs atsispindi gamtos tvarkoje ir jos pastovume, kaipo laidą ir įrodymą to, kad jis lygia galybe ir pastovumu nori atitesėti vieną sykį duotuosius pažadėjimus. Jis įvardija tai, kas danguje ir žemėje yra kilniausia. Kolei tas pasaulis ir tą dalykų tvarka pasiliks, tolei Dievo tauta pasiliks Viešpaties akivaizdoje, Dievui tarnaudama, šventa, jam patinkanti. — (37) Jei galima... Žmogus giliai jaučia, kad jis negali išmatuoti begalinių dan-

fundamenta terrae deorsum: et ego abiiciam universum semen Israel propter omnia, quae fecerunt dicit Dominus.
[38] Ecce dies veniunt, dicit Dominus: et aedificabitur civitas Domino a turre Hananeel usque ad portam anguli. [39] Et exibit ultra norma mensurae in conspectu eius super collem Gareb: et circuibit Goatha, [40] et omnem vallem cadaverum, et cineris, et universam regionem mortis, usque ad torrentem Cedron, et usque ad angulum portae equorum Orientalis, Sanctum Domini: non evelletur, et non destruetur ultra in perpetuum.

lima išmatuoti dangus aukštai ir ištirti žemės pagrindai žemai, tai aš atmesiu visą Izraėlio ainiją dėl viso to, ką jie yra padarę, sako Viešpats.
[38] Štai ateina dienų, sako Viešpats, kuomet bus statomas miestas Viešpačiui nuo Ananeėlio bokšto iki Kampo vartų. [39] Matuojamoji virvė eis toliau per Garėbo kauburį ir apeis aplink Goatą, [40] visą lavonų ir pelenų slėnį ir visą mirties šalį iki Kedrono upeliui ir iki Žirgų vartų kampui rytuose; tai bus šventa Viešpačiui; nebebus daugiau griaunama ir ardoma per amžius.

10. Duotųjų mesijinių pažadėjimų sustiprinimas. a) Pasakojimas apie dirvos pirkimą.

Caput XXXII. [1] Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino in anno decimo Sedeciae regis Iuda: ipse est annus decimus octavus Nabuchodono-

32 perskyrimas. [1] Viešpaties suteiktas Jeremijui žodis dešimtais Jūdo karaliaus Sedekijo metais; tai buvo aštuonioliktì Nabukodonosoro metai.

---

gaus plotų, nė ištirti žemės gilybių ir jos pagrindų. Lygiai giliai turi tikėti Izraėlis, kad jis nebus atmestas dėl savo senesnių nuodėmių. — (38) Viešpačiui. Atstatytas miestas bus pašvęstas Viešpačiui. — Nuo Ananeėlio... Taip nurodoma šiaurinė miesto riba. — (39) Matuojamoji virvė. Ebr. gav, matininkų vartojama virvė, grandinė. Riba nuo kampinių vartų eis tiesiai per Garėbo kauburį (miesto vakarų šone) ir iš čia pasisuks (ebr. t.) į Goatą (ebr. Goah). — (40) Visą lavonų... Ebr. t. bent kiek kitoki sakinio konstrukcija. Lavonų (žmonių ir gyvulių) ir pelenų slėniu čia pavadintas Innomo slėnis. Taip jis vadinamas dėlto, kad nuo Jozijo laikų jis buvo suteptas stabmeldyste (4 Kar. 23, 10) ir į jį buvo sumetama visokios miesto šiukšlės ir nešvarumai. Miestas sulig šiuo aprašymu išplečiamas į pietus ir į rytus, nes į jo ribas įtraukiamos vietos, kurios anksčiau einant įstatymu (Raupsuotųjų kauburys) ar dėl stabmeldystės (Innomo slėnis) buvo laikomos suteptomis, dabar gi laikomos nesuteptomis ir Dievui pašvęstomis.

32, 1—44. Aukščiau išdėstyti mesijiniai pažadėjimai patvirtinami visųpirma pasakojimu apie Jeremijo atliktą dirvos pirkimą (1—15), toliau Jeremijas maldoje kreipiasi į Viešpatį, prašydamas paaiškinimo apie tautos ir šalies ateitį (16—25) ir gauna Viešpaties atsakymą (26—44).

(32, 1) Dešimtais... Neilgai trukus Jeruzalė turėjo būti paimta. Sedekijas viešpatavo viso arti vienuolikos metų. Kaldėjiečiai buvo pradėję daryti apkasus aplink Jeruzalę ir rengti puolimą devintais jo vieš-

sor. 2 Tunc exercitus regis Ba-
bylonis obsidebat Ierusalem: et
Ieremias propheta erat clausus
in atrio carceris, qui erat in do-
mo regis Iuda. 3 Clauserat enim
eum Sedecias rex Iuda, dicens:
Quare vaticinaris, dicens: Haec
dicit Dominus: Ecce ego dabo
civitatem istam in manus regis
Babylonis, et capiet eam? 4 Et
Sedecias rex Iuda non effugiet
de manu Chaldaeorum: sed tra-
detur in manus regis Babylonis:
et loquetur os eius cum ore
illius, et oculi eius oculos illius
videbunt. 5 Et in Babylonem du-
cet Sedeciam: et ibi erit donec
visitem eum, ait Dominus: si
autem dimicaveritis adversum
Chaldaeos, nihil prosperum ha-
bebitis.

6 Et dixit Ieremias: Factum
est verbum Domini ad me, di-
cens: 7 Ecce Hanameel filius Sel-
lum patruelis tuus veniet ad te,
dicens: Eme tibi agrum meum,
qui est in Anathoth: tibi enim
competit ex propinquitate ut
emas. 8 Et venit ad me Hana-
meel filius patrui mei secundum
verbum Domini ad vestibulum
carceris, et ait ad me: Posside
agrum meum, qui est in Ana-
thoth in terra Beniamin: quia tibi

2 Tuomet Babilono karaliaus ka-
riuomenė buvo apgulus Jeru-
zalę, ir pranašas Jeremijas buvo
uždarytas prieangyje kalėjimo,
kurs buvo Jūdo karaliaus na-
muose. 3 Nes Jūdo karalius Se-
dekijas buvo uždaręs jį saky-
damas: Kam tu pranašauji tar-
damas: Viešpats sako taip: Štai
aš atiduosiu šitą miestą į Babi-
lono karaliaus rankas, ir jis jį
paims, 4 ir Jūdo karalius Sede
kijas neištruks iš kaldėjiečių ran-
kų, bet bus paduotas į Babilono
karaliaus rankas; jis kalbėsis su
juo burna į burną, ir jo akys
matys ano akis; 5 Sedekijas bus
nuvestas į Babiloną ir bus tenai,
kolei aš jo neaplankysiu, sako
Viešpats; ir jei jūs kovosite prieš
kaldėjiečius, neturėsite jokio pa-
sisekimo.

6 Jeremijas kalbėjo: Man buvo
suteiktas Viešpaties žodis ir pa-
sakyta: 7 Štai tavo brolėnas Se-
lumo sūnus Anameėlis ateis pas
tave ir sakys: Pirk sau mano
dirvą, kuri yra Anatote, nes tu
turi teisės ją pirkti kaip arti-
miausias giminaitis. 8 Ir mano
dėdės sūnus Anameėlis atėjo
pas mane, kaip buvo Viešpaties
pasakyta, prie kalėjimo prieangio
ir man tarė: Įsigyk mano dirvą,
kuri yra Anatote Benjamino že-

---

patavimo metais, dešimtą devintojo mėnesio dieną (4 Kar. 25, 1). Nurodomi čia taip pat Babilono karaliaus viešpatavimo metai. Plg. auk. 25, 1 ir paaišk. — (2) *Prieangyje kalėjimo.* Ebr. t.: sargybos kieme. — (5) *Sedekijas bus...* Panašus pranašavimas Sedekijui yra jau 21, 3... ir 34, 2... — *Kolei aš jo neaplankysiu.* Aplankymas gali reikšti paguodą, bet ir bausmę. Sedekijas mirė kalėjime. Plg. žem. 52, 11. Tačiau šitų žodžių nėra Aleksandr. tekste.

(6) *Jeremijas kalbėjo.* Šitie žodžiai išleistini; jų nėra LXX vertime. Jeremijas čia nekalba į žmones, tik pasakoja, ką jam Dievas buvo liepęs daryti. — (7) *Selumas.* Jis buvo Jeremijo tėvo brolis. — (8) *Turi teisės ją įsigyti:* einant įstatymū, Kun. 25, 25. 49. Kad dirva nepatektų į visai svetimos šeimos rankas, artimiausias parduodančiojo giminaitis, turėjo teisę ir drauge pareigą ją pirkti. Anot ebr. t.: tau priklauso paveldėjimo teisė ir išpirkimo pareiga; pirk ją

competit hereditas, et tu propin-
quus es ut possideas. Intellexi
autem quod verbum Domini
esset. 9 Et emi agrum ab Hana-
meel filio patrui mei, qui est in
Anathoth: et appendi ei argen-
tum septem stateres, et decem ar-
genteos. 10 Et scripsi in libro, et si-
gnavi et adhibui testes: et appendi
argentum in statera. 11 Et accepi
librum possessionis signatum, et
stipulationes, et rata, et signa
forinsecus. 12 Et dedi librum
possessionis Baruch filio Neri
filii Maasiae in oculis Hanameel
patruelis mei, in oculis testium,
qui scripti erant in libro emptio-
nis, et in oculis omnium Iudaeo-
rum, qui sedebant in atrio carce-
ris. 13 Et praecepi Baruch coram
eis, dicens: 14 Haec dicit Domi-
nus exercituum Deus Israel:
Sume libros istos, librum em-
ptionis hunc signatum, et librum
hunc, qui apertus est: et pone
illos in vase fictili, ut permanere
possint diebus multis. 15 Haec
enim dicit Dominus exercituum
Deus Israel: Adhuc possidebun-

mėje, nes tau priklauso pavel-
dėjimo teisė, ir tu kaipo mano
giminaitis turi teisės ją įsigyti.
Taigi aš supratau, kad tai buvo
Viešpaties žodis. 9 Aš pirkau iš
mano dėdės sūnaus Anameėlio
dirvą, esančią Anatote, ir atsvė-
riau jam sidabro septynis sta-
terus ir dešimtį sidabrinių. 10 Aš
parašiau sutartį ir uždėjau ant-
spaudą, ėmiau liudytojus ir atsvė-
riau sidabrą ant svarstyklės.
11 Po to aš ėmiau antspauduotą
pirkimo raštą su sutartimi, są-
lygomis, taip pat su atvirais pa-
liudijimais. 12 ir padaviau pirkimo
raštą Maasijo sūnaus Nėrio sū-
nui Barukui, matant mano bro-
lėnui Anameėliui, matant liudy-
tojams, kurie buvo surašyti pir-
kimo rašte, ir matant visiems
žydams, sėdėjusiems kalėjimo
prieangyje. 13 Aš daviau Barukui
įsakymą jų akyse, tardamas: 14 Štai
ką sako kareivijų Viešpats, Izra-
ėlio Dievas: Imk šituos raštus,
šitą antspauduotą pirkimo raštą
ir šitą atvirą raštą ir įdėk juos į
molinį indą, kad galėtų išlikti

---

sau. — (9) Septynis staterus... Ebr. t.: septynis siklius ir dešimtį. Jei čia kalbama tik apie siklius, tai kaina labai nedidelė, ne daugiau 90 litų. Bet dirvos, ar tikriau sakant ganyklos, didumas čia nežinomas, gal buvo likę nebedaug laiko iki jubiliejaus metų, kuriais parduotos dirvos turėjo būti grąžinamos pirmiesiems savininkams visai be atlyginimo, be to, karo metu sunaikintame krašte žemė negalėjo turėti didelės vertės. — (11) Aš ėmiau... Ebr. t. minimi du dokumentai, kurių vienas buvo antspaudais uždarytas, kitas gi atviras. Antspaudais uždarytasis gal turėjo apsaugoti antrąjį nuo suklastojimų, kurių galėjo atsirasti atvirajame. Vienas ir kitas buvo liudytojų pasirašytas. Anot gr. t. gal tik viena dokumento dalis buvo antspaudais uždaryta, kitą gi buvo galima skaityti. — (12) Matant visiems... Jeremijas visa čia atlieka iškilmingai, tuo kreipdamas visų dėmesį į simbolinę pirkimo reikšmę. — (14) Į molinį indą... Taip pirkimo raštas turėjo būti apsaugotas nuo supuvimo, nes jis turėjo ilgai tarnauti. Tas susirūpinimas ilgu dokumento išsaugojimu turi parodyti, kad pirktosios dirvos nebus galima pradėti valdyti tuojau ir kad ilgam laikui praslinkus reikės įrodinėti savo teises į jąją. — (15) Dar bus valdoma... Tuo tarpu Dievas atiduoda šalį svetimiesiems, bet ne nuosavybėn. Kadangi žem. 25 eil. pranašas prašo Dievą paaiškinimų, kam jis turėjo pirkti dirvą, tai čia pasakojime matomai nesilaikyta laiko eilios. Jeremijas maldavo

tur domus, et agri, et vineae in
terra ista.

[16] Et oravi ad Dominum,
postquam tradidi librum pos-
sessionis Baruch filio Neri, di-
cens: [17] Heu, heu, heu, Domine
Deus: ecce tu fecisti caelum et
terram in fortitudine tua magna,
et in brachio tuo extento: non
erit tibi difficile omne verbum:
[18] Qui facis misericordiam in mil-
libus, et reddis iniquitatem pat-
rum in sinum filiorum eorum
post eos: Fortissime, magne, et
potens, Dominus exercituum no-
men tibi. [19] Magnus consilio, et
incomprehensibilis cogitatu: cuius
oculi aperti sunt super omnes
vias filiorum Adam ut reddas
unicuique secundum vias suas,
et secundum fructum adinven-
tionum eius. [20] Qui posuisti signa
et portenta in Terra Aegypti
usque ad diem hanc, et in Israel,
et in hominibus, et fecisti tibi
nomen sicut est dies haec. [21] Et
eduxisti populum tuum Israel de
Terra Aegypti, in signis, et in
portentis, et in manu robusta,
et in brachio extento, et in ter-
rore magno. [22] Et dedisti eis ter-

per daugelį dienų; [15] nes štai
ką sako kareivijų Viešpats, Izra-
ėlio Dievas: Dar bus valdomi
šitoje šalyje namai, dirvos ir vyn-
uogynai.
[16] Atidavęs pirkimo raštą Nė-
rio sūnui Barukui aš meldžiaus
Viešpačiui, tardamas: [17] Deja, de-
ja, deja! Viešpatie, Dieve! štai
tu padarei dangų ir žemę didžia
savo galybe ir ištiestu petimi;
tau joks dalykas nebus sunkus;
[18] kurs rodai pasigailėjimo tūks-
tančiams ir už tėvų neteisybę
atsilygini po jų į jų vaikų prie-
globstį; Stipriausias, Didis ir Ga-
lingasis; tavo vardas kareivijų
Viešpats. [19] Tu didis išmanymu,
neapimamas mintimi, kurio akys
atviros ant visų Adomo vaikų
kelių, kad atiduotumei kiekvie-
nam, žiūrėdamas jo kelių ir jo
darbų vaisiaus. [20] Tu darei žen-
klų ir stebuklų Aigipto žemėje
iki šiai dienai, ir Izraėlyje ir žmo-
nėse, ir padarei sau vardą, kaip
kad šiandien yra. [21] Tu išvedei
savo tautą, Izraėlį, iš Aigipto
žemės ženklais ir stebuklais, ga-
linga ranka, ištiestu petimi ir su
didžiu baisumu. [22] Tu davei jiems
šitą žemę, kurią esi jų tėvams
prisiekęs duoti jiems, žemę plūs-
tančią pienu ir medum. [23] Jie įėjo

Dievą anksčiau, nekaip jis paaiškino pirkimo reikšmę Barukui ir kitiems, tuojau po to, kas papasakota 12 eil. Paskui jau pats Dievo apšviestas (13 eil.) galėjo duoti paaiškinimų kitiems.

(16) A t i d a v ę s... Tas atidavimas paminėtas 12 eil. — M e l d ž i a u s... Ko Jeremijas norėjo išmelsti, paaiškėja iš 25 eil. Jis norėjo žinoti, kam jis turėjo pirkti dirvą, matant liudytojams, kad kaldėjiečiai greitū laiku turėjo visa sau pasiimti. Todėl visos Jeremijo maldos vieta turi būti aukščiau 15 eil. — (17) D e j a... Ebr. t. vieną kartą: 'a h a h. — T u p a d a r e i... Plg. auk. 27, 5. — (18) Į j ų v a i k ų p r i e g l o b s t į: į drabužio lenktes. Tokių lenkčių, drabužiams esant platiems, susidaro ypač daug ant krūtinės. Plg. Iš. 34, 7. Atk. 5, 9... — (19) D i d i s... Ebr. t.: didis patarimais ir galingas veikimu. Be šitų savybių Dievas negalėtų vykinti tobūlai teisingumo (Tom.). — (20) A i g i p t o...: tu, kurs darei stebuklų Aigipte ir nesiliauji juos daręs Izraėlyje ir kitų žmonių tarpe. — (21) T u i š v e d e i... Plg. 5 Moz. 26, 8. — (24) P a s t a t y t a...

ram hanc, quam iurasti patribus eorum ut dares eis terram fluentem lacte et melle. [23] Et ingressi sunt, et possederunt eam: et non obedierunt voci tuae, et in lege tua non ambulaverunt: omnia quae mandasti eis ut facerent, non fecerunt: et evenerunt eis omnia mala haec. [24] Ecce munitiones exstructae sunt adversum civitatem ut capiatur: et urbs data est in manus Chaldaeorum, qui praeliantur adversus eam a facie gladii, et famis, et pestilentiae: et quaecumque locutus es acciderunt, ut tu ipse cernis. [25] Et tu dicis mihi Domine Deus: Eme agrum argento, et adhibe testes: cum urbs data sit in manus Chaldaeorum?

[26] Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: [27] Ecce ego Dominus Deus universae carnis: numquid mihi difficile erit omne verbum? [28] Propterea haec dicit Dominus: Ecce ego tradam civitatem istam in manus Chaldaeorum, et in manus regis Babylonis, et capient eam. [29] Et venient Chaldaei praeliantes adversum urbem hanc, et succendent eam igni, et comburent eam, et domus, in quarum domatibus sacrificabant Baal, et libabant diis alienis libamina ad irritandum me. [30] Erant enim filii Israel, et filii Iuda iugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filii Israel qui

ir paveldėjo ją, bet neklausė tavo balso ir nesielgė sulig tavo įstatymų; visa, ką tu jiems liepei daryti, jie nedarė, ir atėjo jiems visos šitos nelaimės. [24] Štai pastatyta sustiprinimų prieš miestą, kad jis būtų paimtas, ir dėl kalavijo, bado ir maro miestas atiduotas į kaldėjiečių rankas, kurie kovoja prieš mus, ir visa, ką tu kalbėjai, įvyko, kaip tu pats matai. [25] Ir tu, Viešpatie Dieve, man sakai: Pirkis dirvą už pinigus ir imk liudytojus, tuotarpu kad miestas atiduotas į kaldėjiečių rankas?

[26] Tuomet buvo suteiktas Viešpaties žodis Jeremijui ir pasakyta: [27] Štai aš Viešpats, kiekvieno kūno Dievas; argi man bus sunkus bet koks dalykas? [28] Todėl štai ką sako Viešpats: Štai aš atiduosiu šitą miestą į kaldėjiečių rankas ir į Babilono karaliaus rankas, ir jie paims jį. [29] Kaldėjiečiai kovodami prieš šitą miestą įeis į jį, padegs jį ir sudegins jį ir namus, ant kurių aukštų buvo daroma aukų Baalui ir buvo liejama liejamųjų aukų svetimiems dievams, kad mane erzintų. [30] Nes Izraėlio vaikai ir Jūdo vaikai nuolat darė pikta mano akyse nuo pat savo jaunystės, Izraėlio vaikai, kurie

---

Ebr. t.: apkasai priėjo prie pat miesto. —(25) Man sakai... Taip išreiškęs savo nustebimą pranašas gavo iš Viešpaties atsakymą ir juo naudodamos davė (15 eil.) paaiškinimų kitiems.

(26) Kiekvieno kūno: visų žmonių, viso kas gyva. — (29) Kaldėjiečiai... Dievas, primindamas savo visagalybę, dar sykį pakartoja gąsdinimus, kad parodytų, jog jie greitai bus įvykinti. — (30) Izraėlio... Dievui buvo nusidėjusios abi žydų karalystės. — Nuo pat savo jaunystės: išėję iš Aigipto tyruose ir Teisėjų laikais. — Savo rankų darbu: dievaičių stabais. — (31) Nuo tos dienos... visa,

usque nunc exacerbant me in
opere manuum suarum, dicit
Dominus. 31 Quia in furore et
in indignatione mea facta est
mihi civitas haec, a die qua aedificaverunt
eam, usque ad diem
istam, qua auferetur de conspectu
meo. 32 Propter malitiam
filiorum Israel, et filiorum Iuda,
quam fecerunt ad iracundiam
me provocantes, ipsi et reges
eorum, principes eorum, et sacerdotes
eorum, et prophetae
eorum, viri Iuda et habitatores
Ierusalem. 33 Et verterunt ad me
terga et non facies: cum docerem
eos diluculo, et erudirem,
et nollent audire ut acciperent
disciplinam. 34 Et posuerunt idola
sua in domo, in qua invocatum
est nomen meum, ut polluerent
eam. 35 Et aedificaverunt excelsa
Baal, quae sunt in valle filii Ennom
ut initiarent filios suos et
filias suas Moloch: quod non
mandavi eis, nec ascendit in cor
meum ut facerent abominationem
hanc, et in peccatum deducerent
Iudam.
36 Et nunc propter ista, haec
dicit Dominus Deus Israel ad
civitatem hanc, de qua vos
dicitis quod tradetur in manus
regis Babylonis in gladio, et in
fame, et in peste. 37 Ecce ego
congregabo eos de universis
terris, ad quas eieci eos in furore

iki dabar erzina mane savo rankų
darbu, sako Viešpats. 31 Nes
šitas miestas virto man narso ir
užsidegimo priežastimi nuo tos
dienos, kurioje jie jį pastatė, iki
šitai dienai, kurioje jis bus atimtas
iš po mano akių. 32 Dėlei
Izraėlio vaikų ir Jūdo vaikų piktumo,
kurį jie rodė vesdami mane
į rūstybę, jie ir jų karaliai, jų
kunigaikščiai, jų kunigai ir jų
pranašai, Jūdo žmonės ir Jeruzalės
gyventojai. 33 Jie atgręžė
man nugaras, ne veidą, nors aš
juos mokinau nuo pat aušros ir
auklėjau, ir jie nenorėjo klausyti,
kad priimtų drausmę. 34 Jie pastatė
savo stabus namuose, kuriuose
šaukiamas mano vardas,
kad juos suteptų. 35 Jie pastatė
Baalui aukštumų, esančių Ennomo
sūnaus slėnyje, kad pašvęstų
savo sūnus ir savo dukteris
Molokui; to aš jiems neliepiau
ir neatėjo man į mintį, kad
jie darytų tokią nuobodą ir vestų
Jūdą į nuodėmę.

36 To dėlei dabar štai ką Viešpats,
Izraėlio Dievas, sako šitam
miestui, apie kurį jūs sakote,
kad jis bus paduotas kalaviju,
badu ir maru į Babilono karaliaus
rankas: 37 Štai aš juos surinksiu
iš visų šalių, į kurias aš
juos išmečiau savo narse, savo

kas gera buvo įvykę viešpataujant Dovidui, Saliamonui, Jozapatui ir kitiems, lyg kad paskendo nusikaltimų daugybėje; be to ir gerųjų karalių laikais buvo įvykę nemaža pikta. — (33) Jie atgręžė... Kadangi jie buvo nuolat įspėjami ir rūpestingai mokinami, tai jų sąmoningas nuodėmingumas ir sukietėjimas yra tikrai didelis nusikaltimas. — Kas meldžiasi, lenkiasi prie žemės; kas atgręžia nugarą, tie rodo grasančiajam savo paniekinimą (Jier.). — (34. 35) Jie pastatė... Vz. 4 Kar. 16, 3; 21, 4-8. — (36) To dėlei. To ž. nėra LXX tekste.—Apie kurį jūs sakote. Nebėra reikalo nurodinėti pranašystes: dalykas jau taip aiškus, kad priverčia pamatyti nelaimę ir tuos, kurie netikėjo pranašams. — (37) Aš juos surinksiu... Tokioje liūdnoje padėtyje

meo, et in ira mea, et in indi-
gnatione grandi: et reducam eos
ad locum istum, et habitare eos
faciam confidenter. 38 Et erunt
mihi in populum, et ego ero eis
in Deum. 39 Et dabo eis cor
unum, et viam unam, ut timeant
me universis diebus: et bene sit
eis, et filiis eorum post eos.
40 Et feriam eis pactum sempi-
ternum, et non desinam eis be-
nefacere; et timorem meum dabo
in corde eorum ut non rece-
dant a me. 41 Et laetabor super
eis, cum bene eis fecero: et
plantabo eos in terra ista in ve-
ritate in toto corde meo et in
tota anima mea. 42 Quia haec
dicit Dominus: Sicut adduxi su-
per populum istum omne ma-
lum hoc grande: sic adducam
super eos omne bonum, quod
ego loquor ad eos. 43 Et possi-
debuntur agri in terra ista: de
qua vos dicitis quod deserta sit,
eo quod non remanserit homo
et iumentum, et data sit in ma-
nus Chaldaeorum. 44 Agri emen-
tur pecunia, et scribentur in libro,
et imprimetur signum, et testis
adhibebitur: in terra Beniamin,
et in circuitu Ierusalem, in civi-
tatibus Iuda, et in civitatibus
montanis, et in civitatibus cam-

rūstybėje ir savo didžiame užsi-
degime, ir atvesiu juos atgal į
šitą vietą, ir padarysiu, kad jie
gyventų saugiai. 38 Jie bus man
tauta ir aš būsiu jiems Dievas.
39 Aš jiems duosiu vieną širdį ir
vieną kelią, kad jie bijotų manęs
per visas dienas ir kad būtų gera
jiems ir jų vaikams po jų. 40 Aš
padarysiu su jais amžiną sandorą
ir nesiliausiu jiems gera daręs;
aš duosiu savo baimės į jų
širdį, kad neatstotų nuo manęs.
41 Aš džiaugsiuos jais, kai jiems
gera darysiu; aš veisiu juos šitoje
šalyje iš tikrųjų visa savo širdi-
mi ir visa savo siela. 42 Nes štai
ką Viešpats sako: Kaip aš atve-
džiau ant šitos tautos visą tą
didžią nelaimę, taip aš atvesiu
ant jų visą gerumą, kurį aš jiems
žadu; 43 ir bus įsigijama dirvų
šitoje šalyje, apie kurią jūs sa-
kote, kad ji apleista, nes nepa-
siliko žmogaus ir galvijo, ir ji
atiduota į kaldėjiečių rankas. 44 Bus
perkama dirvų už pinigus ir su-
rašoma pirkimo knygose, bus
dedama antspaudų ir imama liu-
dytojų, Benjamino žemėje ir Je-
ruzalės apylinkėje, Jūdo mies-
tuose, kalnų miestuose, lygumų
miestuose ir miestuose esan-
čiuose į pietus, nes aš sugrą-

esant, nemaža yra paguodos išgirsti bent geresnių pažadėjimų ateičiai. — (39) Vieną širdį... Daugelio blogybių priežastis buvo tautos skilimas į dvi karalysti, Jūdo ir Izraėlio. Kai įvyks atstatymas, visi tarnaus karaliui Dovidui (Oz. 3, 5; Jer. 23, 5), Jūdas ir Izraėlis. Vieniems ir kitiems Dievas rašys savo įstatymą į širdis; to įstatymo suglaustas turinys yra garbinti Viešpatį; tai yra vienintėlis išganymo kelias. — (40) Aš padarysiu... tokiais pamatais pasirėmus Dievo karalystė pasiliks amžinai; ta gi karalystė bus dvasinė. Ebr. t.: aš padarysiu su jais amžiną sandorą, taip kad aš niekuomet nuo jų nenusigręšiu, kad nebedaryčiau gera. Taip pat ir jie patys nebeapleis Dievo. — (41) Aš džiaugsiuos... Dabartinei kartai Dievas rūstinasi, nes ji nuodėminga; jei jis džiaugiasi ana būsimąja, tai ženklas, kad ji bus šventa. — Iš tikrųjų. Anot ebr. t.: ištikimai. Nuolatinė gyvenamoji vieta suteikia jiems pastovumo, kurį nurodo taip pat žodis „veisiu“. — (44) Bus perkama... Nors dabar visa atiduodama svetimųjų valiai, tačiau žydų tauta grįš į senas sa-

pestribus, et in civitatibus, quae ad Austrum sunt: quia convertam captivitatem eorum, ait Dominus.

žinsiu jų tremtinius, sako Viešpats.

b) Maloningų pažadėjimų Izraėliui panaujinimas.

Caput XXXIII. [1] Et factum est verbum Domini ad Ieremiam secundo, cum adhuc clausus esset in atrio carceris, dicens: [2] Haec dicit Dominus qui facturus est, et formaturus illud, et paraturus, Dominus nomen eius. [3] Clama ad me, et exaudiam te: et annunciabo tibi grandia, et firma quae nescis.

[4] Quia haec dicit Dominus Deus Israel ad domos urbis huius, et ad domos regis Iuda, quae destructae sunt, et ad munitiones, et ad gladium, [5] venientium ut dimicent cum Chaldaeis, et impleant eas cadaveribus hominum, quos percussi in furore meo et in indignatione mea, abscondens faciem meam a civitate hac propter omnem

33 perskyrimas. [1] Viešpaties žodis buvo suteiktas Jeremijui antrą kartą, kai jis dar tebebuvo uždarytas kalėjimo prieangyje, ir buvo pasakyta. [2] Štai ką sako Viešpats, kurs tai darys, tvarkys ir prirengs; jo vardas Viešpats: [3] Šaukis manęs, ir aš tave išklausysiu; aš tau paskelbsiu didžių ir tikrų dalykų, kurių tu nežinai.

[4] Nes štai ką sako Viešpats, Izraėlio Dievas apie šito miesto namus ir Jūdo karaliaus namus, kurie sugriauti, ir apie tvirtovių apkasus ir kalaviją tų, [5] kurie ateina kovoti prieš kaldėjiečius ir padaryti juos pilnus lavonų tų žmonių, kuriuos aš užmušiau savo narse ir savo užsidegime, paslėpdamas savo veidą nuo

---

vo vietas, atgaus nuosavybę ir čia gyvens sulig įstatymais ir teisėtai. Kas auk. 31, 24 pasakyta bendrai, dabar pabrėžiama, minint atskirus dalykus. 43 ir 44 eil. išreikšta plačiau, kas buvo trumpai pasakyta 15 eil. Plg. 25 e.

33, 1—26. Dar sykį skelbiamas garbingas Jeruzalės ir tautos atstatymas (1—13), toliau gi aprašomas aukščiausias būsimos laimės laipsnis, pasiektinas teisiosios Atžalos pažadinimų ir amžinai pasiliksiančios karalystės bei kunigystės įsteigimu (14—26).

(33,2) V i e š p a t s, k u r s... Ebr. t.: Jahve, kurs tai daro, Jahve, kurs tai sumano, kad įvykintų, Jahve jo vardas. T a i: tautos gelbėjimą ir Jeruzalės atnaujinimą. — (3) Š a u k i s... Nors Viešpats ir yra pasiryžęs teikti gėrybių, tačiau jis nori būti prašomas, kad širdys juo geriau prisirengtų jų priimti. — D i d ž i ų i r t i k r ų... Anot ebr. t.: d i d ž i ų i r n e p r i e i n a m ų d a l y k ų, — kurių pradžia ir priežastys yra ne paprastoje dalykų tvarkoje, bet randasi ypatingais Dievo apvaizdos keliais ir todėl gali būti pažintos tik iš apreiškimo. Toks yra tautos atnaujinimo būdas, amžina Dovido karalystė ir amžina Dievo karalystėje pasiliekanti kunigystė.

(4) K u r i e s u g r i a u t i, i r a p i e t v i r t o v i ų... Eb. t.: kurie nugriaunami prieš apkasus ir kalaviją. — Miesto namai, net ir karaliaus namai nugriaunami, kad jų medžiaga užtaisytų priešų išardytas ar pramuštas miesto sienas. Lot. tekste kalbama apie namus, pylimus ir kalavijus tų, kurie kovoja prieš kal-

malitiam eorum. 6 Ecce ego ob-
ducam eis cicatricem et sanita-
tem, et curabo eos: et revelabo
illis deprecationem pacis et veri-
tatis. 7 Et convertam conversi-
onem Iuda, et conversionem Ie-
rusalem: et aedificabo eos sicut
a principio. 8 Et emundabo illos
ab omni iniquitate sua, in qua
peccaverunt mihi: et propitius
ero cunctis iniquitatibus eorum,
in quibus deliquerunt mihi, et
spreverunt me. 9 Et erit mihi in
nomen, et in gaudium, et in lau-
dem, et in exultationem cunctis
gentibus terrae, quae audierint
omnia bona, quae ego facturus
sum eis: et pavebunt, et tur-
babuntur in universis bonis,
et in omni pace, quam ego fa-
ciam eis.

10 Haec dicit Dominus: Adhuc
audietur in loco isto (quem
vos dicitis esse desertum, eo
quod non sit homo nec iumen-
tum: in civitatibus Iuda, et foris
Ierusalem, quae desolatae sunt
absque homine, et absque habita-
tore, et absque pecore) 11 vox gau-
dii et vox laetitiae, vox sponsi et
vox sponsae, vox dicentium. Con-
fitemini Domino exercituum, quo-
niam bonus Dominus, quoniam

šito miesto dėl viso jų piktumo:
6 Štai aš uždengsiu jų žaizdą ir
tieksiu sveikatos, pagydysiu juos
ir atidengsiu jiems jų prašomąją
ramybę ir tiesą. 7 Aš sugrąžinsiu
Jūdo belaisvius ir Izraėlio belais-
vius ir statysiu juos kaip pra-
džioje. 8 Aš apkuopsiu juos nuo
visos jų neteisybės, kuria jie
man nusidėjo, ir dovanosiu visas
jų neteisybes, kuriomis jie man
nusikalto ir paniekino mane. 9 Iš
to bus man vardas, džiaugsmas
ir gyrius ir linksmybė visose
žemės tautose, kurios išgirs apie
visus gerumus, kuriuos aš jiems
padarysiu; jos nusigąs ir drebės
dėl visų gerumų ir visos ramy-
bės, kurią aš jiems padarysiu.

10 Viešpats sako taip: Šitoje
vietoje, (kurią jūs sakote esant
apleistą, nes nėra žmogaus, nė
galvijo, Jūdo miestuose ir Jeru-
zalės gatvėse, kurios tuščios, be
žmogaus, be gyventojo ir be
gyvulių), dar bus girdėtas 11 džiau-
gsmo balsas ir linksmybės balsas,
jaunikio balsas ir jaunosios bal-
sas, balsas tų, kurie sako: Gir-
kite kareivijų Viešpatį, nes Vieš-
pats geras, nes jo gailestingu-

---

dėjiečius. — (6) Aš uždengsiu... Ebr. t.: aš uždedu ant jo (miesto) gydomąjį lopą ir palengvinimą ir gydau juos, ir atidengiu jiems ramybės ir tiesos turtus. — Viešpats nori sugriautą miestą atstatyti, gyventojams atidengti ramybės pilnybę ir sustiprinti juos tiesoje, įstatyme, kurs įrašytas į jų širdis, ir ištikimai atitesėti pažadėjimus. Pagydymas ir dieviškų gėrybių pilnybė aprašoma toliau 7 eil. — (8) Aš apkuopsiu... Atstatymas atneš dvasinių gėrybių, kaip nurodoma jau 6 eil.: nuodėmė bus atimta, bus suteiktas tikras šventumas; jis yra nepajudinamas ramybės ir laimės pamatas. Tuomet Jeruzalė, Dievo karalystės centras, platins visose tautose Dievo šlovę. — — (9) Iš to bus... Ebr. t.: ir iš jos bus man pasigėrėjimo vardas, gyrius ir pasididžiavimas visų žemės tautų akivaizdoje. — Iš atstatymo visi puikiausiu būdu pažins Dievo kilnumą. — Nusigąs ir drebės. Tai bus šventas išgąstis, išgąstis ir drebėjimas iš didžio džiaugsmo.

(11) Džiaugsmo balsas... Plg. auk. 7, 34; 16, 9 ir k. — Viešpats geras.. Plg. 2 Kron. 5, 13; 7, 3; Ps. 115, 1 ir k. — Apžadus. Ebr. t.: gyriaus auką, t. y. dėkojimo auką.

in aeternum misericordia eius: et
portantium vota in domum Do-
mini: reducam enim conversio-
nem terrae sicut a principio, di-
cit Dominus. [12] Haec dicit Do-
minus exercituum: Adhuc erit
in loco isto deserto absque ho-
mine, et absque iumento, et in
cunctis civitatibus eius, habita-
culum pastorum accubantium
gregum. [13] In civitatibus mon-
tuosis, et in civitatibus campes-
tribus, et in civitatibus, quae ad
Austrum sunt: et in terra Benia-
min, et in circuitu Ierusalem, et
in civitatibus Iuda adhuc trans-
ibunt greges ad manum nume-
rantis, ait Dominus.
[14] Ecce dies veniunt, dicit
Dominus: et suscitabo verbum
bonum, quod locutus sum ad
domum Israel et ad domum Iuda.
[15] In diebus illis, et in tempore
illo germinare faciam David ger-
men iustitiae: et faciet iudicium
et iustitiam in terra. [16] In diebus
illis salvabitur Iuda, et Ierusalem
habitabit confidenter: et hoc est
nomen, quod vocabunt eum, Do-
minus iustus noster. [17] Quia haec
dicit Dominus: Non interibit de
David vir, qui sedeat super thro-

mas amžinas, ir tų, kurie neša
apžadus į Viešpaties namus; nes aš
sugrąžinsiu šalies belaisvius, kaip
pradžioje, sako Viešpats. [12] Štai ką
sako kareivijų Viešpats: Šitoje ap-
leistoje vietoje be žmogaus ir be
galvijo ir visuose jos miestuose
dar bus bakužių piemenų su-
stabdančių pasiilsėti savo ban-
das. [13] Kalnų miestuose ir lygu-
mos miestuose ir miestuose
esančiuose į pietus, ir Benja-
mino žemėje ir Jeruzalės apylin-
kėje ir Jūdo miestuose dar eis
bandos po ranka to, kurs jas
suskaito, sako Viešpats.

[14] Štai ateina dienų, sako Vieš-
pats, ir aš įvykinsiu gerą žodį,
kurį esu kalbėjęs Izraėlio namams
ir Jūdo namams. [15] Anose die-
nose ir anuo laiku aš išželdin-
siu Dovidui teisybės želmenį, ir
jis darys teismą ir teisybę šalyje.
[16] Anose dienose Jūdas bus iš-
gelbėtas ir Jeruzalė gyvens sau-
giai, ir tas yra vardas, kuriuo jį
vadins: Viešpats, mūsų Teisusis.
[17] Nes Viešpats sako taip: Ne-
stigs Dovidui žmogaus, kurs
sėdėtų Izraėlio namų soste. [18] Ir

Tik dėkojimo aukų paminėjimas nurodo laimės ir visokių gėrybių pilnybę. — (12) B a k ū ž i ų. Anot ebr. t.: ganyklų. Piemenų gyvenimo vaizdas primena tuos gerus piemenis, kuriuos Dievas buvo pažadėjęs 23, 4. — (13) P o r a n k a t o... Bus rūpestingų piemenų, kurie rūpinsis kiekviena avimi.
(14) A t e i n a d i e n ų... Vz. auk. 23, 5. — I z r a ė l i o... Izraėlis minimas pirmas, nes jis jau seniau buvo patekęs į nelaisvę. Dievas, kurs ištikimai laiko savo sandorą su visa tauta, kviečia visą tautą, nieko neišskirdamas ir vėl sujungia Izraėlį ir Jūdą į vieną karalystę. — (16) J į v a d i n s. Anot ebr. t. ir kai kurių Vulg. rankr. čia kalbama ne apie Mesijo vardą, bet apie Jeruzalės: ir tas yra vardas, kuriuo ją vadins: Viešpats mūsų teisybė. Todėl iš pareigos padarytas vardas duodamas miestui, kuriame gyvena ir turi sostą Teisybės Atžala, teikdamas jam saugios ramybės. Tuo būdu Jeruzalė yra figūra ir pradžia Naujo Sandoros Bažnyčios, ta gi kaipo Viešpaties sužadėtinė, yra padėjėja ir tarpininkė nuteisinimo ir pašventinimo iki laikų pabaigai. — (17) N e s t i g s... Tai papildymas 22, 30 duotosios pranašystės, rodąs būdą, kaip 2 Kar. 7, 14 pažadėjimas bus įvykintas. Mesijas, Dovido sūnus, ima karaliauti

num domus Israel. [18] Et de Sacerdotibus et de Levitis non interibit vir a facie mea, qui offerat holocautomata, et incendat sacrificium, et caedat victimas omnibus diebus.

[19] Et factum est verbum Domini ad Ieremiam, dicens: [20] Haec dicit Dominus: Si irritum potest fieri pactum meum cum die, et pactum meum cum nocte, ut non sit dies et nox in tempore suo: [21] et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius, et Levitae et Sacerdotes ministri mei. [22] Sicuti enumerari non possunt stellae caeli, et metiri arena maris: sic multiplicabo semen David servi mei, et Levitas ministros meos. [23] Et factum est verbum Do-

kunigams bei lėvitams nestigs mano akivaizdoje žmogaus, kurs atnašautų deginamąsias aukas, degintų duonines atnašas ir pjautų aukų gyvulius per visas dienas.

[19] Viešpaties žodis buvo suteiktas Jeremijui ir pasakyta: [20] Jei gali būti panaikinta mano sandora su diena ir mano sandora su naktimi, kad nebebūtų dienos ir nakties savo metu, [21] tai galės būti panaikinta ir mano sandora su mano tarnu Dovidu, kad nebebūtų iš jo sūnaus, kurs karaliautų jo soste, ir kad nebebūtų mano tarnų lėvitų ir kunigų. [22] Kaip gi negalima suskaičiuoti dangaus žvaigždžių ir išmatuoti jūros smilčių, taip aš padauginsiu mano tarno Dovido ainiją ir mano tarnus lėvitus. [23] Viešpa-

---

Sione ir jis sėdės Dovido soste per amžius (Lk. 1, 32). — (18) Ir kunigams bei lėvitams. Ebr. t.: ir lėvitiškiems kunigams t. y. kunigams iš Lėvio giminės. Su karaliumi Mesiju turi būti ir kunigų, kurie nuolat daro auką Viešpaties akivaizdoje. Aukojimo būdas čia, tiesa, aprašomas, minint Sen. sandoros kruvinas ir nekruvinas aukas; iš to tačiau nereikia daryti išvados, būk pranašas skelbiąs amžiną tų aukų pasilikimą; juk jis pats auk. 3, 16 jau išdėstė, kad Dievo garbinimas Mesijo karalystėje bus visai nutolęs nuo Mozės įstatymo apeigų. Sen. sandoroje sandoros skrynia buvo centras tarnavimo aukomis, kaip tai ypač rodo didžiojo permaldavimo diena, Nauj. gi niekas jos nebeieškos. Jei tat dabar pranašas kalba apie mesijinio laiko aukas, tai jis gali tik norėti pasakyti, kad joms tai yra nuosava, kas kiekvienoje aukoje sudaro esmę, nepasavindamas joms ypatingų Mozės įstatymo nustatytų savybių. Iš abiejų vietų, 3, 16 ir šitos, išeina, kad Mesijo laikais pasiliks tikra kunigystė ir jai nestigs vyriausio kunigystės uždavinio, būtent tarnauti Dievui aukomis, nors jos neturės nieko bendra su Mozės įstatymo apeigomis. Kokios rūšies bus aukos, Jeremijas nepasako; pasako gi Malakijas 1, 10... Jei aukos bus aukojamos ne Mozės įstatymo apeigomis, tai neturimą taip pat omenyje ir kunigų, kurie savo kūniška kilme priklausytų Lėvio giminei.

(20) Jei gali būti panaikinta... Ebr. t.: Jei jūs galite panaikinti mano sandorą... — (21) Lėvitų ir kunigų. Ebr. t.: lėvitinių kunigų. — (22) Kaip negalima... Kaip plati visa apimanti turi būti būsima Dievo karalystė, reikia spręsti iš skaičiaus kunigaikščių ir kunigų, kuriuos Viešpats nori joje pažadinti Be to vieno, kurs aukštesne teise vadinasi Dovido atžala, žadama ir kitų piemenų, kurie turi ganyti Dievo tautą (23, 4). Plg. Mik. 5, 5 ir Ps. 44, 17; taip pat auk. 3, 15. — Kaip Nauj. Sandoros, padarytosios ne Senosios būdu (31, 32) ir nebelaikančios sandoros skrynios savo centru (3, 16), kunigai nėra Lėvio giminės ainiai, taip anie piemenys ir kunigaikščiai vadinasi Dovido ainiais ne dėlto,

mini ad Ieremiam, dicens: [24]Numquid non vidisti quid populus hic locutus sit, dicens: Duae cognationes, quas elegerat Dominus, abiectae sunt: et populum meum despexerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis? [25] Haec dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges caelo et terrae non posui: [26] equidem et semen Iacob et David servi mei proiiciam, ut non assumam de semine eius principes seminis Abraham, Isaac, et Iacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.

ties žodis buvo suteiktas Jeremijui ir pasakyta: [24] Ar tu nematai, ką šita tauta kalba, sakydama: Abidvi gimini, kurias Viešpats buvo išsirinkęs, atmesta? Taip jie niekina mano tautą, nes ji jų akyse nebesanti tauta. [25] Viešpats sako taip: Jei aš nepadariau savo sandoros su diena ir naktimi ir nedaviau įstatymų dangui ir žemei, [26] tai aš atmesiu ir Jokūbo ir mano tarno Dovido ainiją ir nebeimsiu iš jo giminės kunigaikščių Abraomo, Izaoko ir Jokūbo ainijai; nes aš sugrąžinsiu jų išvestuosius ir pasigailėsiu jųjų.

II. Pranašo Jeremijo veikimas ir vargai Jeruzalės paėmimo metu. 1. Jeremijas veltui mėgina grąžinti į Dievą savo tautiečius, kolei Jeruzalė dar nebuvo paimta. a) Grasymo žodžiai karaliui Sedekijui ir žydų vyresniesiems.

Caput XXXIV. [1] Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino, quando Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis exercitus eius, universaque regna terrae, quae erant sub potestate

34 perskyrimas. [1] Viešpaties suteiktas ir pasakytas Jeremijui žodis, kai Babilono karalius Nabukodonosoras ir visa jo kariuomenė ir visos žemės karalystės, buvusios po jo rankos

---

kad jie būtų kilę iš Dovido šeimos, bet dėlto, kad jie dalyvauja Dovido Sūnui pažadėtame viešpatavime. — (24) Šita tauta: nė kaldėjiečiai ar kiti svetimšaliai, bet nutolę nuo Dievo, vilties nustoję žydai. — Abidvi giminės: Jūdas ir Izraėlis. — Mano tautą: tą, kuriai Dievas buvo davęs pažadų, kuri pasiliks jam ištikima. — (25) Jei aš nepadariau... Plg. auk. 20 eil. ir Prad. 8, 22. — (26) Aš atmesiu... Tauta tikrai nebus atmesta, kitaip niekais virstų Dovidui ir Patriarkams duotieji pažadai, kas būtų priešinga Iš. 3, 15. Valdovai iš Dovido giminės yra 23, 4 paminėtieji piemenys. Plg. auk. 22 eil. ir paaišk. — LXX vertime nėra 14-26 eil., bet jos yra pas Teodotijoną. Kontekstui jos reikalingos.

II. Antrojoje Jeremijo pranašysčių dalyje (34, 1—45, 5) matome visųpirma pranašo padėtas pastangas padaryti įtakos savo tautiečiams, kad jie tikru grįžimu į Dievą pašalintų gresiantį jų tautai visiško sunaikinimo pavojų (34, 1—38, 28).

34, 1—22. Pirmoje šitos dalies pranašystėje Jeremijas skelbia karaliui Sedekijui, kad pasipriešinimas kaldėjiečiams neturės pasisekimo (1—7), pasmerkia priesaikos sulaužymą, atimant iš žydų vergų jiems pažadėtą laisvę, ir nurodo nusipelnytą tuo pasielgimų Dievo bausmę (8—22).

manus eius, et omnes populi
bellabant contra Ierusalem, et
contra omnes urbes eius, dicens:
2 Haec dicit Dominus Deus Israel:
Vade, et loquere ad Sedeciam
regem Iuda: et dices ad
eum: Haec dicit Dominus: Ecce
ego tradam civitatem hanc in
manus regis Babylonis, et succendet
eam igni. 3 Et tu non
effugies de manu eius: sed comprehensione
capieris, et in manu
eius traderis: et oculi tui oculos
regis Babylonis videbunt, et os
eius cum ore tuo loquetur, et
Babylonem introibis. 4 Attamen
audi verbum Domini Sedecia rex
Iuda: Haec dicit Dominus ad te:
Non morieris in gladio, 5 sed in
pace morieris, et secundum combustiones
patrum tuorum regum
priorum qui fuerunt ante te, sic
comburent te: et vae Domine,
plangent te: quia verbum ego
locutus sum, dicit Dominus. 6 Et
locutus est Ieremias propheta ad
Sedeciam regem Iuda universa
verba haec in Ierusalem. 7 Et
exercitus regis Babylonis pugnabat
contra Ierusalem, et contra
omnes civitates Iuda, quae
reliquae erant contra Lachis, et
contra Azecha: hae enim supererant
de civitatibus Iuda, urbes
munitae.

8 Verbum, quod factum est
ad Ieremiam a Domino, postquam
percussit rex Sedecias foe-

valdžia, ir visos tautos kariavo
prieš Jeruzalę ir prieš visus jo
miestus. 2 Štai ką sako Viešpats,
Izraėlio Dievas: Eik ir kalbėk
Jūdo karaliui Sedekijui ir jam
sakyk: Viešpats sako taip: Štai
aš atiduosiu šitą miestą į Babilono
karaliaus rankas, ir jie sudegins
jį ugnimi; 3 tu neištrūksi
iš jo rankos, bet būsi gaute sugautas
ir būsi paduotas į jo rankas,
ir tavo akys matys Babilono
karaliaus akis, jo burna kalbės
su tavo burna, ir tu įeisi į Babiloną.
4 Tačiau išgirsk Viešpaties
žodį, Jūdo karaliau Sedekijau.
Viešpats tau sako taip: Tu
nemirsi nuo kalavijo, 5 bet mirsi
ramybėje, ir kaip buvo daroma
deginimų tavo tėvams, senesniesiems
pirm tavęs buvusiems
karaliams, taip degins ir tau ir
raudos tavęs: Deja, valdove! nes
aš esu ištaręs tą žodį, sako
Viešpats. 6 Pranašas Jeremijas pasakė
Jūdo karaliui Sedekijui visus
šituos žodžius Jeruzalėje.
7 Tuo tarpu gi Babilono karaliaus
kariuomenė kovojo prieš
Jeruzalę ir prieš visus Jūdo miestus,
kurie buvo likę, prieš Lakį
ir Azėką; nes tuodu sustiprintu
miestu buvo likusiu iš Jūdo
miestų.

8 Viešpaties suteiktas Jeremijui
žodis po to, kai karalius Sedekijas
padarė sutartį su visa tauta Jeru-

(34, 1) Visus jo miestus: ypač gi Lakį ir Azėką (7 e.). — (2) Aš atiduosiu... Panašūs žodžiai yra 32, 3—5. Iš 8 eil. paaiškėja, kad panašius grasymus pranašui teko pakartoti kelius sykius (plg. 21. 22 eil.). Todėl čia minimas įvykis yra ne tas pat, ką ir 32 persk.; be to anot 37, 4. 12 Jeremijas dar nebuvo įmestas į kalėjimą. Taigi šitoje vietoje pasakojama, kas atsitiko, kai Jeremijas pirmą kartą paskelbė grasymus, dėl kurių pakartojimo jis paskui susilaukė paminėtosios bausmės. —(5) Deginimų: karalių laidotuvėse deginamų smilkalų. Plg. 2 Kron. 16, 14; 21, 19. — (7) Lakį ir Azėką. Tuodu miestu, į vakarus nuo Jeruzalės, buvo sustiprinęs karalius Roboamas (2 Kron. 11, 9). Jais būtų galėję pa-

dus cum omni populo in Ieru-
salem, praedicans: 9 Ut dimitte-
ret unusquisque servum suum,
et unusquisque ancillam suam,
Hebraeum et Hebraeam liberos:
et nequaquam dominarentur eis,
id est in Iudaeo et fratre suo.
10 Audierunt ergo omnes prin-
cipes et universus populus, qui
inierant pactum ut dimitteret
unusquisque servum suum, et
unusquisque ancillam suam libe-
ros, et ultra non dominarentur
eis: audierunt igitur, et dimise-
runt. 11 Et conversi sunt dein-
ceps: et retraxerunt servos et
ancillas, suas, quos dimiserant
liberos, et subiugaverunt in fa-
mulos et famulas.

12 Et factum est verbum Do-
mini ad Ieremiam a Domino,
dicens: 13 Haec dicit Dominus
Deus Israel: Ego percussi foe-
dus cum patribus vestris in die,
qua eduxi eos de Terra Aegypti
de domo servitutis, dicens. 14 Cum
completi fuerint septem anni,
dimittat unusquisque fratrem
suum Hebraeum, qui venditus
est ei, et serviet tibi sex annis:
et dimittes eum a te liberum: et
non audierunt patres vestri me,
nec inclinaverunt aurem suam.
15 Et conversi estis vos hodie,

zalėje ir paskelbė, 9 kad kiekvie-
nas paleistų laisvus savo vergą
ir savo vergę, žydą ir žydę ir
kad daugiau nebepavergtų jų,
kaipo žydų ir savo brolių. 10 Tuo-
met visi kunigaikščiai ir visa
tauta, kurie buvo padarę sutartį,
kad kiekvienas turi paleisti lai-
svus savo vergą ir kiekvienas
savo vergę ir kad daugiau jų ne-
bepavergs, paklausė. Jie paklausė
ir paleido. 11 Bet paskui jie atsi-
metė, sugrąžino sau savo ver-
gus ir verges, kuriuos buvo pa-
leidę laisvus, ir privertė juos vėl
būti vergais ir vergėmis.

12 Tuomet buvo Viešpaties
suteiktas Jeremijui Viešpaties žo-
dis ir pasakyta: 13 Štai ką sako
Viešpats, Izraėlio Dievas: Aš pa-
dariau sandorą su jūsų tėvais
tą dieną, kurioje juos išvedžiau
iš Aigipto žemės, iš vergijos
namų, sakydamas: 14 Kai bus su-
kakę septyneri metai, tegul kiek-
vienas paleidžia savo brolį žydą,
kurs jam parduotas; jei jis yra
tau tarnavęs šešerius metus, tu
turi paleisti jį nuo savęs laisvą.
Bet jūsų tėvai neklausė manęs
ir nepalenkė savo ausies. 15 Šian-

---

sinaudoti aigiptiečiai prieš kaldėjie-
čius; be to jie dengė šiek tiek ir
Jeruzalę.

(9) Paleistų...: taip kaip reikalavo įstatymas, Iš. 21, 1—4; Kun. 25, 39—43; Atk. 15, 12—15. Karalius Sedekijas nori duoti gerą pavyzdį, bet kartu parodo savo silpną būdą (plg. 38, 5) ir nesudraudžia tų, kurie padarytą su tauta sutartį ima tuojau laužyti. — (10) Paleido. Norėdami pelnytis sau Dievo gailestingumą, kad patys nepatektų į kaldėjiečių vergiją, žydų didžiūnai paleidžia savo vergus žydus, kurie buvo jiems vergavę daugiau kaip šešerius metus (14 e.); bet kaip tik jiems pradeda rodytis, jog nebėra pavojaus iš kaldėjiečių pusės, jie gailisi savo gero darbo ir vėl varu grąžina pas save paleistuosius vergus (9 e.).

(13) Aš padariau... Vz. Atk. 15, 12—15. Įstatymas paleisti vergus, išleistas žydams išėjus iš Aigipto, turėjo būti visiems žinomas. — (14) Sukakę septyneri... Tikriau: septintiems metams prasidedant. — (15) Šiandien: šiuo metu. — Skelbdami... Plg. Kun. 25, 10. — Mano akivaizdoje... todėl su-

et fecistis quod rectum est in
oculis meis, ut praedicaretis liber-
tatem unusquisque ad amicum
suum: et inistis pactum in con-
spectu meo in domo, in qua in-
vocatum est nomen meum super
eam. [16] Et reversi estis, et com-
maculastis nomen meum: et re-
duxistis unusquisque servum
suum, et unusquisque ancillam
suam, quos dimiseratis ut essent
liberi et suae potestatis: et sub-
iugastis eos ut sint vobis servi
et ancillae. [17] Propterea haec di-
cit Dominus: Vos non audistis
me, ut praedicaretis libertatem
unusquisque fratri suo, et unus-
quisque amico suo: ecce ego
praedico vobis libertatem, ait
Dominus ad gladium, ad pestem,
et ad famem: et dabo vos in
commotionem cunctis regnis ter-
rae. [18] Et dabo viros, qui prae
varicantur foedus meum, et non
observaverunt verba foederis,
quibus assensi sunt in con-
spectu meo, vitulum quem con-
ciderunt in duas partes, et trans-
ierunt inter divisiones eius:
[19] Principes Iuda et principes
Ierusalem, eunuchi et sacerdotes,
et omnis populus terrae, qui
transierunt inter divisiones vituli:
[20] et dabo eos in manus inimi-
corum suorum, et in manus
quaerentium animam eorum: et
erit morticinum eorum in escam
volatilibus caeli, et bestiis terrae.
[21] Et Sedeciam regem Iuda, et
principes eius dabo in manus
inimicorum suorum, et in manus

dien jūs buvote apsigręžę ir da-
rėte, kas tiesu mano akyse,
skelbdami laisvę kiekvienas savo
artimui; jūs buvote padarę su-
tartį mano akivaizdoje, namuose,
ant kurių šaukiamas mano var-
das; [16] bet jūs atsimetėte, sute-
pėte mano vardą, sugrąžinote
sau kiekvienas savo vergą ir
kiekvienas savo vergę, kuriuos
buvote paleidę, kad būtų laisvi
ir patys save valdytų, ir priver-
tėte juos būti jums vergais ir
vergėmis. [17] Todėl Viešpats sako
taip: Jūs neklausėte manęs, kad
paskelbtumėte laisvę kiekvienas
savo broliui ir kiekvienas savo
artimui; štai aš skelbiu jums
laisvę, sako Viešpats, būti sunai-
kintais kalaviju, maru ir badu, ir
duodu jus išniekinti visoms že-
mės karalystėms. [18] Žmones, ku-
rie peržengia mano sandorą ir
kurie nesilaikė sandoros žodžių,
kuriems buvo pritarę mano aki-
vaizdoje, aš padarysiu lygius
veršiui, kurį jie perkirto į dvi
dali ir praėjo tarp padalintųjų
pusių: [19] Jūdo kunigaikščius ir
Jeruzalės kunigaikščius, kamar-
ponius ir kunigus ir visą žemės
tautą, kurie praėjo tarp veršio
dalių: [20] juos aš duosiu į jų ne-
prietelių rankas ir į rankas tų,
kurie ieško jų gyvybės, ir jų
lavonai bus maistas dangaus
paukščiams ir žemės žvėrims.
[21] Taip pat Jūdo karalių Sedekiją
ir jo kunigaikščius aš duosiu į
jų neprietelių rankas, į rankas tų,
kurie ieško jų gyvybės, ir į ran-

---

tartis buvo patvirtinta priesaika. — (17) Aš skelbiu jums laisvę. Jie bus laisvi nuo Dievo globos ir turės pilną laisvę žūti nuo kalavijo, badu ir maru. Todėl ta laisvė bus skaudžiausia bausmė. Ji aprašoma toliau ir 18 eil. — (18) Praėjo tarp... Tai senovinės sandoros padarymo apeigos. Plg. Prad. 15, 10. 17. — (21) Karalių Sedekiją. Bausmės susilauks ir karalius, nes jis nors gerai pradėjo, bet greitai vėl leido

quaerentium animas eorum, et in manus exercituum regis Babylonis, qui recesserunt a vobis.
[22] Ecce ego praecipio, dicit Dominus, et reducam eos in civitatem hanc, et praeliabuntur adversus eam, et capient eam, et incendent igni: et civitates Iuda dabo in solitudinem, eo quod non sit habitator.

kas Babilono karaliaus kariuomenės, kuri pasitraukė nuo jūsų.
[22] Štai aš duodu įsakymą, sako Viešpats, ir sugrąžinsiu juos prie šito miesto; jie kovos prieš jį, paims jį ir sudegins (ugnimi); ir Jūdo miestus aš paversiu tyrais, taip kad čia nebebus gyventojo.

b) Stebėtinas Rekabaičių paklusnumas.

Caput XXXV. [1] Verbum, quod factum est ad Ieremiam a Domino in diebus Ioakim filii Iosiae regis Iuda, dicens:
[2] Vade ad domum Rechabitarum: et loquere eis, et introduces eos in domum Domini in unam exedram thesaurorum, et dabis eis bibere vinum.
[3] Et assumpsi Iezoniam filium Ieremiae filii Habsaniae, et fratres eius, et omnes filios eius, et universam domum Rechabitarum:
[4] et introduxi eos

35 perskyrimas. [1] Viešpaties suteiktas Jeremijui žodis Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo dienose buvo toks:
[2] Eik į Rekabaičių namus ir jiems kalbėk, įsivesk juos į Viešpaties namus, į vieną iš iždinės kambarių ir duok jiems gerti vyno.
[3] Tuomet aš ėmiau Absanijo sūnaus Jeremijo sūnų Jezoniją, jo brolius, visus jo sūnus ir visus Rekabaičių namus
[4] ir juos įsivedžiau į Viešpaties namus į

---

laužyti įstatymą. —(22) Sugrąžinsiu... Aigiptiečiams pradėjus artintis, kaldėjiečiai buvo pasitraukę nuo Jeruzalės ir ėjo prieš aigiptiečius (37, 5—8); tačiau tikros naudos Jūdo gyventojai iš šio pasitraukimo neturėjo, nes kaldėjiečiai greitai sugrįžo ir paėmė Jeruzalę. Todėl begalo buvo paika rūstinti Dievą sutarties laužymu ir manyti, kad jie liks nenubausti.

35, 1—19. Primenama gražus ištikimybės pasižadėjimams pavyzdis, kokį davė Rekabaičiai (1—11), ir lyginama su juo žydų neištikimybė (12—19).

(35, 1) Joakimo... Kad Jeremijo knygoje negriežtai laikomasi kronologinės eilios, aiškiai parodo čia duodamas pavyzdis. Pasakojimas apie Rekabaičius savo turiniu priklauso karaliaus Joakimo laikams, kada tas pat Babilono karalius buvo užpuolęs žydų kraštą; dedamas jis čia dėl pamokinimo, kokį pranašas nori duoti vėlesnio laiko žydams ir jų karaliui Sedekijui. — (2) Rekabaičių. Jie buvo kilę iš Rekabo sūnaus Jonadabo, kurs buvo su Jėhu, kai tasai užmušinėjo Baalo kunigus (4 Kar. 10, 15—23). Jie priklausė prie kinitų (1 Kron. 2, 55) ir gyveno į pietus nuo Arado Jūdo giminės plote. Šičia kalbama tikriausiai apie vieną didesnę šeimyną, ne apie visą rekabaičių giminę.

(3) Aš ėmiau... Jeremijas vykina sau duotą Dievo įsakymą taip, kad žmonės matytų, ką jis daro. —(4) Dievo žmogaus. Tai buvo garbingas pranašų pavadinimas. Jo sūnumis gali būti čia vadinami pranašo mokiniai, kuriuos jis auklėjo ir mokė Dievo baimės. Mi-

in domum Domini ad gazophylacium filiorum Hanan, filii Iegedeliae hominis Dei, quod erat iuxta gazophylacium principum, super thesaurum Maasiae filii Sellum, qui erat custos vestibuli. [5] Et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino, et calices: et dixi ad eos: Bibite vinum. [6] Qui responderunt: Non bibemus vinum: quia Ionadab filius Rechab, pater noster, praecepit nobis, dicens: Non bibetis vinum vos, et filii vestri usque in sempiternum: [7] Et domum non aedificabitis, et sementem non seretis, et vineas non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terrae, in qua vos peregrinamini. [8] Obedivimus ergo voci Ionadab filii Rechab, patris nostri, in omnibus, quae praecepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos et mulieres nostrae, filii et filiae nostrae: [9] et non aedificaremus domus ad habitandum: et vineam, et agrum, et sementem non habuimus: [10] sed habitavimus in tabernaculis, et obedientes fuimus iuxta omnia, quae praecepit nobis Ionadab pater noster. [11] Cum autem as-

Dievo žmogaus Jegedelijo sūnaus Anano sūnų iždo kambarį, kurs yra greta kunigaikščių iždo kambario viršuje iždo kambario Maasijo sūnaus Selumo, prieangio sargo; [5] aš pastačiau Rekabaičio namų sūnums vyno pilnus puodus ir taures ir jiems tariau: Gerkite vyno. [6] Jie atsakė: Mes negersime vyno, nes mūsų tėvas Rekabo sūnus Jonadabas mums įsakė, tardamas: Negersite vyno jūs ir jūsų vaikai per amžius; jūs nesistatysite namų, nesėsite sėklos, neveisite vynuogynų ir jų neturėsite, bet gyvensite padangtėse per visas savo dienas, kad gyventumėte daug dienų šalyje, kurioje jūs esate svetimšaliai. [8] Taigi mes buvome paklusnūs mūsų tėvo Rekabo sūnaus Jonadabo balsui visame, ką jis yra mums įsakęs, taip kad negeriame vyno per visas mūsų dienas, mes ir mūsų moterys, sūnūs ir mūsų dukterys, [9] ir nesistatome namų gyventi, neturime vynuogyno, lauko ir sėklų, [10] bet gyvename padangtėse ir visame esame paklusnūs, ką mums yra įsakęs mūsų tėvas Jonadabas. [11] Bet kai Babilono karalius Nabukodonosoras pakilo į mūsų šalį, mes tarėme: Ateikite ir įeikime į Jeruzalę iš kaldėjiečių kariuomenės akių ir iš Syri-

nimas čia kambarys galėjo būti jų susirinkimų vieta. Kurioje gi vietoje tas kambarys iš tikrųjų buvo, galėjo suprasti žydai Jeremijo laikais, bet dabar nebesusekamas dalykas. — (5) Taures: mažesnius indus. — Gerkite vyno. Bandymas rekabaičiams turėjo būti nelengvas: pranašas duoda vyno, visa prirengia, liepia gerti, paliepimą duoda šventoje vietoje arti Viešpaties namų; argi jis galėtų liepti daryti tai, kas Dievui nepatiktų? Ką jis liepia, taip nesunku padaryti; kiti žmonės neturėtų nė mažiausios abejonės. — (6) Mūsų tėvas... Vz. 4 Kar. 10, 15. 23. — (7) Gyvensite padangtėse...: Jie visame turi laikytis savo tėvų įpročių ir nesiduoti savęs išlepinti. — (10) Jonadabas. Nuo Jonadabo (karaliaus Jėhaus laikais, 847 ar 883 m.) iki čia aprašomam įvykiui (604 m.) buvo praslinkę apie 250 m.; per visą tą laiką rekabaičiai ištikimai laikėsi savo protėvio įsakymų. — (11) Taip

cendisset Nabuchodonosor rex
Babylonis ad terram nostram,
diximus: Venite, et ingrediamur
Ierusalem a facie exercitus Chal-
daeorum, et a facie exercitus Sy-
riae: et mansimus in Ierusalem.
12 Et factum est verbum Do-
mini ad Ieremiam, dicens: 13 Haec
dicit Dominus exercituum Deus
Israel: Vade, et dic viris Iuda, et
habitatoribus Ierusalem: Num-
quid non recipietis disciplinam
ut obediatis verbis meis, dicit
Dominus? 14 Praevaluerunt ser-
mones Ionadab filii Rechab, quos
praecepit filiis suis ut non bibe-
rent vinum: et non biberunt us-
que ad diem hanc, quia obedie-
runt praecepto patris sui: ego
autem locutus sum ad vos, de
mane consurgens et loquens, et
non obedistis mihi. 15 Misique
ad vos omnes servos meos pro-
phetas, consurgens diluculo, mit-
tensque et dicens: Convertimini
unusquisque a via sua pessima,
et bona facite studia vestra: et
nolite sequi deos alienos, neque
colatis eos: et habitabitis in terra,
quam dedi vobis et patribus
vestris: et non inclinastis aurem
vestram, neque audistis me. 16 Fir-
maverunt igitur filii Ionadab filii
Rechab praeceptum patris sui,
quod praeceperat eis: populus
autem iste non obedivit mihi.

17 Idcirco haec dicit Dominus
exercituum, Deus Israel: Ecce
ego adducam super Iuda, et su-
per omnes habitatores Ierusalem

jos kariuomenės akių; ir taip mes
pasilikome Jeruzalėje.

12 Tuomet Jeremijui buvo su-
teiktas Viešpaties žodis ir pasa-
kyta: 13 Štai ką sako Viešpats,
Izraėlio Dievas: Eik ir sakyk Jūdo
žmonėms ir Jeruzalės gyvento-
jams: Argi jūs nepriimsite pamo-
kinimo, kad būtumėte paklusnūs
mano žodžiams? sako Viešpats.
14 Rekabo sūnaus Jonadabo žo-
džiai, kuriais jis įsakė savo vai-
kams negerti vyno, tvirtai laiko-
mi, ir jie negeria iki šiai dienai,
nes jie paklusnūs savo tėvo įsa-
kymui; aš gi jums kalbėjau ank-
sti rytą atsikeldamas ir kalbėda-
mas, ir jūs nepaklausėte manęs.
15 Aš siunčiau pas jus visus savo
tarnus pranašus, auštant atsikel-
damas ir siųsdamas ir sakyda-
mas: Gręžkitės kiekvienas nuo
savo blogiausio kelio, ir tepa-
gerėja jūsų pastangos; nesekite
svetimų dievų ir jų negarbinkite,
tai jūs gyvensite šalyje, kurią
esu davęs jums ir jūsų tėvams;
bet jūs nepalenkėte savo ausies
ir neklausėte manęs. 16 Taigi Re-
kabo sūnaus Jonadabo sūnūs
tvirtai laikėsi savo tėvo įsakymo,
kurį buvo jiems davęs; šita gi
tauta neklausė manęs.
17 Todėl kareivijų Viešpats,
Izraėlio Dievas, sako taip: Štai
aš atvesiu ant Jūdo ir ant visų
Jeruzalės gyventojų visą nelai-

---

mes pasilikome... Tik gyvo reikalo spiriami jie dabar pasilieka mieste.

(14) Jums kalbėjau... Rekabaičių protėvis kalbėjo vieną kartą, ir jo ainiai pasiliko jam paklusnūs ištisus šimtmečius, Dievas kalba savo tautai nesiliaudamas, nuolat duoda jiems įspėjimų ir įsakymų, bet tauta nesiduoda pripratinti prie paklusnumo. — (15) Jūs gyvensite... Viešpats buvo parėmęs savo pa-

universam afflictionem, quam locutus sum adversum illos, eo quod locutus sum ad illos, et non audierunt: vocavi illos, et non responderunt mihi.
[18] Domui autem Rechabitarum dixit Ieremias: Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Pro eo quod obedistis praecepto Ionadab patris vestri, et custodistis omnia mandata eius, et fecistis universa, quae praecepit vobis: [19] propterea haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Non deficiet vir de stirpe Ionadab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.

mę, apie kurią esu prieš juos kalbėjęs, nes aš jiems kalbėjau ir jie neklausė; šaukiau juos, ir jie man neatsakė.

[18] Rekabaičių gi namams Jeremijas tarė: Štai ką sako kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas: Kadangi jūs buvote paklusnūs savo tėvo Jonadabo įsakymui, sergėjote visus jo paliepimus ir darėte visa, ką jis yra jums įsakęs, [19] to dėlei štai ką sako kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas: Iš Rekabo sūnaus Jonadabo giminės nepristigs žmogaus, kurs stovėtų mano akivaizdoje per visas dienas.

c) Jeremijo pranašysčių knygos sudeginimas.

Caput XXXVI. [1] Et factum est in anno quarto Ioakim filii Iosiae regis Iuda: factum est verbum hoc ad Ieremiam a Domino, dicens: [2] Tolle volumen libri, et scribes in eo omnia verba, quae locutus sum tibi adversum Israel et Iudam, et adversum omnes gentes: a die, qua locutus sum ad te ex diebus Iosiae

36 perskyrimas. [1] Ketvirtais Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo metais atsitiko, kad Viešpaties buvo suteiktas Jeremijui šitas žodis ir buvo pasakyta: [2] Imk knygos rietimą ir rašyk joje visus žodžius, kuriuos aš tau kalbėjau prieš Izraėlį ir Jūdą ir prieš visas tautas, pradedant nuo tos dienos, kurioje

---

raginimus gerais pažadais, bet viskas buvo veltui. Plg. auk. 18, 11; 25, 5.

(19) Nepristigs... Stovėti Dievo akivaizdoje reiškia būti visuomet pasiryžusiais jam tarnauti, arba pagaliau eiti kunigų ir lėvitų pareigas šventykloje. Kadangi rekabaičiai nepriklausė lėvitų giminei, tai kunigais bei lėvitais jie tapti negalėjo; todėl čia jiems žadama, kad jų giminė pasiliks visuomet ir kad jos nariai bus visuomet atsidavę Dievui ir jam patiks.

36, 1-32. Ketvirtais karaliaus Joakimo metais Jeremijas gauna iš Viešpaties įsakymą surašyti savo pranašystes į knygą. Barukas surašo Jeremijo žodžius ir juos perskaito žydų didžiūnams (1-19). Taipat karalius reikalauja, kad knyga būtų perskaityta jam, bet truputį pasiklausęs knygą supiausto ir sudegina; Jeremijas gi gauna naują įsakymą iš Dievo vėl surašyti pranašystes, pridedant ypatingų grasymų (20-32).

(36, 1) Ketvirtais... Jau 25, 1... tais pačiais ketvirtais metais Jeremijas minėjo savo įspėjimus duotus tautai 23 metų laikotarpyje; čia kalbama apie dar vieną mėginimą nugalėti tautos sukietėjimą. — — (2) Knygos rietimą: sukabintus pergamino ar kitos medžiagos

usque ad diem hanc: [3] si forte
audiente domo Iuda universa
mala, quae ego cogito facere eis,
revertatur unusquisque a via sua
pessima: et propitius ero iniqui-
tati, et peccato eorum [4] Vocavit
ergo Ieremias Baruch filium Ne-
riae: et scripsit Baruch ex ore
Ieremiae omnes sermones Do-
mini, quos locutus est ad eum
in volumine libri:

[5] Et praecepit Ieremias Ba-
ruch, dicens: Ego clausus sum,
nec valeo ingredi domum Do-
mini. [6] Ingredere ergo tu, et lege
de volumine, in quo scripsisti
ex ore meo verba Domini au-
diente populo in domo Domini
in die ieiunii: insuper et audiente
universo Iuda, qui veniunt de
civitatibus suis, leges eis: [7] Si
forte cadat oratio eorum in con-
spectu Domini, et revertatur unus-
quisque a via sua pessima: quo-
niam magnus furor et indignatio
est, quam locutus est Dominus
adversus populum hunc. [8] Et

aš tau kalbėjau, nuo Jozijo die-
nų, iki šiai dienai; [3] rasi Jūdo
namams išgirdus apie visas blo-
gybes, kurias aš manau jiems
daryti, kiekvienas gręšis nuo
savo pikčiausio kelio, ir aš do-
vanosiu jų neteisybę ir nuodė-
mę. [4] Jeremijas tuojau pasivadino
Nerijo sūnų Baruką, ir Barukas
surašė knygos rietiman iš Jere-
mijo lūpų visus Viešpaties žo-
džius, kuriuos jis buvo jam kal-
bėjęs.

[5] Jeremijas davė Barukui įsa-
kymą, tardamas: aš užrakintas
ir negaliu eiti į Viešpaties na-
mus. [6] Taigi nueik tu ir iš kny-
gos, kurioje iš mano lūpų pa-
rašei, perskaityk Viešpaties žo-
džius, girdint tautai Viešpaties
namuose pasninko dieną, be to
girdint taip pat visam Jūdui, ku-
rie ateina iš savo miestų, tu jiems
skaitysi; [7] rasi jų malda pateks
Viešpaties akivaizdon ir jie gręš-
šis kiekvienas nuo savo blogiau-
sio kelio, nes didelis yra narsas
ir užsidegimas, apie kurį Vieš-
pats kalbėjo prieš šitą tautą. [8] Ne-

---

lapus suvyniotus į rietimėlį. — Izraėlį ir Jūdą. Geriau anot LXX: Jeruzalę ir Jūdą. Pranašystėse dažnai sujungiama abu vardu; pranašysčių gi nukreiptų prieš Izraėlį visai nėra. Knygon visupirma turi būti surašyta tai, ką Jeremijas kalbėjo per 23 metus. — Visas tautas: pranašystes prieš pagonių tautas, dabar esančias knygos gale. — Nuo Jozijo dienų: nuo 13 Jozijo metų. — (3) Rasi. Dievas nori tų gerų pasėkų, tačiau laisva žmogaus valia gali pasipriešinti. Čia dar pabrėžiama, kad, nors Dievas žino įvykius iš anksto, žmonių valia tačiau pasilieka laisva, ir nurodoma, jog jiems netrūksta Dievo pagalbos, kad galėtų gręžtis. — (4) Baruką. Plg. auk. 32, 12. — Iš Jeremijo lūpų. Barukas rašė žodžius, kuriuos jam sakė Jeremijas; bet pats Jeremijas galėjo turėti užrašų, jo paties pasidarytų per ilgesnius metus. — (5) Užrakintas. Ebr. t.: sulaikomas, ar sutrukdytas. Kas trukdė Jeremiją, nėra žinoma. — (6) Viešpaties namuose: ten, kur pats Jeremijas buvo daug kartų kalbėjęs tautai, dabar turi būti perskaitytos jo pranašystės. — Pasninko dieną. Pasninkas buvo žydams įsakytas 10 septintojo mėnesio dieną (Kun. 23, 27...); jį atlikdavo visi žydai susirinkę prie bažnyčios. Bet čia galėjo būti ir koks kitas pasninkas, įsakytas tautai dėl gresusio jai pavojaus.

(8) Skaitė... Po Karkamio kovos Nebukadnecaras paėmė šalį ir miestą, taip kad kas papasakota 4 Kar. 24, 1; Dan. 1, 1... 2 Kron. 36, 6

fecit Baruch filius Neriae iuxta omnia, quae praeceperat ei Ieremias propheta, legens ex volumine sermones Domini in domo Domini.
[9] Factum est autem in anno quinto Ioakim filii Iosiae regis Iuda, in mense nono: praedicaverunt ieiunium in conspectu Domini omni populo in Ierusalem, et universae multitudini, quae confluxerat de civitatibus Iuda in Ierusalem.
[10] Legitque Baruch ex volumine sermones Ieremiae in domo Domini in gazophylacio Gamariae filii Saphan scribae, in vestibulo superiori, in introitu portae novae domus Domini audiente omni populo.
[11] Cumque audisset Michaeas filius Gamariae filii Saphan omnes sermones Domini ex libro:
[12] descendit in domum regis ad gazophylacium scribae: et ecce ibi omnes principes sedebant: Elisama scriba, et Dalaias filius Semeiae, et Elnathan filius Achobor, et Gamarias filius Saphan, et Sedecias filius Hananiae, et universi principes.
[13] Et nunciavit eis Michaeas omnia verba, quae audivit legente Baruch ex

rijo sūnus Barukas padarė visa taip, kaip jam buvo įsakęs pranašas Jeremijas, ir skaitė iš knygos Viešpaties žodžius Viešpaties namuose.
[9] Taigi penktais Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo metais devintame mėnesyje atsitiko, kad buvo skelbiamas pasninkas Viešpaties akivaizdoje visai tautai Jeruzalėje ir visai daugybei, kuri buvo suplaukusi iš Jūdo miestų į Jeruzalę.
[10] Tuomet Barukas perskaitė iš knygos Jeremijo žodžius Viešpaties namuose raštininko Sapano sūnaus Gamarijo iždo kambaryje, aukštesniajam prieangyje, naujųjų Viešpaties namų vartų angoje, girdint visai tautai.
[11] Kai Sapano sūnaus Gamarijo sūnus Mikėas išgirdo visus Viešpaties žodžius iš knygos,
[12] jis nuėjo į karaliaus namus į raštininko kambarį ir štai tenai sėdėjo visi kunigaikščiai: raštininkas Elisama, Semėjo sūnus Dalajas, Akoboro sūnus Elnatanas, Sapano sūnus Gamarijas, Ananijo sūnus Sedekijas ir visi kiti kunigaikščiai.
[13] Mikėas jiems pranešė visus žodžius, kuriuose buvo girdėjęs, kai Baru-

yra įvykę čia nurodomu laiku, 4 Joakimo metais. — Skaitymas čia ne tas pat, kurs minimas žem. 9 e. Kaip rodo 3 ir 7 eil. skaitymas turėjo būti kartojamas visose šventėse. — (9) P a s n i n k a s. Jis gal buvo įsakytas paminėti žydų pralaimėjimą, kad gyvas pasiliktų tautos pažeminimas ir kad būtų visuose žadinami keršto jausmai. Ebr. t.: devintame mėnesyje jie paskelbė pasninką Viešpaties akivaizdoje: visa tauta Jeruzalėje ir visa tauta, kuri buvo atvykusi iš Jūdo miestų į Jeruzalę. — (10) G a m a r i j o. Jis buvo karaliaus patarėjas ir jo kancleris, kurs skelbė karaliaus atsiliepimus ir įsakymus; Ahikamas (26, 24) turėjo būti jo brolis. — G i r d i n t v i s a i... Barukas skaitė iš kunigų šventoriaus, iš kurio buvo reginys į žemiau buvusį tautos šventorių. Ką manė karalius Joakimas, galima suprasti iš 26, 20... Po pralaimėjimo jis buvo pasiryžęs slapčia nusikratyti kaldėjiečių; kadangi pranašystėse buvo reikalaujama velyk pasiduoti kaldėjiečiams, tai skaityti jos turėjo būti pavojinga. — (12) E l n a t a n a s. 26, 22 jis minimas kaipo ištikimas bedieviškojo karaliaus padėjėjas. — (13) M i k ė a s... Kaip mažai tepatiko didžiūnams pranašystės, galima suprasti iš to, kas

volumine in auribus populi. [14] Miserunt itaque omnes principes ad Baruch, Iudi filium Nathaniae filii Selemiae, filii Chusi dicentes: Volumen, ex quo legisti audiente populo, sume in manu tua, et veni. Tulit ergo Baruch filius Neriae volumen in manu sua, et venit ad eos. [15] Et dixerunt ad eum: Sede, et lege haec in auribus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum. [16] Igitur cum audissent omnia verba, obstupuerunt unusquisque ad proximum suum, et dixerunt ad Baruch: Nunciare debemus regi omnes sermones istos. [17] Et interrogaverunt eum, dicentes: Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore eius. [18] Dixit autem eis Baruch: Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos et ego scribebam in volumine atramento. [19] Et dixerunt principes ad Baruch: Vade, et abscondere tu et Ieremias, et nemo sciat ubi sitis.

[20] Et ingressi sunt ad regem in atrium: porro volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamae scribae. et nunciaverunt

kas skaitė iš knygos klausant tautai. [14] Taigi visi kunigaikščiai siuntė pas Baruką Chusio sūnaus Selemijo sūnaus Natanijo sūnų Jūdį, sakydami: Knygą, iš kurios skaitei, girdint tautai, pa siimk į savo ranką ir ateik. Tuomet Nerijo sūnus Barukas pasiėmė į savo ranką knygą ir atėjo pas juos. [15] Jie jam tarė: Sėskis ir skaityk tai mums girdint. Ir Barukas skaitė jiems klausant. [16] Taigi išgirdę visus žodžius jie žiūrėjo nusigandę vienas į kitą ir sakė Barukui: Mes turime pranešti visus šituos žodžius karaliui. [17] Jie dar paklausė jį tardami: Pasakyk mums, kaip tu parašei visus šituos žodžius iš jo lūpų. Barukas jiems atsakė: Jis kalbėjo savo burna lyg skaitydamas man visus šituos žodžius, o aš rašiau į rietimą rašalu. [19] Kunigaikščiai tarė Barukui: Eik ir pasislėpk, tu ir Jeremijas, ir tegul niekas nežino, kame judu esata.

[20] Jie įėjo pas karalių į kiemą, knygą gi paliko sergėti raštvedžio Elisamo kambaryje, ir pranešė girdint karaliui apie visus

---

pasakyta 20, 1... ir 26, 8... Mikėas gal nori savo pranešimu pašalinti nuo savęs ir nuo savo tėvo bet kokį karaliaus įtarimą. — (14) Jūdį: vieną žemesnių valdininkų. Aiškintojai mano, kad tai nėra tikras asmens vardas, taip pat kaip ir jo prosenelio Kusio (Kuši). Prosenelis priklausęs ne žydų, bet kušitų tautai, jo ainis einant įstatymu (Atk. 23, 8) patapęs žydu — Jehudi. — Atėjo pas juos. Kadangi bent kai kurie didžiūnai buvo pasirodę palankūs Jeremijui (26, 16), tai Barukas eina pas juos, nors Jeremijas buvo sakęs skaityti jo pranašystes tik bažnyčioje. Jų nusistatymas paaiškėjo iš 19 e. — — (16) Jie žiūrėjo nusigandę. Didžiūnai bijo karaliaus rūstybės; jie supranta, kad pranašystės nepasiliks jam nežinomos. — (17) Pasakyk mums... Jie matomai nori žinoti, ar viskas, kas buvo knygoje, yra tikrai paties Jeremijo žodžiai ir ar su jo žinia parašyti. — (18) Lyg skaitydamas. Jeremijas matomai turėjo savo užrašus, iš kurių diktavo Barukui. —(19) Eik ir pasislėpk. Jie bijo karaliaus rūstybės abiem pranašam (plg. 26, 21) ir nori atimti iš jo galimybę juodu persekioti; tačiau ir patys bijo pasakyti karaliui atvirai savo nuomonę.

(20) Pranešė... Didžiūnai bijo supažindinti karalių su pačiomis pranašystėmis ir tikisi, kad jis pasiten-

audiente rege omnes sermones.
21 Misitque rex Iudi ut sumeret
volumen: qui tollens illud
de gazophylacio Elisamae scribae,
legit audiente rege, et universis
principibus, qui stabant circa
regem. 22 Rex autem sedebat in
domo hiemali in mense nono: et
posita erat arula coram eo plena
prunis. 23 Cumque legisset Iudi
tres pagellas vel quattuor, sci-
dit illud scalpello scribae, et pro-
iecit in ignem, qui erat super
arulam donec consumeretur om-
ne volumen igni, qui erat in arula.
24 Et non timuerunt, neque scide-
runt vestimenta sua rex, et omnes
servi eius, qui audierunt universos
sermones istos. 25 Verumtamen
Elnathan, et Dalaias, et Gamarias
contradixerunt regi ne combu-
reret librum: et non audivit eos.
26 Et praecepit rex Ieremiel filio
Amelech, et Saraiae filio Ezriel,
et Selemiae filio Abdeel ut com-
prehenderent Baruch scribam,
et Ieremiam prophetam: abscon
dit autem eos Dominus.

27 Et factum et verbum Domi-
ni ad Ieremiam prophetam, post-
quam combusserat rex volumen
et sermones, quos scripserat Ba-
ruch ex ore Ieremiae, dicens: 28 Rur-
sum tolle volumen aliud: et scribe
in eo omnes sermones priores, qui
erant in primo volumine, quod
combussit Ioakim rex Iuda. 29 Et

tuos dalykus. 21 Tuomet karalius
pasiuntė Jūdį paimti knygos.
Tasai paėmęs ją iš raštvedžio
Elisamo kambario skaitė klau-
sant karaliui ir visiems kunigaik-
ščiams, kurie stovėjo aplink ka-
ralių. 22 Karalius gi sėdėjo žie-
mos namuose, devintame mėne-
syje, ir ties juo buvo pastatytas
židinys pilnas žarijų. 23 Jūdžiui
perskaičius tris ar keturis lak-
štus, jis perpjovė ją raštininko
peiliu ir įmetė į ugnį, buvusią
židinyje, kolei nesudegė visa
knyga židinio ugnyje. 24 Karalius
ir visi jo tarnai, kurie girdėjo
visus tuos žodžius, neišsigando
ir neperplėšė savo rūbų. 25 Ta-
čiau Elnatanas, Dalajas ir Ga-
marijas prieštaravo karaliui, kad
nedegintų knygos, bet jis jų ne-
klausė. 26 Be to karalius liepė
Ameleko sūnui Sarajai ir Abdeė-
lio sūnui Selemijai sugauti rašti-
ninką Baruką ir pranašą Jeremi-
ją; bet Viešpats buvo juodu pa-
slėpęs.

27 Karaliui sudeginus knygą
ir žodžius, kuriuos Barukas bu-
vo parašęs iš Jeremijo lūpų, buvo
suteiktas Viešpaties žodis pra-
našui Jeremijui ir pasakyta: 28 Vėl
imk kitą rietimą ir rašyk į jį visus
senesnius žodžius, buvusius pir-
mame rietime, kurį sudegino
Jūdo karalius Joakimas. 29 Jūdo

---

kių paties įvykio pasakojimų; bet karalius nepasitenkina. — (22) D e v i n t a m e m ė n e s y j e: gruodyje, kai ir Palestinoje būna gana šalta ir kai kada iškrinta sniego. — (23) L a k š t u s: tris rietimėlio skiltis (plg. 2 eil.). — R a š t i n i n k o p e i l i u: peiliuku, kuriuo paprastai buvo smailinama rašomoji nendrė (plunksna). — (24) K a r a l i u s... Karalius tylėjimu parodo savo paniekinimą pranašystėms. Kitaip elgėsi Joakimo tėvas Jozijas 4 Kar. 22, 11. Rubų perplėšimas buvo išgąsčio ir nuliūdimo ženklas. (25) P r i e š t a r a v o... Anot ebr. t.: prašė karalių. — (26) V i e š p a t s b u v o... Viešpats saugojo pranašą ir jo ištikimą tarną nuo karaliaus pagiežos, taip kad jų pasislėpimo vieta nebuvo atrasta ir niekas jų neišdavė.

(29) S k u b i a i. Ebr. t.: tikrai — K a m p a r a š e i... Aukščiau nėra pasakyta, kad karalius būtų ištaręs

ad Joakim regem Iuda, dices: Haec dicit Dominus: Tu combussisti volumen illud, dicens: Quare scripsisti in eo annuncians: Festinus veniet rex Babylonis, et vastabit terram hanc, et cessare faciet ex illa hominem, et iumentum? [30] Propterea haec dicit Dominus contra Ioakim regem Iuda: Non erit ex eo qui sedeat super solium David: et cadaver eius proiicietur ad aestum per diem, et ad gelu per noctem. [31] Et visitabo contra eum, et contra semen eius, et contra servos eius iniquitates suas, et adducam super eos et super habitatores Ierusalem, et super viros Iuda omne malum, quod locutus sum ad eos, et non audierunt. [32] Ieremias autem tulit volumen aliud, et dedit illud Baruch filio Neriae scribae: qui scripsit in eo ex ore Ieremiae omnes sermones libri, quem combusserat Ioakim rex Iuda igni: et insuper additi sunt sermones multo plures, quam antea fuerant.

gi karaliui Joakimui sakyk: Štai ką Viešpats sako: Tu sudeginai šitą knygą, tardamas: Kam parašei joje skelbdamas: Skubiai ateis Babilono karalius, sunaikins šitą šalį ir pašalins iš jos žmones ir galvijus? [30] Todėl štai ką Viešpats sako prieš Jūdo karalių Joakimą: Iš jo nebus kas sėdėtų Dovido soste, ir jo lavonas bus išmestas kaitrai per dieną ir šalčiui per naktį. [31] Aš lankysiu jame, jo ainijoje ir jo tarnuose jų neteisybes, ir atvesiu ant jų, ant Jeruzalės gyventojų ir ant Jūdo žmonių visą piktą, apie ką esu jiems kalbėjęs, bet jie neklausė.

[32] Taigi Jeremijas ėmė kitą rietimą ir jį padavė raštininkui Nerijo sūnui Barukui, kurs parašė jame iš Jeremijo lūpų visus žodžius tos knygos, kurią Jūdo karalius Joakimas buvo sudeginęs (ugnyje): be to buvo dar pridėta daug daugiau žodžių, nekaip kad buvo pirma.

d) Jeremijo likimas Jeruzalės apgulimo ir paėmimo metu.

Caput XXXVII. [1] Et regnavit rex Sedecias filius Iosiae pro Iecho-

37 perskyrimas. [1] Vieton Joakimo sūnaus Jekonijo kara-

šituos žodžius; tačiau pranašai neretai skelbdami nuodėmę peikia taip pat kaltininkų mintis ir nusistatymą. — (30) N e b u s k a s s ė d ė t ų... Ankstyvesnieji grasymai (22, 18. 19) pakartojami ir padidinami. Nors po Joakimo buvo paėmęs jo sostą jo sūnus Joakinas (4 Kar. 24, 6), bet jis trims mėnesiams praslinkus buvo suimtas ir išvestas nelaisvėn, ir tuo trumpu laiku jis nebebuvo lygus senesniems valdovams Dovido soste. — (32) B u v o d a r p r i d ė t a. Ebr. t.: buvo pridėta dar daug panašių žodžių.

37, 1—38, 28. Įsidrąsinęs laikinu kaldėjiečių pasitraukimu nuo Jeruzalės prieš aigiptiečius ir norėdamas labiau priešintis kaldėjiečiams karalius Sedekijas tris kartus prašo Jeremiją patarimo tuo pavojingu metu: visų pirma siųsdamas iškilmingai pas jį pasiuntinių (37, 1-9), toliau slapčia, kada Jeremijas jau buvo kalėjime (37, 10-20) ir dar kai Jeremijas buvo išsigelbėjęs iš jo

nia filio Ioakim: quem constituit
regem Nabuchodonosor rex Ba-
bylonis in Terra Iuda: [2] et non
obedivit ipse, et servi eius, et
populus terrae verbis Domini,
quae locutus est in manu Iere-
miae prophetae.

[3] Et misit rex Sedecias Iuchal
filium Selemiae, et Sophoniam fi-
lium Maasiae sacerdotem ad Ie-
remiam prophetam, dicens: Ora
pro nobis Dominum Deum no-
strum. [4] Ieremias autem libere
ambulabat in medio populi: non
enim miserant eum in custodiam
carceris. Igitur exercitus Pha-
raonis egressus est de Aegypto:
et audientes Chaldaei, qui ob-
sidebant Ierusalem, huiuscemo-
di nuncium, recesserunt ab Ierusa-
lem. [5] Et factum est verbum Do-
mini ad Ieremiam prophetam,
dicens: [6] Haec dicit Dominus
Deus Israel: Sic dicetis regi Iuda,
qui misit vos ad me interrogan-
dum: Ecce exercitus Pharaonis,
qui egressus est vobis in au-
xilium, revertetur in terram su-
am in Aegyptum: [7] et redient
Chaldaei, et bellabunt contra

liumi pastojo Jozijo sūnus Se-
dekijas, kurį pastatė karaliumi
Jūdo šalyje Babilono karalius
Nabukodonosoras. [2] Bet jis ir jo
tarnai ir šalies tauta nebuvo pa-
klusnūs Viešpaties žodžiams,
kuriuos jis kalbėjo per pranašą
Jeremiją.
[3] Karalius Sedekijas siuntė
Selemijo sūnų Jukalį ir kunigą
Maasijo sūnų Sofoniją pas pra-
našą Jeremiją ir sakydino: Melsk
už mus Viešpatį, mūsų Dievą.
[4] Jeremijas tuo metu vaikščiojo
laisvas tautos tarpe; nes dar
nebuvo įmetę jo į kalėjimą. Tuo
tarpu iš Aigipto buvo išėjusi
Paraono kariuomenė, ir kaldė-
jiečiai, kurie buvo apgulę Jeru-
zalę, išgirdę tą žinią, pasitraukė
nuo Jeruzalės. [5] Tuomet buvo
suteiktas Viešpaties žodis pra-
našui Jeremijui ir pasakyta: [6] Štai
ką sako Viešpats, Izraėlio Die-
vas: Jūdo karaliui, kurs siuntė
jus manęs klausti, jūs sakysite
taip: Štai Paraono kariuomenė,
kuri išėjo jums padėti, grįš į
savo šalį, į Aigiptą; [7] kaldėjiečiai
vėl ateis, kovos prieš šitą mie-
stą, jį paims ir sudegins jį (ug-

---

gyvybei gresusio pavojaus (38, 1-13), bet prie pranašo patarimų visai nesitaiko (38, 14-28).

(37, 1) Jekonijo: Joakino. — — Sedekijas. Jo pirmas vardas buvo Matanijas. Tą vardą pakeitė ir sostą jam davė Babilono karalius, kurs ir buvo tikru Palestinos valdovu. Ką pranašas skelbė ketvirtais karaliaus Joakimo metais, pasirodė esanti tikriausia tiesa. Vz. auk. 36, 30; plg. 4 Kar. 24, 17; 2 Kron. 36, 15 ir žem. 52, 1. — (2) Nebuvo paklusnūs. Nepaklusnumas pasireiškė ypač nenoru pasiduoti kaldėjiečių valdžiai.

(3) Siuntė. Kadėjiečiams laikant apgulus Jeruzalę, prieš juos buvo vedama Aigipto karaliaus Hofros kariuomenė, todėl kaldėjiečiai pasitraukė nuo Jeruzalės ir ėjo prieš aigiptiečius. Sedekijas manė tai būsianti geriausia proga visai nusikratyti kaldėjiečiais; todėl jis kreipėsi į Jeremiją, kad tas prašytų užtarimo pas Viešpatį. — (4) Nebuvo jo įmetę... Daroma pastaba dėl 32, 2. Čia minima pasiuntinybė yra ankstyvesnė už ten papasakotus įvykius. — Paraono. To Aigipto karaliaus vardas buvo Chofra (ebr. t. 44, 30), Efren (Vulg.), Uafre (graik.) ir Uachabra (Aigipto paminkluose). — (6) Grįš... Ebr. t.: vėl grįžta į savo šalį. Ir iš tikrųjų Paraonas paskutinę valandą pabūgo stoti į kovą prieš galingą kaldėjiečių kariuo-

civitatem hanc: et capient eam,
et succendent eam igni. [8] Haec
dicit Dominus: Nolite decipere
animas vestras, dicentes: Euntes
abibunt, et recedent a nobis Chal-
daei, quia non abibunt. [9] Sed et
si percusseritis omnem exerci-
tum Chaldaeorum, qui praelian-
tur adversum vos, et derelicti
fuerint ex eis aliqui vulnerati:
singuli de tentorio suo consur-
gent, et incendent civitatem hanc
igni.

[10] Ergo cum recessisset exer-
citus Chaldaeorum ab Ierusalem
propter exercitum Pharaonis,
[11] egressus est Ieremias de Ieru-
salem ut iret in Terram Benia-
min, et divideret ibi possessionem
in conspectu civium. [12] Cumque
pervenisset ad portam Beniamin,
erat ibi custos portae per vices,
nomine Ierias, filius Selemiae
filii Hananiae et apprehendit Iere-
miam prophetam, dicens: Ad
Chaldaeos profugis. [13] Et respon-
dit Ieremias: Falsum est, non
fugio ad Chaldaeos. Et non au-
divit eum: sed comprehendit
Ierias Ieremiam, et adduxit eum
ad principes. [14] Quam ob rem
irati principes contra Ieremiam,
caesum eum miserunt in car-

nimi). [8] Viešpats sako taip: Ne-
apgaudinėkite savęs sakydami:
Eite nueis ir pasitrauks nuo mūsų
kaldėjiečiai, nes jie nenueis. [9] Bet
jei jūs ir sumuštumėte visą ka-
riuomenę kaldėjiečių, kurie kovoja
prieš jus, ir liktų iš jų tik kai
kurie sužeisti, jie kelsis kiek-
vienas iš savo padangtės ir su-
degins šitą miestą ugnimi.

[10] Taigi pasitraukus kaldėjiečių
kariuomenei nuo Jeruzalės dėlei
Paraono kariuomenės, [11] Jeremi-
jas išvyko iš Jeruzalės, kad eitų
į Benjamino žemę ir tenai pada-
lintų nuosavybę piliečių akyse.
[12] Kai jis priėjo prie Benjamino
vartų, tenai buvo eilinis vartų
sargas, vardu Jerijas Ananijo
sūnaus Selemijo sūnus; jis nu-
tvėrė pranašą Jeremiją sakyda-
mas: Tu bėgi pas kaldėjiečius.
[13] Jeremijas atsakė: Tai netiesa,
aš nebėgu pas kaldėjiečius. Jeri-
jas tačiau neklausė jo, suėmė
Jeremiją ir atvedė jį pas kuni-
gaikščius. [14] Todėl kunigaikščiai
supykę ant Jeremijo nuplakdinę
jį įmetė į kalėjimą, buvusį rašti-
ninko Jonatano namuose; nes

---

menę ir pasitraukė atgal į Aigiptą. Todėl ir kaldėjiečiai vėl grįžo prie Jeruzalės. — (8) E i t e n u e i s. Ebr. t. visai nueis. — (9) J e i j ū s... Panašių grasymų buvo paskelbta jau Atk. 28, 25; čia jie dar padidinami.

(11) P a d a l i n t ų. LXX: kad iš ten pirktųsi. — P i l i e č i ų a k y s e. Ebr. t.: tautos tarpe. Pranašo kelionės tikslas visuose tekstuose neaiškiai išdėstytas. Gal jis ėjo nusipirkti daugiau maisto (Teodor.), kad su juo paskui grįžtų į Jeruzalę, nes numatė būsimą maisto stoką apgulimo metu. — (12) B e n j a m i n o v a r t ų: šiauriniame miesto šone. — E i l i n i s v a r t ų s a r g a s. Ebr. t.: sargybos viršininkas. — T u b ė g i... Išėjimas iš miesto galėjo rodytis sargybai įtartinas, nes pats Jeremijas nesenai buvo viešai kalbėjęs, kad tik tie išliks gyvi, kurie nueis pas kaldėjiečius (vz. auk. 21, 8. 9). — (13) P a s k u n i g a i k š č i u s. Tai buvo šalininkai sutarties su aigiptiečiais, todėl tuo pačiu nepalankūs Jeremijui. Joakimo laikais buvo Jeremijui palankių kunigaikščių (26, 16; 36. 25), tačiau jie buvo išvesti į nelaisvę draug su Joakinu (4 Kar. 24, 14). — (14) N e s t a s a i b u v o... Ebr. t.: nes juos (namus) jie buvo

cerem, qui erat in domo Ionathan scribae: ipse enim praepositus erat super carcerem.
[15] Itaque ingressus est Ieremias in domum laci et in ergastulum: et sedit ibi Ieremias diebus multis.
[16] Mittens autem Sedecias rex tulit eum: et interrogavit eum in domo sua abscondite, et dixit: Putasne est sermo a Domino? Et dixit Ieremias: Est. Et ait: in manus regis Babylonis traderis.
[17] Et dixit Ieremias ad regem Sedeciam: Quid peccavi tibi, et servis tuis, et populo tuo, quia misisti me in domum carceris?
[18] Ubi sunt prophetae vestri, qui prophetabant vobis, et dicebant: Non veniet rex Babylonis super vos, et super terram hanc?
[19] Nunc ergo audi obsecro domine mi rex: Valeat deprecatio mea in conspectu tuo: et ne me remittas in domum Ionathan scribae, ne moriar ibi.
[20] Praecepit ergo rex Sedecias ut traderetur Ieremias in vestibulo carceris: et daretur ei torta panis quotidie, excepto pulmento, donec consumerentur omnes panes de civitate: et mansit Ieremias in vestibulo carceris.

tasai buvo kalėjimo viršininkas.
[15] Taigi Jeremijas pateko į duobės namus ir į kalėjimą, ir Jeremijas sėdėjo tenai daug dienų.

[16] Tuo metu karalius Sedekijas siuntė ir paėmė jį iš ten, klausinėjo jį slapčia savo namuose ir sakė: Ar yra koks žodis nuo Viešpaties? Jeremijas atsakė: Yra; ir tarė: Tu būsi paduotas į Babilono karaliaus rankas.
[17] Toliau Jeremijas sakė karaliui Sedekijui: Ką aš nusidėjau tau, tavo tarnams ir tavo tautai, kad tu įmesdinai mane į kalėjimo namus?
[18] Kame yra jūsų pranašai, kurie jums pranašavo ir sakė: Babilono karalius neateis ant jūsų ir ant šitos šalies?
[19] Dabar gi, mano meldžiamasis valdove, karaliau, išgirsk; tegul mano meldimas turi vertybės tavo akyse ir nebesiųsk manęs atgal į raštvedžio Jonatano namus, kad tenai nenumirčiau.
[20] Tuomet karalius Sedekijas liepė nuvesti Jeremiją į kalėjimo prieangį ir duoti jam kasdien be kito maisto dar duonos riekę, kolei nebus suvalgyta visa duona mieste; ir taip Jeremijas pasiliko kalėjimo prieangyje.

---

paverte kalėjimu. Jame buvo rūsių su skliautais.

(16) Paėmė jį... Karalius matomai buvo Jeremijo suėmimui pritaręs, bet paskui gailėjosi. — Koks žodis: naujas apreiškimas. Karalius tikriausiai pats bijo Jeremijo priešų kunigaikščių (plg. 38, 35). Jis iš vienos pusės nenustoja vilties, kad Dievas pasigailės, bet jo baimė Dievo netaip didelė, kad jis pradėtų daryti atgailą ir klausytų. — (17) Tu įmesdinai. Anot ebr. t.: jūs įmetėte. — (18) Neateis... Iš Jeremijo žodžių čia ir 20 e. reikia suprasti, kad kaldėjiečiai jau buvo sugrįžę ir vėl laikė apgulę Jeruzalę. — (19) Nebesiųsk... Pranašas labai nuolankiai prašo karalių bent palengvinti jam kalėjimo sąlygas. — (20) Kalėjimo prieangį. Ebr. t.: į sargybos kiemą (32, 2). Čia įvyko simbolinis dirvos pirkimas. — Be kito maisto. Ebr. t.: iš Kepėjų gatvės. Tai vienatinė senos Jeruzalės gatvė, kurios vardas pasiliko žinomas. — Visa duona. Plg. 38, 9; 52, 6.

(38, 1) Pasuro. Vz. 21, 1. — Jukalis. Vz. 37, 3. — Žodžius. Neapykantą sukėlusieji žodžiai gal buvo pranašo pasakyti tuo laiku, kai

Caput XXXVIII. [1] Audivit
autem Saphatias filius Mathan, et
Gedelias filius Phassur, et Iuchal
filius Selemiae, et Phassur filius
Melchiae, sermones, quos Iere-
mias loquebatur ad omnem po-
pulum, dicens: [2] Haec dicit Do-
minus: Quicumque manserit in
civitate hac, morietur gladio, et
fame, et peste: qui autem pro-
fugerit ad Chaldaeos, vivet, et
erit anima eius sospes et vivens.
[3] Haec dicit Dominus: Tradendo
tradetur civitas haec in manu
exercitus regis Babylonis, et ca-
piet eam. [4] Et dixerunt principes
regi: Rogamus ut occidatur homo
iste: de industria enim dissolvit
manus virorum bellantium, qui
remanserunt in civitate hac, et
manus universi populi, loquens
ad eos iuxta verba haec: siqui-
dem homo iste non quaerit pa-
cem populo huic, sed malum.
[5] Et dixit rex Sedecias: Ecce ipse
in manibus vestris est: nec enim
fas est regem vobis quidquam
negare. [6] Tulerunt ergo Ieremiam,
et proiecerunt eum in lacum
Melchiae filii Amelech, qui erat
in vestibulo carceris: et submi-
serunt Ieremiam funibus in lacum,
in quo non erat aqua, sed lutum:
descendit itaque Ieremias in
coenum.

[7] Audivit autem Abdemelech
Aethiops vir eunuchus, qui erat
in domo regis quod misissent
Ieremiam in lacum: porro rex
sedebat in porta Beniamin. [8] Et
egressus est Abdemelech de do-
mo regis, et locutus est ad re-
gem, dicens: [9] Domine mi rex,
malefecerunt viri isti omnia quae-

38 perskyrimas. [1] Bet Ma-
tano sūnus Sapatijas, Pasuro
sūnus Gedelijas, Selemijo sūnus
Jukalis ir Melkijo sūnus Pasuras
girdėjo žodžius, kuriuos Jere-
mijas kalbėjo tautai sakydamas:
[2] Viešpats sako taip: Kas tik pa-
siliks šitame mieste, mirs nuo
kalavijo, bado ir maro; kas gi
nubėgs pas kaldėjiečius, bus gy-
vas ir jo siela bus išgelbėta ir
gyva. [3] Viešpats sako taip: Šitas
miestas bus tikrai atiduotas į
Babilono karaliaus kariuomenės
rankas, ir jis paims jį. [4] Todėl
kunigaikščiai tarė karaliui: Mes
prašome, kad tas žmogus būtų
užmuštas; nes jis tyčia silpnina
rankas kovojančiųjų vyrų, kurie
pasiliko šitame mieste, ir visos
tautos rankas, kalbėdamas jiems
tokiuos žodžius; juk tas žmogus
neieško tai tautai ramybės, bet
nelaimės. [5] Karalius Sedekijas
tarė: Štai jis jūsų rankose, nes
karaliui nedera ką nors jums at-
sakyti. [6] Tuomet jie ėmė Jeremiją
ir įmetė jį į Ameleko sūnaus
Melkijo duobę, buvusią kalėjimo
prieangyje; jie nuleido Jeremiją
virvėmis į duobę, kurioje nebuvo
vandens, tik dumblų; taigi Jere-
mijas įklimpo į dumblus.

[7] Bet aitiopas Abdemelekas,
kamarponis, kurs buvo karaliaus
rūmuose, išgirdo, kad jie buvo
įmetę Jeremiją į duobę. Kadangi
karalius tuomet sėdėjo Benjamino
vartuose, [8] tai Abdemelekas išėjo
iš karaliaus namų ir kalbėjo ka-
raliui sakydamas: [9] Mano valdove
karaliau! negerai pasielgė tie

---

kaldėjiečiai apgulė Jeruzalę antrą sykį. — (2) J o s i e l a... Ebr. t.: gaus grobio savo gyvybę ir bus gyvas. (4) T y č i a. Ebr. t.: todėl. — (5) N e d e r a... Ebr. t.: nes karalius nieko negali prieš jus. — (6) Į m e t ė...

cumque perpetrarunt contra Iere-
miam prophetam, mittentes eum
in lacum ut moriatur ibi fame,
non sunt enim panes ultra in
civitate. [10] Praecepit itaque rex
Abdemelech Aethiopi, dicens:
Tolle tecum hinc triginta viros,
et leva Ieremiam prophetam de
lacu antequam moriatur. [11] As-
sumptis ergo Abdemelech secum
viris, ingressus est domum regis,
quae erat sub cellario: et tulit
inde veteres pannos et antiqua,
quae computruerant, et submisit
ea ad Ieremiam in lacum per
funiculos. [12] Dixitque Abdeme-
lech Aethiops ad Ieremiam: Pone
veteres pannos, et haec scissa
et putrida sub cubito manuum
tuarum: et super funes: fecit ergo
Ieremias sic: [13] Et extraxerunt Iere-
miam funibus, et eduxerunt eum
de lacu: mansit autem Ieremias in
vestibulo carceris.

[14] Et misit rex Sedecias, et
tulit ad se Ieremiam prophetam
ad ostium tertium, quod erat in
domo Domini: et dixit rex ad
Ieremiam: Interrogo ego te ser-
monem, ne abscondas a me ali-
quid. [15] Dixit autem Ieremias
ad Sedeciam: Si annunciavero
tibi, numquid non interficies me?
et si consilium dedero tibi, non
me audies. [16] Iuravit ergo rex
Sedecias Ieremiae clam, dicens:

žmonės visame, ką jie padarė
prieš pranašą Jeremiją, įmesdami
jį į duobę, kad jis ten mirtų
badu, nes mieste nebėra daugiau
duonos. [10] Tuomet karalius davė
įsakymą aitiopui Abdemelekui ir
tarė: Imk iš čia su savim trisde-
šimtis vyrų ir iškelk pranašą
Jeremiją iš duobės, pirma negu
numirs. [11] Todėl Abdemelekas
pasiėmęs su savim vyrus įėjo į
karaliaus namų kambarį, buvusį
po sandėliu, ėmė iš ten nudė-
vėtų skarmalų ir senų supuvusių
rizgalių ir nuleido juos virvėmis
pas Jeremiją į duobę. [12] Po to
aitiopas Abdemelekas tarė Jere-
mijui: Pasikišk senus skarmalus
ir tuos sudraskytus ir supuvu-
sius rizgalius po savo pažastų
ir ant jų virves. Jeremijas taip
ir padarė. [13] Jie ištraukė Jeremiją
virvėmis ir iškėlė iš duobės, ir
Jeremijas pasiliko kalėjimo prie-
angyje.
[14] Karalius Sedekijas siuntė
ir ėmė pas save pranašą Jere-
miją pas trečiąją angą Viešpa-
ties namuose. Tuomet karalius
tarė Jeremijui: Aš noriu paklau-
sti tave apie vieną dalyką; nieko
nuo manęs neslėpk. [15] Bet Jere-
mijas tarė Sedekijui: Jei aš tau
apskelbsiu, ar tu manęs neuž-
muši? ir jei aš tau patarsiu, tu
manęs neklausysi. [16] Todėl kara-
lius Sedekijas slapčia prisiekė

Užmušti pranašo jie nedrįsta, bet daro taip, kad jis žūtų. — Melkijo. Vz. 36, 26.

(10) Davė įsakymą... Karalius pats neturėdamas gana drąsos džiaugiasi, kad atsirado kas kitas, kurs nori gelbėti pranašą. — Trisdešimtis. Gavęs 30 vyrų Abdemelekas galės sulaužyti ir kunigaikščių pasipriešinimą, jei jam tektų su juo susidurti. — (12) Ant jų virves. Ebr. t.: po virve. Pranašas buvo įklimpęs į dumblus; ištraukti buvo nelengva, todėl gelbėtojas rūpinasi, kad virvės negalėtų traukiant veržtis į kūną. — (13) Kalėjimo prieangyje: kame jis jau anksčiau buvo, 37, 20.

(14) Pas trečiąją angą. Jos vieta dabar nežinoma. — Aš noriu... Sedekijas nori žinoti, ką sako Viešpats, bet jis yra linkęs tiktai

Vivit Dominus, qui fecit nobis
animam hanc, si occidero te, et
si tradidero te in manus virorum
istorum, qui quaerunt animam
tuam. [17] Et dixit Ieremias ad
Sedeciam: Haec dicit Dominus
exercituum Deus Israel: Si pro-
fectus exieris ad principes regis
Babylonis, vivet anima tua, et
civitas haec non succendetur
igni: et salvus eris tu, et domus
tua. [18] Si autem non exieris ad
principes regis Babylonis, trade-
tur civitas haec in manus Chal-
daeorum, et succendent eam igni:
et tu non effugies de manu eo-
rum. [19] Et dixit rex Sedecias ad
Ieremiam: Sollicitus sum propter
Iudaeos, qui transfugerunt ad
Chaldaeos: ne forte tradar in
manus eorum, et illudant mihi.
[20] Respondit autem Ieremias: Non
te tradent: audi quaeso vocem
Domini, quam ego loquor ad
te, et bene tibi erit, et vivet ani-
ma tua. [21] Quod si nolueris
egredi: iste est sermo, quem
ostendit mihi Dominus: [22] Ecce
omnes mulieres, quae remanse-
runt in domo regis Iuda, edu-
centur ad principes regis Baby-
lonis: et ipsae dicent: Seduxe-
runt te, et praevaluerunt adver-
sum te viri pacifici tui, demer-
serunt in coeno, et in lubrico
pedes tuos, et recesserunt a te.
[23] Et omnes uxores tuae, et filii

Jeremijui sakydamas: Kaip Vieš-
pats gyvas, kurs mums padarė
šitą sielą, aš neužmušiu tavęs ir
neatiduosiu tavęs į šitų žmonių
rankas, kurie ieško tavo gyvy-
bės. [17] Tuomet Jeremijas tarė
Sedekijui: Štai ką sako Viešpats,
Izraėlio Dievas: Jei tu išėjęs nu-
eisi pas Babilono karaliaus ku-
nigaikščius, tavo siela bus gyva
ir šitas miestas nebus sudegin-
tas ugnimi; išsigelbėsi tu ir tavo
namai. [18] O jei tu neišeisi pas
Babilono karaliaus kunigaikščius,
šitas miestas bus atiduotas į
kaldėjiečių rankas, ir jie sude-
gins jį ugnimi. [19] Tuomet kara-
lius Sedekijas tarė Jeremijui: Aš
esu neramus dėl žydų, kurie nu-
bėgo pas kaldėjiečius, kad kar-
tais nebūčiau paduotas į jų ran-
kas ir jie nesityčiotų iš manęs.
[20] Jeremijas gi atsakė: Tavęs ne-
išduos. Klausyk, meldžiamasis,
Viešpaties balso, kurį aš tau
skelbiu, ir bus tau gera, ir tavo
siela bus gyva. [21] Bet jei tu ne-
norėsi išeiti, štai žodis, kurį
Viešpats man parodė: [22] Štai visos
moterys, kurios liko Jūdo kara-
liaus namuose, bus išvestos pas
Babilono karaliaus kunigaikščius
ir jos sakys: Visi tavo ramybės
žmonės suvadžiojo tave ir nu-
galėjo tave; jie įklampino tavo
kojas į purvą ir į dumblą ir at-
stojo nuo tavęs. [23] Visos tavo

---

pykti, jei atsakymas neatatiks jo troškimų. (Panašiai atsitiko pranašui Mikėjui 3 Kar. 22, 8). — (20) V i e š p a t i e s b a l s o. Ir paskutinę valandą, kai mieste pradeda stigti net maisto (38, 9), Dievas yra pasiryžęs parodyti savo gailestingumą. Dievo pamokintas pranašas žino, kas įvyktų, jei susidarytų sąlygos, kurių tikrenybėje nebus. — (22) V i s o s m o t e r y s...: antraeilės buvusių Jūdo karalių žmonos (gulovės). — T a v o r a m y b ė s ž m o n ė s: prieteliai iš kunigaikščių tarpo, kurie buvo davę karaliui nenaudingų patarimų. — Į k l a m p i n o...: sudarė nenugalimų sunkenybių. — Karalius visa darė savo patarėjų įbaugintas; ir pranašas nori ąauginimais priversti jį pasirinkti geresnį kelią. — (23) T a v o ž m o n o s. Karalius bus išgabentas į Kaldėją su visa savo šeima ir turės klausyti jos priekaištų. — J i s s u d e g i n s... Ebr.

tui educentur ad Chaldaeos: et non effugies manus eorum, sed in manu regis Babylonis capieris: et civitatem hanc comburet igni.
[24] Dixit ergo Sedecias ad Ieremiam: Nullus sciat verba haec, et non morieris.
[25] Si autem audierint principes quia locutus sum tecum, et venerint ad te, et dixerint tibi: Indica nobis quid locutus sis cum rege, ne celes nos, et non te interficiemus, et quid locutus est tecum rex:
[26] Dices ad eos: Prostravi ego preces meas coram rege, ne me reduci iuberet in domum Ionathan, et ibi morerer.
[27] Venerunt ergo omnes principes ad Ieremiam, et interrogaverunt eum: et locutus est eis iuxta omnia verba, quae praeceperat ei rex, et cessaverunt ab eo: nihil enim fuerat auditum.
[28] Mansit vero Ieremias in vestibulo carceris usque ad diem, quo capta est Ierusalem: et factum est ut caperetur Ierusalem.

žmonos ir tavo vaikai bus išvesti pas kaldėjiečius, ir tu neištrūksi iš jų rankų, bet būsi sugautas Babilono karaliaus ranka, ir jis sudegins šitą miestą ugnimi.
[24] Tuomet Sedekijas tarė Jeremijui: Tegul niekas nežino šitų žodžių, ir tu nemirsi.
[25] O jei kunigaikščiai išgirs, kad aš kalbėjau su tavim, jie ateis ir tau sakys: Pasakyk mums, ką tu esi kalbėjęs su karaliumi, neslėpk nuo mūsų ir mes tavęs neužmušime, ir ką kalbėjo su tavim karalius,
[26] tu jiems atsakysi: Aš nuolankiai išdėsčiau savo meldimus karaliaus akyse, kad neleiptų vesti manęs atgal į Jonatano namus ir kad ten nemirčiau.
[27] Ir tikrai visi kunigaikščiai atėjo pas Jeremiją ir jį klausė; bet jis jiems atsakė visais tais žodžiais, kaip jam buvo įsakęs karalius. Jie paliko jį ramybėje, nes nebuvo nieko išgirsta.
[28] Taip Jeremijas pasiliko kalėjimo prieangyje iki tai dienai, kurioje Jeruzalė buvo paimta. Ir atsitiko, kad Jeruzalė buvo paimta.

2. Jeremijo pranašysčių įvykimas. a) Paėmimas Jeruzalės ir paleidimas Jeremijo.

Caput XXXIX. [1] Anno nono Sedeciae regis Iuda, mense de-

39 perskyrimas. [1] Devintais Jūdo karaliaus Sedekijo me-

---

t.: tu sudeginsi..., t. y. tavo kalčia miestas bus sudegintas, tu jam rengi tokį likimą. — (24) T e g u l n i e k a s... Baimė patarėjų pasilieka didesnė, ir karalius neturi drąsos paklausyti pranašo žodžių, bet jis taip pat bijo, kad nepasidarytų žinoma, jog miestas turi žūti dėl jo užsispyrimo. — (25) K u n i g a i k š č i a i... Ir kunigaikščiai bijojo, kad nepastovaus būdo karalius gali kartais paklausyti pranašo patarimų ir pasiduoti kaldėjiečiams. — (26) A t s a k y s i... Karalius pataria paskelbti tik vieną pasikalbėjimo dalį, nutylint kitas. — (28) I r a t s i t i k o, kad... Šitie žodžiai priklauso jau 39 persk., kurio 1 ir 2 eil. yra jų paaiškinimas; 3 gi eil. prasideda pasakojimo tęsinys.

2. Po pranašysčių, kuriomis buvo išanksto skelbiamas Jeruzalės žuvimas, Jeremijas pasakoja pilną jų įvykimą (39, 1—45, 5)

39, 1—18. Pasakojimas pradedamas karaliaus Sedikijo ir tautos likimo aprašymu po Jeruzalės paėmimo (1-10); nuo nelaimių išsigelbi Abde-

cimo, venit Nabuchodonosor rex
Babylonis, et omnis exercitus
eius ad Ierusalem, et obsidebant
eam. [2] Undecimo autem anno
Sedeciae, mense quarto, quinta
mensis aperta est civitas. [3] Et
ingressi sunt omnes principes
regis Babylonis, et sederunt in
porta media: Neregel, Sereser,
Semegarnabu, Sarsachim, Rabsa-
res, Neregel, Sereser, Rebmag,
et omnes reliqui principes regis
Babylonis.
[4] Cumque vidisset eos Se-
decias rex Iuda, et omnes viri
bellatores, fugerunt: et egressi
sunt nocte de civitate per viam
horti regis, et per portam, quae
erat inter duos muros, et egressi
sunt ad viam deserti. [5] Perse-
cutus est autem eos exercitus
Chaldaeorum: et comprehende-
runt Sedeciam in campo solitu-
dinis Ierichontinae, et captum
adduxerunt ad Nabuchodonosor
regem Babylonis in Reblatha,
quae est in Terra Emath: et lo-
cutus est ad eum iudicia. [6] Et
occidit rex Babylonis filios Se-
deciae in Reblatha, in oculis eius:
et omnes nobiles Iuda occidit
rex Babylonis. [7] Oculos quoque
Sedeciae eruit: et vinxit eum

tais dešimtame mėnesyje Babi-
lono karalius ir visa jo kariuo-
menė atėjo prie Jeruzalės ir ap-
gulė ją. Vienuoliktais gi Sedekijo
metais ketvirtame mėnesyje penktą
to mėnesio dieną į miestą buvo
įsilaužta. [3] Tuomet visi Babilono
karaliaus kunigaikščiai įėjo ir su-
stojo viduriniuose vartuose: Nere-
gelis - Sereseris, Semegarnabus,
Sarsakimas, Rabsaras, Neregelis -
Sereseris, Rebmagas ir visi kiti
Babilono karaliaus kunigaikščiai.
[4] Pamatę juos Jūdo karalius
Sedekijas ir visi vyrai kovotojai
pabėgo; jie išėjo nakčia iš mie-
sto karaliaus sodo keliu ir pro
vartus, buvusius tarp dviejų sienų,
ir vyko į tyrumos kelią. [5] Bet kal-
dėjiečių kariuomenė vijosi juos
ir sugavo Sedekiją Jeriko tyru-
mos lauke ir sugautą atvedė pas
Babilono karalių Nabukodono-
sorą į Reblatą, Emato šalyje.
Tas padarė jam teismą. [6] Babilono
karalius liepė užmušti Sedekijo
sūnus Reblatoje jo akyse; ir
visus Jūdo didžiūnus Babilono
karalius užmušė. [7] Taip pat jis
išlupdino Sedekijui akis ir ap-
kaldino jį pančiais, kad būtų
nuvestas į Babiloną.

---

melekas, kuriam Jeremijas žada Viešpaties palaiminimą (11—18).

(39, 1) Devintais... Plg. 52, 4 ir 4 Kar. 25, 1. — (2) Penktą. Ebr. t.: devintą. Gal tas skirtumas yra atsiradęs dėl perrašinėtojų klaidos. — (3) Neregelis—Sereseris. Ebr. Nergal—Šarezer, asir. Nirgal-sar-usur reiškia: (dievaitis) Nergalis tesaugo karalių. Tokiuo pat vardu buvo ir kitas čia pat minimas asmuo. Gali būti, kad čia greta vardų dar nurodomos ir pareigos, taip kad, anot kai kurių aiškintojų, vardais pažymėtų kunigaikščių buvo tik trys: Nergal-Šarezer vyriausias vynpylis, Nabusersakim vyriausias kamarponis ir Nergal-Šarezer vyriausias žynius.

(4) Jie išėjo... Plg. 52, 7 ir 4 Kar. 25, 4. Karaliaus sodnas buvo ten, kur suseina Innomo slėnis, Tiropeonas ir Kedrono slėnis. Vartai tarp dviejų sienų buvo tarp sienos ėjusios rytiniu Siono šlaitu ir sienos vakarėje Ofelio pakraštėje; jais buvo išeinama į Innomo slėnį. Bėgimo kryptis buvo į Jordano pusę. — (5) Reblata. Sedekijas norėjo persikelti per Jordaną ir bėgti į Galaado šalį; bet kaldėjiečiai jį paveja dar nesuskubusį pasiekti Jordano. Reblata buvo prie Oronto upės ant didelio kariuomenės kelio, kuriuo iš

compedibus ut duceretur in Ba-
bylonem.
8 Domum quoque regis, et
domum vulgi succenderunt Chal-
daei igni, et murum Ierusalem
subverterunt. 9 Et reliquias po-
puli, qui remanserant in civitate,
et perfugas, qui transfugerant ad
eum, et superfluos vulgi, qui
remanserant, transtulit Nabuzar-
dan magister militum in Baby-
lonem. 10 Et de plebe pauperum,
qui nihil penitus habebant, di-
misit Nabuzardan magister mili-
tum in Terra Iuda: et dedit eis
vineas, et cisternas in die illa.
11 Praeceperat autem Nabu-
chodonosor rex Babylonis de
Ieremia Nabuzardan magistro
militum, dicens: 12 Tolle illum, et
pone super eum oculos tuos,
nihilque ei mali facias: sed, ut
voluerit, sic facias ei. 13 Misit
ergo Nabuzardan princeps mili-
tiae, et Nabusezban, et Rabsares,
et Neregel, et Sereser, et Rebmag,
et omnes optimates regis Babylo-
nis 14 miserunt, et tulerunt Ieremiam
de vestibulo carceris, et tradide-

8 Kaldėjiečiai sudegino ug-
nimi taip pat karaliaus namus ir
tautos namus ir nugriovė Jeru-
zalės sienas. 9 Tautos liekanas,
kurios buvo likusios mieste, ir
pabėgėlius, kurie buvo pas jį
atbėgę, ir kitą likusią liaudį ka-
reivių vadas Nabuzardanas per-
kėlė į Babiloną. 10 Kariuomenės
vadas Nabuzardanas paliko Jūdo
žemėje beturčių iš liaudies, kurie
visai nieko neturėjo, ir davė jiems
tą dieną vynuogynų ir šulinių.

11 Babilono karalius Nabu-
kodonosoras buvo davęs karei-
vių viršininkui Nabuzardanui apie
Jeremiją tokį įsakymą: 12 Imk jį,
atkreipk į jį savo akis ir nieko pik-
to jam nedaryk; bet padaryk jam,
kaip jis norės. 13 Tuomet kariuo-
menės vyresnysis Nabuzardanas,
Nabusezbanas, Rabsaras, Nere-
gelis Sereseris, Rebmagas ir visi
Babilono karaliaus didžiūnai 14 nu-
siuntė ir paėmė Jeremiją iš ka-
lėjimo prieangio ir padavė jį

Palestinos per Damaską ir kitus miestus einama į Tapsaką ir Karkamį. Čia įvyksta, kas buvo Jeremijo paskelbta 32, 4. — (7) Į B a b i l o n ą. Dabar Sedekijas su gailesiu turėjo atsiminti Jeremijo žodžius 38, 17. Paskutinis dalykas, kurį matė jo akys, buvo nubaudimas jo sūnų ir patarėjų, kad jie nepaklausė Jeremijo įspėjimų. Karalius matomai buvo rastas mažiau kaltas.

(8) S u d e g i n o...: vienam mėnesiui praslinkus po Jeruzalės paėmimo (52, 12... 4 Kar. 25, 8...). Tas sudeginimas minimas jau čia, kad parodžius, jog visi Jeremijo pranašavimai tikrai įvyko. — (9) N a b u z a r d a n a s. Babil. Nabu-zir-iddina, (dievaitis) Nabu davė ainiją. Jis buvo asmeninės karaliaus sargybos viršininkas. —(10) K u r i e v i s a i... Tie nebuvo įtariami, kad būtų dalyvavę sukilime.

(11) A p i e J e r e m i j ą. Iš persimetėlių ir teisdamas Sedekiją karalius galėjo sužinoti, kokių patarimų Jeremijas buvo nekartą davęs saviesiems. — (12) B e t p a d a r y k... Ebr. t.: bet kaip jis tau kalbės, taip tu jam padaryk. — (13) R a b s a r a s: kamarponių viršininkas. Plg. auk. 3 eil.; bet jo vardas čia kitoks. Karalius galėjo turėti tokių viršininkų ne vieną. — (14) I š k a l ė j i m o: kuriame jis buvo laikomas iki Jeruzalės paėmimui. Ar buvo jis iš jo tuojau paleistas, nepasakyta. Nabuzardanas atvyko į Jeruzalę mėnesiui praslinkus po jos paėmimo, septintą dešimtojo mėnesio dieną (52, 12; 4 Kar. 25, 8). — G o d o l i j u i. Godolijas buvo paskirtas paliktųjų žydų

runt eum Godoliae filio Ahicam
filii Saphan ut intraret in domum,
et habitaret in populo.
15 Ad Ieremiam autem factus
fuerat sermo Domini cum clausus
esset in vestibulo carceris,
dicens: 16 Vade, et dic Abdemelech
Aethiopi, dicens: Haec dicit
Dominus exercituum Deus Israel:
Ecce ego inducam sermones
meos super civitatem hanc in
malum, et non in bonum: et
erunt in conspectu tuo in die
illa. 17 Et liberabo te in die illa,
ait Dominus: et non traderis in
manus virorum, quos tu formidas:
18 Sed eruens liberabo te,
et gladio non cades: sed erit tibi
anima tua in salutem, quia in me
habuisti fiduciam, ait Dominus.

Safano sūnaus Ahikamo sūnui
Godolijui, kad jis eitų į namus
ir gyventų tautos tarpe.
15 Jeremijui gi, kai jis buvo
užrakintas kalėjimo prieangyje,
buvo suteiktas Viešpaties žodis
ir pasakyta: 16 Eik ir sakyk aitiopui
Abdemelekui šiuos žodžius:
Kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas,
sako taip: Štai aš atvesiu
savo žodžius ant šito miesto jo
nelaimei, o ne gerumui, ir jie
bus įvykinti tą dieną tavo akivaizdoje.
17 Tą dieną aš išgelbėsiu
tave, sako Viešpats, ir tu
nebūsi atiduotas į rankas žmonių,
kurių tu bijai; 18 aš išgelbėsiu
ir išvaduosiu tave, ir tu nepulsi
po kalaviju; tavo gyvybė
bus tau palikta, nes tu turėjai pasitikėjimo
manimi, sako Viešpats.

b) Godolijas ir Jeremijas.

Caput XL. 1 Sermo, qui factus est ad Ieremiam a Domino,
postquam dimissus est a Nabuzardan
magistro militiae de
Rama, quando tulit eum vinctum
catenis in medio omnium, qui
migrabant de Ierusalem et Iuda,
et ducebantur in Babylonem.

2 Tollens ergo princeps militiae
Ieremiam, dixit ad eum: Do-

40 perskyrimas. 1 Žodis,
kurs buvo Viešpaties suteiktas
Jeremijui, po to kai jis kariuomenės
vado Nabuzardano buvo
paleistas iš Ramos, kuomet tasai
ėmė jį surištą grandinėmis iš
tarpo visų, kurie keliavo iš Jeruzalės
ir Jūdo ir buvo vedami
į Babiloną.
2 Taigi, kariuomenės vyresnysis
ėmė Jeremiją ir jam tarė:

viršininku (40, 5); jo tėvas jau anksčiau buvo apgynęs pranašą nuo liaudies įtužimo. Jeremijas anot 40, 1 buvo draug su kitais belaisviais apkaltaas, atvestas į Romą ir tik iš čia paleistas Nabuzardano įsakymu. — Į namus: į Godolijo namus.

(16) Tavo akivaizdoje: jis matys kitų žuvimą, bet pats bus išgelbėtas. — (18) Bus tau palikta. Ebr. t.: bus tau grobis. Plg. 21, 9; 38, 2. Tas svetimšalis pasitikėjo Dievu ir nebijojo karaliaus nemalonės.

Dievas žiūrėjo ne asmens ar kilmės, bet širdies (Apd. 10, 34. 35).

40, 1—41, 18. Atgavęs laisvę Jeremijas apsigyvena pas Babilono karaliaus paskirtą vietininką Godoliją drauge su paliktais Palestinoje žydais (40, 1—16); bet vienas karališkos giminės kunigaikštis vardu Izmahėlis klasta nužudo Godoliją ir nemažą jo šalininkų, žydų gi likučius mėgina išvesti į amonitų kraštą; vedamuosius atima Johananas ir nori keliauti su jais į Aigiptą (41, 1-18).

minus Deus tuus locutus est
malum hoc super locum istum,
[3] et adduxit: et fecit Dominus
sicut locutus est, quia peccastis
Domino, et non audistis vocem
eius, et factus est vobis sermo
hic. [4] Nunc ergo ecce solvi te
hodie de catenis, quae sunt in
manibus tuis: si placet tibi ut
venias mecum in Babylonem,
veni: et ponam oculos meos su-
per te: si autem displicet tibi
venire mecum in Babylonem,
reside: ecce omnis terra in con-
spectu tuo est: quod elegeris, et
quo placuerit tibi ut vadas, illuc
perge. [5] Et mecum noli venire:
sed habita apud Godoliam filium
Ahicam filii Saphan, quem prae-
posuit rex Babylonis civitatibus
Iuda: habita ergo cum eo in me-
dio populi: vel quocumque pla-
cuerit tibi ut vadas, vade. Dedit
quoque ei magister militiae ciba-
ria, et munuscula, et dimisit eum.
[6] Venit autem Ieremias ad Go-
doliam filium Ahicam in Masphath,
et habitavit cum eo in medio po-
puli, qui relictus fuerat in terra.
[7] Cumque audissent omnes
principes exercitus, qui dispersi
fuerant per regiones, ipsi et
socii eorum, quod praefecisset
rex Babylonis Godoliam filium
Ahicam terrae, et quod com-
mendasset ei viros, et mulieres,
et parvulos, et de pauperibus
terrae, qui non fuerant translati
in Babylonem. [8] Venerunt ad

Viešpats, tavo Dievas, kalbėjo
apie šitą nelaimę tai vietai [3] ir
ją atvedė; Viešpats padarė, kaip
buvo kalbėjęs, nes jūs nusidė-
jote Viešpačiui ir neklausėte jo
balso; ir tas dalykas jums įvyko.
[4] Taigi dabar, štai aš paleidžiu
tave šiandien iš grandinių, ku-
rios yra ant tavo rankų; jei tau
patinka eiti draug su manim į
Babiloną, eikš ir aš kreipsiu į
tave savo akis; o jei tau nepa-
tinka eiti draug su manim į Ba-
biloną, pasilik; štai visa šalis
tavo akivaizdoje; ką pasirinksi ir
kur tau patiks eiti, ten ir eikt
[5] Tu gali neeiti su manim, be.
gyvenk pas Safano sūnaus Ahi-
kamo sūnų Godoliją, kurį Babi-
lono karalius pastatė vyresniuoju
Jūdo miestams; gyvenk tat su
juo tautos tarpe; arba eik ten,
kur tik tau patinka. Kariuomenės
vadas davė jam taip pat maisto
ir dovanų ir paleido jį. [6] Tuomet
Jeremijas atėjo pas Ahikamo
sūnų Godoliją į Maspatą ir gy-
veno pas jį tautos tarpe, kuri
buvo palikta šalyje.
[7] Visi kariuomenės vyresnieji,
kurie buvo išsiskirstę šalyje, jie
ir jų draugai, išgirdę, kad Babi-
lono karalius buvo pastatęs ša-
lies viršininku Ahikamo sūnų
Godoliją ir kad buvo jam pave-
dęs vyrus, moteris, vaikus ir
šalies beturčius, kurie nebuvo
perkelti į Babiloną, [8] atėjo pas
Godoliją į Maspatą: Natanijo sū-

(40, 2) Jam tarė... Nabuzardanas padaro, kaip jam buvo jo karaliaus įsakyta 39, 11. 12. — (3) Padarė... Pagonių vadas greitai išaiškiną sau, kodėl žydų Dievas jiems rūstinasi, kad jojo tauta kreipėsi prie svetimų dievų, neklausė duodamų jai per pranašus įsakymų (plg. Jer. 18, 16) ir peržengė priesaika patvirtintą sandorą. — (5) Tu gali... Ebr. t.: Ir kadangi jis dar nebuvo atsakęs (Nabuzardanas) tarė: tai grįžk pas Godoliją... — (6) Maspatą. Ebr. Micpah, Benjamino giminės plote netoli Ramos. Plg. 1 Kar. 7, 16.

(8) Jonatanas. To vardo nėra 4 Kar. 25, 23; gal ten perrašinėjant jis netyčia išleistas, ar čia be reika-

Godoliam in Masphath: et Isma-
hel filius Nathaniae, et Iohanan,
et Ionathan filii Caree, et Sareas
filius Thanehumeth, et filii Ophi,
qui erant de Netophathi, et Ie-
zonias filius Maachathi, ipsi et
viri eorum. [9] Et iuravit eis Go-
dolias filius Ahicam filii Saphan,
et comitibus eorum, dicens: No-
lite timere servire Chaldaeis, ha-
bitate in terra, et servite regi
Babylonis, et bene erit vobis.
[10] Ecce ego habito in Masphath
ut respondeam praecepto Chal-
daeorum, qui mittuntur ad nos:
vos autem colligite vindemiam,
et messem, et oleum, et condite
in vasis vestris, et manete in
urbibus vestris, quas tenetis.
[11] Sed et omnes Iudaei qui erant
in Moab, et in filiis Ammon, et
in Idumaea, et in universis re-
gionibus, audito quod dedisset
rex Babylonis reliquias in Iudaea,
et quod praeposuisset super eos
Godoliam filium Ahicam filii
Saphan: [12] reversi sunt, inquam,
omnes Iudaei de universis locis,
ad quae profugerant, et vene-
runt in Terram Iuda ad Godo-
liam in Masphath: et collegerunt
vinum, et messem multam nimis.
[13] Iohanan autem filius Ca-
ree, et omnes principes exerci-
tus, qui dispersi fuerant in regi-
onibus, venerunt ad Godoliam
in Masphath. [14] Et dixerunt ei:
Scito quod Baalis rex filiorum

nus Ismahėlis, Karėės sūnu du
Johananas ir Jonatanas, Tane-
humėto sūnus Sarėas, Ofio sū-
nūs, kurie buvo iš Netopaties,
ir Maachatiečio sūnus Jezonijas,
jie ir jų žmonės. [9] Safano sū-
naus Ahikamo sūnus Godolijas
prisiekė jiems ir jų palydovams,
tardamas: Nebijokite tarnauti kal-
dėjiečiams; gyvenkite šalyje ir
tarnaukite Babilono karaliui, ir
bus jums gerai. [10] Štai aš gy-
venu Maspate, kad taikyčiaus
prie įsakymo kaldėjiečių, kurie
pas mus atsiunčiami; jūs suva-
lykite vynuoges, vaisius ir aliejų,
supilkite į savo indus ir pasili-
kite savo miestuose, kuriuos tu-
rite paimtus. [11] Taip pat ir visi
žydai, kurie buvo Moabe, Amono
vaikų tarpe, Idumiejoje ir visose
šalyse, išgirdę, kad Babilono
karalius paliko liekanas Judiejoje
ir kad pastatė jiems viršininką
Safano sūnaus Ahikamo sūnų
Godoliją, [12] sugrįžo, būtent, visi
žydai iš visų vietų, į kurias buvo
pabėgę, atėjo į Jūdo šalį pas
Godoliją į Maspatą ir suvalė vy-
ną ir labai daug vaisių.

[13] Karėės gi sūnus Johananas
ir visi kariuomenės vyresnieji,
kurie buvo išsiskirstę šalyje,
atėjo pas Godoliją į Maspatą
[14] ir jam tarė: Žinok, kad Amono
vaikų karalius Baalis atsiuntė

---

lo pridėtas. — Ofio... Ebr. t.: Netopatiečio Ofio sūnūs. Natopa buvo netoli Jeruzalės ir Betliejaus. — Maachatiečio. Maacha vadinosi šalis anapus Jordano prie pat Ermono. — (9) Nebijokite. Jie dalyvavo kovose prieš babiloniečius; todėl dabar turėjo baimės. Plg. 4 Kar. 25, 24. — (10) Taikyčiaus... Ebr. t.: kad stovėčiau kaldėjiečių akyse. Taip jis pats žada užtarti visus, kurie bus su juo. — (11) Visi žydai: kurie nebuvo dalyvavę kovose prieš kaldėjiečius. — Labai daug. Kaldėjiečiai matomai nebuvo sunaikinę krašto, nes jiems patiems rūpėjo turėti didesnę maisto atsargą.

(14) Ismahėlis. Kadangi jis buvo kilęs iš karališkos giminės, tai matomai pavydėjo, kam valdžia buvo

Ammon misit Ismahel filium Nathaniae percutere animam tuam. Et non credidit eis Godolias filius Ahicam. [15] Iohanan autem filius Caree dixit ad Godoliam seorsum in Masphath, loquens: Ibo et percutiam Ismahel filium Nathaniae nullo sciente, ne interficiat animam tuam, et dissipentur omnes Iudaei, qui congregati sunt ad te, et peribunt reliquiae Iuda. [16] Et ait Godolias filius Ahicam ad Iohanan filium Caree: Noli facere verbum hoc: falsum enim tu loqueris de Ismahel.

Caput XLI. [1] Et factum est in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniae, filii Elisama de semine regali, et optimates regis, et decem viri cum eo, ad Godoliam filium Ahicam in Masphath: et comederunt ibi panes simul in Masphath. [2] Surrexit autem Ismahel filius Nathaniae, et decem viri, qui cum eo erant, et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio, et interfecerunt eum, quem praefecerat rex Babylonis terrae. [3] Omnes quoque Iudaeos, qui erant cum Godolia in Masphath, et Chaldaeos, qui reperti sunt ibi, et viros bellatores percussit Ismahel. [4] Secundo autem die postquam occiderat Godoliam, nullo adhuc sciente, [5] venerunt

Natanijo sūnų Ismahėlį atimti tau gyvybės. Bet Ahikamo sūnus Godolijas jiems netikėjo. [15] Tuomet Karėės sūnus Johananas sakė slapčia Godolijui Maspate taip: Aš eisiu ir užmušiu Natanijo sūnų Ismahėlį, niekam nežinant, kad jis neatimtų tau gyvybės, ir kad neišsiskirstytų visi žydai, kurie susirinko pas tave, ir kad nežūtų Jūdo liekanos. [16] Bet Ahikamo sūnus Godolijas tarė Karėės sūnui Johananui: Nedaryk to dalyko, nes tai netiesa, ką tu kalbi apie Ismahėlį.

41 perskyrimas. [1] Septintame mėnesyje atsitiko, kad Elisamos sūnaus Natanijo sūnus Ismahėlis iš karališkos giminės su karaliaus didžiūnais ir su dešimčia vyrų atėjo pas Ahikamo sūnų Godoliją į Maspatą ir valgė tenai draug Maspate. [2] Tuomet Natanijo sūnus Ismahėlis ir draug su juo buvusieji dešimts vyrų pakilo, ištiko Safano sūnaus Ahikamo sūnų Godoliją kalaviju ir užmušė tą, kurį Babilono karalius buvo pastatęs šalies viršininku. [3] Ismahėlis užmušė taip pat visus žydus, kurie buvo su Godoliju Maspate, kaldėjiečius, kuriuos tenai atrado, ir vyrus kovotojus. [4] Kitą dieną, po to kai jis buvo užmušęs Godoliją, dar niekam nežinant, [5] atėjo žmonių

pavesta Godolijui, kuri, jo išmanymu, turėjo jam tekti. — (15) Johananas. Jis numatė Godolijo nužudymo pasėkas, todėl norėdamas apsaugoti žydus nuo kaldėjiečių keršto yra pasiryžęs nugalabyti ramybės ardytoją, tuo tarpu pritariant Godolijui, kurs tačiau nesupranta pavojaus ir nėra gana atsargus.

(41, 1) Septintame: todėl trims mėnesiams praslinkus po Jeruzalės paėmimo (39, 2). — Elisamos. Iš kitur nežinomas asmuo. — Karaliaus: Amono karaliaus Baalio. — (2) Užmušė tą... Vėliau žydų tauta atgaila ir geduliu minėdavo Godolijo nužudymą kas met trečioje septintojo (Tišri) mėnesio dienoje. — (3) Ir vyrus. Anot ebr. t.: būtent vyrus kovotojus. Jie matomai buvo Nebukadnecaro palikti Godolijui kaipo sargyba. — (4) Niekam nežinant: žiniai dar nepasiekus užmiestės gyventojų. — (5) Iš Sa-

viri de Sichem, et de Silo, et
de Samaria octoginta viri: rasi
barba, et scissis vestibus, et
squallentes: et munera, et thus
habebant in manu, ut offerrent
in domo Domini. [6] Egressus
ergo Ismahel filius Nathaniae in
occursum eorum de Masphath,
incedens et plorans ibat: cum au-
tem occurrisset eis, dixit ad eos:
Venite ad Godoliam filium Ahi-
cam. [7] Qui cum venissent ad
medium civitatis, interfecit eos
Ismahel filius Nathaniae circa
medium laci, ipse et viri, qui
erant cum eo. [8] Decem autem
viri reperti sunt inter eos, qui
dixerunt ad Ismahel: Noli occi-
dere nos: quia habemus thesau-
ros in agro, frumenti et hordei,
et olei, et mellis. Et cessavit: et
non interfecit eos cum fratribus
suis. [9] Lacus autem, in quem
proiecerat Ismahel omnia cada-
vera virorum, quos percussit
propter Godoliam, ipse est, quem
fecit rex Asa propter Baasa re-
gem Israel: ipsum replevit Isma-
hel filius Nathaniae occisis.

iš Sikemo, iš Silo ir iš Samari-
jos aštuonios dešimtys vyrų,
nuskustomis barzdomis, perplė-
štais drabužiais ir apstyrusių;
rankose jie turėjo dovanų ir
smilkalų, kad atnašautų Viešpa-
ties namuose. [6] Taigi, Natanijo
sūnus Ismahėlis išėjo jų pasitikti
iš Maspato; eidamas jis nuolat
verkė; juos gi sutikęs jis jiems
tarė: Ateikite pas Ahikamo sūnų
Godoliją. [7] Kai jie atėjo į miesto
vidurį, tuomet Natanijo sūnus
Ismahėlis užmušė juos prie duo-
bės vidurio, jis ir vyrai, kurie
buvo draug su juo. [8] Tačiau jų
tarpe atsirado dešimts vyrų, kurie
tarė Ismahėliui: Neužmušk mūsų,
nes mes turime lauke paslėptų
kviečių, miežių, aliejaus ir me-
daus išteklių. Tuomet jis liovėsi
ir neužmušė jų su jų broliais.
[9] Duobė gi, į kurią Ismahėlis
sumetė visus užmuštųjų dėl Go-
dolijo žmonių lavonus, yra ta
pati, kurią karalius Asa padarė
dėl Izraėlio karaliaus Baasos; ją
Natanijo sūnus Ismahėlis pri-
pildė užmuštųjų.

---

marijos: iš sugriautos Izraėlio karalystės ploto, kuriame Asirijos karalius buvo apgyvendinęs iš kitur atgabentų svetimšalių (4 Kar. 17, 24); šitie susimaišę su likusiais izraėlitais sudarė naują pusiau pagonišką samarijiečių tautelę. Savo gedului išreikšti tarp kita ko jie pagonių įpročiu buvo pasidarę įsipjovimų veiduose. — Apstyrusių. Ebr. t.: pasidarę įpjovimų. — Kad atnašautų... Septintame mėnesyje buvo žydų švenčiama Padangčių šventė; gal dėlto jie atėjo kaip tik šituo laiku. Jie liūdi dėl nelaimių sutikusių Jeruzalę, jos bažnyčią ir visą išrinktąją tautą, ir nori daryti aukų bent Dievo namų vietoje. — (6) Išėjo jų pasitikti: gavęs be abejo žinią iš pastatytos prie miesto vartų sargybos. Įtarimams išvengti jis apsimeta liūdinčiu draug su kitais dėl Jeruzalės likimo. — (7) Prie duobės vidurio. Anot ebr. t.: užmušė juos ir sumetė į duobę. Užmušimo tikslas, kaip galima suprasti iš 8 eil., buvo visupirma pasiplėšti, bet taip pat sumažinti skaičių tų, kurie galėjo būti jam nepalankūs, ir įvaryti baimės visiems. — (8) Lauke paslėptų. Palestinos gyventojai neretai supilia savo javus į gerai pridengtas ir paslėptas iš viršaus duobes žemėse. — (9) Asa padarė... Vz. 3 Kar. 15, 22; 2 Kar. 16, 6. Duobė matomai buvo vidury miesto. Joje turėjo būti laikomas vanduo tais atvejais, kai miestui gresdavo apgulimo pavojus.

10 Et captivas duxit Ismahel om-
nes reliquias populi, qui erant in
Masphath: filias regis, et univer-
sum populum, qui remanserat
in Masphath: quos commenda-
verat Nabuzardan princeps mi-
litiae Godoliae filio Ahicam. Et
cepit eos Ismahel filius Natha-
niae, et abiit ut transiret ad filios
Ammon. 11 Audivit autem Ioha-
nan filius Caree, et omnes prin-
cipes bellatorum, qui erant cum
eo, omne malum, quod fecerat
Ismahel filius Nathaniae. 12 Et
assumptis universis viris, pro-
fecti sunt ut bellarent adversum
Ismahel filium Nathaniae, et in-
venerunt eum ad aquas multas,
quae sunt in Gabaon. 13 Cum-
que vidisset omnis populus qui
erat cum Ismahel, Iohanan filium
Caree, et universos principes
bellatorum, qui erant cum eo,
laetati sunt. 14 Et reversus est
omnis populus, quem ceperat
Ismahel, in Masphath: reversus-
que abiit ad Iohanan filium
Caree. 15 Ismahel autem filius
Nathaniae fugit cum octo viris
a facie Iohanan, et abiit ad filios
Ammon.

16 Tulit ergo Iohanan filius
Caree, et omnes principes bel-
latorum, qui erant cum eo, uni-
versas reliquias vulgi, quas re-
duxerat ab Ismahel filio Natha-
niae de Masphath, postquam
percussit Godoliam filium Ahi-

10 Po to Ismahėlis išsivedė
nelaisvėn visas tautos liekanas
buvusias Maspate, karaliaus duk-
teris ir visą tautą, kuri buvo
pasilikusi Maspate, kuriuos ka-
riuomenės viršininkas Nabuzar-
danas buvo pavedęs Ahikamo
sūnui Godolijui. Natanijo sūnus
Ismahėlis juos paėmė ir ėjo sau,
kad vyktų pas Amono sūnus.
11 Bet Karėės sūnus Johananas
ir visi su juo buvusieji kovotojų
vadai išgirdo apie visą piktą,
kurį buvo padaręs Natanijo sū-
nus Ismahėlis; 12 pasiėmę visus
savo žmones, jie išėjo kovoti prieš
Natanijo sūnų Ismahėlį ir rado
jį prie didžiųjų vandenų esančių
Gabaone. 13 Visa tauta, buvusi
su Ismahėliu, pamačius Karėės
sūnų Johananą ir visus su juo
buvusius kovotojų vadus, apsi-
džiaugė; 14 ir visa tauta, kurią
Ismahėlis buvo paėmęs Maspa-
te, pasuko atgal ir perėjo prie
Karėės sūnaus Johanano. 15 Na-
tanijo gi sūnus Ismahėlis pabė-
go su aštuoniais vyrais nuo Jo-
hanano veido ir nuėjo pas Amo-
no vaikus.

16 Tuomet Karėės sūnus Jo-
hananas ir visi su juo buvusieji
kovotojų vadai pasiėmė visas
tautos liekanas, kurias atvedė
atgal nuo Natanijo sūnaus Ismą-
hėlio, iš Maspato, po to, kai šitas
buvo užmušęs Ahikamo sūnų

(**10**) Karaliaus: Sedekijo... — Juos paėmė. Be dešimties vyrų, su kuriais Ismahėlis užmušė Godoliją, jis turėjo turėti žymiai didesnį būrį kitų kovotojų. — (**12**) Rado jį... Turėdamas su savim daug belaisvių, moterų ir mergaičių Ismahėlis negalėjo greitai keliauti ir turėdavo dažnai sustoti; todėl Johananui nesunku buvo jį pavyti. Apie Gabaono vandenis vz. 2 Kar. 2, 13. — (**15**) Pabėgo. Tas pabėgimas buvo Johananui tikra nelaimė: negalėdamas kaltininko išduoti kaldėjiečiams jis pats darėsi įtartinas ir galėjo bijoti kaldėjiečių keršto.

(**16**) Iš Maspato. To žodžio nėra LXX ir jis čia nereikalingas.

cam: fortes viros ad praelium,
et mulieres, et pueros, et eunu-
chos, quos reduxerat de Gabaon.
17 Et abierunt, et sederunt pere-
grinantes in Chamaam, quae est
iuxta Bethlehem, ut pergerent,
et introirent Aegyptum 18 a facie
Chaldaeorum: timebant enim eos,
quia percusserat Ismahel filius
Nathaniae Godoliam filium Ahi-
cam, quem praeposuerat rex Ba-
bylonis in Terra Iuda.

Godoliją, žmones drąsius kovai,
moteris, vaikus ir eunukus, ku-
riuos atvedė atgal iš Gabaono.
17 Jie išėjo ir bekeliaudami su-
stojo Kamaame, kurs yra prie
Betliejaus, kad eitų toliau ir įeitų
į Aigiptą 18 nuo kaldėjiečių veido;
jie jų bijojo, nes Natanijo sūnus
Ismahėlis buvo užmušęs Ahika-
mo sūnų Godoliją, kurį Babi-
lono karalius buvo pastatęs vir-
šininku Jūdo žemėje.

c) Jeremijas priverstas eiti į Aigiptą.

Caput XLII. 1 Et accesserunt
omnes principes bellatorum, et
Iohanan filius Caree, et Iezonias
filius Osaiae, et reliquum vulgus
a parvo usque ad magnum: 2 di-
xeruntque ad Ieremiam prophe-
tam: Cadat oratio nostra in
conspectu tuo: et ora pro no-
bis ad Dominum Deum tuum
pro universis reliquiis istis, quia
derelicti sumus pauci de pluri-
bus, sicut oculi tui nos intuentur:
3 et annunciet nobis Dominus
Deus tuus viam, per quam per-
gamus, et verbum, quod facia-
mus. 4 Dixit autem ad eos Je-
remias propheta: Audivi: ecce
ego oro ad Dominum Deum
vestrum secundum verba vestra:

42 perskyrimas. 1 Tuomet
visi kovotojų vadai Karėės sūnus
Johananas, Osajos sūnus Jezo-
nijas ir likusi tauta, nuo mažo
iki dideliam, prisiartino 2 ir tarė
pranašui Jeremijui: Tegul mūsų
maldavimas puola po tavo akių
ir melskis už mus Viešpačiui,
tavo Dievui, už visas šitas lie-
kanas, nes iš daugelio liko mūsų
maža, kaip tavo akys mus mato,
3 kad Viešpats, tavo Dievas,
mums apreikštų kelią, kuriuo
turime eiti, ir ką mes turime
daryti. 4 Pranašas Jeremijas jiems
atsakė: Aš girdėjau. Štai aš mel-
džiuos Viešpačiui, jūsų Dievui,
taip kaip jūs kalbėjote; visa, ką
tik jis man atsakys, aš jums pa-

— (17) K a m a a m e. Matomai Dovido prieteliaus Barzilajaus (2 Kar. 91, 37) sūnus Kimham buvo pastatydinęs tą užeigos vietą prie kelio iš Palestinos į Aigiptą. — (18) N u o k a l d ė j i e č i ų: bijodami nuolatiniais sukilimais įerzintų kaldėjiečių keršto.

42, 1—43, 13. Jeremijas, klausiamas, ką turi Johananas su žydais toliau daryti, skelbia išsigelbėjimą tiems, kurie pasiliks Jūdėjoje, žuvimą gi visiems, kurie bus Aigipte (42, 1-18), nurodo taip pat pavojus, jiems gresiančius dėl nepaklausymo (42, 19-22), bet žydai bėga į Aigiptą ir pasiima su savim taip pat Jeremiją (43, 1-7), kurs paskelbia, kad kaldėjiečiai sunaikins Aigiptą (43, 8-13).

(42, 1) J e z o n i j a s. Vz. 40, 8. — (3) M u m s a p r e i k š t ų. Tas prašymas tikrai buvo nenuoširdus, nes per Jeremiją iš Dievo buvo laukiama tik pritarimo keliauti į Aigiptą. — (4) A š g i r d ė j a u. Taip Jeremijas išreiškia savo sutikimą melsti iš Dievo nurodymų. — J ū s ų D i e-

omne verbum, quodcumque res-
ponderit mihi, indicabo vobis:
nec celabo vos quidquam. 5 Et
illi dixerunt ad Ieremiam: Sit
Dominus inter nos testis veri-
tatis et fidei, si non iuxta omne
verbum, in quo miserit te Do-
minus Deus tuus ad nos, sic
faciemus. 6 Sive bonum est, sive
malum, voci Domini Dei nostri,
ad quem mittimus te, obediemus.
ut bene sit nobis cum audieri-
mus vocem Domini Dei nostri.
7 Cum autem completi essent
decem dies, factum est verbum
Domini ad Ieremiam. 8 Vocavit-
que Iohanan filium Caree, et
omnes principes bellatorum, qui
erant cum eo, et universum po-
pulum a minimo usque ad mag-
num. 9 Et dixit ad eos: Haec
dicit Dominus Deus Israel, ad
quem misistis me, ut proster-
nerem preces vestras in con-
spectu eius: 10 Si quiescentes
manseritis in terra hac, aedificabo
vos, et non destruam; plantabo,
et non evellam: iam enim placa-
tus sum super malo quod feci
vobis. 11 Nolite timere a facie
regis Babylonis, quem vos pa-
vidi formidatis: nolite metuere
eum, dicit Dominus: quia vobis-
cum sum ego, ut salvos vos
faciam, et eruam de manu eius.
12 Et dabo vobis misericordias,

sakysiu ir nieko nuo jūsų ne-
slėpsiu. 5 Jie tarė Jeremijui:
Viešpats tebūna tarp mūsų tiesos
ir ištikimybės liudytojas, jei mes
tai nedarysime, kaip bus pasa-
kyta kiekviename žodyje, su ku-
riuo Viešpats, tavo Dievas, tave
siųs pas mus. 6 Ar bus gera, ar
pikta, mes klausysime balso Vieš-
paties, mūsų Dievo, prie kurio
tave siunčiame, kad mums gerai
klotųsi, kai mes būsime paklausę
Viešpaties, mūsų Dievo, balso.
7 Dešimčiai dienų praslinkus
buvo suteiktas Viešpaties žodis
Jeremijui. 8 Jis pasivadino Karėės
sunų Johananą, visus su juo
buvusius kovotojų vadus ir visą
tautą, nuo mažiausio iki didžiam,
9 ir jiems tarė: Štai ką sako Vieš-
pats, Izraėlio Dievas, prie kurio
jūs mane siuntėte sudėti jūsų
maldų jo akivaizdoje: 10 Jei ra-
miai pasiliksite šalyje, aš statysiu
jus ir neardysiu, veisiu ir nerau-
siu; nes aš jau esu atsileidęs
dėl piktenybės, kurią jums pa-
dariau. 11 Nebijokite Babilono
karaliaus, kurio jūs esate bailiai
išsigandę; nebijokite jo, sako
Viešpats, nes aš esu su jumis,
kad jums padėčiau ir jus išgel-
bėčiau iš jo rankos. 12 Aš duo-
siu jums rasti gailestingumo ir
pasigailėsiu jūsų, ir padarysiu,
kad jūs gyventumėte savo krašte.

vui. Jahve pasilieka kad ir sunaikintai tautai sandoros Dievas, kurs ją rūpinasi ir dabar. — (5) Viešpats tebūna... Pažadėjimas klausyti patvirtinamas priesaika. — Tarp mūsų. Ebr. t.: prieš mus.

(7) Dešimčiai... Ilgesnis Dievo atsakymo laukimas turėjo parodyti, kad pranašui nelengva buvo jis gauti. Jis beabejo turėjo visą laiką melstis. — (10) Jau esu atsileidęs... Ebr. t.: aš jau gailiuos dėl nelaimės, kurią ant jūsų siunčiau; kitaip sakant: Aš noriu jūsų pasigailėti ir vėl atitaisyti žalą, kurią jūs iškentėjote. Dievas duoda tokį pat pažadą kaip išvestiesiems į nelaisvę 24, 6. — (11) Kad jums padėčiau. Žydai matė jau, kad Dievas buvo įvykinęs savo grasymą atiduoti tautą į kaldėjiečių rankas; todėl turi tikėti, kad jis gali atitesėti ir dabar duodamą gerą pažadą. — (12) Ir pasigailėsiu jūsų... Anot ebr. t.: kad jis

et miserebor vestri, et habitare
vos faciam in terra vestra. 13 Si
autem dixeritis vos: Non habi-
tabimus in terra ista, nec audie-
mus vocem Domini Dei nostri,
14 dicentes: Nequaquam, sed ad
Terram Aegypti pergemus: ubi
non videbimus bellum, et clan-
gorem tubae non audiemus, et
famem non sustinebimus et ibi
habitabimus. 15 Propter hoc nunc
audite verbum Domini reliquiae
Iuda: Haec dicit Dominus exer-
cituum, Deus Israel: Si posueritis
faciem vestram ut ingrediamini
Aegyptum, et intraveritis ut ibi
habitetis: 16 gladius, quem vos
formidatis, ibi comprehendet vos
in Terra Aegypti: et fames, pro
qua estis solliciti, adhaerebit vo-
bis in Aegypto, et ibi moriemini.
17 Omnesque viri, qui posuerunt
faciem suam ut ingrediantur
Aegyptum, ut habitent ibi, mo-
rientur gladio, et fame, et peste:
nullus de eis remanebit, nec
effugiet a facie mali, quod ego
afferam super eos. 18 Quia haec
dicit Dominus exercituum, Deus
Israel: Sicut conflatus est furor
meus, et indignatio mea super
habitatores Ierusalem: sic con-
flabitur indignatio mea super
vos, cum ingressi fueritis Aegyp-
tum, et eritis in iusiurandum, et
in stuporem, et in maledictum,
et in opprobrium: et nequaquam
ultra videbitis locum istum.
19 Verbum Domini super vos
reliquiae Iuda: Nolite intrare

13 O jei jūs sakysite: Mes negy-
vensime šitame krašte ir neklau-
sysime Viešpaties, mūsų Dievo,
balso, 14 kalbėdami: Anaiptol ne,
bet mes eisime į Aigipto šalį,
kame mes nematysime karo, ne-
girdėsime trimito garso, nekęsi-
me bado ir tenai gyvensime,
15 todėl dabar išgirskite Viešpa-
ties balsą, jūs, Jūdo liekanos:
Jei jūs gręšite savo veidą, kad
eitumėte į Aigiptą ir įeisite tenai
gyventi, 16 kalavijas, kurio jūs
bijote, sugaus jus tenai Aigipto
žemėje, ir badas, kuriuo jūs
esate susirūpinę, prikibs prie
jūsų Aigipte, ir tenai jūs mir-
site. 17 Ir visi žmonės, kurie gręžia
savo veidą, kad eitų į Aigiptą
ir kad tenai gyventų, mirs nuo
kalavijo, badu ir maru; nė vienas
jų neliks ir neištruks nuo nelai-
mės, kurią aš ant jų atvesiu.
18 Nes kareivijų Viešpats, Izra-
ėlio Dievas, sako taip: Kaip mano
narsas ir mano užsidegimas pa-
sipylė ant Jeruzalės gyventojų,
taip mano užsidegimas pasipils
ant jūsų, kai jūs būsite įėję į Aigiptą
ir jūs virsite priesaikos, pasibai
sėjimo, keiksmo ir apjuokos
dalyku, ir jūs anaiptol nebeišvy
site daugiau šitos vietos.

19 Tai yra Viešpaties žodis
apie jus, Judo liekanos; Neeikite

jūsų pasigailėtų ir paliktų gyventi jūsų šalyje. — (13) I r n e k l a u s y s i m e... Anot ebr. t.: ir tai nepaklausysite Jahvės, savo Dievo, balso. — (18) K a i p m a n o n a r s a s... Čia pakartojami grąsymai, išreikšti auk. 7, 20; 24, 9; 25, 18; 29, 18.

(19) N e e i k i t e... Iš klausytojų tylėjimo Jeremijas supranta, kad jie užsispyrę nori eiti į Aigiptą; todėl primena jiems jų padarytą priesaiką klausyti Dievo nurodymų ir pakartotinai skelbia užsispyrėliams kietų bausmių. — (20) A p g a u d i n ė j a-

Aegyptum: scientes scietis quia obtestatus sum vos hodie, [20] quia decepistis animas vestras: vos enim misistis me ad Dominum Deum nostrum dicentes: Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum, et iuxta omnia quaecumque dixerit tibi Dominus Deus noster, sic annuncia nobis, et faciemus. [21] Et annunciavi vobis hodie, et non audistis vocem Domini Dei vestri super universis, pro quibus misit me ad vos. [22] Nunc ergo scientes scietis quia gladio, et fame, et peste moriemini in loco, ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi.

Caput XLIII. [1] Factum est autem, cum complesset Ieremias loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum, pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad illos, omnia verba haec: [2] dixit Azarias filius Osaiae et Iohanan filius Caree, et omnes viri superbi, dicentes ad Ieremiam: Mendacium tu loqueris: non misit te Dominus Deus noster, dicens: Ne ingrediamini Aegyptum ut habitetis illic. [3] Sed Baruch filius Neriae incitat te adversum nos, ut tradat nos in manus Chaldaeorum, ut interficiat nos, et traduci faciat in Babylonem. [4] Et non audivit Iohanan filius Caree, et omnes principes bellatorum, et universus populus vocem Domini ut manerent in Terra Iuda.

į Aigiptą; žinote žinokite, nes aš jus šiandien įspėjau, [20] kad jūs apgaudinėjate patys save. Jūs juk siuntėte mane pas Viešpatį, mūsų Dievą, sakydami: Melskis už mus Viešpačiui, mūsų Dievui, ir visa, kaip tik Viešpats, mūsų Dievas, tau pasakys, taip mums paskelbk, ir mes darysime. [21] Aš šiandien jums paskelbiau, bet jūs neklausėte Viešpaties, jūsų Dievo, balso visuose dalykuose, dėl kurių jis siuntė mane pas jus. [22] Taigi dabar žinote žinokite, kad jūs mirsite nuo kalavijo, badu ir maru vietoje, į kurią norite įeiti, kad tenai gyventumėte.

43 perskyrimas. [1] Kai Jeremijas pabaigė kalbėti tautai visus Viešpaties, jų Dievo, žodžius, su kuriais Viešpats, jų Dievas, buvo jį siuntęs pas juos, visus šituos žodžius, atsitiko, kad [2] Osaijo sūnus Azarijas, Karėės sūnus Johananas ir visi puikieji žmonės kalbėjo Jeremijui taip: Tu kalbi melą; Viešpats nesiuntė tavęs mums sakyti: Neeikite į Aigiptą tenai gyventi. [3] Bet Nerijo sūnus Barukas kursto tave prieš mus, kad paduotų mus į kaldėjiečių rankas, kad užmuštų mus ir išvesdintų mus į Babiloną. [4] Taip Karėės sūnus Johananas, visi kovotojų vadai ir visa tauta nepaklausė Viešpaties balso, kad pasiliktų Jūdo žemėje. [5] Bet Karėės sūnus Johananas ir visi kovotojų vadai, pasiėmė

---

te: jūs klystate. — (22) Mirsite... Plg. 43, 10; 44, 12. 27. LXX tekste paduodamas tik trumpai Jeremijo įspėjimų turinys.

(43, 2) Tu kalbi... Vadai, bijodami kaldėjiečių keršto ir dešimties dienų laikotarpyje visai patraukę į savo pusę liaudį, neturi gana tikėjimo, kad Dievo žadamą globą tinkamai įvertintų. Jie panašūs į savo protėvius, kurie prie Sinajaus buvo prisiekę Dievui ištikimybę ir greitai pasidavė stabmeldystei. — (3) Barukas. Jis, gavęs iš kaldėjiečių laisvę kartu su Jeremiju, matomai gerai apie juos atsiliepdavo ir gal

[5] Sed tollens Iohanan filius Caree, et universi principes bellatorum universos reliquiarum Iuda, qui reversi fuerant de cunctis Gentibus, ad quas fuerant ante dispersi, ut habitarent in Terra Iuda: [6] viros, et mulieres, et parvulos, et filias regis, et omnem animam, quam reliquerat Nabuzardan princeps militiae cum Godolia filio Ahicam, filii Saphan, et Ieremiam prophetam, et Baruch filium Neriae. [7] Et ingressi sunt Terram Aegypti, quia non obedierunt voci Domini: et venerunt usque ad Taphnis.

[8] Et factus est sermo Domini ad Ieremiam in Taphnis, dicens: [9] Sume lapides grandes in manu tua, et abscondes eos in crypta, quae est sub muro latericio in porta domus Pharaonis in Taphnis, cernentibus viris Iudaeis: [10] Et dices ad eos: Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego mittam, et assumam Nabuchodonosor regem Babylonis servum meum: et ponam thronum eius super lapides istos, quos abscondi, et statuet solium suum super eos. [11] Veniensque percutiet Terram Aegypti: quos in mortem, in mortem: et quos in captivitatem, in captivitatem: et quos in gladium, in gladium. [12] Et succendet ignem in delubris deorum Aegypti, et com-

visas Jūdo liekanas, sugrįžusias iš visų tautų, tarp kurių buvo anksčiau išskirstytos, gyventi Jūdo šalyje, [6] vyrus, moteris ir vaikus, karaliaus dukteris ir visus žmones, kuriuos kariuomenės viršininkas Nabuzardanas buvo palikęs su Safano sūnaus Ahikamo sūnumi Godoliju, taip pat pranašą Jeremiją ir Nerijo sūnų Baruką [7] ir įėjo į Aigipto žemę, nes neklausė Viešpaties balso, ir atėjo iki Tafnei.

[8] Tafnėje buvo suteiktas Jeremijui Viešpaties žodis ir pasakyta: [9] Imk į savo ranką didelių akmenų ir paslėpk juos skliausme, esančiame po plytų siena prie Paraono namų vartų Tafnėje, matant žydams, [10] ir jiems sakyk: Kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas, sako taip: Štai aš siųsiu ir imsiu savo tarną Babilono karalių Nabukodonosorą ir dėsiu jo sostą ant šitų akmenų, kuriuos paslėpiau, ir jis pastatys ant jų savo krasę. [11] Atėjęs jis ištiks Aigipto žemę; tuomet mirs, kam skirta mirti; eis į nelaisvę, kam skirta nelaisvė, ir žus nuo kalavijo, kam skirta žūti nuo kalavijo; [12] jis sukurs Aigipto dievų šventyklose ugnį ir sudegins jas, ir ves juos nelaisvėn;

---

dabar ragino paklausyti Dievo duotų nurodymų; todėl ant jo suverčiama kaltė čia, kad tie nurodymai ne tokie, kokių laukta. — (5) Liekanas... Vz. 40, 11. — (6) Karaliaus: Sedekijo, 41, 10. Plg. 39, 10; 40, 5. — (7) Tafnei. Vz. 2, 16 paaišk.

(9) Skliausme... Ebr. t.: molyje prie plytų krosnies, esančios prie Paraono namų angos Tachpanchėje... Tie Paraono rūmai Tafnėje nesenai buvo atkasti. — (10) Savo tarną. Taip jis vadinamas dėlto, kad vykina Viešpaties nutarimus. — Akmenų. Ant akmenų pastatytas sostas yra stiprybės vaizdas. Tos stiprybės Viešpats nori suteikti Nebukadnecarui prieš Aigiptą. Minkštas molis, į kurį pranašas paslėpia akmenis, yra silpno Aigipto vaizdas ir įspėjimas, kad Aigipto pagalba nereikia pasitikėti. Plg. auk. 38, 22; Iz. 31, 3; 36, 6. — (11) Tuo-

buret ea, et captivos ducet illos: et amicietur Terra Aegypti, sicut amicitur pastor pallio suo: et egredietur inde in pace. [13] Et conteret statuas domus Solis, quae sunt in Terra Aegypti: et delubra deorum Aegypti comburet igni.

jis susisups Aigipto žeme, kaip piemuo susisupa savo apsiaustu, ir išeis iš ten ramybėje. [13] Jis sutrupins Saulės namų stovylas Aigipte ir sudegins ugnimi Aigipto dievų šventyklas.

d) Įspėjimai žydams Aigipte dėl stabmeldystės.

Caput XLIV. [1] Verbum, quod factum est per Ieremiam ad omnes Iudaeos, qui habitabant in Terra Aegypti, habitantes in Magdalo, et in Taphnis, et in Memphis et in Terra Phatures, dicens: [2] Haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Vos vidistis omne malum istud quos adduxi super Ierusalem, et super omnes urbes Iuda: et ecce desertae sunt hodie, et non est in eis habitator: [3] propter malitiam, quam fecerunt ut me ad iracundiam provocarent, et irent ut sacrificarent, et colerent deos alienos, quos nescie-

44 perskyrimas. [1] Žodis suteiktas per Jeremiją visiems Aigipto žemėje gyvenusiems žydams, tiems, kurie gyveno Magdale, Tafnėje, Memfyje ir Paturo šalyje. Buvo pasakyta: [2] Kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas, sako taip: Jūs matėte visą tą piktą, kurį aš atvedžiau ant Jeruzalės ir ant visų Jūdo miestų, ir štai jie šiandien apleisti ir nėra juose gyventojo, [3] dėl piktenybės, kurią jie darė, kad vestų mane į rūstybę ir eitų aukoti ir garbinti svetimų dievų, kurių nežinojo nei jie, nei jūs, nei jūsų tėvai.

---

m e t m i r s...: visiems teks nukentėti ir net visai žūti. — (12) J i s s u k u r s... Ebr. t.: aš sukursiu Aigipto dievų šventyklose ugnį, kad jis juos sudegintų ir vestų į nelaisvę. — Aigipto dievaičiai turi būti vieni sudeginti, kiti išgabenti į Babiloną, kad būtų visiems aišku, jog jie nugalėti. Plg. Iz. 46, 1. — J i s s u s i s u p s... Nebukadnecarui bus taip lengva paimti Aigiptą, kaip piemeniui nesunku susisupti savo apsiaustu. — (13) S a u l ė s n a m ų. Tai nuosavas Heliopolio miesto vardas, ebr. Beth-šemeš. aig. Pe-Ra, dievaičio Ra buveinė; liaudis jį vadino On. Jame buvo labai daug obeliskų (s t o v y l o s), kurių neviena buvo vėliau atvežta į Romą. Sulig babiloniečių paminklų žiniomis Nebukadnecaras 37 savo viešpatavimo metais (568 m.) atėjęs į Aigiptą, nugalėjęs Paraoną (Hofrą) ir paėmęs daug grobio. To savo žygio metu jis pasiekė Sienę.

44, 1-30. Žydams pasidavus Aigipte stabmeldystei, Jeremijas duoda jiems įspėjimų ir neklusniesiems skelbia visišką žuvimą (1-14). Susitikęs su atkakliu žydu pasipriešinimu pranašas pakartoja įspėjimus ir grąsymus (15-30).

(44, 1) M a g d a l e. Atvykę Aigiptan žydai išsiskirstė; vieni pasiliko arčiau sienos, Magdale (ebr. Migdol) ir Tafnėje, kiti apsigyveno toliau į pietus, Memfyje; vėl kiti pasiekė net tolimus Aigipto pietus, Paturo (ebr. Pathros) kraštą. Išsiskirsčiusiems pavojus pasiduoti Aigipto stabmeldystei buvo dar didesnis. — (2) A p l e i s t i...: taip kaip buvo pranašauta 4, 7; 6, 19; 9, 11; 25, 13; 35, 17. — (3) A u k o t i: atnašauti smilkalus. — N e ž i n o j o: iš kurių

bant et illi, et vos, et patres vestri. [4] Et misi ad vos omnes servos meos prophetas de nocte consurgens, mittensque et dicens: Nolite facere verbum abominationis huiuscemodi, quam odivi. [5] Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam ut converterentur a malis suis, et non sacrificarent diis alienis. [6] Et conflata est indignatio mea et furor meus, et succensa est in civitatibus Iuda, et in plateis Ierusalem: et versae sunt in solitudinem et vastitatem secundum diem hanc. [7] Et nunc haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Quare vos facitis malum grande hoc contra animas vestras, ut intereat ex vobis vir et mulier, parvulus et lactens de medio Iudae, nec relinquatur vobis quidquam residuum: [8] provocantes me in operibus manuum vestrarum, sacrificando diis alienis in Terra Aegypti, in quam ingressi estis ut habitetis ibi: et dispereatis, et sitis in maledictionem, et in opprobrium cunctis gentibus terrae? [9] Numquid obliti estis mala patrum vestrorum, et mala regum Iuda, et mala uxorum eius, et mala vestra, et mala uxorum vestrarum, quae fecerunt in Terra Iuda, et in regionibus Ierusalem? [10] Non sunt mundati usque ad diem hanc: et non timuerunt, et non ambulaverunt in lege Domini,

[4] Aš siunčiau pas jus visus savo tarnus pranašus iš nakties atsikeldamas, siųsdamas ir sakydamas: Nedarykite to pasibjaurėtino dalyko, kurio aš nekenčiu. [5] Bet jie neklausė ir nepalenkė savo ausies, kad nusigręžtų nuo savo piktenybių ir neaukotų svetimiems dievams. [6] Mano užsidegimas ir mano narsas pasipylė ir ėmė degti Jūdo miestuose ir Jeruzalės gatvėse, ir jie pavirto tyruma ir griuvėsiais, kaip yra šiandien. [7] Dabar kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas, sako taip: Kam jūs darote tą didelę piktenybę patys prieš save, kad žūtų iš jūsų vyras ir moteris, kūdikis ir tebežindąs iš Jūdo tarpo ir jums nieko daugiau nebeliktų? [8] Nes jūs erzinate mane savo rankų darbais aukodami svetimiems dievams Aigipto žemėje, į kurią jūs įėjote tenai gyventi, kad žūtumėte ir būtumėte prakeikimo ir apjuokos dalykas visoms žemės tautoms. [9] Argi jūs užmiršote savo tėvų nedorybes, Jūdo karalių nedorybes, jo žmonų nedorybes, savo nedorybes ir savo žmonų nedorybes, kurias jie darė Jūdo žemėje ir Jeruzalės gatvėse? [10] Jie neapsivalė iki šiai dienai, nebijojo ir nevaikščiojo pagal Viešpaties įstatymą ir mano įsakymus, kuriuos aš daviau jūsų akivaizdoje ir jūsų tėvų akivaizdoje. [11] Todėl kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas, sako taip: Štai

nebuvo gavę jokių geradarysčių. — (4) Iš nakties: labai uoliai, visuomet. — (5) Kad nusigręžtų... Plg. 7, 26; 11, 18; 25, 4; 34, 14; 35, 15. — (7) Patys prieš save: statydami į didžiausią pavojų net savo gyvybę. — (8) Aukodami: degindami smilkalus. — Kad žūtumėte... Jie apsigyveno Aigipte gerai suprasdami, kad čia turės žūti. — (9) Jo žmonų. LXX jūsų kunigaikščių žmonų. — (10) Jie neapsivalė. Ebr. t.: jie nenusižemino. Nusižeminimo (širdies sutrynimo) vaisius yra Viešpaties baimė, jo garbinimas, paklusnumas jo įstatymui ir įsakymams. — Jūsų tėvų... Daug įstatymų buvo duota jau senais lai-

et in praeceptis meis, quae dedi coram vobis et coram patribus vestris. 11 Ideo haec dicit Dominus exercituum Deus Israel: Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum: et disperdam omnem Iudam. 12 Et assumam reliquias Iudae, qui posuerunt facies suas ut ingrederentur Terram Aegypti, et habitarent ibi: et consumentur omnes in Terra Aegypti: cadent in gladio et in fame: et consumentur a minimo usque ad maximum in gladio, et in fame morientur: et erunt in iusiurandum, et in miraculum, et in maledictionem, et in opprobrium. 13 Et visitabo super habitatores Terrae Aegypti, sicut visitavi super Ierusalem in gladio, et fame, et peste. 14 Et non erit qui effugiat, et sit residuus de reliquiis Iudaeorum, qui vadunt ut peregrinentur in Terra Aegypti: et revertantur in Terram Iuda, ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur, et habitent ibi: non revertentur nisi qui fugerint.

15 Responderunt autem Ieremiae omnes viri scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis: et universae mulieres, quarum stabat multitudo grandis, et omnis populus habitantium in Terra Aegypti in Phatures, dicentes: 16 Sermonem, quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus ex te: 17 sed facientes faciemus omne verbum, quod egredietur de ore nostro

aš atgręšiu savo veidą prieš jus nelaimei ir sunaikinsiu visą Jūdą. 12 Aš imsiu Jūdo liekanas, kurie gręžė savo veidą, kad įeitų į Aigipto žemę ir tenai gyventų, ir visi bus sunaikinti Aigipto žemėje; jie puls po kalaviju ir nuo bado; bus sunaikinti nuo mažiausio iki didžiausiam, mirs nuo kalavijo ir bado, ir bus priesaikos, pasibaisėjimo, keiksmo ir apjuokos dalykas. 13 Aš lankysiu Aigipto šalies gyventojus kaip lankiau Jeruzalę kalaviju, badu ir maru. 14 Nebus kas ištrūktų ir liktų iš liekanų žydų, kurie eina, kad pabūtų Aigipto žemėje ir vėl grįžtų į Jūdo žemę, į kurią jų sielos trokšta grįžti ir tenai gyventi; nes jie nesugrįš, išskyrus tuos, kurie pabėgs.

15 Tuomet visi vyrai, kurie žinojo, kad jų žmonos aukoja svetimiems dievams, visos moterys, kurių stovėjo didelė daugybė, ir visa tauta gyvenusi Aigipto šalyje Pature atsakė Jeremijui taip: 16 Žodžių, kuriuos tu mums kalbėjai Viešpaties vardu, mes iš tavęs neklausysime, 17 bet daryte darysime kiekvieną dalyką, kurį pasako mūsų burna, kad aukotumėm dangaus karalienei

kais ir paskui jie buvo pranašų patvirtinti. Plg. 11, 2. — (12) Aš imsiu... Plg. auk. 42, 18. — (14) Išskyrus...: kurie savo laiku atsiskirs nuo tų, kurie priešinasi Dievo nurodymams.

(17) Dangaus karalienei. Vz. 7, 18. — Kaip darėme... Panašaus užsispyrimo ir atkaklumo nerandame paminėto niekur kitur Jeremijo knygoje. — Sotūs: senesniais, ypač Manaso laikais. Nelaimės pra-

ut sacrificemus reginae caeli, et libemus ei libamina, sicut fecimus nos, et patres nostri, reges nostri, et principes nostri in urbibus Iuda, et in plateis Ierusalem: et saturati sumus panibus, et bene nobis erat, malumque non vidimus. 18 Ex eo autem tempore, quo cessavimus sacrificare reginae caeli, et libare ei libamina, indigemus omnibus, et gladio, et fame consumpti sumus. 19 Quod si nos sacrificamus reginae caeli, et libamus ei libamina: numquid sine viris nostris fecimus ei placentas ad colendum eam, et libandum ei libamina?

20 Et dixit Ieremias ad omnem populum adversum viros, et adversum mulieres, et adversum universam plebem, qui responderant ei verbum, dicens: 21 Numquid non sacrificium, quod sacrificastis in civitatibus Iuda, et in plateis Ierusalem vos et patres vestri, reges vestri, et principes vestri, et populus terrae, horum recordatus est Dominus, et ascendit super cor eius? 22 Et non poterat Dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum, et propter abominationes, quas fecistis, et facta est terra vestra in desolationem, et in stuporem, et in maledictum, eo quod non sit habitator, sicut est dies haec. 23 Propterea quod sacrificaveritis idolis, et pecca-

ir darytumėm jai liejamųjų aukų, kaip darėme mes ir mūsų tėvai, mūsų karaliai ir mūsų kunigaikščiai Jūdo miestuose ir Jeruzalės gatvėse; nes tuomet mes buvome sotūs duonos ir buvo mums gera; mes nematėme pikta. 18 Nuo to gi meto kaip liovėmės aukoję dangaus karalienei ir darę jai liejamųjų aukų, visako mums trūksta ir esame naikinami kalaviju ir badu. 19 Jei mes aukojame dangaus karalienei ir darome jai liejamųjų aukų, argi mes be savo vyrų žinios gaminame jai papločių jai pagarbinti ir daryti jai liejamųjų aukų?

20 Tuomet Jeremijas tarė visai tautai, vyrams ir moterims ir visai liaudžiai, kurie buvo jam davę tą atsakymą, sakydamas: 21 Argi ne tą auką, kurią aukojote Jūdo miestuose ir Jeruzalės gatvėse, jūs ir jūsų tėvai, jūsų karaliai, jūsų kunigaikščiai ir šalies tauta, atsiminė Viešpats, ir ar ne ji atėjo jam į mintį? 22 Viešpats nebegalėjo daugiau pakęsti dėlei jūsų veiksmų piktumo ir dėlei nuobodų, kurias jūs darėte, ir jūsų žemė pavirto tyruma, pasibaisėjimo ir keiksmo dalyku, be gyventojų, kaip kad yra šiandien. 23 Už tatai kad jūs aukojote stabams ir nusidėjote Viešpačiui, neklausėte Viešpaties balso, nevaikščiojote pagal jo įstatymą, įsakymus ir liudijimus,

---

sidėjo, kai žydų tarpe tikrojo Dievo garbinimas buvo atnaujintas; jie dabar pareiškia nuomonę, kad nelaimių priežastis buvusi tas Dievo garbinimas. — (18) Aukoję: deginę smilkalus (ebr. t.) — (19) Jai pagarbinti. Ebr. t.: jai atvaizduoti. Papločiai buvo kepami tam tikros simbolinės formos. Vyrai žinojo tuos savo moterų darbus ir jiems pritardavo; tai kaip gi drįsta jas peikti Jeremijas. — Gal čia visas atsakymas Jeremijui duodamas moterų, kalbėjusių visų vardu.

(21) Auką: stabams, ne Dievui. Dievas ilgai kentėjo žydų nusikaltimus stabmeldystę, duodamas jiems įspėjimų per savo pasiuntinius, bet

veritis Domino: et non audieritis vocem Domini, et in lege, et in praeceptis, et in testimoniis eius non ambulaveritis: idcirco evenerunt vobis mala haec, sicut est dies haec.
24 Dixit autem Ieremias ad omnem populum, et ad universas mulieres: Audite verbum Domini omnis Iuda, qui estis in Terra Aegypti: 25 Haec inquit Dominus exercituum Deus Israel, dicens: Vos, et uxores vestrae locuti estis ore vestro, et manibus vestris implestis, dicentes: Faciamus vota nostra, quae vovimus, ut sacrificemus reginae caeli, et libemus ei libamina: implestis vota vestra, et opere perpetrastis ea. 26 Ideo audite verbum Domini omnis Iuda, qui habitatis in Terra Aegypti: Ecce ego iuravi in nomine meo magno, ait Dominus: quia nequaquam ultra vocabitur nomen meum ex ore omnis viri Iudaei, dicentis: Vivit Dominus Deus in omni Terra Aegypti. 27 Ecce ego vigilabo super eos in malum, et non in bonum: et consumentur omnes viri Iuda, qui sunt in Terra Aegypti, gladio, et fame donec penitus consumantur. 28 Et qui fugerint gladium, revertentur de Terra Aegypti in Terram Iuda viri pauci: et scient omnes reliquiae Iuda ingredientium Terram Aegypti, ut habitent ibi, cuius sermo compleatur, meus, an illorum. 29 Et hoc vobis signum,

todėl jums įvyko visos šitos nelaimės, kaip kad yra šiandien.

24 Jeremijas dar tarė visai tautai ir visoms moterims: Išgirskite Viešpaties žodį, visas Jūde, kurie esate Aigipto šalyje. 25 Kareivijų Viešpats, Izraėlio Dievas sako taip: Jūs ir jūsų žmonos kalbėjote savo burna ir jūs įvykinote savo rankomis, sakydami: Atitesėkime savo apžadus, kuriuos esame padarę, kad aukotumėm dangaus karalienei ir darytumėm jai liejamųjų aukų. Jūs atitesėjote savo apžadus ir darbu juos įvykinote. 26 Todėl išgirskite Viešpaties žodį, visas Jūde, kurie gyvenate Aigipto žemėje: Štai aš prisiekiau savo didžiu vardu, sako Viešpats, kad mano vardas anaiptoli nebebus visoje Aigipto žemėje daugiau minimas nė vieno žmogaus žydo burna, kad jis sakytų: Kaip Viešpats Dievas gyvas. 27 Štai aš budėsiu ant jų nelaimei ir ne gerumui, ir bus sunaikinami visi Jūdo žmonės, kurie yra Aigipto žemėje, kalaviju ir badu, kolei nebus visai sunaikinti. 28 Tie, kurie bus išbėgę nuo kalavijo, sugrįš iš Aigipto žemės į Jūdo šalį nedideliame skaičiuje, ir visos Jūdo liekanos įėjusios į Aigipto žemę, kad čia gyventų, žinos, kieno

---

dabar tėvų ir jų vaikų nuodėmių saikas jau pilnas.
(26) Savo didžiu vardu. Dievas buvo apreiškęs žydams savo visagalybę stebuklais; jo vardas Jahve buvo padarytosios su jais sandoros laidas. To vardo šauktis jie dabar nustoja teisės ir Aigipte jo nebesišauks, nes dauguma čia visai žus (27 e.), kiti gi labai negausingi iš Aigipto grįš Palestinon (28 e.). —
(28) Ir visos Jūdo liekanos... Įvairių Aigipto su Persija karų metu (525, 484, 460, 458, 373 m.) ir vėliau (320 m.) daug žydų buvo patekę į Aigiptą; bet pranašas kalba ne apie

ait Dominus, quod visitem ego super vos in loco isto: ut sciatis quia vere complebuntur sermones mei contra vos in malum.
30 Haec dicit Dominus: Ecce ego tradam Pharaonem Ephree regem Aegypti in manu inimicorum eius, et in manu quaerentium animam illius: sicut tradidi Sedeciam regem Iuda in manu Nabuchodonosor regis Babylonis inimici sui, et quaerentis animam eius.

žodis įvyksta, mano ar jų.
29 Ir štai jums ženklas, sako Viešpats, kad aš lankysiu jus šitoje vietoje, kad žinotumėte, jog tikrai įvyks mano žodžiai prieš jus jūsų nelaimei.
30 Viešpats sako taip: Štai aš atiduosiu Aigipto karalių Paraoną Epreę į jo neprietelių rankas ir į rankas tų, kurie ieško jo gyvybės, kaip padaviau Jūdo karalių Sedekiją į jo neprietelio Babilono karaliaus Nabukodonosoro rankas, kurs ieškojo jo gyvybės.

e) Viešpaties žodis Barukui.

Caput XLV.
1 Verbum, quod locutus est Ieremias propheta ad Baruch filium Neriae, cum scripsisset verba haec in libro ex ore Ieremiae, anno quarto Ioakim filii Iosiae regis Iuda, dicens:
2 Haec dicit Dominus Deus Israel ad te Baruch:
3 Dixisti: Vae misero mihi, quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo: laboravi in gemitu meo, et requiem non inveni.
4 Haec dicit Dominus: Sic dices ad eum: Ecce quos aedificavi, ego destruo: et quos plantavi, ego evello, et universam terram hanc.
5 Et tu quaeris tibi grandia? noli quaerere: quia ecce ego adducam malum super omnem carnem, ait Dominus: et dabo tibi ani-

45 perskyrimas.
1 Žodis, kurį pranašas Jeremijas kalbėjo Nerijo sūnui Barukui, kai jis parašė šituos žodžius iš Jeremijo lūpų ketvirtais Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo metais. Jis tarė:
2 Viešpats, Izraėlio Dievas, tau, Barukai, sako taip:
3 Tu sakei: Deja man nelaimingam, nes Viešpats dėjo skausmo ant mano skausmo; aš pavargau bevaitodamas ir nerandu atilsio.
4 Viešpats sako taip: Tu jam taip sakyk: Štai, kuriuos stačiau, aš ardau, ir kuriuos veisiau, aš raunu ir visą šitą kraštą.
5 Ir tu ieškai sau didžių dalykų? Neieškok, nes štai aš užvesiu nelaimę ant kiekvieno kūno, sako Viešpats, tavo gi gyvybei teikiu

---

juos, tik apie tuos, kurie ten nuvyko pasipriešindami Dievo nurodymams. — (30) E p r e e. Ebr. Chofra (37, 4).

45, 1-5. Jeremijo padėjėjui Barukui Viešpats maloningai žada visišką saugumą.

(45, 1) P a r a š ė: gal tuo metu, kai Barukas rašė ir turėjo baimės dėl rašomų pranašysčių turinio. Vz. 36 persk. — (3) D ė j o...: nes Barukas turėjo rašyti vis naujas grasinančias pranašystes ir dėlto jam buvo labai skaudu, taip kaip ir pačiam Jeremijui. Plg. 4, 19; 6, 24; 18. 22 ir k. — (5) T a v o g i g y v y b e i... Ebr. t.: tau aš duodu tavo sielą kaipo grobį. — Viešpats pasako Barukui savo skausmą, kad jis turi ardyti savo taip rūpestingai atliktą darbą; todėl ir Viešpaties tarnui nedera norėti

mam tuam in salutem in omnibus locis, ad quaecumque perrexeris.

saugumą visose vietose, į kurias tu eisi.

III. Pranašystės apie pagonių tautas. a) Dvi pranašysti prieš Aigiptą.

Caput XLVI. [1] Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam contra Gentes [2] ad Aegyptum adversum exercitum Pharaonis Nechao regis Aegypti, qui erat iuxta fluvium Euphraten in Charcamis, quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, in quarto anno Ioakim filji Iosiae regis Iuda.

[3] Praeparate scutum, et clypeum, et procedite ad bellum. [4] Iungite equos, et ascendite equites: state in galeis, polite lanceas, induite vos loricis. [5] Quid igitur? vidi ipsos pavidos, et terga vertentes, fortes eorum caesos: fugerunt conciti, nec respexerunt: terror undique, ait Dominus. [6] Non fugiat velox, nec salvari se putet fortis: Ad Aquilionem iuxta flumen Euphraten victi sunt, et ruerunt.

46 perskyrimas. [1] Viešpaties žodis suteiktas pranašui Jeremijui prieš tautas: [2] apie Aigiptą, prieš Aigipto karaliaus Paraono Nekao kariuomenę, buvusią pas Euprato upę prie Karkamio, kurią Babilono karalius Nabukodonosoras sumušė ketvirtais Jūdo karaliaus Jozijo sūnaus Joakimo metais.

[3] Renkite skydą ir dengtuvę ir eikite į karą. [4] Balnokite žirgus ir sėskite ant jų, raiteliai; stovėkite šalmuose, šveiskite jietis, apsivilkite šarvais. [5] Bet kas gi? Aš matau juos išsigandusius ir bėgančius atgal, jų karžygius užmuštus; jie bėga skubiai ir nepažvelgia atgal; visur baisumas, sako Viešpats. [6] Tegul nebėga greitasis ir tenemano galėsiąs išsigelbėti drąsusis; šiaurėje prie Euprato upės jie nugalėti

---

gyvenimo be skausmų. Jei nelaimė yra bendra, tai kiekvienas turi pakelti savo dalį. Dideli dalykai, kurių Barukas trokšta, yra ramybė, saugumas, laimė. Nors jis nebus visai apsaugotas nuo visų nelaimių, tačiau jo gyvybei negręs pavojus. Plg. 12, 7.

III. Trečioji Jeremijo knygos dalis susideda iš pranašysčių prieš atskiras pagonių tautas (46, 1—51, 64).

46, 1-28. Pirmoje pranašystėje prieš Aigiptą skelbiama, kad Aigipto kariuomenė bus nugalėta (1-12); antroje gi, kad Aigiptas bus Nebukadnecaro užkariautas (13-28).

(46, 1) P r i e š t a u t a s. Plg. 25, 17-26. Pranašystės prieš pagonių tautas turėjo parodyti, kad Dievas yra ne vien žydų, bet visų tautų Kūrėjas ir valdovas. — (2) N e k a o. Plg. 4 Kar. 23, 29... Jis buvo paskyręs Jūdo karaliumi Joakimą. Viešpatavo nuo 610 iki 594 m. — K a r k a m i o. Vz. Iz. 10, 9. Karkamis buvo vyriausias Hetiečių miestas dešiniame Euprato krante. Plg. auk. 25, 1. Kova prie Karkamio turėjo didžiausios reikšmės, nes čia buvo sprendžiama klausimas, kas turi viešpatauti Azijoje ir Afrikoje. Toje kovoje Aigipto jėgos buvo sutriuškintos.

(3) R e n k i t e... Čia minimi mažesnis ir didesnis skydas; kovai jie buvo rengiami, ištepant jų odą ir ją šveičiant, kad blizgėtų. Įsakymai duodami visai kariuomenei. — (6) T e g u l n e b ė g a...: veltui jie mėgina pabėgti; Dievo nutarimu ir tie, kurie

[7]Quis est iste, qui quasi flumen
ascendit: et veluti fluviorum, in-
tumescunt gurgites eius? [8]Ae-
gyptus, fluminis instar ascendit,
et velut flumina movebuntur
fluctus eius, et dicet: Ascendens
operiam terram: perdam civita-
tem, et habitatores eius. [9]Ascen-
dite equos, et exultate in cur-
ribus, et procedant fortes, Ae-
thiopia, et Libyes tenentes scu-
tum, et Lydii arripientes, et ia-
cientes sagittas. [10]Dies autem
ille Domini Dei exercituum dies
ultionis, ut sumat vindictam de
inimicis suis: devorabit gladius,
et saturabitur, et inebriabitur
sanguine eorum: victima enim
Domini Dei exercituum in Terra
Aquilonis iuxta flumen Euphra-
ten. [11]Ascende in Galaad, et
tolle resinam virgo filia Aegypti:
frustra multiplicas medicamina,
sanitas non erit tibi. [12]Audie-
runt Gentes ignominiam tuam,
et ululatus tuus replevit terram:
quia fortis impegit in fortem, et
ambo pariter conciderunt.

[13]Verbum quod locutus est
Dominus ad Ieremiam prophetam,
super eo quod venturus esset Na
buchodonosor rex Babylonis et
percussurus Terram Aegypti:

[14]Annunciate Aegypto, et
auditum facite in Magdalo, et

ir krito. [7]Kas yra tasai, kurs at-
plaukia lyg upė ir kaip upeliai
kilsta jo bangos? [8]Aigiptas at-
plaukai kaip upė ir kaip upeliai
juda jo bangos; ir jis sako: Pa-
kilęs apdengsiu žemę; sunaikin-
siu miestą ir jo gyventojus.
[9]Sėskite ant žirgų ir džiugau-
kite vežimuose, ir karžygiai teeina
priekin, Aitiopija ir Lybija, ku-
rios laiko skydą, ir Lydai, kurie
pagauna vilyčias ir jomis šaudo.
[10]Tačiau ta diena Viešpaties, ka-
reivijų Dievo, pagiežos diena,
kad jis keršytų savo nepriete-
liams. Kalavijas rys ir bus sotus
ir pasigers jų krauju. Nes tai
auka Viešpaties, kareivijų Dievo,
šiaurės šalyje prie Eufrato upės.
[11]Pakilk į Galaadą ir pasiimk
balsimo, mergaite, Aigipto dukte;
veltui tu daugini vaistus, nebus
tau pagijimo. [12]Tautos išgirdo
apie tavo sugėdinimą, ir tavo
klyksmo pilna žemė, nes karžy-
gis susidūrė su karžygiu ir abudu
draug krito.

[13]Žodis, kurį Viešpats kal-
bėjo pranašui Jeremijui apie tai,
kad Babilono karalius Nabuko-
donosoras ateisiąs ir sumušiąs
Aigipto šalį.

[14]Skelbkite Aigiptui ir teiš-
girstą Magdale ir tegul skamba

---

nebus užmušti tuojau, neišvengs žu-
vimo vėliau. — (7) Lyg upė. Ebr.
t. čia yra Nilo upės vardas; todėl
Aigipto galybė palyginama su nesu-
laikoma Nilo srove. — (9) Sėski-
te... Paraginimo žodžiai eiti į karą;
nurodomi taip pat kraštai, iš kurių
Aigiptas rinko savo kariuomenę:
Aitiopija pietų Aigipte, Lybija ir
Lydija šiaurryčių Aigipte. — (10)
Keršytų: įvykintų savo grasy-
mus. Plg. Iz. 34, 6. — (11) Pakilk...
Paraginimas ironiškas: visa darai
veltui; tu būsi taip sužeista, kad jo-
kie gydyklai tau nepadės. Plg. 8, 22.
— (12) Susidūrė: bėgo netvar-
kingai, vieni kitiems kelią pastodami.

(13) Sumušiąs Aigipto...
Plg. 43, 10. Kada Jeremijas gavo šį
apreiškimą, nepasakyta. Tačiau tai
turėjo įvykti po Karkamio kovos.
Kadangi toliau 14 e. minimi tie pa-
tys miestai kaip ir 44, 1, be to Jūdo
karalystė laikoma jau sunaikinta,
tai pranašystė turėjo būti duota Je-
remijui esant Aigipte.

(14) Magdale... Vz. 44, 1. —
(15) Sugniužo. Ebr. t.: apvirto.

resonet in Memphis, et in Taph-
nis, dicite: Sta, et praepara
te: quia devorabit gladius ea,
quae per circuitum tuum sunt.
15 Quare computruit fortis tuus?
non stetit: quoniam Dominus
subvertit eum. 16 Multiplicavit
ruentes, ceciditque vir ad pro-
ximum suum: et dicent: Surge,
et revertamur ad populum no-
strum, et ad terram nativitatis
nostrae, a facie gladii columbae.
17 Vocate nomen Pharaonis re-
gis Aegypti, tumultum adduxit,
tempus. 18 Vivo ego (inquit rex
Dominus exercituum nomen
eius) quoniam sicut Thabor in
montibus, et sicut Carmelus in
mari, veniet. 19 Vasa transmigra-
tionis fac tibi habitatrix filia Ae-
gypti: quia Memphis in solitu-
dinem erit, et deseretur, et in-
habitabilis erit. 20 Vitula elegans
atque formosa Aegyptus: stimu-
lator ab Aquilone veniet ei.
21 Mercenarii quoque eius, qui
versabantur in medio eius, quasi
vituli saginati versi sunt, et fu-
gerunt simul, nec stare potue-
runt: quia dies interfectionis eo-
rum venit super eos, tempus
visitationis eorum. 22 Vox eius
quasi aeris sonabit: quoniam cum

Memfyje ir Tafnėje; sakykite:
Atsistok ir prisirenk, nes kala-
vijas prarys, kas yra aplink tave.
15 Kodėl sugniužo tavo karžygis?
jis neišstovėjo, nes Viešpats jį
parvertė. 16 Jis padaugino krin-
tančius, krito vienas ant kito, ir
jie sako: Kelkitės ir grįžkime pas
mūsų tautą ir į mūsų gimtinę
šalį nuo karvelio kalavijo. 17 Va-
dinkite Aigipto karalių Paraoną
šiuo vardu: Laikas atvedė sumi-
šimą. 18 Kaip aš gyvas (sako
karalius, kurs vardu Kareivijų
Viešpats), kaip Taboras tarp
kalnų ir kaip Karmėlis prie jū-
ros, jis ateis. 19 Pasidaryk ko
reikia ištrėmimui, tu gyventoja,
Aigipto dukte, nes Memfis pa-
virs tyruma, bus apleistas ir ne-
gyvenamas. 20 Daili ir graži kar-
vaitė Aigiptas; ateis jai raginto-
jas iš šiaurės. 21 Taip pat jo
samdininkai, kurie buvo jo tarpe
kaip nupenėti veršiai, ir jie ap-
sigręžė ir draug pabėgo ir ne-
galėjo išsstovėti, nes atėjo jiems
jų užmušimo diena, jų aplanky-
mo metas. 22 Jo balsas skambės
kaip varis; nes jie skubinsis su
kariuomene ir ateis prieš jį su
kirviais, kaip medžių kirtėjai.
23 Jie iškerta, sako Viešpats, jo

— (16) Jie sako: Aigipto padėjė-
jai surinkti iš įvairių šalių. — Nuo
karvelio. Ebr. t.: nuo naikintojo.
Vz. 25, 38 paaišk. —(17) Laikas...
Pats vardas turi pasakyti, kokioje
padėtyje randasi šalis. Paraonas
neįstengia padėti saviesiems, nors
pats pasilieka savo krašto valdovu.
Nebukadnecaras sunaikino tik jo šalį.
— Anot ebr. t. (ir LXX): Aigipto
karalių Paraoną vadinkite žuvimu,
nes jis praleido laiką. — Taip atsi-
liepia pats pranašas. — (18) Jis
ateis. Ateis kilnus ir pilnas dide-
nybės, ir nėvienas neįstengs jam pa-
sipriešinti. Kaip Taboras yra iškilęs
aukščiau už kitus apylinkės kalnus.
kaip Karmėlis nepajudinamai tvirtas
laiko aukštyn iškėlęs savo viršūnę
prie jūros, taip ateis su didžiausia galia
babiloniečių karalius, ir Aigiptui
nieko kito nelieka, kaip tik bėgti. —
(19) Bus apleistas. Ebr. t.: bus
liepsnos sunaikintas. — Nebukadne-
caras ėjo nesulaikomas iki Sienei;
tik tenai jam teko susidurti su Ai-
gipto kariuomenės pasipriešinimu.
— (20) Ragintojas. Ebr. t.:
vapsva. Gražus jaunas veršiukas
yra vaizdas Aigipto turtingumo, kurs
sužadina kaldėjėčių godumą. — (22)
Skambės kaip varis. Ebr. t.:

exercitu properabunt, et cum
securibus venient ei, quasi cae-
dentes ligna. 23 Succiderunt sal-
tum eius, ait Dominus, qui sup-
putari non potest: multiplicati
sunt super locustas, et non est
eis numerus. 24 Confusa est filia
Aegypti, et tradita in manu po-
puli Aquilonis. 25 Dixit Dominus
exercituum Deus Israel: Ecce
ego visitabo super tumultum
Alexandriae, et super Pharaonem,
et super Aegyptum, et super
deos eius, et super reges eius,
et super Pharaonem, et super
eos, qui confidunt in eo. 26 Et
dabo eos in manu quaerentium
animam eorum, et in manu Na-
buchodonosor regis Babylonis,
et in manus servorum eius: et
post haec habitabitur sicut die-
bus pristinis, ait Dominus. 27 Et
tu ne timeas serve meus Iacob,
et ne paveas Israel: quia ecce
ego salvum te faciam de longin-
quo, et semen tuum de terra
captivitatis tuae: et revertetur
Iacob, et requiescet, et prospe-
rabitur: et non erit qui exterreat
eum. 28 Et tu noli timere serve
meus Iacob, ait Dominus: quia
tecum ego sum, quia ego con-
sumam cunctas gentes, ad quas
eieci te: te vero non consumam,
sed castigabo te in iudicio, nec
quasi innocenti parcam tibi.

mišką, kurio kelmų negalima
suskaityti; jų daugiau kaip skė-
rių ir nėra jiems skaičiaus. Ai-
gipto duktė sugėdinta ir atiduota
į šiaurės tautos rankas. 25 Ka-
reivijų Viešpats, Izraėlio Dievas,
sako: Štai aš lankysiu Aleksan-
drijos sumišimą, ir Paraoną, ir
Aigiptą, ir jo dievus, ir jo kara-
lius; taip, ir Paraoną ir tuos ku-
rie juo pasitiki. 26 Aš duosiu
juos į rankas tų, kurie ieško jų
gyvybės, ir į Babilono karaliaus
Nabukodonosoro rankas ir į jo
tarnų rankas. Ir po to jis bus
gyvenamas, kaip senesniais lai-
kais, sako Viešpats. 27 Tu mano
tarne Jokūbe, nebijok ir neišsi-
gąsk, Izraėli, nes štai aš tave
išgelbėsiu iš tolo ir tavo ainiją
iš tavo nelaisvės šalies; Jokūbas
sugrįš, ir ilsėsis, ir bus laimin-
gas, ir nebus kam jo gąsdinti.
28 Tu, mano tarne Jokūbe, nebi-
jok, sako Viešpats, nes aš esu
su tavim, nes aš sunaikinsiu vi-
sas tautas, pas kurias aš tave
išvariau; tavęs aš nesunaikinsiu,
bet nuplaksiu tave pagal teisybę
ir nedovanosiu tau lyg nekaltam.

---

kaip šalin šliaužiančios gyvatės. — (25) Aš lankysiu... Ebr. t.: aš darau apyskaitą su Amonu iš No, t. y. su dievaičiu Amonu, kurs turi savo buveinę No-Amone (aig. Nai Amun, saulės dievas), Tebuose. Smūgis dievaičiams yra smūgis ir tautai, kuri juos garbina, ir atbulai; taip pat ir karaliui, kurs jiems atstovauja. Babiloniečių puolimo metu Aigipte buvo du karaliu, Hofra ir Amazis. — (26) Į rankas... Plg. 43, 11. Būti atiduotam į kieno nors rankas, reiškia, būti nubaustam. — (27) Tu, mano... Nors Dievas ir plaka savo tautą, tačiau jos neatmeta; plakimu jis nori padaryti ją vertą išgelbėjimo. Kalbama čia apie tą tautos dalį, kuri grįš iš nelaisvės, taip kad pabėgusieji į Aigiptą negali tikėtis tos laimės, nes Babilono šalis, ne Aigiptas, yra žydų nelaisvės šalis. Plg. 31, 37; 32, 40; 33, 20; Iz. 43, 1; 44, 2.

b) Pranašystė prieš Pilistimus.

Caput XLVII. [1] Quod factum est verbum Domini ad Ieremiam prophetam contra Palaesthinos, antequam percuteret Pharaó Gazam: [2] Haec dicit Dominus:

Ecce aquae ascendunt ab Aquilone, et erunt quasi torrens inundans, et operient terram, et plenitudinem eius, urbem et habitatores eius: clamabunt homines, et ululabunt omnes habitatores terrae [3] a strepitu pompae armorum, et bellatorum eius, a commotione quadrigarum eius, et multitudine rotarum illius. Non respexerunt patres filios manibus dissolutis [4] pro adventu diei, in quo vastabuntur omnes Philisthiim, et dissipabitur Tyrus, et Sidon cum omnibus reliquis auxiliis suis: depopulatus est enim Dominus Palaesthinos, reliquias insulae Cappadociae. [5] Venit calvitium super Gazam: conticuit Ascalon, et reliquiae vallis earum, usquequo concideris? [6] O mucro Domini usquequo non quiesces? Ingredere in vaginam tuam, refrigerare, et sile. [7] Quomodo quiescet cum Dominus praeceperit ei adversus Ascalonem, et adversus maritimas eius regiones, ibique condixerit illi?

47 perskyrimas. [1] Viešpaties žodis, suteiktas pranašui Jeremijui prieš Pilistimus, Paraonui dar nesumušus Gazos. [2] Viešpats sako taip:

Štai vandenys kilsta iš šiaurės ir virsta tvinstančia upė; jie apdengia žemę ir tai, ko ji pilna, miestą ir gyventojus. Žmonės šaukia ir visi žemės gyventojai klykia [3] dėl žvilgančių ginklų žvangėjimo, jo kovotojų, dėl jo kariškų vežimų tarškėjimo ir jo tekinių daugybės. Tėvai nebepažvelgia į vaikus, taip jų rankos susilpnėjusios, [4] nes atėjo diena, kurioje bus sunaikinti visi pilistimai, bus sugriauti Tyras ir Sidonas su visais kitais savo padėjėjais; nes Viešpats naikina palestiniečius, Kapadokijos salos liekanas. [5] Plikė atėjo ant Gazos, nutilo Askalonas ir jų slėnio liekanos. Iki kolei tu darysi sau įsipjovimų? [6] O Viešpaties kalavijau, iki kolei tu nesiliausi? Įeik į savo makštį, ataušk ir nutilk. [7] Kaip jis ilsėsis, kad Viešpats davė jam įsakymų prieš Askaloną ir prieš jo pajūrio šalis, ir į ten jis jį pasiuntė?

47, 1-7. Pilistimų miestams skelbiama didelių nelaimių.

(47, 1) S u t e i k t a s... Pranašystė gal buvo paskelbta, kai Paraonas rengėsi paimti Gazą. Tai turėjo įvykti anksčiau nekaip kova prie Karkamio, nes po jos Paraonas nebegalėjo paimti Gazos. — (2) I š š i a u r ė s: iš Babilono. Priešų kariuomenės užplūdimas ir jos daromas sunaikinimas aprašomas patvinstančios upės vaizdu. — (3) D ė l žvilgančių... Ebr. t.: dėl jos stipriųjų (žirgų) kanopų keliamo dundėjimo, jo vežimų tarškėjimo, dėl jo tekinių ūžimo. — N e b e p a ž v e l g i a... Priežastis: didžiausias visų pasibaisėjimas. — (4) K a p a d o k i j o s. Ebr. t.: Kaftoro. Plg. Atk. 2, 23; Amoso 9, 3. Salomis neretai šv. Rašte vadinami sausumos išsikišuliai į jūrą. Pilistimų dalis, ar gal ir visi buvo atvykę iš Kretos salos. — (5) P l i k ė. Savo plaukus nusikirpdavo ir skusdavos, o net ir raudavo gedului išreikšti. — N u t i l o: sunaikintas. — S l ė n i o: miestų apylinkės, taip vadinamos Šefelos. — Į s i-

c) Pranašystė prieš Moabitus.

Caput XLVIII. 1 Ad Moab
haec dicit Dominus exercituum
Deus Israel:
Vae super Nabo, quoniam
vastata est, et confusa: capta est
Cariathaim: confusa est fortis, et
tremuit. 2 Non est ultra exulta-
tio in Moab contra Hesebon:
cogitaverunt malum. Venite, et
disperdamus eam de gente, ergo
silens conticesces, sequeturque
te gladius. 3 Vox clamoris de
Oronaim: vastitas, et contritio
magna. 4 Contrita est Moab: an-
nunciate clamorem parvulis eius.
5 Per ascensum enim Luith plo-
rans ascendet in fletu: quoniam
in descensu Oronaim hostes ulu-
latum contritionis audierunt: 6 Fu-
gite, salvate animas vestras: et
eritis quasi myricae in deserto.
7 Pro eo enim quod habuisti
fiduciam in munitionibus tuis,
et in thesauris tuis, tu quoque
capieris: et ibit Chamos in trans-
migrationem, sacerdotes eius,

48 perskyrimas. 1 Karei-
vijų Viešpats, Izraėlio Dievas,
taip sako Moabui:
Deja Nabui, nes jis sunai-
kintas ir sugėdintas. Karjataimas
paimtas, tvirtovė sugėdinta ir
dreba. 2 Nebėra daugiau džiaug-
smo Moabe prieš Hesebonę; čia
manoma piktai: Ateikite ir išnai-
kinkime jį iš tautų tarpo. Taigi,
tu nutilsi, ir paskui tave eis ka-
lavijas. 3 Šauksmo balsas iš Oro-
naimo, didis sunaikinimas ir su-
triuškinimas. 4 Moabas sutrintas;
skelbkite jo kūdikiams šauksmą.
5 Jis eina aukštyn Luito šlaitu
verkdamas ir kukčiodamas, nes
Oronaimo nuolaidume nepriete-
liai girdi klyksmą dėl sutriuški-
nimo. 6 Bėkite, gelbėkite savo
gyvybes, ir jūs būsite lyg tama-
riskai tyrumoje. 7 Nes dėlto, kad
tu turėjai pasitikėjimo savo tvir-
tovėmis ir savo turtais, tu irgi
būsi paimtas; ir eis Chamas į
nelaisvę, jo kunigai ir kunigaik-

---

pjovimų. Tai taip pat nuliūdimo ir gedulio ženklai. — (6) Ataušk. Ebr. t.: nurimk. — Bet kaip gi galėtų nurimti bausmės kalavijas, kad Dievas davė jam įsakymą žudyti be pasigailėjimo.

48, 1-47. Pranašystė prieš Moabitus pradedama sunaikinimo aprašymu ir paraginimu bėgti (1-15); toliau nurodomos nelaimės priežastys (16-30); dėl tų nelaimių didumo pranašas apraudą Moabo likimą, (31-39), kurio tačiau išvengti nebegalima (40-47).

(48, 1) Nabui. Tas miestas kitados priklausė Rubeno giminei. Vz. Sk. 32, 38; Iz. 15, 2. Kirjotas buvo netoli nuo Nabo. — Tvirtovė: gal stipriausia moabitų tvirtovė, kuria jie labiau pasitikėjo. — (2) Prieš Hesebonę. Vz. Iz. 15, 5. Anot ebr. t.: Hesebone manoma piktai. — Priešai turėjo pirma paimti šalies pakraštyje buvusį Hesebonę ir čia sustoję rengėsi pulti kitus Moabo miestus. — Taigi, tu... Ebr. t.: ir tu Madmene, tilte nutilsi. — (3) Oronaimo. Vz. Iz. 15, 5. — (4) Skelbkite... Geriau LXX: šauksmas girdisi iki Zoarui (Segorui), pietiniame Moabo šalies pakraštyje. — (5) Eina aukštyn. Gyventojai traukiasi iš šiaurės, todėl pasiekia pietuose Luito šlaitus (vz. Iz. 15, 5). —Neprieteliai girdi. Anot LXX: girdisi klyksmas... — (6) Bėkite... Taip atsiliepia pranašas. — Tamariskai. Plg. auk. 17, 6. — (7) Tvirtovėmis. Ebr. t.: veikalais. Moabui prikišamas jo išdidumas. Jis išdidžiai pasitikėjo savo gudrumu ir savo turtais. — Chamas: moabitų (plg. Sk. 21, 29) ir amonitų (Teis. 11, 24) dievaitis; gal jame buvo garbinama saulė. Moabitai vadinosi Cha-

et principes eius simul. 8 Et ve-
niet praedo ad omnem urbem,
et urbs nulla salvabitur: et peri-
bunt valles, et dissipabuntur
campestria: quoniam dixit Do-
minus: 9 Date florem Moab, quia
florens egredietur: et civitates
eius desertae erunt, et inhabita-
biles. 10 Maledictus, qui facit opus
Domini fraudulenter: et male-
dictus, qui prohibet gladium su-
um a sanguine.
11 Fertilis fuit Moab ab ado-
lescentia sua, et requievit in foe-
cibus suis: nec transfusus est
de vase in vas, et in transmi-
grationem non abiit: idcirco per-
mansit gustus eius in eo, et
odor eius non est immutatus.
12 Propterea ecce dies veniunt,
dicit Dominus: et mittam ei or-
dinatores, et stratores lagoncu-
larum, et sternent eum, et vasa
eius exhaurient, et lagunculas
eorum collident. 13 Et confun-
detur Moab a Chamos, sicut
confusa est domus Israel a Be-
thel, in qua habebat fiduciam.
14 Quomodo dicitis: Fortes su-
mus, et viri robusti ad praelian-

ščiai drauge. 8 Ateis plėšikas į
kiekvieną miestą ir nėvienas mie-
stas neišsigelbės; žus slėniai ir
bus sunaikintos lygumos, nes
Viešpats kalbėjo. 9 Duokite Moa-
bui žiedų, nes nors jis žydi, tu-
rės išeiti, ir jo miestai ištuštės ir
bus negyvenami. 10 Prakeiktas,
kas klastingai dirba Viešpaties
darbą! ir prakeiktas, kas sulaiko
savo kalaviją nuo kraujo!

11 Moabas buvo derlingas nuo
pat savo jaunystės ir ilsėjosi ant
savo mielių, nebuvo perpiltas iš
indo į indą ir neėjo į nelaisvę;
todėl jame pasiliko jo skonis ir
jo kvapas nepasikeitė. 12 Todėl
štai ateina dienos, sako Viešpats,
ir aš jam siųsiu liejikų ir pilsty-
tojų; jie perpils jį, ištuštins jo
indus ir sudaužys jų ąsuočius.
13 Moabui bus gėdos iš Chamo,
kaip Izraėlio namams buvo gė-
dos iš Betėlio, kuriuo jie pasi-
tikėjo. 14 Kaip jūs galite sakyti:
Mes karžygiai ir drąsūs vyrai
kovoti? 15 Moabas sunaikintas,
jo miestai sugriuvo ir rinktiniai
jo jaunikaičiai eina žemyn, kad

---

mo tauta. Kadangi dievaičio stabas vedamas į nelaisvę, tai yra ženklas, kad Dievo teismas daromas dievaičio garbintojams. — (8) Slėniai: į pietus nuo Arnono upelio. — (9) Duokite... Ebr. t: duokite Moabui sparnus, nes jis turi trauktis labai greitai, t. y. jei ir sparnus turėtų, vargiai išvengtų nelaisvės. — (10) Klastingai, t. y. savo uolumo ir savo jėgų dalį skiria ne Viešpaties darbui, bet kam kitam.

(11) Derlingas. Ebr. t.: neliečiamas. — Ant savo mielių. Moabas palyginamas su vynu, kurs ilgai laikomas statinėje ant savo mielių: stiprus vynas darosi kas kart geresnis, negeras gi vis aitresnis; taip pat ir ramybė padaro, kad žmonės ja naudodamies daro pažangos gerume ar piktume. Moabitai iki šiam laikui dar nėvieno priešo nebuvo išvesti nelaisvėn, naudodamies taika pasidarė išdidūs ir nelaimė neturėjo progos pamokinti juos tinkamo atsargumo. — Jo skonis ir... Skonis ir kvapas čia yra visųpirma Moabo neapykanta Dievo tautai. — (12) Jie perpils... Gyventojai bus išvesti, miestai sugriauti. — (13) Iš Betėlio. Izraėlitai buvo išvesti nelaisvėn dėl stabmeldystės Betėlyje (plg. Oz. 4, 15; 3 Kar. 12, 29; 4 Kar. 17, 8). Kadangi čia minimi tik Izraėlio namai ir Betėlis, tai visa šita pranašystė turėjo būti paskelbta pirm Jūdo karalystės sunaikinimo. Kitaip pranašas kalba 46, 27. 28 — (14) Kaip... Plg. Iz. 16, 6.

dum? 15 Vastata est Moab, et
civitates illius succiderunt: et
electi iuvenes eius descenderunt
in occisionem: ait rex, Dominus
exercituum nomen eius.
16 Prope est interitus Moab
ut veniat: et malum eius velociter accurret nimis. 17 Consolamini eum omnes, qui estis in
circuitu eius, et universi, qui scitis nomen eius, dicite: Quomodo
confracta est virga fortis, baculus
gloriosus? 18 Descende de gloria, et sede in siti habitatio filiae
Dibon: quoniam vastator Moab
ascendit ad te, dissipavit munitiones tuas. 19 In via sta, et prospice habitatio Aroer: interroga
fugientem: et ei, qui evasit, dic:
Quid accidit? 20 Confusus est
Moab, quoniam victus est: ululate, et clamate, annunciate in
Arnon, quoniam vastata est Moab.
21 Et iudicium venit ad terram
campestrem: super Helon, et
super Iasa, et super Mephaath,
22 et super Dibon, et super Nabo,
et super domum Deblathaim,
23 et super Cariathaim, et super
Bethgamul, et super Bethmaon,
24 et super Carioth, et super Bosra: et super omnes civitates
terrae Moab, quae longe, et quae
prope sunt. 25 Abscissum est
cornu Moab, et brachium eius
contritum est, ait Dominus.
26 Inebriate eum, quoniam
contra Dominum erectus est: et

būtų užmušti, sako karalius,
kurs vardu Kareivijų Viešpats.

16 Moabo žuvimas artėja ir
labai greitai atbėgo jo nelaimė.
7 Paguoskite jį jūs visi, kurie esate
aplink jį, ir visi, kurie žinote jo
vardą, sakykite: Kaip gi sulaužytas stiprusis skėptras, garbingoji lazda? 18 Ejk žemyn iš garbės ir sėdėk troškulyje, Dibono
dukters gyventoja, nes Moabo
naikintojas eina prieš tave, griauna
tavo tvirtoves. 19 Stok ant kelio
ir žiūrėk, Aroerio gyventoja;
klausk pabėgėlį ir ištrūkusiam
sakyk: Kas atsitiko? 20 Moabas
sugėdintas, nes nugalėtas. Klykite ir šaukite, skelbkite Arnone,
kad Moabas sunaikintas. 21 Teismas atėjo į lygumos šalį, Elonui, Jasai, Mefaatui, 22 Dibonui,
Nabui, Deblataimo namams,
23 Karjataimui, Betgamuliui, Betmaonui, 24 Karjotui, Bosrai ir
visiems Moabo žemės miestams,
kurie yra toli ir kurie arti. 25 Nukirstas Moabo ragas ir jo petys
sutriuškintas, sako Viešpats.

26 Nugirdykite jį, nes jis sukilo prieš Viešpatį; ir Moabas

---

(17) P a g u o s k i t e... Ebr. t.: raudokite jo, jūs jo kaimynai. — Kviesdamas Moabo kaimynus raudomis išreikšti savo nuliūdimą, pranašas nori pasakyti, kad smūgis Moabui bus labai didelis, ir tuojau sudeda jiems raudos giesmę. — (18) D i b o n o d u k t e r s. Ebr. t.: Dibono duktė, t. y. šalies sostinės Dibono gyventojai. Dibone buvo daug vandens. — (19) A r o e r i o: šiaurinia-me Arnono upelio krante, į pietus nuo Dibono. — (20) M o a b a s... Taip kalbės pabėgėliai. — (21) E l o n u i... Šitie miesteliai buvo į šiaurę nuo Arnono upelio. — (24) K a r j o t u i. Plg. žem. 41 eil. ir Am. 2, 2. — (25) R a g a s. Tai vaizdas jėgos, turtingumo, viešpatavimo.

(26) N u g i r d y k i t e: duokite jam dieviškos rūstybės taurę, svaiginančią sunaikinimo taurę, kad jis

allidet manum Moab in vomitu
suo, et erit in derisum etiam
ipse: 27 fuit enim in derisum tibi
Israel: quasi inter fures reperis-
ses eum: propter verba ergo tua,
quae adversum illum locutus es,
captivus duceris. 28 Relinquite
civitates, et habitate in petra
habitatores Moab: et estote quasi
columba nidificans in summo
ore foraminis. 29 Audivimus su-
perbiam Moab, superbus est
valde: sublimitatem eius, et ar-
rogantiam, et superbiam, et alti-
tudinem cordis eius. 30 Ego scio,
ait Dominus, iactantiam eius: et
quod non sit iuxta eam virtus
eius, nec iuxta quod poterat
conata sit facere.

31 Ideo super Moab eiulabo,
et ad Moab universam clamabo,
ad viros muri fictilis lamentantes.
32 De planctu Iazer plorabo tibi
vinea Sabama: propagines tuae
transierunt mare, usque ad mare
Iazer pervenerunt: super mes-
sem tuam, et vindemiam tuam
praedo irruit. 33 Ablata est lae-
titia et exultatio de Carmelo, et
de Terra Moab, et vinum de

užsigaus ranką savo vėmalu, taip
pat ir pats bus išjuokiamas.
27 Nes Izraelis buvo tau pajuo-
kos dalykas, lyg kad būtumei
jį radęs tarp vagių; taigi, dėl
tavo žodžių, kuriuos prieš jį
kalbėjai, tu būsi vedamas nelai
svėn. 28 Palikite miestus ir gy-
venkite uolose, jūs, Moabo gy-
ventojai, ir būkite kaip karvelis,
kurs daro sau lizdą aukščiausioje
plyšio skylėje. 29 Mes girdėjome
apie Moabo puikybę; jis labai pui-
kus; apie jo didybę, akiplėšiškumą
išdidumą ir jo širdies pasidi-
džiavimą. 30 Štai aš žinau, sako
Viešpats, jo gyrpelnystę ir kad
tam nelygi jo jėga, kad jis mė-
gino daryti ne tiek, kiek galėjo
ištesėti.

31 Todėl aš dejuosiu dėl Mo-
abo ir šauksiu dėl viso Moabo,
dėl raudančių mūro sienos vyrų.
33 Kaip raudojau Jazerio, taip aš
verksiu tavęs, Sabamos vynuo-
gyne. Tavo atžalos perėjo jūrą,
nuėjo iki Jazerio jūrai; tavo pjūtį
ir tavo vynuoges puolė plėšikas.
33 Atimta linksmybė ir džiaug-
smas iš Karmėlio ir iš Moabo
žemės; aš pašalinau vyną iš

žūtų lyg apsvaigęs. — Užsigaus... Ebr. t.: tegul Moabas blaškosi savo vėmale.—(27) Izraėlis buvo... Ebr. t.: ar Izraėlis nebuvo tau... Moabui nėra ko skųstis, kad jam tenka taip daug kentėti. Ar jis nesityčiojo iš Dievo tautos? Ir ar turėjo bent rimtą priežastį? Jis jokios neturėjo. Moabas buvo sau pasigrobęs Rubeno ir Gado giminėms paskirtus plotus; ar buvo ką panašaus padaręs Izraėlis ir ar jis buvo vertas pasityčiojimo kaip sugautas vagis? Tik iš sugauto vagies visi tyčiojasi, kaip pranašas sako 2, 26. — (28) Aukščiausioje... Ebr. t.: viršuje išsižiojusios bedugnės. — Pranašas nori pasakyti, kad Moabui nebėra jokios vilties išsigelbėti, nors jie pasislėptų ir labiausiai neprieinamuose kalnuose ir olose. — (29) Puikybę... Plg. Iz. 16, 6. — (30) Jo gyrpelnystę... Ebr. t.: jo išdykumą (kerštingumą) ir jo pasigyrimų tuštumą: jie darė negerai.

(31) Dėl raudančių... Ebr. t.: dūsaujama dėl Kir-Chereso vyrų. — (32) Jazerio: kartu su Jazerio gyventojais (Iz. 16, 9). — Jūrą: Mirties jūrą. — Iki Jazerio jūrai. Geriau LXX: iki Jazeriui. — (33) Karmėlio. Tas žodis čia ne vardas; jis reiškia derlingą vietą. — Vynuogių... Ebr. t.: nebeišspaudžiama vyno su krykštavimais; ir krykštavimas nebe krykštavimas

torcularibus sustuli: nequaquam
calcator uvae solitum celeuma
cantabit. [34] De clamore Hesebon
usque Eleale, et Iasa, dederunt
vocem suam: a Segor usque ad
Oronaim vitula conternante: aquae
quoque Nemrim pessimae erunt.
[35] Et auferam de Moab, ait Do-
minus, offerentem in excelsis, et
sacrificantem diis eius. [36] Propter-
ea cor meum ad Moab quasi
tibiae resonabit: et cor meum ad
viros muri fictilis dabit sonitum
tibiarum: quia plus fecit quam
potuit, idcirco perierunt. [37] Omne
enim caput calvitium, et omnis
barba rasa erit: in cunctis ma-
nibus colligatio, et super omne
dorsum cilicium. [38] Super omnia
tecta Moab, et in plateis eius
omnis planctus: quoniam con-
trivi Moab sicut vas inutile, ait
Dominus.

[39] Quomodo victa est, et ulu-
laverunt? quomodo deiecit cer-
vicem Moab, et confusus est?
eritque Moab in derisum, et in
exemplum omnibus in circuitu
suo. [40] Haec dicit Dominus: Ecce
quasi aquila volabit, et extendet
alas suas ad Moab. [41] Capta est
Carioth, et munitiones compre-
hensae sunt: et erit cor fortium
Moab in die illa, sicut cor mu-
lieris parturientis. [42] Et cessabit

spaustuvų; vynuogių mynėjas
anaiptol nebedainuos savo pa-
prastos džiaugsmo dainos. [34] Nuo
Hesebono šauksmo iki Elealei
ir Jasai jie leidžia savo balsą,
nuo Segoro iki Oronaimui, trei-
gei karvaitei; taip pat Nemrimo
vandenys bus blogiausi. [35] Aš
išdildysiu iš Moabo, sako Vieš-
pats, aukojantį aukštumose ir
smilkalus deginantį jo dievams.
[36] Todėl mano širdis skambės
dėl Moabo kaip vamzdžiai, ir
mano širdis duos vamzdžių
garsą dėl mūro sienos vyrų, nes
jie darė daugiau, kaip galėjo,
todėl jie žuvo. [37] Nes visos galvos
nuplikusios ir visos barzdos
nuskustos; visos rankos surištos
ir ant kiekvienos nugaros yra
ašutinė. [38] Ant visų Moabo stogų
ir jo gatvėse viskas rauda, nes
aš sutriuškinau Moabą kaip ne-
naudingą indą, sako Viešpats.

[39] Kaip gi jis nugalėtas ir kaip
jie klykia? kaip gi Moabas lenkia
sprandą ir sugėdintas? Iš Moabo
bus pajuokos dalykas ir pavy-
zdis visiems aplinkui. [40] Viešpats
sako taip: Štai jis skrenda kaip
aras ir ištiesia savo sparnus
prieš Moabą. [41] Karjotas paimtas
ir jo tvirtovės užkovotos; Mo-
abo karžygių širdis bus tą dieną
kaip gimdyvės širdis. [42] Moabas
liausis buvęs tauta, nes didžia-

(bet puolančiųjų ir grobio ieškančių priešų šūkavimas). — (**34**) Treigei... Vz. Iz. 15, 5. Palyginimu nurodoma, kad miestas buvo dailus ir stiprus. — (**35**) Aukojantį... Bausmė siunčiama, kad būtų nuplakti stabų garbintojai, taip pat kad būtų sunaikintas pats stabų garbinimas ir jo vieta. — (**36**) Mūro sienos: Kir-Chereso (31 e.). — Nes jie darė... nes (Moabo) įsigytieji turtai dingo. — (**37**) Visos galvos..., Plg. Iz. 15, 2; Ez. 7, 18; auk. 47, 5. — Visos rankos... Ebr. t.: ant visų rankų yra įpjovimų (geduliui išreikšti) ir ant visų šlaunų ašutinės. — (**38**) Kaip nenaudingą... Ebr. t.: kaip indą, kurs nepatinka, t. y. prieš kurį veikia Dievo rūstybė.

(**39**) Pavyzdis. Ebr. t.: pasibaisėjimas. — (**40**) Kaip aras: kurs greitai skrisdamas puola savo grobį. Kaip arui nesunku ištiesti savo sparnus, taip nesunku bus priešams nugalėti Moabą. — (**42**) Moabas... Ebr. t.: Moabas sunaikintas;

Moab esse populus: quoniam contra Dominum gloriatus est. [43] Pavor, et fovea, et laqueus super te o habitator Moab, dicit Dominus. [44] Qui fugerit a facie pavoris, cadet in foveam: et qui conscenderit de fovea, capietur laqueo: adducam enim super Moab annum visitationis eorum, ait Dominus. [45] In umbra Hesebon steterunt de laqueo fugientes: quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma de medio Seon, et devorabit partem Moab, et verticem filiorum tumultus. [46] Vae tibi Moab, periisti popule Chamos: quia comprehensi sunt filii tui, et filiae tuae in captivitatem. [47] Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, ait Dominus.

Hucusque iudicia Moab.

vosi prieš Viešpatį. [43] Baisumas, duobė ir kilpa ateina ant tavęs, o Moabo gyventojau, sako Viešpats. [44] Kas pabėgs nuo baisumo, kris į duobę, ir kas išlips iš duobės, bus sugautas kilpa, nes aš atvesiu ant Moabo jų aplankymo metus, sako Viešpats. [45] Hesebono ūksmėje sustoja tie, kurie ištrūko nuo kilpos; nes ugnis eina iš Hesebono ir liepsna iš Seono vidurio, ir ryja Moabo šoną ir sumišimo vaikų viršugalvį. [46] Deja tau, Moabe! tu žuvai, Chamo tauta, nes išvesdami tavo sūnūs ir tavo dukterys į nelaisvę. [47] Bet aš sugrąžinsiu Moabo belaisvius paskučiausiose dienose, sako Viešpats.

Iki čia teismai prieš Moabą.

d) Pranašystės prieš įvairias rytų šalių tautas.

Caput XLIX. [1] Ad filios Ammon. Haec dicit Dominus:

49 perskyrimas. [1] Amono sūnums. Viešpats sako taip: Argi

---

jis nebe tauta. — (43) B a i s u m a s, d u o b ė i r k i l p a. Ebraiškai kone tie patys žodžiai: pachad, pachath, pach. Plg. Iz. 24, 17-18. Baisumas dėl priešų artinimosi; kas nuo jų bėgs, tiems gresia įvairūs pavojai bėgant, duobės, kilpos. — (45) T i e, k u r i e i š t r ū k o n u o k i l p o s. Ebr. t.: bejėgiai pabėgėliai. — U g n i s e i n a... Plg. Sk. 21, 28. Kaip kitados Hesebono karalius Sehonas sunaikino lyg ugnis Moabo karalystę, taip kaldėjiečiai puls iš Hesebono ir paims visą šalį. — V i d u r i o. Teodot. ir syr. vertime: miesto. — M o a b o š o n ą...: Moabo kraštą ir jo sustiprintas aukštumas. Sumišimo vaikais vadinami moabitai dėl jų didžiavimosi. — (46) T u... Ebr. t.: žuvo Chamo tauta, nes tavo sūnūs išvesti į kalėjimą ir tavo dukterys į nelaisvę. — (47) A š s u g r ą ž i n s i u... Taip paliekama geresnės, bent tolimos ateities viltis, jei jie pasirodys jos verti. Viešpats yra visų žmonių Dievas, kurs pasigaili kiekvieno, kas jo šaukiasi. — T e i s m a i: Dievo paskirtos bausmės skelbimas. Penkeriems metams praslinkus po Jeruzalės sugriovimo Nebukadnecaras pavergė sau Moabą ir Amoną (Jos. Fl.).

49, 1-39. Amonitai bus išvesti nelaisvėn, bet grįš (1-6). Idumėją pavirs amžina tyruma, nes ji aukštinosi; ji nebegalės išsigelbėti (7-22): džiaugsmo miestas Damaskas bus apleistas (23-27); kedarėnai ir Asoro gyventojai bus sumušti (28-33); Elamas bus vėtomas, bet vėl surinktas (34-39).

(49, 1) A m o n o... Teglatpalasaras iškėlė į svetimą šalį Rubeno, Gado ir pusę Manaso giminės, ir amonitai ėmė valdyti jų šalį, lyg kad visai

Numquid non filii sunt Israel?
aut heres non est ei? Cur igitur
hereditate possedit Melchom,
Gad: et populus eius in urbibus
eius habitavit? 2 Ideo ecce dies
veniunt, dicit Dominus: et audi-
tum faciam super Rabbath filio-
rum Ammon fremitum praelii,
et erit in tumulum dissipata,
filiaeque eius igni succendentur,
et possidebit Israel possessores
suos, ait Dominus. 3 Ulula He-
sebon, quoniam vastata est Hai,
clamate filiae Rabbath, accingite
vos ciliciis: plangite et circuite
per sepes: quoniam Melchom in
transmigrationem ducetur, sacer-
dotes eius, et principes eius
simul. 4 Quid gloriaris in valli-
bus? defluxit vallis tua filia de-
licata, quae confidebas in the-
sauris tuis, et dicebas: Quis ve-
niet ad me? 5 Ecce ego inducam
super te terrorem, ait Dominus
Deus exercituum, ab omnibus
qui sunt in circuitu tuo: et dis-
pergemini singuli a conspectu
vestro, nec erit qui congreget
fugientes. 6 Et post haec reverti
faciam captivos filiorum Ammon,
ait Dominus.

Izraėlis neturi vaikų, arba ar jis
neturi tėvainio? Tai kam gi Mel-
komas paveldėjo Gadą ir jo
tauta apsigyveno šito miestuose?
2 Todėl štai ateina dienos, sako
Viešpats, ir aš duosiu išgirsti
kovos rėksmą prieš Amono sū-
nų Rabatą, ir jis pavirs griuvė-
siais; jo dukterys bus sudegin-
tos ugnimi, ir Izraėlis paveldės
tuos, kurie jį valdė, sako Vieš-
pats. 3 Klyk, Hesebone, nes Ha-
jis sunaikintas; šaukite Rabato
dukterys, apsivilkite ašutinėmis,
raudokite ir vaikščiokite patvo-
riais, nes Melkomas bus veda-
mas į nelaisvę, jo kunigai ir
draug jo kunigaikščiai. 4 Ko tu
giriesi slėniais? Tavo slėnis din-
go, tu, išlepintoji duktę, kuri
pasitikėjai savo turtais ir sakei:
Kas ateis prieš mane? 5 Štai aš
užvesiu ant tavęs baisumą, sako
Viešpats, kareivijų Dievas, iš
visų tų, kurie yra aplink tave,
ir jūs būsite išsklaidyti, kiekvie-
nas sau, ir nebus kam rinkti
bėgančių. 6 Bet po to aš sugrą-
žinsiu Amono sūnų belaisvius,
sako Viešpats.

---

nebebūtų buvę Izraėlio vaikų. Iškelti gi buvo izraėlitai ne visi iki vienam. — Melkomas. Tautinis dievaitis minimas pačios tautos vietoje: pagonių dievaitis buvo paėmęs valdyti Dievo tėvainystę. — (2) Todėl... Jie geidė svetimos nuosavybės, todėl turi nustoti savosios. — Rabatą: amonitų sostinę. — Izraėlis paveldės: taigi, Izraėlis bus sugrąžintas. Kaip Izraėlio valdžia pasireiškė amonitams, vz. Iz. 14, 2; 54, 3. 15; Abd. 17. — (3) Hajis: iš kitur nežinomas amonitų miestas. — Dukterys: mažesni miesteliai ir jų gyventojai. — Patvoriais Ebr. t.: bėgiokite aptvėrimuose, t. y. ieškokite vietos pasislėpti tvoromis aptvertuose vynuogynuose. — Melkomas: pats dievaitis, taip kaip kitados buvo pilistimų sugauta ir vedama nelaisvėn sandoros skrynia. Plg. 4 Kar. 24, 14; 25, 19-23. — (4) Slėniais: kurių žemė buvo derlinga, tikras amonitų turtas ir jų puikybės ramstis. — Išlepintoji. Ebr. t.: maištininkė. Nors amonitai, kilę iš Loto, buvo žydų giminės, tačiau jau senai buvo virtę pagonimis; jie ne tik buvo nutolę nuo Dievo, bet taip pat buvo labai nepalankūs žydams. — Kas ateis... Atsakymą duoda Viešpats tuojau. — (6) Aš sugrąžinsiu... Amonitai nebus visiškai sunaikinti. Plg. 48, 47. Anot Juoz. Flav. pasakojimo amonitų šalį buvo paėmęs Nebukadnecaras.

7 Ad Idumaeam. Haec dicit
Dominus exercituum:
Numquid non ultra est sa-
pientia in Theman? Periit con-
silium a filiis, inutilis facta est
sapientia eorum. 8 Fugite et terga
vertite, descendite in voraginem
habitatores Dedan: quoniam per-
ditionem Esau adduxi super
eum, tempus visitationis eius.
9 Si vindemiatores venissent super
te, non reliquissent racemum: si
fures in nocte, rapuissent quod
sufficeret sibi. 10 Ego vero disco-
operui Esau, revelavi abscondita
eius, et celari non poterit: vasta-
tum est semen eius, et fratres
eius, et vicini eius, et non erit.
11 Relinque pupillos tuos: ego
faciam eos vivere: et viduae
tuae in me sperabunt. 12 Quia
haec dicit Dominus: Ecce quibus
non erat iudicium ut biberent
calicem, bibentes bibent: et tu
quasi innocens relinqueris? non
eris innocens, sed bibens bibes.
13 Quia per memetipsum iuravi,
dicit Dominus, quod in solitudi-
nem, et in opprobrium, et in
desertum, et in maledictionem erit
Bosra: et omnes civitates eius
erunt in solitudines sempiternas.

7 Idumėjai. Kareivijų Viešpats
sako taip:
Argi nebėra daugiau išmin-
ties Temane? Ar jų vaikų gud-
rumas žuvo, jų išmintis pasidarė
nebetinkama? 8 Bėkite ir gręž-
kite nugarą, leiskitės į daubą,
Dedano gyventojai; nes aš atve-
džiau ant jo Ezavo žuvimą, jo
aplankymo metą. 9 Jei pas tave
būtų atėję vynuogiautojai, ar jie
nebūtų palikę keleto uogų? Jei
vagys nakčia,—jie būtų pasi-
griebę, kiek jiems gana. 10 Aš gi
atidengsiu Ezavą, atidengsiu jo
slėpynes, ir jis nebegalės slėp-
tis; bus sunaikinta jo ainija, ir
jo broliai, ir jo kaimynai; ir jo
nebebus. 11 Palik savo našlai-
čius, aš padarysiu, kad jie išliktų
gyvi; ir tavo našlės tikėsis ma-
nimi. 12 Nes Viešpats sako taip:
Štai tie, kuriems nebuvo pritei-
sta gerti taurę, jie gerte gers, o
tu būtumei paliktas lyg nekal-
tas? Ne, tu nebūsi nekaltas, bet
gerte gersi. 13 Nes aš prisiekiau
savimi, sako Viešpats, kad iš
Bosros bus tyruma, pajuokos
dalykas, apleista vieta ir prakei-
kimas, ir visi jos miestai bus
amžinos tyrumos.

---

(7) Idumėjai. Taip pat Idumėjie-čiai buvo žydų neprieteliai, ypač kai Jeruzalė buvo jau sugriauta. Plg. Raud. 4, 21; Ps. 136, 7. — Temane: kurs buvo garsus savo išmintimi. Plg. Jobo 2, 11; Abd. 8; Bar. 3, 22. 23. — Nebetinkama. Ebr. t.: išlaistyta, t. y. dingo. — (8) Dedano. Vz. 25, 23. — (9) Ar jie nebūtų... Nežiūrint viso vynininkų rūpestingumo, lieka kur ne kur kere jų nepamatyta uoga; ne taip bus Edomui, kurį priešai apiplėš visai. — (10) Aš gi... Ebr. t.: nes aš. — Ezavą. Jis buvo Idumėjiečių tėvas: vadinosi taip pat Edomas. — Slėpynės: kurių Idumėjos krašte buvo daug. — Broliai: tautelės, su kuriomis Edomas buvo susigiminiavęs moterystėmis ar sandoromis. — (11) Našlaičius. Šalyje nebebus kam jais rūpintis, nes visi žus; juos globos pats Viešpats, kurį idumėjiečiai buvo senai paniekinę. — (12) Lyg nekaltas. Ebr. t.: nenubaustas. Dievas davė gerti karčią taurę savo išrinktajai tautai, kuri sulig pažadais turėjo būti apsaugota nuo kentėjimų; tai kaip gi gali pasilikti nenubausti tie, kurie nuo pat pradžios gyveno savo nusikaltimais? — (13) Bosros. Plg. Iz. Plg. 34

[14] Auditum audivi a Domino, et legatus ad Gentes missus est: Congregamini, et venite contra eam, et consurgamus in praelium: [15] Ecce enim parvulum dedi te in Gentibus contemptibilem inter homines. [16] Arrogantia tua decepit te, et superbia cordis tui: qui habitas in cavernis petrae, et apprehendere niteris altitudinem collis. cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus. [17] Et erit Idumaea deserta: omnis qui transibit per eam, stupebit, et sibilabit super omnes plagas eius. [18] Sicut subversa est Sodoma, et Gomorrha, et vicinae eius, ait Dominus: non habitabit ibi vir, et non incolet eam filius hominis. [19] Ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam: quia subito currere faciam eum ad illam: et quis erit electus, quem praeponam ei? quis enim similis mei? et quis sustinebit me? et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo? [20] Propterea audite consilium Domini, quod iniit de Edom: et cogitationes eius, quas cogitavit de habitatoribus Theman: Si non deiecerint eos parvuli gregis, nisi dissipaverint

[14] Aš girdėte girdėjau iš Viešpaties ir yra siųstas pasiuntinys pas tautas: Susirinkite ir eikite prieš ją ir kelkimės į kovą. [15] Nes štai aš padariau tave mažutėlį tarp tautų, niekintiną žmonių tarpe. [16] Tavo akiplėšiškumas apgavo tave ir tavo širdies didybė, tu kuri gyveni uolos plyšiuose ir stengiesi pasiimti kauburio aukštumą. Nors tu pakeltumei savo lizdą taip aukštai kaip aras, iš ten aš nutrauksiu tave, sako Viešpats. [17] Ir bus Idumėja apleista; kiekvienas, kurs per ją eis, baisėsis ir švilps dėl visų jos slogų. [18] Kaip sugriauta Sodoma ir Gomora ir jos kaimynės, sako Viešpats, taip negyvens tenai žmogus ir nepasiliks joje žmogaus sūnus. [19] Štai kaip liūtas jis pakils iš Jordano puikybės prie galingos grožės, nes aš padarysiu, kad jis ūmai prieš ją bėgtų. Ir kas bus rinktinis, kurį aš ant jos statysiu? Nes kas yra man lygus? ir kas atsilaikys prieš mane? ir kas yra tas ganytojas, kurs galėtų pasipriešinti mano veidui? [20] Todėl išgirskite Viešpaties nutarimą, kokį jis padarė apie Edomą, ir jo mintis, kokias jis manė apie Temano gyventojus: Iš tikrųjų

6: Am. 1, 12. — (14) Aš girdėte...: Pranašas yra gavęs svarbią žinią, kurią jis skubinasi paskelbti; jos paskelbimas Viešpaties vardu turi sukelti prieš Idumėją kitas tautas. — Kelkimės. Ebr. t.: kelkitės. Plg. šitą ir tol. eil. su Abd. 1-4. — (15) Mažutėlį. Didžiai daugumai žuvus kovoje, tauta pasidarys maža. Nustojus savo gėrybių bus visų niekinama. — (16) Tavo...: Ebr. t.: baimė tavęs apgavo tave. — Kauburio aukštumą: kuri dar mažiau prieinama priešams. Plg. Abd. 4. — (18) Jos kaimynai: Adama ir Seboimas, Prad. 19, 25; Atk. 29, 23. — (19) Kaip liūtas... Dievo skirtosios bausmės vykintojas aprašomas taip pat, kaip ir Izraėlio priešas. — Prie galingos grožės: prie pilių ir kalnų saugomos Idumėjos. — Nes aš padarysiu... Ebr. t.: nes ūmai aš išvarysiu jį (Edomą) iš jos (galingos grožės), ir kas yra išrinktas, tą aš joje pastatysiu.—Kas yra tas ganytojas: idumėjiečių kunigaikštis ar vadas, kurs drįstų man priešintis. Jobo 41, 1. — (20) Juos nutrems... Gana bus ir mažiausiųjų Viešpaties kariuomenėje,

cum eis habitaculum eorum. 21 A
voce ruinae eorum commota
est terra: clamor in Mari rubro
auditus est vocis eius. 22 Ecce
quasi aquila ascendet, et avolabit: et expandet alas suas super Bosran: et erit cor fortium Idumaeae in die illa, quasi cor mulieris parturientis.

23 Ad Damascum: Confusa est Emath, et Arphad: quia auditum pessimum audierunt, turbati sunt in mari: prae solicitudine quiescere non potuit. 24 Dis-
soluta est Damascus, versa est in fugam, tremor apprehendit eam: angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem.
25 Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem, urbem laetitiae! 26 Ideo cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes viri praelii conticescent in die illa, ait Dominus exercituum. 27 Et
succendam ignem in muro Damasci, et devorabit moenia Benadad.

28 Ad Cedar, et ad regna Asor, quae percussit Nabuchodonosor rex Babylonis. Haec dicit Dominus:

juos nutrems bandos mažutėliai, sunaikins draug su jais jų bu-
veinę. 21 Nuo jų griuvimo trenk-
smo dreba žemė, jo balso aidas girdisi Raudonojoje jūroje. 22 Štai
jis keliasi kaip aras ir atskrenda, ir ištiesia savo sparnus ant Bosros; ir Idumėjos karžygių širdis bus tą dieną kaip gimdyvės širdis.

23 Damaskui. Amatas ir Arpadas sugėdintas, nes išgirdo blogiausią žinią; susirūpino prie jūros; dėlei neramumo nebegali ilsėtis. 24 Damaskas nusiminęs, jis
pabėga, jį apėmė šiurpas, baimė ir skausmai pagavo jį kaip gimdyvę. 25 Kaip gi jie pametė gir-
tinąjį miestą, linksmybės pilį!
26 Tuomet jo jaunikaičiai kris jo gatvėse ir visi kovotojai nutils tą dieną, sako kareivijų Viešpats.
27 Aš sukursiu ant Damasko sienų ugnį ir ji prarys Benadado rūmus.

28 Kedarui ir Asoro karalystėms, kurias sumušė Babilono karalius Nabukodonosoras. Viešpats sako taip:

---

kad nugalėtų idumėjiečius, vis tiek ar tie mažiausieji bus imami iš kaldėjiečių tarpo, ar kur kitur. Ebr. t.: iš tikrųjų juos velka šalin, bandos mažutėlius, iš tikrųjų dėl jų baisėsis jų lyguma. — (21) Raudonojoje. Ebr. t.: Švendrių. — (22) Bus tą dieną... Apie pranašystės įvykinimą vz. Mal. 1, 3.

(23) Damaskui. Vz. Iz. 17, 1... Am. 1, 3-5. — Ematas: prie Oronto ūpės; netoli nuo jo turėjo būti ir Arpadas. Plg. Iz. 10, 9. — Prie jūros. Gal čia norėta pasakyti, kad susirūpinus buvo visa šalis net iki jūrai. Anot kitų, čia kilęs neramumas palyginamas su banguojančia jūra. — (25) Kaip gi jie... Ebr. t.: kaip gi jis nepaliktas tas gyriaus miestas, tas mano pasigėrėjimo miestas? Jeremijas liūdi, kad įbauginti gyventojai neįvykino savo sumanymo (plg. 24 e.) pabėgti; jie būtų išvengę nužudymo. — (26) Nutils. Ebr. t.: žus, bus sunaikinti. — (27) Benadado. Tuo vardu vadinosi nevienas Syrijos karalius. Plg. 3 Kar. 15, 18; 4 Kar. 4, 24 ir k.

(28) Kedarui... Vz. 2, 10. Asoru gal vadinosi nuolatinė kurios nors tautelės gyvenamoji vieta. — Saulėtekio vaikus. Taip vadinosi visos tautelės, gyvenusios tyrumoje į rytus nuo Palestinos, todėl Arabi-

Surgite, et ascendite ad Ce-
dar, et vastate filios Orientis.
29 Tabernacula eorum, et greges
eorum capient: pelles eorum, et
omnia vasa eorum, et camelos
eorum tollent sibi: et vocabunt
super eos formidinem in cir-
cuitu.

Kelkitės ir eikite aukštyn į
Kedarą ir sunaikinkite saulėtekio
vaikus. 29 Jie atims jų padangtes
ir jų bandas, pasiims sau jų
dangalus, visus jų rykus ir jų
kupranugarius ir šauks jiems
baisumas aplinkui.

30 Fugite, abite vehementer,
in voraginibus sedete, qui habi-
tatis Asor, ait Dominus: iniit
enim contra vos Nabuchodono-
sor rex Babylonis consilium, et
cogitavit adversum vos cogita-
tiones. 31 Consurgite, et ascen-
dite ad gentem quietam, et ha-
bitantem confidenter, ait Domi-
nus, non ostia, nec vectes eis:
soli habitant. 32 Et erunt cameli
eorum in direptionem, et multi-
tudo iumentorum in praedam: et
dispergam eos in omnem ven-
tum, qui sunt attonsi in co r am:
et ex omni confinio eorum ad-
ducam interitum super eos, ait
Dominus. 33 Et erit Asor in ha-
bitaculum draconum, deserta us-
que in aeternum: non manebit
ibi vir, nec incolet eam filius
hominis.

30 Bėkite, labai skubėkite iš
čia, slėpkitės daubose, jūs, ku-
rie gyvenate Asore, sako Vieš-
pats; nes Babilono karalius Na-
bukodonosoras yra padaręs prieš
jus nutarimų ir turi prieš jus
sumanymų. 31 Kelkitės ir eiki-
te aukštyn pas ramią tautą ir
gyvenančią be baimės, sako Vieš-
pats; nėra pas juos nei durų,
nei velkių; jie gyvena patys vieni.
32 Jų kupranugariai bus išplėšos
ir galvijų daugybė — grobis: aš
išsklaidysiu juos į visus vėjus,
tuos, kurių plaukai paskusti; ir
iš visų jų apylinkių aš atvesiu
ant jų žuvimą, sako Viešpats.
33 Asoras virs slibinų buveine,
tyruma per amžius; neliks tenai
žmogaus ir negyvens jame žmo-
gaus sūnus.

34 Quod factum est verbum
Domini ad Ieremiam prophetam
adversus Aelam in principio regni
Sedeciae regis Iuda, dicens: 35 Haec
dicit Dominus exercituum: Ecce
ego confringam arcum Aelam,
et summam fortitudinem eorum.
36 Et inducam super Aelam quat-
tuor ventos a quattuor plagis

34 Viešpaties žodis, koks buvo
suteiktas ir pasakytas pranašui
Jeremijui prieš Elamą Jūdo ka-
raliaus Sedekijo karaliavimo pra-
džioje: 35 Kareivijų Viešpats sako
taip: Štai aš sulaužysiu Elamo
kilpinį ir jo didžiausią stiprybę;
36 aš užvesiu ant Elamo keturis
vėjus nuo keturių dangaus kra-

---

joje ir toliau iki Eupratui. — (31) Pas ramią... Numatomas lengvas nugalėjimas turi paskatinti babiloniečius pradėti kovą. Tautos, prieš kurias jie eis, yra neprisirengusios kariauti. — (32) Plaukai... Vz. 9, 26. — (33) Slibinų: šakalų: — Per amžius: labai ilgai.

(34) Elamą: dabartinį Chusistaną. Kyliaraščiuose elamitai minimi kaipo babiloniečių sėbrai; gal jų dalis buvo šitų kariuomenėje, kai buvo išvesti nelaisvėn Joakinas ir kunigaikščiai. 4 Kar. 24, 10-16. — (35) Ir jo. Ebr. t.: jo. — (36) Vėjus. Vėjas yra smarkumo ir greitumo vaiz-

caeli: et ventilabo eos in omnes
ventos istos: et non erit gens,
ad quam non perveniant pro-
fugi Aelam. [37] Et pavere faciam
Aelam coram inimicis suis, et
in conspectu quaerentium ani-
mam eorum: et adducam super
eos malum, iram furoris mei,
dicit Dominus: et mittam post
eos gladium donec consumam
eos. [38] Et ponam solium meum
in Aelam, et perdam inde reges
et principes, ait Dominus. [39] In
novissimis autem diebus reverti
faciam captivos Aelam, dicit Do-
minus.

štų ir juos vėtysiu į visus šituos
vėjus, ir nebus tautos, pas kurią
nenueitų Elamo pabėgėliai. [37] Aš
padarysiu, kad Elamas drebėtų
prieš savo neprietelius ir akivaiz-
doje tų, kurie ieško jų gyvy-
bės; aš atvesiu ant jų nelaimę,
savo narso rūstybę, sako Vieš-
pats, ir siųsiu paskui juos kala-
viją, iki juos sunaikinsiu. [38] Aš
pastatysiu savo sostą Elame ir
pražudysiu iš ten karalius ir
kunigaikščius, sako Viešpats.
[39] Paskučiausiose gi dienose aš
sugrąžinsiu Elamo belaisvius,
sako Viešpats.

e) Pranašystė prieš Babiloną.

Caput L. [1] Verbum, quod
locutus est Dominus de Baby-
lone, et de terra Chaldaeorum
in manu Ieremiae prophetae.
[2] Annunciate in Gentibus, et
auditum facite: levate signum,
praedicate, et nolite celare: dicite:
Capta est Babylon, confusus est
Bel, victus est Merodach, con-
fusa sunt sculptilia eius, supe-
rata sunt idola eorum. [3] Quo-

50 perskyrimas. [1] Žodis,
kurį Viešpats kalbėjo per pra-
našą Jeremiją apie Babiloną ir
apie kaldėjiečių šalį.
[2] Skelbkite tautose ir duokite
išgirsti; pakelkite vėliavą, pasa-
kokite ir neslėpkite; sakykite:
Babilonas paimtas, Bėlis sugė-
dintas, Merodakas nugalėtas; su-
gėdinti jo drožti paveikslai, nu-
galėti jų stabai [3] Nes pakilo

---

das. Priešai puls elamitus iš visų pusių. — (37) P a s k u i j u o s: paskui tuos, kuriems pasiseks pabėgti. — (38) A š p a s t a t y s i u... Pats Viešpats padarys, kad elamiečiai būtų nugalėti, nors jiems kaipo labai toli nuo Palestinos gyvenusiems Viešpaties galybė galėjo rodytis labai nedidelė. — (39) A š s u g r ą ž i n s i u... Mesijo laikai atneš elamitams laisvės. Elamitai minimi Apd. 2, 9.

50, 1—51, 64. Babilonas bus paimtas, Izraėlis gi ir Jūdas grįš į Viešpatį (50, 1-7); Babilonas bus sunaikintas, Izraėlis gi ir Jūdas bus sugrąžinti į savo vietas (50, 8-20); Babilonas bus sutriuškintas, Izraėlis ir Jūdas išvesti (50, 21-46). Sione bus skelbiami darbai Viešpaties (51, 1-10), kurs mėdų pagalba nubaus Babiloną (51, 11-19) dėl pikto, padaryto Sione (51, 20-35) ir dėl Izraėlio vaikų išžudymo (51, 36-58). Jeremijas liepia įmesti pranašystes prieš Babiloną į Eupratą (51, 59-64).

(50, 2) Skelbkite... Pirma skelbiamas nubaudymas kaipo jau įvykintas, paskui aprašoma, kaip tai buvo padaryta; žinia apie nubaudimą taip svarbi, kad jos skelbimas įsakomas net penkiais būdais. — M e r o d a k a s. Babil. Marduk, kilnusis valdovas, dievų dievas. Kaip buvo padarytas teismas kitų tautų dievams (46, 25; 48, 7.13.46; 49, 1), taip žūnant Babilonui ateina teismas ir jo dievui. — (3) I š

niam ascendit contra eam gens
ab Aquilone, quae ponet terram
eius in solitudinem: et non erit
qui habitet in ea ab homine us-
que ad pecus: et moti sunt, et
abierunt.
4 In diebus illis, et in tem-
pore illo, ait Dominus: venient
filii Israel, ipsi et filii Iuda simul:
ambulantes et flentes propera-
bunt, et Dominum Deum suum
quaerent. 5 In Sion interrogabunt
viam, huc facies eorum. Venient,
et apponentur ad Dominum foe-
dere sempiterno, quod nulla ob-
livione delebitur. 6 Grex perditus
factus est populus meus: pastores
eorum seduxerunt eos, feceruntque
que vagari in montibus: de
monte in collem transierunt, ob-
liti sunt cubilis sui. 7 Omnes,
qui invenerunt, comederunt eos:
et hostes eorum dixerunt: Non
peccavimus: pro eo quod pec-
caverunt Domino decori iusti-
tiae, et expectationi patrum eo-
rum Domino.
8 Recedite de medio Babylo-
nis, et de terra Chaldaeorum
egredimini: et estote quasi hoedi
ante gregem. 9 Quoniam ecce
ego suscito, et adducam in Ba-

prieš jį tauta iš šiaurės, kuri pa-
vers jo žemę tyrųma, ir nebus
kam joje gyventi, pradedant žmo-
gumi ir baigiant gyvuliais; jie
pasijudino ir pabėgo.

4 Tose dienose anuo metu, sa-
ko Viešpats, ateis Izraėlio sūnūs,
jie draug ir Jūdo sūnūs; eidami ir
verkdami jie skubinsis ir ieškos
Viešpaties, savo Dievo. 5 Jie klau-
sis Siono kelio; į jį atgręžti jų vei-
dai; jie ateis ir glausis prie Vieš-
paties amžina sandora, kuri ne-
bus jokio užmiršimo išdildyta.
6 Mano tauta virto paklydusia ban-
da; jų piemenys suvadžiojo juos
ir padarė, kad klaidžiotų kalnuose;
jie ėjo nuo kalno į kauburį ir
užmiršo savo guolio vietą. 7 Visi,
kurie juos sutiko, rijo juos, ir
jų neprieteliai sakė: Mes nenu-
sidedame, nes jie yra nusidėję
Viešpačiui, teisybės grožei, ir
jų tėvų vilčiai, Viešpačiui.

8 Traukitės iš Babilono vidaus
ir išeikite iš kaldėjiečių šalies,
ir būkite kaip ožiai bandos prie-
šakyje. 9 Nes štai aš pažadinu
ir atvesiu prieš Babiloną iš šiau-

šiaurės. Tik žem. 51, 11 pasakomas mėdų vardas. Ir Izaijas pranašavo, kad nugalėtojai ateis iš šiaurės. Iz. 41, 25 ir k. Tiesa, persų ir mėdų puolimas nepadarė tokio sunaikinimo, kokį čia pranašas aprašo, bet tas nugalėjimas Dievo valia įvykęs buvo vėlesnio visiško žuvimo pradžia. — (4) Izraėlio. ir Izaijas riša Izraėlio grįžimą su Babilono nugalėjimu. — Verkdami. Plg. Oz. 3, 5. Jie grįžta atgal liūdėdami dėl savo senų nusikaltimų ir trokšdami garbinti Viešpatį Sione. — (5) Jie ateis... Ebr. t.: ateikite ir glauskimės prie Viešpaties amžina sandora, neužmirštinąja. — (6) Virto: jos išvedimo nelaisvėn metu. — Piemenys: karaliai ir kunigaikščiai (2, 8; 23, 1. 2). — Jie ėjo... Priminimas svetimų tautų dievų garbinimo. — Guolio vietą: Viešpaties bažnyčią, kame jie galėjo rasti tikros ramybės. — (7) Nenusidedame: pasigrobdami paklydusias avis. — Teisybės grožei. Ebr. t.: teisybės buveinei (bažnyčiai). — Tėvų vilčiai. Jie nežiūrėjo savo sentėvių pavyzdžių ir nieku vertė Dievo žadėjimus.

(8) Kaip ožiai: kurie tvartą atidarius pirmi iš jo veržiasi. — (9) Jos prisirengs... Ebr. t.: jos rikiuojasi prieš jį. — Karžy-

bylonem congregationem Gen-
tium magnarum de terra Aqui-
lonis: et praeparabuntur adversus
eam, et inde capietur: sagitta
eius quasi viri fortis interfecto-
ris, non revertetur vacua. 10 Et
erit Chaldaea in praedam: omnes
vastantes eam replebuntur, ait
Dominus. 11 Quoniam exultatis,
et magna loquimini, diripientes
hereditatem meam: quoniam ef-
fusi estis sicut vituli super her-
bam, et mugistis sicut tauri.
12 Confusa est mater vestra ni-
mis, et adaequata pulveri, quae
genuit vos: ecce novissima erit
in Gentibus, deserta, invia, et
arens. 13 Ab ira Domini non ha-
bitabitur, sed redigetur tota in
solitudinem: omnis, qui transibit
per Babylonem, stupebit, et sibi-
labit super universis plagis eius.
14 Praeparamini contra Babylo-
nem per circuitum omnes qui
tenditis arcum; debellate eam,
non parcatis iaculis: quia Do-
mino peccavit. 15 Clamate adver-
sus eam, ubique dedit manum,
ceciderunt fundamenta eius, de-
structi sunt muri eius, quoniam
ultio Domini est: ultionem ac-
cipite de ea, sicut fecit, facite ei.
16 Disperdite satorem de Baby-
lone, et tenentem falcem in tem-
pore messis: a facie gladii co-
lumbae unusquisque ad popu-
lum suum convertetur, et singuli
ad terram suam fugient.

rės šalies didelių tautų daugybę;
jos prisirengs prieš jį, ir iš ten
jis bus paimtas; jo vilyčia kaip
karžygio — užmušėjo negrįš
tuščia. 10 Kaldėja virs grobiu;
visi, kurie ją plėš, gaus gana,
sako Viešpats. 11 Taip, jūs džiau-
giatės ir didžiuojatės plėšdami
mano tėvainystę; taip, jūs pasi-
pylėte lyg veršiai ant žolės ir
baubėte kaip jaučiai. 12 Labai
sugėdinta bus jūsų motina ir
sulyginta su dulkėmis jūsų gim-
dytoja; štai ji bus paskutinė tarp
tautų, apleista, neprieinama ir su-
džiūvusi. 13 Dėl Viešpaties rū-
stybės ji bus negyvenama, bet
visa bus paversta į tyrumą; kiek-
vienas, kurs eis pro Babiloną,
baisėsis ir švilps dėl visų jo
slogų. 14 Prisirenkite prieš Babi-
loną visi aplinkui kilpininkai; ko-
vokite prieš jį, nesigailėkite vily-
čių, nes jis nusidėjo Viešpačiui.
15 Šaukite prieš jį; visur jis pa-
sidavė; krito jo pamatai; sugriau-
tos jo sienos, nes tai Viešpaties
kerštas; keršykite jam; kaip jis
darė, taip jam darykite. 16 Išnai-
kinkite iš Babilono sėjėją ir lai-
kantį pjautuvą pjuties metu. Nuo
karvelio kalavijo kiekvienas grę-
šis į savo tautą ir kiekvienas
bėgs į savo šalį.

---

gio — užmušėjo. Ebr. t.: prityrusio karžygio, t. y., kurs kovodamas iš tolo siunčia mirtį bėgantiems, kurs nepaleidžia nė vienos vilyčios veltui. — (10) Gaus gana. Babilonija buvo labai turtinga; ji vertėsi prekyba su tolimiausiais kraštais. — (11) Jūs džiaugiatės... Ebr. t.: tu džiaugies, tu pilnas linksmumo, mano tėvainystės plėšike; tu gali šokinėti kaip kulianti karvaitė ir žvengti kaip stiprūs eržilai. tačiau tavo motina labai sugėdinta, tavo gimdytoja rausta. — (14) Nusidėjo. Bausmė turi būti juo didesnė, juo sunkiau buvo nusidėta. — (15) Prieš jį; visur... Ebr. t.: prieš jį visur; jis... — (16) Sėjėją... Turi žūti ne tik kovotojai, bet ir kiti gyventojai. — Nuo kar-

[17] Grex dispersus Israel, leo-
nes eiecerunt eum: primus co-
medit eum rex Assur: iste no-
vissimus exossavit eum Nabu-
chodonosor rex Babylonis. [18] Pro-
pterea haec dicit Dominus exer-
cituum Deus Israel: Ecce ego
visitabo regem Babylonis, et
terram eius, sicut visitavi regem
Assur: [19] et reducam Israel ad
habitaculum suum: et pascetur
Carmelum, et Basan, et in monte
Ephraim, et Galaad saturabitur
anima eius. [20] In diebus illis, et
in tempore illo, ait Dominus:
quaeretur iniquitas Israel, et non
erit: et peccatum Iuda, et non
invenietur: quoniam propitius ero
eis, quos reliquero.
[21] Super terram dominantium
ascende, et super habitatores
eius visita, dissipa, et interfice
quae post eos sunt, ait Domi-
nus: et fac iuxta omnia quae
praecepi tibi. [22] Vox belli in terra,
et contritio magna. [23] Quomodo
confractus est, et contritus mal-
leus universae terrae? quomodo
versa est in desertum Babylon
in Gentibus? [24] Illaqueavi te, et
capta es Babylon, et nesciebas:
inventa es et apprehensa: quo-
niam Dominum provocasti. [25] Ape-
ruit Dominus thesaurum suum,
et protulit vasa irae suae: quo-
niam opus est Domino Deo

[17] Izraėlis išvaikyta kaimenė:
liūtai jį išbaidė. Pirmas ėdė jį
Asuro karalius; tas paskutinis,
Babilono karalius Nabukodono-
soras sugriaužė jo kaulus. [18] To-
dėl kareivijų Viešpats, Izraėlio
Dievas, sako taip: Štai aš lanky-
siu Babilono karalių ir jo šalį,
kaip lankiau Asuro karalių, [19] ir
parvesiu Izraėlį atgal į jo bu-
veinę; jis ganysis Karmelyje ir
Basane ir jo siela sotinsis Efrai-
mo kalnuose ir Galaade. [20] Anose
dienose ir anuo metu, sako Vieš-
pats, bus ieškoma Izraėlio ne-
teisybės, ir jos nebus,— ir Jūdo
nuodėmės, ir nebus rasta, nes
aš dovanosiu tiems, kuriuos
būsiu palikęs.
[21] Pakilk prieš valdovų šalį
ir lankyk jo gyventojus; naikink
ir užmušk, kas eina paskui juos,
sako Viešpats, ir daryk visa taip,
kaip tau įsakiau. [22] Kovos gar-
sas šalyje ir didis sunaikinimas.
[23] Kaip gi sulaužytas ir sutrupin-
tas visos žemės kūjis? kaip gi
paverstas tyruma Babilonas tautų
tarpe? [24] Aš pastačiau tau kilpą
ir tu sugautas, Babilone, to ne-
žinodamas; esi atrastas ir nu-
tvertas, nes erzinai Viešpatį. [25] Vieš-
pats atidarė savo sandėlį ir iš-
siėmė savo rūstybės pabuklus,
nes Viešpats, kareivijų Dievas,
turi darbo kaldėjiečių šalyje.

---

velio. Ebr. t.: nuo smurtininko. — Bėgs į... Plg. Iz. 13, 14.

(17) Liūtas: Asuro ir Babėlės karaliai. — Sugriaužė: taip, kad nieko nebeliko. — (19) Karmėlyje... Vz. auk. 2, 7. Įvardijamos vietos šiapus ir anapus Jordano. — (20) Jos nebus... Dievas ją visai dovanojęs dėl atgailos.

(21) Valdovų. Ebr. t.: prieš Merathajimo (dvigubas atkaklumas) šalį — eik prieš ją ir prieš Pehodo (bausmės, pagiežos) gyventojus. Marratim ir Pakuda (atskirų šalių vardai) čia tikriausiai reiškia tas pačias Kaldėją ir Babėlę. — (23) Kūjis: Babėlė. Vz. 25, 9. — Tyruma. Ebr. t.: pasibaisėjimu. — (24) Nes erzinai... Ebr. t.: pradėjai kovą prieš Viešpatį. — (26) Ebr. t.: ateikite prieš ją iš visų galų, atidarykite jos sandėlius, kratykite ją kaip pėdus ir išvarykite ją, t. y., suneškite iš jo sandėlių visus turtus ir sumeskite

exercituum in terra Chaldaeo-
rum. [26] Venite ad eam ab extre-
mis finibus, aperite ut exeant
qui conculcent eam: tollite de
via lapides, et redigite in acer-
vos, et interficite eam: nec sit
quidquam reliquum. [27] Dissipate
universos fortes eius, descen-
dant in occisionem: vae eis, quia
venit dies eorum, tempus visi-
tationis eorum. [28] Vox fugien-
tium, et eorum, qui evaserunt
de terra Babylonis, ut annun-
cient in Sion ultionem Domini
Dei nostri, ultionem templi eius.
[29] Annunciate in Babylonem plu-
rimis omnibus, qui tendunt ar-
cum: consistite adversus eam
per gyrum, et nullus evadat: red-
dite ei secundum opus suum:
iuxta omnia quae fecit, facite
illi: quia contra Dominum erecta
est, adversum sanctum Israel.
[30] Idcirco cadent iuvenes eius
in plateis eius: et omnes viri
bellatores eius conticescent in
die illa, ait Dominus. [31] Ecce
ego ad te superbe, dicit Domi-
nus Deus exercituum: quia venit
dies tuus, tempus visitationis
tuae. [32] Et cadet superbus, et
corruet, et non erit qui suscitet
eum: et succendam ignem in ur-
bibus eius, et devorabit omnia
in circuitu eius.

[33] Haec dicit Dominus exer-
cituum: Calumniam sustinent
filii Israel, et filii Iuda simul:
omnes, qui ceperunt eos, tenent,
nolunt dimittere eos. [34] Redem-

[26] Ateikite prieš ją iš tolimų pa-
kraščių, atidarykite, kad išeitų
tie, kurie ją mindžios; imkite
nuo kelio akmenis ir kraukite į
krūvas, ir užmuškite ją, ir tegul
nieko nelieka. [27] Sunaikinkite vi-
sus jos karžygius, tegul žengia
į užmušimą; deja jiems, nes atėjo
jų diena, jų lankymo metas.
[28] Štai balsas bėgančiųjų ir tų,
kurie ištrūko iš Babilono šalies,
kad skelbtų Sione Viešpaties,
mūsų Dievo, pagiežą, jo bažny-
čios kerštą. [29] Šaukite prieš Ba-
biloną daugelį, visus, kurie įtem-
pia kilpinį; sustokite prieš jį ap-
linkui, kad nėvienas neištrūktų;
atsilyginkite jam sulig jo dar-
bais; visa, ką jis darė, jam da-
rykite, nes jis didžiuojasi prieš
Viešpatį, prieš Izraėlio Šventąjį.
[30] Todėl jo jaunikaičiai kris jo
gatvėse, ir visi jo kovotojai nu-
tils tą dieną, sako Viešpats.
[31] Štai aš tau, tu puikusis, sako
Viešpats, kareivijų Dievas, nes
atėjo tavo diena, tavo lankymo
metas. [32] Ir parpuls puikusis ir
sukniubs, ir nebus kam jo pa-
kelti; aš sukursiu ugnį jo mie-
stuose, ir ji surys visa aplink jį.

[33] Kareivijų Viešpats sako
taip: Izraėlio sūnūs ir draug
Jūdo sūnūs kenčia skriaudą; visi,
kurie juos paėmė, laiko, nenori
jų paleisti. [34] Jų vaduotojas ga-

juos kaip pėdus į krūvą, kad jie kaip koki prakeikta gėrybė būtų sudeginti. — (27) Ebr. t.: papjaukite visus jo jaučius: jie turi eiti į skerdyklą. —Taip pat pas Iz. 34, 7 didžiūnai. vadinasi jaučiais. Jei net šitiems gręsia mirtis, tai ir visa tauta neišsigelbės nuo žuvimo. Tik nedaugeliui pavyks ištrūkti. — (28) Kurie ištrūko: žydai, kurie išvengė bendro visiems likimo. — (29) Daugelį: kilpininkus (šaulius). — Neištrūktų: iš apgulto Babilono. — (31. 32) Puikusis. Ebr. t.: akiplėša.

(34) Vaduotojas. Ebr. t.: go'el, keršintojas. Plg. Jobo, 19,

ptor eorum fortis, Dominus
exercituum nomen eius, iudicio
defendet causam eorum, ut ex-
terreat terram, et commoveat
habitatores Babylonis. 35 Gladius
ad Chaldaeos, ait Dominus, et
ad habitatores Babylonis, et ad
principes, et ad sapientes eius.
36 Gladius ad divinos eius, qui
stulti erunt: gladius ad fortes
illius, qui timebunt. 37 Gladius
ad equos eius, et ad currus eius,
et ad omne vulgus, quod est
in medio eius: et erunt quasi
mulieres: gladius ad thesauros
eius, qui diripientur. 38 Siccitas
super aquas eius erit, et ares-
cent; quia terra sculptilium est,
et in portentis gloriantur. 39 Prop-
terea habitabunt dracones cum
faunis ficariis: et habitabunt in
ea struthiones: et non inhabita-
bitur ultra usque in sempiter-
num, nec extruetur usque ad
generationem, et generationem.
40 Sicut subvertit Dominus So-
domam et Gomorrham, et vici-
nas eius, ait Dominus: non ha-
bitabit ibi vir, et non incolet
eam filius hominis. 41 Ecce po-
pulus venit ab Aquilone, et gens
magna, et reges multi consur-
gent a finibus terrae. 42 Arcum et
scutum apprehendent: crudeles
sunt et immisericordes: vox eo-
rum quasi mare sonabit, et su-
per equos ascendent: sicut vir
paratus ad praelium contra te

lingas, jo vardas Kareivijų Vieš-
pats; teismu jis apgins jų bylą,
kad išgąsdintų žemę ir priver-
stų drebėti Babilono gyventojus.
35 Kalavijas prieš kaldėjiečius,
sako Viešpats, prieš Babilono
gyventojus, prieš kunigaikščius
ir prieš jo išminčius. 36 Kalavijas
prieš jo žynius, kurie paiki; kala-
vijas prieš jo karžygius, kurie
bijos. 37 Kalavijas prieš jo žir-
gus, prieš jo kariškus vežimus
ir prieš visą tautą, kuri yra jame,
ir jie bus kaip moterys; kala-
vijas prieš jo turtus, nes bus
išplėšti. 38 Sausmetis ateis jo
vandenims, ir jie išdžius, nes
tai drožinių šalis, ir jie giriasi
baidyklėmis. 39 Todėl ten gyvens
slibinai su miškiniais kipšais, ir
gyvens jame strausai; jis nebe-
bus daugiau gyvenamas per am-
žius ir nebus statomas per kartų
kartas. 40 Kaip Viešpats sugriovė
Sodomą ir Gomorą ir jo kaimy-
nes, sako Viešpats, taip nebe-
gyvens tenai žmogus ir nepa-
siliks ten žmogaus sūnus. 41 Štai
tauta ateina iš šiaurės ir didelė
giminė; ir daug karalių kelias iš
žemės pakraščių. 42 Jie laiko kil-
pinį ir skydą; jie nuožmūs ir
negailestingi; jų balsas ūš kaip
jūra; jie joja ant žirgų, kaip vy-
rai prisirengę kovai prieš tave,
Babilono dukte. 43 Babilono ka-
ralius išgirdo jų gandą, ir nusi-
leido jam rankos; jį pagavo ne-

25; Iz. 44, 2. — Kad išgąsdintų... Ebr. t.: ir padarytų ramybę žemei. — (35) Kalavijas. Teismo ir baudimo vaizdas. — (36) Jo žynius. Anot ebr. t.: netikrus pranašus. Jie pasirodo esą paiki, nes nenumatė nelaimės. — (38) Jie giriasi... Ebr. t.: su baidyklėmis jie eina iš proto, t. y. jie taip atsidavę dievaičių stabams, kurių bijo, kad rodosi išėję iš proto. — (39) Slibinai: šakalai. — Kipšais. Plg. Iz. 13, 21. Tai visiško sunaikinimo ir apleidimo žymės. — (42) Babilono duktė: išlepinta, gėriuose gyvenanti moteriškė — (44) Jis pakils... Plg. auk. 49, 19. Kaip Dievas buvo aukščiausias kaldėjiečių vadas, kai reikėjo nugalėti ir nubausti edomitai, taip jis bus vadas,

filia Babylon. [43] Audivit rex Babylonis famam eorum, et dissolutae sunt manus eius: angustia apprehendit eum, dolor quasi parturientem. [44] Ecce quasi leo ascendet de superbia Iordanis ad pulchritudinem robustam: quia subito currere faciam eum ad illam: et quis erit electus, quem praeponam ei? quis est enim similis mei? et quis sustinebit me? et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo? [45] Propterea audite consilium Domini, quod mente concepit adversum Babylonem: et cogitationes eius, quas cogitavit super terram Chaldaeorum: Nisi detraxerint eos parvuli gregum, nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. [46] A voce captivitatis Babylonis commota est terra, et clamor inter Gentes auditus est.

Caput LI. [1] Haec dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores eius, qui cor suum levaverunt contra me, quasi ventum pestilentem. [2] Et mittam in Babylonem ventilatores, et ventilabunt eam et demolientur terram eius: quoniam venerunt super eam undique in die afflictionis eius. [3] Non tendat qui tendit arcum suum, et non ascendat loricatus, nolite parcere iuvenibus eius, interficite omnem militiam eius. [4] Et cadent inter-

rimas ir skausmas kaip gimdyvę. [44] Štai jis kilsta kaip liūtas iš Jordano puikybės prie galingos grožės; nes aš padarysiu, kad jis ūmai prieš ją bėgtų. Ir kas bus rinktinis, kurį aš ant jos statysiu? Nes kas yra man lygus? Kas atsilaikys prieš mane? ir kas yra tas ganytojas, kurs galėtų pasipriešinti mano veidui? [45] Todėl išgirskite Viešpaties nutarimą, kokį jis padarė apie Babiloną, ir jo mintis, kokias jis manė apie kaldėjiečių šalį. Iš tikrųjų, juos nutrems bandos mažutėlis, ir draug su jais bus sunaikinta jų buveinė. [46] Nuo gando, kad Babilonas paimtas, dreba žemė ir girdisi šauksmas tarp tautų.

51 perskyrimas. [1] Viešpats sako taip: Štai aš sukelsiu prieš Babiloną ir prieš jo gyventojus, kurie kėlė savo širdį prieš mane, tarsi maro vėją [2] ir siųsiu į Babiloną vėtytojus; jie vėtys jį ir sunaikins jo šalį. Taip, jie ateina prieš jį iš visur jo prispaudimo dieną. [3] Tegul netempia kilpininkai savo kilpinio ir tegul nesikelia šarvotasis. Nesigailėkite jo jaunikaičių, užmuškite visą jo kariuomenę. [4] Tuomet parpuls užmušti kaldėjiečių šalyje ir sužeisti jo kraštuose. [5] Nes Izraelis

---

kai bus naikinami kaldėjiečiai. Pranašystė pritaikinta prie to, kas pasakyta auk. 25, 11. 12; tenai Viešpats žada kaldėjiečiams viešpatavimą ir skelbia jų pavergimą. — (46) *Kad Babilonas...* Ebr. t.: „Babilonas paimtas!“ Babilone buvo daug svetimšalių, kurie dabar bėga į visas puses.

(51, 1) *Prieš jo gyventojus...* Ebr. t.: prieš Leb qamai (Kaldėjos) gyventojus. — *Kėlė savo...*: kurie savo širdyse sukilsta prieš mane. — (2) *Sunaikins.* Ebr. t.: ištuštins, — taip kaip vėjas šalin nupučia pelus. — (3) *Tegul netempia...* Ebr. t.: prieš tą, kurs įtempia, tegul kilpininkas įtempia savo kilpinį, ir prieš tą, kurs dengiasi savo šarvais. — (4) *Ir sužeisti...* Ebr. t.: parverti jo gat-

fecti in terra Chaldaeorum, et
vulnerati in regionibus eius.
5 Quoniam non fuit viduatus
Israel et Iuda a Deo suo Do-
mino exercituum: terra autem
eorum repleta est delicto a sancto
Israel. 6 Fugite de medio Baby-
lonis, et salvet unusquisque ani-
mam suam: nolite tacere super
iniquitatem eius: quoniam tem-
pus ultionis est a Domino, vi-
cissitudinem ipse retribuet ei.
7 Calix aureus Babylon in manu
Domini, inebrians omnem ter-
ram: de vino eius biberunt Gen-
tes, et ideo commotae sunt.
8 Subito cecidit Babylon, et con-
trita est: ululate super eam, tol-
lite resinam ad dolorem eius, si
forte sanetur. 9 Curavimus Ba-
bylonem, et non est sanata: de-
relinquamus eam, et eamus unus-
quisque in terram suam: quo-
niam pervenit usque ad caelos
iudicium eius, et elevatum est
usque ad nubes. 10 Protulit Do-
minus iustitias nostras: venite,
et narremus in Sion opus Do-
mini Dei nostri.

11 Acuite sagittas, implete
pharetras: suscitavit Dominus
spiritum regum Medorum: et
contra Babylonem mens eius
est ut perdat eam, quoniam ul-

ir Jūdas nebuvo savo Dievo,
kareivijų Viešpaties apleista na-
šlė; bet jų šalis pilna nusikalti-
mo Izraėlio Šventajam. 6 Bėkite
iš Babilono, ir tegul kiekvienas
gelbi savo gyvybę. Nenutylėkite
jo neteisybės, nes tai Viešpaties
pagiežos metas; jis atsilygins tai,
ką užsipelnė. 7 Babilonas buvo
auksinė taurė Viešpaties rankoje,
nugirdanti visą žemę; jos vyno
gėrė tautos ir todėl sujudo.
8 Ūmai parpuolė Babilonas ir
sutriuškintas. Klykite jo; imkite
balsimo jo skausmui; gal kartais
jis pagys. 9 Mes gydėme Babi-
loną, ir jis nepagijo; palikime jį
ir eikime kiekvienas į savo šalį,
nes jo teismas pasiekė dangų
ir pakilo iki debesų. 10 Viešpats
parodė mūsų teisingumą; atei-
kite ir pasakokime Sione Vieš-
paties, mūsų Dievo, darbą.

11 Galąskite vilyčias, pripil-
dykite saidokus. Viešpats suža-
dino mėdų karalių dvasią, ir jo
mintis yra prieš Babiloną, kad
jį pražūdytų, nes tai Viešpaties

---

vėse. — (5) A p l e i s t a n a š l ė. Dievas, Izraėlio sužadėtinis (2,2), pasilieka ištikimas savo sandorai ir nepalieka savo tautos be globos. — J ų g i š a l į... Kaldėjiečių šalis pilna jų padarytų nusikaltimų; dėl šių nusikaltimų Izraėlio Šventasis turi juos nubausti. — (6) N e n u t y l ė k i t e... Ebr. t.: kad jūs nežūtumėte dėl jų nusikaltimo. — (7) A u k s i n ė t a u r ė. Plg. 50, 38. Babilonas vadinasi auksinė taurė (taip kaip pas Danielį auksinė stovylos galva reiškia Babiloną) dėl jos galios spindėjimo. — (8) Ū m a i... Plg. Iz. 21, 9; Apr. 14, 8. — K l y k i t e: jūs, kurie matysite tą žuvimą. — (9) M e s g y d ė m e... Tautos, kurios buvo Babilono valdžioje, paliudija, kad jis nebegali atgauti savo didybės ir turės visai žūti, nes jo nusikaltimas pasiekė Dievo sostą ir šaukia sau Viešpaties kerštą. — (10) S i o n e. Kitų tautų priešakyje yra izraėlitai, kurie nori Dievo darbus skelbti ten, kame buvo jo pasirinktoji buveinė.

(11) G a l ą s k i t e... Pranašas vėl grįžta prie kovos prieš Babiloną pradžios. — S a i d o k u s. Ebr. t.:

tio Domini est, ultio templi sui.
[12] Super muros Babylonis levate
signum, augete custodiam: levate
custodes, praeparate insidias:
quia cogitavit Dominus, et fecit
quaecumque locutus est contra
habitatores Babylonis. [13] Quae
habitas super aquas multas, locuples in thesauris: venit finis
tuus pedalis praecisionis tuae.
[14] Iuravit Dominus exercituum
per animam suam: Quoniam replebo te hominibus quasi brucho, et super te celeuma cantabitur. [15] Qui fecit terram in fortitudine sua, praeparavit orbem
in sapientia sua, et prudentia
sua extendit caelos. [16] Dante eo
vocem, multiplicantur aquae in
caelo: qui levat nubes ab extremo terrae, fulgura in pluviam
fecit: et produxit ventum de thesauris suis. [17] Stultus factus est
omnis homo a scientia: confusus
est omnis conflator in sculptili,
quia mendax est conflatio eorum,
nec est spiritus in eis. [18] Vana sunt
opera, et risu digna, in tempore
visitationis suae peribunt. [19] Non
sicut haec pars Iacob: quia qui
fecit omnia ipse est, et Israel
sceptrum hereditatis eius: Dominus exercituum nomen eius.
[20] Collidis tu mihi vasa belli,
et ego collidam in te Gentes, et

kerštas, jo bažnyčios pagieža
[12] Pakelkite vėliavą prieš Babilono sienas, didinkite sargybą,
pastatykite sargus, prirenkite
sląstus, nes Viešpats manė ir
padarė, ką tik jis yra kalbėjęs
prieš Babilono gyventojus. [13] Tu,
kuri gyveni ant daugelio vandenų, turi daug turtų; atėjo tavo
galas, tavo nukirtimo metas.
[14] Kareivijų Viešpats prisiekė savimi: Aš padarysiu tave pilną
žmonių kaip skėrių ir ant tavęs
bus dainuojama linksma daina.
[15] Jis savo stiprybe padarė žemę,
prirengė pasaulį savo išmintimi
ir savo išmanymu ištiesė dangų.
[16] Jam griaudžiant daugėja vandenys padangėje; jis pakelia debesis nuo žemės pakraščių, iš
žaibų daro lietaus ir išveda vėjų
iš savo sandėlių. [17] Kiekvienas
žmogus yra paikas be išminties,
kiekvienas liejėjas sugėdintas dėl
savo stovylos, nes ką jie lieja
yra melas, ir nėra ten dvasios.
[18] Tai tušti darbai ir juoko verti;
savo lankymo metu jie žus. [19] Ne
toki yra Jokūbo dalia; nes jis
yra tas, kurs visa padarė; Izraėlis jo tėvainystės skėptras; jo
vardas Kareivijų Viešpats.

[20] Tu man trupini karo įrankius ir aš sutrupinsiu tavimi

skydus, t. y. užsidenkite skydais. — Mėdų. Čia jau pasakomas vardas tautos, kurios karalius turėjo pulti Babiloną. Plg. 50, 3. — (12) Vėliavą prieš...: eikite su savo vėliavomis arčiau prie jo sienų, apsupkite miestą. — Prirenkite sląstus: gal taip kaip aprašyta Joz. 8, 14; Teis. 20, 33. — (13) Ant daugelio vandenų. Babėlė buvo abiejuose Euprato upės krantuose ir aplink buvo apvesta plačiu ir giliu grioviu; apylinkėse buvo kanalų, pylimai gi turėjo apsaugoti nuo potvynių. — Tavo nukirtimo metas. Tavo likimo mezginyje pasiekta ta vieta, kurioje siūlas turi būti nukirstas. Plg. Iz. 38, 12. Ebr. t.: tavo godumo saikas (pilnas). — (14) Plg. Am. 6, 8. — Aš padarysiu... Ebr. t.: jei aš ir padarysiu tave pilną žmonių, kaip skėrių... Plg. 25, 30. — (15) Padarė žemę... Vz. Prad. 1, 1. Ta pati Dievo išmintis pasireiškia ir pagonių nubaudime.

(20) Tu man... Babėlė buvo Dievo įrankis (kūjis), kuriuo jis

disperdam in te regna: 21 et
collidam in te equum, et equi-
tem eius: et collidam in te cur-
rum, et ascensorem eius: 22 et
collidam in te virum et mulie-
rem: et collidam in te senem et
puerum: et collidam in te iuve-
nem et virginem: 23 et collidam
in te pastorem et gregem eius:
et collidam in te agricolam et
iugales eius: et collidam in te
duces et magistratus. 24 Et red-
dam Babyloni, et cunctis habi-
tatoribus Chaldaeae omne ma-
lum suum, quod fecerunt in
Sion, in oculis vestris, ait Do-
minus. 25 Ecce ego ad te mons
pestifer, ait Dominus, qui cor-
rumpis universam terram: et ex-
tendam manum meam super te,
et evolvam te de petris, et dabo
te in montem combustionis.
26 Et non tollent de te lapidem
in angulum, et lapidem in fun-
damenta, sed perditus in aeter-
num eris, ait Dominus. 27 Levate
signum in terra: clangite buc-
cina in Gentibus, sanctificate
super eam Gentes: annunciate
contra illam regibus Ararat, Men-
ni, et Ascenez: numerate contra
eam Taphsar, adducite equum
quasi bruchum aculeatum. 28 Sanc-
tificate contra eam Gentes, reges

tautas ir sunaikinsiu tavimi ka-
ralystes; 21 sudaužysiu tavimi žirgą
ir jo raitelį; sutriuškinsiu tavimi
kariškąjį vežimą ir sėdintįjį jame;
22 sudaužysiu tavimi vyrą ir mo-
terį; sudaužysiu tavimi senį ir
vaiką, sudaužysiu tavimi jauni-
kaitį ir mergaitę, 23 sudaužysiu
tavimi piemenį ir jo bandą, su-
daužysiu tavimi artoją ir jo jau-
čių jungus, sudaužysiu tavimi
vadus ir valdininkus, 24 ir atsi-
lyginsiu Babilonui ir visiems
Kaldėjos gyventojams už visą
jų piktenybę, kurią jie padarė
Sione jūsų akyse, sako Viešpats.
25 Štai aš tau, maro kalne, sako
Viešpats, kurs gadini visą žemę;
aš ištiesiu savo ranką ant tavęs
ir nuritinsiu tave nuo uolų
ir padarysiu iš tavęs sugedimo
kalną; 26 neims iš tavęs kampinio
akmens ir akmens pamatams, bet
būsi sunaikintas per amžius, sako
Viešpats. 27 Pakelkite vėliavą ša-
lyje, trimituokite trimitu tarp
tautų, pašventinkite prieš jį tau-
tas, pašaukite prieš jį Ararato,
Mennio ir Askenezo karalius;
surinkite prieš jį Tapsarą, atve-
skite žirgų kaip šeriuotų skėrių.
28 Pašventinkite prieš jį tautas,
Medijos karalius, jos vadus, vi-
sus jos valdininkus ir visą jos

trupino kitas tautas ir jų ginklus; vienos tų tautų buvo bastūnai, kitos žemdirbiai ir t. t.; bet visos turėjo susilaukti bausmės. — **(24)** A t l y g i n s i... Dievui panaudojus Babėlę prieš įvairias tautas ateina teismo diena ir jai pačiai. Pirmoje vietoje minimas didžiausias jos nusikaltimas prieš Sioną, toliau nusikaltimai prieš tautas. — **(25)** K a l n e. Kalnu vadinama arba visa Babėlė dėl jos sustiprinimų, arba tik jos pilis... — **(26)** N e i m s... Babėlė turi būti visai sunaikinta; sugriautų sienų ir namų akmenys nebebus sunaudoti kitai statybai. Pranašas mato viename vaizde visą Babilono sunaikinimą, kurs buvo įvykintas dalimis daugelio metų laikotarpyje (Plg. Iz. 13). — **(27)** V ė l i a v ą: sušaukti tautoms, kurių bus daug; jos visos klausys Viešpaties valios. — M e n n i o... Ypač šaukiami Didžiosios ir Vakarų Armenijos karaliai. — T a p s a r ą. Ebr. ž. tiphsar, sutinkamas dar Naumo 3, 17. Tikra jo prasmė nežinoma. Gal taip vadinosi ypatinga kariuomenės rūšis, bet gali būti taip pat, kad jis reiškia kariuomenės surašinėtojus. — K a i p š e-

Mediae, duces eius, et universos
magistratus eius, cunctamque
terram potestatis eius. 29 Et com-
movebitur terra, et conturbabitur:
quia evigilabit contra Babylonem
cogitatio Domini ut ponat Ter-
ram Babylonis desertam et inha-
bitabilem. 30 Cessaverunt fortes
Babylonis a praelio, habitave-
runt in praesidiis: devoratum est
robur eorum, et facti sunt quasi
mulieres: incensa sunt taberna-
cula eius, contriti sunt vectes
eius. 31 Currens obviam currenti
veniet: et nuncius obvius nun-
cianti: ut annunciet regi Baby-
lonis quia capta est civitas eius
a summo usque ad summum:
32 et vada praeoccupata sunt, et
paludes incensae sunt igni, et
viri bellatores conturbati sunt.
33 Quia haec dicit Dominus exer-
cituum, Deus Israel: Filia Baby-
lonis quasi area, tempus triturae
eius: adhuc modicum, et veniet
tempus messionis eius. 34 Co-
medit me, devoravit me Nabu-
chodonosor rex Babylonis: red-
didit me quasi vas inane, absor-
buit me quasi draco, replevit
ventrem suum teneritudine mea,
et eiecit me. 35 Iniquitas adver-
sum me, et caro mea super Ba-
bylonem, dicit habitatio Sion: et
sanguis meus super habitatores
Chaldaeae, dicit Ierusalem.

36 Propterea haec dicit Do-
minus: Ecce ego iudicabo cau-

valdomąją šalį. 29 Tuomet žemė
pajudės ir drebės, nes prieš Ba-
bilоną bus vykinami Viešpaties
sumanymai padaryti Babilono
šalį tuščią ir negyvenamą. 30 Ba-
bilono karžygiai liovėsi kovoję,
laikosi apkasuose; jų stiprybė
dingo, ir jie pasidarė kaip mo-
terys; sudegintos jo padangtės,
sutrupinti jo užkaiščiai. 31 Vienas
bėgėjas pasitinka kitą ir pasiun-
tinys pasiuntinį skelbti Babilono
karaliui, kad jo miestas paimtas
nuo vieno krašto iki kitam, 32 kad
brastos užimtos, balos išdegin-
tos ugnimi ir vyrai kovotojai
sumišę. 33 Nes kareivijų Viešpats,
Izraėlio Dievas sako taip: Babi-
lono duktė kaip klojimas kūlimo
metu; dar truputį ir ateis jai
pjūties metas. 34 Suėdė mane,
surijo mane Babilono karalius
Nabukodonosoras, padarė iš ma-
nęs lyg tuščią indą; iščiulpė
mane kaip slibinas, pripildė
savo pilvą mano skanumynų ir
išmetė mane. 35 Man padarytoji
neteisybė ir mano kūnas tebūna
ant Babilono, sako Siono gy-
ventoja, ir mano kraujas ant
Kaldėjos gyventojų, sako Jeru-
zalė.

36 Todėl Viešpats sako taip:
Štai aš vesiu tavo bylą ir vykin-

---

riuotų...: gausingą ir baisią raita-
riją. — (29) Pajudės ir...: dėl
ateinančios kariuomenės daugybės.
— (30) Liovėsi...: atviroje lauko
kovoje...: — (31) Vienas bėgė-
jas... Iš viso miesto dalių siunčia-
mos karaliui žinios, kad miesto pa-
kraščiai jau paimti ir nebėra vilties
išsigelbėti. — (32) Brąstos:
perėjimai per kanalus. — (33)
Kūlimo metu. Ebr. t.: kai jis
mindomas (plūkiamas). Klojimo vieta
mindymu (ar plukimu) prirengiama
kūlimui. — (34) Suėdė... Taip de-
juoja Jeruzalė. — (35) Tebūna...
Padarytas man smurtas, mano vai-
kų užmušimas, mano gėrybių išplė-
šimas, visi tie pikti darbai šaukiasi
pagiežos. Nusikaltusiai Babėlei turi
būti atkeršyta.

(36) Vesiu tavo... Padarytoji
su tauta sandora ir padarytieji jai

sam tuam, et ulciscar ultionem
tuam, et desertum faciam mare
eius, et siccabo venam eius.
37 Et erit Babylon in tumulos,
habitatio draconum, stupor, et
sibilus, eo quod non sit habi-
tator. 38 Simul ut leones rugient,
excutient comas veluti catuli
leonum. 39 In calore eorum po-
nam potus eorum, et inebriabo
eos, ut sopiantur, et dormiant
somnum sempiternum, et non
consurgant, dicit Dominus. 40 De-
ducam eos quasi agnos ad vic-
timam, et quasi arietes cum hoe-
dis. 41 Quomodo capta est Se-
sach, et comprehensa est inclyta
universae terrae? quomodo facta
est in stuporem Babylon inter
Gentes? 42 Ascendit super Ba-
bylonem mare, multitudine fluc-
tuum eius operta est. 43 Factae
sunt civitates eius in stuporem,
terra inhabitabilis et deserta,
terra in qua nullus habitet, nec
transeat per eam filius hominis.
44 Et visitabo super Bel in Ba-
bylone, et eiiciam quod absor-
buerat de ore eius, et non con-
fluent ad eum ultra Gentes, si-
quidem et murus Babylonis cor-
ruet. 45 Egredimini de medio
eius populus meus: ut salvet
unusquisque animam suam ab
ira furoris Domini. 46 Et ne forte

siu tavo kerštą, paversiu jo jūrą
tyruma ir išdžiovinsiu jo van-
denų šaltinį. 37 Babilonas pavirs
griuvėsių krūvomis, slibinų bu-
veine, pasibaisėjimo ir švilpimo
dalyku, nes nėra jame gyventojo.
38 Jie kriokia visi draug kaip liū-
tai, krato karčiais kaip jauni liū-
tai. 39 Jų įkaitime aš juos girdy-
siu ir nugirdysiu juos, kad ap-
svaigtų ir miegotų amžinu mie-
gu ir nebeatsikeltų, sako Vieš-
pats. 40 Aš nuvesiu juos kaip
avinėlius į skerdyklą ir kaip avi-
nus su ožiais. 41 Kaip gi paim-
tas Sesakas ir sugautas visos
žemės garsusis? Kaip gi virto
Babilonas pasibaisėjimu tautų
tarpe? 42 Pakilo prieš Babiloną
jūra, jis apdengtas jos bangų
daugybės. 43 Jo miestai virto pa-
sibaisėjimu, negyvenama ir tuščia
šalimi, šalimi, kurioje niekas ne-
gyvena ir per kurią neeina žmo-
gaus sūnus. 44 Aš lankysiu Bėlį
Babilone ir ištrauksiu iš jo na-
srų, ką jis prarijo; nebeplauks
daugiau pas jį tautos, nės ir
Babilono siena sugrius. 45 Išei-
kite iš jojo, mano tauta, kad
kiekvienas išgelbėtų savo gyvybę
nuo narsingos Viešpaties rūsty-
bės. 46 Tegul nesuminkštėja kar-
tais jūsų širdis ir nebijokite gan-
do, kurs plis šalyje; vienais me-

pažadai reikalauja, kad Dievas jos nepaliktų jos nprietelių valdžioje. — Jo jūrą. Plg. Iz. 21, 1. — (38) Jie kriokia... Jie džiaugiasi dėl gausingo iš Babėlės paimto grobio ir dėl jos susilpnėjimo. Plg. 48, 14. — Krato karčiais. Ebr. t.: urzgia. — (39) Jų įkaitime...: jų piktiems geiduliams pasiekus aukščiausią laipsnį, Dievas juos nugirdys. Ebr. t.: aš juos nugirdysiu, kad jie būtų linksmi ir užmigtų... Dievo sutvarkymu pranašas parenka čia tokiuos žodžius ir pavyzdžius, kuriais tiksliausiai aprašoma, kas paskui iš tikrųjų įvyko, nes Kyras užklupo Babiloną kaip tik tokiuo metu, kai žymiausi jo gyventojai girtuokliavo. — Nebeatsikeltų: negalėtų priešintis. — (41) Sesakas: Babėlė. Plg. 25, 26. — (42) Jūra: karalius su nesuskaitomais kovotojais. — (44) Bėlį. Vz. 50, 1; Iz. 46, 1. — (45) Išeikite... Jei neišeitų, ir juos gali sutikti Dievo rūstybė. — (46) Nebijokite gando... Žydai neturi manyti, kad visakas baigsis vienu akimirksniu, ir nenustoti drąsos, jei

mollescat cor vestrum, et timeatis auditum, qui audietur in terra: et veniet in anno auditio, et post hunc annum auditio: et iniquitas in terra, et dominator
super dominatorem. 47 Propterea ecce dies veniunt, et visitabo super sculptilia Babylonis: et omnis terra eius confundetur, et universi interfecti eius cadent
in medio eius. 48 Et laudabunt super Babylonem caeli et terra, et omnia quae in eis sunt: quia ab Aquilone venient ei praedones, ait Dominus.
49 Et quomodo fecit Babylon ut caderent occisi in Israel: sic de Babylone cadent occisi in universa terra.
50 Qui fugistis gladium, venite, nolite stare: recordamini procul Domini, et Ierusalem ascendat super cor vestrum.
51 Confusi sumus, quoniam audivimus opprobrium: operuit ignominia facies nostras: quia venerunt alieni super sanctificationem domus Domini.
52 Propterea ecce dies veniunt, ait Dominus: et visitabo super sculptilia eius, et in omni terra eius mugiet vulneratus.
53 Si ascenderit Babylon in caelum, et firmaverit in excelso robur suum: a me venient vastatores

tais ateis vienas gandas ir po tų metų kitas gandas, ir bus šalyje neteisybė ir valdovas ant valdovo.
47 Todėl štai ateina dienos, ir aš lankysiu Babilono drožinius; visa jo žemė bus sugėdinta ir visi jos užmuštieji kris jos viduryje.
48 Tuomet džiaugsis dėl Babilono dangus ir žemė ir visa, kas juose yra, nes iš šiaurės ateis jam naikintojų, sako Viešpats.
49 Ir kaip Babilonas darė, kad kristų užmušti Izraėlyje, taip Babilono užmuštieji kris visoje šalyje.
50 Jūs, kurie ištrūkote nuo kalavijo, ateikite, nestovėkite; atsiminkite toli būdami Viešpatį, ir Jeruzalė teateina jums į širdį.
51 Mes sugėdinti, nes išgirdome apjuoką; gėda apdengė mūsų veidus, nes svetimieji atėjo į Viešpaties namų šventovę.
52 Todėl štai ateina dienos, sako Viešpats, ir aš lankysių jo drožinius, ir visoje jo šalyje vaitos sužeistieji.
53 Jei Babilonas ir iki dangui pakiltų ir sustiprintų aukštybėje savo galybę, tačiau nuo manęs ateitų jo naikintojas, sako Viešpats.
54 Šauksmo balsas iš Babilono ir didis sutriuškinimas iš kaldėjiečių šalies,
55 nes Vieš-

---

kartais ateina žinių, jog vienoje ar kitoje vietoje kilsta karų, jog Babilonijoje įvyksta maištų, dėl kurių tenka kentėti nemaža vargo ir prispaudimo, ir kad vienas kariuomenės vadas sukilsta prieš kitą. Babilonas gali sudrebėti ne tik dėl priešų, kurie ateina iš svetur, bet ir dėl tų, kurie atsiranda jo viduje. Bet vis tiek, kas ten įvyktų, jie turi išlaikyti pasitikėjimą ir tikėti. — **(47)** Aš lankysiu... Anie sumišimai tai pirmutiniai ženklai, kad Babėlė ir jos dievaičiai tikrai žus. Todėl nereikia nusiminti, nes dangus ir žemė džiaugsis Babilono žuvimu. — **(49)** Taip Babilono... Anot ebr. t.: taip ir Babėlėje kris visos žemės užmuštieji. — Tie, kurie iš visų šalių buvo atėję į Babiloną ir buvo jo nusikaltimų dalyviai, bus baudžiami draug su juo. — **(50)** Jeruzalė... Ir svetimoje šalyje esantiems žydams Jeruzalė turi būti nuolat Dievo karalystės vidurys. — **(51)** Mes sugėdinti... Tie skaudūs atsiminimai yra draug ir malda, kad Viešpats pasigailėtų. Viešpaties atsakymas duodamas tuojau, 52 e. — **(53)** Ir sustiprintų... Ebr. t.: ir padarytų savo pilį neprieinamą. Plg. 49, 16; Iz. 14, 12. — **(54)** Bal-

eius, ait Dominus. [54] Vox clamoris de Babylone, et contritio magna de Terra Chaldaeorum:
[55] quoniam vastavit Dominus Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam: et sonabunt fluctus eorum quasi aquae multae: dedit sonitum vox eorum:
[56] Quia venit super eam, id est super Babylonem praedo, et apprehensi sunt fortes eius, et emarcuit arcus eorum, quia fortis ultor Dominus reddens retribuet.
[57] Et inebriabo principes eius, et sapientes eius, et duces eius, et magistratus eius, et fortes eius: et dormient somnum sempiternum, et non expergiscentur, ait rex, Dominus exercituum nomen eius.
[58] Haec dicit Dominus exercituum: Murus Babylonis ille latissimus suffossione suffodietur, et portae eius excelsae igni comburentur, et labores populorum ad nihilum, et gentium in ignem erunt, et disperibunt.

[59] Verbum, quod praecepit Ieremias propheta, Saraiae filio Neriae filii Maasiae cum pergeret cum Sedecia rege in Babylonem, in anno quarto regni eius: Saraias autem erat princeps prophetiae.
[60] Et scripsit Ieremias omne malum, quod venturum erat super Babylonem in libro uno: omnia verba haec, quae scripta sunt

pats naikina Babiloną ir gaišina iš jo garsų trukšmą; jo bangos ūžia kaip daug vandenų, garsiai skamba jų šauksmas,
[56] nes ateina prieš jį, tai yra prieš Babiloną naikintojas; jo karžygiai sugaunami, jo kilpinis sulaužomas, nes galingas keršintojas Viešpats lyginte atsilygins.
[57] Aš nugirdysiu jo kunigaikščius, jo išminčius, jo vadus, jo valdininkus ir jo karžygius; jie miegos amžinu miegu ir nepabus, sako karalius, kurs vardu Kareivijų Viešpats.
[58] Kareivijų Viešpats sako taip: Ana plačiausia Babilono siena bus kaste pakasta, jo aukšti vartai bus sudeginti ugnimi; tautų darbai nueis niekais, ir ką giminės padarė, bus atiduota ugniai ir žus.

[59] Žodis, kurį pranašas Jeremijas įsakė Maasijo sūnaus Nerijo sūnui Sarajai, kai jis ėjo su karaliumi Sedekiju į Babiloną ketvirtais jo karaliavimo metais; Sarajas gi buvo pranašystės kunigaikštis.
[60] Jeremijas aprašė vienoje knygoje visą nelaimę, kuri turėjo ateiti ant Babilono, visus šituos žodžius, kurie

---

sas... Vz. 50, 22. 40; plg. 48, 3. — **(55)** Garsų trukšmą: Babėlės trukšmavimą prieš kitas tautas; šitą trukšmą pakeis kitas, kurį darys nugalėtojai priešai. — **(56)** Nes galingas... Ebr. t.: nes atsilyginimų Dievas yra Jahve, jis tikrai atsilygins. — **(58)** Babilono siena. Ta siena buvo garsus senovės stebalas. Pirmoji siena buvusi 200 mastų aukšta ir 50 mastų plati, taip kad ant jos galėjo laisvai prasilenkti du ketvertu arklių pakinkyti vežimai. Skaistvarinių vartų joje buvęs visas šimtas. — Ir žūs. Ebr. t.: ir jos pailsio.

(59) Su karaliumi. Kokiuo reikalu Sedekijas keliavo į Babiloną, nepaaiškinta; tikriausiai jis, būdamas nuo Nebukadnecaro priklausomas, turi jam išreikšti pagarbą. — Pranašystės. Anot ebr. t.: atilsio vietos viršininkas. Galima manyti, kad jam buvo pavesta parūpin-

contra Babylonem. [61] Et dixit Ieremias ad Saraiam: Cum veneris in Babylonem, et videris, et legeris omnia verba haec, [62] dices: Domine tu locutus es contra locum istum ut disperderes eum: ne sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus, et ut sit perpetua solitudo. [63] Cumque compleveris legere librum istum, ligabis ad eum lapidem, et proiicies illum in medium Euphraten: [64] et dices: Sic submergetur Babylon, et non consurget a facie afflictionis, quam ego adduco super eam, et dissolvetur.

Hucusque verba Ieremiae.

parašyti prieš Babiloną. [61] Ir tuomet Jeremijas tarė Sarajui: Kai ateisi į Babiloną, tai žiūrėk ir perskaityk visus šituos žodžius, [62] ir sakyk: Viešpatie, tu kalbėjai prieš šitą vietą, kad ją sunaikinsi, taip kad nebebus kas joje gyventų, nei žmogaus nei gyvulio, ir kad ji turi būti amžina tyruma. [63] Pabaigęs skaityti šitą knygą, tu pririši prie jos akmenį ir ją įmesi į Eufrato vidurį, [64] ir tarsi: Taip bus nuskandintas Babilonas ir nebepakils iš smūgio, kurį aš ant jo atvedu, ir jis žus.

Iki čia Jeremijo žodžiai.

Pabaiga: Įvykimas pranašystės apie Jeruzalę.

Caput LII. [1] Filius viginti et unius anni erat Sedecias cum regnare coepisset: et undecim annis regnavit in Ierusalem, et nomen matris eius Amital, filia Ieremiae de Lobna. [2] Et fecit malum in oculis Domini, iuxta omnia quae fecerat Ioakim. [3] Quoniam furor Domini erat in Ierusalem et in Iuda usquequo proiiceret eos a facie sua: et recessit Sedecias a rege Babylonis.

52 perskyrimas. [1] Sedekijui buvo dvidešimt vieneri metai, kai jis pradėjo karaliauti, ir jis karaliavo vienuoliką metų Jeruzalėje. Jo motina buvo vardu Amitalė Jeremijo duktė iš Lobnos. [2] Jis darė pikta Viešpaties akyse visai taip pat, kaip buvo daręs Joakimas, [3] nes Viešpaties narsas buvo prieš Jeruzalę ir Jūdą, iki jis atmetė juos nuo savo veido. Sedekijas pakėlė

---

ti karaliui kelionėje sustojimo vietas. — **(61)** I r p e r s k a i t y k... Tas skaitymas turėjo būti būsimųjų Dievo skirtų bausmių paskelbimas. — **(63)** A k m e n į. Prie knygos pririšamas akmuo, kad ji skęsdama būtų tikras Babėlės žuvimo vaizdas. — **(64)** J i s ž u s. Ebr. t.: jis visai pails.

I k i č i a... Prierašas padarytas tų, kurie surinko Jeremijo pranašystes. Jo nėra LXX.

52, 1-34. Istorinėje Jeremijo knygos pabaigoje trumpai pasakojama apie bėgusio iš Jeruzalės karaliaus Sedekijo sugavimą (1-11), apie miesto ir bažnyčios sudeginimą, taip pat apie bažnyčios turtų išgabenimą į Babėlę (12-27); nurodomas išgabentų žydų skaičius (28-30) ir baigiama paminėjimu nelaisvės buvusio karaliaus Joakino paaukštinimo (31-34).

(52, 1) A m i t a l ė. Plg. Iz. 37, 8. Todėl Sedekijas buvo Joakazo brolis ir jųdviejų motina buvo ta pati (4 Kar. 23, 31). Trečiojo brolio Joakimo motina buvo kita (4 Kar. 23, 36). — **(3)** P a k ė l ė m a i š t ą. Plg. 4 Kar. 24, 19. 20; 2 Kron. 36, 12. Sedekijas buvo iškilmingai priesaika

4 Factum est autem in anno nono regni eius, in mense decimo,
decima mensis: Venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et
omnis exercitus eius adversus
Ierusalem, et obsederunt eam, et
aedificaverunt contra eam munitiones in circuitu. 5 Et fuit ci-
vitas obsessa usque ad undecimum annum regis Sedeciae.
6 Mense autem quarto, nona
mensis obtinuit fames civitatem:
et non erant alimenta populo
terrae. 7 Et dirupta est civitas, et
omnes viri bellatores eius fugerunt, exieruntque de civitate
nocte per viam portae, quae est
inter duos muros, et ducit ad
hortum regis (Chaldaeis obsidentibus urbem in gyro) et abierunt per viam, quae ducit in
eremum. 8 Persecutus est autem
Chaldaeorum exercitus regem:
et apprehenderunt Sedeciam in
deserto, quod est iuxta Iericho:
et omnis comitatus eius diffugit
ab eo. 9 Cumque comprehendissent regem, adduxerunt eum ad
regem Babylonis in Reblatha,
quae est in terra Emath: et locutus est ad eum iudicia. 10 Et
iugulavit rex Babylonis filios Sedeciae in oculis eius: sed et omnes
principes Iuda occidit in Reblatha.
11 Et oculos Sedeciae eruit, et vinxit eum compedibus, et adduxit
eum rex Babylonis in Babylonem,
et posuit eum in domo carceris
usque ad diem mortis eius.

maištą prieš Babilono karalių.
4 Devintais jo karaliavimo metais
dešimtame mėnesyje, dešimtoje
mėnesio dienoje atsitiko, kad Babilono karalius Nabukodonosoras, pats ir visa jo kariuomenė,
atėjo prieš Jeruzalę, apgulė ją ir
pastatė prieš ją aplinkui sustiprinimų. 5 Miestas buvo apgultas
iki vienuoliktų karaliaus Sedekijo
metų. 6 Ketvirtame gi mėnesyje
devintą dieną įsigalėjo badas
mieste ir nebebuvo maisto šalies tautai. 7 Tuomet įsilaužta į
miestą, ir visi jo žmonės kovotojai pabėgo; jie išėjo iš miesto
nakčia pro vartus tarp dviejų
sienų keliu vedančiu į karaliaus
sodą, (kaldėjiečiams apgulus miestą aplinkui), ir ėjo toliau keliu
į tyrumą. 8 Bet kaldėjiečių kariuomenė vijosi karalių ir sugavo
Sedekiją tyrumoje arti Jeriko;
visi gi jo palydovai pabėgo nuo
jojo. 9 Sugavę karalių jie atvedė jį
pas Babilono karalių į Reblatą
Emato šalyje, ir jis padarė apie
jį sprendimą. 10 Babilono karalius nugalabijo Sedekijo sūnus
jo akyse, taip pat ir visus Jūdo
kunigaikščius jis užmušė Reblate.
11 Babilono karalius liepė išlupti
Sedekijui akis, surišdino jį pančiais, atvedė jį į Babiloną ir įmetęs jį į kalėjimo namus laikė iki
jo mirties dienai.

---

pažadėjęs Nebukadnecarui paklusnumą. — (4) Prieš Jeruzalę... Kad visi kiti Jūdo miestai buvo jau paimti, pasakyta auk. 34, 7. Tą pat dieną, kurioje prasidėjo Jeruzalės apgulimas, pranašas Ezekiėlis gavo iš Viešpaties apreiškimą. Ez. 24, 1. Ilgas apgulimo laikas buvo Dievo siūlomos malonės metas, jei žydai būtų norėję pasiduoti kaldėjiečiams. — (7) Į tyrumą: norėdami pasiekti Jordaną. Plg. 39, 4; 4 Kar. 25, 4. — (10) Kunigaikščius... Plg. 39, 5. 6; 4 Kar. 25, 6. 7. Kunigaikščiai buvo tikriausiai sukurstę silpnabūdį karalių pakelti maištą. — (11) Kalėjimo namus... Taip įvyko, kas buvo paskelbta 34, 4.

12 In mense autem quinto,
decima mensis, ipse est annus
nonusdecimus Nabuchodonosor
regis Babylonis: venit Nabuzar-
dan princeps militiae, qui stabat
coram rege Babylonis in Ieru-
salem. 13 Et incendit domum Do-
mini, et domum regis, et omnes
domos Ierusalem, et omnem do-
mum magnam igni combussit.
14 Et totum murum Ierusalem
per circuitum destruxit cunctus
exercitus Chaldaeorum, qui erat
cum magistro militiae. 15 De pau-
peribus autem populi, et de re-
liquo vulgo, quod remanserat
in civitate, et de perfugis, qui
transfugerant ad regem Babylo-
nis, et ceteros de multitudine,
transtulit Nabuzardan princeps
militiae. 16 De pauperibus vero
terrae reliquit Nabuzardan prin-
ceps militiae vinitores, et agri-
colas. 17 Columnas quoque ae-
reas, quae erant in domo Do-
mini, et bases, et mare aeneum,
quod erat in domo Domini, con-
fregerunt Chaldaei, et tulerunt
omne aes eorum in Babylonem.
18 Et lebetes, et creagras, et
psalteria, et phialas, et morta-
riola, et omnia vasa aerea, quae
in ministerio fuerant, tulerunt:
et 19 hydrias, et thymiamateria,
et urceos, et pelves, et cande-

12 Penktame gi mėnesyje de-
šimtą dieną, tai buvo devynio-
likti Babilono karaliaus Nabu-
kodonosoro metai, atėjo kariuo-
menės viršininkas Nabuzardanas,
kurs stovėdavo ties Babilono
karaliumi, į Jeruzalę, 13 sudegino
Viešpaties namus, karaliaus na-
mus ir visus Jeruzalės namus,
ir nudegino ugnimi visus dide-
lius namus. 14 Visą Jeruzalės sieną
aplinkui išardė visa kaldėjiečių
kariuomenė, buvusi su kariuo-
menės vadu. 15 Dalį gi iš tautos
beturčių ir iš likusios liaudies,
kuri buvo likusi mieste, ir iš
pabėgėlių, kurie buvo nubėgę
pas Babilono karalių, ir kitus iš
daugybės kariuomenės viršinin-
kas Nabuzardanas išgabeno.
16 Tačiau iš šalies beturčių tarpo
vynininkus ir žemdirbius kariuo-
menės kunigaikštis Nabuzarda-
nas paliko. 17 Kaldėjiečiai sulaužė
taip pat skaistvarinius šulus, bu-
vusius Viešpaties namuose, pa-
pėdes ir skaistvarinę jūrą, bu-
vusią Viešpaties namuose, ir iš-
gabeno visą jų skaistvarį į Ba-
bilonią. 18 Jie pasiėmė dar puo-
dus ir šakutes, muzikos prietai-
sus, taures ir grūstuvus ir visus
indus vartojamus Dievo tarny-
stėje; 19 be to ąsuočius, smilky-
tuvus, taureles, praustuves, žibin-

(12) Dešimtą... 4 Kar. 27, 8 paminėta septinta diena; todėl gali būti, kad ar vienoje ar kitoje vietoje bus suklydę teksto perrašinėtojai. — Nabuzardanas. Plg. 39, 9. — (13) Didelius namus: mažesnieji pasiliko neliesti. — (15) Iš tautos beturčių. Jų nerandame paminėtų 4 Kar. 25, 11 ir gal visai teisingai, nes nepigu suprasti, kuo jie galėjo skirtis nuo čia pat minimos likusios liaudies. — (16) Vynininkus ir...: kad šalis neliktų neigyvenama ir kad kaldėjiečiai turėtų iš ko imti mokesčius. — (17) Sulaužė... Taip įvyko, ką Jeremijas buvo pasakęs apie nepamatuotą pasitikėjimą bažnyčia ir apie Viešpatystės keršta 7, 4. 14 ir 27, 19-22. Apie šulus vz. 3 Kar. 7, 15, apie papėdes 3 Kar. 7, 27 ir tol., apie skaistvarinę jūrą 3 Kar. 7, 23. — (18) Muzikoss prietaisus. Geriau ebr. t.: peilius. — Grūstuvus: indus pelenams supilti. — (19) Ąsuočius: dubenis. Kaikurių dalykų pavadinimai čia pasikartoja; gal vieni buvo iš aukso, kiti iš si-

labra, et mortaria, et cyathos:
quotquot aurea, aurea: et quot-
quot argentea, argentea tulit
magister militiae: [20] et columnas
duas, et mare unum, et vitulos
duodecim aereos, qui erant sub
basibus, quas fecerat rex Salo-
mon in domo Domini: non erat
pondus aeris omnium horum
vasorum. [21] De columnis autem,
decem et octo cubiti altitudinis
erant in columna una, et funi-
culus duodecim cubitorum cir-
cuibat eam: porro grossitudo eius
quatuor digitorum, et intrinse-
cus cava erat. [22] Et capitella su-
per utramque aerea: altitudo ca-
pitelli unius quinque cubitorum:
et retiacula, et malogranata super
coronam in circuitu, omnia ae-
rea. Similiter columnae secundae,
et malogranata. [23] Et fuerunt ma-
logranata nonagintasex dependen-
tia: et omnia malogranata cen-
tum, retiaculis circumdabantur.
[24] Et tulit magister militiae Sara-
iam sacerdotem primum, et So-
phoniam sacerdotem secundum:
et tres custodes vestibuli. [25] Et
de civitate tulit eunuchum unum,
qui erat praepositus super viros
bellatores: et septem viros de
his, qui videbant faciem regis,
qui inventi sunt in civitate: et
scribam principem militum, qui
probabat tyrones: et sexaginta
viros de populo terrae, qui in-
venti sunt in medio civitatis.
[26] Tulit autem eos Nabuzardan

tuvus, grūstuvus ir lėkštes, kiek
tik buvo iš aukso ir kiek tik
buvo iš sidabro, visus juos pa-
siėmė kariuomenės vadas, [20] taip
pat šuludu, vieną jūrą, dvylika
skaistvarinių veršių, buvusių po
papėdėmis, kuriuos buvo pada-
ręs karalius Saliamonas Viešpa-
ties namams. Tų visų indų skai-
stvario svoris buvo nepasverti-
nas. [21] Iš tų dviejų šulų kiek-
vienas buvo aštuoniolika mastų
aukštas ir dvylikos mastų juo-
stelė ėjo aplink jį; jų storumas
buvo keturių pirštų, viduje gi
buvo tušti. [22] Ant abiejų buvo
skaistvarinės galvenos; viena gal-
vena buvo penkiais mastais auk-
šta, tinkleliai ir granatiniai obuo-
liai buvo ant vainiko aplinkui,
visa iš skaistvario. Taip pat buvo
ir ant kito šulo ir granatiniai
obuoliai. [23] Buvo tenai devynios
dešimtys šeši kabantys granati-
niai obuoliai, ir išviso šimtas
granatinių obuolių aplinkui ant
tinklelio. [24] Kariuomenės vadas
paėmė pirmąjį kunigą Sarają,
antrąjį kunigą Sofoniją ir tris
prieangio sargus; [25] iš miesto
jie paėmė vieną eunuką, kurs
buvo vyrų kovotojų viršinin-
kas, septynis vyrus iš tų, ku-
rie matydavo karaliaus veidą,
kurie buvo atrasti mieste, vyriau-
sią kariuomenės raštininką, kurs
bandydavo naujokus, ir šešias
dešimtis žmonių iš šalies tau-
tos, kurie buvo rasti pačiame

---

dabro. — (21) Aštuoniolika. Plg. 3 Kar. 7, 15. Bet 2 Kron. 3, 15 jų aukštis nurodomas kitas, būtent 35 mastai; toks pat aukštis paminėtas LXX vertime ir šitai vietai. Katras gi buvo tikras, susekti negalima. — (22) Penkiais. Taip pat 3 Kar. 7, 16; anot 4 Kar. 25, 17 tik trimis. — Granatiniai obuoliai... Vz. 3 Kar. 7, 18... — (24) Sarają. Jo senelis buvo Helkijas, tėvas gi Azarijas, kurio ainijai priklausė Ezdras (1 Kron. 5, 40). — (25) Septynis. 4 Kar. 25, 19 paminėti penki. — (26) Reblatą. Plg. 39, 5.

magister militiae, et duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha.
[27] Et percussit eos rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in terra Emath: et translatus est Iuda de terra sua.

[28] Iste est populus, quem transtulit Nabuchodonosor: In anno septimo Iudaeos tria millia et vigintitres:
[29] In anno octavodecimo Nabuchodonosor de Ierusalem animas octingentas triginta
duas:
[30] In anno vigesimo tertio Nabuchodonosor, transtulit Nabuzardan magister militiae animas Iudaeorum septingentas quadraginta quinque omnes ergo animae, quattuor millia sexcentae.

[31] Et factum est in trigesimoseptimo anno transmigrationis Ioachin regis Iuda, duodecimo mense, vigesimaquinta mensis, elevavit Evilmerodach rex Babylonis ipso anno regni sui, caput Ioachin regis Iuda, et eduxit eum de domo carceris.
[32] Et locutus est cum eo bona, et posuit thronum eius super thronos regum, qui erant post se in Babylone.
[33] Et mutavit vestimenta carceris eius, et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitae suae:
[34] et cibaria eius, cibaria perpetua dabantur ei a re-

mieste.
[26] Kariuomenės vadas Nabuzardanas ėmė juos ir nuvedė juos pas Babilono karalių į Reblatą.
[27] Babilono gi karalius mušė juos ir nužudė juos Reblatoje Emato šalyje; ir Jūdas buvo iškeltas iš savo šalies.

[28] Šitie yra žmonės, kuriuos Nabukodonosoras išgabeno: septintais metais tris tūkstančius dvidešimt tris žydus,
[29] aštuonioliktais Nabukodonosoro metais aštuonis šimtus tris dešimtis du žmogu iš Jeruzalės;
[30] dvidešimt trečiais Nabukodonosoro metais kariuomenės vadas Nabuzardanas išgabeno septynis šimtus keturias dešimtis penkis žydus. Taigi viso, keturi tūkstančiai šeši šimtai žmonių.

[31] Atsitiko, kad trisdešimt septintais Jūdo karaliaus Joakino metais dvyliktame mėnesyje dvidešimt penktą dieną Babilono karalius Evilmerodakas pirmais savo karaliavimo metais pakėlė Jūdo karaliaus Joakino galvą ir išvesdino jį iš kalėjimo namų.
[32] Jis kalbėjosi su juo geruoju ir pastatė jo krasę aukščiau krasių kitų karalių, kurie buvo pas jį Babilone.
[33] Jis liepė pakeisti jo kalėjimo drabužius, ir tasai valgydavo visuomet jo akivaizdoje per visas savo gyvenimo dienas.
[34] Jo maistas, nuolatinis maistas

(28-30) Šitų eil. nėra LXX vertime nė 4 Kar. 25; be to 29 e. Nebukadnecaro metai skaičiuojami kitaip kaip 12 e. Todėl žinios turėjo būti paimtos ne iš vieno šaltinio. Septintais (anot kitų aštuntais) karaliaus Nebukadnecaro metais, viešpataujant Joakimui, buvo išgabenta 10. 000 žydų (4 Kar. 24, 14); prie šio tat skaičiaus reikia pridėti šičia minimuosius. Tik penktais metais po miesto paėmimo vėl buvo išvesta daugelis; tie gal Ismahelio pavyzdžiu mėgino sukelti maištą (plg. Jer. 41, 1; 4 Kar. 25, 25...).

(31) D v i d e š i m t p e n k t ą. Anot 4 Kar. 25, 27 27dieną, LXX 24 dieną. — P a k ė l ė...: labai paaukštino, rodydamas jam daug pagarbos. — (32) K i t ų k a r a l i ų. Babilone buvo nemaža svetimų karalių, todėl Babėlės karalius ir vadinosi karalių karaliumi. Tarp šitų pirmoji vieta buvo atiduota Joakinui. — (34) P e r

ge Babylonis statuta per singulos dies, usque ad diem mortis suae cunctis diebus vitae eius.

buvo jam Babilono karaliaus duodamas, paskirtas kiekvienai dienai, iki jo mirties dienai per visas jo gyvenimo dienas.

---

visas... Joakinas ilgai pasilikdamas nelaisvėje (maž daug 597-560 m.) tikriausiai gręžėsi visa širdimi nuo savo piktų darbų (4 Kar. 24, 9) vėl prie savo tėvo Dovido Dievo, todėl ir susilaukė jo pasigailėjimo (2 Kar. 7, 14. 15), kurs pasireiškė ypač teokratijos atstatymu ir palikimu amžinojo sosto Dovido namuose (plg. Jer. 30-33 persk.) Joakino galvos pakėlimas buvo tų malonių ženklas ir laidas.

